

د افغانستان تاریخی پینلیک

لومړی ټوک

له تاریخ د منځه بیا د ۱۳۴۱ ش تر پایه

د کلو نویه ترتیب

د جبریل صاحب د نښی (له مخی)
د تصنیف مسو
د نشر لارښوونکي

مؤلف

پوهاند عبدالحی حبیبی

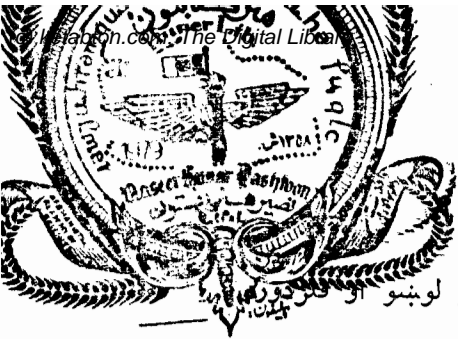
خپروونکی

د بیهمتی کتاب خپرولو مؤسسسه

Ketabton.com

کابل - د افغانستان ج. ب. ویت

۱۳۵۳ ش

د افغانستان تاريخي پيښليک

CHRONOLOGY

(۱)

تر تاريخ دمخه

پنځوس زره کاله تر ميلاد دمخه
(قبل الميلاډ = ق، م) تر ۴۰ زرو پوري

په دره دادل هره چخماخ -
هزار سمدره کور کې د بکري لرغوني
دوره (ماو ستيرين) .

د لس زره پنځه سوه اتيايم ق، م
شاوخوا :

په قره کمر (خلم) کې د ډبري
دمنځني دورې آثار .

د اته زره شپږ سوم ق، م کال
شاوخوا :

په آق کپروک کې د اږدهزارو آس
د آثارو سره د ډبري نوې دوره چې
خاورين لوښو لانسته .

د اووه زره دوه سوم ق، م کال شا و
خوا :

په آق کپروک کې د ډبري نوې
دوره د خاورينو لوښو سره .

د اووه زرم ق ، م کال شا وخوا :

په آق کپروک - ديمراسي -
منډي گک - سيستان کې د صيفلي

پنځه زره تر دري زره کاله ق - م :

(دمفرغ دوره په آق کپروک - ديمراسي
منډي گک - سيستان کې
د انځور سوو کودرو دوره په منډي گک
اوناد علي کې . د بلوچستان په سيدکاز
او قلعه گل محمد او د قندهار د منډي
گک په لاندې برخه کې د لرغونيو
کرونکو ځای .

د دري نيم زره کاله ق - م شا و
خوا :

په دره کور کې د ډبري نوي
دوره او دوزې پرستۍ دوره .

دوه نيم زره کاله ق - م :

په آريايي خلک په آريانا ويجه کې

د آريايي ژبې دوره .

د دوو زرو کالو ق - م شاوخوا :

د آريايي لېږد (هجرت) لومړۍ
څپه د آس د سپر لو دوره -

تاريخي دوره

د بخدي واره او يا اولوې بيرغو نه -
د بيو راسپ سهاک يرغل .

د زرم کال ق - م شاوخوا :

په آق کپروک - ديمراسي - منډي گک
- نادعلي اونور سيستان کې د مفرغ

او داوسيني استعمال لرغوني
دوره - د آريايي لېږد دوه څپه له

شمالي افغانستان د آمو له سيمو
تر هند و کشه او جنوبي خنډوته .

پيل

د لوی خښتن په نامه

د افغانستان د اوسني جمهوريت
تاسيس او د افغان اولس د مترقي
ژوندانه په پيلا ۱۳۵۲ لمرني کال
د چورنگان په شپږويشتمه دسه شنبې
په ورځ (۱۷ جولای ۱۹۷۳م) ټينگه
سوه چي راتلونکي وختونه به يې
د افغانستان په نيکه غي او لوړتيا
ډير روښانه او د وياړ وړ وي .

مگر د لوی ملت او د هيواد خويو
رون تاريخ هم لري، چې په دې کتاب
کې يې ما د سياسي او اجتماعي تاريخ
پيښليک يانېته ليک ، له تاريخه
دمخه بيا ۱۳۴۱ ش کال تر پايه
پوري د کلونو په ترتيب سره راټول
اولنې کړي دي .

دا يوازي سياسي او د جگړو
پيښ ليک ندي، بلکه د لوی افغان
عبدالحی حبيبي

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

د ۶۰۰ ق-م شاوخوا :

دزر دشت پاڅېدنه - د ښې مننې اوښي کړنې او ښي وه يني دوره - شپاړس آريايي سيمي - په بخدي او آريا ناکي دکاوی (کيان) شاهي کهول - او ستاني پهلوانان - د اوستا لرغوني کتاب گيتو نه - داهوره مزده مننه - داهريمن غندنه.

۶۵۰ ق-م شاوخوا :

له ۶۵۵ تر ۶۳۳ ق، م پوري فراه او تيس دديوکس زوی دوهم مادي پادشاه تر باختر اوآمو پوري سيمي ونيولي .

۵۶۶-۴۸۶ ق، م :

دگوتمه بوده ژوندون .

۵۵۹-۳۳۰ ق، م

دهخامنشي امپراتوري اقتدار .

۵۳۹-۵۳۰ ق - م :

کو روش (سیر وس) دکمبوجيه زوی دهخامنشي کهول اوم پا چيا (۵۵۰-۵۲۹ ق، م) ټول افغانستان ونيوی .

۵۲۲-۴۲۱ ق، م :

په اراکوزي (ارغنداو) او مرگيان (مرو) کې پرهخامنشيانو باندې ښورښت. دلومړي داريوش هخامنشي شهنشاهي (۴۲۱-۴۸۶ ق، م)

۵۲۰-۵۱۸ ق، م

د لومړي داريوش ډبرليک په بيستون کې چې په هغه کې دافغانستان دسيمو نومونه ياد سوي دي .

۵۱۷-۵۱۲ ق، م :

دسند ترغاړو پوري دهخامنشيانو رسيدنگ .

۴۶۵-۴۲۴ ق، م :

دلومړي اردشير دخشيارشا دزوی

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

سيمو ته ورسېد ۳۲۶ ق، م کال په فروري تراټک واوښت .

۳۲۶ ق، م :

اسکندر د تکسيلا ښارونيو اود جيلم خنډو ته ورسېدی (هئي) د جولائي په مياشت پورو س(فور) دهند پاچا ورته ايل سو اسکندر د اباسين پرشرقي سيمو باندی سی سی کوتوس والي کي ء اوشر قی سيمي ئي نيکا تور ته ورکړی .

۳۲۵ ق، م :

به جولائي کي اسکندر د پيل (اوسني کراچي ته نژدی) ورسيد اود گدروزيا (اوسني بلوچستان) لهخوا پارس ته ولاړ .

۳۲۴ ق، م :

تر نيکا تور وروسته فيلپس د اباسين دغربي سيمو حکمران سوی و خو په دغه کال يوناني سپايانو وواژه .

۳۱۷ ق، م :

ايودا موس يوناني حکمران دهند پاچا پوروس وواژه. د اباسين پر خنډو يوناني حکمراني ختمه سو .

۳۱۱ ق، م :

سيليو کوس نيکاتور (د اسکندر يوناني جنرال) اود بابل حکمران (۳۶۴-۳۲۱ ق، م) آريانا ونيوله .

۳۰۵ ق، م :

سيليو کوس دکابل له خوا داباسين سيمي ته ولاړ، اودهندي پاچاندره گوپته سره ئي صلح وکړه .

گندهاره - اراکو زيه - گدرو زيه - پارويا ميزاد ئي چنډره گوپته ته پريښوول ، اوديو دوتس ئي پر باختر حکمران کي اودهنديانو نفوذ

تر منځني افغانستانه راوړسيد .

۳۰۰ ق، م :

دچنډره گوپته مرگ اودده دزوی بيندوساره دوستانه روابط دگندهاره اوپاروپاميزاد لهخوا لهسيليو کوس سره .

۲۹۲ ق، م :

انتوهيد دلومړي سيليوک زوی د مشرق حکمران سو .

۲۷۳ ق، م :

بيندوساره مړ سو اودده زوی اشوکا پاچا سو .

۲۶۰ ق، م :

اشوکا دبودا دين ومانه اوخيرولو ته ئي ملاوتړله، اوپه افغانستان کي ترقندهار خپورکي ء .

۲۵۶ ق، م شاوخوا :

ديو دوتوس په باخترکي ديونانيانو مستقل سلطنت جوړ کي ء ، دگريکو باخترى مدنيت خپر يدنه .

۲۵۰ ق، م :

په قندهار کي داشوکا ډبرليک په يوناني اوآرامي ژبو . داشوکادکهول (موريا) سياسي نفوذ پري سو، خود بودا دين په افغانستان کي ترلسو پيريو پوري پاته سو، ديوناني مدنيت اوخط نفوذ په اراکوزيه کي .

۲۵۰-۲۳۰ ق، م :

په باخترکي ددوهم ديودوتوس د لومړي ديودوتوس دزوی پاچهي .

۲۲۰ ق، م شاوخوا :

ايوتيد يموس دسغد حکمران د باختر مستقل پاچا سوتر ۱۹۰ ق، م پوري .

د ۲۰۸ ق، م شاوخوا :

دریم انښو کوس پرپارت حمله وکړه او په هر یو د کی ټی دایو تیدیموس سره هم جنگ وکړ او د ی ټی مات کړی د درنگیانه او اراکوزیه ټی ونيول .

۲۰۷-۲۰۶ ق، م :

انښی او هید باختر کلا بند کړی .

۱۹۰ ق، م :

دیمتر یوس دایوتید یموس زوی دباختر پاچاسو، دده سپه سالار مناندر تکسیلا او هند دگجرات ترخندو پوری ونيول، او تر ۱۰۰ ق، م پوری دده کهول په هند کی حکمرانان وو ، دیمتریوس تر اراکوزیا پوری ونيول .

۱۸۱ ق، م :

ایو کراتیدیس د (بازیلو ز میکا لیوس) په لقب دباختر پاچا سواود باختر دیونانی پاچهانو دریم کهول ټی جوړ کړی تر ۱۵۵ ق، م پوری .

د ۱۷۵ ق، م شاوخوا :

دیمتر یوس له هند وستانه باختر ته راستون سواو دده زوی دوهم دیمتر یوس دباختر پاچا و مگر ددوی کهول ایو کراتیدیس وړک کړی .

د ۱۳۵ ق، م شاوخوا :

لومړی مهرداد پارتی پاچا دباختر سلطنت وځایه، او مرکز ټی له باختره کاپیسا د کابل شمال ته رانقل سو .

۱۳۰ ق، م :

یویه چی قبیلې دآمو په شمال کی وی ، چانگ-چی-ین دچین له خوا دهورن دامپراتور دبرارته استاخی راغی .

۱۲۴ ق، م :

پراشکانی دوهم ارتبان باندي د

تخار یانو بری- سکاقبیلو پرهند یرغل وکړی او دانهوسیتپین حکومت ټی هلته جوړ کړی . دوهم مهر داد ارتبان زوی اشکانی لوی په چایرسکایانو باندي بری وموند، باختر اوسیستان اوشمالی هند ټی ونيول .

د ۱۲۰ ق، م شاوخوا :

په سیستان او اراکوزیه کی د پهلواله قبیلې څخه د ونونیس سلطنت :

۷۸-۷۵ ق، م :

مایوس سکایی داراکوزیه (ارغنداو) اوسند سیمی ونيولی ، او سکه ټی ووهله ، او تر تکسیلا پوری لاس وغلخاوه .

د ۷۰ ق، م شاوخوا :

یویه- چی یعنی کوشانیان ترآمورا واوښتل او د تخاریانو په کومک ټی باختر ونيو .

د ۵۰ ق، م شاوخوا :

دباختری یونانیانو مستقل سلطنت تردوی نیمې پېړۍ وروسته دسکا- سیتی- تخاری قبیلو په یرغلونو ختم سو . دسکایی پاچهانو از یسیس دوره -

۳۰-۲۰ ق، م :

دسکا او تخاریانو جگړی دپارفيان له اشکانیانو سره .

۲۹-۲۸ ق، م :

د پارفيان پاچا دوهم فرهاد دسکایانو په جنگ کی وواژه سو او دوی درنگیانه ونيوله، چی هم ددوی په نامه سکستان سو .

(۳)

ترمیل دوروسته

(م)

۴۰-۷۸ م

لوی کوشا نشاه کوچو له کره کد فیزیس دکوشانیانو شهنشاهی په آریانا کی جوړه کړه .

۱۹-۴۸ م :

دپهلوا قبیلې گند و فاریس له سیستانه ترسند او پنجابه ونيول ، اوده دربارته دحضرت مسیح شاگرد سنت توماس راغی اوده مسیحي دین ومانه او په افغانستان کی لومړی- پلاد مسیحي دین اغیزه ښکاره سوه .

۵۰ م :

دگندو فاریس لوی سلطنت دده د زامنو ترمنځ وویشل سو .

۷۸-۱۱۰ م :

ویمه کد فیزیس دلومړی کد فیزیس زوی دکوشانی کهول دوهم لوی پادشاه خپل سلطنت دگنگا ترخندو پوری ورساوه .

۱۲۵ یا ۱۴۴ م :

کنیشکه لوی کوشا نشاه ددنيا څلورمه لویه امپراتوری جوړه کړه، د دوی مرکز ټی دکاپیسا بگرام او دژمی دایمینیورؤ. دگریکو بودیک گله هنر خپریدنه .

۱۵۰ م شاوخوا :

دبودایی دین اوم وا سو میشره گندهاری په مشری د بودایی ۵۰۰ پوهانو لو جرگه دکنیشکه په فرمان په کشمیر کی جوړه سوه، دهینه یانه

کوچنی مذهب پرځای مهیا نه لوی مذهب غوره سو. اود کنیشکه په روزنه بودایی دین دارغنداو ترخندو او شمالا ترسیر دریا پوری خپور سو. د بغلان مهاد ژاومندر د کنیشکه په فرمان جوړ سو، دپینبور دبودا د کچکول مندر په شا چی ډیری کی جوړ سو. دگرام دشرک پرغو نډی. دشا- لو-کیا معبد جوړ سو .

د ۱۵۱ م شاوخوا :

د دنیا لویه څلورمه کوشانی امپراتوری دگنگا له خندو د خراسان ترپایه اوله بحیره عرب څخه ترسیر دریا اوختنه دکنیشکه تر فرمان لاندی جوړه سوه او په همدغه وخت کی کنشکه مړ سو .

۱۵۴-۱۶۰ م :

دواسیشکه دکنیشکه زوی اودوهم کنیشکه دوره- دبغلان دمهادژد مندر په یونانی خط دتخاری ژبی ډبرلیک.

د ۱۶۹ م شاوخوا :

مهاراجه دیوه پتره هو ویشکه د کنیشکه زوی .

۱۸۰ م :

دخوات په خروشتهی لرغون لیک کی دهو ویشکه لوی پاچا یادونه. د افغانی کوشانی مد نیت او کلتور جوړ یدنه .

۱۸۲-۲۲۶ م

دهو ویشکه مړینه اودواسو شکه (واسو د یوه) پاچهی .

پایتخت کاپیسا اوبیا پېښور و .

۴۶۰ م

د هفتلیا نو بشپړ ا قنطار پر
ټول افغانستان اوشمالی هند.

۴۸۴ م

دافغانستان د هفتلی دو لت مقابله
له ساسانی شا هانو سره - خشو
نور هفتالی لوی پاچا ساسانی پیروز
مات کیء اوپه جنگ کی وواژه سو . د
پیروز لورخشو نور وکره شیر ی
با میکان په پامیان او خودویه که
کابلشاه په کابل کی .

۴۸۸ م:

ساسانی کواذ دا یران پر تخت
کښینو ست اوهفتلیانو ته یی ججه
ورکوله .

۴۹۹ م

کواذ چی هفتلیانو ته یی پناه راوړی
وه ددوی په مرسته بیا دپارس تخت
ونیو یء .

۵۰۰ م

توره من هفتالی زاو لی پاچا ټول
افغانستان او شمالی هند و نیول
هندي پایتخت یی سکه (د پنجاب
اوسنی سیا لکو ټ) و. سپاله پتی
کابلشاه .

۵۴۰ م:

مهیره کوله د توره من زوی پر
ټول افغانستان اوشمالی هند پاچهی
کوله په هندکی دده سخت جنگو نه
او په ۵۴۲ م کی دده مړینه .

۵۵۰ م شاوخوا :

په هندي کتاب بهر یتنه سم یتنه
(۶۱۱) او (۳۸۱۶) دوه ره هه
میپیره تالیف کی او هگه نه (افغان)
یا دسوی دی . پد مه کابلشاه .

۲۲۶-۲۵۱ م

دساسا نیانو شهنشهی

۲۴۱ م

دلومړی شاپور ساسانی پاچا
یرغلونه تراباسینه، له ۲۴۱ م تر ۳۶۵ م
پوری دساسانی اقتدار اوږد دیدنه
په پامیان کی په ساسانی ډول
دیوالی انځور . دهوی دستو پو هنر
دمانی دین جوړ ښت .

۲۶۰-۲۷۳ م

دلومړی ساسانی شاپور د نقش
رستم په ډبرلیک کی دابگان (افغان)
او پسکی باوره (پېښور) یا دونه.
دکوشا نیانو دا مپرا توری سقوط.

۳۵۰ م شاوخوا :

کیداره (قیدار) کوشانی شهزادگان
له کابل تر کشمیر - دهفتلیانو ظهور
او راوتل .

۳۸۵ م:

شاپور ساسانی د گرو مباتس
هفتلی پاچا سره روغه وکره. هفتلیان
دجنوب خوانه راو خو ځیدل .

۳۶۷ م

کیداره په گندهاره کی سکه وو هله.

۳۷۵ م شاوخوا :

پیرو شاه د کیداره زوی .

۳۸۰ م شاوخوا :

ورهران کیداری پاچا .

۴۲۵ م

پرباختر دهفتلیانو بری . شیر مه
په با میان کی .

۴۵۹-۴۸۴ م

پیرو ز د بهرام ساسانی زوی د
کیدار یانو سره په شخړو بوخت و
او کنگخاس کیداری ته یی خپله خور
ورکوله خو هغه ونه منله. دکیداریانو

۵۶۸ م

د هفتلیانو دلوی دولت سقوط .
د نیز کانو او پیغوانو اور تبیلانو او
کابلشاهانو اقتدار . و که د یوه
کابلشاه .

۵۸۸-۵۸۹ م:

د بهرام چوبین جنگ له ترکانو
سره .

۶۰۰ م

په افغانستان کی ملوک طوایف: د
روزگان، جغتو، گومل، کوشانی او
هفتلی شاهزادگان. دغزنی لویکان -
کابلشاهان - دزابل رتبهیلان - نیزکان -
پیغوان - سوریان - دبامیان شیران -
دغرستان شاران - تگینان - په شمالیافغانستان کی دری ژبه - په غربی
افغانستان کی پهلوی ژبه - په شرقی
افغانستان کی دد ری شر قی لهجه
(تخازی) - د پهلوی - یونانی - سره
داناگری لیک دودو نو روا ج - د

۶۳۰ م:

هیون - تسنگ چیني گر زندوی
له سمر قنده په (۲۰) مارچ خلم او
په (۲۰) اپریل بلخ او په (۳۰) اپریل
با میان ته راغی او تر د سمبر پوری
له اباسین خخه تیر سو . دی د هندله
خوا بیرته پر افغانستان راغی او په
۲۰ جون ۶۴۴ م داو - پو - کین (افغان)
سیمه د بنو او غزنی ترمنځ یادوی
او دا د نقش رستم تر ډبرلیک او
بهریته سمه یتنه وروسته د (افغان)
دریم ذکر دی .هیون - تسنگ په هم د غه کال
(۸ ستمبر ۶۴۴ م) بد خشان ته ورسید
او په ۱۲ ستمبر ترپا میر تیر او
یارکند او ختن ته ولاړ .

اسلامی دوره

خلافت

۶۳۹ - ۶۴۲ م ۱۸ - ۲۲ ق

احنف د قيس زوی په خپه تميمي ديز گرد په تعاقب دطيسين له لاری خراسان ته راغی او هرات ئی ونيو. د رتبيلانو کهول په زابلستان کی تر ۲۵۸ ق پوری . دلو يکانو کهول به غزنی او گردیز کی تر ۴۰۰ ق .

۶۴۲ م ۲۲ ق :

عبد الله بن عامر دکرمان له خوا د حضرت عمر فاروق په امر پر سيستان راغی او دده اسلامي لښکر تر قندهار او سنده ورسيد .

۶۴۴ م ۲۴ ق :

د اسلامي لښکرو او رتبيلانو مقابله په سيستان او هلمند اوزابل کی .

۶۴۵ م ۲۵ ق شاو خوا :

د عبد الله بن عامر عربي لښکرو کابل کلا بند کي دلتنه کابلشا هانو اقتدار لاره .

۶۴۸ م ۲۸ ق :

عمير بن عثمان د خراسان حکمران .

۶۴۹ م ۲۹ ق :

عربي سپه سالار مجاشع بن مسعود جنوبي افغانستان اوگرسير ونيوی او ربیع بن زیاد سيستان لاس ته راوړ .

۶۵۰ م ۳۰ ق :

عبد الله بن قيس دخراسان حکمران سو ، عبدالرحمن بن سمره د هلمند سيمي ونيوی او په زمينداور

کی د زون (زور) معبد ونيو او وه .
۶۵۱ م ۳۱ ق :

يزد گرد په مرو کی ما هوی سوری ته پناه راوړه او دیوه ژرنده گری په لاس مي سو . له دسره دساساني کهول پا چهي سوه . او اسلامي حکمران احنف بن قيس پر مرو باندي بری وموند .

۶۵۲ م ۳۲ ق

باذان دهرات او فو شنج او بادغيس پاچا د عربي حکمران عبدالله بن عامر سره دروغی معاهده وکړه او يو مليون درهمه ئی ورکړه .
احنف بن قيس بلخ او طخارستان او سمنگان او گوزگانان او تالقان ونيول - دغسی هم خالد بن عبدالله هرات او بادغيس اوغور او سرخس او ټول خراسان ونيو ، که څه هم هراتی قارن ولاړ سو خو عبدالله بن خازم دی وځابه .

۶۵۳ م ۳۳ ق :

اپرو يز دسيستان د زرنج پاچا عربوته تسليم سو او دوی دا سلام خپرو لو ته دلتنه ملاوتې له .

عبد الرحمن بن سمره د حضرت عثمان په فرمان دسيستان والی سو ، او داسلام دتبليغ له پاره ئی حسن بصری او نور فقيهان له ځانه سره راوستل ، د زرنج دمسجد آد يڼه محراب ده جوړ کي .

د ۶۵۵-۳۵۵ ق شا وخوا

په غور او مرو کی دماهوی سوری پاچهي .
۶۵۶ م ۳۶ ق :

ثاغر بن دعور عربي سالار تر قيقان (دبلو څو قلات) پوری و لاړ . او عبدالرحمن بن سمره کابل ونيو ، او کابلشاه ايل سو .

په غور کی دشنسپ ابن خرنک امارت .

خليد بن کاس دحضرت علي له خوا دخراسان حکمران سو .

د ۶۶۰ م ۴۰ ق شا وخوا :

سرود کر کوی د دري ژبي پخوانی شعر .

۶۶۱-۷۴۹ م ۴۱-۱۳۲ ق :

دعربي اموي خلافت دوره - قيس بن هيشم سلمی دبادغيس له لاری بلخ ته ورسيد او دنوبهار معبد ئی وړان کي . عطاء خشک دبلخ پررود دري پلان جوړ کړه .

۶۶۴ م ۴۴ ق :

عبدالرحمن بن سمره بيا کا بل ونيو ابو رفاعه تميم بن اسيد (صحا بی) په کابل کی شهيد سو (؟)

مهلب بن ابی صفره د کا بل او پيښور له خوا تر بنه او لا هور (دایا سين تر غاړی) پوری ولاړ ، او دملتان له خوا ئی دبلو څو قندا بيل او قيقان (قلات) ونيول .

له ۶۶۷ څخه تر ۷۲۷ م ۴۷ تر ۱۰۶ ق پوری :

په سيستان اوزابلستان او جنوبي افغانستان کی دعر بو اور تبيلانو آخري جنگونه او دټول افغانستان پرسمو سيمو تر ابا سين پوری د

اسلام خپريدنگ .
۶۶۷ م ۴۷ ق :

خليد بن قره ير بو عی د حضرت علي له خوا او بيا خليل بن عبدالله حنفی دخراسان حکمران سو .

۶۷۱ م ۵۱ ق :

ربيع بن زياد حارثی دخراسان حکمران سو .

۶۷۳ م ۵۳ ق :

دعبيد الله بن زياد او دعبياد بن زياد ير غلونه پر هلمند او قندهار- دقندهار دجگو تيش خو ليو تقليد او هغه (عباديه) بلل .

۶۷۴ م ۵۵ ق :

عرب لومړی پلاتر در يای آ موتير سول .

۶۷۶ م ۵۶ ق :

سعید بن عثمان بن عفان دخراسان حکمران .

۶۷۷ م ۵۸ ق :

عبدالرحمن بن زياد بن ابی سفیان دخراسان حکمران .

۶۸۰ م ۶۸ ق :

سلم بن زياد دخراسان حکمران ؤ او دکابل خلکو سر واخيست او يزيدي بن زياد ئی مړ کي نو طلحة الطلحات ورته را و ليږل سو .

۶۸۱-۶۸۳ م ۶۲-۶۴ ق :

سلم بن زياد دخراسان حکمران ؤ او عر بو پرما وراء النهر لومړی حمله وکړه .

۶۸۳-۶۸۸ م ۶۴-شصت نو ق :

عبدالله بن خازم پر خراسان او عبدالعزيز بن عبدالله پر سيستان

۷۰۴-۶۸۹ م ۷۰۴-۷۰۰ ق :

وگمارل سوہ - رستم بن مهرهر مزد
مجوسی متکلم په سیستان کی و .

۶۹۰-۶۹۱ م ۷۱-۷۲ ق :

بگیر بن وشاح پر خراسان
حکمران سو .

۶۸۹-۷۰۴ م ۷۰-۸۵ ق :

موسی بن عبدالله بن خازم په
ترمذکی حکمران و .

عبید الله بن ابی بکره د سیستان
والی سو او هلته در تبیل او
سیستانیانو سره دده لښکر تباہ سول
چه (جیش الفنا) ئی وبلل .

۶۹۱ م ۷۲ ق :

وکیع بن عمیره د عبدالملک اموی
خلیفه له خوا پر خراسان و گمارل
سو ، دن عبدالله بن خازم پخوانی
حکمران وواژه ، او دامویانو اقتدار
په خراسان کی ټینګ سو .

۶۹۷ م ۷۸ ق :

مہلب بن ابی صفره د حجاج له
خوا بلخ ته راغی .

۶۹۹ م ۸۰ ق :

جیش الطوا ویس (آراسته لښکر)
د عبدالرحمن بن محمد سره پر
سیستان راغلل او ټول زابل او کابل
ئو ونيول - شاديغو په تخار کی .
دامام ابو حنیفه نعمان بن ثابت توالد
۷۰۱ م ۸۳ ق :

دمہلب بن ابی صفره وفات دمرو
په زاغول کی .

۷۰۳ م ۸۵ ق :

مفضل بن ابی صفره د خراسان
امیر بادغیس و نیوی . رتبیل د زابل
پاچا عبدالرحمن عربی یاغی حکمران
و نیو او حجاج ته ئی وسپاره .

۷۰۵ م ۷۱۵ ق تر ۹۶ ق :
قتیبہ بن مسلم د خراسان والی
سو او ټول خراسان او ماوراء النہر
ئو فتح کړه . په ۸۶ ق کال کی
صالح بن عبدالرحمن سیستانی کاتب
دیوان او دفتر له پهلوی څخه عربی
ته را وړاوه .

۷۰۸ م ۹۰ ق :

قتیبہ عربی حکمران داشکمشت په
در شیان کلی کی لومړی مسجد
جوړ کړی .

۷۰۹ م ۹۱ ق :

قتیبہ پر تخارستان حمله وکړه
او دنیزک لښکر ئی په تالقان کی
مات کړه .

۷۱۱ م ۹۳ ق :

محمد بن قاسم سند فتح کړی .

۷۱۲ م ۹۴ ق :

عربو خوارزم او چغانیان و نیول
او شرقی تر کانسمر قندواخیست .

۷۱۳ م ۹۵ ق :

دقتیبہ لښکر بیو ننگ شاش او
فرغای ته . په بخارا کی لومړی
مسجد جوړ سو . محمد بن قاسم
ملتان و نیو .

۷۱۵ م ۹۶ ق :

په خراسان او ماوراء النہر کی
دقتیبہ بن مسلم با هلی تر قیادت
لاندي ۵۴ زره تنه عربی لښکر وو
چی د (۷) زرو عجمی موا ليو
قوماندان ئی حیان خراسانی و او
ده خلك پر عربو پارول .

قتیبہ له اموی خلافته یاغی سو
او په فرغانه کی دوکیح په وسیله
وواژه سو .

د افغانستان تاريخي پيښليک

۷۱۷-۷۲۰ م ۹۹-۱۰۲ ق :

په خراسان کی د آل علی (رضی)
دشیعیانو غور ځنگونه او دحضرت
یحیی بن زید راتک . جراح بن
عبدالله حکمی د خراسان حکمران
سو .

۷۱۸ م ۱۰۰ ق :

ابو مسلم عبدالرحمن دمرو دماخان
دبنداد هر مز زوی و زینیدی دعلی
بن مجاهد کابلی لوی محدث او فقیه
ژوند - و جوړلویک په غزنه کی -
هو په بامیان کی .

دآل عباس لومړنی دعوت خراسان
ته را ورسیدی .

۷۲۰-۷۲۱ م ۱۰۲-۱۰۳ ق :

پر خراسان دسعید بن عبدالله
حکمرانی او ددهقا نا نو غورځنگ .

۷۳۴ م ۱۰۶ ق :

دبلخ په بروقان کی داعرا بو
خانہ جنگی - دخالد بن عبدالله
قسری حکمرانی له ۱۰۵ تر ۱۲۰ ق
پوری . دضحاک بن مزاحم بلخی مفسر
او محدث وفات . دشیخ سعید مقبری
وفات او بنخیدل په بلخ کی .

۷۲۵ م ۱۰۷ ق :

اسد بن عبدالله د خراسان حکمران
په غور او غر جستان کی دهغه ځای
پاچا نمرون مسلمان کړی . له بروقانه
بیرته مرکز بلخ ته رانقل سو ، او
دا بنار بیا ودان سو . یزید بن عریف
دا بنار بیا ودان سو . یزید بن عریف
پر سیستان حکمران او معمر بن
عبدالله دسیستان قاضی سو .

۷۲۶ م ۱۰۸ ق :

دبلخ دعر بی حکمران اسد بن

۵۱۰۰

عبدالله په غندنه لی دبلخیا نو یو
دری شعر .

۷۲۷-۷۲۹ م ۱۰۹-۱۱۱ ق :

اشرس بن عبدالله سلیمی د خراسان
حکمران ؤ ، اورباطو نه جوړ سول -
بو حریر بن عبدالله لوی محدث او
عابد دزرنج قاضی سو .

۷۲۹ م ۱۱۱ ق :

عبدالله بن ابی برده د زرنج لویه
مصلا په در پارس کی جوړه کړه .

۷۳۳ م ۱۱۵ ق :

په خراسان کی کاختی .

۷۳۵-۷۳۸ م ۱۱۷-۱۲۱ ق :

پر خراسان داسد بن عبدالله
حکمرانی ، دی په بلخ کی مړ سو .

۷۳۵ م ۱۱۷ ق :

د ابو عبدالله نافع کابلی محدث
او فقیه وفات .

۷۳۶-۷۹۷ م ۱۱۸-۱۸۱ ق :

دلوی محدث او عالم عبدالله بن
مبارک مروی دژوند دوره .

۷۳۶ م ۱۱۸ ق :

دمر جئه فرقی دمشر حارث بن
سریح قیام .

په بلخ کی داسد آباد جوړ و نه
دمکحول بن سهراب کابلی فقیه او
محدث وفات .

۷۳۸-۸۴۸ م ۱۲۱-۱۳۱ ق :

پر خراسان دنصر بن سیار
حکمرانی .

۷۴۱ م ۱۲۴ ق :

ابو مسلم کوفی ته ولاړ او په مکه
کی دامام ابراهیم عباسی مرید سو ،
او دآل عباس دعوت شروع سو .

۷۴۳ م ۱۲۵ ق :

په بلخ کی دلوی مسجد جوړول

امام يحيى دزید زوی دجو زجان د ار غوی په کلي کی دشعبان په میاشت په جنگ کی دنصر بن سیار لښکر وواژه .

۷۴۵ - ۷۴۶ م ۱۲۸ - ۱۲۹ ق : په مرو کی د حارث بن سر یج بل بغاوت او دده مرگ . جهم بن صفوان خراسانی دجهیمیه مذهبی ډلی مشر چی په دغه غور ځنگ کی شریک ووواژه سو .

۷۴۶ م ۱۲۹ ق : عبدالله بن معاویه دابو طالب له کهوله چی په مد این او اصفهان کی را ولاړ سوی ؤ ، ترما تسی وروسته خراسان ته راغی ، او په هرات کی ووژل سو همدلی ښخ دی . ۷۴۷ - ۷۵۰ م ۱۳۰ - ۱۳۷ ق : پر خراسان دابو مسلم د اقتدار دوره .

دبلخ دهند وان کلا جوړول د ابو مسلم له خوا . دمرو په ما جان کی دارا لاماره جوړول . دنشا پور دلوی مسجد بنا - په غورکی دامیر پو لاد بن شنسب امارت .

۷۴۸ م ۱۳۷ ق : ابو اسحاق ابراهیم بن میمون مروزی خراسانی محدث وواژه سو . ۷۴۹ م ۰۶۸ م م ۱۳۲ - ۲۰۵ ق : دعبا سیانو دخلافت دوره او پر افغانستان باندی ددوی نیخ حکم - ابو مسلم په کوفه کی دعباسی کهول خلافت اعلان کی ۱۳۲ ق . دابو مسلم سره دغور دامیر پولاد ملگری ۱۳۰ ق .

۷۵۰ م ۱۳۳ ق :

عبد الرحمن بن مسلم (په نامه سکه ابو مسلم په مرو کی د) ابو مسلم وواژه . سید الرحمن بن مسلم په نامه سکه وواژه . دعطا بن ابی مسلم خراسانی محدث او مفسر وفات په بیت المقدس کی (ولادت ۵۰ ق) .

۷۵۱ م ۱۳۴ ق :

مسلمانانو چینی اسیران راوستل او له دوی څخه ئی د کاغذ جوړول زده کړه . تگین شاه خراسان شاه .

۷۵۲ م ۱۳۵ ق :

مقاتل بن حیان بلخی محدث او مفسر په گردیز کی وفات او ښخ سو . دعطا بن میسره بلخی محدث وفات په بیت المقدس کی .

۷۵۲ م ۱۳۶ ق :

ابو مسلم دحج په سفر ولاړ .

۷۵۵ م ۱۳۷ ق :

خلیفه منصور دوانیقی ابو مسلم وواژه او په خراسان کی فیروز سنباد زرد شتی دده په کسات کی دهرات له اهروانه کلی څخه را ولاړ سو ، خو جهور بن مرار عجلی د بغداد دخلافت له خوا دده شپيته زره اتباع او دی ووژل .

۷۵۶ - ۷۷۰ م ۱۳۹ تر ۱۵۴ ق :

جهان په لوان امیر کروړ دامیر پولاد غوری زوی دشنسب سوری له کهوله خپله پښتو حماسه (قدیم ترین شعر) ووايه .

۷۵۷ م ۱۴۰ ق :

په مرو کی دسپین کا ليو خلکو

بلوا دسعید جولاه په مشری او دابو داؤد خالد مرینه .

۷۵۸ م ۱۴۱ ق :

په خراسان کی دراوند یا نو بلوا دابو مسلم دوژلنگ په کسات کی .

۷۵۹ - ۷۵۸ م ۱۴۱ - ۱۴۲ ق :

براز بنده دسپین بیرغ سره د عباسی کهول څخه سر واخیست ، خو دجنگ پرډگر په ۶ ربیع الاول - ۱۴۱ ق وواژه سو .

په سیستان کی دحضین بن رقاد ولاړیدنګ .

دبلخ دقاضی متوکل بن حمران شهادت په بلخ کی .

۷۶۰ - ۱۴۳ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت . ۷۶۱ م ۱۴۴ ق :

له منصور خلیفه څخه دبست او قندهار خلک یاغی سول او دزهیر بن محمد ازدی سره ئی سخت جنگونه وکړه .

ابو عثمان عمر و بن عبید کا بلی محدث او مفتی او شیخ معتزله او مفسر وفات سو .

۷۶۷ م ۱۵۰ ذ :

مقاتل بن سلیمان مروزی چه د قرآن تفسیر ئی په بلخ کی لیکلی ؤ تر دنیای تیر سو -

ابو حاتم بلخی او کنکه له هندی څخه کتاب السموم په پهلو ی را وړاوه .

استاد سیس هروی له باد غیسه

دحریش سیستانی په ملگری راولاړ سو ، عربی لښکرو او یازده تنه د سیس ملگری ووژل ، دی په بغداد کی ووژل سو ، مرجیله ښکلی لور ئی هارون خلیفه و کړه چه دمامون موروه .

۶۹۹ - ۷۶۷ م

۸۰ - ۱۵۰ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت .

۷۶۷ م ۱۵۰ ق :

عباسی والیانو په نشا پور کی په خپل نامه سکه ووهله .

روسی سودا گرانو دبیز نتین او بغداد او پارس او کرمان او جنوبی افغانستان له لاری دسند او هند او چین تجارت کاوه .

۷۶۷ م ۱۵۰ ق :

ابوالجارو دزیاد بن منذر خراسانی شیعی فقیه او دحضرت امام محمد باقر دتفسیر راوی وفات سو .

په سیستان کی دمحمد بن شداد لغیری او آذرویه بن مرزبان زردشتی ولاړیدنګ -

دمعن بن زایده راتګ او تر رخج (ارغنداو) پوری پر مختګ

سیستانیانو په ۱۵۱ ق دده نس ور خیری کی ء .

۷۶۹ م ۱۵۲ ق :

په ویهند کی ددده دمعبد پر ځای مسجد جوړ سو .

۷۷۴ م ۱۵۸ ق :

دمقاتل بن سلیمان بلخی محدث وفات په آبادان کی .

يوه څڼه ونړوله او پرځای ئې د بلخ مسجد جوړ کړی .
۷۹۶ م ۱۸۰ ق :
 علي بن عیسی ماهان د خراسان والی ؤ -
 د ابو عاصم محمد بن فضل فقیه او محدث وفات .

۷۹۷ م ۱۸۱ ق :
 د عبدالله بن مبارک مروزی امام او محدث وفات .
۷۹۸-۸۲۸ م ۱۸۲-۲۱۳ ق :
 امیر حمزه بن عبدالله سیستانی په خراسان کې د خار جیا نو په مرسته پور ته سو . هارون الرشید دده مقابلې ته خراسان ته راغی حمزه له نشاپوره تر سند پورې سیمی و نیولی او په ۲۱۳ ق ووژل سو .

۷۹۸ م ۱۸۲ ق :
 دو سیم بن جمیل بلخی شیخ او محدث وفات او بنخیدل په بلخ کې .
۸۰۲ م ۱۸۷ ق :
 د فضیل بن عیاض مروی د خراسان د لوی صوفی په کونه کې وفات .
 د جعفر بن یحیی بر مکی لوی وزیر وژل په بغداد کې (تولدنی ۱۵۰ ق) .
۸۵۰ م ۱۹۰ ق :

عاید بن حبيب هروی محدث او د امام احمد شیخ وفات سو .
 د یحیی بن خالد بر مکی بلخی د بغداد د وزیر و فات (ولادت ۱۲۰ ق)
۸۰۶ م ۱۹۱ ق :
 هر ټمه بن اعین د خراسان والی سو . فضل بن موسی مروی محدث وفات سو .

۷۸۷ م ۱۷۱ ق :
 جعفر بن محمد پر خرا سان حکمران سو او دده زوی عباس کابل و نیو او د شاه بهار معبد ئې وړان کړی .
 د بلخ د قاضی عمر بن میمون رماح وفات په بلخ کې .

۷۸۹ م ۱۷۳ ق :
 عباس بن جعفر د خراسان حکمران سو ، او د سیستان او هلمند خلک د حنین په مشرې و بنوریدل .
 د ابو عصمه نوح بن یزید مروی قاضی د حنی فقه د جامع وفات .
۷۹۰ م ۱۷۴ ق :
 خالد غطریف د خراسان حکمران د (غطریفی) در هم سکه ووهله .
 د شقیق بن ابراهیم بلخی زا هد شهادت په واشگر دکې .

۷۹۲ م ۱۷۶ ق :
 داؤد بن بشر سیستانی د سیستان والی سو . ده د حنین سیستانی بنورنست په سیستان کې آرام کړی .
 حسن شیر بامیان -
۷۹۳-۷۹۵ م ۱۷۷-۱۷۹ ق :

برمکی فضل د بلخی یحیی زوی د خراسان حکمران سو او نیم ملیون د (خراسان لښکر) ئې و دراوه .
 د بخارانوی مسجد ئې جوړ کړی .
 بامیان ئې و نیوی او د سرخ بت او شابهار معبدونه ئې وړان کړل .
 حسن ئې دخپلو نیکو نو په لقب (شیر بامیان) هلته مقرر کړی .
۷۹۴ م ۱۷۸ ق :
 فضل د یحیی برمکی زوی د نوبهار

۷۷۵ م ۱۵۹ ق :
 په سیستان کې دخارجی نوح ولاړیدنه او د حمزه بن مالک په لاس محو کیدل .
 امام حسین بن واقد د مرو قاضی او ابو غانم یونس مروزی قاضی مړه سول .

۷۷۶ م ۱۶۰ ق :
 یوسف البرم خارجی په میمنه مرغاب او پو شنج کې را ولاړ سو عربی حکمران یزید بن مزید دی و نیوی ، او په بغداد کې وواژه سو .
 خاقان لویک په گردیز کې -
 امیر ناصر بن امیر کرور سوری په غور کې .

۷۷۷ م ۱۶۱ ق :
 د هاشم بن حکیم (مقنع) ولاړیدنه (د مرو د کازه له کلی څخه) په هرات او بادغیس او مرو کې دده د سپین کالیو انقلابیانو بنورنستونه ، چی دیرش زره تنه ئې په ماوراء النهر کې ووژل سو (۱۶۳ ق ۷۷۹ م) .
۷۷۸ م ۱۶۲ ق :

ابراهیم بن ادهم بلخی مشهور صوفی او زاهد دروم په سو فتن کې مړ سو .
۷۷۹ م ۱۶۳ ق :
 دامام ابراهیم بن تهمان با شانی لوی هروی محدث په مکه کې وفات .
 د ابو معاذ بکیر نشاپوری قاضی او مفسر وفات .
 د شیخ ابوبکر یعقوب قاری وفات او بنخیدل په بلخ کې .

۷۸۰ م ۱۶۴ ق :
 د غزنی په درب با میان کې دلویکانو د بت خانی پر ځای مسجد افلح جوړ سو .
۷۸۰-۷۸۳ م ۱۶۶-۱۶۷ ق :
 د مسیب بن زهیر حکمرانی او د مسیبی سکی رواج -
 بشار بن برد تخاری مشهور شعری شاعر (تولد ئې ۹۵ ق) د المهدی خلیفه په حکم تر و هلو لاندی مړ سو ۱۶۷ ق .

د آمو په بیابان کې د فضل آباد جوړول ۱۶۷ ق .
 المهدی خلیفه خپل استا ئی کابل شاه خنجل (خنجل) ته واستاوه (۱۶۴ ق) .

۷۸۲ م ۱۶۶ ق :
 د فضل بن سلیمان په حکم د هرات مخکی مساحت سوی .
 د هرات د حله فروشانو بازار یزید بن جریر بجلي جوړ کړی .
۷۸۳ م ۱۶۷ ق :
 د محمد بن میمون مروزی محدث او عالم وفات .

۷۸۵ م ۱۶۹ ق :
 تمیم بن سعید د سیستان حکمران بر بست او رخچ تر او غنداوه حمله وکړه او د رتبیل ورور ئې و نیو .
 د نصر صیقل بن عبدالکریم بلخی لوی فقیه وفات .
۷۸۶ م ۱۷۰ ق شا وخوا :
 امیر بنجی نها ران قسیم امیر المؤمنین په غور کې امیر او شیش بن بهرام د غور سپه سالار سو .

۸۱۸م ۱۹۳ق :

دامام بخاری محمد بن اسما عیال
زیریدنه .
د عمر بن هارون بلخی محدث او
مفتی وفات او ښخیدل په بلخ کی .
سو .

عباس بن جعفر د خراسان ولسی
سو ، هارون الرشید در بیع الاول
په میاشت په طوس کی مړ او ښخ
سو .

۸۱۲م ۱۹۷ق :

سامان خدای بلخی چه زر دشتی
و ، دمامون الرشید پر لاس مسلمان
سو . اسد دده زوی دمامون په دربار
کی و .

په همدغه کال دمامون په ستاينه
کی عباس مروزی دری قصیده وویلله (؟)
او ابوسهل نصیر مروزی عالم وفات
سو .

۸۱۴م ۱۹۹ق :

په بست کی دخاش حرب بن
عبیده ولاړ سو .

علی بن عیسی بن ماهان د بلخ
علیا باد جوړکی .
فضل بن یحیی بر مکی په حبس
کی مړ سو .

۸۰۹-۸۱۸م ۱۹۴-۲۰۳ق :

د خراسان دلوی قاضی ابو مطیع
حکم بن عبدالله بلخی د فقه الاکبر
دراوی او د حفص بن عبدالرحمن بلخی
دنشاپور د قاضی وفات .

مامون خلیفه په خراسان کی و -
د ابو حفص عمر بن هارون بلخی
عالم او شقیق بن ابراهیم بلخی
زاهد او فقیه د وفات کال ۱۹۴ق .

۸۱۱م ۱۹۶ق :

کابلشاه دخپل دربار یو عالم او
منجم ذوبان حکیم دمامون الرشید
د دربار خراسان ته واستاوه .
د ابو معاذ خالد بن سلیمان امام
وفات او ښخیدل په بلخ کی .

د مامون او امین په جنگ کی د
ظاهر پو شنگی لښکر کشی او د
بغداد نیول .

(۵)

خپلواک خراسان

۲۰۰ ق

سیستان خارجی قائد دگردیز کلا
جوړه کړه -

د کرا میانو د مذهبی فرقې پیدا
کېدنه -

د خراسانی او عربی فرهنگ سره
گډه یډنه او د یوه (خراسانی اسلامي)
کلتور پیدا کېدنه -

د حنظله باد غیسی ددري شاعری
دوره - د ابوسلیمان موسی جوزجانی
عالم وفات .

۸۱۶ م ۲ - ۲۰۱ ق :

په خراسان کی وچ کالی او کاختی .
د قاسم بن زریق بلخی فقیه وفات
او ښخیدل په بلخ کی .

په ټول افغانستان کی د برید
(پست) لاری او پړاوونه جوړیدل

په خراسان کی دعیا رانو د ډلو
جوړښت چی جوانمردان او فتنپان شی
هم بلل .

۸۱۷ م ۲۰۲ ق :

فضل بن سهل خراسانی وزیر
دمرو په یوه حمام کی وواژه سو

(ولادت ئې په سرخس کی ۱۵۴ق).
خواجه قطب الدین محمد رجبند د
هرات په ښار کی وفات او ښخ سو.

۸۱۸ م ۲۰۳ ق :

د نضر بن شمیل مروی د نحو امام
او محدث وفات .

دامام علی رضا (رض) وفات او
ښخېدنه په طوس کی (دوشنبه د

۷۱۸ - ۸۱۵ م ۱۰۰م ۲۰۰ ق

پورې :

په خراسان کی د عربی اشرافیت
پر خلاف د شعوبیه وو پیدا کېدل .

د عربی ټیپي رواج .
په سیستان او خراسان کی داموی
او عباسی خلافت پر خلاف د خوارجو
خپریدنه -

په دری ژبه د عربی لغاتو ننوتل .
د خراسان په ښارو کی د معتز له
وو خپریدنه .

دلته ابو مسلمیه فرقه پیدا سوه ،
چی ابو مسلم ئې دالو هیت درجې ته
رساوه .

۸۱۵ - ۹۰۰ م ۲۰۰ - ۲۸۷ ق :

د حدیث د صحاحو تألیف د خراسان
د ډیو هانو له خوا او ددی علم تشکیل
او په خراسان کی د علم حدیث او
حنفی فقه رواج .

۸۱۵ م ۲۰۰ ق حدود .
چغان خدات د آمو پر شمالی غاړو
حکمران و .

دموسی بن سلیمان جوزجانی
حنفی فقیه دالسیرالصغیر د مؤلف
وفات .

محمد بن خاقان دگر دیز کوشانی
شهرزاده .
لکتور مان کابلشاه .

امیر بنجی نهاران په غور کی .
حمزه شاری امیر المومنین د

شوال ۷) ولادت شى په مدينه کي
۱۵۳ ق :
امام علي رضا په هرات کي سکه
ووهله (دمشهد موزيم) .
۸۱۹ - ۸۲۱ م ۲۰۴ - ۲۰۶ ق :
دغسان بن عباس حکمراني دآمو
پر سيمو او دنوح بن اسد ساماني
روزنه په سمرقند کي اوپه خراسان
کي دايله جاري لښکرو بلوا په
۲۰۶ ق .
۸۲۰ م ۲۰۵ ق :
دخلف بن ايوب عامري بلخي
محدث اوفقيه وفات اوبنخېدل نه
په بلخ کي .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داؤد بن بانيجور تخاري دبصري
عامل و .
۸۲۱ - ۸۲۲ م ۲۰۵ - ۲۰۷ ق :
ظاهر د حسين يو شنگي زوی په
خراسان کي مستقل دولت جوړ کي
او په جمعه ۲۴ دجما دی الاخری
۲۰۷ ق ئي خپل استقلال اعلان کي
او مړ سو .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داسحاق بن بشر بن محمد بلخي
بخاري مورخ دکتاب الفتوح دمؤلف
وفات په بخارا کي . ولادت ئي په
بلخ کي .
۸۲۲ - ۸۲۸ م ۲۰۷ - ۲۱۳ ق :
طلحه د ظاهر زوی په خراسان
کي پاچا و .
۸۲۶ م ۲۱۱ ق :
د ابو بکر ابراهيم بن رستم
مروزي حنفي فقيه وفات .
د ابو معاذ فضل بن خالد مروزي
نحوی وفات .

۸۲۷ م ۲۱۲ ق

د محمد بن يوسف فريابي محدث
او عالم وفات .
(تولد ئي ۷۲۷ م ۱۲۰ ق) :
۸۲۸ - ۸۴۴ م ۲۱۳ - ۲۳۰ ق :
له ظاهريانو څخه د دريم پاچا
عبدالله بن طاهر پاچهي .
ده په ۲۱۳ ق زرد شتي کتابونه
وسوخل .
۸۲۹ م ۲۱۴ ق :
دشداد بن حکيم بلخي قاضي او
حنفي فقيه وفات اوبنخېدل په بلخ
کي .
۸۳۰ م ۲۱۵ ق :
د مکي بن ابراهيم بلخي محدث
او عصام بن يوسف بلخي فقيه او
محدث ، او يحيى بن نصر مروزي
محدث وفات .
۸۳۵ م ۲۲۱ ق حدود :
داحمد بن عبد الله حبش مروزي
لوی منجم د ژوندانه عصر او پر زيچ
شهر يار باندی دده څيړنی .
د محمود وراق د دري قديم شاعر
او سعيد اخفش اوسط بلخي دسيبويه
د شاگرد وفات .
۸۳۷ م ۲۲۲ ق :
د ابو عبد الله حسين بن محمد بن
خسرو بلخي فقيه د مسند ابو حنيفه
دراوی وفات .
۸۳۷ م ۲۲۳ ق :
د ابو عبید قاسم بن سلام هروي
لوی محدث او فقيه او مؤلف وفات
په مکه کي (ولادت ئي په هرات کي
۱۵۷ ق) .
۸۳۹ م ۲۲۵ ق :
دفر غاني سخته رين دله (زلزله) .

د افغانستان تاريخي پيښليک

ق ۲۲۶

۸۴۰ م ۲۲۶ ق حدود :

۸۴۷ - ۸۷۲ م ۲۳۳ - ۲۵۹ ق :
داؤد بن الياس دآل بانيجور
څخه د بلخ او تخار او هندو کش د
سيمو پاچا .
۸۴۹ م ۲۳۵ ق :
دسريچ بن يونس مروزي محدث
او مفسر او فقيه وفات .
۸۵۱ م ۲۳۷ ق :
دحاتم اصم بن عنوان بلخي مشهور
صوفي وفات په واشگرد کي .
۸۵۲ م ۲۳۸ ق :
داسحاق بن ابراهيم (ابن راهويه)
لوی مروزي محدث او فقيه وفات .
۸۵۵ م ۲۴۰ ق :
د محمد بن عمر وراق تر مندی
بلخي صوفي د ژوند وخت .
د امام قتيبه بن سعيد بغلاني لوی
محدث وفات او بنخېدل په بغلان
کي (ولادت ۱۴۸ ق په بلخ کي) .
د ابو حامد احمد بن خسرو په
بلخي صوفي وفات په بلخ کي .
۸۵۵ م ۲۴۱ ق :
دلوی مروزي عالم او دمد هب
خاوند امام احمد بن حنبل وفات .
(تولد ۷۸۰ م ۱۶۴ ق)
د ابو قدامه عبید الله بن سعيد
سرخسي محدث وفات .
۸۵۶ م ۲۴۲ ق :
الياس د ساماني اسد زوی په
هرات کي مړ سو .
دمحمد بن اسلم طوسي مفسر او
محدث دالايمان والاعمال دمؤلف
وفات .
۸۵۷ م ۲۴۳ ق :
د هاشم بن بانيجور تخاري د
وخش د حکمران وفات .
۸۴۰ م ۲۲۶ ق حدود :
عمران بن موسی بن يحيى بر مکي
دسند امير و، دده پلار موسی هم
دسند امير و چې په ۲۲۱ ق مړ سو
او دی ئي پر ځای کښينو ست .
دليث بن مساور د بلخ دقاضي او
فقيه وفات او په بلخ کي بنخيدنگ
۸۴۱ م ۲۲۷ ق :
د سعيد بن منصور جوزجاني بلخي
محدث او مفسر وفات په مکه کي
(رمضان)
د بشر حافي بن حارث مروزي
صوفي او محدث وفات په بغداد کي .
افشين د شمالي شرقي خراسان
يو مشر ، دعباسي د ربار سپه
سالار ووژل سو .
۸۴۴ م ۲۳۰ ق :
د ابو الينبغی عباس بن طر خان
دري بيتونه دسمرقند په مرثيه کي .
دزکريا بن يحيى بلخي دالايمان
دمؤلف او محدث وفات .
۸۴۴ - ۸۶۲ م ۲۳۰ - ۲۴۸ ق :
دو هم طاهر د عبد الله زوی
طاهري څلرم پاچا و .
۸۴۶ م ۲۳۲ ق :
داؤد بن الياس دبا نيجور کهول
د شمالي هندو کش پاچا سکه ووهله .
ابوالو ليد احمد بن ابي رجا عبدالله
هروي لوی محدث په هرات کي وفات
او بنخ سو .
۸۴۷ م ۲۳۳ ق :
ديحيى بن معين سرخسي مشهور
محدث او رجالي پوهاند وفات (دده
تولد ۷۷۴ م ۱۵۸ ق) .
د ابو علي حسين بن وليد نشاپوري
(کميل) لوی محدث وفات ۲۳۳ ق .

۷۷۷ - ۸۵۹ م ۱۶۰ - ۲۴۴ ق: په چغا نيان کي حکمران و .
 داحمد بن منيع بن عبد الرحمن بغوی مرو رو دی محدث د ژوند دوره .
 د محمد بن ابان بلخي محدث وفات په بلخ کي ۲۴۴ ق .
 د قاضي ابو مطيع بلخي وفات په بلخ کي .
 د محمد بن مالک بلخي فقيه وفات او ښخېدل په بلخ کي .
 ۸۶۱ - ۸۷۸ م ۲۴۷ - ۲۶۵ ق: د يعقوب ليث صفاري پاچهي پر افغانستان او ايران باندی .
 د احمد بن يعقوب بلخي عالم وفات او ښخېدل په بلخ کي ۲۴۷ ق .
 ۸۶۱ م ۲۴۷ ق: په ۲۵ محرم يعقوب ليث صفاري په زرنج کي پاچا سو .
 ۸۶۲ - ۸۷۲ م ۲۴۸ - ۲۵۹ ق: محمد ددوهم طاهر زوی دخراسان پادشاه و .
 هوی - چا وکور يانسی راهب باميان ته راغي ۸۷۲ م .
 ۸۶۴ - ۹۹۰ م ۲۵۰ - ۳۸۰ ق: په چغا نيان او تخار او د آمو په سيمو کي دآل محتاج د اقتدار دوره .
 ۸۶۴ - ۱۰۱۹ م ۲۵۰ - ۴۱۰ ق: په جوزجان کي دفریغون کهول پاچهي ، د دوی اقتدار تر غور او هلمند پوري و .
 ۸۶۴ م ۲۵۰ ق حدود: دبسام کورد خارجي او د محمد بن مخلد قديم دوی شعرو نه په سيستان کي .
 احمد دچغان خدات له کهو له

د ديبت نيکه (شيخ بيتهني) دپښتو مناجات دوره (يو قديم شعر) .
 دکلر کا بلشاه ژوند .
 له خرا سانه تر اباسين پوري له آمو څخه بيا تر بحيره عرب پوري دبغداد د خلافت ټول مالي عايدات ۴۵ مليو نه درهمه وو ، چي ټول نژدي و ۲۲۵ مليونو افغانيو ته کيږي .
 دابو حاتم سهل بن محمد سيستاني دعربي ژبي دعالم وفات (۲۴۸ ق) .
 دآل شاکر خرا ساني منجمانو او مهند سانو د ژوند دوره .
 د آل اما جور مشهور وهراتسي منجمانو او دزيچ د مصنغانو د ژوند دوره .
 دخالد مروزي دکبول دمهند سانو او منجمانو اورصدیانو دژوند دوره .
 ۸۶۵ م ۲۵۱ ق: يعقوب ليث صفاري په سيستان کي عمار خارجي وځا به .
 ايوب بن حسن نشاپوري فقيه وفات سو .
 د محمد بن ازهر خراساني فقيه دالا اختيارات دمolf وفات .
 محمد بن طاهر پوشنگي د کابل پيلان او خوشبو په شيان دمستعين خليفه دربار بغداد ته واستول .
 ۸۶۴ - ۹۱۲ م ۲۵۰ - ۳۰۰ ق: حدود
 په کوه سليمان (کسي غره) کي د کيس عبدالرشيد دري زمان (غرغبت - بيتهني - سپه بن)
 ۸۶۵ م ۲۵۱ حدود
 کوشان گومل بغور شاه بوسر

دخاقان له کهوله) په پختيا کي .
 ۸۶۶ م ۲۵۲ ق: يعقوب ليث صفاري پاچا ته صالح بن حجر درتبيل تر بور دار غندا و په کوهژ (کوهک) کي ياغي سو ، يعقوب دی په ۲۵۳ ق وواژه .
 د زياد بن ايوب طوسي محدث او گرزند وی وفات (ولادت ۱۶۶ ق) ۹۶۷ م ۲۵۳ ق حدود: امير سوري په غور کي .
 يعقوب ليث صفاري رخچ - والشستان - بست - هرات ونيول .
 ۸۶۹ م ۲۵۵ ق: د شمر بن حمدويه هروي دعربي ژبي عالم او د کتاب الجيم دخواند وفات .
 د محمد بن کرام سيستاني د کراميانو د مذهب مؤسس په بيت المقدس کي او دمحمد بن علي حکيم تر مذی په ترمذ کي وفات .
 دابو حاتم سهل بن محمد سجستاني عالم وفات (ولادت ئی ۱۷۲ ق)
 ۳۱ آگست - ۸۷۰ م ۳۰ رمضان- ۲۵۶ ق: امام محمد بن اسما عيل بخاري دصحيح بخاري خواند دسمر قند په خرتنگ کي وفات او هم ئی هوري ښخ کي .
 ۸۶۹ م ۲۵۶ ق: يعقوب ليث پر فيروز بن کنک کابلشاه باندی بری وموند .
 ۸۷۰ م ۲۵۷ ق: يعقوب ليث صفاري کا بل ونيو او دکابل بتان ئی دبغداد د المعتمد خليفه در بار ته واستول .

د ابو داؤد سليمان بن اسحاق سجستاني صاحب السنن وفات په بصره کي .
 ۸۷۱ م ۲۵۸ ق: ابو منصور افلح دمحمد بن خاقان لويکی زوی په گرديز کي يعقوب ليث ته غاړه کښيښو ، لس زره درهمه ججه ئی دکاله ومنله .
 يعقوب ليث له داؤد بن اليا س بانيجوري څخه بلخ ونيو .
 ۸۷۲ - ۸۹۵ م ۲۵۹ - ۲۸۲ ق: دريم طاهر دمحمد زوی دطاهريانو آخرنی پاچا په نشا پور کي .
 ۸۷۳ م ۲۵۹ ق: يعقوب ليث صفاري پر محمد بن طاهر پوشنگي بری وموند او هغه ئی زندانی کي .
 د ابراهيم بن يعقوب جوز جاني لوی محدث وفات .
 ۸۷۳ - ۸۷۸ م ۲۶۰ - ۲۶۵ ق: ابو داؤد محمد بن احمد بن بانيجور د بلخ او تخار او جوزجان او ترمذ پاچا و ، په ۲۶۰ ق ئی سکه وهلي ده .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شا وخوا: يعقوب ليث صفاري په پنجشير کي سکه ووهله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شاوخوا: محمد بن وصيف سگزی د يعقوب ليث د دربار سر منشی په دری ژبه يوه قصيده د پاچا په ستاينه کي وويله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق: دابو محمد فضل بن شا دان نشا پوري شيعی عالم کلام او دامام رضا دشاگرد اولوی مؤلف وفات .

۷۸۴ - ۸۹۲ م ۲۶۱ - ۲۷۹ ق:

نصر داحمد ساماني بلخي زوی د شمالي افغانستان او ماوراءالنهر ساماني اول پاجا و .

۸۷۵ م ۲۶۱ ق:

دامام مسلم بن حجاج قشيري نشاپوري دصحيح مسلم خاوند وفات دنشا پور په نصر آباد کي (۲۵ رجب)

دبايزيد طيفور بن عيسي بسطامي مشهور خراساني صوفي وفات په بسطام کي .

په نشا پور کي د احمد بسن عبدالله خجستاني زولاوله پدل .

د محمد بن فضيل بلخي عابد وفات او تدفين په بلخ کي (ولادت ۱۷۱ ق)

۸۷۸ - ۹۰۰ م ۲۶۵ - ۲۸۷ ق:

د عمر وليث صفاري دپاچهي دوره ۸۷۸ م ۲۶۵ ق:

يعقوب ليث صفاري په دو شنبه ۱۴ شوال په جنديسا پور کي په قولنج مړ سو .

خواجه علي بن موفق لوی شيخ او صوفي په هرات کي وفات او ښخ سو .

۸۷۹ م ۲۶۶ ق:

احمد بن عبد الله خجستاني په خراسان کي ښورښت وکي خو عمرو ليث دي په ۲۶۷ ق مات کي .

احمد بن عبد الله خجستاني د خراسان امير ، ديبهق دسبزوار مسجد او منبر جوړ کي .

۸۸۰ م ۲۶۷ ق:

د ابو بکر نصر بن يحيي شاذان بلخي محدث او فقيه وفات .

۸۸۱ م ۲۶۸ ق:

د امام ابو الحسن احمد بن سيار مروزي محدث او شافعي فقيه وفات .
د احمد بن عبد الله خجستاني وژل .

دنصير بن يحيي بلخي فقيه او عالم زاهد وفات او ښخېدل د بلخ په نو بهار کي .

۸۸۲ م ۲۶۹ ق:

په نشاپور کي د رافع دهر ثمه دزوي اقتدار .

۸۸۳ - ۲۷۰ ق حدود:

محتاج د احمد زوي دچغان له پښته په چغا نيان کي دآل محتاج موسس سو .

د محمد بن فروخ بلخي زا هد وفات او ښخېدل په بلخ کي .

۸۸۴ م ۲۷۱ ق:

د حمدون قصار نشا پوري دملا متيانو دشيخ وفات په نشاپور کي .

۸۸۵ - ۹۰۵ م ۲۷۲ - ۲۹۳ ق:
بيگ بن عباس بن بانيجور تخاري دختل حکمران و .

حارث بانيجوري تخاري په ختل کي سکه ووهله .

۸۸۶ م ۲۷۲ ق:

د ابو معشر جعفر بن محمد بلخي منجم وفات په واسط کي .

د بغداد د خليفه فرمان د عمر وليث پر خلاف .

۲۲ فروري ۸۸۹ م ۱۶ شوال

۲۷۵ ق:

دامام ابو داؤد سليمان بن جارود سجستاني د صحيح سنن د خاوند وفات په بصره کي .

۸۹۰ م ۲۷۸ ق:

د سيد ابو عبد الله محمد مختار بن احمد هروي وفات او ښخېدل په هرات کي .

۸۹۲ - ۹۴۸ م ۲۷۹ - ۳۳۷ ق:
د امير احمد بن فريغون امارت په جوزجان او بلخ کي .

۸۹۲ - ۹۰۷ م ۲۷۹ - ۲۹۵ ق:
اسماعيل بن احمد ساماني دوهم پادشاه .

۸۹۲ م ۲۷۹ ق:

د عمرو ليث سلطنت پر خراسان ومنل سو .

د محمد بن سلمه بلخي عابدوفات ۸۹۲ - ۹۰۰ م ۲۷۹ - ۲۸۸ ق:
د ابو جعفر احمد بن محمد بن احمد بن بانيجور د حکمراني دوره ، ده په ۲۸۸ ق په اندراب کي سکه ووهله .

۸۹۳ م ۲۷۹ - ۲۸۰ ق:

د ابوبکر احمد نسايي خراساني محدث دالتا ريخ الکبير خاوند وفات .
د احمد بن ظاهر ابن طيفور خراساني مرو رودي مورخ دتاريخ بغداد دمؤلف وفات . (تولد ئي - ۲۰۴ ق)

۱ نومبر ۸۹۲ م دوشنبه ۱۲ رجب ۲۷۹ ق

د امام ابو عيسي محمد بن عيسي ترمذي د جامع صحيح خاوند وفات په ترمذ کي .

۸۹۳ م ۲۸۰ ق:

دافلح بن محمد دگريز دلو يک او سامند کابلشاه د ژوند وخت .

دعلي بن عبد الله بن هيصم هروي عالم او اديب وفات .

دعثمان بن سعيد د ارمي سيستاني او هروي لوی محدث وفات په هرات

کي (ولادت ئي ۲۰۰ ق)
دمحمد بن اسماعيل سلمی ترمذي محدث وفات .

د محمد بن عمر بلخي شافعي د العالم والمتعلم دمؤلف وفات (مشهور په وراق) .

اسماعيل ساماني د خلافت له درباره دماوراءالنهر او بلخ په امارت ومنل سو .

۸۹۵ م ۲۸۲ ق:

دظاهر يانو سلطنت چي له ۲۰۵ ق څخه شروع سو ، پر دريم ظاهر باندی په نشا پور کي ختم سو .

۸۹۶ م ۲۸۳ ق:

عمرو ليث دبست - داورد سيمي يوبت دبغداد خليفه المعتضد ته واستاوه .

۸۹۸ م ۲۸۵ ق:

د محمد بن اسحاق بن سعيد سعدي هروي شافعي محدث او فقيه دكتاب الضياع دمؤلف وفات .

۸۹۹ م ۲۸۶ ق:

ابو العباس احمد بن محمد سرخسي لوی خراساني فيلسوف او رياضي پوهاند ديعقوب کندي شاگرد وواژه سو .

(په ابن الطيب مشهور و)

دعلي بن عبد العزيز بن مرزبان بغوي محدث دالمسند الکبير دمؤلف وفات .

۹۰۰ م ۲۸۷ ق:

عمر وليث صفاري د۷۰ زرو سپرو سره په بلخ کي داسماعيل ساماني سره وجنگيدی خو ونيول سو او بغداد ته واستول سو ، چي هلته ئي مړ کي .

د ابو سعيد يحيى بن منصور زاهد
د هرات د جامع امام وفات (شعبان) .
ابو عمران سيمجور دواتي (دسا
مانيانو سر منشي) دخرا سانسى
سيمجور يانو دکهول موسس او د
رى حکمران و په ۳۱۴ ق .
ابو الفضل بلعمى دامير اسماعيل
سامانى وزير سو .
۹۰۱ م ۲۸۹ ق :
عمر وليث صفارى پاچا په بغداد
کى وواژه سو .
اسماعيل سامانى پاچا دخراسان
په امارت هم ومانه سو .
د حسين بن محمد بن زياد نشاپورى
محدث وفات .
۹۰۱ - ۲۸۹ م ۲۹۶ ق :
طاهر بن محمد بن عمر وليث د
سيستان پاچا و .
۹۰۱ - ۱۱۱۱ م ۲۸۹ - ۵۵۰ ق :
د غرستان (غرجستان) دشا رانو
کهول د حکمرانى دوره .
۹۰۲ م ۲۹۰ ق :
د هرات دامام زاهد او محدث
ابو سعيد مهين وفات او بنخيدل په
هرات کى .
مسعودى مروزي د درى لرغونى
شاعر د شاهنامې نظم کوونکى د
ژوند وخت .
دمنصور بن اسحاق سجستاني
فقيه او اصولى وفات .
۹۰۳ م ۲۹۱ ق :
کملو کابلشاه و .
د محمد بن ابراهيم پوشنگى فقيه
او محدث وفات په نشا پور کى
(ولادت ۲۰۴ ق) :

۹۰۵ م ۲۹۲ ق

د احمد بن على بن سعيد مروزي
دمشقق دقاضى وفات (ولادت
۲۰۲ ق) دمحمد بن احمد هروى فقيه
اومحدث وفات .

۹۰۶ م - ۲۹۴ ق

دمحمد بن نصر مروزي فقيه او
محدث وفات په سمر قندکى .

(ولادت ۲۰۲ ق)

د عبدالله بن محمد بن على ... بن
زبير بلخى محدث اومؤرخ و ژل په
بغداد کى .

۹۰۶ م ۲۹۳ ق

د عبدالله بن محمد عيسى مروزي
محدث اودشافعى مذهب خپروونکى
اولوى مفتى وفات په مروکى ،
(ولادت ۲۲۰ ق) .

۹۰۷ - ۹۱۳ م ۲۹۵ - ۳۰۱ ق :

د احمد د اسمعيل زوى سامانى
دريم پاچا سلطنت -

دامام ابو بکر محمد بن اسماعيل
مهران نشا پورى لوى محدث وفات .

۹۰۸ - ۹۱۰ م ۲۹۶ - ۲۹۸ ق :

ليث بن على بن عمر وليث (شير
لياده) د سيستان پاد شاه و .

۹۰۹ م ۲۹۷ ق :

ابو محمد هاشم سروانى د پښتو
قديم شاعر په بست کى مې سو
(ولادت ۲۲۳ ق) .
ليث بن على د سيستان امير د
سامانى قائد حسين بن على مرودى
په امر ووژل سو او پر خاى ئى معدل
بن على کښيښوست خو دى هم په
۲۹۸ ق هرات ته نفى سو .

۹۱۳ - ۹۴۲ م ۳۰۱ - ۳۳۱ ق :

دوهم نصر د احمد زوى سامانى
خلرم پاچا په خراسان او ماوراءالنهر
کى .

د جعفر بن محمد فريابى مشهور
قاضى او محدث وفات (ولادت ۲۰۷
ق) .

۹۱۵ م ۱۳ صفر ۳۰۳ ق :

د احمد بن على نسايى د سنن
نسايى خاوند وفات په رمله کى .

۹۱۷ م ۳۰۵ ق :

دمحمد بن محمد بن سلام حنفى بلخى
فقيه وفات .

۹۱۹ م ۳۰۷ ق

په خراسان کى د احمد بن سهل
دبغاوت کښيښول .

د عبد الرحمن بن حسين نشا پورى
محدث او دمسنند دخاوند وفات .

۹۲۲ م ۳۱۰ ق :

جعفر بن احمد بن محمد بانيجورى
په ۳۱۰ ق په ختل کى حکمران و ده

په ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۱۳ ق سکه وهلى
ده .

ابو عبد الله محمد بن احمد بن
نصر جيهانى سامانى وزير خپل

جغرافى کتاب (المسالك والممالك)
تأليف کى چى اوس نسته .

دلوى خراسانى محدث عبد الله
بن محمد بغوى د معجم الصحا به د

خاوند وفات - (ده تولد ۲۱۰ ق
۸۲۵ م)

۹۲۳ - ۹۶۳ م ۳۱۱ - ۳۵۲ ق :

د عبدالله بن غروه هر وى محدث
وفات او بنخيدل په هرات کى .

د امير ابو جعفر احمد بن محمد

فضل دسهل زوى (ذوالر ياستين)
د کابل شاه ، تخت او تاج په مروکى
مأمون خليفه ته را وړل او هغه تاج
په کعبه کى وځړول سو .

مهرباب د دومى کوشانى کهو له
کابلشاه و .

۹۱۰ - ۹۹۸ م ۲۹۸ - ۳۸۸ ق :

په خراسان کى د دواتى
سيمجورى کهول اقتدار .

د احمد بن مسروق طوسى صوفى
وفات په بغداد کى (ولادت ۲۱۴ ق)

د زکريا بن يحيى نشا پورى
(بزاز) فقيه او محدث وفات .

دمحمد بن على بن طرخان بلخى
محدث وفات (ولادت ۲۲۱ ق) .

۹۱۱ م ۲۹۹ ق :

ابو على معدل بن على بن ليث د
سيستان صفارى پنځم پاچا په هرات

کى نفى البلد و .

۹۱۲ م ۳۰۰ ق :

د ابو على حسين بن احمد سلامى
بيهيى د کتاب ولاه خراسان اونورو

کتابو دمؤلف وفات .

د ابو العباس حنوذ مروزي ددرى
قديم شاعر د ژوند عصر .

ابو سعد مظفر د محتاج زوى او
ابوبکر محمد بن مظفر په سامانى

در بار کى چغانى اميران وو .

ابو حفص حکيم بن احوص سفدى
ددرى قديم شاعر شهرودموسيقى

آله اختراع کړه .

ابو حفص عمر و بن يعقوب بن محمد
بن عمرو ليث د سيستان صفارى

شپږم پاچا په سيستان کى .

بن خلف بن لیث صفاری اوم پاچا په ۳۲۹ ق وفات سو . سلطنت .

۹۲۴ م ۳۱۲ ق :

د ابراهیم بن سری هر وی محدث د جزاء الا اعمال د مؤلف وفات .

د حسن بن علی طوسی محدث وفات په طوس کی (ولادت ۲۲۲ ق)

۹۲۵ م ۳۱۳ ق :

د محمد بن اسحاق خراسانی نشا پوری محدث او مؤرخ وفات (ولادت ۲۱۶ ق) .

۹۲۸ م ۳۱۶ ق :

د محمد بن عقیل بن ازهر بلخی د تاریخ بلخ د مؤلف وفات .

دامام عبد الله بن داؤد سجستانی حنبلی پوهاند وفات .

د عبد الله بن سلیمان سجستانی محدث اومفسر وفات په بغداد کی (ولادت ۲۳۰ ق)

۹۳۰ م ۳۱۸ ق :

د نصر سامانی دورونو یاغی توب .

۹۳۱ م ۳۱۹ ق :

د ابو القاسم عبد الله بن احمد کعبی بلخی لوی معتزلی عالم او د کعبیه ډلی پیشوا وفات .

د محمد بن فضل بلخی لوی صوفی وفات په سمرقند کی .

۹۳۲ م ۳۲۰ ق حدود :

بہیم دیو کابلشاه په گندهار اګسی د ابراهیم بن محمد بیہقی دالمحاسن والمساوی د مؤلف د ژوند وخت .

۹۳۳ م ۳۲۱ ق :

د ابوبکر محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د ټول خراسان سپه سالار او حکمران د سامانی دربار له خوا چی

بلعمی مروی د سامانیا نو دوزیر

د افغانستان تاریخي پېښلیک

وفات (د دری تاریخ طبری مترجم)

۹۴۱ م ۳۳۰ ق حدود .

د ابوشعیب صالح بن محمد هروی دری لرغونی شاعر وفات .

د ابو علی جیہانی وزیر مړینه .

۹۴۲ م ۳۳۱ ق :

په ماوراء النہر کی دشیعہ ووبلوا او دنصر سامانی عزل .

د ابو یعقوب اسحق بن احمد سګزی اسما عیلي داعی دکشف المحجوب لیکوال په بخا راکي ووژل سو .

۹۴۲ - ۹۵۴ م ۳۳۱ - ۳۴۳ ق :

د لومړي نوح دنصر زوی سامانی پنځم پاچا د امارت دوره .

۹۴۴ - ۹۴۶ م ۳۳۳ - ۳۳۵ ق :

د ابو علی ابراہیم بن سیمجور د هرات او نشاپور والی و (متوفی - ۳۳۶ ق) .

۹۴۴ - ۹۴۷ م ۳۳۳ - ۳۳۶ ق :

د ابو العباس فضل بن محمد بن مظفر چغانی د سامانی لښکر سپه سالارو چی په ۳۳۶ ق په بخا را کی بندی سو .

۹۴۴ م ۳۳۳ ق :

د بو شکور بلخی لوی دری شاعر د ژوند وخت . د عبد الله بن محمد ترخان بلخی محدث او رجالی عالم وفات .

د محمد بن احمد اسکاف بلخی عالم وفات او بنسخیدنګ په بلخ کی .

۹۴۵ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق احمد بن محمد بن یاسین حداد هروی

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

۹۴۵ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق احمد بن محمد بن یاسین حداد هروی

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

محدث او مورخ او (د تاریخ هرات) د مؤلف وفات .

د وزیر الحاکم الشہید ابوالفضل محمد بن حکم سر خسی بلخی وژنه .

دی دمختصر کافی مؤلف دی .

۹۴۸ - ۹۹۸ م ۳۳۷ - ۳۸۹ ق :

د ابو حارث محمد بن احمد امارت په جوزجان کی . دی دفریغو نیانو دو هم پاچا دی چه دحدود العالم کتاب دده په نامه لیکل سوی دی .

۹۴۸ م ۳۳۸ ق :

د ابراهیم بن سیمجور مړ سو او پر خای ئی منصور دقرا تګین زوی د خراسان سپه سالار سو (د سامانی پاچا له خوا) .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق :

د خراسان حکمران منصور بن قرا تګین مړ سو ، او پر خای ئی ابو علی چغانی له سامانی دربارہ مقرر سو .

د ابو مظفر عبد الله بن احمد بن محمد بن ولوید او مړ سو .

د ابو منصور بن احمد بن محمد بن مظفر د چغانیان امیر و .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق حدود :

د ابو عبد الله محمد بن حسن معروفی بلخی شاعر د ژوند حدود .

۹۵۲ م ۳۴۱ ق :

د ابو الحسن حکیم کسایي مروزی ددري قدیم شاعر د ژوند وخت .

د شرح المزنی د مؤلف شافعی فقیه ابراهیم بن احمد مروزی وفات .

۹۵۳ م ۳۴۲ ق :

د ابوبکر محمد بن داؤد نشاپوری صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

دمحمد بن داؤد صوفي نشاپوری
د کتاب النسيخ د مولف وفات .
۹۵۴ - ۹۶۱ م ۳۴۳ - ۳۵۰ ق :
دلومړی عبد الملك دنوح زوی ،
سامانی شپږم پاچا د امارت دوره .
۹۵۴ م ۳۴۳ ق :
له سامانی درباره څخه بکر بن
مالك فرغانی دخرا سان حکمران او
ابو منصور محمد بن عزيز وزير و .
۹۵۵ م ۳۴۴ ق :
ابو احمد خلف بن احمد (ابن بانو)
د سيستان صفاری اتم پاچا سلطنت
(وفات ئی ۳۹۹ ق)
د ابو علی چغانی او ستوق
بغرا خان مړینه .
د محمد بن محمد بن يوسف طوسی
شافعی فقیه او محدث او دخراسان
دمفتی وفات (ولادت ۲۵۰ ق)
۹۵۶ م ۳۴۵ ق :
دخرا سان حکمران بکر بن مالك
فرغانی وواژه سو .
۹۵۷ م ۳۴۶ ق :
ابو الحسن سيمجوری په خراسان
کی دنوح سامانی په فرمان سپه سالار
او حکمران سو .
د ابو العباس احمد بن محمد
سرخسی لوی منجم او طبيب او
د کتاب المدخل د مؤلف دوفات کال .
د ابو منصور محمد بن عبد الرزاق
خرا سانی سپه سالار په نامه د
منثوری ابو منصور شاهنا مسی
تالیف ، چی د محمد بن عبد الله
معمری به ښوونه ولیکله سوه .
۹۵۹ م ۳۴۸ ق :
د ابو منصور يوسف بن اسحاق
وزارت په سامانی در بار کی .

ژوند چی داخوان الصفا له مؤلفینو
څخه دی .
منصور بن افلح لویکی په غزنه او
گردیز کی حکمران و .
جیه پاله کابلشاه په گندهارا کی .
۹۶۲ م ۳۵۱ ق :
الپ تگین غزنی ونيو .
ابو منصور عبد الرزاق په خراسان
کی یاغی سو .
ابو الحسن سيمجوری دخراسان
حکمران سو .
دعلج بن احمد سجزی محدث او
فقیه دمسنده الکبير مؤلف وفات سو
(ولادت ۲۶۰ ق .
۹۶۳ - ۹۶۹ م ۳۵۲ - ۳۵۹ ق :
امير طاهر بن محمد بن طا هر
(دمور له خوا صفاری) د سيستان
اميرو .
۹۶۳ م ۳۵۲ ق :
دالپ تگین دغزنی دحکمران وفات
چی اسحاق زوی ئی پر خا ی
کښینوست .
۹۶۴ م ۳۵۳ ق :
اسحاق دالپ تگین زوی له غز نی
څخه بخارا ته وتښتید او لویکی دی مات
کی ء .
۹۶۴ - ۳۵۳ ق
خلف بن احمد دسيستان پادشاه
حج ته ولاړ .
۹۶۵ م ۲۲ شوال ۳۵۴ ق :
د ابو حاتم محمد بن حبان بستی
دسمر قند د قاضي او لوی عالم او
مؤلف وفات په بست کی (ولادت په
بست کی ۲۷۰ ق) قبر ئی هم په
بست کی و .

۹۶۵ م ۳۵۵ ق :

اسحاق دالپ تگین زوی د غز نی
حکمران مړ سو ، او بلکاتگین ئی
پر خای کښینوست او په ۳۵۸ ق
ئی په غزنی کی سکه ووهله او په
۳۶۵ ق مړ سو .

دخواجه ابو احمد ابدال چشتی
وفات (دده تولد ۲۶۰ ق ۸۷۲ م دی)
او په چشت کی ښخ دی .

۹۶۵ م ۳۵۵ ق حدود :

د ابو جعفر خازن خرا سانی لوی
منجم او ریاضی پوهاند د ژوندوخت
۹۶۶ م ۳۵۶ ق :

د امام فقیه ابو علی حامد بن
محمد رقاع هروی وفات او ښخیدل
په هرات کی .

۹۶۸ م ۳۵۸ ق :

د شیخ ابو حامد بن احمد شار کی
هروی محدث او مفسر وفات او
ښخیدل په هرات کی .

۹۶۹ م ۳۵۹ ق :

مکتوم بن حرب په اندراب کی
سکه ووهله .

۹۶۹ - ۹۸۳ م ۳۵۹ - ۳۷۳ ق :

امیر حسین دطاهرزوی دسيستان
امیر و .

۹۷۰ م ۳۶۰ ق حدود :

ابو علی محمد بن عبد الله بلعمی
وزیر (متوفی ۳۶۳ ق) تاریخ طبری
په دري ژبه ترجمه او لنه کی ء .

دهمدغه کال په شا وخوا کی د
منصور بن نوح سامانی په امر یوی
ډلی پوهانو تفسیر طبری په دري
ترجمه کی ء .

۹۷۱ م ۱۰ محرم ۳۶۱ ق :

دسلطان محمود زیږید نه .

۹۷۲ م ۳۶۲ ق :

دشيخ خر اسان اسماعيل بن عبدالله بن محمد بن ميکال سرمنشي او دنشاپور دمیکالی خاندان دمشر وفات په نشاپور کي (تولد ئي ۲۷۰ ق).

داحمد بن عامر بن بشر مرورودي شافعي فقيه او دبصري دقاضي وفات .

دابو جعفر محمد بن عبدالله هند واني بلخي فقيه وفات او په بلخ کي بنخيدنک .

۹۷۴ م ۳۶۴ ق :

دابو علي بلعي وزير او ديوسف بن اسحاق وزير مړينه . دبلکاتگين اقتدار په غزني کي .

۹۷۵ م ۳۶۵ ق :

پيري تکين په غزني کي . په اندراب کي دسهلان بن مکتوم دمارت دوره چي سکه ئي هم وهلي ده .

ابو منصور محمد بن احمد دقيقی بلخي لوی شاعر مقتول سو ۳۶۵ ق (؟) .

ابو علي يا ابوبکر لويک په غزنه او گرديز کي .

۹۷۳ - ۹۷۶ م ۳۶۵ - ۳۶۶ ق :

دامير پيري تکين حکمراني پر غزني باندی . (غزنويانوخلرم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

په غزني کي دامير سبکتگين ناصر الدوله حکمراني (دغزنو يانو پنځم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

دو هم نوح دمنصور زوی سا ماني

اتم پادشاه .

۹۷۶ م ۳۶۶ ق حدود :

دلوگر په چرخ کي دغزني داخري لويک او کابلشاه په گڼه دسبکتگين سره جنگ او ددوي ماته .

۹۷۶ م ۲۷ شعبان ۳۶۶ ق :

دناصر الدين امير سبکتگين بن جوق قرا بچکم بن قرا ارسلان جلوس په غزني کي او دآل ناصر دسلطنت پيل .

۹۷۷ م ۳۶۷ ق :

دابوا لجيش مظفر بن محمد خراساني بلخي متکلم مو لف وفات .

۹۸۰ م ۳۶۹ ق :

دمحمد بن سليمان بن محمدصعلو کي نشا پوري شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشا پور کي . (ولا دت ئي ۲۹۶ ق) .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق :

قرا تگين په غزني کي . دعبيدالله ابو بکر بن ابوسعيد بلخي عالم وفات .

دابو منصور محمد بن احمد ازهری هروي دكتاب التهديب خاوند اولوی لغوی وفات .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق حدود :

شيخ حميد لودی پښتون پاچا په ملتان کي او دده روغه له سبکتگين سره (۳۸۲ ق) .

اسحاق بن محمد بن اسماعيل مشهور په حکيم سمرقندی عربی السواد الاعظم په ۲۹۰ ق وليکي او د ۳۷۰ ق په شا وخواکي په دري ژبه ترجمه سو . (دنهران طبع ۱۳۴۸)

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

دعبدالحي حبيبي په اهتمام .

۹۸۱ م ۳۷۱ ق :

فردوسی د شاهنامی نظم شروع کي .

شيخ ابوزيد محمد بن احمد مرغزی په هرات کي وفات او بنخ سو (۱۳ رجب) .

۹۸۲ م ۳۷۲ ق :

دابو الحسن سيمجوری پر خای تاش دخراسان سپه سالار سو . عبدالله بن احمد عتبي دنوح بن منصور ساماني وزير قتل سو .

احمد بن جعفر بن احمد د آل بانيجور حکمران او ابو علي احمد بن محتاج مرستيال ئي په چغانيان کي . يوه جوزجاني عالم دحدود العالم جغرافي کتاب په دري دجوز جان دامير محمد بن احمد فریغوني په نامه وکيښي او لومړی پلانی په اسلامي دوره کي د(افغان) ذکر وکي .

۹۸۳ م ۳۷۳ ق :

دفقيه ابو الليث نصر بن محمد سمرقندی وفات او بنخيدل په بلخ کي .

۹۸۴ م ۳۷۴ ق :

دابو عمر و احمد بن محمد زوزني (دهرات او نشاپور ترمخ) دعر بي ژبي لوی عالم وفات . د عبدالله بن موسی سلامی مورخ او اديب وفات په مرو کي .

۹۸۵ م ۳۷۵ ق :

دسلجوقيانو ظهور د بخارا په شا وخواکي .

۹۸۶ م ۳۷۶ ق :

د عبدالله بن محمد بن عزيز وزارت په ساماني دربار کي . دمجمع الشيوخ دمؤلف ابراهيم

بن احمد مستملی بلخي وفات .

۹۸۷ م ۳۷۷ ق :

په خراسان کي ابو الحسن سيمجوری اوفايق پرتاش باندی بری وموند .

ابو الظفر طاهر بن فضل بن محمد بن مظفر د چغانيان امير دمنجيك شاعر ممدوح م سو .

۹۸۸ م ۳۷۸ ق :

دناصر الدوله ابو الحسن محمد بن ابراهيم بن سيمجور دواتي مړينه . دده په نامه سکه هم وهلي سوي ده . دابونصر سراج طوسي عبدالله بن علي دكتاب اللمع دخواوند اولوی صوفي وفات په طوس کي (رجب) . دمحمد بن محمد کرايبيسي نشاپوری محدث او قاضي وفات په بصره کي (ولادت ئي ۲۸۵ ق) دخليل بن احمد سجزي دسمر قند دقاضي وفات .

دخواجه قر بنج وفات په هرات کي او په گازرگاه کي بنخيدنه .

۹۸۹ م ۳۷۹ ق :

دابو الحسن سيمجوری مړينه .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق :

ابو بکر بن محمد بن ابراهيم بخاری کلا باذی دخراسان صوفي او دالتعرف المذهب التصوف دمؤلف وفات ، او ابو علي سيمجوری دخراسان حکمران سو .

ابو بکر ربیع بن احمد بخاری په طب کي دهدياة المتعلمين کتاب په دري تالیف کي .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق حدود :

د فخر الدوله ابو المظفر احمد بن محمد دچغانيان امير دفرخی دممدوح دژوند دوره .

شيخ رضی لودی د شیخ حمید وراړه د پښتو قدیم شاعر په کسی غره کی د اسلام تبلیغ کاوه .

دمحمد بن علی خسروی سرخسی او ابومحمد بدیع بن محمد بلخی او دابوالحسن علی بن محمد منجیک ترمذی ددری قدیمو شاعرانو دژوند دوره .

د ابو سلیمان محمد بن طاهر منطقی سیستانی و فات .

دابوالفضل احمد هروی ریاضی دان او منجم وفات .

۹۹۱ م ۳۸۱ ق:

په لغمان کی دکابل رود پرغاړه دجیپاله کابلشاه ماته د سبکتگین له خوا . په دی سیمه کی داسلام خپرونه - افغانان اوخلجیان(غلجیان) دسبکتگین په لښکروکی داخل سوه داحمد بن حسین بن مهران نشاپوری محدث وفات . دمحمد بن عبدالله هروی فقیه او مفسروفات .

دطاهر بن فضل بن محمد بن محتاج چغانی امیر او ددری ژبی شاعر دژوند وخت .

دابو الحسن محمد بن یوسف عامری نشاپوری (ابن ابی ذر) دکتاب السعادة والاسعاد دمؤلف وفات .

۹۹۲ م ۳۸۲ ق:

دمحمد بن احمد بن سلیمان نوقانی سیستانی ادیب او مؤلف وفات .

۹۹۴ م ۳۸۴ ق:

دهرات په جنگ کی دسبکتگین او محمود بری پریاغی ابوعلی سیمجوری باندی چی دوهم نوح سامانی امیر، پلارته «ناصر الدین» او محمود ته دسیف الدوله لقب

ورکی .

اوسبکتگین دخراسان په حکمداری ترکابله مقرر سو .

۹۹۴ م ۱۵ رمضان ۳۸۴ ق :

سبکتگین او امیر محمود په طوس کی ابو علی محمد مظفر دواتی مات کیء هغه په ۳۸۶ ق په خوارزم کی ونيول سو ، په گردیز کی بندی او په ۳۸۸ ق مړ سو .

دمحمد بن عمران مرزبانی خراسانی ادیب وفات په بغداد کی (ولادت ۲۹۶ ق) .

۹۹۵ م ۳۸۵ ق :

ابو الحسن بن ابو علی دواتی سیمجوری دسلطان محمود په لاس کتیبووت اوپه گردیز کی بندی او مړ سو .

دابو القاسم اسماعیل بن عباد طالقانی وزیر او لیکوال مړینه .

۹۹۶ م ۳۸۶ ق :

دقره خانانو او سبکتگین په ما وراء النهر کی مقابله .

دوزیر عبدالله بن عزیر معزولی او دوزیر ابو نصر احمد بن محمد مقررى .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق :

امیر سبکتگین ۵۶ کلن پس له ۲۱ کاله سلطنته دبلخ او بامیان ترمنځ دمدر موی په کلی کی وفات سو او په غزنی کی خاورو ته وسپارل سو .

دمحمد بن احمد بلخی خوارزمی مورخ دمفاتیح العلوم دمؤلف وفات .

امیر اسماعیل دسبکتگین زوی په غزنی کی سکه ووهرله (دغزنو یانو شپږم پاچا) خو په دغه کال دغزنی

په جنگ کی سلطان محمود پرغالب سو .

دسهل بن محمدصعلوکی نشاپوری مفتی نشاپور وفات .

۹۹۷ - ۱۰۳۰ م ۳۸۷ - ۴۲۱ ق :

دغزنو یانو داوم پاچا یمین الدوله سلطان محمود بن سبکتگین دپاچهی دوره .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق :

دوزیر ابو نصر مړینه .

دوزیر ابو المظفر محمد بن ابراهیم بر غشی مقررى .

دخوارزمشاه مامون مړینه او دعلی بن مامون جلوس .

۹۹۷ - ۹۹۸ م ۳۸۷ - ۳۸۹ ق :

د دوهم منصور ددوهم نوح زوی دسامانی نهم پادشاه امارت .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق :

دابو الوفا محمد بن یحیی بوزجانی نشاپوری لوی خراسانی ریاضی پوهاند وفات (تولد ئی ۳۲۸ ق) .

۹۹۸ م ۳۸۸ ق :

دابو سلیمان احمد بن محمدخطابی بستى دمعالم السنن دمؤلف وفات په بست کی (ولادت ۳۱۹ ق) .

دعماد الدوله ابوعلی محمد مظفر بن محمد بن ابراهیم دواتی دخراسان د لوی حکمران مړینه . دی سکه هم لری .

دابو الوفاء محمد بن محمد بوزجانی مشهور ریاضی پوهاند وفات په بغداد کی . (ولادت ئی ۳۲۸ ق) .

سلطان محمود ټول شمالی افغانستان ونيو او سامانی دربار هم دده پاچهی ومنله .

۹۹۸ م ذیقعد ۳۸۹ ق:

دالقادر بالله خلیفه له خوا دبغداد داستا خو را تگ بلخ ته او سلطان محمود دته دریمین الدوله اوامین الملک ولی امیر المؤمنین لقبو نه ورکول .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق:

پر ابو القاسم سیمجوری باندی په خراسان کی دپگتو زون بری- د برغشی وزیر تینبسته .

دارسلان خان علی مړینه .

سلطان محمود دسامانی منصور او عبدالملک پر سالا رانو بکتو زون او فائق خاصه باندی بری وموند .

دو هم عبدالملک ددوهم نوح زوی سامانی لسم پاچا پرتخت کتیبینوست .

شار رشید دغریستان پاچا سلطان محمود ته غاړه کتیبینسووه او خطبه یی دده په نامه وویله .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق جلود :

امام ابو الحسن محمد بن شعیب بیهقی شافعی فقیه دنشاپور دسیار په کوڅه کی «مدرسه بیهقیه» جوړه کړه .

مدرسه صاعديه په نشاپور کی (یا سعديه) دشهزاده نصر بن سبکتگین په همت جوړه سوه .

۹۹۹ - ۱۰۰۱ م ۳۹۰ - ۳۹۲ ق :

په لغمان او پینور او وپهند کی دسلطان محمود بری پر جیپاله کابلشاه باندی .

۹۹۹ م ۳۹۰ ق :

په خشباجی (اوسنی دمقر زرکشان) کی د طلا کان ښکاره سو .

۹۹۹ - ۱۰۱۹ م ۳۹۰ - ۴۱۰ ق :

او گره بوت منجم دکابلشاه انند

پاله په دربار کې د «شکېت پرت» کتاب تاليف کړی.

ابو نصر احمد بن محمد د فریغونی کهول پنځم پاچا په جوزجان کې.

۹۹۹ م ۳۹۰ ق حدود:

ابو یعقوب اسحاق بن احمد سگری خپل کتاب کشف المحجوب په دري ژبه د اسماعیلی فرقی پر عقایدو وکینس.

۱۰۰۰ م ۳۹۱ ق:

ابو القاسم علی بن محمد بن ابراهیم سیمجوری دو اتی دهرات والی د نصر بن سبکتگین سره په سرخس کې و جنګید او ونیول سو.

د ظاهر بن خلف صفاری د سیستان دامیر وفات.

د ابو سلیمان محمد بن طاهر سجستاني منطقي لوی فیلسوف وفات.

۱۰۰۱ م ۳۹۲ ق:

سلطان محمود خپل سفیر داوزگند ایلک خان ته واستاوه.

۱۰۰۲ م ۳۹۳ ق:

سلطان محمود په حصار طاق کې د سیستان پاچا خلف ابن بانو کلا بند کړی او هغه یې جوزجان ته واستاوه. په سیستان کې قبجی حاجب حکمران کړی.

ابو القاسم منصور بن محمد هروی د سلطان محمود وزیر یو قرآن په کوفی نسخی خط دمشهد رضوی کتابخانی ته وقف کړی چې تر اوسه هلته سته.

۱۰۰۳ م ۳۹۴ ق:

د فریغو نیانو دکهول خلرم پاچا

فریغون دمحمد زوی په جوزجان کې.

۱۰۰۴ - ۱۰۱۰ م ۳۹۵ - ۴۰۱ ق:

په ملتان کې د ابو الفتوح داؤد بن نصر لودی خلرم پاچا سلطنت.

۱۰۰۴ م ۳۹۵ ق حدود:

د ابو منصور عماره بن محمد مروزی دري قدیم شاعر د ژوند وخت.

۹۹۹ - ۱۰۰۴ م ۳۹۰ - ۳۹۵ ق:

ابو ابراهیم منتصر دو هم نوح زوی سامانی آخر نی پاد شاه وچی په ۳۹۵ ق سامانی پاچهي ختمه سوه.

۱۰۰۵ م ۳۹۶ ق:

سلطان محمود په ملتان کې پر ابو الفتوح داؤد بن نصر بن حمید لودی دو هم پاچا باندی حمله وکړه هغه ججه ومنله.

دمحمد بن احمد بن محمد نساپوری محدث وفات (ولادت ۳۳۳ ق).

د ابو العباس احمد بن محمد زاهد نسوی او خراسانی صوفی د طبقات الصوئیه د مؤلف وفات.

۱۰۰۶ م ۳۹۷ ق:

د ترکستان ایلک خان چي بلخ او هرات نیولی و، سلطان محمود بیرته ځنی و نیول، او په شرخیان کې ماته وکړه.

۱۰۰۷ م ۳۹۸ ق:

د اسماعیل بن حماد جوهری فارابی دالصحاح فی اللغه دخواند وفات.

۱۰۰۸ م ۳۹۹ ق:

سلطان محمود کابلشاه انده پاله په وپهند کې د اباسین پر غاړه مات کړی.

خلف بن احمد د سیستان صفاری پادشاه په جلا وطنی که وفات سو (رجب)

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق:

د ابو الفتوح علی بن محمد بستی لوی منشی او شاعر وفات په اوزگند کې.

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق حدود:

عنصری د سلطان محمود د ملتان دفتو حا تو په شرح کې «تاج الفتوح» نظم کړی.

فرخی د سلطان محمود د دربار شاعر «دولت نامه» د سلطان دفتو حا تو په بیان کې زر بیته نظم کړه.

په دري ادب کې د دستان سرا یی رواج او د قصیده ویلو عروج.

شار ابو محمد بن محمد د غرستان شاه د سلطان محمود سره و جنګید او مړ سو.

د مرسل بن منصور لویکی د ژوند وخت.

ابو العباس فضل بن احمد اسفراینی د سلطان محمود وزیر په بلخ کې یوه مدرسه جوړه کړه.

د حسین ابن سینا او د ابو عبید عبدالواحد بن محمد جوزجانی د ابن سینا د شاگرد د ژوند وخت.

ابو الحسن محمد بن سلیمان بیهقی مزید التاريخ د غز نو یانو پر احوال تاليف کړی.

د سلجوق د درو زا منو میکا ئیل - اسرائیل موسی پر غلونه او اقتدار د آمو پرسیمو او د خراسان پر شمال باندی.

دمحمد بن حسین خراسانی مشهور په ابو جعفر خازن دریاضی او فلکیاتو پوهاند د ژوند وخت.

دمحمد بن احمد بن محمد نوقانی

سجستاني دالعلم والعماء دمؤلف او محدث وفات.

۱۰۱۰ م ۴۰۱ ق:

سلطان محمود ملتان ونیو او ابو الفتوح داؤد پښتون لودی پاچایی په غورک کې بندی کړی.

شمس الکفاة احمد بن حسن میمندی د غزونی سلطنت په وزارت و ټاکل سو.

ابو العباس فضل بن احمد اسفراینی د سلطان محمود له وزارت معزول سو.

دامام ابو عبید احمد بن محمد هروی د غریب القرآن دمؤلف وفات.

ابو العباس احمد اسفراینی د سلطان محمود وزیر په شکنجه کې. په خراسان کې وچ کالی او کاختی.

۱۰۱۰ - ۱۰۲۵ م ۴۰۱ - ۴۱۶ ق:

شمس الکفاة احمد بن حسن میوندی د سلطان محمود وزیر و چی په ۴۱۶ ق معزول او په هند کې بندی سو. (متوفی ۴۲۴ ق).

۱۰۱۱ و ۱۰۱۲ م ۴۰۲ ق:

د ایلک خان نصر او تغان خان استاخی سلطان محمود ته راغی.

تا هر تی دمصر ایلیچی دالحاکم با مرالله اسماعیلی له خوا غز نی ته را ولیدل سو، خو په لار کې مړ کړ سو.

د جوزجان د پاچا ابو نصر ابو الحارث فریغونی وفات.

دیحیی بن عمار سیستانی لوی عالم او دخواجه عبدالله انصاری د مرشد وفات او دهرات په خیابان کې دده نبخونه.

فردوسی د شاهنامی نظم تمام کی.
 دحنفی لوی فقیه او زاهد اسماعیل بن حسین بیهقی وفات.
 ١٠١١-١٠١٢ م ٤٠٢م-٤٠٣ق
 سلطان محمود پنجاب او کشمیر و نیول.

١٠١٢ م ٤٠٣ ق :

سلطان محمود غرjestان و نیوی
 او دشا رانو مستقله شاهی ئی ختمه کړه.
 ١٣ و ١٠١٢ م ٤٠٣ ق :
 دایلك خان نصر مړینه او دایلك احمد بن علی جلوس په ما وراء النهر کی.

١٠١٣ م ٤٠٤ ق :

دوزیر ابو العباس فضل اسفرائینی مړینه.
 په یار کند کی د قدر خان یوسف دغزنی سره دو ستانه روابط.
 دامام سهل محمد صعلو کی لوی مفتی او عالم وفات په نشاپور کی.
 ١٠١٤ م ٤٠٥ ق :

وزیر احمد میوندی خوارزم شاه ته وویل چی خطبه دسلطان محمود په نامه وویای.
 سلطان محمود دبست له لاری پر غور یو غل وکی. او دهغه خای امیر محمد سوری ئی د آهنگران په کلاکی محصور او بندی کی. امیر محمد سوری په زهر و خان وواژه.
 امیر یو علی دمحمود سوری زوی دغور په مندیش کی دسلطان محمود تابع امیرسو. او مسجدونه، مدرسې

دجوزجان مقامی امیران فریغونیان ختم سول او ددوی سیمی دغز نوی سلطنت ضمیمه سوی.
 دایلك خان لور دغزنی والیعهد مسعود ته واده سوه.
 شهزاده مسعود رسماً دسلطان محمود ولیعهد سو.
 نظام الملك حسن بن علی طوسی وزیر و ز یزید.

د ابو الخیر خمار حسین بن سوار مشهور خراسانی فیلسوف او عالم وفات. (تولد ئی ٣٣١ ق).

١٠١٨ م ٤٠٩ ق :

سلطان محمود په غزنی کی یو مسجد جامع او په هغه پوری نښتی یوه لویه مدرسه جوړه کړه.
 دامام ابو منصور از هری هروی لغوی عالم و فات.

امام هیصم بن محمد بن عبدالعزیز ناوی هروی دقصص نابی مؤلف وفات سو.

١٠١٨-١٩ م ٤٠٩-٤١٠ ق :

سلطان محمود دهند قنوج تر گنگا پوری و نیول، او دری ملیو نه در همه غنیمت یی واخیست.

١٠١٩ م ٤١٠ ق :

له هندوستانه دراستون کیدو پر وخت سلطان محمود له افغانانو سره ونښت.

١٠١٩ م ٤١٠ ق :

حسن دابو نصر احمد زوی د فریغو نی کورنی آخر شهزاده.

١٠١٩ م ٤١٠ ق حدود :

دترو جنپاله کابلشاه د ژوندوخت. دغرجستان دپاچا شانارد شیر ژوند.

دامام ابو الطیب سهل بن سلیمان صعلو کی مشهور محدث او فقیه او دسلطان محمود د دربار ملا دژوند وخت.

امام قفال صغیر عبدالله بن احمد مروی شافعی (متوفا ٤١٧ ق) د«مآثر محمودی» کتاب و کینی.

حاکم امام ابو سلیمان فندق بن ایوب بن حسن له والشستانه دسلطان محمود په حکم دنشاپور قاضی سو.
 ابو بکر عبدالله بن یوسف سیستانی حصیری دسلطان محمود ندیم و.

دابو القاسم منصور بن حسن فردوسی طوسی وفات. دی د شاهنامی شاعر او دنیا له لویو شاعرانو څخه دی. (تولد ئی ٣٣٠ ق)

ابو سهل احمد بن حسن حمدوی دسلطان محمود او مسعود وزیر او دری حکمران و تر ٤٣٠ ق پوری.

١٠٢٠ م ٤١١ ق :

دخر ښبون بن سره بن بن کیس وفات دکسی غره په جنوبی لمن کی. داسپری دپښتنو مشرو او پښتو شعر یی سته.

سلطان محمود غور فتح کی.
 دشپخ الاسلام یو نس بن طاهر نصیری بلخی عالم دکتاب بهجه د مؤلف وفات او ښخیدل په بلخ کی.

١٠٢١ م ٤١٢ ق :

دابو عبدالرحمن محمد بن حسین سلمی نشاپوری مشهور صوفی او دطبقات الصوفیه دمؤلف وفات په نشاپور کی. (ولادت یی ٣٢٥ ق).
 دحافظ احمد بن محمد مالینی

(هروى) محدث وفات په مصر يا په هرات كې .

د امير نصر بن امير سبكتگين د سلطان محمود كشر ورور وفات .
سلطان محمود د كشمير لوهر كوت كلا بند او فتح كړى .

١٠٢٢م ٤١٣ق

سلطان محمود دهند گواليار او كالنجر ونيول .

د قاضى محمد بن فضل رواس (ميرك بلخي) مفسر او عالم وفات او بنخيدل په بلخ كې .

د محمد بن احمد جاردى هروى لوى محدث وفات .

١٠٢٣م ٤١٣ق

دامام ابو محمد اسماعيل بن ابراهيم سرخسي لوى عالم وفات او دهرات دعيدگاه غر بې خواته يې بنخيدل . دى د مناقب الشافعي مؤلف دى . (ولادت يې تر ٣٣٠ ق وروسته) .

د ابو سعيد احمد بن محمد سجزي لوى منجم او رياضى پوهان وفات .
محمد بن عثمان وراق او غزنوى مذهب پوه خو شخړه قرآن و كينښ چې په ٤١٤ ق ئې وقف كړى .

(دمشهد رضوى كتابخانه)
د محمد بن آدم هروى متكلم اولغوى د ديوان متنبي دشارح وفات .

سلطان محمود تر كسى غره (كوه سليمان) پورې دافغانانوسيمى ټولې ونيولې .

١٠٢٤م ٤١٥-١٦ق

سلطان محمود ماوراءالنهر ونيو او دكاشغر دقدر خان سره يې معاهده وكړه .

١٠٢٤م ٤١٥ق

اسماعيل ديبتهنى زوى په كوه سليمان - وازه خواكې د پښتونومشر وده پښتو شعر سته .

سلطان محمود خپل وزير احمد بن حسن ميوندى عزل او مصادره او په هند كې بندى كړى .

ملا محمدغزنوى چې دسلطان محمود سره هندته تللى ويو تارىخ يې و كينښ چې تر ١٠٣٢ ق پورې لا په هند كې ؤ .

دعلې بن محمد هروى اديب او نحوى دوفات وخت .

امام ابو اسحق ابراهيم بن محمد اسفراينى په نشاپور كې يوه مدرسې جوړه كړه .

١٠٢٥م ٤١٦ق

سلطان محمود څلور زره كهوله سلجوقيان خراسان ته راوستل .
په دغه كال ده دجنو بې هند پر كاتيا وار حمله وكړه اودسو منات مندريې وړان كړى ؤ گجرات يې هم ونيو .

سلطان محمود په ماوراءالنهر كې دقدر خان سره وليدل .

دخواجه ابو عبدالله محمد طاقى سجزي وفات او بنخيدل په هرات كې .

دلوى محدث امام ابو عبدالله محمد بن يمان وفات او بنخيدل په هرات كې .

دفردوسى طوسى وفات په طوس كې .

سلطان محمود دسلجوق اسرائيل

چې دسلجوقيانو مشر ؤ دهندو ستان په كالنجر كې بندى كړى .

١٠٢٦م ٤١٧ق

دعبدالله بن احمد قفال صغير مروزي مشهور شافعي فقيه دمآثر محمودى دمؤلف وفات په سيستان كې (تولد يې ٣٢٧ ق) .

دخليفه القادر بالله سفير له بغداده سلطان محمود ته راغى .
بېبم پاله آخرنى كابلشاه دگندهارا په شرق كې .

١٠٢٧م ٤١٨ق

دوه تنه سفيران قلتنكا او قاشى دقتاخان او يغر خان له خوا له خطا او ختن څخه دسلطان محمود دربار ته راغله .

دامام ابو اسحق ابراهيم بن محمد بن ابراهيم اسفراينى مشهور عالم وفات په نشاپور كې .

دسلطان محمود آخره حمله پر هند اود ملتان دجتا نو ايلو ل .

عيسى بن عبدالله بلخي كاتب يوه نسخه خوشخطه قرآن و كينښى (دميلان كتابخانه) .

١٠٢٨م ٤١٩ق

ابوعلى حسن بن محمد نشاپورى (-سنك) دسلطان محمود وزير سو .

١٠٢٩م ٤٢٠ق

سلطان محمود ټول ايران ونيو او شهزاده مسعود يې په اصفهان كې خپل نائب وټاكه .

بوريجان بيرونى خپل كتاب التفهيم لاويل صناعةالتنجم دريحانه بنت الحسن په نامه تاليف كړى .

د ابو العباس فضل بن عباس صاغانى محدث دژوند وخت په بغداد كې .

دمحمد بن عبدالله مسعودى مروزي شافعي فقيه دشرح مختصرالمزنى دهؤلف وفات په مرو كې .

١٠٢٩-١١٠٦م ٤٢٠-٥٠٠ق

دصاعد دكهول دمشهور پوهانو او قاضيانو دژوند وخت په نشاپور او هرات كې .

١٠٣٠م پنجشنبه ٢٣ ربيع الاخر

٤٢١ق

دسلطان محمود وفات او دغزنى په باغ فيروزي كې بنخول . دده عمر (٦١) او پاچهي ٣٣ كاله وه .

مملكت يې دهند له گنگا څخه تر دجلې پورې او دشمالى خواله سيمه دريا څخه جنوبا دعربو تر بحيرې پورې پروت ؤ .

امير محمد دسلطان محمود زوى په غزنى كې سكه ووهله (دغزنو يانو اتم پاچا) .

١٠٣٠-١٠٤٠م ٤٢١-٤٣٢ق

دناصر الدين الله سلطان مسعود بن محمود دسلطنت دوره په غزنى كې .

(دغزنويانو نهم پاچا)

١٠٣٠م رمضان ٤٢١ق

القادر بالله خليفه له بغداده خپل عهد اولوا دمرسل بن منصور گرديزى په لاس سلطان مسعود بن محمود ته په نشاپور كې راووليږل او ده ته يې ناصر الدين الله لقب وركړى .

١٠٣٠م ٤٢١ق شوال .

امير محمد دسلطان محمود زوى

په تگين آباد کې ونيوال سو اوږوند کړ سو .

سلطان مسعود خواجه احمد بن حسن ميوندي دهند له زندانه راوغوښت او وزير يې کې .

حسن ميکالی (امير حسنک) دسلطان محمود وزير په بلخ کې دسلطان مسعود په حکم په دارسو. دابو بکر محمد بن اسحاق بن ممشاد واعظ دکراميانو درئيس وفات په نساپور کې .

دعلي بن احمد نسوي خراساني رياضي پوهاند او مهندس او منطقي دژوند وخت .

١٠٣١م ٤٢٢ ق

سلطان مسعود کرمان او مکران ونيول . او استاخي يې کاشغر ته واستول .

امام يحيى بن عمار سجستاني هروي وفات او دهرات په خيابان کې ښخ سو .

١٠٣١م ٤٢٣ ق

سلطان مسعود هرات ته ولاړ او سپه سالار عبدوس يې دسلجوقيانو ترکمانانو مقابلي ته وټاکه .

امير ابوعقوب يوسف بن سبکتگين دسلطان مسعود په حکم دسکاوند دکلا په حبس کې مړ سو .

١٠٣٢م ٤٢٤ ق

دقدر خان مړينه - دارسلان خان سلیمان مړينه .

التو نتاش خوارزم شاه بخاراته لښکر بوت او مړ سو .

١٠٣٢-١٠٣٥م ٤٢٤-٤٢٧ ق

هارون دالتو نتاش زوی په خوارزم کې دغزني ترحمایت لاندې

پراخت کنسينوست .

١٠٣٣م ٤٢٤ ق

دخواجه احمد بن حسن ميوندي دغزني دلوی وزير په هرات کې وفات (٢٠ محرم) احمد بن علي بن عبدالصمد وزير سو .

١٠٣٣م ٤٢٥ ق

دمسعود لښکر کشي پر آمل - ساري - طبرستان .

عباس بن شيش دبو علي وراره دغور امير دمنديش دو لايت په سنگه کلاکي يور صد گاه جوړ کې ء .

دشيخ ابو الحسن علي بن جعفر خرقاني لوی صوفي وفات (سه شنبه ١٠ محرم په عمر ٧٣ کاله) .

شيخ اسعد بن محمد سوري د پښتو شاعر دزمينداورپه بغني کې مړ سو .

ابو القاسم علي بن حاتم بيهقي چي دسلطان محمود په وخت کې مشرف و ، دسلطان مسعود په فرمان « صاحب بريد » سو .

١٠٣٤م ٤٢٦ ق

احمد ینالتگين په هندوستان کې ياغي سو ، سلطان مسعود دده مقابلي ته هندو سپه سالار تلک بن جهلن واستاوه .

هارون سلطان مسعود ته ياغي سو - دسلطان مسعود استاخي له کاشغره راغلل - دبغرا خان استاخي سلطان مسعود ته را ورسيدل .

دشافعي فقه دامام ابوعلی حسین بن شعیب مروزی سنجی وفات .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

احمد ینالتگين مات او په دریای

په شمالي ولاياتو کې په شخړو بوخت و، دوی ته يې اورشوگانې ور کړې او دغور له خوا غزني ته راغی .

سلطان طغرل سلجوقی په نساپور کې پاچا سو او خپل ورور ييغو يې دسيستان او پوشنگ او هرات حکمران کې .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

سلطان مسعود په هند کې پرهانسی حمله وکړه او خپل زوی امير محدود يې د لاهور حکمران وټاکه .

١٠٣٥-١٠٤١م ٤٢٧-٤٣٣ ق

اسماعيل خندان دالتو نتاش زوی په خوارزم کې اقتدار و مو نده .

دمحمد بن علي هروي لغوی او د مصر د مؤذن وفات (ولادت يې ٣٧٢ ق) .

١٠٣٧م ٤٢٨ ق

دشيخ الرئيس بوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا بلخي لوی فيلسوف طبيب او ددری او عربي مؤلف وفات په همدان کې . (تولد يې صفر ٣٧٠ ق په بخارا کې) .

دامام اسحاق بن ابراهيم بن محمد هروي عالم وفات او دهرات په نماز گاه کې ښخيدل .

دسلطان مسعود استاخي ترکستان ته ولاړل او دهغه ځای استاخي مسعود ته راغلل .

سلطان مسعود په جوزجان کې علي قدوزی مات کې .

١٠٣٧م ٤٢٩ ق

سلطان مسعود دسلجوقيانو سره

سندکی ډوب سو .

سلجوقيان په خراسان کې -

دعلي تگين زامنو استاخي مسعود ته راغی .

دابو نصر محمد بن عبدالجبار عتبي دتاريخ يمینی دليکوال وفات .

دابو منصور عبدالملك بن محمد ثعالبی نساپوری دتيممة الدهر دليکوال وفات . (تولد يې ٣٥٠ ق) .

دابو الحسن بن جولوغ فرخي سيستاني ددری لوی ستايوال بولنه ويونکی شاعر وفات .

داسحاق بن ابراهيم بن محمد قراب سرخسی هروي مورخ او محدث وفات (ولادت ٣٥٢ ق) .

١٠٣٨م ٤٣٠ ق

پر صفانيان دمسعود ژمنی لښکر کشي .

ابوعلی بيهقي حنیفی دديوان انشا مشر خپل کتاب السيرة المسعودیه دسلطان مسعود غزوي لپاره تالیف کې .

دابوعلی حسین بن شعیب سنجی مروزی شافعی فقیه او دفرو عو دمؤلف وفات .

دمقامات بونصر مشکان تالیف .

١٠٣٩م ٤٣١ ق

دابو نصر مشکان دسلطان محمود او مسعود ددربار لوی منشی وفات .

ابو سهل زوزنی صا حیديوان - رسالت سو .

د ابو القاسم حسن بن احمد عنصری بلخي دسلطان محمود ددربار لوی شاعر وفات .

١٠٤٠م ٤٣٢ق

سلجوقيانو شمالي ولايات او خراسان ونيول او په دنداندانان کي سلطان مسعود مات کي .

١٠٤٠-١١٧٥م ٤٣٢-٥٥٢ق

دسلجوقيانو دسلطنت دوره پر افغانستان باندی .

دحسن بن محمد بن شعيب مروزي شافعي فقيه وفات په ربیع الاول ٤٣٢ق .

١٠٤٠ م ربیع الاخر ٤٣٢ق

سلطان مسعود خپل زوی مو دود په غزني کي پريښو ، پخپله دخزانو سره هندوستان ته رهي سو .

١٠٤٠م ١١ جمادى الاولى ٤٣٢ق

لبنکرو په ماريگله کي سلطان مسعود ونيو او دده پر ځای يی دده پوند ورور محمد بيا پاچا کي .

وروسته سلطان مسعود دخپل ورازه طاهر بن محمد په لاس مړ کړ سو .

١٠٤٠م جمادى الاخرى ٤٣٢ق

سلطان مو دود له غزني څخه راووت او دخپل پانده اکا محمد سره يی په دنيورکي جنگ وکي .

محمد او دده زوی طاهريی ووژل او ددی پری په نسبت يی فتح آباد هلته جوړ کي .

١٠٤٠م ٤٣٢

امير محمد دسلطان محمود زوی دو همه بلا پاچا سو .

١٠٤٠-١٠٤٩م ٤٣٢-٤٤١ق
دغزنو يانو ديو ولسم سلطان مودود بن مسعود سلطنت په غزني کي .

١٠٤٠-١٠٦٣م ٤٣٢-٤٥٥ق
دطغرل بيگ بن ميکائيل دسلجوقي کهول لومړی پاچا سلطنت .

١٠٤٠م ٤٣٢ق

دقاضي صاعد بن محمد ابو العلا نشاپوری حنفي فقيه او دحنفيانو درئيس وفات .

د ابو نظر عبدالعزيز بن منصور عسجدي دسلطان محمود ددرباری شاعر وفات .

په دغه کال د ابو النجم احمد بن قوص منو چهری دسلطان محمود ددربار دشاعر وفات .

١٠٤١م ٤٣٣ق

دسالم بن عبدالله هروی فقيه او متکلم داللمعد مؤلف وفات .

د ابو سهل محمد بن علی هروی لغوی وفات ٣ محرم په مصر کي (ولادت رمضان ٣٧٢ق) .

طغرل سلجوقي په نشاپور کي سکه ووهله .

سند پاله دجيه پاله لمسی آخريں کابلشاه دگندهارا په پای کي .

١٠٤٢م ٤٣٤ق

ابو ابراهيم اسماعيل بن محمد مستملي په دري ژبه دتعرف شرح وليکله .

د ابوذر عبد الله بن احمد انصاری هروی مالکی فقيه او محدث وفات په مکه کي .

١٠٤٣ م ٤٣٥ ق حدود
عبدلرزاق د احمد بن حسن ميوندي زوی د سلطان مودودوزيرو .

د احمد بن حسين باخرزی د دمية القصر د مولف وژل .

١٠٤٤ م ٤٣٦ ق

په ماورا النهر کي شيعی غور ځنگونه، د ابو الفضل عبیدالله بن احمد ميکالي خراسانی منشی او مولف اميروفات (نوم يی عبدالرحمن هم راغلی دی) دغزني دوزير احمد بن علي بن عبدالصمد وفات . او د طاهر مستوفي وزير کول .

١٠٤٥ م ٤٣٧ ق

امام عبدالکريم بن هوازن قشیری الرسالة القشيرية په تصوف کي په عربي وکښله . چي ابوالفتوح عبدالرحمن بن محمد نشاپوری په کرمان کي په ٥٥٠ ق په دري ترجمه کړه .

امام ابو القاسم قشیری په نيشاپور کي يسه مه رسه جوړه کړه ناصر خسرو بلخي خپل سفرله جوزجانه دحجاز خواته شروع کي (٦ جمادى الاخرى) دی په جمادى الاخرى کي د ٤٤٤ ق بيرته بلخ ته راغی .

١٠٤٦ م ٤٣٨ ق

دامام ابو محمد عبدالله بن يوسف جريزي شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشاپور کي .

د عبیدالله بن عبدالله هروی محدث او مورخ دژوند وخت .

١٠٤٨ م ٤٣٩ ق

د عبدالرحمن بن محمد سرخسی حنفي فقيه د بصری د قاضي

وفات د تکملة التجريد خاوند .
دملك ابدال (اودل) بن ترين د ابدالی افغانانو ديوه نيکه دژوند وخت په کسی غره کي .

١٠٤٨م-٤٤٠ ق

د ابو ريحان محمد بن احمد بيروني لوی عالم او منجم د کتاب الهند او نورو ډيرو تالیفاتو د مولف وفات، او په غزني کي بنخيدل . ده تر ٤٧٤ ق پوري ٦٥ کتابونه تالیف کړي وو. تولد يی ٣٦٢ ق .

د ابو سعيد فضل الله بن ابی الخير ميهنی خراسانی مشهور صوفي وفات .

د مشهور اديب علي بن حسن عميد قمستاني وفات .

١٠٤٨-١٠٥٢ م ٤٤٠-٤٤٤ ق

پر غزني باندی د طغرل تغلب او د سلطان عبدالرشيد وژنه .

١٠٤٨ م ٤٤٠ ق حدود

ابو منصور موفق بن علی الهروي په درمل پيژندنه کي کتاب الابنيه عن حقایق الادويه په دري ژبه تالیف کي چي يوه خطی نسخه يی په ٤٤٧ ق کال اسدی طوسی وکښله (دويانا کتابخانه) د منصور بن محمد هروی فقيه او شاعر او دهرات د قاضي او د منية الراضي د مولف وفات .

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د غزنو يانو د وولسم پاچا دوهم مسعود د مودود زوی په غزني کي سکه ووهله .

علي بن مسعود بن محمود په همدغه کال پاچا شو .

١٠٤٩ - ١٠٥٢ م ٤٤١-٤٤٤ ق

د غزنويانو د خورلسم پاچا
عبدالرشيد دسلطان محمود د زوی
سلطنت په غزني کې.

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د شيخ عمو مشهور صوفي احمد
بن محمد بن حمزه وفات په هرات کې
او په گازر گاه کې ښخيدل .

ابو معين ناصر بن خسرو قبادياني
بلخي (حجت خراسان) له خپله سفره
راستون سواود اسما عیلي مذ هب
تبليغ يې په بنخ او بدخشان کې
شروع کې د ده ډله (ناصریه) بلله
کيده .

١٠٥٠ م ٤٤٢ ق

د سلجوقيانو او طغريل دغزنوی
لښکر د مشر جنگونه او په دره خمار
اوبست کې د سلجو قيانو ماتې .
د عبدالسلام بن محمد بن هيصم
کرامی وفات په هرات کې .
د حسن بن مظفر نشاپوری ادیب
اوشاعر وفات.

١٠٥٠ م ٤٤٢-٤٤٣ ق

ابو سعيد عبدالحی بن ضحاک بن
محمود گردیزی زین الاخبار په دري
ژبه په غزني کې د سلطان عبدالرشيد
په نامه وکيښي (د عبدالحی حبيبي
طبع ، تهران ١٣٤٧)

١٠٥٢ م ٤٤٤ ق

عبدالرزاق بن احمد بن حسن
ميوندي د سلطان فرخزاد له وزارت
معزول او پر ځای يې خواجه حسن
مهران وزير سو .

د خرخيز حاجب د غزني سپه سالار
په خراسان کې د سلجو قيانو سره

جنگونه .

دعبید الله بن سعید بن حاتم
سجزي محدث وفات په مکه کې .

طغريل د سلطان محمود مریي د
غزني تر نیولو وروسته ډیر غزنوی
شهرزاد گان مړه کړل او خلکو دی
وواژه .

١٠٥٢ - ١٠٦٠ م ٤٤٤-٤٥١ ق

د غزنويانو شپاړسم پاچا فرخزاد
د لومړي مسعود د زوی سلطنت .

١٠٥٣ م ٤٤٥ حدود

یوه نامعلوم مولف تاریخ سیستان
ولیکلی .

١٠٥٤ م ٤٤٦ ق

دا بوبکر احمد بن اسحاق صبغی
نشا پوری شافعی عالم او فقیه وفات.

١٠٥٥ م ٤٤٧ ق

حکیم علی بن احمد اسدی طوسی
دگرشاسپ نامی شاعر د کتاب الابنیه
عن حقایق الادویه خطی نسخه وکښله
(دویانا کتابخانه) مولف یې موفق
الدین ابومنصور علی المهروی په دغه
کال ژوندی و .

١٠٥٦ م ٤٤٨ ق

د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن
محمد غزالی طوسی زیږیدنه .

١٠٥٧ م ربيع الاول ٤٤٩ ق

د ابو النجم ایاز او یماق وفات او
ښخیدل په لاهور کې (٩)

د اسماعیل بن عبدالرحمن بن احمد
صابونی نشاپوری فقیه او مفسر او
واعظ وفات په نشاپور کې (ولادت یې
٣٧٣ ق)

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق :

په خراسان کې د عربي نسخې او

١٠٥٩ ار ١٠٩٨ م ٤٥١ ر ٤٩٢ ق
د غزنويانو د اولسم سلطان
ابراهيم د لومړي مسعود د زوی
سلطنت .

١٠٦٠ م ٤٥٢ ق

د علي بن حسين مروزی حنفی
فقیه وفات .

١٠٦٢ م ٤٥٤ ق

د زهير بن حسن بن علي سرخسی
فقیه او مورخ او مفتی خراسا ن وفات.
د عبد الرحيم بن عبدا لله صيرفي
بلخي قاضي القضاة او شيخ الاسلام
وفات او ښخيدل په بلخ کې .

١٠٦٣ ار ١٠٧٢ م ٤٥٥ ر ٤٦٥ ق

الپ ارسلان د چغری بيگ داود
زوی د ميکائيل لمسی سلجوقی دوهم
پاچا .

١٠٦٤ م ٤٥٧ ق

پرختل دالپ ارسلان ير غل .

١٠٦٥ م ٤٥٨ ق

د ابوبکر احمد بن حسين بيهقي
شافعی فقیه او محدث او مولف
وفات .

د قاضي ابو عاصم محمد بن
احمد عبادی هروی عالم د طبقات
الفقها او مبسوط مولف وفات .

حکيم ابونصر علي بن احمد اسدی
طوسی گرشا سپ نامه نظم کړه .

١٠٦٦ م ٤٥٩ ق

شرف الملك ابو سعد مستوفي
په بغداد کې دامام ابو حنيفه پرمزار
گنبد جوړه کړه .

د ابراهيم بن محمد تونبي هروی
محدث وفات په هرات کې .

د شيخ يوسف بن محمد سمعان

کوفي خطبه هنری ډول سره گه پری
زوامق عذرای عنصری د پروفیسور
محمد شفيع کتابخانه (لاهور)

محمود وراق یو تاریخ د ٤٠٩ ق
تر واقعو پوری په غزني کې وکيښي .
امير محمد د عباس زوی په غورکي
حکمران وو .

د شار ابراهيم بن ارد شیر د
ژوند وخت .

د سهل بن مرسل لویکی د ژوند
عصر .

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق حدود

اسحاق بن ابراهيم بن منصور-
نیشاپوری خپل قصص الانبياء په دري
ژبه وکيښي .

محمد بن عمر رادوياني ترجمان
البلاغه وکيښي .

د ابوحنيفه اسکافي مروزی دري
شاعر د ژوند وخت .

د شيخ امام ابوبکر محمد بن امام
احمد بن محمد حدادی شالنگی
غزنوی وفات ٤٥٠ ق .

(قبر او شنخته يې په غزني کې سته)

د محمود بن عمر جوهری صايغ
هروی دري شاعر د ژوند وخت .

١٠٥٩ م ٤٥١ ق

د غزنويانو او سلجو قيانو ترمنځ
معاهده .

سلطان ابراهيم د مسعود زوی
غزنوی پاچا د سلجوقی داود او
الپ ارسلان سره روغه وکړه او
فقط شرقي افغان نستان تر لاهوره
غزنوی سلطنت ته پاته شو .

لومړی پلاد سلطان لقب د سلطان
ابراهيم غزنوی پرسکه ضرب سو .

وفات او ښخيدل په چشت کې .

۱۰۶۷ م ۶۰ ق

دشيخ الطايفه ابو جعفر محمد بن حسن طوسي د شيعه مشهور عالم او مولف وفات په بغداد کې .
(تولدئ په طوس کې ۳۸۵ ق)

۱۰۶۷ م ۶۰ ق حدود

منصور بن سعيد بن حسن ميوندي دسلطان ابراهيم دسپاه عارض سو. د ابوبکر عتيق بن محمد هروي سور آبادي د دري تفسير ليکوال د ژوند وخت .

قطب الدين حسن بن محمد د غور امير و .

نظام الملك حسن بن علي طوسي د سلجوقيانو لوی وزير په نساپور بلخ، هرات، مروکي (نظاميه مدرسي) جوړي کړي .

د قاروت بن جفري بيگ داود سلجوقي د ژوند وخت چې د کرمان سلجوقيان د ده له پښته دي .

۱۰۶۹ م ۶۹ ق

د ابوالقاسم بن ابراهيم مروزي فوراني فقيه وفات .

۱۰۶۹ م ۶۹ ق

دشافعي فقيه حسين بن محمد مرورودي وفات په مرو رود کې (۲۳ محرم)

ناصر خسرو بلخي خپل کتاب جامع الحكمتين د يد خشان د امير علي بن اسد بن حارث په خواهش تاليف كې .

۱۰۷۰ م ۶۳ ق

د ابو علي حسان بن سعيد منيعي نساپوري فقيه او بهاي د مسجدواو

رباطو جوړوونكي وفات په مرو رود كې .

۱۰۷۲ م ۶۵ ق

د الپ ارسلان پر ماورا النهر باندې يرغلونه اودده مړينه ، شمس الملك بنخ او ترمذ ونيول .

د شيخ ابو القاسم عبدالکريم بن هوازن قشيري دخراسان د مشهور صوفي وفات په نساپور کې .

د ابوبکر زين الدين اسماعيل وراق ازرقبي هروي د دري مشهور شاعر وفات .

طاهر بن نصر بن احمد د سيستان پادشاه سو .

۱۰۷۲ م ۹۲ ق ۶۵ ر ۸۵ ق

دملکشاه د الپ ارسلان زوی سلجوقي دريم پاچا سلطنت .

۱۰۷۳ م ۶۶ ق

د عثمان بن حسين وراق غزنوي په خط يو ډير ښکلي منقش قرآن وکښن سوچي د مشهد رضوي په کتابخانه کې سته .

مويد الملك د نظام الملك زوی د هرات والي سو .

۱۰۷۴ م ۶۷ ق

د عبدالرحمن بن محمد داودي پوشنگي فقيه او محدث وفات په پوشنگ کې . (ولادت يې ربیع الاول ۳۷۴ ق) ملکشاه ترمذ ونيو او دشمس الملك سره ئې روغه وکړه .

د ابوالقاسم علي بن حس باخريزي عربي شاعر او دمية القصر د مولف وژل .

۱۰۷۵ م ۶۸ ق

د ابوبکر محمد بن القاسم جويني

۱۰۷۸ م ۷۱ ق
د حسن بن علي بن محمد بلخي وختي محدث اوقاضي وفات (ولادت يې ۳۸۵ ق)

۱۰۸۰ م ۷۳ ق

د ابو علي فضل بن محمد فارمدی طوسي مشهور عارف وفات .

۱۰۸۲ م ۷۴ ق

دقاضی القضاة ابوبکر محمد بن عبدالملك اسکا فی بلخي وفات او ښخيدل ننگ په بلخ کې .

۱۰۸۴ م ۷۷ ق

د ابو علي فضل بن محمد فارمدی د خراسان مرشد وفات سو .

تکش په بلخ کې ولاړ سو ملکشاه دی په ترمذ کې ونيوی او پروند يې کې .

د احمد بن محمد بن عبدالجليل سجزي رياضي پوهاند او منجم وفات .

بيبي د عبدالصمد هروي لور محدثه وفات سوه (ولادت يې ۳۸۷ ق) عبد اول هروي له دی څخه روايت کوي .

۱۰۸۵ م ۷۸ ق

د امام الحرمین ابوالمعالی عبدالملك بن عبدا لله جويني وفات چې د نساپور نظاميه مدرسي مشر استاد و .

ولادت يې په جوين کې ۴۱۹ ق

(سفارنشاپوری) شافعي فقيه وفات .
۱۰۷۶ م ۶۹ ق
سیف اللو له د سلطان ابراهيم غزنوي له خوا د هندو ستان حکمران او له بغداده د صنيع امير المومنين لقب ورکړ سو .

د ابو بکر محمد بن احمد بن هيثم رود باری بلخي دقراآت عالم خپل کتاب (جامع القراآت) په ۴۶۹ ق د سلطان ابراهيم بن مسعود په نامه په غزني کې تاليف کې . (۱۷ محرم)
د عبدالله بن سعيد بن حاتم سجزي محدث او دالا بانه د مولف وفات .

۱۰۷۷ م ۷۰ ق

د ابوالفضل محمد بن حسين بيهقي دغزني ددربار منشي او دتار ريخ بيهقي دمو لف وفات په غزني کې . (تولد يې د بيهق په حارث آباد کې ۳۸۵ ق) ، انوشنگين چې د بلکا تگين مربي و په خوارزم کې د غر شاه په لقب د خوارز مشاهي دوهم کمول جوړ کې چې تر ۶۱۷ ق پوري دغه کورنۍ حکمرانه وه .

د احمد بن عبدالملك نساپوري دخراسان دمحدث وفات .

د الشيخ العميد الجليل سيد ابوالفضل محمد بن علي طوسي وفات پنجشنبه ۹ رمضان ۴۷۰ ق (قبر او شنخته يې په غزني کې سته)

۱۰۷۷ م ۷۰ ق حدود

د هيصم بن محمد ناوی (هروي) د دري قصص الانبياء د مولف دژوند وخت .

۱۰۸۷ م ۴۸۰ ق حدود :

۱۰۸۹ م ۴۸۲ ق

د سلطان ابراهيم غزنوي د سلطنت اوږده دارامي دوره اودخير آباد ، ايمن آباد دکلا وجوړول ، مسجدونه اومدرسي او قصرونه آباد ول .

دابو حاتم مظفر بن اسماعيل اسفزاری مهندس اومنجم وفات . فاطمه دابوعلی دقاق اور د خراسان زاهده وفات سوه .

قتلمش دارسلان پيغوز وی د اسرائیل لمسی چی داناطول سلجوقیان دده له پښته دی .

تتش دالپ ارسلان زوی چی دشام سلجوقیان ځنی پیدا سول .

د عبدالله بن سعید خوافي شاعر اومنشی او حاسب دخلق الانسان دموآلف وفات په بغداد کی .

۱۰۸۸ م ۴۸۱ ق

دناصر خسرو بلخي شاعر او اسماعیلی مولف وفات دبدخشان په یمکان کی (تولد ۳۹۴ قبادیان)

دقاضی القضاة خلیل بن احمد شجری بلخي وفات .

داحمد بن عبدالصمد هروی محدث وفات .

دشیخ الاسلام ابو اسماعیل عبدالله بن محمد انصاری هروی وفات او بنخیدل دهرات په گازرگاه کی .

(تولد ۲ شعبان ۳۹۶ ق) د طبقات الصوفیه او منازل السائرین از نورو ډیرو عربی اودری تالیفا تو خاوند .

په سیستان کی کاختی .

۱۰۹۳ م ۴۸۶ ق

د ابو عبدالله حسین بن احمد زوزنی خراسانی قاضی او لغوی د کتاب المصادر د مؤلف وفات .

۱۰۹۴-۱۱۰۴ م ۴۸۷-۴۹۸

برکیارق دملکشاه زوی دسلجوقی پيغم پاجا سلطنت .

۱۰۹۶ م ۴۹۰ ق حدود

دابو الحسن اعلی بن عثمان مجویری غزنوی لوی صوفی د کشف المحجوب دمولف وفات د پلاهور کی .

محمد بن منصور مستوفی رمتوفا ۴۹۴ ق) په مرو کی یوه مدرسه جوړه کړه .

دعبدالرحمن بن علی بن ابی اسحاق نساپوری طبیب (بقره لفظ ثانی) وفات .

دعبدالله بن عبدالله حداد نساپوری حنفی فقیه او محدث او قاضی وفات تر ۴۹۰ ق وروسته .

دمحمد بن احمد بن ابی سهل سرخسی حنفی فقیه اومتکلم اودالمبسوط دمولف وفات (۴۸۱ ق ؟)

۱۰۹۷-۱۱۲۷ م ۴۹۱-۵۲۱ ق

دقطب الدین محمد خوارزم شاه سلطنت .

۱۰۹۷ م ۴۹۱ ق

دعلی بن سهل بن عباس نساپوری مفسر وفات .

دعطاء بن یعقوب تغزنوی دربار کتاب او دعربی اودری د شاعر وفات .

دابو الفتح عبدالرزاق منیعی بن حسان دخراسان د محدث او فقیه

وفات .

سلطان سنجر سلجوقی دملکشاه زوی دهرات ته راغی .

۱۰۹۸-۱۱۱۵ م ۴۹۲-۵۰۹ ق

دغزنو یانو داتسلیم پاجاعلاء الدین دریم مسعود سلطنت .

۱۰۹۹ م ۴۹۳ ق حدود

دقطب الدین حسن بن محمد دغور د شاهنشاهانویکه دوجیرستان په جنگ کی وواژه سو .

دشیخ عبدالهادی دخواجه عبدالله انصاری زوی په هرات کی مقتول اریه گازرگاه کی بنخ سو .

۱۱۰۰ م ۴۹۴ ق

دامام ابو لفرج عبدالرحمن احمد سرخسی شافعی فقیه وفات (زیریدنه ۴۳۲ ق)

۱۱۰۱ م ۴۹۵ حدود .

دامام غزالی په دری کیمیای سعادت وکیش .

دسر هنگ عمید محمد خطیبی هروی دغزنی سپه سالار او وروسته دقزدار حکمران و .

۱۱۰۲ م ۴۹۶ ق

دابو الفضل محمد بن محمد سهیلکی بسطامی فخر الاسلام وفات .

۱۱۰۴ م ۴۹۸ ق

ددرهم ملک شاه دبرکیارق زوی دسلجوقی شپږم پاجا سلطنت .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق

دابونصر محمد بن احمد بن ابو جعفر هروی پیر ا یروه وفات او دهرات په خمچه آباد کی بنخیدل .

په غزني کې د سلطان علاء الدين مسعود دمايني مهدي عراق د سلطان سنجر دخور په توجه آرامي او د سلجوقيانو سره دوستي.

د طغلتکين غزنوي سالار فتوحات دهند تر گنگاپوري .

ابو حاتم مظفر بن اسما هيل اسفزاری اسمان اورياخي پوهان د (اثبات الجو) کتاب وکيښي .

د شيوخ علي قسوره بن محمد گردیزی د ژوند وخت .

امام ابو علي حسن بن علي قطان مروزي مشهور طبيب او عالم خپل کتاب (کيهان شناخت) وکيښي .

(تولد ئي مرو ۴۶۵ ق)

د ملک کورت د ژوند وخت په غور او هرات کې ، دکرت د پاچاهانو لوی نيکه .

محمد بن حسين بن عمر هروي تاريخ برامکه په دري ترجمه کې .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق حدود

عمده الملك رشيد بن محتاج د سلطان ابراهيم غزنوي سپهبد او د مسعود سعدهمدوح و .

خواجگه محمد بن بهروز احمد وريرو .

خواجگه طاهر بن علي ثقت الملك دبو نصر مشکان ورازه د غزنوي وزير خاص و .

قوام الملك نظام الدين ابو نصر فارسي دشهزاده شيرزاد سره دهند سپهسالار سو .

عميد الملك عماد الدوله ابو القاسم خاص د سلطان ابراهيم غزنوي د دربار مشرو .

د ابو العباس فضل محمد لوی کري مرو رودی مشهور فيلسوف د ژوند وخت . د ډيرو ترکي لغاتو گميدنه په دري او پښتو ژبو کې .

۱۱۰۸ م ۵۰۲ ق حدود

ثقة الملك طاهر بن علي د سلطان مسعود بن ابراهيم وزير و .

۱۱۰۹ م ۵۰۳ ق حدود

جمال المعاشرين د غزني د قوال ژوند .

د زاهد بن محمد بن احمد سرخسي شافعي محدث وفات .

۱۱۱۰ م ۵۰۴ ق حدود

د ابو الفرج بن مسعود روني د دري مشهور شاعر اود غزنويانو د ستاينونکي وفات ، (تولد ئي د ۴۳۵ ق حدود)

۱۱۱۱ م ۵۰۵ ق حدود

د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن محمد غزالي طوسي و فات (تولد ئي ۴۱۵ ق) دى د «حياة علوم الدين» او نورو ډيرو تاليفاتو خاوند دى .

عثمان مختاري غزنوي شاعر خپله «شهر يار نامه» په دري ژبه نظم کړه .

د جمال الحكماء ابو الحسن علي بن محمد د غزني د طبيب د ژوند وخت .

۱۱۱۲ م ۵۰۶ ق

دامام زاهد سليمان بن احمد صفغاني فاضلي وفات (قبر ئي په غزني کې سته)

نظامي عروضي سمرقندي د بلخ د پرده فروشانو په کوڅه دامير ابو

سعید جره په کور کې د عمر خيام سره ليدنه وکړه .

قاضی حسن محمودی او قاضی حسین محمودی د احمد زامن د بلخ فاضليان سره او په بلخ کې نسخ سول .

۱۰۹۸-۱۱۱۴ م ۴۹۲-۵۰۸ ق

د غزني ديوه منار بناد (السلطان الاعظم ملک الاسلام علاء الدوله والدين ابوسعید مسعود بن ظهير الدوله امير المؤمنین ابراهيم خلد الله ملکه) په نامه

۱۱۱۵-۱۱۱۷ م ۵۰۹-۵۱۰ ق

د غزنويانو د شلم پاچا ارسلان شاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق

د عبدالرحمن بن احمد خزاعي شيعي شاپوري عالم وفات .

د محمد بن منصور سمعاني مروزي محدث او فقيه وفات په مراکي (ولادت ۴۶۶ ق)

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۰-۵۵۲ ق

د غزنويانو د يوويشتم پاچا بهرا مشاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ يا ۵۱۷ ق

د حکيم ابو الفتح عمر بن ابراهيم خيام نشاپوري لوی منجم اورياخي پوهاند او شاعر وفات په نشاپور کې .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ ق

د غزنويانو د نونسم پاچا شيرزاد د دريم مسعود زوی جلوس په غزني کې .

د اسماعيل بن عبدالسلام بن

عبدالرحمن بن حسن لغمانی حنفی
فقيه ژوند په بغداد کې .
علاءالدين مسعود غزنوی خپل ورور
شميرزاد مړ کې، او بل ورور بهرا
مشاه نسی سلطان سنجر ته پناه
وړوپه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق

سلطان ارسلان شاه غزنوی یوه
دانی په غزني کې جوړه کړه .
ملك الجبال عزالدین حسین د قطب
الدين حسن زوی د غور امير و چې دده
اوه زامن پر غوري دولت قابض
سوه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق حدود

د ابو عبدالله احمد بن عمر خراسانی
د لایضاح فی القرائات العشر د مؤلف
د ژوند وخت .

خواجه صدر شمس الوزراء قطب
الدين يوسف بن يعقوب د غزني سيمه
سالار او وزير و .

قاضی القضاة یو سف بن احمد
حدادی شاملنگی غزنوی د سلطان
مسعود د عهد د غزني قاضی القضاة
ار وزير و .

موفق الدوله ابو طاهر خاتونی د
سلجوقیانو وزیر خپل « مناقب الشعراء »
وکيښ .

د نصرین ابراهيم هروی حنفی
محدث دالمسند د مؤلف وفات .

عثمان بن عمر مختاری غزنوی د دري
دمشهور شاعر د ژوند وخت .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

سلطان سنجر د ملکشاه زوی د

سلجوقی اتم لوی پاچا سلطنت .
بهر! مشاه غزنوی پر خپله سکه
باندی د سلطان سنجر سلجوقی نوم
هم وکيښ .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

د غزني دیوه منار بنادر السلطان
الاعظم ملك الاسلام یمین الدولت
وامین المله ابو المظفر بهرامشاه
خدا لله تعالی ملکه) په نامه .

۱۱۰۴-۱۱۱۷ م ۴۹۸-۵۱۱ ق

د سلطان محمد دملکشاه زوی
سلجوقی ارم پاچا سلطنت چي د
عراق سلجوقیان دده له پښته دی .

دمحمد بن عمر ضریر بلخي مفسر
او واعظ ، د دعوة الهند د مؤلف وفات
اوبښخیدل په بلخ کې ۵۱۱ ق .

د قاضی القضاة شیخ الاسلام بلخ
محمد ابو القصیر بلخي و فوات

۱۱۱۸ م ۵۱۲ ق

د بهرامشاه غزنوی لښکرو په مابتان
کې محمد باهلیم دده د زمانو سره
مات کې او په سوال کې د ناکور کلا
جوړه کړه .

د سلمان بن ناصر نشاپوری شافعی
متکلم ، صوفی فقیه وفات .

د شمس الاثمه ابو القاسم اسماعیل
بن حسن بیهقی د مرود مدرسی د استاد
وفات .

۱۱۰۴-۱۱۱۹ م ۴۳۳-۵۱۳ ق

د شیخ الافاضل علی بن احمد
بنجرودی نشاپوری ادیب د ژوند دوره
(وفات په نشاپور کې رمضان)

بلخي وفات اوبښخیدنګ په بلخ کې
۱۱۲۴ م ۵۱۸ ق
داحمد بن محمد میدانی نشاپوری
ادیب اولغوی د کتاب (السامی فی ال-
سامی) د مؤلف وفات .
حکیم سنایی له سفره غزني ته
راستون سو .

محمد بن نصر هروی بشکاني د
بغداد قاضی اوفقیه په همدان کې
وراژه سو (ولادت یې ۴۵۸ ق) .

شرف الدوله رضی الملك احمد
د غزني سپه سالار و .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق

ابو الفتح اسعد بن محمد میهنی
د بغداد د نظامیه مدرسی د استاد
وفات .

دمجدالدين احمد بن محمد غزالي
طوسی وفات. دی دامام غزالي ورور
دی .

رشیدالدين ابو الفضل احمد بن
محمد میهنی د خواجه عبدالله انصاری
تفسیر کشف الاسرار ولیکلی .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق حدود

ابو نصر محمد بن عبد الحمید مستوفی
د بهرامشاه غزنوی وزیر و .

دامیر الشعراء محمد بن عبد الملك
معزی نشاپوری د سلجوقیانو د دربار
دري شاعر وفات .

۱۱۲۷-۱۱۵۶ م ۵۲۱-۵۵۱ ق

د اتسن بن محمد خوارزمشاه
سلطنت .

د علاءالدين حسین غوری او بهرامشاه
غزنوی جنګ پر تګین آباد باندی چي
غزوري پاچا هغه ونيوی .

۱۱۲۰ م ۵۱۴ ق حدود

طیب شرف الزمان طاهر مروزی
(طبایع الحيوان) تالیف کې .
د عبد الرحیم بن عبد الکریم بن هوازن
قشیری نشاپوری صوفی او واعظ
وفات په نشاپور کې .

د ناصر بن محمد عیاضی سرخسی
نقیه او محدث وفات په سرخس کې
(ولادت ۴۳۹ ق)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق

د غزنوی نازی دمشهور شاعر
مسعود سعد سلمان وفات په غزني
کې (تولدنی لاهورد ۴۴۰ ق حدود)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق حدود

د ابو حاتم مظفر بن اسماعیل
اسفزاری ریاضی پوهانه او هیئت دان
وفات .

د ابو المفاخر محمد بن منصور
فاضی سرخس په نامه حکیم سنایی
(سیرالعباد الی المعاد) نظم کې .

۱۱۲۲ م ۵۱۶ ق

د علی بن احمد غزال نشاپوری
نحوی اوقاری وفات .

د ابو محمد حسین بن مسعود فراء
بغوی شافعی فقیه اود (مصایح السنه)
د مؤلف وفات په مرورود کې (شوال)
برهانالدين ابو الحسن علی بن ناصر
پریانګر غزنوی واعظ بغداد ته
ولاړ .

۱۱۲۳ م ۵۱۷ ق

د حکیم عمر خیام نشاپوری وفات
په نشاپور کې .
د شیخ الاسلام محمد بن محمد زلی

۱۱۲۸ م ۵۲۲ ق

د حسن بن محمد بن خسرو بلخي
حنفي عالم وفات

۱۱۲۹-۳۰ م ۵۲۴-۵۲۵ ق

حکيم سنابى غزنوى (حقيقه الحقيقه)
په درى ژبه نظم کړه او محمد بن على
الرفاسمره راټوله کړه لس زره بيته
د بهرامشاه غزنوى په نامه

۱۱۳۰ يا ۱۱۴۰ م ۵۲۵ يا ۵۳۵ ق

د حکيم ابوالمجد محدود بن آدم
سنابى دغزنى دمشهور عارف اودرى
شاعر وفات . (یکشنبه ۱۱ شعبان
۵۲۵ ق) .

۱۱۳۰ م ۵۲۵ ق حدود

امام برهان الدين ابوالحسن على
بن ناصر بريانگر غزنوى عالم په بغداد
نسى .
خواجه عميد احمد بن مسعود تيشه
کس د سلطان بهرامشاه غزنوى د
دربار مشرو .

۱۱۳۱ م ۵۲۶ ق

د خراسان د قاضى القضات احمد بن
بن محمد بن صاعد وفات .

۱۰۶۹-۱۱۳۳ م ۴۶۱-۵۲۷ ق

د مجدالدين اسعد بن ابي نصر
ميمهنى طوسى شافعى فقيه دژوند
دوره .

د خواجه قطب الدين مودود بن
يوسف چشتى زاهد اوصوفى وفات
په چشت کى .

۱۱۳۳ م ۵۲۸ ق

حکيم سنابى غزنوى (طريق التحقيق)
تاليف کى (۲) .

بن عبدالرحمن بن ابراهيم بن بشير
بن منکولغمانى حنفى فقيه او په بغداد
کى دامام ابوحنيفه دمدرسى داستاد
وفات او هلته ئى بنخیده .

۱۱۴۱ م ۵۳۶ ق

ابو المعالى نصرالله بن محمد د
بهرامشاه غزنوى منشى او وزير
(کتابخانه اود منه) کتاب په درى وکيښ
دام بن اسمد هروى د بلخ د نظاميه
مدرسى داستاد وفات .

د عثمان بن عمر غزنوى مقرى عالم
وفات او په بلخ کيښي بنخيدنگ .

د شيخ ابونصر احمد بن ابوالحسن
نامقى جامى مشهور په ژنده پيل
وفات (ولادت ئى ۴۴۱ ق) .

د ابو سعد آدم بن احمد هروى
نحوى عالم وفات .

د ابو الفتح مختار بن عبدالحميد
پوشنجى مؤرخ وفات .

دامام ابو سعد اسماعيل بن
عبدالواحد فوشنجى هروى وفات .

قاضى بهاء الدين عمر بن احمد
محمودى د بلخ قاضى وو .

۱۱۴۲ م ۵۳۷ ق

اتسز خوار زمشاه نشاپور ونيو
د سلطان سنجر سلطنت بيا پر خراسان
باندى .

د شيخ ابو حامد فريدالدين محمد
بن ابراهيم عطار نشاپورى اوى صوفى
تولد .

د نجم الدين ابو حفص عمر بن محمد
نسفى حنفى عالم وفات په سمر قند
کى (تولدى ۴۶۱ ق) ده د اعتقا داهل
سنت رساله په ۵۳۵ ق وکښه .

د عبدالمجيد بن اسماعيل قيسى

هروى حنفى فقيه اودروم قاضى وفات
په قيسار په کى .

د رئيس بلخ سيد محمد بن حسين
حسينى وفات په بلخ کى .

۱۱۴۳ م ۵۳۸ ق

خواجه فريدالدين محمد بن
ابراهيم عطار خپل منطق الطير نظم
کى .

۱۱۴۵ م ۵۴۰ ق حدود

د ابو الفضل محمد بن سلیمان بن
احمد صفغانى دغزنى د قاضى وفات
(قبر ئى په غزنى کى سته) .

د عبدالرشيد بن ابي حنيفه ولوالجى
پدخسى دفتاوى ولوالجيه د مؤلف
وفات . په ولوالج کى (ولادت ت پى
۴۶۷ ق) .

ملك فخرالدين بن عزالدين غورى
نوتسم پاچا سکه ووهله اوشغنان،
تخار، درواز، وخش، بدخشان ئى هم
ونيول .

د عميد محمد بن عثمان يمىنى
غزنوى کاتب د بهرامشاه غزنوى د
دربار شاعر دژوند وخت .

د شرف الدين محمد بن ناصر علوى
غزنوى د بهرامشاه غزنوى د دربار
شاعرو .

عبدالله محمد بن طيفور سجاوندى
غزنوى تفسير سجاوندى مؤلف وفات
سو .

د اديب صابر اسماعيل ترمذى
درى شاعر وفات .

د حور ملك دشارشاه بن ابراهيم
غزستاني لور سلطان حسين جهاننوز .
غورى وکړه .

۱۱۴۶ م ۵۴۱ ق

قطب الدين محمد بن عز الدين دغور امير په غزني کي بهرامشاه وواژه، او د غوريانو او غزنويانو د عداوت سبب سو.

۱۱۴۷ م ۵۴۲ ق

ظهير الدين محمد بن مسعود غزنوي رياضي پوهاند «كفاية التعلیم» په دري ژبه تاليف کي.

۱۱۴۸-۱۱۴۹ م ۵۴۳-۵۴۴ ق

د سلطان سيف الدين بن عز الدين غوري اتلسم پاچا د اقتدار وخت.

د اسعد بن محمد بن موسی فوشنجي د وخت وفات په فوشنج کي ديقعه ۵۴۳ ق.

۱۱۴۹ م ۵۴۴ ق

بهاء الدين سام بن محمد چسي د هنديش په سمنگه کي اميرو، د فيروز کوه پر تخت کښينو ست.

۱۱۴۹-۱۱۵۹ م ۵۴۴-۵۵۴ ق

دغوري خوارلسم پاچا بهاء الدين سام بن عز الدين حسين سلطنت.

۱۱۴۹-۱۱۵۶ م ۵۴۴-۵۵۱ ق

د سلطان علاء الدين حسين جهانسوز بن عز الدين دغوريانو د اولسم پاچا سلطنت.

۱۱۴۹ م ۵۴۴ ق

د سلطان سيف الدين سوري غوري په غزني کي دخپل وزير سيد محمد الدين موسوي سره د بهرامشاه په حکم د بل طاق پور سر وځړول سو.

د احمد بن علي بوجعفرک مقری بيهقي لغوي عالم و وفات (تولد ۴۷۰ ق).

۱۱۵۰ م ۵۴۴ ق حدود

د حکيم ابو عمر عثمان بن عمر مختاري غزنوي ددري لوی شاعر وفات.

د محمد بن محمد رضي الدين سرخسي حنفي فقيه او مؤلف وفات په دمشق کي.

د امام فخر الدين رازي محمد بن عمر مشهور امام او مفسر زيريدنه.

۱۱۵۱-۱۰۸۵ م ۴۷۷-۵۴۵ ق

د عتيق بن علي بن منصور مروی فقيه او ديب او حاسب د ژوند دوره په مرو کي په ۱۵ ديقعه زيريدلي او په ۲۷ شوال وفات سوی دی.

۱۱۵۰ م ۵۴۵ ق

غوري سلطان علاء الدين حسين غزني وسواڅه و له دی جېته په (جهانسوز) مشهور سو.

۱۱۵۱ م ۵۴۶ ق

غوري سلطان علاء الدين جهانسوز د پست ښار ونياره.

د بلخ د قاضي ابو سعد عمر بن علي بن حسين محمودی وفات او ښخيدل په بلخ کي (ولادت ۴۵۷ ق)

د ابو الفتح محمد بن ابوالقاسم ديد الکریم شار ستاني متکلم د «داملل والنحل» د مؤلف و فوات (شار ستان په خراسان کي نسا ته زړدی و).

۱۱۵۳ م ۵۴۸ ق

د عين الزمان حسن قطان مروزي بن علي طبيب اورياضي پوهاند د لوکری د ښاگر وفات په مرو کي (تولدني په مرو کي ۴۶۵ ق).

د عبدالرحمن بن محمد خورکړدي

پوشنگی محدث وفات.

۱۱۵۰ م ۵۵۰ ق حدود

د سلطان سنجر سلجوقي او سلطان علاء الدين حسين جهانسوز جنگ د بوبي په سه گوشه ټاپ کي، چي جهانسوز ونيول سو او معاف سو.

دغوري ملك شهاب الدين محمد حزنک بن عز الدين حسين د اقتدار وخت.

د ملك شجاع الدين علي بن عز الدين هم پادغه وخت کي دغور په جرماس کي حکمران و.

د امير فخر الدين خالد بن ربیع مکي د علاء الدين جهانسوز غوري د ديار شاعر او عالم د ژوند وخت.

د شيخ تيم بن غورکي د پښتو شاعرو.

د محمود بن ابی الحسن بن حسين ښاپوري غزنوي مفسر او لغوي وفات.

د عبدالرحمن خازن مروزي حکيم او مهندس دزيح سنجری او ميزان الحکمه د مؤلف وفات.

۱۱۵۶ م ۵۵۱ ق :

د هره خطائيان او غزان را غل او دولت سنجری ئی ونياره سلطان سنجر ئی ونيوی.

د اتسز لښکر کښي پر خراسان او د سلطان سنجر ايله کيدل.

د برهان الدين علي بن ناصر برياگر غزنوي عالم و وفات په بغداد کي.

۱۱۵۶-۱۱۷۲ م ۵۵۱-۵۶۸ ق :

د ايل ارسلان بن اتسز خوارزمشاه سلطنت.

د ملك سيف الدين بن علاء الدين جهانسوز غوري شلم پاچا سکه وو هله.

د نظام الدين احمد بن عمر بن علي مشهور په نظامی عروضی سمر قندی دغور يانو د دربار ليکوال چهار مقاله يا مجمع النوادر تاليف کړه.

۱۱۵۷ م ۵۵۲ ق

د ابو تمام محمد بن عبدالملك بن عبدالسلام بن حسين لغماني فقيه وفات (۱۱ رمضان) او د بغداد په باب الطاق کي ښخيدل.

د ناصر بن سلمان انصاري ښاپوري شافعی فقيه او محدث وفات په مرو کي.

د سلطان سنجر سلجوقي وفات. د قاضي برهان الدين منصور بن ابو سعد محمد بن ابو نصر صاعدي

د ښاپور د قاضي او حنفي امام وفات.

۱۱۵۷-۱۱۶۱ م ۵۵۲-۵۵۷ ق په غزني کي د محمودی کهول دوه ويشتم پاچا خسرو شاه بن بهرامشاه سلطنت.

۱۱۵۸ م ۵۵۳ ق

د عبدالاول بن عيسى بن شعيب صوفي سجزي هروي محدث وفات. د احمد بن علي ظهير بلخي حنفي فقيه او اصولی وفات.

د عبدالجبار بن عبدالجبار خرقی شافعی فقيه او محدث او مورخ وفات په مرو کي (ولادت يی دمر و په خرق کي ۴۷۷ ق)

۱۱۵۹ م ۹ شعبان ۵۵۴ ق

د ابو عبدالله الضرير محمد بن عبدالرحمن بن حسن لغماني حنفي

فقيه و فوات او ښځيدل د بغداد دا بی
حنيفه په محله کې .

۱۱۶۰ م ۵۵۵ ق

د عبدالو اسع بن عبد لجا مع
غريستاني جيلی شاعر وفات .

۱۱۶۱ م ۵۵۶ ق

داشرف الدين ابو محمد حسن بن
محمد حسيني غزنوی (اشرف) د غزني
دمشهور شاعر وفات .

د امام سيدناصر الدين سمرقندی
د تاريخ بلخ د مؤلف وفات او ښځيدل په
سمرقند کې .

۱۱۶۱ - ۱۱۸۷ م ۵۵۷ - ۵۸۳ ق

د غزنيانو دکهول داخونی پا چا
خسرو ملک بن خسرو شاه پا چې .

۱۱۶۲ م ۵۵۸ ق

محمد بن سام غوری د سلطان
غياث الدين ورور د غور داستيه او
کجوران حکمران سو .

۱۱۶۲ - ۱۱۷۴ م ۵۵۸ - ۵۷۰ ق

د زید الدين آی ابه په خراسان کې .

۱۱۶۲ م ۵۵۸ ق

د سلطان شمس الدين محمد بن
فخرالدين مسعود غوری د اقتدار وخت .

۱۱۶۲ - ۱۲۰۲ م ۵۵۸ - ۵۹۹ ق

د غور د يوويشتم لوی سلطان
غياث الدين محمد بن بهاءالدين سام
د سلطنت دوره .

۱۱۶۳ م ۵۵۹ ق

د مولانا شهاب الدين عبدالله فامی
هروی د تاريخ هراة د ليکوال د ژوند
وخت .

د قاضي حميد الدين محمود بن
عمر بن احمد بلخي دمقامات حميدی
د مؤلف وفات .

محمد د عبدالواحد زوی په هرات
کې يو ښکلی برنجی لوبښی جوړکي
(دارميتياز موزيم)

۱۱۶۴ م ۵۶۰ ق

د ابو الفضل محمد بن طيفسور
سجاولندی غزنوی (د کتاب وقوف)
مؤلف وفات .

د احمد بن محمد سجاولندی مورخ
د ذخاير نثاری اخبار السیدالمختار
دمؤلف وفات .

۱۱۶۴ - ۱۲۰۲ م ۵۶۰ تر ۵۹۹ ق

ملک سيف الدين مسعود تمران
د غوری د زبار لوی امير و .

۱۱۶۴ م ۵۶۰ ق حدود

فخر الملك شرف الدين فرداری
د غور د سلطان غياث الدين محمد
سام وزير و .

ملک الکلام فخر الدين مبارکشاه
غوری د زبار شاعر د غوريانو منظومه
نسب نامه وکښله .

۱۱۶۵ م ۵۶۲ ق

قره ختانیانو بلخ او اند خود
ونیول .

د ضياء الدين عمر بن محمد
بسطامي بلخي محدث او مفسر او
صوفي وفات (ولادت ۴۷۵ ق) .

د ابو سعيد عبدالکريم بن محمد
منصور مروزی سمعانی محدث او د
(کتاب الانساب) دمؤلف وفات په
مروکی (ولادت ۵۰۶ ق)

۱۱۶۵ م ۵۶۲ ق شاو خوا :

تاج الدين حرب بن محمد د سيستان
پادشاه و (متوفا ۶۱۲ ق)

۱۱۶۸ م ۵۶۲ ق :

امام يوسف بن عبيدا لنه اندخودی
نفسير يناييع العلوم به فارسی شرو
کي (د کابل خطی نسخه)

۱۱۶۹ م ۵۶۵ ق

د ابو الحسن علي بن زیدبیهقي
(ابن فندق) مورخ او حکيم اورياضی
پوهاند وفات چي د (تاريخ بيهقي)
مؤلف دی .

۱۱۶۹ م ۵۶۵ ق حدود

مجد الملك ديو شاری د سلطان
غياث الدين محمد سام غوری وزير و .

۱۱۷۱ م ۵۶۶ ق

ابو بکر بن احمد بن عبيد الله
غزنوی خطاط په ښکلی خط يو قرآن
وکښی (دمصر موزيم)

دمحمد بن محمد بن محمد هروی
مفسر او متکلم او واعظ وفات .

۱۰۹۴ - ۱۱۷۲ م ۴۸۷ - ۵۶۸ ق

د ابو الفضل عبدالله بن احمد
طوسی شافعی عالم (خطيب موصل)
د ژوند دوره .

۱۱۷۳ - ۱۲۰۷ م ۵۶۹ - ۶۰۲ ق

د غور د دوه ويستم لوی سلطان
معز الدين (شهاب الدين) محمد بن
بهاوالدين سام د هندد فاتح د سلطنت
دوره .

۱۱۷۳ م ۵۶۹ ق

ملک معز الدين محمد غوری دخپل
ورور سلطان غياث الدين په حکم ټول
سيستان او زاول او کابل ونيول او
غزان يی له غزني څخه وايستل .

۱۱۷۳ م ۵۷۰ ق

غوريانو غزني ونيوی . عبدالله
بن محمد بلخي مورخ په اندلس کې و .

د عمر بن محمد ابو شجاع
بسطامی بلخي محدث او شاعر
وفات .

سلطان معز الدين محمد غوری
گرديز او ملتان فتح کړل .

قاضی القضاة معز الدين هروی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
د عصر لوی قاضي و .

عين الملك سورياني د سلطان
غياث الدين محمد سام غوری وزير و .

شمس الملك عبدالجبار گيلانی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
وزير و .

۱۱۷۴ - ۱۲۰۳ م ۵۷۰ - ۶۰۰ ق

قاضی صدر شهيد نظام الدين
ابو بکر په غزني کې د سلطان معز الدين
له خوا قاضي ممالک و .

او تر ده وروسته د ده زوی :
سيد شرف الدين ابو بکر .

سلطان ناصرالدين قباچه په ملتان
اچه کې د سلطان معز الدين محمد
غوری له خوا حکمران و .

۱۱۷۵ م ۵۷۱ ق

ملک معز الدين محمد غوری له
بهاء الدين طغرل څخه هرات ونيواو
د غور په سلطنت پوری ونيولاوه .
او يو سنگ يی په ۵۷۳ ق ونيو .

ملک يار غرشين د هند په فتوحاتو
کې خپل حماسی پښتو شعر ووايه .
دی په ډهلي کې وفات او ښخ دی .

د محمد بن محمد سرخسی حنفی
فقيه او د المحيط الکبيرد مؤلف وفات .

۱۱۷۶ م ۵۷۲ ق

د محمد بن معتصم مرجانی بلخي
زاهد وفات په بلخ کې .

۱۱۸۹ م ۵۸۵ ق حدود

جلال الدين د يو شاری دسلطان
غياث الدين محمد سلام غوری وزيرو .
د قاضي وحيد الدين مرو رودی د
شافعی مذهب مقتدا او د سلطان
غياث الدين محمد سلام غوری داستاد
د ژوند وخت .

دکاکړي نيکه شهادت او بنخيدل په
هرات کی .

۱۱۹۰ م ۵۸۶ ق حدود

امام صدرالدين علي هيصم نشاپوری
کرامی دغورستان دافشين دبنار د
مدرسی لوی مدرس و .

۱۱۹۱ - ۱۲۰۵ م ۵۸۷ - ۶۰۲ ق

د غور نه ويشتم پاچا سلطان
نساء الدين سام بن شمس الدين
محمد په باميان کی .

۱۱۹۱ م ۵۸۷ ق

سلطان خسرو ملك د غزني آخرنی
پاچا په ۵۸۳ ق د سلطان معزالدين
محمد سلام غوری په لاس د بلروان
په کلاکی بندي سوی وپه ۵۸۷ ق
ووژل سو او د غزني د سبکتگين کهول
ورسره ختم سو، دده زوی بهرامشاه
هم وواژه سو .

۱۱۹۲ م ۵۸۸ ق

د مرغاب په جنگ کی د غوريانو
بری پر جلال الدين محمود بسن
ایل ارسلان خوارز مشاه باندی . او د
غوريانو له خوا مرو او نساپور او
سرخس نیول .

سلطان معز الدين محمد غوری په
هند کی رای پتهورات کی او اجمير
او ټول سوالکی یی ونيول، قطب الدين
ایبک یی د کهرام حکمران کی .

زوی ملکشاه ته یی وسپاره .

سلطان خسرو ملك آخرنی غزنی
پاچا غزانو مات کی او دوی غز نی
ونیو .

مولانا سراج الدين منهاج دسلطان
معز الدين محمد غوری په فرمان د
هندو ستان قاضي لشکر سو .

سپه سالار حسام الدين علي کرماج
د سلطان معزالدين محمد غوری له

حواد ملتان والی دلاهور حکمران سو
دعالی بن ابراهيم بن اسما عیل
غزنی حنفی فقیه او مفسر د
مشارع الشرايع د مولف وفات .

۱۱۸۷ م ۵۸۳ ق حدود

دا وحد الدين محمد بن محمد
انوری ایبوری دی خراسانی مشهور
دری شاعر وفات .

۱۱۸۸ م ۵۸۴ ق

د شیخ فرید الدين گنج شکر بن
جمال الدين تولد (د کابل د پنجشیر
د فرخ شاه له پښته ، دده وفات په
اجودهین کی د ۶۸۷ ق حدود)

د شیخ الاسلام خطیب امام الحرمین
محمد بن احمد بلخی زاهد او امام
وفات او بنخیدل په بلخ کی .

محمد بن عیسی بن علی نشاپوری
یو قرآن په بنکلی نسخی خط د
سلطان غياث الدين محمد بن سام
غوری لپاره وکښی (د ایران باستان
موزیم)

شريف محمد بن منصور مبارکشاه
فخر مدبر غزنی خپل رحیق التحقيق
نظم کی (محرم) محمد د عبدالرحمن
زوی خراسانی صوفی دمقاماتوشارح
وفات سو .

شمس الدين بنخی د سلطان
معز الدين قاضي لشکر او ملکشاه
وخشی دغوری دربار لوی امیر و .
۱۱۷۷ م ۵۷۳ ق

د رشید الدين محمد بن محمد بن
عبدالجليل (رشید وطواط) بلخی
مشهور منشی او شاعر او مولف د
«حدايق السحر» د لیکوال وفات .

۱۱۷۸ م ۵۷۴ ق

امام فخرالدين محمد بن عمر رازی
(متوفا ۶۰۶ ق) خپل دری کتاب
(جامع العلوم) دعلاء لیدین تکش
خوار زمشاه په نامه تالیف کی .

سلطان معز الدين محمد غوری په
نهر و اله کی د بهیم د یوله جنگه
راستون سو .

۱۱۷۹ م ۵۷۵ ق

سلطان معز الدين غوری پښور
ونیو .

قاضي شهاب الدين خرما بادی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
دعصر لوی قاضي و .

۱۱۸۰ م ۵۷۶ ق

د محمد بن حسین بن حسن بیهقی عالم د
انوار العقول د مولف د ژوند وخت .

د شیخ سیف الدين سعید بن
مطهر باخر زی مشهور صوفی وفات .
بنکار ندوی بن احمد چی پلارنی

د فیروز کوه کو ټوال و خپله پښتو
قصیده یی د سلطان معزالدين محمد
غوری د هند د فتوحاتو په ستاینه
کی وویله (د ۵۷۶ ق حدود)

۱۱۸۱ م ۵۷۷ ق

سلطان معزالدين محمد غوری لاهور
ونیو او ملک قطب الدين ایبک ته یی

۱۱۸۲ م ۵۷۸ ق

تکش په خراسان کی سر خس
کلا بند کی .

۱۱۸۳ م ۵۷۹ ق

د خوار زم سلطان شاه پرسطان
غياث الدين غوری بری وموند .

تایمینی دغور پښتو شاعر د سلطان
غياث الدين د باغ ارم په ستاينه
کی پښتو شعر ووايه .

۱۱۸۴ م ۵۸۰ ق حدود

فرید الدين عمر بن غیلان بلخی د
ابو العباس لوکری شاگرد او د فلسفی
د کتابو د مولف د ژوند وخت .

۱۱۸۵ - ۱۱۸۷ م ۵۸۰ - ۵۸۳ ق

د خوارزم سنجر شاه په نیشاپور
کی پاچا و .

۱۱۸۵ م ۵۸۰ ق حدود

ملك قطب الدين يوسف تمرانی
دغوری دربار لوی امیر و .

سلطان غياث الدين عوض خاجی
د هند په لکهنو تسی کی دسلطان
معزالدين له خوا حکمران و .

ظهیر الملك عبدالله سجزی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوری
وزیر و .

۱۱۸۶ م ۵۸۲ ق

سلطان تکش نشاپور و نیو او خپل

له هندوستان ترعراق اود جيحون
 څخه تر بحيره عرب پوري خپور و.
۱۲۰۲ - ۱۲۱۰ م ۵۹۹ - ۶۰۷ ق
 د غور د درو يشمتم سلطان
 غياث الدين محمود بن غياث الدين
 محمد سلطنت په غور کې .
۱۲۰۲ - ۱۲۱۵ م ۵۹۹ - ۶۱۲ ق
 دغوري پاچا علاء الدين درغو رد
 اقتدار وخت په خر اسان کې .
۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق حدود
 مولانا افصح العجم اعجو به الزمان
 سراج الدين منهاج جوزجاني د
 سلطان بهاء الدين سام غوري به
 دربار په باميان کې و.
۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق
 د وحيد الدين محمد بن محمود
 مرو رودی شافعی فقيه په هرات
 کې وفات .
 د ظهير الدين محمد بن محمود
 مرو رودی نشاپوری شافعی فقيه او
 مفسر د تفسير البصائر د مولف
 وفات .
 شمس الدين ابوالفتح احمد بن نصر بن
 طاهر د سيستان صفاری شهزاده
 اقتدار و موند .
۶۰۰ ق
۱۲۰۳ م ۶۰۰ ق
 د با ميان سلطنت د سلطان
 بهاء الدين سام غوري تر پا چهي
 لاندی له کشمير او کاشغره تر
 ترمذ او غرجستانه ورسیدی .
 د هرات د قاضي عمده الدين
 فضل بن محمود بن صاعد سياری وفات
 (رمضان) چي زوی يی صاعد پر خای
 (۲۷ جمادی الاولى) د دهمملکت کښينو ست .

محمد سام غوري سلطان دربار ته
 راواستول ، او د غور له خوا
 سراج الدين محمد جوزجاني په
 سفارت بغداد ته ولاړ .
 احمد بن محمد مستوفي هروي
 د فنوح اعثم کوفي کتاب له عربي څخه
 په دري را واپاره .
۱۲۰۰ م رمضان ۵۹۷ ق
 عماد الدين محمود بن احمد
 فاريابي عالم (متوفا ۶۰۷ ق) خالصه
 الحايق تاليف کي .
 سلطان غياث الدين محمد بن
 سام غوري د هرات جامع مسجد
 جوړ کي (کتيبه ئي تر اوسه سته)
 درکن الدين محمود شاه سنجان
 وفات او بنخيدل په چشت کې .
 دشيخ محمد سرززی وفات او
 بنخيدل ئي په غزني کې .
۱۲۰۱ م ۵۹۸ ق
 مولانا سراج منهاج جوزجاني د
 با ميان قاضي الامالك اود دوو مدرسو
 مشر و .
 د حکيم شهاب الدين شاه عبي
 ابورجا غزنوی شاعر وفات .
 د ابو الفضل طاهر بن محمود
 (ظهير فاريابي) مشهور دري شاعر
 وفات په تبريز کې .
 د محمد بن عمر بن عبدالله سنجي
 نشاپوری فقيه د فتاوی رشيد يه
 مولف وفات .
۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق
 سلطان غياث الدين بن محمد
 سام د غور لوی شهنشاه ۶۳ کلن
 په هرات کې وفات او بنخ سو
 (۲۷ جمادی الاولى) د دهمملکت کښينو ست .

منصور شيخ الاسلام مشهور پـ
 قاضي خان د فتاوی د خاوند وفات
۱۱۹۷ م ۵۹۳ ق
 د احمد بن محمد بن سعيد غزنوی
 فقيه وفات په حنب کې داختر اف
 العلماء او روضة المتکلمين مولف .
 د عبدالله بن حمويه سرخسـ
 کرزندوی د ژوند وخت ، دی سفر
 نامه هم لري په دمشق کې مړی دی .
۱۱۹۷ م ۵۹۴ ق
 ملکشاه د تکشس زوی مړ سو .
۱۱۹۷ م ۱۵ رمضان ۵۹۴ ق
 سلطان معز الدنيا والدين محمد
 بن سام غوري په غزني کې يومسجد
 جوړ کي چي پير ليک ئي تراوسه
 سته .
۱۱۹۸ م ۵۹۵ ق
 ملك تاج الدين يلدوزيه غز نسی
 او کړه مان او کورم کې د سلطان
 معز الدين غوري له خوا حکمران و .
 محمد بن منور د ابو الخیر ميهنی له
 پښته خپل کتاب (اسرار التوحیدي
 مقامات الشيخ ابي سعيد) په دري
 ژبه د سلطان غياث الدين بن محمد
 سام غوري په نامه تاليف کي .
 اقصی القضاة ابوالفقير محمد بن
 ابوا لمعالی بن محمد الحسن دبست
 قاضي وفات او په نسبت کې بنخ سو
 (جمعه اربع الاول)
۱۱۹۹ م ۵۹۶ ق
 د بغداد خليفه الناصر الدين الله
 خپل سفيران ابن ربيع اوقاضی
 مجد الدين قدوه د سلطان غياث الدين

منکشاہ مړينه . قطب الدين محمد په
 نشاپور کې مړ سو .
 سلطان معز الدين محمد غوري
 دهلي او کولونيول .
۱۱۹۳ م ۵۹۰ ق حدود
 دبهاء الدين سام غوري دباميان
 په دربار کې امام فخر الدين رازی
 او شيخ الاسلام جلال الدين ورسل
 او مولانا سراج الدين جوزجانی
 غوندي پوهان سره راټول و .
 د ابو شعاع محمد بن مسعود
 کرمانی محدث وفات او بنخيدل
 په هرات کې .
 سلطان معز الدين محمد غوري
 له غزني څخه هند ته ولاړ ، بنارس
 قنوج يی ونيول ، رای چي چند يی
 په چندوال کې مات کي .
 منک ناصر الدين سوري ماديني
 دغوري دربار لوی اميرو .
 شيخ الاسلام ملك العلماء
 جلال الدين ورسل د بلخ شيخ
 الاسلام و ، د سلطان بهاء الدين
 سام غوري له خوا .
 منک الکلام تاج الدين زوز نسی
 قاضي د سلطان بهاء الدين سام
 غوري پاچا په دربار کې .
۱۱۹۴ م ۵۹۱ ق
 د سلطان طغرل سلجوقي مړينه .
 ملك تاج الدين مکران د غوري
 دربار لوی اميرو .
۱۱۹۵ م ۵۹۲ ق
 فخر الدين حسين بن بدر الدين

دقاضي حميد بن قاضي ابو سعد
 عمر محمودی د بلخ د قاضي وفات او
 بنخيدل په بلخ کې.
 ملك تاج الدين عثمان مرغني او
 عز الدين عمر مرغني د سلطان
 غياث الدين محمد سام غوري تر
 برونه د غوري دربار اميران او د
 امير محمد غرستاني له كېډو لسه
 څخه وو .
 مغولي امپراتوري د تموچن بن
 يسمو كاي بهادر په مشري د منكوليا
 په قرا قرورم كې جوړه سوه. تموچن
 دقيات له قبيلې څخه په چنگيز خان
 مشهور دی ولادت يې ٥٤٩ ق ١١٥٤م
 كال دی .
١٢٠٣ م ٦٠٠ ق حدود
 سيد ظهير الدين تاج الكناب
 سرخسي دسلطان معزالدين غوري د
 دربار منشي و .
 دمحمد بن محمد بن عبدلر شيد
 سبحاوندی حنفي فقيه او مفسر او
 حاسب وفات .
 د ده مولفات : سراجيه ، رساله
 في الجبر والمقابله ، عين المعاني .
 امام فخر الدين رازي (رساله
 بهائيه دسلطان بهاء الدين سما
 غوري په نامه تاليف كړه .
 د عبدالرافع بن ابو الفتح هروي
 شاعر د ژوند وخت .
١٢٠٤ م ٦٠١ ق
 غوريانو خوارزم ونيو شمېاب الدين
 محمد غوري داند خود سره ماتسه
 وكړه .
 د هرات دخانقاه سلطان د شمس
 صدر الدين سجزي وفات .

ملك شجاع الدين علي بن حسين
 غوري گناباد له ملاح حد ووځسه
 ونيو .
١٢٠٥ م ٦٠٢ ق
سلطان معزالدين غوري دجيلم د
دهميك په كلي كې يوه كېكر فدائي
وواژه او جنازه يې د غزني په دهك
كې بنځه سوه .
بلخ ، غور ، هرات د خوارزم شاه
په لاس ورغلل .
 د فخر الدين مباركشاه حسين
 مرو رودی دغور د سلاطينو دنسب
 نامی د ناظم وفات .
 دعلي بن ابوبكر هروي وفات چې
 د التذكرة المبرويه في حيل الحربيه
 مولف دی .
١٢٠٥ - ١٢١٥ م ٦٠٢ - ٦١٢ ق
 دغورد دير شم پاچا سلطان
 جلال الدين ابوعلی بن بهاء الدين سام
 سلطنت .
 علاء الدين مسعود بن بهاء الدين
 سام دده ورور هم اقتدار درلود .
١٢٠٥ - ١٢١٠ م ٦٠٢ - ٦٠٧ ق
 د قطب الدين ايبيك سلطنت په
 دهلي كې . دی دسلطان معزالدين
 غوري سپه سالار وو .
 حسن نظامي نشاپوري خپل كتاب
 (تاج الماثر) د سلطان قطب الدين
 ايبيك په نامه شروع كې ، او تر
 ٦١٢ ق پوري پيښي يې وليكلې .
 شريف محمد بن منصور بن
 ابو الفرج سعيد غزنوي (مباركشاه
 فخر مدبر) خپل كتاب بحر الانساب
 سلطان قطب الدين ايبيك ته وړاندی
 كې .

د ده نور تاليفات :
 آداب الحرب والشجاعه .
١٢٠٦ م ٦٠٣ ق
 د چنگيز خان تر حكم لاندی د
 مغولو اتحاد .
 د امام عصام الدين ابی حفص
 عمر بن احمد صفار نشاپوري شافعي
 فقيه وفات .
١٢٠٧ م ٦٠٤ ق
 مولانا جلال الدين بلخي (رومی)
 دشرق مشهور شاعر او صوفي او
 مفكر په بلخ كې وز و كيد
 (٨ ربيع الاول)
١٢٠٨ م ٦٠٥ ق
 په خراسان بياد خوارزم شاهيانو
 حكومت .
 په نشاپور كې سخته زلزله او
 د سلطان محمد خوارزم شاه په
 امري بيا ودانوله .
 د سلطان غياث الدين محمود
 غوري پاچا له حضوره دهندوستان
 دسلطنت فرمان د قطب الدين ايبيك
 په نامه صادر سو .
١٢٠٨ م ١ رجب ٦٠٥ ق
 د ابو محمد عبدالسلام بن اسماعيل
 بن عبدالسلام بن عبدالرحمن بن
 حسن لغماني فقيه او د بغداد دقاضي
 وفات . دی د بغداد دسوق العميد
 مدرسي مدرس هم وو (تولدي بغداد
 ٥٢٠ق) په خيز رانيه كې د امام
 ابوحنيفه سره ښخ دی .
١٢٠٨ م ٦٠٥ ق حدود
 قاضي امام حميد الدين علي بن
 عمر محمودی (بلخي) د سلطان قطب

الدين ايبيك دهندی دربار شاعر
 اوسنشی و .
١٢٠٩ م ١٠ محرم ٦٠٦ ق
 د شيخ كمال الدين محمود بن
 محمد سرخسي (خواجه سرمه) وفات
 او د هرات د هندوان په كلي كې
 بنخيدل .
 د شرف الدين مظفر بن محمد بن
 مظفر طوسي رياضي پوهاند دالجبر
 والمقابله ، لهندسه دمو لف دژوند
 وخت .
١٢١٠ م ٦٠٦ ق
 دامام فخر الدين محمد بن عمر بن
 حسن رازي شافعي مشهور عالم او
 مفسر وفات او په هرات كې بنخيدنه
 (اشوال دوشنبه) دده ولادت په ری
 كې ٢٥ رمضان ٥٤٤ ق و .
 شيخ كمال الدين محمود بن محمد
 سرمقی زاهد او جوانمرد د هرات
 په خواجه سرمه كې وفات او ښخ
 سو .
١٢١٠ م جمعه ١٩ جمادى الاولى ٦٠٦ ق
 د ابو يعقوب يوسف بن اسماعيل
 بن عبدالسلام لغماني حنفي فقيه
 وفات او د بغداد په خيز رانيه كې
 بنخيدل . (تولدي ٥١٨ق)
١٢١٠ م ٦٠٧ ق
 دغور سلطان بهاء الدين سام بن
 محمود سكه ووهمله .
 دمحمود بن احمد بن ابی الحسن
 فاريابي صوفي او واعظ دسلك الجواهر
 مصباح الجنان، خالصه الحقايق دمولف
 وفات .
١٢١٠ - ١٢٢٨ م ٦٠٧ - ٦٢٥ ق
 د سلطان ناصر الدين قباچه

د افغانستان تاريخي پيښليک

دخپل پلار پرځای پاچا سو او شهباب الدين سرخسی يی وزيرو.

چنگيز ماوراء النهر ونيو او پر خراسان يی يرغلونه شرو سول.

۱۲۲۰ د بيع الاول ۶۱۷ ق

جبه، سبتهای، تغاجار د چنگيز خان دلنېکر ومشران تر آمو راتير سول بلخ، هرات، طوس يی ونيول او ويران يی کړل.

د چنگيز خان، دلنېکرو مقابل مشران په تر مذکي امير زنگی ابو حفص د سيستان لښکر مشر،

د تخارستان دولخ په کلاکي امير سرهنگ سام، په باميان کې امير عمر کر باوردي، په غزني کې ملک اختيار الدين خرپوست، دغور په

سنگه کې ملک حسام الدين سرزراذ او په غور کې ملک قطب الدين حسن او دهرات په کاليون کې اختيارالملك دولت يار، او په هرات کې شمس الدين جوزجاني، د تالقان په نصرت کوه کې

ملک شمس الدين اتسز په گرزويان کې الخ خان، په غرستان کې پهلوان شروان، په فيروزکوه کې مبارز الدين سبزوازی، او په تولک کې امير حبشي نيزه وروو.

د شيخ الشيوخ محمد بن عمر بن علي جويني شافعي فقيه او د مصر مفتي دسلوت الطالبين دمو ل ف وفات.

۱۲۲۰ م ۶۱۷ ق

د عبد الرحيم بن عبد الکریم سمعاني مروزي شافعي فقيه او محدث وفات په هرو کې، دی د معجم الشيوخ مولف دی. (ولادت ۵۳۷ ق)

سليمان ماکود بارک خان ساين ي دقندهار دارغسان او سيد و نکی خپل کتاب پښتو تذکرة اوليا وکيښي تر اوسه د پښتو منثور مکشوف قد يم کتاب دغه دی .

۱۲۱۵ م ۶۱۳ ق

د خوارزم شاه سلطان محمد استاخې چنگيز خان ته ولاړ ل

۱۲۱۷ م ۶۱۴ ق

داسما عيل بن حسين بن محمد حسيني مرور دی جامع عالم او د حظيرة لقدس د مولف وفات (و ولادت ۵۷۲ ق)

۱۲۱۸ م ۶۱۴ ق

د چنگيز خان استاخې د خوارزم دربار ته راغله او شرقی ترکستان چنگيز ونيو .

۱۲۱۹ م ۶۱۶ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه د تاتار تجارتي قافله تاراج کړه او د چنگيز خان استاخې يی وواژه د چنگيز خان تاتاری لښکر پر ماوراءالنهر راتوی سول .

د عبدالمطلب بن فضل بلخي حنفي د جامع الکبير د شارح وفات په حلب کې جمادى الاخرى (ولادت ۵۳۹ ق)

۱۲۲۱-۶۱۶ م ۶۱۸ ق

چنگيز خان په افغانستان کې (مغولي لو مړی پاچا)

۱۲۲۰ م شوال ۶۱۷ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه له مغولو شخه و تښتيد او د آبسکو نه په جزيره کې لځ لغړ مړ سو.

سلطان جلال الدين مينکبر تي

تاج الدين يلدوز د سلطان ايلتتمش په لاس گرفتار او په بدون کې وواژه سو .

اما م عزالدين ابي شعبه مسعود بن امير جلال الدين اسماعيل بن محمد په بست کې مړ او بنخ سو (۲۷ شعبان) ۱۲۱۴-۱۲۹۸ م ۶۱۱-۶۹۸ ق .

عبدالله بن محمد سليمان بن حسن بن حسين بلخي قدسی حنفي مفسر ژوند و وفات په قدس کې .

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

د ابو الحسن علي بن ابي بکر بن علي هروي گرزندوی وفات په حلب کې. د الاشارات الی معرفة الزيارات او خطب الهروي، و التذکرة الهروي، و في الحيل الحربيه مولف .

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

دغور يانو سلطنت ختم سواو خوارزمشا هيان بر يمن سول .

ددوی له خوا ملک کر بر په غزني کې او امين ملک په هرات کې او اختيار الدين محمد خر پوست په پيښور کې حکمرا نان وو .

علاء الدين محمد بن نکش خوارزم شاه با میان او غزني ونيول او جلال الدين مينکبر تي يی د افغانستان حکمران وگوماره .

حسام الدين علي عمر مرغنی د غرستان او تاج الدين عثمان مرغنی د خيسار حکمرانان وو دوی د ملک ابو بکر کرت لمسيا نوو .

تاج الدين حرب بن محمد د سيستان صفاری پاچا مړ شو .

شمس الدين يمين الدو له بهرام شاه بن عثمان د سيستان پادشاسو .

معز ي د سلطان معز الدين غوری د مملوک سلطنت پر شرقی افغانستان او سند باندي .

عين الملك ملك الوزرا فخرالدين حسين بن شرف الملك رضی الدين ابو بکر اشعری د سلطان ناصر الدين قباچه د دربار لوی وزير و .

۱۲۱۰-۱۲۱۴ م ۶۰۷-۶۱۱ ق

دغور د پښخه ويشتم پاچا علاء الدين اتسر بن علاء الدين جهانسوز سلطنت

۱۲۱۲ م ۶۰۹ ق

د شرف الدين مظفر بن محمد المظفر طوسي منجم او رياضي پوهاند د کتاب المسطح د مولف وفات

۱۲۱۳ م ۶۱۰ ق

سلطان العلماء بهاء الدين محمد بن حسين خطيبي بلخي (سلطان ولد) د مولانا جلال الدين بلخي پلار له بلخه هجرت وکړ او په قونيه کې ساکن سو .

شيخ الاسلام صفی الدين ابو بکر عبدالله بن عمر واعظ بلخي خپل کتاب « فضائل بلخ » په عربی و کيښي (غره رمضان)

۱۲۱۳ م ۶۱۱ ق

علاء الدين مسعود بن شمس الدين محمد په غور کې .

د فرید الدين محمد بن ابو بکر ابراهيم عطار نشا پوری د تذکرة الاوليا د تالیف وخت

۱۲۱۴ م ۶۱۱ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه غور او فيروز کوه او هرات تر غزني پوری و نيول .

ابو نصر فراهي جامع الصغیر منظوم کي.

۱۲۲۰ - ۱۲۲۷ م ۶۱۷-۶۲۵ ق

نورالدين محمد بن محمد عوفی بخاری جوامع الحکایات و لوا مع الروایات تالیف کي.

۱۲۲۱ م صفر ۶۱۸ ق

چنگیز خان اور گنچ، تر مذ، بلخ پوپنا کرل اوزوی یی تولی خان مرو نساء، هرات، فیروز کوه استیه، تولک وران کرل، په مرو کی دو ملیونه تنه ووژل.

په هرات کی خو لکه تنه مړی او یولک نجونی اسیری سوی. په بامیان کی چی دچنگیز لمسی موتوجن دچغتای زوی ووژل سو، هغه بنا ر چنگیز له بیخه وکینن.

۱۲۲۱ م اشوال ۶۱۸ ق

سلطان جلال الدین مینکبر تی آخرین خوارزم شاه په پروان کی د افغانی ملکانو امین ملک، سیف الدین اغرق، اعظم ملک، مظفر ملک به ملگری د چنگیز لښکر دقوتو قویه قیادت مات کی، خوچنگیز د بامیان له لاری غزنی ته راغی، او په مینکبرتی پسی گردیز اوداباسین غاړو ته ولاړ، کله چه مینکبر تی ترا باسین و اوښت نو چنگیز تر چتراله چور کره او د کابل او بامیان له لاری د آموغاړو ته ولاړ.

۱۲۲۱ م ۶۱۸ ق

او گدای د چنگیز زوی په

چوچی دچنگیز زوی هم دقبچاق په دښت کی مړ سو.

۱۲۲۷ م ۶۲۵ ق

سدید الدین محمد عوفی خپل کتاب جوامع الحکایات و لوا مع الروایات (خوړ مجلده هر مجلده ۲۵ بابنه) تمام کي.

۱۲۲۸ م ۶۲۶ ق

قراچه او یغان سنقور د مغولو په مقابل کی بیا ولاړ سول، د اوکتای له خوا طایر بهادر د دوی سرکوټلوته راغی او د غور او خراسان پاته ښارونه او کلا وی یی وړانی کړی.

ملك شمس الدین علی بن مسعود بن خلف بن مهربان بن طاهر د سیستان صفاری پاچا و.

۱۲۲۹ م ۱۰ جمادی الاخری ۶۲۷ ق

دفزید الدین ابو حامد محمد بن ابوبکر بن ابراهیم عطار نشاپوری مشهور شاعر اوصوفی د تذکرة الاولیا د مولف وفات په نشاپور کی.

۱۲۳۰ م ۶۲۸ ق

جلال الدین مینکبرتی په ایران کی گرجستان، ارمنستان ترقلیس پوری و نیول، او په میا فارقین کی کردانو مړ کی او د خوارزمشا هیانو کهول ختم سو.

۱۲۳۰ م ربیع الاخر ۶۲۸ ق

دسلطان العلماء بهاء الدین محمد بن حسین خطیبی بلخی (بهاء ولد) د مولانا جلال الدین بلخی د پلار وفات په قونیه کی. دی دالمعارف مولف دی.

تاج الفضا محمد کاتب بلخی د سلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر.

ضیا لدین فخر الشعر، سجزی د قباچه د دربار شاعر په شرقی افغانستان او سند کی.

۱۲۲۳ - ۱۲۵۲ م ۶۲۰ - ۶۵۰ ق

د افغانستان په اسلامی ثقافت کی علاوه پر افغانی، عربی عناصرو یو بل عنصر مغولی هم گڼ سو. او مغولی اصطلاحات په دری او پښتو گڼ سول.

۱۲۲۴ م ۶۲۱ ق

چنگیز له افغانستانه ماوراء النهر ته اوږه هغه خایه خپل اصلی اردو کا ه دتنگت صحرا ته ولاړ.

جلال الدین مینگری تی له هند ه کرمان ته ولاړ.

۱۲۲۵ - ۱۲۳۵ م ۶۲۲ - ۶۳۳ ق

پرغزنی، بامیان، غور بانس دی د سیمه فالدین حسن قرلغ حکمرانی د چنگیز خان له خوا.

ه په ۶۲۲ ق د الظاهر خیفه په نامه سکه وهلی ده.

۱۲۲۵ م ۶۲۲ ق حدود

شمس الدین محمد بلخی دسلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر او خطاط په شرقی افغانستان اوسندکی. ملك علی بن عثمان په سیستان کی.

۱۲۲۶ م ۶۲۴ ق

چنگیز خان دتنگت په صحرا کی (۷۲) کلن مړ سو. «رمضان»

۱۲۳۰ م ۶۲۸ ق حدود

فخر مديرو مبار کشاه شيريف محمد بن منصور غزنوي خپل کتاب آداب الحرب والشجاعه په هند کې سلطان شمس الدين ايلتتمش ته اهدا کي .

۱۲۳۲ م ۶۳۰ ق

د مغولو د پاچا له خوا جنتمورد خراسان په حکمداړي وکومارل سو اوده دخراسان اميري ملک بهاء الدين ته ور کړه .

۱۲۳۴ م ۶۳۲ ق

خواجه معين الدين حسن بن غياث الدين حسيني سجزي چې په سيستان کې زيږيدلی او په اجمير کې د چشتي طريقي مرشد و وفات سو او په اجمير کې بنځ (دوشنبه ۶ رجب) د نور الدين شيخ الاسلام دهې سید مبارک غزنوي وفات او بنځيدل په دهلي کې .

۱۲۳۵ م ۶۳۳ ق

ملک شمس الدين علي بن مسعود د سيستان پاچا سو (رمضان)

۱۲۳۷ م ۶۳۵ ق

نوسال نوين مغولي حکمران په خراسان کې .

۱۲۳۹ م ۶۳۷ ق

د عتيق بن علي بن محمد هروي محدث وفات .

دهرات بيا وداني او دانجيل او النجان ولي بيا جوړول .

۱۲۴۰ م ۶۳۸ ق

گرگوز مغولي حکمران په خراسان کې .
يوسف بن احمد سجستاني حنفي

فقيه دمنية المفتي او غنية الفقهاء مولف په سيولاس کې مړ سو .
دسيد برهان الدين محقق ترمذي وفات . دی دمو لانا جلال الدين بلخي مرشد و .

۱۲۴۱-۱۲۵۱ م ۶۳۹-۶۴۹ ق

مغولي پنځم پاچا قرا هولا کوبن تولى بن چنگيز په افغانستان کې .

۱۲۴۲ م جمعه ۱۳ رجب ۶۴۰ ق

دعبدالرحمن بن عبد السلام بن اسماعيل لغماني اقضى القضاة اود بغداد د مستنصریه مدرسې دمدرس وفات او دابو حنيفه په هديره کې بنځيدل . (تولد يې ۵۶۴ هـ)

۱۲۴۲ م ۶۴۰ ق

د ابو نصر مسعود بن ابی بکر بن حسين بن جعفر فراهي حنفي فقيه دنصاب الصبيان او اللمعه في نظم مسايل الجامع الصغير او ذات العقدين دمولف وفات .

امير مجدالدين کاليو ني فرا ه ونيوي اود اسپهبدکلایي وراڼه کړه، او په سيستان کې سيل راغي .

۱۲۴۳ - ۱۲۵۶ م ۶۴۱ - ۶۵۴ ق

امير ارغون بن ابا قابن هولاگو بن تولى بن چنگيز مغولي شپږم پاچا په افغانستان کې .

۱۲۴۴ م ۶۴۲ ق

محمد بن اسما عيل خطيب شفور قاني (شبرغاني) حنفي فقيه په دهلي کې صنوان القضاة الفتاوى تاليف کي .

۱۲۴۵ - ۱۲۷۷ م ۶۴۳ - ۶۷۶ ق

ملک شمس الدين محمد مهيز د ابوبکر کرت زوي دمور له خوا د تاج الدين

۱۲۵۰ م ذیحجه ۶۴۸ ق

دعبدالمملک بن عبدا لسلام بن حسين لغمانی حنفي فقيه دبغداد دمشهد ابی حنيفه مدرس و فات او دامام ابو حنيفه په هديره کې بنځيدل .

۱۲۵۰ م ۶۴۸ حدود

فخر الدوله والدين ملک شاهنشاه افغان حکمران چې مستنگ يسي پایتخت و .

دده زوم میرا نشاه اوزوی ملک بهرا مشاه هم ددی وخت افغانسي اميران وو .

۱۲۵۱ م ۶۴۹ ق حدود

ملک تاج الدين هر موز په تيری کې دقند هار شمالي خواته افغانسي حکمران و .

۱۲۵۲ رمضان ۶۵۰ ق

دامام رضی الدين حسن بن محمد بن حسن صغاني غز نوي مشهور لغوی او عالم و فات په بغداد کې .
(ولادت : لاهور ۵۷۷ ق پرورنيت غزني) د مشارق الانوار او العباب ليکوال .

۱۲۵۲ م ۶۵۰ ق

محمد بن علي بستى (تاريخ سوري) وکيښ چې حنفي قديم بښتو اشعاري بکښي و ليکل .

۱۲۵۳ م ۶۵۱ ق

ملک شمس الدين مهين کرت پاچا مستنگ او خاسک ونيول او ملک شهنشاه اربهرامشاه افغانی اميرانی روزل او ميرانشاه سيستان ته ولاړ .

عثمان مرغنی لمسی دهرات پاچا .
۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق
ملک رکن الدين دعا يشی زوی دعزا لدين عمر مرغنی لمسی دکرت دکمړول حکمران په خيسار کې .

۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق

هولا گو دچنگيز لمسی خراسان ته راغي او ملک شمس الدين کرت دهرات پاچا دامير ارغون سره دده هر کلی وکي .

۱۲۴۶ م ۶۴۴ ق

شمس الدين محمد مهين د ابوبکر کرت زوی د هرات پاچا دسا لين نوين مغول سره ملتان او لاهور ونيول او دی دلا هور حکمران سو مگر په ۶۴۵ ق دمکو خان در بارته وغوښت سو .

۱۲۴۷ م ۶۴۵ ق

منکو خان دهرات شمس الدين محمد مهين کرت تر ابا سين پوری د ټول افغانستان مستقل پاچا ومانه .

۱۲۴۸ م ۶۴۶ حدود

شيخ عماد الدين شفور قاني دهند قاضي القضاة معزول او په بدايون کې عماد الدين ريحان دی مړ کي .

۱۲۴۹ م ۶۴۷ ق

شمس الدين محمد مهين کرت دهرات لوی پاچا، ټول افغانستان دخراسان له آخره تر ابا سين پوری دهرات په مرکز حکومت پوری ونيولول .

د امير خسرو بن امير سيف الدين بلخي دهلوی مشهور شاعر د ژو ند دوره .

۱۲۵۳ م ۶۵۲ ق
د نجم الدين حسن بن علاء سجزي دهلوی دري شاعر اوصوفي ولادت ده خپل فوائد الفواد په ۷۲۰ ق تاليف كړی دی .

۱۲۵۴ م ۶۵۲ ق حدود
ملك حسام الدين جاړل په زابل كې افغانی حكمران و .
ملك نصرالدين ابرافنج بن مسعود صفاری په نیمروز كې سكه وو هله .

۱۲۵۵ م صفر ۶۵۳ ق
الماز افغان دقندهار دشمالی خوا تیری حكمران دملك شمس الدين مهین كرت سره په جنگ كې وواژه سو او تیری ئې ملك حسام الدين حاول ته وسپاره .

۱۲۵۵ م شعبان ۶۵۳ ق
په تگین آباد كې دشعیب سورانی افغان سره دملك شمس الدين مهین كرت جنگ او دشعیب وژل دكهیرا په كلاكې .

۱۲۵۶ م رجب ۶۵۴ ق
ددوكې په كلاكې د ملك سندان افغان سو رانی (دشعیب ترپور) او دملك شمس الدين مهین كرت جنگ او دسندان وژل .

۱۲۵۷ م ۶۵۵ ق
دملك شمس الدين مهین كرت لشكر تركوه سلیمان پوری پر منځ ولاړل او دافغانی امیرانو بله كلا (ساجی) ئې هم ونيوله .

۱۲۵۷ م ۶۵۵ ق حدود
دقندهار په جنوب اودپښین او آكړستان په سیمو كې ملك پهلوان حلم - احمد توری - مهتر کیورا - مهتر سیور - رانا کنجر - جمال الدين مهروز كهیرایي افغانی امیران وو .

۱۲۵۸ م ۶۵۶ ق
دملك شمس الدين مهین كرت غلبه پر سیستان باندي . دملك علی بن مسعود وژل او دملك نصیرالدين او علاؤالدين شمول مستنگ ته .
دشیخ ابو المعالی سیف الدين سعید بن مظفر با خرزی صوفی وفات په بخارا كې .

۱۲۵۹ م ۶۵۷ ق
ملك شمس الدين مهین كرت تر دره بولان ور تیر سو او په سمند كې بهر كړ كلابند كې ء .

۱۲۵۹ م ۶۵۸ ق
قاضی القضاة صدر جهان ابو عمر منہاج الدين عثمان بن سراج - الدين محمد بن منہاج الدين عثمان جوز جانی خپل كتاب طبقات ناصری دسلطان ناصر الدين محمود بن ایلتمش په نامه وکینس . (دده ولادت ۵۸۹ ق دغور په فیروز كوه كې) .
ملك میر انشاء افغانی امیر دشمس الدين مهین كرت لښكرو په جنگ كې وواژه .
په دهلی كې دشیخ بدر الدين غزنوی وفات او هلته یې بنخیدل .

علاء الدين عطا ملك جوینی ته .
(جهانكشای جوینی و دمغولو پراحوال پلاندی وکینس د لیندن طبع ۱۹۰۶) بن مبارز الدين د نیمروز ارگ بیا جوړ كې .

۱۲۶۰ م ۶۵۹ ق
دملك تاج الدين كرد او امیر هو بو - امیر هرموز افغانی امیرانو جنگ په مستنگ كې د كرت پاچا د جنگی امیرانو سره .

۱۲۶۲ - ۱۳۳۹ م ۶۶۱ - ۷۴۰ ق
باباهوتك دتولرزی دزابل دترنك پښتو شاعر او ددهو تكو دلوی پلار دژوند دوره دمغولو په جنگ كې دده پښتو حماسی شعر سته .

۱۲۶۴ م ۶۶۳ ق
دسیستان په بر زر كې ولی كښل او كښت ډیروول .

۱۲۶۷ م ۶۶۶ ق
ملك شمس الدين مهین كرت تر تیراه پوری ټولی افغانی سیمی و نیولی .
مولانا جلال الدين غزنوی مفتی چی دیوه چا ما ینه یی بل ته ور كړی وه په هرات كې وواژه سو .
په سختی زلزلی سره دنشا پور بیا ورائی چی په ۶۶۹ ق دابا قبا په امر بیا ودان سو .

۱۲۶۹ م ۶۶۷ ق
دمحمد بن ابوبكر عثمان امامی هروی شاعر وفات .
ملك نصیرالدين محمد دسیستان پایتخت ودان كې .

۱۲۶۹ م ۶۶۸ ق حدود
په هرات كې دمغولی شهزادگانو براق او ابا قبا چا نگونه او دملك شمس الدين مهین كرت تگ خیسار او په تبریز كې یی په زهر ومړ كې ء .

۱۲۷۰ م ۶۶۹ ق
دشیخ ابو نصریحیی بن تاج الدين محمود بوزجانی جامی وفات (۴ صفر) .

۱۲۷۳ - ۱۲۰۷ م ۶۷۲ - ۶۰۴ ق
دمحمد بن محمد بن حسین بن احمد (مولانا جلال الدين) بلخي رومی دمشهور مثنوی دشاعر او لوی صوفی دژوند دوره .
ولادت یی په بلخ او مرگ یی په قونیه (ترکیه) كې و ، دمولو یسه صوفیانو ډله ده ته منسوبه ده .

۱۲۷۴ - ۱۲۰۱ م ۶۷۲ - ۵۹۷ ق
دخواجه نصیر الدين محمد بن محمد بن حسن طوسی معروف فیلسوف او ریاضی پوه هاند دمراغی در صد خانی بنا كوونكي د ژوند دوره (وفات یی په بغداد كې ذیحجه ، ولادت یی په طوس كې ۱۱ جمادی الاولی) .

۱۲۷۵ م ۶۷۴ ق
له خیساره دملك شمس الدين مهین بیرته راتگ هرات ته .

۱۲۷۶ م ۶۷۵ ق
دسیستان په لاش كې دسفید دزكلاچوړول اوله هلمنده خشكروته او په رسول .

۱۲۷۸ م ۶۷۶ ق
ملك شمس الدين مهین كرت د مغولو دربار اصفهان ته وغوښت او په تبریز كې یی په زهر ومړ كې ء .

دمحمد شمس الدين كهين دمشس الدين مهين زوى په هرات كى دكرت كهول دپاچا سلطنت .

۱۲۸۱ م ۶۸۰ ق

دقند هار بنبار ملك ركن الدين كرت (شمس الدين كهين) ونيوى .

۱۲۸۲ م ۶۸۱ ق

دعلاء الدين عطا ملك جوينى وزير او لوى مؤرخ دتاريخ جهانكشاد مؤلف وفات (ولادت يى ۶۲۳ ق)

۱۲۸۳ م ۶۸۲ ق

ابو جعفر محمد مرو رودى محدث خپل كتاب مختصر جامع الاصول وكيښس .

۱۲۸۴ م ۶۸۳ ق

دسلطان احمد نكو دربن هلاكوله خوا پر سيستان او فراه ، بست ، تكين آباد باندې د نيمروز د ملك نصير الدين د پاچهي مننه .

۱۲۸۵ م ۶۸۴ ق

په زرنج كې د حصار طاق ودانول .

۱۲۸۷ م ۶۸۶ ق

احمد بن سعيد لودى خپل كتاب اعلام اللو ذمى فى اخبار اللودى د لود د يانو پر تاريخ باندې وكيښس .

په بلخ كې دحضرت على بن ابي طالب پر مزار باندې دخواجه خيران په كلې كې ودانسې جوړه سوه . درضى الدين عبدالله بن محمد امامى هروى شاعر و فات په اصفهان كې (۱۷ محرم)

دمحمد بن محمد ابو الفضل برهان الدين نسفى حنفى مفسر او اصولى او كلامى مؤلف وفات په بغداد كې (ولادت ئى ۶۰۰ ق) دى دابن سينا د اشارا تو شارح اود مطلع السعاده مؤلف دى .

د مولانا برهان الدين محمود بن ابوالخير سعد بلخي مشهور عالم په دهلى كې وفات .

۱۲۲۶ - ۱۲۸۹ م ۶۲۳ - ۶۸۸ ق

دشيخ متى دعباس زوى په قوم خليل غورياخيل دژوند وخت. ده په پښتو خپل اشعار په يوه كتاب (دخدای مينه) كې سره راټول كړه اود (ښكلاشاعر) بلل كيږي .

۱۲۹۰ م ۶۸۹ ق

سلطان فيروز شاه جلال الدين خلجي (افغان) د هند پاچا سو، (۳ جمادى الاخرى) قتل ۶۹۴ ق .

۱۲۹۳ م ۶۹۳ ق

دملك شمس الدين كرت استاخي مولانا شمس الدين دغور قاضى او مولانا زين الدين داسفزار قاضى د نيمروز دملك نصير الدين دربار ته راغلل او روغه ئى وكړه .

۱۲۹۴ م ۶۹۴ ق

شاه شمس الدين على دقهبستان اوقاين حكمران دنيمروز د ملك نصير الدين اطاعت و مازنه او ملك ينا لتگين په فراه كې اود كرمان حكمرانانو هم دنيمروز پاچا ته غاړه كښيښوه، سلطان ركن الدين ابراهيم شاه خلجي په هند كې سكه ووهله

۱۲۹۶ م ۶۹۵ ق

دمحمد بن ابراهيم بن محمدبستى مالكى فقيه دشرح الايضاح دمؤلف وفات. په سيستان كې د (ديورك) سيمه بياودانه كړه سوه .

علاء الدين محمدشاه خلجي په هند كې پاچا سو (وفات ۶ شوال ۷۱۵ ق) .

۱۲۹۷ م ۶۹۷ ق

ملك فخرالدين كرت دمشس الدين كهين زوى په هرات كې پر تخت كښيښوست اوغازان خان دده حكمرانى له هراته تر درياي سند او آمپورى ومنله .

۱۳۰۰ م ۶۹۹ ق

د محمد بن محمود زوزنى حنفى فقيه دنصاب الذرايع او ملتقى البحار دمؤلف وفات . دپور بهاء جامى خراسانى شاعر دوفاات حدود ۷۰۰ ق

۱۳۰۰ م ۷۰۰ ق حدود

ربيعى فوشنجى شاعر خپله كرت نامه دملك فخرالدين كرت په نامه په هرات كې نظم كړه . په خراسان كې دنستعليق هنرى خط آغاز .

۱۳۰۱ م ۷۰۱ ق

د ظهير الدين اسحاق بن ابي بكر ولوا لجى حنفى فقيه او مفتى وفات .

۱۳۰۲ م ۷۰۲ ق

د قاضى محمد بن حميد الدين محمود بن عمر محمودى دبلخ دقاضى وفات .

اود المللك والنحل دمؤلف وفات . بنخيدل په بلخ كې .

صدرالدين ربيعى فوشنجى خطيب اودملك فخر الدين كرت نديم دكرت نامى ناظم په هرات كې ووژل سو .

۱۳۰۳ م ۷۰۳ ق

شاه على د سيستان شهزاده په قائن كې وواژه سو .

۱۳۰۵ م ۷۰۵ ق

د مولانا حكيم الدين غورى عالم وفات .

۱۳۰۶ - ۱۳۰۶ م ۷۰۵ - ۷۰۶ ق

ملك فخرالدين دمشس الدين كهين زوى په هرات كې دكرت كهول پاچاو .

۱۳۰۶ م ۷۰۶ ق

دعبدالعزيز بن محمد على طوسى شافعى فقيه او عالم وفات په دمشق كې ۹ جمادى الاولى . دشيخ صلاح الدين طوسى وفات چى د شيخ ابو نصر سراج له پښته و (رجب) .

۱۳۰۷ م ۷۰۶ ق

ملك فخر الدين امانكوه ته ولاړ اميريساول اوبو جاى دمغولى لښكر مشرانو په هرات كې جمال الدين سالم محاصره او مړ كى ء .

۱۳۰۷ - ۱۳۲۸ م ۷۰۶ - ۷۲۹ ق

ملك غياث الدين محمد دمشس الدين كهين كرت زوى دهرات پاچاو .

۱۳۰۹ م ۷۰۹ ق

دسيد نظام الدين مرتضى عربشاه بن سيد محمودشاه سبز وارى عالم وفات .

۱۳۲۸ - ۱۳۲۹ م ۷۲۹ - ۷۳۰ ق
 ملك شمس الدين دملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .
 ضيامحمد مسعود غز نوى طيب
 په هند كى مجموعه ضيايى دطب
 تاليف كړه .

۱۳۲۹ - ۱۳۳۱ م ۷۳۰ - ۷۳۲ ق
 ملك حافظ د ملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .

۱۳۳۰ م ۷۳۱ ق
 ملك قطب الدين محمد بن ركن الدين
 محمود بن بهرامشاه د سيستان صفارى
 پاچا په نيمروز كى سكه ووهله، اوشاه
 نصرت الدين مې سو .
 د جلال الدين شاه بن قاضى
 فخر الدين د هرات د قاضى وفات
 (۱۷ رمضان) .

۱۳۳۱ - ۱۳۶۹ م ۷۳۲ - ۷۷۱ ق
 ملك معز الدين دغياث الدين
 كرت زوى د هرات لوى پاچاؤ .

۱۳۳۲ م ۷۳۳ ق
 ملك عز الدين بن ركن الدين محمود
 په نيمروز كى سكه ووهله .
 دمولانا ظهير الدين محمد بن احمد
 غورى شيخ الاسلام وفات او بنخيدل
 په هرات كى .

مجد الدين محمد خوافى (مجد
 خوافى) خپل كتاب (روضه خلد) د
 سعدى د گلستان په تقليد وكيښى
 (شوال) .

۱۳۳۳ م محرم ۷۳۴ ق
 ابو عبدالله محمد بن موسى بن
 محمد طنجنى (ا ين بطوطه)
 دالمغرب مشهور گرزندوى دنشاپور
 څخه هرات، سرخس، قرمذ، بلخ ته

۱۳۲۲ م ۷۲۲ ق
 دمولانا ضياالدين محمد بن سراج الدين
 هاشم ابيوردى وفات او په ميهنه كى
 بنخيده .
 دابراهيم بن محمد بن ابى بكر بن
 محمد حمويه جوينى شافعى فقيه او
 محدث وفات (ولادت ئى ۶۴۴ ق) .

۱۳۲۴ م ۷۲۵ ق
 دامير خسرو بلخى دهلوى مشهور
 شاعر وفات او بنخيدنگ په دهلى
 كى .

۱۳۲۶ م ۷۲۷ ق
 غياث الدين محمد كرت امير چوپان
 وواژه او پخيله د سلطان ابو سعيد
 دربار ته ولاړ (۷۲۸ ق) .
 دامير نجم الدين حسن بن عباس جزى
 دهلوى شاعر او صوفى وفات او
 بنخيدنگ په دهلى كى .

۱۳۲۷ م ۷۲۸ ق
 امير چوپان نويان په هرات كى
 دسلطان ابو سعيد بهادر ايلخان په
 امر ووژل سو .

ملك نصير الدين په سيستان كى
 مې سو .
 شاه نصرت بن نصير الدين بن
 مسعود د سيستان صفارى پاچا په
 نيمروز كى كښينوست .
 اخى محمود خياط (عيار) په نشا
 پور كى مې سو .

۱۳۲۸ م ۷۲۹ ق
 نارى طغاي دخراسان حكمران د
 سلطان ابو سعيد څخه ياغى سومگر
 په همدغه كال ووژل سواوپه ۷۳۰
 ق امير شيخ على دخراسان حكمران
 سو .

مؤلف .
 ۱۳۱۸ - ۱۳۴۱ م ۷۱۸ - ۷۴۲ ق
 شمس الدين احمد افلا كى خپل
 مناقب العارفين دمولانا جلال الدين
 بلخى دكورنى او دوستانو پراحوال
 وكيښى .

۱۳۱۹ م ۷۲۰ ق
 عبدالله صيرفى هروى خطا ط يو
 قرآن په ثلث خط و كيښى (گنجينه
 مشهد رضوى) .

ملك غياث الدين محمد كرت اسفزار
 له ملك قطب الدين اسفزارى څخه
 ونيو . دغسى هم ده باخر ز، خوا ف،
 نياز آباد ونيول .

د هرات لوى مسجد د ملك
 غياث الدين محمد كرت په امر ترميم
 سو. ددغه ملك په حكم دشيخ الاسلام
 احمد جام ژنده پيل دهديرى بنا جوړه
 سو.

سلطان خسرو شاه ناصر الدين
 خلجى دهند پاچا سو .

۱۳۲۰ م ۷۲۰ ق حلود
 دمولانا عماد الدين غورى وژل په
 هند كى .

۱۳۲۱ م ۷۲۱ ق
 غياث الدين محمد كرت حج ته په
 سفر ولاړ او خپل زوى شمس الدين
 محمد يى په هرات كى جانشين پريښود.
 دهرات ددر بار منشى خواجه شهاب
 عزيز او مولانا نظام الدين قاضى
 القضاة او مولانا بدرالدين ازابى د
 هرات قاضى و .

۱۳۰۹ م ۱۰ محرم ۷۱۰ ق
 دمولانا افضى القضاء علاء الدين
 ابى بكر ابيوردى وفات په ابيورد
 كى .

۱۳۱۱ م ۷۱۱ ق
 مير حسيني غورى نز هة الا رواح
 تاليف كى .

۱۳۱۳ م ۷۱۳ ق
 ملك علاء الدين دشمس الدين كهين
 زوى دهرات امير سو .

۱۳۱۳ - ۱۳۱۶ م ۷۱۳ - ۷۱۶ ق
 د ابوسعيد بن اولجايتو حكمرانى
 په خراسان كى .

۱۳۱۵ م ۷۱۵ ق
 دحسن بن نصير الدين محمد بن
 محمد بن حسن طوسى عالم وفات په
 بغداد كى .

۱۳۱۶ - ۱۳۳۵ م ۷۱۶ - ۷۳۶ ق
 دسلطان ابو سعيد بهادر خان بن
 اولجايتو دسلطنت دوره پر خراسان
 او ايران باندى .

۱۳۱۶ م ۷۱۶ ق
 دشيخ عبدالرحمن خراسانى زاهد
 وفات په بغداد كى .

سلطان مبارك شاه قطب الدين
 خلجى په هند كى پاچاسو (تر ۷۲۰ ق
 پورى) .

ملك غياث الدين كرت پر اكثر
 افغانستان قبضه وكړه .

۱۳۱۸ م ۱۶ شوال ۷۱۸ ق
 د امير حسيني حسين بن عالم
 غورى هروى دروزگان دگزيو د
 اوسيدو نكى درى شاعر او عارف
 وفات او بنخيدل دهرات په مصرخ كى
 دنزهة الارواح او كنز الرمز

راغی اود هندوکش له لاری کابل، غزنی ته ولاړ، د کرماش (کورم) پرخوا دریاو سند او هندوستان ته تیر سو .

١٣٣٤ م ٧٣٥ ق

شیخ معین الدین آوه یی جوینی خپل نگارستان د سعدي د گلستان په تقلید وکینس .

شمس الدین طاهر شاه میر سواتی په کشمیر کی سکه ووهله .

١٣٣٥ م ٧٣٦ ق

په هرات کی د سید عبدا لله بن معاویه علوی د مزار عمارت او گنبد په مصرخ کی داؤد تاج الدین احمد جوړه کړه .

١١ اپریل ١٣٣٦ م ٢٧ شعبان ٧٣٦ ق

تیمور بن تراغای برلاس د ماوراء النهر دکش په ښار کی وزیریده .

١٣٣٧ م ٧٣٧ ق

مولانا نظام الدین عبدالرحیم بن فصیح الدین محمد مایز نابادی خوافی په هرات کی شهید او په خیابان کی ښخ سو (ذیقعه) .

مولانا جمال الدین محمد بن حسام د هرات عالم او شاعر وفات سو .

په خراسان کی د خواجه عبدالرزاق بن خواجه شهاب الدین با شیقینی د سر بنداری پاچهانو د نیکه خروج (قتل ئی په ٧٣٩ ق) پایتخت ئی سبز وارو

١٣٣٨ م ٧٣٨ ق

د جمشید بن طاهر شاه میر سواتی حکومت پر کشمیر .

د بابا هوتک د تولر زوی د پښتونو قائد او شاعر وفات .

١٣٣٩ م ٧٤٠ ق

د ابو الفضل خواجه قطب الدین یحیی جامی صوفی او عالم وفات په هرات کی اود فیروز آباد په دروازه کی ښخیده (یکشنبې ٢١ جمادی الاخری) .

د علاء الدین علی شیر بن طاهر سواتی پاچهی پر کشمیر تر ٧٥٢ ق پوری .

١٣٤٠ م ٧٤١ ق

د شیخ الاسلام ابو نصر یحیی بن ابو الفضل محمود یوزجانی جامی وفات په هرات کی او په دروازه فیروز آباد کی ښخیده (پنجشنبې ٢١ جمادی الاخره) ملک معز الدین کرت دده پر هديره یوه ودانی جوړه کړه .

١٣٤١ م ٧٤٢ ق حدود

د علی بن محمد بن ایدمر جلد کی کیمیاوئی عالم مؤلف د ژوند وخت . جلدک د خراسان یو کلی و دوه فرسخه له مشهده لیری

١٣٤١ م ١٣ صفر ٧٤٣ ق

سلطان معز الدین حسین کرت په زاوه کی امیر مسعود سر بنداری مات کی .

١٣٤١ م ٧٤٣ ق

د شیخ قوام الدین محمد بسطامی وفات اود هرات په خیابان کی دامام فخر رازی په هدیره کی ښخ سو (رجب) .

د محمد بن عثمان خراسانی مفسر او محدث د لطایف التفسیر د مؤلف

وفات .

١٣٤٣ م ٧٤٤ ق

د خراسان د عیار خواجه قوام الدین حسن وفات (جمعه ٧ جمادی الثانیه) .

١٣٤٦ م ٧٤٧ ق

ملک تاج الدین بن محمد بن رکن الدین محمود د سیستان مقامی پاچا په نیمروز کی کښیښوست او ملک قطب الدین مرسو .

١٣٤٧ م ٧٤٨ ق

مولانا سعد الدین تفتا زانی هروی خپل کتاب (مطول) د سلطان معز الدین حسین کرت په نامه په هرات کی وکینس .

١٣٤٨ م ٧٤٩ ق حدود

شیخ ملکیار د بابا هوتک زوی پښتو شاعر خپله د ترنک عشقی سندرې وویله (ولادت ئی ٧١٥ ق) .

١٣٤٩ م ٧٥٠ ق حدود

شیخ گټه بن شیخ یوسف بن شیخ متی خپل کتاب (لرغونی پښتانه) وکینس، چی ځینی پښتو قدیم اشعار ئی پکښی ولیکل .

ملک سلیمان څیرک بن عیسی ابدالی قبایل د کسى غره څخه د نندهار سیموته راوستل .

د رکن الدین صاین هروی شاعر د ژوند وخت .

فخر الا سلام قطب الدین نسایه د رغندی خراسانی مختصر شافی په طب کی تالیف کی ء .

مولانا عصامی د هند د افغانی شاهانو تاریخ فتوح السلاطین نظم کی ء (طبع بنگلور ١٩٤٨ م) **١٣٥٠ م ٧٥١ ق**

په هرات کی دمک معز الدین کرت له خوا د پرامان د مدرسه سبز جوړول تمام سو .

سلطان محمود بن شاه علی د سیستان د صفاری کپول څخه په نیمروز کی اقتدار وموند .

١٣٥٢ م ٧٥٣ ق

ملک باقر دغیاک الدین محمد کرت زوی د هرات حکمدار و . د شهاب الدین بن علی شیر سواتی پاچهی پر کشمیر .

امیر قزاغن له هراته ماورا النهر ته ولاړ .

په سیستان کی ملک شهاب الدین پرتخت کښیښوست .

١٣٥٨ م ٧٦٠ ق

دمولانا امام فصیح الدین محمد بن محمد بن علاء مروی حنفی زین یدنه په مرو کی (یکشنبې ١٧ محرم) .

شیخ ابو سعید بن محمد طوسی دامام محمد غزالی له پښته د هرات په مصرخ کی دامیر حسینی له قبره سره ښخ سو .

ملک باریک د څیرک زوی د قندهار د ابدالی قبیلو مشرو .

١٣٥٩ م ٧٦١ ق

امیر تیمور په ماوراء النهر کی حکمران وپیژاند سو .

١٣٦٣ م ٧٦٥ ق

امیر حسین گور کان د هندوان

د کلاشمالي خوا جوړه کړه .
 په هرات کې زلزله وسوه اود
 مسجد جامع پيش طاق ونړيدی .
۱۳۶۵ م ۷۶۷ ق
 دکروخ دغار دمسجد ودانسی د
 ابو الحسين محمد بن محمد بن محمد
 بن محمد ابی بکر کورت له خوا .
۱۳۶۸ م ۷۶۹ ق
 دامير محمود بن امير يمین الدين
 طغرانی (ابن يمین) دخراسان داخلاقی
 شاعر وفات . (۸ جمادی الاخری
 ۳۰ جنوری) .

۱۳۶۹ م ۷۷۱ ق
 امير تیمور لنگ په ماوراء النهر
 کې امير حسين مات کړ او په
 (صا حبقران) مشهور سو ، دده
 سلطنت تر ۸۰۷ ق پوری و .
 امير تیمور بلخ و نیوی اود دغه ځای
 امير حسين گورگان ئی وواژه اود
 بلخ زړه کلائی ونړوله . او خلک ئی
 قلعه هندوان ته راوستل .
 ملک بهرام په سیستان کې مړ
 سو .

۱۳۶۹ - ۱۳۸۱ م ۷۷۱ - ۷۸۳ ق
 د ملک غیاث الدين پير علی کورت
 دمعاذ الدين دزوی سلطنت په هرات
 کې .
۱۳۸۲ م ۷۷۲ ق
 د قطب الدين بن طاهر شاه مير
 سواتی سلطنت پر کشمير تر ۷۸۸ ق
 پوری .

۱۳۱۴ - ۱۳۷۲ م ۷۱۴ - ۷۷۳ ق
 دعمر بن اسحاق بن احمد غزنوی
 فقيه او حکيم او مؤلف اود مصر د

د خراسان په حکمرانی او فتح کولو
 وگوماره
 په اندخود کې د باباسنکو درویش
 دژوند وخت چی قبرئی هم هوری
 دی .

۱۳۸۵ م ۷۸۷ ق
 بابا سنگوی ولی په اندخوی کې
 وفات او ښخ سو .
۱۳۸۶ م ۷۸۸ ق
 شاه شاهان تاج الدين بن قطب
 الدين دسیستان پادشاه و .
 سکندر شاه بن هندال بن طاهر
 سواتی دکشمير پاچا و تر ۸۱۳ ق
 پوری .

۱۳۸۸ م ۷۹۰ ق
 امير تیمور د فارس له فتو حاتو
 څخه راستون سو .
 احمد هروی خطاط د عجایب
 المخلوقات یوه خطی نسخه په
 نستعلیق خط دربیع الاول په لومړی
 ورځ ولیکله . (دپاریس ملی کتابخانه)
۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق
 ملک پير محمد بن ملک غیاث الدين
 پير علی دمیرزا میرانشاه بن امير
 تیمور په حکم په هرات کې وواژه
 سو .

۱۳۲۷ - ۱۳۸۸ م ۷۲۸ - ۷۹۱ ق
 دبهاء الدين محمد بن احمد نقشبند
 فاروقی لوی صوفی اود نقشبندی
 طریقې دمؤسس دژوند دوره .
۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق
 دشیخ زین الدين ابوبکر تايیادی
 وفات چی په تايیاد کې ښخ دی
 (پنجشنبه ۳۰ محرم) .

۱۳۸۱ م ۷۸۳ ق
 د ملک القضاة قاضي جلال الدين
 محمود امامی دهرات دقاضي وفات
 او په گازرگاه کې ښخیدل .
۱۳۸۱ م ۷۸۳ ق
 امير تیمور هرات و نیوی او دهغه
 ښار کلاوی ئی ونړولی، دکورت دکمپول
 پاچهي پر پير علی ختمه سو .
 ملک پيرل دڅيرک زوی دقندهار
 دابداليانو مشرو .

۱۳۸۲ م ۷۸۴ ق
 دمحمد بن محمد بن علی نشاپوری خطیب
 اود مصر دمفتی وفات په مصر کې .
 دی د شرح التمجيز فی الفقه مؤلف
 دی .
 ملک قطب الدين بن عزالدين بن
 رکن الدين محمود دنيمروز امير و .
 امير تیمور نشاپور و نیوی .
۱۳۸۳ م ۷۸۵ ق
 امير تیمور اسفزار، فراه، سیستان
 و نیول، بست او قندهار ئی وران کړل
 اود شمالی او غربی افغانستان پاچا
 سو .

۱۳۸۳ م ۷۸۵ ق
 امير تیمور دقندهار حکمرانی امير
 سيفل برلاس ته وسپارله .
 دشیخ سيف الدين خلوتی هروی
 زاهد وفات اود گازرگاه دپله سره
 ئی په هرات کې ښخیدل .

۱۳۸۴ م ۷۸۶ ق
 ملک غیاث الدين پير علی اخرنی

دمولانا علی بدر دهرات د شاعر
دژوند وخت .

۱۳۸۹ م ۷۹۲ ق

دمحمد بن عثمان بن محمدزوزنی
دشرح تلخیص المتاح د مؤلف وفات
۱۳۹۰ م ۷۹۳ ق

د سعد الدین مسعود بن عمر
تفتازانی هروی لوی عالم او مولف
وفات په سمرقند کې او په سرخس
کې ښخیدنه. (ولادت ۷۱۲ ق) .

۱۳۹۳ م ۷۹۶ ق

د مولانا جلال الدین محمد بن
نصیر الدین بیحی وفات او ښخیدنګ
دهرات په څمچه آباد کې (پنجشنبه
۲۵ ذیحجه) دی د فصیحی خوافی پلار
دی .

شهمزاده ابراهیم سلطان د شاهرخ
زوی وزیریدی دی لوی خطاط هم
دی .

۱۳۹۶ م ۷۹۹ ق

شاهزاده با یسنقر د شاهرخ زوی
وزیریدی (جمعه ۱۱ ذیحجه) دی یو
هنر مند خطاط او علم پالونکی
شهمزاده و .

د امیر تیمور په فرمان د خراسان
حکمرانی دده زوی میرزا شاهرخ
بهادرخان ته وسپارله سره

۸۰۰ ق

اپریل ۱۳۹۸ م رجب ۸۰۰ ق

امیر تیمور د ترمذ، خلم، سمنگان،
بغلان له خوا اندراب ته راغی اوله دغه
ځایه ئی پرکتور (کافرانو) باندی د
خاواک له خوا حملی وکړی (رمضان)

۱۳۹۸ م ۸۰۰ ق

امیر تیمور د خاواک او پنجشیر له

خوا کابل ته راوړسیدی .
په سیاه پو شو کا فرو کی بی یوه ک
جوړه کره اولنکرئی پکښی کښینو
(ذی قعدة) .

امیر تیمور د پنجشیر له خوا پرو
ته راغی او یوه لویه واله (جوی ماه
گیر) پنځه فر سخته یی دغور بن
له روده وکښله (ذی قعدة)

ملك محمد دلشکر شاه او غازی
وزیر امیر تیمور ته پناه ور وړه او
ایر یوب دکلا ودانول شرو سوه
(ذی قعدة) .

چهار شنبه ذیحجی لومړی ورځ
امیر تیمور له کابله دکورم دایر یاب
(ایر یوب) خواته رهی سو. په ۱۸
ذیحجه دشنبی په ورځ د شنوزان
دری ته ورسیدی او په ۲۱ ذیحجه
سه شنبه د نغر کلا ته ورسیدی او
هغه ئی ودانه کړه .

امیر تیمور خراسان تر غوره
پوری خپل زوی شاهرخ ته وسپاره .
امیر تیمور خپل لمسی پیر محمد
د کابل او غزنی او قندهار حکمران کی
او هغه تر اباسین پوری دکوه سلیمان
افغانان سره وکوټل، او اچه او ملتان
ئی دلور سند په وادی کی ونیول .

په کورم کی دلشکر شاه او غازی او
موسی او غازی د ښکښو دمشر تر منځ
دایر یوب پر کلا بانندی جنگ اود
لشکر شاه او غازی وژل او دایر یوب
کلا وړانول. د قندهار په سیمو کی
دملك حبیب بن پوپل مشری په
ابدالی قبیلو بانندی. د شیخ الاسلام
ظہیر الدین خلوتی هروی وفات او په
هرات کی ښخیدل، خواجه تاج سلمانی

هروی د تعلیق خط په خر ۱ سان
کی رواج کړی .

۱۳۹۷، ۱۴۹۴ م ۸۰۰، ۹۰۰ ق

په خراسان کی شپږ دوله خط
(افلام سننه) رواجیدل. نسخ، ثلث
مناشیر، محقق، رقاع، ریحان.
علاوه پردی دنسخ او تعلیق اوڅخه
نستعلیق هم وزیرید. دکتر د سلطانانو
داقتدار وخت له ننگر هاره تر کشمیره
پوری چی مرکز یی دکنر دیبچ دره وه.
ذ ۸۰۰ ق، په حدود کی له دوی څخه
سلطان پکپل بن کهجامن ین هندو
حکمران و .

۱۳۹۸ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور د اورکزو- ترکانو او
برمل او غانانو تر ایلولو وروسته په
جمعه لومړی محرم ۸۰۱ ق کال د نغر
له کلا څخه د ښو خواته رهی سو، او په
۱۲ محرم سه شنبی تر دریای سنه
واوښت .

(۲۴ سپتمبر ۱۳۹۸ م)

امیر تیمور دهند په فتح کی ۱۲ ازره
سپاره افغانان د ملک بهاء الدین جلوانی
او ملک یوسف سروانی او ملک حبیب
نیازی په مشری بیولی وو .

۱۳۹۹ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور دهند تر نیولو وروسته
په ۲ رجب سه شنبی دریای سنه ته
راوړسیدی او د کښتیو پرپله راووښت
په چهار شنبی ۳ رجب ښو ته راغی
او په سه شنبی ۹ رجب د کرماج
(کورم) له خوا پروان ته ولاړ، او په
شنبی ۱۳ رجب تر کوتل شیبیر تیر
سو، په ۱۹ رجب سمنگان ته ولاړ،
او په یکشنبی ۲۱ رجب ترمذ ته

واوښت .

دامیر تیمور په حکم د شاهرخ
لپاره په هرات کی د باغ شهر قصر
جوړ سو .

دقاسم بن حسین غزنوی فقیه د
فتاوی النصف الحسان د مؤلف
وفات .

دابو القاسم محمد بن محمد زوزنی
فقیه د النصاب فی الفقه د مؤلف
وفات .

۱۴۰۰ م ۸۰۲ ق

خواجه علاء الدین محمد عطار نقشبندی
په دره چغیان کی درستاق شرق ته
وفات او ښخ سو (چهار شنبه ۲۰
رجب) .

دامیر تیمور په حکم مولانا محمد
کاخکی او قطب الدین نایب او حبیب
عودی او عبدالمومن گوینده د موسیقی
استادان په دار کړل سوه .

۱۴۰۱- ۱۴۰۵ م ۸۰۴- ۸۰۸ ق

ددلاور خان حسین غزری سلطنت
دهند په مالوه کی .

۱۴۰۲ م ۸۰۵ ق

ملك قطب الدین بن تاج الدین بن
قطب الدین په نیمروز کی سکه
وووله .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

امیر تیمور خواجه فخر الدین احمد
طوسی او احمد بن شیخ حسن د
هرات د مالیاتو پردیوان مقرر کړل،
او علی شاه گربه پخوانی دیوان بیگی
ئی په دار کی ء او دوولس تنه مشران
ئی له هراته وایستل .

مولانا سید حسام الدین هروی په
(جمعه غره رجب) او مولانا محمود

حلاج هروي وا عظ په (۱۷ ذيقعدة) په هرات کې وفات سو ل .
امير تيمور لنگ د لوتی امپراتوری نرجو پولو وروسته ۷۱ کلن په اترار کې مړ سو (۱۷ شعبان) او په سمرقند کې ښخ سو .
ده گرده افغانستان نيولی و اوددی خوا حکمران پير محمد بن جهانگير بن تيمورو .

شاهرخ ميرزا دامير تيمور زوی په هرات کې پرنخت کښيښوست ، دی د شرق لوی هنر پالونکی پاچا دی .

په دغه کال د سلطان علي سبزواری ښورښت هم آرام کې سو .

۱۴۰۴-۱۴۴۶ م ۸۰۷-۸۵۰ ق

د سلطان شاهرخ بهادر بن امير تيمور د سلطنت دوره (پایتخت نسی هرات) .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

د شاهرخ په حکم امير جلال الدين فيروز شاه د هرات کلا او امير سيد خواجه د طوس کلا بيا جوړه کړه .
په سبزواری کې د سلطان علي بن مسعود سبزواری او پيرک بغاوت اود طوس د حاکم امير سيد خواجه له خوا ددوی ماتول

د محمد بن احمد بن محمد بسطامي شافعی صوفی د تذکرة المرید د مؤلف وفات .

۱۴۰۵ م ۸۰۸ ق

شاهرخ خپل مخالفان له بيخه وکښل اودده زوی ميرزا الخ بيگ اندخود او شبرغان ونيول اود خراسان حکمران سو .

په بلخ کې پير علی تاز دميرزا پير محمد بن جهانگير بن امير تيمور پيشکار راولاړ سو او ميرزا پير محمد ئی مړکی ء .

شيخ محمد طغرايي هروي خطاط په اعلي لکت خط يوقرآن وکښي .

د جام (بردويه کلي) په جنگ کې شاهرخ پرميرزا عمر بهادر بن ميرانشاه کورگان بریمن سو (دوشنبه ۹ ذيقعدة ۸۰۹ ق)

ميرزا عمر چې په بادغيس کې نيول سوې و مړ سو، او په هرات کې دامام فخر رازی په هديره کې ښخ سو (لا ۲۵ ذيقعدة) .

د هرات عيد گاه د خواجه غياث الدين سالار په اهتمام جوړه سو. د فتح آباد واله دادوان او تيزان پر بلوک په هرات کې جاری سو. په هرات کې کاختي او گرانتي وه .

۱۴۰۷ م ۸۱۰ ق

پير علی تا زبه بلخ کې ياغي سوخوچي شا هرڅ ورغی نو پير علی به هندو کش ننوت او شاهرخ ټول شمالي افغانستان تر تخار ستانه و نیو او ميرزا قیدو د پير محمد زوی يی هلته حکمران کې ء . يوسف اميری د هرات خطاط او شاعر او مذهب په هرات کې د ۱۹ مینا تورو سره يوه کلیله دمنه وکښله (استا نيول) د شا هرڅ په فر مان حصار هندوان بيا جوړه شوه . اند خو داو شیرغان اميرزاده سیدی احمد بن عمر شيخ ته وسپارل سو.

شاهرخ له هراته دماز نادران په دوهم سفر ره ی سو او دهغه ځای تر سمو لو وروسته په ۹ ذيقعدة هرات ته راستون سو .

په همدغه وخت پير علی تاز چې د بد خشانه يی پر بلخ چېله کړی وه ووژل سو او سړیې هرات ته راوايستول سو . د مرو ښار بيا ودا نول .

د سلطان بهرام بن کهجامن کنړی حکمرانی پر ننگرهار تر کشميره .

۱۴۰۸ م ۸۱۱ ق

خواجه شمس الدين محمد سمنانی له ديوان اعلي څخه معزول او پر ځای ئی خواجه محمد طاهر مقرر سو .

سيد فخر الدين محمد او امر علی شغاني په گډه په وزارت مقرر سو ل .

خواجه غياث الدين سالار سمنانی د سيد فخر الدين په لمسون وولاړه سو .

د هرات په باغ شمېر کې د شهبازگانو دختنه کولو لوی جشن و سو . (دربيع الثاني او اخر)

شاهرخ په جمادی الاولی کې پر سيستان حمله وکړه او د هلمند دري بندونه يی وران کړه اود زره ولايت وچ او وران سو، شاهرخ شاه اسکندر د شاه علي زوی په فراه او پهلوان جمال په اوک کې مقرر کړل او پخپله هرات ته ولاړ (د شعبان سلخ) .

شاهرخ په فراه کې ينسا لنگين

مطيع کي اوداوک اوجوين کلاوي يي تر سيستانه ونيولي . دخطای دپاچا ايلچيان هرات ته راغله اود شاهرخ دربار ته ئی دامير تيمور دمرگ تعزيت او تحفي وړاندې کړي (رمضان) .

شاهرخ دشوال په مياشت د بادغيس له لاري ماوراء النهر ته ولاړ، اود حصار تر سيمي پوري يي ټول هغه مملکت ونيو په (۲۷) ذیحجه سمرقند ته ولاړ .

حسن بن محمد تشاپوري (نظام اعرج) درياضياتو او هيئت پوهاند شرح التذکره للطوسي په علم هيئت کي تاليف کړ .

۱۴۰۹ م ۸۱۲ ق

شاهرخ ټول ماوراء النهر تر مغلستان پوري خپل زوی الخ بيگ ته وسپاره، او پخپله هرات ته ولاړ. په همدغه کال مقرر سول : حصار شادمان ته ميرزا محمد جهانگير بن ميرزا محمد سلطان . کابل او قندهار ته تر درياي سنډ پوري: ميرزا قيدو د شاهرخ زوی. بلخ او تخارستان تر بدخشانه : ميرزا ابراهيم د شاهرخ زوی . سيستان ته: شيخ زين الدين خوافي .

د شاهرخ په حکم د مرو ښار بيا ودان سو، اود اوبو بندئې له مرغايه وټاره سو، او شاهرخ پخپله مروت ته ولاړ، او تر لوی اختر وروسته هرات ته راستون سو .

امير نيك پي شاه بدخشاني هرات

ته پناه راوړه او شيخ زين الدين خوافي سيستان ته دروغی اوسمون لپاره وليدل سو، اوشاه نصرت سيستانې چي په طوس کي بندي ؤ بيرته خپل پلار شاه محمود ته سيستان ته واستول سو .

د مولانا شهاب الدين عبدالحق طوسي وفات (شوال) .

۱۴۱۰ م ۸۱۳ ق

په قندهار کي دامير تومان پير- محمد بن امير کتلو (پيرک) او مو دود گرمسيري ترمنځ وښت او دواړه هرات ته راوغوښتل سوه، اود قندهار مشري د شاهرخ له خوا پير ک ته وسپارله سوه مودود په دربار کي مقرر سو .

شاهرخ خپل زوی ميرزا بايسنقر په هرات کي قايم مقام پريښو او په ۱۴ محرم ماوراء النهر ته رهې سو، او امير شيخ نورالدين ئی د سمرقند په سيمه کي مات کي او په ۱۱ ربيع الاول ئی سمرقند ونيو ، اود ربيع الاخر په اولو کي هرات ته راغی .

په هرات کي د شاهرخ په حکم د يوي مدرسي او خانقاه ودانې پای ته ورسیده . اود ښار سرپوښ بازارونه او چارسو جوړ سول. د مدرسي مدرسان مقرر سول :

مولانا جلال الدين يوسف حلاج، مولانا نظام الدين عبدالرحيم بار احمد مولانا خواجه ناصر لطف الله.

شيخ الاسلام خواجه علا الدين علي چشتي د شاهرخ په فرمان د هرات دخانقاه

شاهرخيه مشر سو . په هرات کي د شرقي شمال خواته دباغ سفيد سره د شاهرخ په فرمان يونوی کوشک او باغ جوړ سو . (جمعه ۲۴ ذيقعه) .

مولانا شهاب الدين فضل الله د هرات د دار القضا کاتب وفات سو .

۱۴۱۰ - ۱۴۱۷ - م ۸۱۳ - ۸۲۰ ق

علي شاه اميرخان د سکندر زوی د هندال لمسي دشاه مير سواتي کړوسې دکشمير پاچا و . دمولانا حافظ جلال الدين محمد بن ناصر الدين لطف الله وفات او د هرات په خيابان کي دامام رازی په هديره کي ښخيدل (۴ محرم)

۱۴۱۱ م ۸۱۴ ق

دهند دپاچا خضر خان له خوا د مئتان قاضي د شاهرخ دربار ته د سفير په توگه راغی او په بادغيس کي شاهرخ وليدی .

امير شيخ نورالدين دوهمه پلا په ماوراء النهر کي وښورید او شاهرخ په ۲۱ جمادى الاولى ترآمو واوښت اوسمرقند ته ورسید، خو امير شاهمک دهرقداق په و سيله امير نورالدين مرکي، اوشاهرخ بيرته هرات ته راغی او بيا مشهد ته ولاړ . (۹ ذيقعه)

دمولانا شمس الدين محمد ظهير وفات او د هرات په خيابان کي ښخيدل

دمولانا شيخ اسماعيل خوار زمي وفات په هرات کي (رمضان) .

۱۴۱۲ م ۸۱۵ ق

شاه بهاء الدين بدخشان حکمران ياغی سو، خود شاهرخ لښکرو دی دپامير خواته وتښتاوه اودده ورور شاه محمود ئی پرځای کيښناوه . وروسته مير زا سيو غتمش د

بدخشان حکمران وټاکل سو . شاهرخ په ذيقعه کي مشهد ته ولاړ اومودودگر مسيري چي له هراته تښتيدلې ؤ بلوڅانو وواژه. دخطای دپاچا دای منک خان ايلچيان او مکتوب د شاهرخ دربار ته راغله اوله هراته شيخ محمد بخشي دسفير په ډول د شاهرخ له فرمانه سره خطا ته واستول سو .

دروم ايلچي محمدقرامان دسوغاتو سره هرات ته راغی، دغسی هم له بدخشانه دشاه بهاء الدين بدخشاني ايلچي راغی .

خوارزم هم د شاهرخ په سلطنت کي شامل سو. پيرک قندهاري مشر د شاهرخ حضور ته راغی .

د مولانا عبدالله بن قاضي جلال الدين محمود د هرات د قاضي وفات او په گازرگاه کي ښخيدل (محرم)

شيخ صدرحيدري د هرات دخانقاه ملک مشر وفات او د فيروز آباد په دروازه کي ښخ سو .

ملک قطب الدين علي بن ملک محمود له سيستانه هرات ته راغی اوشاهرخ ته ايل سو .

دسلطان تومنا کنړي اقتدار له ننگرهاره ترکشميره .

۱۴۱۳ م ۸۱۶ ق

دهرات حصار اختيارالدين چي

ملك فخرالدين كرت جوړ كړی و اود بايسنقر ته ورکړل سوه .
 تيمور په حملو کې وران سوې د دهرات داخترالدين کلادشاهرخ
 شاهرخ په حکم بېرته ودان سو .
 شاهرخ دمازندران په سفر ولاړ .
 خواجه عبدالقادر گو ينده دهرات
 لوی موسیقي نواز خپل کتاب مقاصد
 الالحان دشا هرخ په نامه وکيښ .
 عبدالرزاق بن اسحق سمرقندی عا لم
 او مورخ د مطلع سعدین مؤلف په
 هرات کې وزیږیدی . (۱۱ شعبان) .

۱۴۱۴ م ۸۱۷ ق

شاهرخ ټول ايران تر شیراز ه او
 اصفها نه او تبریز پوری ونیوی او
 د اصفهان په حکمرانی میزرا ر ستم
 بن عمر شیخ، دهمدان اولرستان په
 حکمرانی میرزا بایقرا، دشیراز په
 امارت میرزا ابراهیم سلطان مقرر
 سول .

ملك قطب الدين د شاه علی زوی
 له سیستانه هرات ته ولاړ (رجب) .
 خواجه قوام الدين شیخ محمد بن
 مجدالدين خوافی دسید فخر الدين
 وزیر په لمسون ووژل سو .
 شاهرخ دعراق له سفره هرات ته
 راغی (۱۲ رجب) هشمه اود خراسان
 ښارونه تراستر آباوه با یسنقر
 میرزا ته وسپارل سوه .

مولانا عبدالرحمن جامی دجام په
 خرگرد کې دشعبان په ۲۳ شپه
 وزیږیدی .

۱۴۱۵ م ۸۱۸ ق

دشاهرخ په فرمان ابیورد سمنقان
 ترمازند ران او جرجان پوری میرزا

۱۴۱۷ م ۸۲۰ ق

اودغه کلی ئی ده ته وقف کي .
 په قندهار کې دسیفل دزوی او
 ملك محمد تر منځ شخړه پيښه سوه
 او ټو لو افغانانوله قندهاره تر دریای
 سنده ښو رښتوکی شاهرخ دصدر
 عالی ابراهیم په مشرۍ دبدخشان او
 سیستان او هرات دلښکرو سره پر
 قندهار ورغی او خلک ئی مطیع
 کړه .

امیر قوام الدين محمد بن عماد الدين
 سنجانی په خواف کې مړ سو . (۱ محرم)
 شاهرخ قندهار ته ولاړ او بايسنقر
 میرزائی د هزاره وو ایلولو ته واستاوه
 او ددوی مشران محمد فیروز ، خواجه
 آرام، قدم دشاهرخ دربار ته راغلل .
 امیر حسام دقندهار کوټوال او امیر
 عبدالصمد د گرمسیر حکمران
 سو .

میرزا الخ بیګ له ماو راء النهره
 هرات ته راغی (۱۹ ربيع الاول) .
 سید مرتضی امیر علی مروی دهرات
 په دیوانی مقرر سو . سید فخرالدين
 محمد دمخنی وزیر په هرات کې مړ
 سو . (۲۵ جمادی الاولی) .
 امیر کبیر علاء الدين علی تر خان
 او امیر غیاث الدين ترخان په هرات
 کې مړه سول (۲۶ - رجب) .

خواجه غیاث الدين پیر احمد بن
 جلال الدين اسحاق دهرات دیوان ته
 مقرر سو .

د برهان الدين حیدر بن محمد
 خوافی هروی مفسر او متکلم او
 ادیب دوفات حدود .

دشیخ ابو سعید خلوتی هروی
 زاهد وفات او په هرات کې ښخیدل
 (اذی حجه) .

۱۴۱۷ - ۱۴۳۰ م ۸۲۰ - ۸۷۲ ق
 شاه خان زین العابدین بن سکندر
 بن هندال بن شاه میر سواتی د
 کشمیر پا چا و .

۱۴۱۸ م ۸۲۱ ق

میرزا قیدو بغاوت وکي او داوایی به
 ناب کې ونیول سو ، نو شاهرخ کابل
 اوغزنی او قندهار تر سند پوری
 خپل زوی میرزا سیور غتمش ته
 ورکړه .

شاهرخ له گرمسیره هرات ته ولاړ
 او میرزا قیدو چي یاغي سوې و د
 پلار له حضوره معاف سو .

امیر شیخ لقمان او نور امیران
 بدخشان ته دمیرزا الخ بیګ سره
 واستول سوه ، خود شیخ الاسلام
 علاء الدين عطار په شفاعت دبدخشان
 خنک معاف او مطیع سوه .

گوهر شاد ملکی دامام علی بن موسی
 رضا په مشهد کې یولوی مسجد جوړ
 کي چي کتیبه ئی دمیرزا بايسنقر په
 خط ده (اوائل رجب) معمار ئی استاد
 قوام الدين شیرازی و، اودا تمام په
 مراسمو کې پخپله شاهرخ شرکت
 وکي ، او په شعبان ۸۲۱ ق له هراته
 مشهد ته ولاړ . ددی مسجد ودانئ
 په (۱۲) کاله ختمه سوه چي دنیاله
 ۱۲ بهترینو ودانیو شخه شمیرل کيږي .

شاهرخ دامام علی رضا دمر قند په
 ګنبد کې ددروزر و متقالو طلايی

(چين) ته په (۸۲۲ق) تللی وو بیرته راغلل (۱۱ رمضان) اوخواجه غياث-الدين نقاش ددی سفر روز نا مچه وکښله چی عبد الرزاق پخپل مطلع سعدین کی رانقل کړیده .

میرزا ابراهیم سلطان د فارس حکمران خو ز ستان هم ونيوی ء . شاه سلطان محمود او شاه ارغون شاه د بدخشان پا جهان هرات ته دشاهرخ دربار ته راغلل (۳ صفر). حافظ مولانا شمس الدين محمد رازی په هرات کی وفات او په یزدکی ښخ سو (۱۲ جمادی الثانيه) .

میرزا ابوالقا سم بابر د میرزا بایسنقر زوی په هرات کی وزیریدی (۱۷ رجب) .

دسید محمد گیسو دراز بن یوسف حسینی هروی عارفوفات د جنو بی هند په گلبرگه کی (۱۶ ذی قعدة) .

۱۴۲۴ م ۸۲۷ ق

دیحیی بن علی داؤد سجستانی د منازل السائرین دشارح دژوند وخت .

دمولانا شهاب الدين عبدالله بن معین الدين باخرزی وفات په مالین کی (سه شنبه ۱۴ ذی حجه) .

شهزاده ابراهیم سلطان دشاهرخ زوی په هرات کی یو قرآن په ښکلی جلی ریحان او رقاع خط وکښی . (کنجینه قرآن ، مشهد رضوی) .

دسلطان ابو سعید مصورالیم چی اوس په استانبول کی دی نمبر ۲۱۵۲ په هرات کی ترتیب سو .

یوه مدرسه او خانقاه دارک سره او یوه رصدخانه د ښار په شمالي خوا کی جوړه کړه اود یوی ډلی پوهانو (غياث الدين جمشید، معین الدین، صلاح الدين موسی قاضی زاده رومی علاء لدین قوشچی) په مرسته ئی «زیچ الخ بیگی» هم ترتیب او تالیف کړی . چه ز یچ کور گانی هم بلل کیدی ء .

مولانا جمال الدين غوری او مولانا ناصرالدين لطف الله (۲۶ شعبان) او مولانا شمس الدين محمد پارسا بخاری په مدینه او مولانا یو سف حلاج بن قاسم (۲۲ جمادی الاولی) او مولانا صفی الله بن شهاب الدين خیابانی (۱۹ ربیع الثاني) وفات سول .

خواجه جلال الدين یوسف سمعانی رفات اود هرات په گازرگاه کی ښخ سو

۱۴۲۱ م ۸۲۴ ق

امیر ابدال مجنوب (سید غياث دیوانه) په باد غیس کی وفات سو . (دمحرم آخر) .

دهرات ایلچی مولانا امیر خواجه چی دهند دخضرخان دربار ته تللی و، بیرته هرات ته راغی او یو کرگدن ئی هم راوی ء . محمد طیب چی مصر ته ایلچی تللی و دشوال په آخر کی هرات ته راغی ء ، دغسی هم سلطان قوشچی چی د قباچق د پاچا محمدخان دربار ته تللی و بیرته هرات ته راورسیدی ء (ذیقعدة) .

۱۴۲۱ م ۸۲۵ ق

هغه ایلچیان چی له هراته خطا

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق
د ملک قطب الدین علی وفات په نیروز کی (۱۵ محرم) .

۱۴۲۰ م ۸۲۳ ق
یوه ډله ایلچیان له هراته خطا (غریبی چين) ته واستول سو ء .

دشاهرخ له خوا شادی خواجه . دمیرزا با یسنقر له خوا سلطان احمد او غياث الدين نقاشی دمیرزا ابراهیم له خوا امیر حسن او پهلوان جمال .

د میرزا سیور غتمش له خوا ارقداق .

دامیر شاه ملک له خوا اردوان . دشاه بدخشان له خوا خواجه ناج الدين .

له دوی سره ډیر سوداگران هم ولاړل .

ملکه گوهر شاده له هراته دخپل زوی الخ بیگ دلیدنی لپاره سمرقند ته و لاړه (ربیع الاول) .

مولانا جلال الدین افتخار چی خپله کتابخانه ته وقف کړی وه وفات او د هرات په خیابان کی ښخ سو .

امیر سید احمد ترخان د خراسان په حکومت مقرر سو او پخپله شاهرخ په ۱۵ شعبان د ایران په سفر رهی سو او تر تبریز او د عراق عرب تر سرحداتو پوری یی ټولی سیمی و نیولی او په ۱۹ شوال هرات ته راغی . دمطلع سعدین په قول دشاهرخ سلطنت له خطا (چين) څخه تر روم (عثمانی ترک) او د ترکستان له آخره تر هندوستان پوری و .

میرزا الخ بیگ په سمرقند کی

قتلیدل وځړاوه .
په مشهد کی یو باغ دشاهرخ په امر جوړ سو . شمس الدين محمد طاهر اعلی دیوان ته مقرر او بیانی پر خای خواجه شمس الدين محمد سمناوی وگومارل سو .

دبد خشان د شاه بهاء الدین زامن وښوریدل او بیادشیخ الاسلام خواجه تاج الدين حسن عطار په شفاعت وبخښل سو او بد خشان دوی ته و سپارل سو .

۱۴۱۸ - ۱۴۸۹ - ۸۲۱ م ۸۹۴ ق

دمحمد بن محمد بن عبدالله بن خیزر دمشقی خیزری محدث اوفقیه او مؤرخ د ژوند وخت . دی دمو لانا جامی استاد و او په ۸۷۷ ق چی مولانا جامی د حج په سفر تللی و په دمشق کی د احادیثو اجازت نامه له ده څخه واخیسته (عین اجازت نامه دخیزری په خط د مرحوم گویا په کتابخانه کی وه) .

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق

دخطاط دا یمنک خان پاچا ایلچیان دریمه پلا دهرات دربار ته راغله اود خپل پاچا مکتوبونه ئی په فارسی او اویغوری خط دتحفو سره شاهرخ ته راوړل .

شهزاده محمد جوکی د شاهرخ زوی دمهر نگار آغا ستره واده وکړی چی د قزلباشان د پاچا محمدخان لور وه په دې ښادی کی دهرات په باغ زاغان کی لوی جشن و سو (شوال) .

شاه شاهان شمس الدين بن قطب الدين بن تاج الدين په نیروز کی سکه ووهله .

۱۴۲۴ م ۸۲۸ ق

شيخ قوام الدين تبريزي هر وی په هرات کې وفات اود انجيل دولی پر غاړه ښخ سو (صفر) .
دمولانا نظام الدين عبدالرحيم بن يار احمد وفات په هرات کې . (۳۰ صفر) .

مولانا ناصر الدين کوموښي وفات اوپه خيابان کې ښخ سو .
مولانا صدر الدين دارود قاضي اود حضور املم په هرات کې وفات سو .

مولانا شرف الدين علي يزدي چې دظفر نامې تاليفي په ۸۲۴ ق کې شروع کړي و اوس ئې تمام کې . (دوه ټوکه) .

ميرزا الخ بيگ له سمرقنده مغولستان ته ولاړ، او تر هغه ځايه ټولې سيمې ئې تصفيه کړې . او په ۱۵ ذیحجه هرات ته راوړ سيدی .
خواجه غياث الدين پير احمد خوافي هرات له ديوان اعلي څخه معزول سو .

شيخ جمال الدين ابو اسحاق محدث کازرو نې په هرات کې وفات اوپه گازرگاه کې ښخ سو (چهارشنبه ۱۳ ذيقعدة) .

۱۴۲۵ م ۸۲۹ ق

دشاهرخ په حکم په گازرگاه کې دخواجه عبدالله انصاری د مزار عمارتونه جوړ او ډيرې مخکې او اسباب دهغه ځای لپاره و قف سو .

امير شاه ملک غياث الدين د خوارزم حکمران اود شاهرخ د دربار لوی امير

وفات اوپه مشهد کې ښخ سو . (دوشنبه ۱۱ ربیع الاول) .
يوی ډلې عالمانو د شهزاده بایسنقر په امر د فردوسی دشاهنا مې يو جامعه نسخه ترتيب کړه او يو مقدمه يې پر وکښله چې بایسنقري مقدمه ئې بولي .

حافظ قاری عثمان غزنوي هرات په زیارتگاه کې وفات سو ، (۱۹ شوال) .
سيد نظام الدين عبدالحی دمشهد دساداتو نقيب وفات سو .

۱۳۶۵-۱۴۲۶ م ۷۶۷-۸۲۹ ق
دمحمد بن عطاء الله بن محمد هروډی مصر د قاضي او شافعي فقيه او مؤلف د ژوند دوره چې په قدس کې وفات سو . دی د مشارق الانوار شارح دی .

۱۴۲۶ م ۸۳۰ ق

ميرزا سيور غمتمش دشاهرخ زوی دافغانستان حکمران په کابل کې مړ سو (محرم) اودهغه ځای حکمراني دده زوی ميرزا سلطان مسعود ته ورکړه سو .

دشيخ الاسلام محي الدين محمد غزالی طوسي عالم او زاهد وفات (۱۵ رمضان) .

احمد لړچي دفضل الله استر ابادي دحروفی ډلې مريدو هرات په جامع کې شاهرخ په نس کې په چاره ووايه (جمعه ۲۳ ربیع الثاني) خوتپ ئې کاری نه وجور سو .
احمدلر او مولانا معروف بغدادی هروډی خطاط ووژل سو او سيد قاسم انوار له هراته تبعید سو .

شاهرخ د شعبان په اوله، له هراته سمرقند ته رهسې سو او په (۲۱)

د مضان د هرات باغ زاغان ته راغی .

دهرات د مشهورو طبيبانو مولانا شمس الدين آدم او مولانا نظام الدين دژوند وخت .
دهرات د گازرگاه بیاودانی .

دحافظ ابرو هر وی مؤرخ د زبدة التواريخ تاليف تمام سو . (۴ ټوکه) .

محمود بن حسين خوافي (متوفی ۸۷۵ ق) خپل کتاب خاوردان، نامه (خاور نامه) وکښی .

دمحمد بن عثمان بن عمر بلخي حنفي عالم د عين العلم د مؤلف وفات .

۱۴۲۷ م ۸۳۱ ق

دمولانا قطب الدين دارود قاضي وفات په تون کې (چهارشنبه ۳ ربیع الثاني) .
شاهرخ له سمرقنده هرات ته راغی (۱۱ محرم) .

۱۴۲۸ م ۸۳۲ ق

ځکه چې امير سکندر د قرايوسف زوی په آذر بايجان کې یاغی سو ، نو شاهرخ دخپلو لښکرو سره له هراته ورهې سو (یکشنبه ۵ رجب) اود سلماش تر بری وروسته هرات ته راوړ سيدی . (۸ ذیحجه ۸۳۳ ق)

دمولانا سيف الدين هندوی هروډی واعظ وفات په هرات کې (۱۷ شوال) .

شاهرخ د هرات پاچا په گازرگاه کې دخواجه عبدالله انصاری پر مزار لوتی ودانی جوړی کړی .

په بلخ کې دملکت آغا دمه رسی ودانی تمامه سو .

۱۴۲۹ م ۸۳۳ ق

ددنيا بهترين او گرانبها ترين کتاب شهنما مه بايسنقري په هرات

کې د جعفر خطاط په خط او د بایسنقر ميرزا په امر مصوره او طلاکاری وکښله سو . (موزه گلستان د تهران) .

دشيخ عبدالله خلوتی وفات په هرات کې .

مولانا شهاب الدين عبدالله خوافي هروډی (حافظ ابرو) دجامع التواريخ سلطاني (زبدة التواريخ) مؤلف وفات اوپه زنجان کې ښخ سو، (یکشنبه ۳ شوال) .

دشيخ الاسلام خواجه خليل الله بن خواجه محمود وفات (د احمد جام زنده پيل له اولادی څخه) .

شمس بایسنقري هروډی خطاط کليله دمنه وکښله چې ۲۶ مينا توره لری (استانبول نمبر ۱۰۲۷) .

دمولانا جلال الدين يوسف بن ناصر الدين او بهي هر وی وفات (شنبه ۵ شعبان) په هرات کې .

دملك محمد بن خواجه جلال الدين يوسف سمعانی وفات (چهارشنبه ۳۰ ربیع الثاني) په هرات کې .

دشيخ الاسلام معز الدين خليل الله جامي بن جلال الدين محمود جامي وفات (شوال) .

دشيخ الاسلام محمد جزري محدث وفات په هرات کې (۵ ربیع الاول) .

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق حلو

شهزاده بایسنقر بن شاهرخ په هرات کې په ښکلی او پاڅه لث خط يو قرآن وکښی (چې څو پاڼې ئې د ايران په ملی کتاب خانه کې سته) .

دمرقعات بايسنقري مصور البم په هرات کې وکښل سو، چې ۶۵۰

تصويرونه او د شهزاده بايسنقر او ابراهيم امساوي لري (د استانبول کتابخانه).
جعفر بايسنقري په هرات کې د بايسنقر لپاره کليله دمنه وکښله چې ۱۹ تصويره لري (استا نبول ۳۶۲).

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق

دمولانا رکن الدين محمد خوافي وفات او دهرات په گازر گاه کې ښخيدل. (يکشنبه ۲۷ شوال).

۱۴۳۱ م ۸۳۵ ق

دخواجه صاين الدين علي ترکه اصفهاني هروي وفات او ښخيدل په هرات کې (۴ ذیحجه) چې دفصوص الحکم شارح اود کتاب مفاحص مؤلف دی.

د مولانا جمال الدين عبدالغفار بن مولانا جلال الدين اسحق قاضي وفات په هرات کې (۱۹ ذیحجه).

دعروضی چهار مقاله په هرات کې دبايسنقر دکتابخاني لپاره مزينه وکښله سوه (داستا نبول هنري موزيم ۱۹۵۴).

دامير اعظم ناصر الدين محراب ترخان وفات (۱۳ محرم) په هرات کې.

۱۴۳۲ م ۸۳۶ ق

دانجيل دپله پر سر په هرات کې دمهد عليا گوهر شاد آغا مدرسې او لوړ عمارت جوړ سو. ددغه ځای خطيب مولانا اعظم شمس الدين محمد بن اوحد مقرر سو.

دخواجه نظام الدين عبدالقا در د شاهرخ ددرباري او امير محمد درویش

داروغه وفات په هرات کې.

د مولانا قاري هبه الله وفات په هرات کې (پنجشنبې ۳ ربيع الثاني).
دمولانا نظام الدين يحيى بن خواجه کمال الدين خوافي وفات په هرات کې.

په هرات کې استاد فرج ريخته گر «کمان رعد» جوړه کړه چې ۴۰۰ منه ډبره ئي غور ځوله داآله دکوه باو لي په شمال کې دشاهرخ په مخکي تجربه سو.

۱۴۳۳ م ۸۳۷ ق

مولانا شمس الدين هروي دمولانا معروف بغدادی خطاط شاگرد په هرات کې ميرزا بايسنقر و روزلي دغسی هم مولانا جعفر تيريزي او مولانا ظهير الدين اظهر او مولانا شهاب الدين عبدا لله او مولانا جلال الدين شيخ محمود دمولانا جعفر شاگردان ټول په هرات کې هنرمند خطاطان وو.

شهزاده ميرزا بايسنقر بهادر د شاهرخ زوی چې تکړه خطاط اود هنرمندانو پالونکی هم دهرات په باغ سفيد کې وفات اودگوهر شاد آغا په مدرسه کې ښخ سو (شنبې ۷ جمادى الاولى).

دمولانا اعظم فصيح الدين محمد علاغوري مشهور فقيه او عالم وفات او په گازر گاه کې ښخيدل (۱۵ جمادى الاخری).

قاسم انوار د خراسان صوفی شاعر دجام به خرگورد کې وفات سو.

۱۴۳۴ م ۸۳۸ ق

شيخ الاسلام محمد بن احمد د هرات په گازر گاه کې ښخ سو چې شنخته ئي په اعلى لث خط کښلي سوي ده.

د هرات دولی سلطنت وزارت خواجه غياث الدين سيدی احمد بن خواجه نظام الدين احمد اندخودی ته دشا هر خ په فرمان وسپارل سو. شاهرخ دريمه پلاله هراته دآذربايجان په سفرهه سوي (۲ ربيع الاول) او په هرات کې امير نظام الدين په حکومت پرېښو.

خواجه عبدالقادر گوینده دهرات لوی موسیقي نواز او حافظ اوخطاط اوشاعر په هرات کې وفات اوښخ سو. دمقاصدالاحان اوجامع الا لحيان ۸۱۶ق او فوائد عشره اوکنزالاحان اوزبده الا دوار مؤلف.

ميرزا سلطان ابراهيم د شاهرخ زوی دفارس فرمانفرما په شيراز کې وفات سو (۴ شوال).
د بدخشان له شاهانو څخه ارغونشاه مرسو.

په هرات کې وبا اوطاعون پيدا سو (جمادى الاخری ترذيقعدی پوری) په هرات کې وفيات:

شيخ زين الدين خوافي په (۲ شوال) اقصی القضاة قاضي صدرالدین محمد امامي په (۶ شوال) مولانا اعظم ضياء الدين نورالله خوارزمي د هرات دجامع امام په (شوال) مولانا شمس الدين محمد بن سعد الدين تفتنا زانی (په ۸ ذيقعه) مولانا نظام الدين احمد بن برهان الدين خوارزمي

په (۵ ذيقعه) مولانا اصیل الدين حاج الاثمه (په ذيقعه) شيخ ابو سعید محمد کازرونی هروی او مولانا جلال الدين قاينی محتسب او مولانا شمس الدين او حدد مد رسه سبز مدرس او قاضي زاده شيخ ابوسعید امامي اوخواجه مجد الدين اوشیخ الاسلام رکن الدين محمد خيابانی او مولانا کمال الدين حسين بن اسد اوخواجه عبدالقادر گوینده او مولانا نور الدين محمد خطيب غزنوی او مولانا شمس الدين شيخ محمد گرنگی او حافظ علاءالدين محمد هروي اوصدر حافظ عبدالرحيم فوشنجی ..

۱۴۳۵ م ۸۳۸ ق

دکاتبی تر شيزی شاعر وفات، دی دبهرام وگلندام، حسن وعشوق د مثنوی ناظم دی.

ابراهيم سلطان د شاهرخ زوی په بلخ کې حکمران و. دمحمد غزنین خان بن هوشنگ غوری سلطنت د هند په مالوه کې. يحيى بن احمد بن عبدالله سپهرندی خپل تا ريخ مبارکشاهی دهند دافغانی شاهانوپو احوال وکيښ.

۱۴۳۵ م ۸۳۹ ق

مولانا محمد دشتی د شاهرخ له خواگر جستان ته په سفارت ولاړ اود گرجستان حکمران اطاعت وکي ججه ئي ومنله.

خواجه غياث الدين سيدی احمد اندخودی لوی وزير وفات اود هرات دخواجه احمد ابو الو ليدپه مزار کې ښخ سو.

۱۴۳۶ م ۸۴۰ ق

شاهرخ د آذربايجان له دريم سفر څخه هرات ته راغی (۲ ربيع الثاني). شاه سيف الدين د کڅ دهر موز حکمران هرات ته راغی (۲۶ شوال). سلطان محمود شاه خلجي پښتون دهند په مالو کې سکه وهله. د مولانا معروف خطاط دشاهرخ د کتابخانې د خوش نويس د ژوند وخت په هرات کې.

۱۴۳۷ م ۸۴۱ ق

د هرات په مصلکي گوهر شاد منکي ودانې وکړه، چې تاريخ ئې پر ډبره په جلی لث خط جلال جعفر خطاط کښلي دي (دهرات موزيم). عبدالرزاق سمرقندي د هرات مؤرخ رساله عضديه د شاهرخ په نامه تاليف او هغه ته ئې وړاندې کړه او لکه خپل پلار په دربار کې مقرر سو.

د شاهرخ له درباره دهر موزد والي شاه سيف الدين او توران شاه ترمنځ روغه وسوه اود طرژک کلا شاه سيف الدين ته ورکړه سوه.

د شېخ الاسلام ابوبکر بن شېخ محمد خوافي وفات (۹ صفر). د مولانا اخي توني (شېخ محمد) وفات (۱۶ صفر).

شهزاده سلطان مسعود د کابل والي دغه ښار ته ولاړ.

دمولانا سراج الدين ملتاني هروي عالم او زاهد وفات په هرات کې (صفر).

امير مبارز الدين شېخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

ددیوان په امارت مقرر سو (۱۸ صفر).

امير الامرا شېخ لقمان برلاس وفات او دده ځای ئې زوی امير پير لقمان ته ورکړ سو (۲۲ ربيع الاول).

امير ملک حسين با شليخ يساولان مرسو او پر ځای يې زوی امير فرخ حسين مقرر سو.

امير بابا مسعود دهرات د اختيار الدين دکلا کوتوال مرسو (جمادی الاولی).

۱۴۳۸ م ۸۴۲ ق

عارفي هروي خپل مشنوی گوی وچوگان نظم کړی. دی په ۸۵۳ ق مړ سو.

سلطان حسين بايقرا دهرات دپل تولگی سره وزير یدي (محرم جون ۱۴۳۸).

د صدر مولانا جلال الدين لطف الله او مولانا شمس الدين محمد بن مولانا شېخ علي وفات په هرات کې (جمعه ۲۱ ربيع الاول).

داستاد قوام الدين معمار وفات (غره شعبان) ده په هرات کې د گوهر شاد اغامدرسه او په مشهد کې د گوهر شاد مسجد جوړ کړی و.

ملک نظام الدين يحيى بن شمس الدين بن قطب الدين په نيمروز کې پاچا سو.

۱۴۳۹ م ۸۴۳ ق

ميرزا مسعود دميرزا سيور غتمش زوی دشاهرخ لمسی چې د شرقی افغانستان تر سنډه پوري حکمران و هرات ته راوغوښت سو.

امير مبارز الدين شېخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

حکمران و.

مولانا قطب الدين عبدالله امامي دهرات فاضی وفات سو. (دوشنبه ۱ ذی قعدة).

مولانا مفتی عماد الدين عبدالعزيز ابهری په هرات کې وفات سو (۱۸ رجب).

امير کبير فرمان شېخ دهرات د خيابان د مدرسی مؤسس په هرات کې وفات سو. (۸ صفر).

سيد شهاب الدين امير اسمعيل په بلوک گذاره کې وفات سو. (غره ذیحجه).

دمصر دمک الظاهر چقماق بيگ ایلچی جيچکبو قاد شاهرخ دربار هرات ته راغی (۷ جمادی الاخری) اود شاه ملک په باغ کې کښته سو.

ملک الظاهر دخپل ایلچی په واسطه د شاهرخ له کتابخانې څخه پنځه کتابونه غوښتي وو.

۱- دابو منصور ماتريدي تاو يلات اهل سنت.

۲- دفخر زازی تفسير کبير.

۳- شرح تلخيص.

۴- جامع.

۵- شرح کشاف.

شاهرخ خپل ایلچی مولانا حسام الدين مبارک شاه پروانچي دسوغاتو او پنځو کتابوسره دمصر ملک الظاهر ته و استاوه.

دمولانا اعظم حاجي محمد فراهي په مشرۍ يوه دعلمو جرگه دشاهرخ په حکم د عبدالرزاق سمرقندي د امتحان لپاره دشاهزادگانو او اميرانو په گډون جوړه سوه اودغه مؤرخ په امتحان کې

کامياب سو.

گوهر شاده ملکه پرفصیح خوا فی دمجمل فصیحی پر مؤلف په قهر سوه اودی ئې بندی کړی.

۱۴۴۰ م ۸۴۴ ق

دهرات دنظاميه مدرسی د فلك الدين مناره دعراق په بازار کې ونړيده او ۱۲ تنه ترلاندی سوه.

(آخر ذیحجه) دا فلك الدين دسلطان سنجر سلجوقی يو امير و.

استاد کمال الدين بهزاد مشهور نقاش په هرات کې وزیږیدی.

ملکت آغاميرزا سيور غتمش مورد شاهرخ ماینه وفات او په هغه مدرسه کې بنسخته سوه چې دی په بلخ کې جوړه کړی وه.

دهرات دکلا او خندق په ودانولو شروو سوه. (۱۶ صفر).

امير نظام الدين علی شیر نوایی دهرات اوی وزیر او شاعر اومؤلف په هرات کې وزیر یدي.

(۱۷ رمضان ۸۴۴ ق ۹ فبروری ۱۴۴۱ م).

امير کبير علاء الدين عليکه گوکلشاش دشاهرخ ددربار لوی امير مړ او په خيابان کې پخپله جوړه کړی مدرسه کې ښخ سو (۱۷ جمادی الاولی).

شېخ الاسلام بهاء الدين عمر جفاره يې هروي له هراته دحج په سفر رهي سو.

سلطان شاهرخ له شراب چښلو څخه توبه وکړه اود محتسب مولانا عبدالجلیل قاينی په وینائی دتولو شاهزادگانو خم خانې تر در وازة خوش دباندي په سه پلک کې ماتې کړی.

عبدالله طباح هروی د هرات مشهور خطاط یو قرآن په نسخ، ثلث، رقاع و کینډی. (دمشهد رضوی خزانه).

امیر محمد مبارزالدین په نیمروز کی حکمران ؤ.

مهد علیا ملکه گوهر شاده سمرقند ته ولاړه او خپل لمسی میرزا عبدالطیف ئی هرات ته راوست (۱۴ شوال). ملک علی د سیستان داوک حکمران په ۲۰ شعبان او خواجه نصرالله تر شیزی (په رمضان کی) او خواجه ناصر الدین نصرالله خوافی د شاهرخ د مملکت مشاهیر مړه سول.

دمولانا جلال الدین یوسف عتیقی د هرات د دارالقضا د کاتب وفات (۱۳ محرم).

د شمس الدین مولانا محمد آدم زاهد او طبیب وفات (۱۱ صفر). د مولانا محمد بن نجیب الدین علی خوافی وفات، (۱۶ رجب) د سید فضل الله طوسی کمانگر وفات په هرات کی. د شاه محمود علی سیستانی اوقی وفات.

د خواجه علی بن فخرالدین وفات او بنخیدل په گازرگاه کی (۱۱ رمضان). د مطلع سعدین مؤلف عبدا لمر زاق سمرقندی د شاهرخ له خوا د هرموز اود لوی دریاب دغا پو له لاری هندوستان ته ولاړ په ۸۴۶ ق د کالیکوت بندر ته ورسیدی او په ذیحجه کی په بیجانگر کی و، ۸۴۸ ق کال د روزی د میاشتی په نیمائی کی

هرات ته دهند دایلیچیانو خواجه محمد او خواجه جمال الدین سره یوځای راو رسیدی.

د شاهرخ په فرمان خواجه شمس الدین سمنانی وزیر سو. (چهار شنبه سلخ صفر).

امیر سیدی د فارس حکمران مړ اود مشهد په هغه مدرسه کی بنخ سوچی ده جوړه کړی وه. پرځای ئی د فارس په حکمرانی خواجه معزالدین سمنانی له هراته مقرر سو.

د فصیح احمد بن جلال الدین محمد فصیحی هروی مؤرخ د مجمل فصیحی دلیکوال وفات.

۱۴۴۲ م ۸۴۶ ق

له هراته یوه نسخه چی ۴ تصویره لری، د سلطان محمد بن مراد د کتابخانی لپاره و کینبله سوه، (استانبول نمبر ۸۶۲).

عبدالرحیم او عبدالکریم او جعفر بایسنقری د هرات هنر منانو د سعدی کلیات و کینډی چی د شاهرخ تصویرونه اود خطا طیبی شپکارونه لری. (د استانبول پوهنتون ۱۴۱۲).

۱۴۴۳ م ۸۴۷ ق

سید شمس الدین زمزمی د شاهرخ له درباره دمصر په سفارت ولاړ د مصر پاچا داومنه چی د بیت الله لپاره دی د شاهرخ له خوا له هراته یو پوښی ورو لیږل سی.

خواجه معز الدین سمنانی د فارس حکمران په شیراز کی مړ سو او ځای ئی شیخ محب الدین ابو الخیر ته وسپارل سو.

۱۴۴۴ م ۸۴۸ ق

شیخ نورالدین محمد مرشدی او مولانا شمس الدین محمد امیری د شاهرخ له درباره مصر ته استاخی واستول سوه اود بیت الله پوښی هم له هراته ورسره یوی اود مصر دایلیچی سره یوځای د حج تروخته کی ته ورسیدل اوتر حج وروسته بیرته هرات ته راغلل.

ابو بکر بن اسما عیل الفاروقی د ۳۴ میناتورو مجموعه په هرات کی و کینبله (استانبول نمبر ۸۷۰).

امیر جلال الدین فیروز شاه د هرات لوی وزیر چی دده کارونه تر تقیثیس لاندی ووله غمه مړ او د هرات په هغه مدرسه کی بنخ سو چی ده د خیابان پر لار دپل انجیل سره نزدی جوړه کړی وه دده پرځای یی زوی امیر نظام الدین د دیوان اعلی امیر سوچی دامیر مظفر الدین سلطان برلاس تر لاس لاندی کارو کی.

غیاث الدین پیر احمد خوافی د هرات وزیر د شاهرخ په نامه د مولانا زین الدین تایبا دی مقبره جوړه کړه، (متوفا ۷۹۱ ق) معمارئی غیاث الدین او خط لیکونکی ئی جلال الدین بن محمد جعفر و.

مولانا اعظم نصر الله گنا بادی د شاهرخ له درباره د هندوستان بیجانگر ته په سفارت ولاړ او دده سره دوه ننه د بیجانگر د پاچا ایلچیان هم د سوغاتو سره ولیږل سوه.

دمولانا شیخ الاسلام محمد بن ابو بکر سنو گر دی هروی

وفات .

شهبزاده میرزا محمد جوکی د شاهرخ کشر زوی په بادغیس کی مړ او په هرات کی دمیرزا بایسنقر د څنگه بنخ سو.

۱۴۴۵ م ۸۴۹ ق

د نظامی خمسه دخایر بنت امیر عثمان د کتابخانی لپاره په هرات کی دخواجه علی تبریزی په تصویر او تذهیب اود یوسف جامی په خط و کینبله سوه. (استانبول نمبر ۷۸۱).

۱۴۴۶ م ۸۵۰ ق

څکه چی په فارس کی میرزا سلطان محمد یاغی سوی ؤ، تر شاهرخ هرات میرزا علاء الدوله او امیر شمس الدین محمد صوفی تر خان ته وسپاره او پخپله شیراز ته ولاړ، اود هغه ځای فتح نامه ئی دمصر ملک الظاهر چقماق بیگ ته واستوله. مولانا شمس بایسنقری هروی وفات سو.

شاهرخ د هرات لوی او هنر پرور پادشاه تر ۵۰ کاله سلطنت وروسته ۷۱ کلن په ری کی وفات سو. (۲۵ ذیحجه). د سید محمد بن اشرف هروی وفات ملک بامی د حبیب پوپلزی زوی د قندهار د ابدالیانو مشرو.

۱۴۴۶-۱۴۴۹ م ۸۵۰-۸۵۳ ق دمیرزا الخ بیگ بن شاهرخ امارت پر شمالی افغانستان اوماوراء النهر.

۱۴۴۷ م ۸۵۱ ق

میرزا علاءالدو له په هرات کی پاچا سو او په نیشا پور کی ئی میرزا عبداللطیف

ونیوی، او مهد علیاگو هر شاده ئی له بنده خلا صه کړه. (شنبه ۱۳ صفر) میرزا سلطان محمد فارس ته ولاړ. اود هغه ځای پاچا سو (ربیع الاول) میرزا ابوبکر د محمد جوکی زوی ختلان او تخار او بدخشان و نیول. میرزا الخ بیگ له سمر قنده او میرزا ابوالقاسم بابر له جرجانه پر هرات راغلل.

شاهرخ د ۸۵۰ ق کال د ذیحجې تر آخره په ری کې و، خودمعدی دردورته پېښ و ترڅو چی په یکشنبی ۲۵ ذیحجه ۸۵۰ (۱۱ فزو ردین ۱۳ ما رچ) په ری کې وفات او په هرات کې د گوهر شاد په مدرسه کې دمیرزا بایسنقر له قبره سره ښخ سو. (۱۵ صفر ۸۵۱ ق).

دشاهرخ تر مرگ وروسته دمیرزا عبداللطیف ملکه گوهر شاده دخوار اوری ترمنځ بندی کړله (سلخ ذیحجه ۸۵۰ ق).

میرزا علاء الدوله دهرات له محبس څخه میرزا عبداللطیف خپل پلار الخ بیگ ته واستاوه الخ بیگ د بلخ ولایت خپل زوی عبداللطیف ته پرېښود او سمرقند ته ولاړ.

میرزا علاء الدوله له هراته مشهد ته ولاړ او د میرزا ابوالقاسم بابر سره ئی پرڅپو شان باندي روغهو کړه. دبابا حسن بن محمد ترکستاني هروی وفات او ښخیدل په هرات کې (۱۲ صفر).

میرزا علاء الدوله د بایسنقر زوی د شاهرخ لمسی له هراته پر بلخ او شبرغان راغی مگر ناکام هرات ته ستون سو.

مولانا یعقوب چرخي د عثمان زوی مشهور نقشبندي مرشد او عالم او مفسر او مؤلف صوفی وفات او په حصار شادمان کې (دو شنبه ته نزدی) ښخ سو.

۱۴۴۷-۱۴۵۶ م ۸۵۱-۸۶۱ ق
دمیرزا ابوالقاسم بابر دبایسنقر زوی دشاهرخ دلمسی امارت په هرات او ټول خراسان کې.

۱۴۴۸ م ۸۵۲ ق

میرزا الخ بیگ دماوراءالنهر او له بدخشانه تر میمنی پوری لښکرو سره پر هرات راغی او تر ناب په جنگ کې میرزا علاء الدوله مات کړه. الخ بیگ سید عمادالدین دهرات په وزارت او مولانا قطب الدین احمد نامی ئی لوی قاضی مقرر کړه، او خپل زوی میرزا عبداللطیف ئی هم په هرات کې پرېښو پخپله تر آمو واوښت.

میرزا الخ بیگ له هراته تر بسطام پوری و نیول، خو کله چی امیرزاده یارعلی په هرات کې یاغی سو، نو الخ بیگ بیرته هرات ته راغی او هرات ئی چور کړه، دهرات باغونه او چینی خانه ئی وران کړل (درمضان او اخر) پسله دی ئی هرات میرزا عبداللطیف ته پرېښو او د شاهرخ جنازه ئی سمرقند ته یووړه چه دامیر تیمور سره ښخ سو.

میرزا ابو القاسم بابر دفوشنج له خوا راغی او هرات ئی و نیوی او میرزا عبداللطیف بلخ ته وتښتید، او امیرزاده یارعلی چی یاغی سوی و دهرات په چارسو کې ووژل سو.

(ذیحجې او اخر) بابر سیستان هم له هراته سره و ښلاوه. مولانا شیخ مفسرین احمد کاریزی په هرات کې وفات او ښخ سو.

۱۴۴۹ م ۸۵۳ ق

میرزا الخ بیگ له سمر قنده او میرزا عبد اللطیف له بلخه لښکر کشی وکړه او د سمرقند د دمشق په کلی کې الخ بیگ مات سو، او میرزا عبداللطیف خپل پلار او ورور عبدالعزیز ووژل، خو میرزا ابو سعید بن میرزا سلطان محمد بن میرانشاه بن تیمور له دی شخړی څخه بخارا ته ولاړ. په هرات کې میرزا ابو القاسم بابر دبایسنقر زوی سرکه وو هله او دخراسان پاچا سو. او میرزا علاء الدوله او میرزا سلطان ابراهیم ئی بند یان کړه.

میرزا بابر له هراته سیستان ته ولاړ، او شاه حسین ئی هلته مطیع کړه. امیر هندو چی په بادغیس کې یاغی سوی و په خوبشان کې مړ کړه.

میرزا سلطان محمد چی دعراق او فارس حکمدار و پر هرات راغی او میرزا بابر ئی دجام په جنگ کې مات کړه او دهرات پاچا سو.

۱۴۵۰-۱۵۲۶ م ۸۵۴-۹۳۲ ق
دافغانی لودیانو سلطنت په هند کې. ددوی پایتخت ډهلی و.

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق

میرزا ابو القاسم له هراته بلخ ته ولاړ، اوله بدخشانه تر مرغاب په پوری ئی امیر ناصرالدین او امیر مبارزالدین

هزار سپی ته وسپارل. شاه نجم الدین محمود په سیستان کې مړ سو. په خراسان کې دمیرزا بابر او سلطان محمد او علاء الدوله تیموری شاهزادگانو خانه جنگی.

په سمر قنده کې خلکو میرزا عبدالطیف مړ کړه (۲۶ ربیع الاول) او پر ځای ئی په بخارا کې میرزا سلطان ابوسعید دسلطنت مدعی سو. خو سمرقند میرزا سلطان عبداللہونیواو میزاعلاء الدوله بلخ واخیست هرات د میرزا ابو القاسم بابر سره و.

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق حدود

په خراسان کې دتعلیق اونستعلیق خط له گویدلو څخه شکسته خط پیدا سو.

سید عبدالجلیل د سلطان خلیل زوی او د سلطان محمد سبزواری لمسی (شاه مقصود) دقند هار په خاکریز کې وفات او ښخ سو.

۱۴۵۱ م ۸۵۵ ق

میرزا سلطان ابو سعید خپل رقیب میرزا سلطان عبداللہ دسمرقند دشیراز سره مات کړه (شنبه ۲۲ جمادی الاولی) او سمرقند ئی و نیوی.

دخپو شان او اسفر این ترمنځ په چناران کې دمیرزا سلطان محمد بن بایسنقر او میرزا ابوالقاسم جنگ او د سلطان محمد وژل او د میرزا علاء الدوله پندول.

سلطان بهلول لودی دملك کالازی او پښتو شاعر په هند کې دلودی سلطانانو سلطنت جوړ کړه.

(وفات ئى ۸۹۴ ق)

۱۴۵۲ م ۸۵۶ ق

میرزا ابو القاسم بابر شیرازى تر
اصفهانى و نیول خوكله چى پو ند
میرزا علاء الدوله به فار یابا و مر غاب
كى یاغى سو نو بابر بیر ته هرات
ته راغى، او علاء الدوله سیستان ته
وتینتید .

۱۴۵۳ م ۸۵۷ ق

دمولانا شهاب الدین احمد بن
محمد بیر جندی وفات او بنخیدل به
هرات كى .
عبد الرحمن خوارزمی دهرات خطاط
دنظامی خمسسه و کنبله چى دسلطان
ابو سعید تصویر هم لری (استانبول
۷۷۹) .
دمولانا شهاب ترشیزی سبز واری
شاعر وفات .

امیر شاهی د جمال الدین زوی
سبز واری خطاط وفات سو .

دشیخ الاسلام بهاء الدین جفاره
بى هروری وفات او بنخیدل دهرات به
عیدگاه كى (سلخ ربیع الاول).
عراق او فارس دهرات له سلطنته
بیل سول، او میرزا سلطان سنجر
دهغه شای حکمران هرات ته راغى
نومیرزا ابوالقاسم بابر له هراته د
عراق خواته به جنگ رهى سو .
(دوشنبه ۲۳ رجب) او به ۱۵ ذیقعد
مازندران ته ورسید خو خکله چى
سلطان ابو سعید تر آمورا او بننتی
او بلخ ئى نیولی و، نو بابر بیر ته له
عراقه دبادغیس له لاری بلخ ته ولاړ،
او ابوسعید هم تر آمو واو بننت بلخ
بابرونیو (۸۵۸ ق) .

۱۴۵۳ م ۸۵۸ ق

میرزا بابر تر آمو تیرسو اودوخش
سیمى ئى و نیوی، بیائی نو سمرقند
کلابند كى عخوبه پای كى ئى دابو سعید
سره روغه و كړه اود لوی اختر د
میاشتی به لومړیو ورخو كى دكر كى
پر بندر تر آمورا واو بننت او هرات
ته راغى .

۱۴۵۴ م ۸۵۹ ق

به هرات كى پریوه قبر دنستعلیق
خط خورا اعلى نمو نه کنبلی
سوی ده .

۱۴۵۵ م ۸۶۰ ق

مولانا سعد الدین کاشغری دهرات
لوی صوفی او مرشد وفات اودهرات
دعیدگاه دصحرا په جنوب كى بنخ
سو . (چهارشنبه ۶ جمادى الاخرى) .
میرزا سلطان ابوسعید له سمرقنده
یو کتاب زیج جدید سلطانی (الغبیگی)
اود لب الالباب رساله دهرات میرزا
ابوالقاسم بابر ته تحفه را واستوله،
چى د خواجه ابو الوفا خوارزمی
تالیف و .

دحاجی محمد فراهی وفات په
هرات كى .

۱۴۵۶ م ۸۶۱ ق

میرزا ابو القاسم بابر دهرات
حکمدار مشهد ته ولاړ، او هلته په
چارباغ كى مرسو (سه شنبه ۲۵
ربیع الثانی) دی ئى دمشهد دشاهرخ
به مدرسه كى دحضرت امام به جوار
كى بنخ كى .

دده پر خای یوولس کلن شهزاده
میرزا جلال الدین شاه محمود دمیرزا
ابوالقاسم بابر زوی په پاچپی ومنل
سو . او په ۲۶ جمادى الاولى دهرات

باغ مختارته راغى .

به هرات كى فساد او خانه جنگی
وسوه، او میرزا سلطان ابراهیم راغی
هرات ئى و نیو، خو میرزا شاه محمود
له مشهد راغی او به کوسو په كى
جنگ وسو، او میرزا شاه محمود
بیرته مشهد ته ولاړ .

ورو سته سلطان ابو سعید له
سمرقنده راغی او میرزا ابراهیم ئى
دگزیوان غروته وتینتاه او هرات
ئى و نیو ، ددی بنار پاچاسو .
(۲۵ شعبان) او ملکه گوهر شاده ئى
په هرات كى مړه كړه (۹ رمضان)
بیانو دبلخ خواته ولاړ (۱۵ شوال).
سلطان ابو سعید كور كان
دسلطان محمد زوی دمیرانشاه لمسی
ټول خراسان، زا بلستان ، تو وان
و نیول . اوله هراته ئى پاچپی
كوله .

۱۴۵۶ - ۱۴۶۸ م ۸۶۱ - ۸۷۳ ق

د سلطان ابوسعید کورکان بن
سلطان محمد میرانشاه بن تیمور د
سلطنت دوره له هراته .

۱۴۵۷ م ۸۶۲ ق

میرزا سلطان ابراهیم چى مازندران
ته تللی و دترکمانانو له لاسه مات سو .
(سه شنبه ۲۵ محرم) او بیرته راغی
هرات ئى و نیو (یکشنبه ۷ صفر) او
شیخ الاسلام نورالدین محمد او خواجه
شمس الدین کوسو یی ئى بلخ ته
واستول چى دسلطان ابو سعید سره
روغه و كى .

دشیخ الاسلام مولانا جلال الدین
ابو یزید پورانی وفات او بنخیدل له
هرات دپو ران په کلی كى .

په تیموری هیواد كى ملوک

طواریفی :

۱- میرزا جهان شاه ترکمان په
السفراین كى له استراباده تر
سبز واره .

۲- میرزا سلطان ابو سعید په بلخ
كی پر ټول ماوراء النهر باندی .

۳- میرزا علاء الدوله په ایبوردكى
له اوز بکه تردشت قبچاق پوری .

۴- میرزا سلطان ابراهیم په
هرات كى .

۵- میرزا سلطان سنجر په مرو
كى .

۶- میرزا شاه محمود دبابر زوی
په طوس كى (متوفى ۸۶۳ ق) .

۷- ملك قاسم تر کمان په
سیستان كى تر اسفزاره .

میرزا علاء الدوله دخپل زوی ابراهیم
په مرسته دهرات په باغ زاغان كى
بیا پر تخت کښینو ست (۷ جمادى
الاخرى) خودترکمانانو پاچاهان شاه
راغی او هرات ئى و نیو (۱۵ شعبان)
اود خراسان پاچا سو .

۱۴۵۸ م ۸۶۳ ق

میرزا سلطان ابو سعید له بلخه
راغی او په هرات و دكى ئى دجهان نشا
لنبرک مات كړه اود دوى ترمنځ روغه
وسوه، جهان شاه آذربایجان ته ولاړ
اوسلطان ابوسعید په هرات كى پاچا
سو . اوسكه ئى ووهله (جمعه ۱۵-
صفر) .

دعرو اوسرخس تر منځ تیموری
شاهزادگان دابو سعید په جنگ كى
مات سول او میرزا سنجر وواژه سو .
(۱۵ جمادى الاولى) .

شیخ الاسلام شمس الدین محمد
کوسوی جامی وفات اود هرات د

۱۴۵۹ م ۸۶۳ ق

مولانا جامی هروی خپل نقدالنصوص د شیخ صدرالدین قونوی د فصوص به شرح کی وکینن .

د هرات دنما ز گاه عمارت د سلطان ابو سعید په حکم د کمال الدین میرک حسین په اهتمام جوړ سو .

خواجه شمس الدین محمد د هرات وزیر او صاحب دیوان و. ده د نیر تو کلاونیوله اود هغه خای یاغی امیر پیرکه ئی مړ کی .

میرزا سلطان ابراهیم وفات اود هرات د گوهر شاد د مدرسې په هدیره کی ښخ سو . (چهارشنبه ۱۰ رمضان). میرزا شاه محمود د ابوالقاسم باپ زوی په کابل کی دامیر بابا سره په جنک کی وواژه سو .

دهولانا محمود امامی شیخ الاسلام وفات په هرات کی .

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق

مولانا شمس الدین محمد اسد د هرات لوی روحانی مرشد و وفات او په گازرگاه کی ښخ سو (۲۵ شعبان). سلطان ابوسعید کابل او غزنی اود افغان سیمې تر هندوستانه پوری خپل زوی الغ بیگ ته و سپارلی چی ددغو سیمو مشران امیر بابا اودده وروڼه دریاخان او آفاق خان وو، اوددوی په ملگری دالغ بیگ لښکر تر ملتانه ورسیدل .

له هراته د سلطان ابوسعید مملکت تر ماوراءالنهر او ترکستان او کاشغر او قبیجاق او کابل او زاول پوری ورسیدی او غربا تر مازندران او عراق

پوری .

په دغه کال چی ابوسعید له هراته مازندران ته ولاړ، امیر خلیل له سیستانه راغی او هرات ئی کلابند کی ء مگر د هرات خلکو د یوشا په (۱۵ رمضان) .

امیر خلیل و نیول سو اوسیستان نظام الدین شاه یحیی ته و سپارل سو، چی دسیستانی شاهانو له کپوله و .

په هرات کی بابا کوکی مجنوب او مولانا شمس الدین محمد جاجرمی او مولانا زاهد طفلکانی وفات او ښخ سول .

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق حدود

امیر سید عبدالله بن عبد الرحمن حسینی (اصیل الدین واعظ) هروی په هرات کی دمزارات هرات رساله مقصد الاقبال د سلطان ابو سعید کورکان په نامه وکتبله .

د کتاب وروسته مولانا عبیدالله بن ابو سعید هروی تکمیل کی ء .

۱۴۶۰ م ۸۶۵ ق

میرزا علاء الدو له په رستم دار کی وفات اود هرات د گوهر شاد د مدرسې په هدیره کی ښخ سو (۲۱ صفر) . شیخ الاسلام خواجه ناصر الدین عبیدالله نقشبندی له بخارا څخه هرات ته راغی (۲۳ صفر). او په ۱۱ ربیع الاول بیرته ماوراالنهر ته ولاړ .

خواجه مظفر مختار سبزواری او مولانا نعمت الله قهستانی او خواجه امیر سمرقندی د هرات په دیوان کی مقرر سول .

د حافظ الدین ابونصر پارسا بن خواجه محمد پارسا وفات او ښخیل

په بلخ کی .

د سلطان ابو سعید په حکم د مملکت مالیه په دری قسطه سوه . لومړی قسط په سرطان اودوهم قسط په سنبله میزان اودریم قسط په قوس کی .

کله چی ابوسعید ماوراءالنهر ته دمیرزا محمد جوکی مقابلی ته ولاړ، میرزا سلطان حسین له مازندرانه راغی او هرات ئی کلابند کی ء . (دوشنبه ۲۴ ذیقعه) خوبیرته له هراته مازندران ته ولاړ (۵ محرم ۸۶۶ ق) .

۱۴۶۰ - ۱۴۷۹ م ۸۶۵ - ۸۸۴ ق

میرزا سلطان ابوبکر د سلطان ابوسعید زوی د بدخشان او تخارستان حکمران و .

۱۴۶۱ م ۸۶۶ ق

د سلطان ابو سعید په حکم امیر خلیل وواژه سو، او مازندران ئی هم له سلطان حسین څخه و نیو، چی بیرته هرات ته راغی ء شیخ احمد صراف ئی پوست کی ء او خواجه معزالدین ئی په کراپی کی و ایشاوه، چی بیا څو کله خلکو څخه پیسی وانخلی قطب الدین طاووس سمنانی او خواجه شهاب الدین خوجانی په دیوان کی مقرر سول، او پخپله سلطان ابوسعید بیرته ماوراءالنهر ته ولاړ . (۲۲ جمادی الاولی) .

د روژی له میاشتی څخه بیا دکال تر آخره په هرات کی طاعون گډ سو او په زرو خلک مړه سوه او ښار خالی او خراب سو .

ملا معین مسکین هروی د معارج النبوه تالیف شرو کی ء، چی په ۸۹۱ ق ئی ختم کی ء .

د فیض آباد پر رود یو پل د شاه سلطان محمد له خوا جوړ سو چی ډبرلیک ئی سته .

۱۴۶۲ م ۸۶۷ ق

سلطان ابو سعید سمرقند او شاهرخیه او تاشکند و نیول (محرم) مولانا شهاب الدین فتح الله صدر اعظم مړ اود هرات په گازرگاه کی ښخ سو .

په هرات کی سخت یخ او واوره لوبدل .

دمیر مزید ارغون په اهتمام د خواجه ابونصر پارسا پر قبر په بلخ کی ودانی جوړه سوه .

۱۴۶۳ م ۸۶۸ ق

سلطان ابوسعید ماوراءالنهر آرام کی ء او میرزا محمد جوکی و نیول سو او پخپله سلطان بیرته هرات ته راغی (۲۲ ربیع الثانی) د هرات دیوان تفتیش سو اود یونانیان د خواجه شمس الدین محمد سره معزول سول .

په ماوراءالنهر او سمرقند طاعون گډ سو. او میرزا محمد جوکی د هرات د حصار اختیار الدین په محبس کی وواژه سو، اود گوهر شاد په هدیره کی ښخ سو .

د هرات خطاط محمد بن محمد بقال مصور الیم په هرات کی وکینن . (استانبول نمبر ۱۲۹۶) .

۱۴۶۴ م ۸۶۹ ق

د ارس دیاد شاه دریم ایوان (۱۴۱۲ - ۱۵۰۵ م) ایلیچی د هرات د سلطان ابو سعید دربار ته راغی ء. مولانا شریف الدین عبد القهار دمغول او منقول جامع عالم په هرات کی

وفات سو. (۲۰ رجب)

۱۶۶۵ م ۸۷۰ ق

دهزاره اقا اولس چه ياغي سوي وو، سلطان ابوسعيد پر دوي ورغيء خوبيا دشيوخ الاسلام نورالدين محمد يه شفاعت وبخبنل سو، اودخو کالو ماليات خئي واخيستل سو، اومولانا شمس الدين علي د نصيحت لپاره وروليبړل سو، او امير نظام الدين احمد دماليتو اخيستني لپاره . په همدغه کال سلطان ابو سعيد ناروغه سو، اود دربار طبيبانومولانا قطب الدين محمد نفيسي او مولانا اصيل الدين حسين توني ئي علاج وکيء.

۱۶۶۵ م ۸۷۰ ق (حدود)

ديوسفزو اونوروپښتنو قومويون لهقندهاره دکابل او ننگرهار لهخوا دپښور او سوات سيموته ، ددوي مشران مداد، مندو ، شيوخ عثمان ، سلطان شاهو چي په کابل کي ميرزا الخبيگ مړه کړه.

سلطان ابوسعيد خپل زوي ميرزا الخبيگ دکابل او غزني اود افغان د سيمو تر اباسين پوري حکمران مقرر کيء، اوامير ويس اتکه دالخبيگ وزير دکابل دويسل آباد والهوکښله.

۱۶۶۶ م ۸۷۱ ق

شيخ صدر الدين محمد رواسي په هرات کي وفات سو. (۱۰ رمضان) او جنازه ئي جوړين ته واستوله سو. د غسي هم مولانا جلال الدين لطف الله دبخارا قاضي په هرات کي مړسو (۲۰ ذیحجه) او جنازه ئي بخارا

ته يوپړه سو.

۱۶۶۷ م ۸۷۲ ق

خکه چي ميرزا جهان شاه دآذربايجان پاچا دامير حسن بيگ په جنگ کي مړسو اوهلته فساد وسو، نوسلطان ابوسعيد په مروکي دخواجه ناصرالدين عبيدالله سره مشورم وکړه اود طوس له لاري پر آذربايجان اوعراق ورغيء، اوميرزا سلطان خليل خپل زوي ئي په هرات کي اوبل زوي سلطان مرادئي په گرمسير اوقندهار کي مقرر کړل .

۱۶۶۷-۱۶۶۹ م ۸۷۲-۸۷۴ ق

حيدر شاه حاجي خان بن زين العابدين سواتي دکشمير پاچاو .

۱۶۶۸ م ۸۷۳ ق

سلطان ابو سعيد دهرات لوي پاچا داران دقرباغ په جنگ کي د اوزون حسن په لاس کي گرفتار سو (۱۶ رجب) او وروسته په (۲۲) رجب داردبيل په شاوخواکي وواژه سو . کهخه هم په هرات کي ميرزا سلطان محمود دابو سعيد زوي په ۳ شعبان پاچاسو، خو ميرزا ابوالغازي سلطان حسين بايقرا هرات ونيوي، او په جمعه ۱۰ رمضان ۲۵ مارچ په باغ زاغان کي پرتخت کښينو ست، او مولانا قطب الدين طاووس سمناني ئي په صدارت مقرر کي ء .

سلطان حسين په هرات کي باغ جهان آراي جوړکيء.

سلطان حسين بايقرا دخرا سان او سيستان ښارونه ونيول، او پر خپله سکه تنگه باندي ئي عدل اوبهبود وکښل (ذیحجه) .

امير علي شير نوایي د هرات دسلطان حسين دربار ته راغيء. (رمضان- اپريل ۱۶۶۹) .

د ميرزا الخبيگ لښکرو ټولي افغاني سيمي ونيولي ، اوتر ملتانه پرمخ ولاړل.

۱۶۶۸-۱۵۰۵ م ۸۷۳-۹۱۱ ق

دسلطان حسين بن غياث الدين منصور بن بايقرا بن عمر شيخ بن تيمور سلطنت له هراته .

۱۶۶۸-۱۵۰۰ م ۸۷۳-۹۰۶ ق

سلطان غياث شاه د محمود شاه خنجي زوي دهند په مالوه کي پاچاو .

۱۶۶۸ م ۸۷۳ ق

دستور اعظم خواجه قطب الدين طاووس سمناني په هرات کي « جوي سلطاني» وکښله او اوبه ئي له خلو رو فرسخو څخه کوه مختارته راوستي، اودهرات شمالي دښت ئي ترگاږگاه پوري زرغون کي ء .

۱۶۶۸ م ۸۷۳ ق حدود

د مهندو او يوسفزو جنگ په ننگرهار کي اود يوسفز ولي پر داسنغر سيموته اود دلازا کواو سلمانو شړل اوتر باجوړه مخکي نيول، دملک احمد بن سلطان شاه او شيخ ملي آدم بن يوسف په مشري .

۱۶۶۹ م ۸۷۴ ق

په ۱۴ محرم دسلطان حسين مور فيروزه بيگم دامير تيمور دلورله خوا لمسي په هرات کي مړه سو ، او مولانا قطب الدين خوافي صدراعظم ۱۵۰ زره ديناره جريمه او بير ته صدر پاته سو .

سلطان حسين ميرزا خراسان ته دميرزا يادگار مقابلي ته ولاړ، او په چنا ران کي ئي مات کي ء او پير ته هرات ته راغيء . (۳ جمادي الاخرى) .

دهرات دخانقاه شاهر خيه مشر عبدالرزاق بن اسحاق سمرقندي و. (دمطلع سعدين ليکوال) .

دمولانا درويش احمد هروي وفات او ښخيدل دگاږگاه سره .

۱۶۶۹-۱۴۸۱ م ۸۷۴-۸۸۶ ق

حسن شاه د حيدر شاه سواتي زوي دکشمير پاچاو .

۱۶۷۰ م ۸۷۵ ق

د شمس الدين محمد تباد کاني خراساني محدث دژوند وخت .

دهرات خلکو دپيرو مالياتو پسر خلاف قيام وکيء خوا مير علي شير نوائي دغه ماليات لغو کړل او خلک ئي آرام کړل .

خکه چي سلطان حسين ميرزا په مرغاب کي بوخت و، نو ميرزا يادگار محمد بن سلطان محمد هرات ونيو او په باغ زاغان کي پادشاه سو ، (دوشنبه ۹ محرم) مگر سلطان حسين له فاريابه راغي او يادگار ميرزائي په باغ زاغان کي ونيو، او مړئ کي ء . (چهار شنبه ۱۷ صفر) .

وروسته خواجه قوام الله يـن نظام الملك بن اسماعيل خوا في په وزارت مقرر سو.

مولانا حسين واعظ کاشفي هروي دمولانا جلال الدين بلخي دمشوي «لب لباب» وکښن.

عبد الرزاق سمرقندي د مطلع سعد ين دوهم ټوک تمام کي ء . (پنجشنبه ۱۷ محرم) .

دعلى بن محمد بن مسعود بسطامى
هروى (مصنفك) دهرات د مشهور
مؤلف او فقيه او عالم وفات په هرات
كې. دى دامام فخررازي له پښتنه و
(ولادت ۸۰۳ ق).

على شير نوایى دهرات د اعلى
ديوان امير سو .

دشيخ نور الدين محمد جفاره نى
وفات اود هرات په خيابان كې
بنځيدل. (جمعه ۲۳ رمضان).
نوایى له وزارت ه استعفا وكړه خوونه
منل سوه .

دهرات قاضى قطب الدين احمد
امامى وفات سو. (۱ شوال).

دمولانا اظهر مشهور هروى خطاط
وفات په هرات كې .

نوایى په هرات كې مدرسه او
خانقاه اخلاصيه دجوى انجيل پرغاړه
جوړ كړل .

شيخ مولى آدم بن يوسف دپښتنو
دخربښون سرپه بنى څخه ، خپل
كتاب دشيوخ مولى د فتر په پښتو
وكيښ او د پيښور په سيمو كې نى تر
سواته دمخكو دويش او اجتماعى گډ
ژوند لارى چارى پكښى وښووى .
دغه دژوندانه گډ اصول د ۱۸۶۹ م
تربند وبست پورى په پښتنو كې
جارى وو، خو انگریزانو هغه په شخصى
ملكيت واړول .

دسلطان ابوسعیدله خوا په قندهار
او گرمسیر كې دده زوى سلطان
مراد حكمران و .

مولانا عبدالله طباح هروى خطاط
په هرات كې مې سو .

دامير عياث الدين منصور پرقبر
په هرات كې د سلطان على مشهدى
په نستعليق خط يو ډېر ليك و كښل
سو .

په هرات كې دخمسى يوه مصوره
نسخه و كښله سوه چى دهرات او
سمرقند د حكمرانو تصاوير لرى
(استانبول ۱۹۵) محمد بن محمد بقال
هروى نقاش او خطاط د عجائب
المخلوقات ۱۸۹ تصويرونه په هرات
كې و كښل (استانبول ۴۱۰) .

مولانا جامى هروى نفحات الانس
وكيښ .

امير سيد اصيل الدين عبدالله
حسينى هروى مفسر او محدث او
مؤلف دمزارات هرات ليكوال په
هرات كې وفات سو. (۱۷ جمادى
الآخرى) .

سيف الدين جامى خپل كتاب
آثارالوزراء تاليف كى ء چى
دوزيرانو تاريخ دى .

دمولانا جامى هر وى لو مړى ديوان
فاتحة الشباب مرتب سو.

ميرزا ابوبكر دسلطان ابو سعيد
زوى په بد خشان كې اقتدار

وموند .

مولانا جامى هروى شواهد لنبوه
تاليف كى ء اوه ركنه او يوه
خاتمه .

درويش على په بلخ كې ياغى سو
او امير على شير نى ايلولو ته
ولاړ .

ملك شمس الدين محمد بن يحيى
په نيمروز كې حكمران او ملك نظام الدين
يحيى مې سو .

دشمس الدين محمد امين زيارت گاهى
هروى وفات .

دمولانا جامى تحفة الاحرار منظوم
سو .

دسلطان حسين بايقرا لخوا د
سلطان بايزيد كتابخانې ته دسلطان
ساوجى مصورد ديوان چى ۱۱ تصويره
لرى دنعيم الدين كاتب په خط په
هرات كې ترتيب او اهداء سو-
(استانبول نمبر ۳۵۶۳) .

مولانا عبدالرحمن جامى هر وى
اشعة اللمعات وكيښ چى دفخر الدين
ابراهيم عراقى دلمعات شرح ده .

محمد شاه بن حسن شاه سواتى
دكشمير پادشاه و .

مير على شير نوایى دهرات لوى
وزير خپل ديوان «خزائن المعانى»
دسلطان حسين بايقرا په خواهش په
ازبكي ژبه تكميل او ترتيب كى ء .

د مطلع سعدين مؤلف عبدالرزاق
سمر قندى چى مؤرخ ، عالم ، سياسى ،

ديوانى سړى و وفات سو. (جمادى
الآخرى) .

مولانا جامى ديو سف او زليخا
قصه نظم كړه .

خواجه عبدالقادر گوینده د هرات
دموسيقى استاد په طاعون كې وفات
سو .

عطاءالله جمال الدين دهرات مشهور
واعظ دحضرت محمد (صلعم) پر
ژوندانه باندې روضه الاحباب وكيښ ،
چى په ۹۰۰ ق تمام سوى دى .

دشيخ كمال الدين حسن وفات او
بنځيدل په هرات كې .

امير على شير نوایى خپل
حيرة الابرار مثنوى په ازبكي ژبه
منظوم كى ء .

دپا پر شاه بن عمر شيوخ ولادت په
فرغانه كې دقتلنگ نگار خانم له نسه
(۶ محرم مساوى ۱۴ فرورى) .

دخواجه رزق الله دهلوى مشتاقى
دلودبانو د تاريخ دليكوال د ژوند
وخت .

امير على شير نوایى خپل ليلى
ومجنون په ازبكي ژبه منظوم
كى ء .

دغسى هم دده فرهاد او شيرين
او سبعة سياره په دغه كال منظوم
سول .

دمولانا جامى سلسله الذهب
دسلطان حسين بايقرا په نامه په
هرات كې منظوم سو .

امیر علی شیر نوائی په ازبکی ژبه خپل «سداسکندری» منظوم کی .
 زین الدین محمود واصفی هروی شاعر اولیکوال دبدایع الوقایع مؤلف په هرات کی وزینیدی .
 پښتو شاعر خلیل خان نیازی د ژوند وخت په هند کی .

اسماعیل بن عیسی بن دولت افغانی اختیار اعتماد المسانید فی اختصار اسماء الرجال الاسانید به حجاز کی تألیف کی (جمادی الاخری) دده وفات په مکه کی ۸۹۲ ق .
 عجا ئب المخوا قات په فارسی ترجمه سو . دا کتاب په عربی دزکریا بن محمد قز وینی تألیف دی .

۱۴۸۶ م ۸۹۱ ق
 مولانا حسین کاشفی هروی د حاتم طایی قصه وکښله .
 امیر علی شیر نوائی په نساپور کی دشینخ فریدالدین عطار پرهدیږه گنیده جوړه کړه .
 دقاضی نورالدین محمد اما می هروی وفات (۲۰ جمادی الاخری) .
 دمولانا شمس الدین محمد بن محمد تباد کانی دمنازل السائرین دشارج وفات او بنخیدل دهرات په خیابان کی .

۱۴۸۷ م ۸۹۲ ق
 دولت شاه بن بختی شاه سمرقندی خپله تذکره الشعراء دامیر علی شیر نوائی په نامه تألیف کړه .
 امیر علی شیر نوائی داستر آباد حکمران سو .
 دمولانا علاء الدین محمد بن مو من چی ۲۱ میناتوره لری .

اییزی هروی وفات او بنخیدل په هرات کی .
 مولانا عبدالرحمن جامی دخپل تفسیر لومړی تترک وکښن (دا کتاب ورك دی) .

دشرف الدین اسماعیل بن عیسی بن دولت او غانی فقیه او محدث اود اختیار اعتماد المسانید دمؤلف وفات په مکه کی .

مولانا جامی هروی خپل بهارستان وکښن

۱۴۸۷ م ۸۹۳ ق
 جمال الدین محمد بن حسام هروی دخاور ناهی ناظم په خوسف کی وفات سو .
 مولانا محمد معین طیب دهرات د دارالشفاء اود دربار سرطیب وفات سو .

۱۴۸۹ م ۸۹۴ ق
 دمولانا عبدالرحمن جامی دوهم دیوان واسطه العقد مرتب سو .
 دشاه طیب خوافی شیخ وفات او بنخیدل په هرات کی .

۱۴۸۸ - ۱۵۰۹ م ۸۹۴ - ۹۱۵ ق
 دسلطان سکندر بن سلطان بهلول لودی پښتون سلطنت په هند کی .

۱۴۹۱ م ۸۹۶ ق
 امیر علی شیر نوائی دهرات مشهور وزیر دمجالس النفایس تذکره شعرا تألیف کړه اته دفتره

خواجه ناصر الدین عبیدالله حراو مشهور نقشبندی شیخ په سمرقندی کی وفات او بنخ سو .

محمد حسینی په هرات کی د استانبول نمبر (۸۵۷) نسخه وکښه .
 چی ۲۱ میناتوره لری .

د مولانا محمد جامی (دعبدالرحمن جامی دورور) وفات او بنخیدل په هرات کی .
 دحافظ غیاث محدث وفات .
 دحافظ معین الدین خلیفه دهرات دصدر وفات

میر محمود خوشمردان سپزوا ری خطاط دخوشنو پسی رساله وکښله .
 مولانا عبدالرحمن جامی دابن حاجب پورکافیه خپله مشهوره شرحه (الفوائد الضیائیة) وکښله چی د عربی نحو

مشهور درسی کتاب دی (شرح ملا) .
 ۱۴۹۱ - ۱۴۹۳ م ۸۹۷ - ۸۹۹ ق
 معین الدین محمد زمچی اسفزاری مؤرخ خپل تاریخی کتاب «روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات» د سلطان حسین بایقرا په نامه په هرات کی تألیف کی .

سلطان علی مشهدی د سلطان حسین بایقرا دیوان په ۴ میناتورو مزین وکښن (استانبول ۱۶۳۶) .

۱۴۱۴ - ۱۴۹۲ م ۸۱۷ - ۸۹۸ ق
 دمولانا عبدالرحمن بن احمد بن محمد جامی هروی مشهور عالم او شاعر او مؤلف دژوند د وړه په هرات کی بنخ دی (ولادت : ۲۳ شعبان ۸۱۷ ق ۷ نومبر ۱۴۱۴ م په جام کی .

وفات: جمعه ۱۸ محرم ۸۹۸ ق ۹ نومبر ۱۴۹۲ م په هرات کی .
 سید شمس الدین اندجانی دهرات صدر او شاعر وفات سو (۸۹۸ ق)
 محمود در فیکتی هروی خطاط د ذخیره الملوك

نسخه په هرات کی په نستعلیق وکښله .
 ۸۹۸ ق (دهرات موزیم) .
 ۱۴۹۳ م ۸۹۹ ق
 ظهیر الدین محمد بابر د عمر شیخ میرزا زوی دابو سعید کورگان لمسی دفرغانی په اند جان کی ۱۲ کلن پر تخت کښینو ست (۵ رمضان ۱۰ جون) .
 خواجه کمال الدین حسین ابیوردی دهرات لوی امیر وفات سو . (رمضان) .

دهرات خطاط احمد شیرازی په هرات کی یوه مجموعه خمستین او هفت او رنگ جامی وکښله ، چی میناتور او نقاشی ئی دبهزاد دمکتب ییاد سلطان محمدده (دکابل خطی کتابخانه) .

۹۰۰ ق
 ۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق
 سلطان محمود میرزا دسلطان ابو سعید زوی په ماوراءالنهر کی و، چی دده زوی خان میرزا دبابر لهخوا د بدخشان حکمران و، اوبیائی زوی سلیمان میرزا او لمسی ابراهیم میرزا پر بدخشان حکمرانی کوله .

سلطان علی مشهدی په هرات کی یوه نسخه وکښله چی ۳۴ میناتوره لری (استانبول ۷۶۷) .
 یوه خسته نظامی دعلی شیر نوائی لپاره دغه خطاط وکښله چی دخطاطی اوتزئین شهکارده .
 دبلخ دننه مسجد دسلطان حسین بایقرا په حکم په ۸۰ زره دیناره جوړ سو .

قاضی نظام الدین محمد گازرگاهی
د حاجی محمد فراهی زوی د هرات
لوی قاضی او عالم په گازر گاه کی
ښخ سو (محرم).
دهرات دسلطانی مدرسې د مدرس
مولانا شمس الدین محمد اسفزاری
وفات (جمادی الاخری).
د ابو الحسن علی بن زکریا
نشا پوری مؤرخ د تاریخ الرجال
دمؤلف دژوند وخت.
خواجه قطب الدین طاوس سمنانی
دهرات لوی امیر ۷۰ کلن وفات سو.
ملاحسین واعظ کاشفی په هرات
کی اخلاق محسنی دسلطان حسین
بایقرا په نامه وکینیس .
بابو خان کاکړ په زوب کی
د کره غر غښت په پښتو تالیف
کړه .

۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق حدود

دبایزید پورانی هروی عالم او
شاعر او خطاط دژوند وخت په
هرات او بخارا او سند کی .
دمولانا حاجی محمد هروی
نقاش او کتا بدار دژوند وخت .
دقاسم علی چهره کشای هروی
نقاش او دبهبزاد د شاگرد د ژوند
وخت .
استاد محمدی دسلطان محمد
هروی زوی دهرات مشهور نقاش او
دبهبزاد شاگرد په هرات کی و .
مولانا محمود هروی مذهب او
نقاش دامیر علی شیر نوایی سره و .
مولانا نظام الدین احمد جیلانی
مشهور منجم او رمال له گیلانه هرات

ته راغی او دلی مقیم سو .
خواجه عبدالله مروارید دهرات
لوی منشی او خطاط یو قرآن په
اعلی ثلث خط په هرات کی وکینیس -
(مشهد رضوی).
دقاسم علی هروی په خط او
نقاشی یوه «خمس نظامی» (لندن)
موزیم نمبر ۶۸۱۰ په هرات کی دامیر
علی شیر لپاره وکینله سو، چی
تر بایسنقری شاهنامی وروسته
بهرینه نسخه ده .
دبلخ دشیخ الاسلام نظام الدین
عبدلهادی بن خواجه ابو نصر ثانی
دژوند وخت . دی دخواجه محمد
پارسا له پښته و، او په بلخ کی
دخپل نیکه سره ښخ سو .
د ابو حفص عمر بن محمد غزنوی عالم د
ژوند وخت.

کجوخان رانی زی دیو سفزو
حکمران په شیخ تپور کی غوریاخیل
اوپه لنکر کوټ کی دلا زاک مات
کړل او دشیخ ملی دفتر یی تکمیل
او ترمیم کړی .

۱۴۹۵ م ۹۰۱ ق

میرک جلال الدین قاسم دهرات
صدر ۵۹ کلن وفات او په بلخ کی
ښخ سو .
خان جهان خان لودی دهندامیر
دمرآة الافغانه دتاریخ مؤلف
په هند کی وفات سو .
خان علی کاتب په هرات کی دگیلان د
حکمران لپاره مصورالیم ترتیب کړی .
(استانبول ۱۴۹۱).
مولانا شمس الدین محمد د
شرف الدین عثمان زوی د هرات د

مدرسه اخلاصیه مدرس او عالم
وفات سو (ربیع الاول).
۱۴۹۶ م ۹۰۲ ق
دفیض الله بن زین العابدین
بنیانی ملك القضاة او صدر جهان
لوی مؤلف دژوند وخت په هند کی .
دشاهرخ د مدرسې لوی مدرس
مولانا برهان الدین عطاء الله رازی
په هرات کی مړ سو (رمضان).
۱۴۹۷ م ۹۰۳ ق
بابر سمرقند ونيوی . (دربیع
الاول اواخر = نو مبر) او دده په
غیاب کی ئی ورور جهانگیر میرزا
اند جان ونيو .
صدر جهان ملك القضاة فیض
الله بنیانی مجمع النوادر په هند کی
وکینیس .

میر خواند محمد هروی مؤرخ د
روضه الصفا مؤلف په هرات کی
۶۶ کلن وفات سو (۲ ذیقعد ۱۰ و
دشیخ بهاء الدین جفاره یی په هدیره
کی ښخ دی .

زرغونی دملا دین محمد
کاکړ لور دقندهار په پنجوا ئی کی
دسعدی بوستان په پښتو منظوم
کړی، دا خطاطه هم وه .

۱۴۹۷-۱۴۹۹ م ۹۰۳ تر ۹۰۵ ق

امیر علی شیر نوا یی دهرات
لوجا مع ترمیم کړه .

۱۴۹۸ م ۹۰۴ ق

بابر له خپله وروره جهانگیر میرزا
څخه بیاند جان ونيو (ذی قعد
= جون).

خواجه شمس الدین محمد مروارید
دسلطان ابو سعید وزیر او دخواجه
عبدالله انصاری د موفاتو متولی
په هرات کی وفات او ښخ سو .
مولانا محمد نقاش هروی دامیر علی
شیر کتا بدار ددیع الزمان میرزا
کتا بدار سو .
خواجه کلان محمد اکبر دمولانا
سعد الدین کاشغری زوی په هرات
کی وفات سو (پنجشنبه ۱۲ جمادی
الآخری).

مولانا قطب الدین محمد آدم د
هرات طبیب وفات سو (محرم).
مولانا شمس الدین محمد زوجی
دهرات زاهد او عالم وفات سو
(شنبه ۱۶ رمضان).

مولانا میر حسین معانی وفات
اودهرات په اخلاصیه مدرسه کی
ښخ سو .

۱۴۹۹ م ۹۰۵ ق

خواند میر هروی مؤرخ خلاصه
الخبار وکینیس .

امیر جلال الدین ویسل اتکه د
امیر محمد مغول زوی په کابل کی مړ سو
(جمعه ۵ شعبان) دبالاحصار غر بی
خواته ښخ دی .

۱۴۹۹-۱۵۱۰ م ۹۰۵-۹۱۶ ق

دشیمیا نی خان دایرا هیم زوی
(دجوجی بن چنگیز خان له پښته)
سلطنت پر ماوراءالنهر او شمالی
او غربی افغانستان تر قندهاره .

۱۵۰۰ م ۹۰۵ ق

بابر عایشه بیگم دسلطان احمد
میرزا لور وکړه .

سلطان ویس سواتی او سلطان
غلاء الدین سواتی دسوات مشران د
بابر معاصر حکمرانان وو .

طاوس خان یوسفزی دسمی دیوسفزو
مشرو، چی له بابر سره ئی دروعی
روابط درلودل .

شاه منصور دملک سلیمان نشاه
زوی دسمی دیوسفزو مشرو، چی
خپله لوربی بی مبارکه ئی بابر ته
ورکړه .

مولانا حسین واعظ کاشفی دهرات
مشهور مؤلف او عالم او مفسروفات
اود هرات په خیابان کی بنسج سو،
دی دمواهب علیه اوتفسیر جواهر او
انوار سهیلی او نورو ډیرو کتا بو
مؤلف دی .

دقاضی اختیار الدین حسن هروی
تعلیق نویس اوقاضی القضاة دژوند
وخت .

دساغر هروی شاعر دژوند وخت.
قاضی برهان الدین محمد هروی
دهرات صدر وفات سو .

امیر صدر الدین سلطان ابراهیم
امینی دمیرک جلال الدین قاسم زوی
دهرات صدر مقرر سو .

خواجه امین الدین محمود دهرات
وزیر وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۱ ق

بابر غزنی و نیوی، او خپل ورور
جهانگیر میرزایی هلته حاکم کی .

وروسته بی گردیز، کوهات، بنو، تهل
-گومل ترکلاته اوشرقی خواتر خیره
ونیوله .

نه په فندوز کی راغیء اوانه زره د
خسرو شاه لنینگر بی ولمسول او
خسرو شاه میمنی نه وتبنتید .

علی دحسین کاشفی زوی رشحت
عین الحیات په هرات کی وکینس .
دمولانا معین الدین فراهی دهرات
قاضی او عالم دمعارج النبوه دمؤلف
وفات اود هرات په گازرگاه کی
بنخیدل .

دمولانا عبدالرحمن کارد گر هروی
عالم و فات او په زیارتگاه کی
بنخیدل .

مجنون رفیقی دهرات خطاط خپله
دخط رساله تالیف کړه .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق

بابر د هندوکش شمالی خواوی
ونیولی (محرم ،جون) او دلو مړی .
خور په منځ کی دوشی ته راغی .
دوستی بدخشی د فارسی دیوان
خاوند شاعر په بد خشان کی
وزیریدی .

بابر تر هندوکش رانیس سو اود
هوپیان له لاری ئی محمد مقیم په
کابل کی کلابند کیء (در بیع الاول
اواخر) او د ربیع الاخر
په پای کی محمد مقیم قند هار
نه ولاړ، او بابر کابل و نیویء، د کابل
اولغان مالیات اته لکه شا هر خی
وی .

۱۵۰۴ - ۱۵۳۰ م ۹۱۰ - ۹۳۷ ق
بر افغانستان باندی دظہیر الدین
محمد بابر د اقتدار دوره .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق

بابر پاچاپه کابل کی (خط بابری)
اختراع کیء .

(دکابل خطی نسخه دده په خط).
فیض الله بن زین العابدین ملک
القضاة صدر جهان قاضی حسام
صدر بنیانی دتاریخ محمود شاه
او مجمع النوادر اوتفسیر معظم او
دستور الحفاظ اوتحصیة الحکایات
مؤلف خپل کتاب تاریخ محمود
شاه کی وکینس .

مولانا معین الدین واعظ دمعارج
النبوة مؤلف اوشاعر دحاجی محمد
فراهی زوی په هرات کی وفات او په
گازرگاه کی بنسج سو .

دمولانا سلطان محمود هروی خطاط
دژوند وخت ۱۵۰۲ م ۹۰۸ ق
مجالس العشاق دسلطان حسین
بایقراپه نامه تالیف سو (؟)

بابر وایی چی ددی کتاب مؤلف
کمال الدین حسین گازر گاهی دی .
شیخ صوفی علی هروی زاهد
او متقی دهرات په سر خیا بان
کی بنسج سو .

۱۵۰۳ م ۹۰۸ ق

بابر په ماوراء النهر کی مات سو
اوشیبانی خان دشا ه بذاق سلطان
زوی تاشکند و نیو (جون) .
محمد مقیم دامیر ذوالنون ارغون
زوی دقندهار حکمران کابل له میرزا
عبدالرزاق خخه و نیو اودمیر زالغ
بیگ لورئی وکړه .

۱۵۰۴ م ۹۰۹ ق
دبابر آواره گی دماوراء النهر په
دنبتو او کوچیانو کی .

بابر پرتومند تر آمو راواوینت اود
بدخشان او تخارستان خسرو شاه

میرزا حیدر کورگان دتاریخ
زشیدی مؤلف وزیریدی .
مولانا شمس الدین محمد پای
گنبد دهرات عالم وفات سو .

مولانا کمال الدین مسعود شروانی
دهرات دگوهر شاد دمد رسی لوی
مدرس او عالم وفات سو .
دهرات طبیب مولانا مسیح الدین
حبیب الله اومولانا حسن شاه شاعر
مړه سول .

۱۵۰۰ م ۹۰۶ ق
امیر شیر محمد گوکلتاش دامیر
ویسل اتکه زوی په کابل کی مړ او
بنسج سو (بنسج نسخه ذی قعدة) .
سمرقند شیبانی خان و نیو او بابر له
اند جا نه پرده حمله وکړه او بخاراته
ئی وتبنتا وه .

خواجه خورد محمد اصغر دسعد
الدین کاشغری زوی په زمینداور
کی وفات او په هرات کی بنسج سو .
حکیم یوسفی هروی په هرات کی
دماکول او مشروب رساله وکینله .

۱۵۰۱ م ۹۰۶ ق
امیر علی شیر نوایی دهرات لوی
او علم پرور او شاعر وزیر وفات او په
هرات کی بنسج سو ۱۲ جمادی الاخری
۳ جنوری .

۱۵۰۱ م ۹۰۷ ق
میرزا الخ بیگ دسلطان ابوسعید
زوی چی له ۸۶۵ ق خخه دکابل او
غزنی حکمران و په غزنی کی مړ او
بنسج سو اودده کوچنی زوی میرزا
عبدالرزاق ئی پر خای کینینوست .

مولانا حسین واعظ کاشفی په
هرات کی مخزن الانشاء تالیف کیء

شيباني خان پر بلخ راغی او سلطان حسين بايقرا د هرات پاچا سيد افضل بابر ته راواستاوه او کومک ئی ځيني وغوښت .

په کابل او اطرافو کې ئی سختی زلزلې وسوی او ډير ځايونه ئی وړان کړل .

سلطان حسين بايقرا له هراته د شيباني خان مقابلي ته ووت، خود بابا الہی په منزل کې ۷۰ کلن تر ۳۹ کاله سلطنت وروسته وفات او په هرات کې ښخ سو . (۱۱ ذی حجه ۴ می) .
مولانا عبدالجمیل د هرات عالم وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۲ ق

بابر د هزاره جات له لاری له کابله هرات ته ولاړ، اود مرو چاق په گل باغان کې د هرات د تیموری شاهزادگانو سره یوځای سو (دوشنبه ۶ جمادی الاخری) .

په کابل کې چی بابر نهو، نودده داکا زوی خان میرزا د پاچهي دعوه وکړه اود کابل بالا حصار ئی کلابند کړ .

صفوی لښکرو په هرات کې د مولانا جامی قبرو شانه وئې سوا ځه .

بابر د هزاره جات له لاری په ډير رحمت په ژمي له هراته کابل ته راغی او دا ښار ئی بيرته له خان ميرزا څخه ونيوی (شوال) .

د علی بن حسين بن علی بيهقي طبيب د ترویج الارواح د مؤلف د ژوند

وخت .

مولانا عبدالغفور لاری د مولانا جامی شاگرد په هرات کې وفات او د مولانا جامی په هديره کې ښخ سو . (یکشنبې ۵ شعبان) .

۱۵۰۷ م ۹۱۳ ق

شيباني خان اوزبک هرات ونيوی او د تیموريانو پاچهي ختمه سوه . بدیع الزمان ميرزا اودده ورور مظفر حسين له هراته ولاړ (۲۱ می) او خپل کتابونه ئی هم استانبول ته يووړل .

بابر قندهار ونيو او هغه ئی خپل ورور ناصر ميرزا ته وسپاره . مگر شيباني راغی او قندهار ئی ونيو او بيرته هرات ته ولاړ، او قندهار ئی محمد مقیم ارغون ته وسپاره .

بابر له کابله ولاړ او ننگرهار ئی تر کنړه و نیو، او هلته ئی ميرزا عبدالرزاق حکمران کړ .

بابر پر غلجو او مېمندو افغانانو باندی حمله وکړه او سل زره پسونه ئی او لجه کړل، په کتهواز کې ډير بنديان ووژل او کله منار ئی ځنی جوړ کړ .

مولانا نورالدين محمد زیارتگاهی هروی عالم په قندهار کې وفات سو .

حکیم یوسفی هروی په طب کې فواید الاخیار منظوم کړ .

۱۵۰۸ م ۹۱۴ ق

بابر مړمند چور کړل خو دده په غیاب کې د کابل خلک یاغی سول او ميرزا عبدالرزاق ئی پاچا کړ .

۱۵۱۰ م ۹۱۶ ق

شيباني خان اوزبک په مرو کې د پارس د صفویانو سره جنگ وکړ او چی لس زره اوزبک ووژل سول او شيباني خان هم په دغه جنگ کې وواژه سو . (جمعه ۲۶ شعبان ۲ دسمبر) مولانا شمس الدين بردعي چی د شاهرخ په عصر کې هرات ته راغلی او په گزگرگاه کې په تدریس بخت و، له هراته آذربایجان ته ولاړ . له ده سره مولانا اسمعیل تبریزی هم له هراته ولاړ .

شاه اسما عییل صفوی هرات ونيوی .

امیرغیاث الدين محمد بن امیر یوسف د هرات د سلطانيه مدرسې مدرس او لوی قاضی دامیر خان په حکم ووژل سو او په هرات کې ښخ سو .

۱۵۱۱ م ۹۱۶ ق

بابر د قندوز له خوا تر آمو واوښت او د حصار ښار ئی محاصره کړ .

۱۵۱۱ م ۹۱۷ ق

د بېر دخپلو (۶۰) لښکرو په قوت د سمرقند ښار ونيو او ناصر ميرزا خپل ورور ئی د کابل په حکمرانې وټاکه . (رجب، اکتوبر) .

۱۵۱۲ م ۹۱۸ ق

عبيدالله خان او زبک په سمرقند کې بابر مات کړ او د ئی له ماوراء النهره راويوست (۳ رمضان ۱۲ نو مبر) او د هندو کش شمالي خواوو ته ورغی .

خواجه عبد اللطيف صوفي هروی د هرات په قریه فراشان کې وفات او ښخ سو .

بابر خپل تخت د کابل دشير دروازی غره په لمن کې جوړ کړ او په ۱۰۱۶ ق جهانگیر پسی بشپړ کړ .

د عماد الدين فضل الله بن علاء الدين بن علی طوسی د شرح لويح جامی د ليکوال وفات .

مولانا سلطان علي قايني دامير علي شير د کتابخانې خطاط اود سلطان بايقرا د زوی معلم په هرات کې وفات سو .

حکیم یوسفی هروی په هرات کې جامع الفوائد د علاج الامراض شرح تالیف کړه .

۱۵۰۹ م ۹۱۵ ق

بابر له ننگرهاره راغی او په کابل کې ميرزا عبدالرزاق ونيوی او مړ ئی کړ او چی په غزني کې دخپل پلار الخ بيگ د خنګه ښخ سو او کابل ، غزني، ننگرهار د بابر لاس ته ورغلل زبیر راغی په بدخشان کې دخلکو په کومک را ولاړ سو او بابر خپل داکا زوی خان ميرزا هلته واستاوه چه زبیر راغی ئی مړ کړ . سید روح الله ميرک نقاش او خطاط او مذهب چی د هرات دودانيو نوشتی دده په خط وی په هرات کې وفات سو .

خواجه عبد الرحمن دخواجه کلان زوی د هرات قاضی اود گوهر شاد په مدرسه کې مدرس سو .

۱۵۰۹ - ۱۵۲۵ م ۹۱۵ - ۹۲۲ ق

د سلطان ابراهيم بن سلطان سکندر لودی سلطنت په هند کې .

دهرات مشهور امیر سید غیاث الدین
مشهدی وفات سو .
مولانا بنا بی هر وی نستعلیق
کنبونکی دنجم نانی دماوراءالنهر په
کشتار کی ووژل سو .
د مولانا جمشید کتابدار هروی
خطاط وفات .

۱۵۱۳ م ۹۱۹ ق

مولانا سلطان علی مشهدی مشهور
نستعلیق لیکونکی په مشهد کی
وفات سو .
مولانا فصیح الدین محمد نظامی
دهرات د بدیعیه مدرسی مدرس او
مؤلف وفات سو .

امیر برهان الدین عطاءالله دهرات
عالم په مشهد کی مړسو (شوال) .
مولانا عیث الدین جمشید قاینی
دهرات صدر په قاین کی وفات
سو .

۱۵۱۴ م ۹۲۰ ق

بابر تر هندو کش راتیر سو او
کابل ته راغی .
قاضی حسن اختیار الدین دقاضی
غیاث الدین تربتی زوی د هرات
مشهور قاضی مړ او په تربت کی بنسج
سو .

قاضی بدیع دقاضی اختیار الدین
هروی زوی په هرات او بخارا کی ژوندی
ؤ، دی دمغول او منقول عالم او
شاعر او طبیب اود مختار الابرار
مؤلف و

خواجه جلال الدین ابو القاسم
جامی دهرات معتبر سړی او خواجه
ناصر الدین عبدالعزیز جامی دهرات ولاړ .

عالم اومتفی وفات سول .
مولانا میر کمال الدین حسین ایبوردی
دهرات ددربار امیر او عالم وفات
سو .

مولانا نظام الدین عبدالقادر طبسی
دهرات قاضی و .
د درویش عبدالله سلطانی بلخی
خطاط وفات .

میر فاضل گوکلتناش دقندهار د
باباولی (سید حسن ابدال) پرقبر
یوه سنخته وکنبله (ربیع الثانی)
۱۵۱۵ م ۹۲۱ ق

شیخ جلال الدین ابو سعید پورانی
هروی په قندهار کی له بامه ولوید
اومړ سو

سید نظام الدین سلطان علی
موسوی هروی او خواجه نعمت الله
آصفی هروی امیر او شاعر وفات
سول .

قاسم بن یوسف ابونصری هروی
ارشاد الزراعة تالیف کی .

۱۵۱۶ م ۹۲۲ ق

محمد بدخشی دمنطق عالم اود
شرح الیاس رومی دحاشیې دمؤلف
وفات .

مولانا شهاب الدین عبدالله بیانی
بن خواجه محمد مروارید دهرات
خطاط او شاعر او صدر اود موسیقی
پوهاند په هرات کی وفات سو .
(رجب) .

۱۵۱۶ م ۹۲۳ ق

بابر له کابله ولاړ او قندهار ئی
له شاه بیگ اورغونی څخه ونیوی او
شاه بیگ د شمال اوسند خوا ته
ولاړ .

دافغانستان تاریخی پېښلیک

یار محمد هروی خطاط په هرات
کی دمخزن اسرار نسخه وکنبله .
(استانبول ۱۳۰۹) .

شیخ فصیح الدین محمد بن زین
العابدین خوافی صوفی اوزاهد وفات
سو .

بدیع الزمان میرزا دسلطان حسین
بایقرا زوی مړ سو .

۱۵۱۸ م ۹۲۴ ق

محمد بن یوسف هروی طبیب او
لغوی جواهر اللغة تالیف کی .

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق

بابر دجندول او باجوړ له خوا لاپر
هند خپله لو مړی لښکر کښی وکړه
په ۵ محرم ۸ جنوری ئی دباجوړ کلا
ونیوله او خواجه کلان ئی هلته مقرر
کی .

دیو سفزو مشران شاه منصور د
ملك سلیمان شاه زوی او سلطان
علاءالدین سواتی اوطا ووس خان بابر
ته ایل سول .

بابر دشاه منصور یوسفزی لور
بی بی مبارکه وکړه . (جمعه ۲۶ محرم)
اود نیلاب له خوا پر پنجاب ورغی او
بهبیره ئی ونیوله . (۵ ربیع الاول ۷
مارچ) او بیرته کابل ته راغی
(درربیع الاخر غره ، ۱ - اپریل) .

دیو سفزو شپږ تنه مشران کابل
ته راغلل او بابر ته ئی دهغی خوا
مالیات ومنل (۱ جمادی الاخری - ۲۰
می) .

بابر دتیره کوتل له خوا د گردیز

او کرماش (کورم) پر افغانانو باندى
حمله وکړه (۲۹ رجب - ۲۷ جولائی)
اود شعبان په دریمه (۳۱ جولائی)
بیرته کابل ته راغی .

بابر دخیبر له خوا پر پېښور او
اشنغر حمله وکړه . (۱۳ رمضان ۸
سپتمبر) لښکر ئی تر پنجابه دوهمه پلا
پرمخ ولاړ اود ی بیرته کابل ته
راغی (دشوال او اخر - ۲۰ اکتوبر)
سید امیر نظام الدین عبدالقادر د
هرات سلطانیه مدرسی مدرس او
دخراسان قاضی وفات سو .

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق حدود

دهرات د نستعلیق لیکونکی او
عمایې میر علی هروی دژوند وخت .

۱۵۲۰ م ۹۲۶ ق

بابر قندهار کلابندکی خوپه لښکر
کی ناچوړی ولویده او بیرته کابل ته
راغی (رجب - جون) اوددغه کال په
پای کی یې پر هند په خپل دریم یرغل
لاس پوری کی اود پنجاب ترسیند
پوره ئی ونیول او سیا لکوټ ئی هم
فتح کی .

سلطان الخطاطین سلطان علی
مشهدی په هرات کی وفات
اوپه مشهد کی بنسج سو .
(۱۰ ربیع الاول) .

۱۵۲۰ م ۹۲۷ ق

خان میرزا دبابر داکا زوی
دبدخشان حکمران مړ سواو پر ځای
ئې دبابر له خوا شهزاده هما یون
دبدخشان حکمران سو .

مولانا هاتفي دمولانا جامي خوري
دهرات شاعر اود ظفر نامه تيموري
ناظم په هرات كس وفات سو .
(محرم) .
امير رضي الله عبدا لاول-
دهرات دغيائيه اوبد يعيه مدرسولوي
مدرس او عالم وفات سو (ربيع الاخر)
دهرات قاضي ضياء الدين نورا لله
دقاضي درويش محمد زوي وفات
اوپه گا زرگاه كس بنسج سو .

دهرات دواعظ مولانا حسامي واعظ
دژوند وخت .
خواجه جمال الدين عطاء الله دهرات
وزير او عالم وفات سو (يكشنبه ۲
ربيع الاول) .
مولانا شمس الدين محمد الحنفي
دهرات دسلطانيه مدرسى مدرس و .
۱۵۲۲ م ۹۲۸ ق

بابر قندهار دشاه بيگك از غون
شخه ونيواو خپل زوي شهزاده كامران
ئى هلته وگوماره (۱۳ شوال سپتمبر)
استاد كمال الدين بهزاد دشا •
اسماعيل صفوى په فرمان دكتابخانى
مشر مقرر سو (۲۷ جمادى الاولى) .
شيخ زين الدين على هرات ته راغى
اوددى خاى شيخ الاسلام او قاضى
القضات مقرر سو .

شيخ نورالدين محمد دشيخ
زين الدين خوا فى له پښته
دهرات مشهور مدرس چى په
۹۲۶ ق كال له هر اتـــه
كابل ته تللى اودبابر پادشاه په حضور
كس و ، په كابل كس وفات
سو (جمادى الاخرى) .

دملك علاء الدين على بن ملك نظام
الدين يحيى نيمروزي وفات .
۱۵۲۲ م ۹۲۹ ق

خواند مير هروى مؤرخ خپل مشهور
كتاب حبيب السير وكيښ .
دوست محمد كاكرد بابرخان زوى
خپله غرغښت نامه په پښتو منظومه كړه .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق
بابر خپل خلم يرغل پرهندشروع
كس تر اباسين ورتيرسو اوتر سر
هنده پورى ورسيدى .

عسكرى ميرزا دبابرزوى دقندهارد
چهل زينى په جوړولو شروع كړه اوتر
(۹۵۳ق) پورى يى كار ختم سو .

امير نظام الدين عبدالحى منشى د
هرات تعليق نويس اودامير على شير
دهرسى مدرس له هراته ولاړ او په
استر اباد كس مدرس سو .

شيخ الحرم مولانا جلال الدين ابوسعيد
مكى هروى په هرات كس وفات او په
خيابان كس بنسج سو .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق حدود
دمولانا محمود د ابراهيم كالوانى
زوى دتاريخ ابراهيم شاهى دمؤلف
دژوند وخت .

رابعه دقندهار پښتوشا عره په دغه
وخت كس ژوندى وه .
دسلطان على او بهى هروى خطاط
دژوند وخت .

دقاضى نظام بدخشى اودده دزوى
ميرحسام الدين قاضى خان د ژوند
وخت . دوى دبابر دوخت قاضيان
وو .

۱۵۲۵ م ۹۳۱ ق
بابر قبول پنجاب ونيوى او مير

عبدالعزيز ئى دلاهور حكمران مقرر
كس او دولت خان لودى ئى هم مات
كس .

۱۵۲۵ م ۹۳۲ ق
بابر پرهند خپل پنځم يرغل لاس
پورى كس او كامران ميرزائى دكابل
اوقندهار پر حكمرانئ پريښو خپله
د (۱۲) زرو لښكرو سره پرهندورغى
(۱ صفر ۱۷ نومبر) .

۱۵۲۶ م ۹۳۲ ق
بابر دپانى پت په جنگ كس سلطان
ابراهيم لودى وواژه او دهند سلطنت
يى ونيو (جمعه ۸ رجب ۲۱ اپريل) .

بايزيد روښان دشيخ عبدالله زوى
چى په (روښان پير) مشهور سو ، د
پنجاب په جالند هر كس ديبين بنت
محمد امين له نسه وزيريدى .

ملك شاه محمود دملك نظام الدين
يحيى زوى دنيمروز حكمران مقرر
سو .

سلطان محمد خندان هروى خطاط
وفات سو ، ده دحافظ دديوان يوه
نسخه په نستعليق كښلى ده ربيع الاول
۹۲۶ ق (د كابل دخپلى نسخو
كتابخانه) .

شيخ زين الدين اسفر غابادى هروى
صوفى دهرات په گازرگاه كس بنسج
سو .

على حسيني هروى خطاط دسعدى
دبوستان نسخه په هرات كس وگڼله
(استانبول ۱۶۱۰) .

دمولانا آگهى هروى شاعر وفات .
۱۵۲۶ م ۹۳۳ ق

دسيد شير (سيد محمد) بن سيد
حسين زنجير پا وفات او بنخيدل د

قندهار د سپيروان په سكيلچه كس .
(۱۰ محرم) .

۱۵۲۸ م ۹۳۵ ق
مولانا زين الدين محمود دامداد
هروى خطاط د سلطان على مشهدى
شاگرد مرسو .

مولانا سلطان محمد بن مولانا
نور الله (سلطان محمد نور) هروى
خطاط په بخارا كس وفات سو .

۱۵۲۹ م ۹۳۶ ق
دمولانا بدر الدين هلالى هروى
شاعر وفات او بنخيدل په هرات كس
(صفر) د شاه او درو و يشس ،
صفات العاشقين ، ليلى مجنون ناظم .

ظهيرالدين محمد بابر شاه خپله
بابر نامه (توزك بابرى) تاليف
كړه .

على كاشفى هروى لطايف الطوايف
وكيښ .

همايون دبلخ امير كمال الدين
ونيو اود همايون اوگستن قراسلطان
ترمنځ جنگ وسو .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق
ظهير الدين محمد بابر په اگړه كس
وفات اود جمنا پر غاړه په چهار باغ
كس بنسج سو (۶ جمادى الاولى ۲۶
دسمبر) .

دده زوى نصير الدين همايون دهند
پادشاه سو (۹ جمادى الاولى ۲۹
دسمبر) .

حكيم يوسفى هروى خپله قصيده
حفظ الصحه دبابر پادشاه په نامه
وكښله .

ذوالکمالین زوی دمدار الخطوط مولف
 به بخارا کی مرسو .
 ۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق
 شاه نظام الدین ابو اسحق بن
 شاه نظام الدین یحیی دنیروز ملک
 وفات سو .
 دبلخ دحما م سلطانی بناد کستن
 قرا سلطان په امر تمامه سوه اود
 مسجد جامع لپاره وقف سو .
 ۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق
 شاه حسین کامی او بهی شاعر
 په اوبه کن ۷۷ کلن وفات سو .
 ۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق حدود .
 فیروزه کابلی حنفی تخلص شاعر
 اود موسیقی پوهاند په کابل کی
 ژوندی و .
 عیسی مشوانی دپښتو شاعر دهند
 په دامله کی اوسیدی .
 شیخ زین الدین خوا فی (وقایی)
 دباپر سرمنشی اود باپر نامی فارسی
 مترجم په اگره کی مرسو .
 دصادقی قندهاری شاعر ژوند په
 هند کی .
 ۱۵۳۴ م ۹۴۱ ق
 ابراهیم بن قاسم بن محمد امین
 هروی دسلطان حسین بایقرا وزیر د
 تاریخ فتوحات شاهیه مؤلف وفات
 سو .
 خواند میر هراتی مؤرخ او دجیب
 السیر او خلاصه الاخبار مؤلف په هند
 کی وفات سو .
 امیر شمس الدین محمد بن شیر
 محمد بن امیر ویسل په کابل کی مرسو
 او بنسج سو .

میر علی هروی خطاط دمیر باقر
 ذوالکمالین زوی دمدار الخطوط مولف
 په بخارا کی مرسو .
 ۱۵۳۵ م ۹۴۲ ق
 په قندهار کی چی دشهزاده کامران
 له خوا خواجه کلان بیک حکمران و
 دصفوی لښکرو کلابندکی ء خو میرزا
 کامران له لاهوره راغی او صفویان
 ئی له قندهاره وشړل . (شعبان) .
 استاد کمال الدین بهزاد دهرات
 لوی نقاش په هرات کی وفات او هوری
 بنسج سو .
 مولانا رستم علی هروی نقاش او
 مذهب او خطاط دبهباز خوری په
 هرات کی وفات سو .
 حکیم یوسفی هروی دلایل النبوی
 اودلائل البول په هند کی تالیف
 کړه .
 ۱۵۳۶ م ۹۴۳ ق
 شاه طهما سب صفوی قندهار
 ونیوی او میرزا بداغ خان ته ئی وسپاره
 خومیرزا کامران له لاهوره بیا راغی
 او قندهار ئی ونیوی .
 دنوایی داشعارو منتخبات میرعلی
 بخاری دعبدا العزیز خان لپاره ولیکل
 چی د هراتی مذهب محمود په قلم
 ۸ میناتوره لری . (دترك دهنرموزیم
 ۱۹۴۶) .
 ۱۵۳۷ م ۹۴۴ ق
 میرمعصوم نامی قند هاری ئم بکهری
 به بکهر کی وزیریدی (دوشنبه لرمضان)
 دی دسید صفایی قندهاری زوی اود
 باباولی لمسی دی .
 ۱۵۳۹ م ۹۴۶ ق
 کستن قرا سلطان دبلخ حکمران

دهندوان نوی کلاجوره کړه ، دغه
 وخت دبلخ ودانی شرقا و غربا
 له خواجه پلاس پوښ څخه ترچهار
 باغ گلشن پوری یو فرسنگ، اوشمالا
 جنوبا له خواجه سنگ لیس څخه دستی
 ترکلکی پوری هم یو فرسنگه وه .
 مولانا سید په بلخ کی ژوندی و .
 محمد زمان میرزا د بدیع الزمان
 میرزا زوی مرسو .
 حکیم یوسفی هروی دمحمد زوی
 مشهور طبیب اودایب او مؤلف ریاض
 الانشاء په هند کی وکښ .
 دده نور تالیفونه :جامع الفوائد،
 بدایع الانشاء ،طب یوسفی ،سته
 ضروریه وغیره .
 برهان هروی کاتب او خطاط دلواایح
 جامی یوه نسخه وکښله (دکابل د
 خطی نسخو کتابخانه) .
 جهانگیر هاشمی هراتی شاعر د
 مظهر الآثار او تحفة الحبيب مؤلف
 دحجاز په لار کی مرسو .
 ۱۵۳۹-۱۵۵۰ م ۹۴۶-۹۶۳ ق
 دسوری پښتنو پاچهی په هند
 کی .
 ۱۵۴۰ م ۹۴۷ ق
 همایون پاچا په هند کی دشیرشاه
 سوری لښکرو مات کی ء اود سندله
 لاری ایران ته وتښتیدی (ارجب) .
 په دی وخت کی دکابل او قندهار
 پادشاه میرزا کامران دباپر زوی و .
 دباپر پاچا تابوت بی بی مبار کی
 یوسفزی دده ماینی له اگری څخه
 کابل ته راوی اودلته ئی دباپر په باغ
 کی بنسج کی ء .
 حسین بن علی بن حسین کاشفی

هروی اخلاق محسنی په تر کی
 دانیس العارفین په نامه ترجمه کی ء .
 محمود مذهب د نظام هروی زوی
 دهاتفی تیمور نامه په بخارا کی
 وکښله (ذی قعدة) (استانبول ۱۵۴) .
 ۱۵۴۱ م ۹۴۸ ق
 په اندراب کی دمیرزا کامران او
 سلیمان میرزا جنگ وسو اود کامران
 میرزا لښکرو د بدخشان مرکز قلعه
 ظفرونیو (۱۷ جمادی الاخری) .
 محمد حیدر گورکان د تار یخ
 رشیدی مؤلف کشمیر و نیوی
 (۸ رجب) .
 ۱۵۴۲ م ۹۴۹ ق
 شهزاده جلال الدین محمد اکبر د
 همایون روی دسند په امر کویت کی
 دحمیده بانو بیگم له نسه وزیریدی .
 (یکشنب ۵ رجب) .
 بایزید پیر روښان مشهور او
 غښتلی سو .
 ۱۵۴۲-۱۵۸۰ م ۹۴۹-۹۸۸ ق
 دبایزید پیر روښان ولد عبدالله د
 ملی نهضت دوره په افغانستان
 کی .
 ۱۵۴۳ م ۹۵۰ ق
 همایون پاچا له سنده دگرمسیر
 پرلار سیستان ته وتښتیدی (شوال)
 اود هرات له لاری ایران ته ولاړ
 (ذی قعدة) .
 دبلخ حکمران گستن قرا سلطان
 لیونی سو، اود بلخ علماء مولانا
 حسین او مولانا عبدالرحمن ئی پوست
 کړه .
 دخواجه زاده رحیمی کابلی شاعر
 وفات .

دبیخودی بلخی شاعر دژوند وخت. (۱۰ رمضان) او کامران سند ته قدری سبزواری شاعر په هرات، کی و لاپړی ژوندی و.

۱۵۴۴ م ۹۵۱ ق

همایون دبابر زوی دهرات او مشهد له لاری په قزوین کی دشاہ طهماسب صفوی دربر ته ورسیدی. (جمادی الاولی).

محمد قاسم بن شاد یشاه هروی خطاط دعارفی هروی گوی وچوگان په بنکلی نستعلیق وکینس (دکابل خطی کتابخانه).

میر علی هروی خطاط په فتح آباد کی وفات سو .

۱۵۴۵ م ۹۵۲ ق

دهند لوی پښتون شهنشاه شیر شاه سوری دکالنجر په کلابندی کی وسوخیدی او وفات سو. (۱۰ ربیع الاول).

میرزا حیدر کورگان تاریخ رشیدی په کشمیر کی بشپړکی (ذوالحجه). همایون له ایران نه دهرات پرخوا (۳۰) زرو صفوی امدادی لښکرو سره راغی او قندهارنی له خپل ورور میرزا عسکری څخه تر ۶ میاشتو کلا بندی وروسته و نیوی (پنجشنبه ۲۵ جمادی الاخری).

دبلوڅو مشر لونگ اود پښتنو مشر میرعلی کابل ته راغلل، اود همایون له خوا لونگ شال او مستونگ او علی دوکی ته مقرر سول .

۱۵۴۶ م ۹۵۳ ق

همایون له قندهاره راغی کابلنی له خپل ورور میرزا کامران څخه و نیوی

مجنون رفیعی هروی خطاط وفات سو .

۱۵۵۲ م ۹۵۹ ق

دهمایون له خوا شهزاده جلال الدین محمد اکبر د غزنی حکمران سو .

دهمایون په امر خواجه سلطان علی وزیر په کابل کی یومسجد جوړ کی. (دپبرلیک یی دکابل په موزیم کی) .

۱۵۵۲ م ۹۶۰ ق

همایون دغزنی او کابل اوننگرهار پاچاسو اودخپل ورور کامران دما تولو لپاره تراننگ تیرسو، کامران سلطان آدم کهگر ته پنا وروپه خو هغه همایون ته په لاس ورکی اود همایون په امر پوند سو .

۱۵۵۳ م ۹۶۱ ق

همایون کابل علی قلی خان اندرابی ته پرینسو او پخپله قندهار ته ولاړ بهادر خان سیستانی یی دزمینداور او قندهار حکمران کی او پخپله د بیرم خان سره کابل ته راغی او میرزا سلیماننی دبدخشان حکمران کی (ذی حجه) .

میرزا محمد حکیم دهمایون زوی په کابل کی دماه چوچک بیگم له نسه وزیریدی (چهار شنبه ۱۵ جمادی الاولی) .

شاه زین العابدین دشاہ ابواسحق زوی دنیمروز حکمدار م سو .

۱۵۵۵ م ۹۶۲ ق

همایون خپل زوی محمد حکیم او منعم خان په کابل کی پرینسول اود صفری په میاشت کی د (۱۵) زرو لښکرو سره پینسور ته ولاړ اولاهور

جنگ وکی مگر ناکام کا بل ته راغی .

په قند وز کی دمیرزا کامران او هندال جنگ وسو چی میرزا کامران بامیان ته ځینی وتښتیدی .

شیخ قاسم منی زی دتذکره اولیا افغان لیکر ال دپینسور دبدنی رودپر غاړه وزیر یدی .

۱۵۴۹ م ۹۵۷ ق

میرزا کامران په بامیان کی یاغی سو او همایون له کبله دده مقابلی ته ولاړ، دغوربند په جنگ کی همایون مات سو او بدخشان ته ولاړ، او میرزا کامران راغی کابلنی و نیوی. خوتر درو میاشتو وروسته همایون بیرته له بدخشانه راغی او کابلنی و نیوی او میرزا کامران پینسور ته وتښتیدی .

میرزا عسکری چی په دی جنگ کی و نیول سو، عربستان ته و استول سو .

شاه نصرت د شاه محمود زوی دنیمروز پاچا م سو .

مولانا کمال الدین عاشق دبلخ شاعر او عالم هلته وفات سو .

۱۵۵۱ م ۹۵۸ ق

همایون او کامران د ننگرهار په سرخاب کی جنگ سره وکی چی په دی جنگ کی میرزا هندال ووژل سو (یکشنبه ۲۱ ذی قعدة) او کامران هند ته وتښتیدی .

(دهندال ولادت ۹۲۴ ق وچی دکابل دبابر په هدیره کی ښخ دی) .

میرزا حیدر کورگان دتاریخ رشیدی مؤلف ووژل سو .

بی و نیوی وروسته ئی ډهلی بیافتح کی ء او بیا دهند پاچاسو (غره رمضان) شاه محمد کلانی توخی دهمایون له خوا دقندهار حکمران و .
سیدعلی دقنبرعلی زوی (پیر بابا) چی دامیر تیمور دخور له نسله و له هنده تراټک راوښت او دافغانانویه سیمه کی میشته سو .
دشمس الدین محمد خراسانی فقیه اودبخارا دمفتی دجامع الرموز مؤلف دوفات حدود .

۱۵۵۵ م ۹۶۳ ق

همایون په ډهلی کی د کتابخاږ له بامه راولوید او ۴۹ کلن تر ۲۵ کلو ناچې وروسته وفات او په ډهلی کی ښخ سو .
عبداللطیف بن عبدالؤمن احمدی داسهار الاسرار مؤلف مې سو .
شهبزاده جلال الدین محمد اکبر ۱۳ کلن دلاهور په کلانور کی دهمایون تر مرگ وروسته دهند پر تخت کښینوست . (جمعه ۲ ربیع الثانی).
میرزا سلیمان له بد خشانه راغی اوشهبزاده محمد حکیم ئی خلور میاشتی په کابل کی کلابند کی ء خو نا کام بیرته ولاړ .

۱۵۵۵-۱۶۰۵ م ۹۶۳-۱۰۱۴ ق

دجلال الدین محمد اکبر پاتشاهد پاچاهی دوره .
۱۵۵۶ م ۹۶۴ ق
بهادرخان سیستانی له زمیندوره پر قندهار حمله وکړه خوشاه محمد کلانی قندهار وساتی ء او وروسته بیاسلطان میرزا صفوی قندهار ونیو ء .
شهبزاده کامران دبابر پوند زوی

په مدینه کی وفات او په معلی هدیر کی ښخ سو (۱۱ ذی حجه) .
درونقی بدخشانی شاعر وفات .
۱۵۵۷ م ۹۶۵ ق
ملک سدود معروف زوی وزیریدی ء (۱۷ ذی حجه) دی دسدوز پلار دی .
میرزا عسکری دبا بر زوی چی همایون شپلی و په حجاز کی مړ او ښخ سو .
نظام الدین حیدر دنیروز ملک وفات سو .

شاه محمد کلانی دقندهار حکمران په هند کی داکبر پاچا دربار ته ولاړ در کن الدین بن بایسنقر میرزا دژوند وخت، چی سلطان ابرا هی ئی زوی و .

۱۵۵۸ م ۹۶۶ ق

میرعلی هروی خطاط او شاعر دسلطان علی شاگرد په هرات کی وفات سو .

۱۵۵۹ م ۹۶۷ ق

میرزا سلیمان دخان میرزا زوی بدخشان حکمران دپیر محمد خان اوزبک سره دبلخ په چشمه گا زراد کی وجنگیدی ء او مات سو. دده زوی میرزا ابراهیم دپیر محمد خان پسر امر وواژه سو .

اکبر شاه له کابله منع خانوغو ښت او پخپل وکالت یی دخان خانان په لقب مقرر کی ء اود منع خان زوی غنی خان د کابل حکمران سو (دوشنبه ۱۸ ذی حجه) .

آخوند قاسم پا پن خیل شینوار خیل شهبزاده کامران دبابر پوند زوی پښتو کتاب فوائد الشرع وکینښ .

۱۵۶۰ م ۹۶۸ ق

دکابل حکمرانی د شهبزاده محمد حکیم مور او شاه ولی اتکه کوله او غنی خان هندته وتښتیدی ء .
دو اصلی کابلی شاعر وفات .

۱۵۶۱ م ۹۶۹ ق

شمس الدین اتکه دمیر یار محمد غزنوی زوی داکبر پاچا ددربار اوی وزیر په هند کی دا د هم خان په لاس وواژه سو . (رمضان) .

نیکبخته دشینخ الله داد مموزی لور داشنغر او سیدونکی وه چی خپل کتاب ارشاد الفقراء ئی په پښتو نظم کی ء .

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق

داکبر پاچا له در باره منع خان دکابل د نیو لو لپاره راغی او د جلال آباد دچارباغ سره ئی د کابل دامیرانو سره جنگ وکی ء، خومات سو او هند ته ولاړ . (ذی حجه) .
بایزید پیر روښان په پښتنو قبیلو کی قوت وموند او داشنغر په کله ډیر کی مرکز ونیو . خو محسن خان د کابل حکمران دی ونیو او بندی ئی کی ء .

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق حدود

سلطان محمد بن درویش محمد مفتی خپل کتاب مجمع الغرائب دبلخ دپاچا پیر محمد خان په نامه وکینښ .

۱۵۶۳ م ۹۷۱ ق

شاه ابوالمعانی د همایون دلور فخر نساء بیگم میړه دمیرزا محمد حکیم مور مړه کړه او دکابل اختیار دار سو . دده غوربند دپله سره دبده خشان د میرزا سلیمان سره

جنگ وکی ء او ووژل سو (۱۷ رمضان) او میرزا سلیمان کابل میرزا محمد حکیم ته پرېښو .

خواجه باقی بالله د قاضی عبدالسلام کا بلی زوی مشهور نقشبندی صوفی په کابل کی وزیریدی ء. (دده وفات په ډهلی کی ۲۵ جمادی الاخری ۱۰۱۲ ق) دسلسله الا حرار مؤلف دی ء .

شیخ احمد سر هندي دمو لانا عبدالاحد فاروقی کابلی زوی په سرهند کی وزیریدی ء (۱۴ شوال) .

۱۵۶۴ م ۹۷۲ ق

میرزا سلیمان له بدخشانه راغی او کابل ئی کلابند کی ء، میرزا محمد حکیم داکبر پاچا په مرسته له پېښوره راغی او سلیمان ئی بیرته بدخشان ته وشاړه اود کابل مستقل حکمران سو .

۱۵۶۵ م ۹۷۳ ق

سلیمان میرزا څلرمه پلار کابل حمله وکړه او دمیرزا محمد حکیم گومارلی حکمران معصوم خان ئی کلابند کی ء، خو پیر ته بد خشان ته ولاړ .

مولانا محب علی هروی خطاط او نقاشی او موسیقی پوهاند درستم علی هروی زوی په هرات کی وفات سو .

بیکی غزنوی شاعر په پېښور کی وفات سو .

مولانا ماتمی هروی شاعر په هرات کی وفات سو .

صبوحي بدخشانی شاعر په هند کی مړ سو .

دهند په اکبر آباد کی وفات سو.

۱۵۷۶ م ۹۸۴ ق

د شاه طهما سپ صفوی
دهرات بدیع الزمان میرزا می کی.
(محرم)، شاه طهما سپ صفوی
د هرات د تصاویر والیم سلطان
مراد ته اهداء کی، چی د عبدالله
هروی خط او دشاه غریب میرزا او
بهزاد تصاویر هم لری (داستانبول
پو هنتون ۱۴۲۲).

عبدالخالق بن حبیب
الله هروی خطاط یو قرآن شریف
په ټینکلی نسخ و کینس (د ایران
باستان موزیم).

۱۵۷۷ م ۹۸۵ ق

دنیروز دملکانو شخړه د افشار
او قزلباش سره .
دخان محمد خانی کابلی شاعر
دژوند وخت .

۱۵۷۸ م ۹۸۶ ق

دنیروز ملک اسحاق بن ملک
محمد وفات سو .
استاد محمدی هروی نقاش د
سلطان محمد نقاش زوی ژوندی و .
دملا محمد حسین تبری خطاط
وفات چی دمیرعماد قزوینی استادو .
حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی خپل کتاب (مقطع) وکینس
چی دهند تاریخ ئی د سلطان محمود
له وخته تراکبر پاچا پوری راوړی
دی . دده بل کتاب مطلع یاتاریخ
اکبری دی .

حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی داکبر پاچا په حکم دپنجاب
په دیوانی مقرر سو .

ئی ووژل سو .

۱۵۷۳ م ۹۸۱ ق

دسید امانی کابلی شاعر وفات
دهند په جونپور کی .

۱۵۷۴ م ۹۸۲ ق

محمدبن علاء الدین زره هروی
دامیر خسروخمسه په خفی نستعلیق
په خاف کی وکښله چی تصاویر ئی
دمحمدی مصور په قلم دی (رجب)
(دکابل دخطی نسخو کتا بخا نه).
خواجه امین الدین محمود هراتی
خطاط په هند کی وفات سو.
معزی هروی شاعر په هند کی
وفات سو .

۱۵۷۵ م ۹۸۳ ق

په بدخشان کی دمیرزا سلیمان
اودده دلمسی شاهرخ تر منځ
جنگونه وسوه ، خو چی شاهرخ قندوز
ونیوی میرزا سلیمان هم
بدخشان او تالقان ورپرېښودل او
پخپله هند او بیا حجاز ته ولاړ .
مجنون هروی خطاط دکمال الدین
محمود رفیقی زوی د«توامان» خط
دخترع اود آداب المشق مؤلف په
هرات کی وفات سو .

ویسی هروی شاعر او خطاط په
مکه کی اوسیدئ او دمذکر احباب
یوه نسخه ئی وکښله (دبرلین موزیم).
خلقى قلندر بلخی شاعر دبلخ
په مزار شریف کی وفات سو .

سید میرک وصالی بلخی شاعر او
خطاط دبلخ په سمانه کی او سیدی .
میرزاقلی میلی هروی شاعر دهند
په مالوه کی مسموم او مړ سو .
میر کلان هروی عالم سل کلان

(چهارشنبه ۱۷ ربیع الاول).

دمولانا والهې بلخی شاعر وفات
په بلخ کی .

۱۵۷۰ م ۹۷۸ ق

پیر رو ښان بایزید چپل کتاپ
صراط التوحید په فارسی ژبه
تالیف کی .
دنیروز ملک شاه حسین غیاث -
الدین محمد وزیریدی .

۱۵۷۱ م ۹۷۹ ق

د خواجه حسن هروی شاعر
وفات په کابل کی .

قاسم خان موجی بدخشی شاعر
دلایلمجنون او یوسف زلیخا ناظم
په آگره کی وفات سو.

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق

بایزید پیر روښان له بنده ایله
سو او بیانی په تیراه کی دآزادخواهی
تبلیغ شرو کی .
دمولانا عیسی هروی خطاط
دژوند وخت .

دمولانا یاری هروی نقاش او
مذهب اونستعلیق لیکونکی اوشاعر
وفات .

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق حدود

بایزید پیر روښان خپل خیرالبیان
په څلور ژبی : پښتو ، فارسی ،
عربی ، پنجابی وکینس .
دعلی محمد مخلص پښتو شاعر
دژوند وخت . دی دپیر روښان
مخلص و .

د پښتو شاعر ارزانی خویشکی
روښانی دژوند وخت .

محمد یوسف کابلی شاعر دشاه
بیگ کابلی زوی دهند په سورت

آتشى قند هاری شاعر په لاهور
کی مړ سو .

۱۵۶۶ م ۹۷۴ ق

میرزا محمد حکیم دکابل حکمران
دخپل ماما فریدون په لمسون له
پېښوره ولاړ اولاهور ئی کلابندکی،
خواکبر پاچا پخپله لاهور ځنی
ونیوی او محمد حکیم پېښور ته
راو تښتیدئ (جمادی الا ولی) او
وروسته کابل ته راغئ .

مولانا ویسی هروی خطاط دمولانا
جامی دنفحات الانس یوه نسخه په
ښکلی نستعلیق وکښله . (د هرات
موزیم).

حافظ کمال الدین حسین هروی
خطاط په مشهد کی وفات سو .

سید حسین خواجه نقیب الله
شریف نزاری بخاری خپله تذکره
شعراء مذکرا حباب وکښله
(متوفا ۱۰۰۵ ق) چه د افغانستان
بوالعجب دکابل ظریف شاعر په
دډیرو شاعرانو احوال لری .

۱۵۶۷ م ۹۷۵ ق

کابل کی وفات سو .

خردبیکي کابلی شاعر وفات سو.
۱۵۶۸ م ۹۷۶ ق

قاسم کاهي کابلی شاعر او عالم
خپل کتاب په ادبی علومو کی دهند
په تونک کی تالیف کی .

مولانا مسیحی بلخی شاعر ۸۰ کلن
په بلخ کی وفات سو .

۱۵۶۹ م ۹۷۷ ق

شهزاده سلیم (جهانگیر) دجلال
الدین اکبر زوی دآگری په فتح پور
کی دجوده بائی له نسه وزیریدی .

۱۵۷۹ م ۹۸۷ ق
میرزا سلیمان دایران او هرات او قندهار له خوا کابل ته راغی او دمیرزا محمد حکیم په مرسته ئی بیا په تالقان کی دخپل لمسی شاهرح سره جنگ وکی ء. اوله تالقانته تر هندو کشه مخکی ئی و نیولی ء او بدخشان شاهرح ته پاته سو . عباس خان سروانی (تاریخ شیر شاهی) په هند کی تالیف کی ء .

۱۵۸۱ م ۹۸۸ ق
میرزا محمد حکیم له کابله ولاړ او لاهور ئی کلابند کی ء. خود اکبر پاچا حکمران سعید خان دغه بنار په کلابندی کی وساتی او تسلیم نسو (ذیحجه) . پیر روښان دشنوارو په تور راغه کی د کابل د حکمران محسن خان سره جنگ وکی ء او په دغه جنگ کی (۵۶) کلن ووژل سو . ابوالقاسم نجم الدین قاسم کاهی کابل شاعر او مؤلف په اکره کی وفات سو (۲ ربیع الثانی) . حاجی عارف قندهاری مورخ دهند په حصار تانده کی دمظفر خان سره وواژه سو .

۱۵۸۰ - ۱۶۰۰ م ۹۸۸-۱۰۰۹ ق
جلال الدین دبایزید پیر روښان زوی دپښتنو دا آزاد یخواهی حرکت رهنما و .

۱۵۸۱ م ۹۸۹ ق
پخپله اکبر پاچا د میرزا محمد حکیم مقابلی به پر لاهور راغی ء او میرزا محمد حکیم ئی بیرته کابل ته راوشاړه . خو اکبر کابل ته پسې

راغی ء ، او میرزا محمد حکیم ئی وباخښه ، ادکابل او زابل حکمرانی ئی ورکړه (۱۴ صفر) . جلال الدین دبایزید پیر روښان ۱۴ کلن زوی په تیراه کی دخپل پلار پر خسای کښینو ست او د افغانانو آزاد یخواهان پر راتول سول .

د نیمروز ملک حیدر بن ملک محمود وفات سو (۲ رمضان) . د نیمروز ملک غیاث الدین محمد مر سو (۹ ذی حجه) .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق
جلال الدین روښانی شل زره پلې او پنځه زره سپاره لښکر له تیراهه راوستل او دپېښور حکمران سید حامد بخاری ئی په جنگ کی وواژه . قاضی محمد سالم لغمانی ددرویش محمد خان غازی جنگنامه تالیف کړه چی نوم ئی (صفت نامه) دی او دکافرستان ددرو دخلکو سره جنگونه بیانوی (دروما طبع ۱۹۶۵) . محمد صالح فارغی کابل شاعر به هند کی ژوندی و .

عشقی کابل شاعر دشینخ اسماعیل له پښته په هند کی وفات سو . شیخ قاسم دشینخ قدم زوی «ذکره الاولیاء افغان» و کښلله (دا کتاب وړک دی ء) .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق
میرزا محمد هروی عالم په هند کی وفات سو . ۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق
میرزا محمد هروی عالم په هند کی

حکمران د ژوند وخت . دغیوری کابل شاعر دو فوات وخت په هند کی . دفاضل منشی کابل دژوند وخت په کابل او هند کی . امیر دپښتو تجوید نظم کی ء . میرزا محمد حکیم د همایون زوی په کابل کی سکه ووهرله .

۱۵۸۳ م ۹۹۱ ق
سید صفایی دقندهار دبابا ولی لمسی دیکبر شیخ الاسلام هلته وفات سو (ذیقعدة) محمد هاشم کشمی بدخشی د محمد قاسم زوی دحضرت مجدد مکتو باتو ددریم جلد جامع او مولف صوفی وزیریدی ء «ارجب» پیر بابا سید علی قندوزی په باجوړ کی وفات اوښخ سو .

۱۵۸۴ م ۹۹۲ ق
پربدخشان او تالقان باندي عبدالله خان اوزبک حمله وکړه او میرزا سلیمان اوشا هرخ کابل ته راغلل او شمالي ولایات عبدالله خان و نیول .

قاضی نظام غازی خان بدخشی عالم او دشرح عقاید محشی ۷۰ کلن دهند په او د هکی وفات سو . ملا عالم گل بهاری دفواتح الولاية او صلصلة الجرس مؤلف په هند کی وفات سو .

۱۵۸۵ م ۹۹۳ ق
شهرزاده محمد حکیم دهمایون زوی چی له کوچینوا ئی شخه د کابل حکمران و، وفات سو او په کابل کی دبابر په هدیره کی ښخ سو. (جمعه ۱۲ شعبان) او کابل مستقیما

دکنورمان سنگه تر اداری لاندی سو ، چی اکبر له هنده رالیږلی وو. (دمحمد حکیم ولادت ۱۵ جمادی الاولی ۹۶۰ ق) د خواجه محمود بن اسحاق شهبای هروی خطاط وژوند وخت .

په جاورو نک کی دنیمروز د لښکر مقابله له صفوی مظفر حسین میرزا سره .

۱۵۸۶ م ۹۹۴ ق
میرزا پاینده حسن غزنوی دبابر نامی دشپږ وکاو برخه په فارسی ترجمه کړه او وروسته بیا محمد قلی حصاری هغه د ۹۳۵ ق کال تر ترواقو پوری ترجمه کړه .

د اکبر پاچا له خوا کنور مان سنگه دکابل سر لښکر او میسر شریف ئی صدرو .

د اکبر پادشاه او دجلال الدین روښانی جنگونه په خیبر ، تیراه، ننگرهار کی .

میر شمس الدین داعی کشمی شاعر دمیر جلال الدین زوی په کابل کی مړ سو .

خواجو ملیزی مؤرخ ، تواریخ افغانه یا تواریخ خان کجور په یو سفزوکی تالیف کی ء . دا کتاب پیر معظم شاه په هند کی دتواریخ رحمت خانی په نامه لنډ کړی دی ء (دپېښور چاپ ۱۹۷۰)

۱۵۸۶ م ۹۹۵ ق
میرزا سلیمان له لغمانه پر تالقان ورغی ، خو عبدال مؤ من خان د بلخ حکمران دی مات کی ء او هندوستان ته ئی وشاړه .

دکتور مان سنگه پر ځای د اکبر پاچا له خوا زين خان کوکه د کابل حکمران مقرر سو او هغه له کابله ترانکه خپل حاکمان دلارو دساتنی لپاره مقرر کړل .
عبدالله خان دتوران پاچا پر خراسان حمله وکړه (۲۸ جمادی الاخری).

۱۵۸۶ م ۹۹۶ ق

عبدالله خان اوزبک سيستان ونيوی ء .
سلطان حسين ميرزا دبدیع الزمان ميرزا زوی سيستان ته راغی ء .
په سوات ، باجوړ ، وزيرستان ، تيراه کی داکبر پادشاه دلنیکرو جنگونه دجلال الدين زوبناني سره .

۱۵۸۸ م ۹۹۷ ق

داکبر پاچا لښکر په باجوړ او سوات کې پر پښتنو ور غللی ، او پخپله اکبر دوهمه پلا کابل ته راغی ء ، او قاسم علی خان کابلی ئی ددی ځای حکمران مقرر کړی ء .

ميرزا سليمان دخان ميرزا زوی دبدخشان پخوانی حکمران (۷۷) کلن په لاهور کې مړ سو ، دی کاختی راغله .

دفارسی او اوزبکی ژبی شاعرهم و .
شیخ بوستان بربخ «بستان الاولیاء» وکینې (پښتو) .
دنیروزملک محمد بن غیاث الدین محمد مرسو . اوس سيستان او یو یووی ء .

۱۵۹۰ م ۹۹۸ ق

عبدالرحیم خان د بیرم خان زوی داکبر پاچا په امر بابر نامه له ترکی څخه په فارسی ترجمه کړه .

ملك جلال الدين محمود د نیمروز پاچا سو . (دی قعه) رستم میرزا صفوی پر نیمروز راغی ء او دلك نصرالدین نیمروزی ئی له خپلو زامنو سره وواژه (رجب) .

سید معصوم قندهاری د تاریخ سند مؤلف داکبر پاچا په عسکری ماموریت کې داخل سو .

دشیخ ابن یمین کو سوی هر وی وفات او په سینان کلی کې بنخیدل .
د اکبر پاچا په امر د شهباز کلا د هندوکش په لمنو کی جوړه سوه .

۱۵۹۰ م ۹۹۹ ق

په سيستان کې وچ کالی او کاختی راغله .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق

دجلال الدين روبنا ئی نوری جنگو نه داکبر پاد شاه له لښکرو سره په سر کاوی ، مینې ، تروره بیله کی چی د جلال الدین ورره شمیخ عمر ، خیر الدین ، نور الدین پکښی و وژل سول .

سلطان محمود گدون د مهابن په لمنو کی د آزادی غور څنگ وکی ء .
اخوند پنجو مولانا عبد الو هاب اکبر پوری د ده ملگری و . دوی د غرو د کاپرانو سره غزاري کولی ، او اخوند خالاک ختک ئی تاریخ د (سلوک الغزات) په نامه په پښتو وکینې .

د شهباز خان ختک د خوشحال خان دپلار ولادت د ختکو په اکوړه کی .

ملك علی د ملك اسحق زوی د نیمروز امیر وفات سو (رمضان) .
عبدالله نیازی عارف او صوفی ۹۰ کلن په سر هند کی وفات سو .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق حدود

الله یار د شیخ صالح الکوزی قند هاری زوی خپل کتاب (تحفة صالح) وکینې .

سلطان قند هاری شاعر په هند کی ژوندی و .
د ابتری بد خشی د ژرند وخت .

۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق

جلال الدین رو بنانی له تیراهه تر سواته پښتانه سره را غونډ کړل او د اکبر پاچا ۵۰ زره لښکرئی

تیراه کړل . د هند وزیر راجه بیربل ئی مړ کی ء اوزین خان کو که یل لوی امیر اټک ته ځنی وتښتیدی ء .

۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق حدود

ملا عمر خو یشکی رو بنانی عالم او مؤلف په اکوزو کی هستیدی ء او پر تصوف ئی رسالی کښلی دی .
مولانا سلیمان هروی انصاری په هند کی مقامات العارفین و مرآة السالكین و کینې .

عبدلر حمن مانکر وی د هزاره ضلع عالم او قائد او مؤلف ژوندی و .

۱۵۹۳ م ۱۰۰۲ ق

د اکبر پاد شاه له خوا شاه بیگ خان کابلی د قند هار نیو لوتنه را واستول سو ، او هغه بنار ئی له مظفر حسین صفوی څخه ونيوی ء .
مملکت کی داخل سو .

راجه تو در مل او قاسم خان کابلی د خیبر او کابل دلاری په ساتنه مقرر وو .

شیخ بستان بربخ پښتون شاعر او زاهد د گجرات په احمد آباد کی وفات سو (۱۱ ربیع الثاني) دی د اولیای افغان مؤلف دی ء .

مقصود هروی خطاط او هنر من او د اسطرلاب او کرو پوهاند په هند کی ژوندی و .

عبد الرحیم مانگر او عالم در دالمیدع مولف ژوندی و .

۱۵۹۴ م ۱۰۰۳ ق

د اکبر پاچا لښکرو قند هار

نیویء .
میر معصوم نامی دسید صفا ئی
قند هاری زوی د قند هار کومکسی
مقرر سو .
خواجه نظام الدین احمد هرزی
د محمد مقیم زوی د طبقات اکبری
لیکوال مؤرخ په هندکی وفات سو .
ملک جلال الدین محمود دنیمروز
ملک قلعه سبز ته نقل مکان وکړه .
عیسی د اخوند پنجو شا گرد او
عالم د اهل بیت پر فضیلت یو کتاب
و کینیس .

۱۵۹۵م ۱۰۰۴ق

جلال الدین رو بنانی د اکبر پاچا
عسکری مشر قلیچ خان کابل ته
وتبستا وه ، او له تیراوه تر کابل
او غزنی پوری ئی د پښتو نخوا
سیمې و نیو لی .
شاه بیگ خان کابلی چی داکبر
پادشاه له خوا دقندهار حکمران و ،
د کاکرانو ښو رښته ئی کښیناوه ،
او قند هار د اکبر په پاچا هی
پوری اړه در لوده .

ملک جلال الدین محمود د نیمروز
ملک د ملک شاه حسین سره د
قند هار نیو لوته ولاړل .
شاه محترم شاه کتور چی خان
ئی د هرات د سلطان حسین له
پښته باله په چترال کی د حکمرانی
کونړی تاسیس کړه .
مولانا آگه ابن یمین شبر غانی
شاعر او عالم په شبر غان کی
وفات سو ، د شعر د یوان لری .
سید معصوم نامی د قندهار په

سپیر وان کی د خپل نیکه سید
شیر قلندر سبز واری بن سید میر
انصاری تر مزی پر مزار یو
ډبر لیک و کینیس (۱۹ شوال) .
عماد هرزی خطاط د محیی هرزی
خطاط زوی په بلخ کی د عبدالمؤمن
خان لپاره د مولانا بلخی د مثنوی
یوه مزینه نسخه وکښله . (د کابل
دخطی نسخو کتابخانه) .
صادق محمد خان د محمد باقر
هر وی زوی د هند عسکری مشر
په دهو لپور کی وفات سو .
عیانی کابلی شاعر د هند په
یوه جنگ کی و وژل سو .

شیخ هاشم کشمی د خواجه
قاسم زوی مشهور نقشبندی صوفی
دزبده المقامات مؤلف په هند کی
ژوندی و .

۱۵۹۷م ۱۰۰۶ق

ملک شاه حسین د نیمروز له
تر قون خخه قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۸م ۱۰۰۷ق

جلال الدین رو بنانی غزنی و نیویء
او د پښتنو منلیء مشر سو .
د سیستان ملکان او خلک له
هراته قلعه فتح ته راغلل ، او ملک
حسین د شاه عیس لید و ته
قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۹م ۱۰۰۸ق

د نیمروز ملک شاه حسین په
هرات کی د شاه عباس لیدو ته
ولاړ
عبد الله د ملا رکن الدین زوی
دپښتو شاعر ژوندی و

۱۶۰۰م ۱۰۰۹ق

د اکبر پاچا لښکر و په غزنی کی
پر جلال الدین رو بنانی حمله وکړه ،
او د جنگ پر میدان د شاد مان
نومی په لاس ټپی سو او شریف
خان اتکه د اکبر پاچا سپه سالار ،
مراد بیگ دقرر کیء چی جلال الدین
مړکی ، او سرئی د ډهلی دربار ته
واستوی .
تر جلال الدین رو بنانی وروسته
د ده ورا ره احداد د عمر شیخ زوی
د بایزید لمسی ئی پر خای
کښینو ست .

۱۶۰۰-۱۶۲۵م ۱۰۰۹-۱۰۳۵ق

احداد د عمر شیخ زوی دپښتنو
دآزادخوا هی دنهضت مشر و .
میر معصوم نامی قند هاری شاعر
او عالم او ددیرو آثارو مؤلف ، تا ریخ
سنه یا تاریخ معصومی
و کینیس (۱۰۰۹ ق)
دو لت خان لودی د هند پښتون
قائد په احمد نگر کی مړسو .

۱۶۰۱م ۱۰۱۰ق

شیخ متی کاسی افغانی زاهد
او صوفی په هند کی وفات سو .
مولانا نیازی شاعر د مولانا
وصالی بد خشی زوی له دکنه حجاز
ته ولاړ از هوری مړسو .

سدو خان د معروف زوی د
قندهار په مشر توب دشاه عباس
صفوی له خوا پیژندل سوی و او
مرکزی ارغسان و .
زین خان کوکه د خواجه مقصود
هرزی زوی د لاهور صوبدار او

شاعر مو سیقی دان وفات سو .
د نیمروز ملک شاه حسین په
مروکی دشاه عباس ملگری و .
میر درست کابلی خطاط او عیار
شناس په هند کی ژوندی و .

۱۶۰۲م ۱۰۱۱ق

میرزا حسن د شاهرخ بدخشانی
زوی پر قند هار حمله وکړه ، خو
شاه بیگ کابلی د قند هار حکمران
دی مات کیء او چخچران ته
وتبستیدئ (ذی حجه) .
محمد صالح ندایی چی په کابل
کی دخسرو شیرین مثنوی دخواجه
حسن خالدار په نامه او صرف بهائی
هم نظم کړی و ، په دغه کال هند او
حجاز ته ولاړ .

۱۶۰۳م ۱۰۱۲ق

میر معصوم نامی قند هاری د
تاریخ سند مؤلف داکبر پاچا له
خوا د ایران صفوی دربار ته سفیر
واستول سو او د ده زوی میر
بزرگ چی ور سره و ، د فراه او
قند هار ترمنځ ئی د ښور او پرغره
یو ډبر لیک و کینیس .

خواجه محمد باقی کابلی نقشبندی
صوفی او عالم په هند کی وفات
سو .

۱۶۰۴م ۱۰۱۳ق

د احمد بن ابی القاسم بن محمد
بن سالم بن عبد العزیز بن شعیب
هرزی صوفی د ژوند وخت
(ولادت ۹۲۰ ق) .

۱۶۰۵م ۱۰۱۴ق

جلال الدین محمد اکبر د همایون
زوی ۶۴ کلن پسله (۵۲) کالو

حبیب الله هروی نور زی خپل د پښتنو تاریخ (مخزن افغانی) د هند په برهان پور کی تمام کی (جمعہ ۱۰ ذی حجه - ۲۲ جنوری) په فارسی ژبه .

اخوند درو یزه ننگر هاری خپل فارسی کتاب تذکرة الا برار والا شرار و کینیس .

خوشحال خان خټک د شهباز خان زوی د خټکو دا کورپی په سرای کی وزیریدی. دی د پښتو لوی شاعر او قومی زعيم و (ربیع الثانی - مئی).

احمدیادگار په هند کی تاریخ شاهي ، یا تاریخ سلاطین افغانه (وکینیس (دکلکتی چاپ ۱۹۳۹م).

۱۶۱۴م ۱۰۲۳ق
 ملک شاه حسین له نیروز څخه کیچ او مکران ته ولاړ (۱۷ شعبان) .

۱۶۱۵م ۱۰۲۴ق
 احداد رو بنانی په چرخ کی د جها نگیر پاچاله لښکرو سره جنگ وکی چی دري زره تنه ملگری یی مړه سول . او احداد د قند هار خواته ولاړ .

عبدالطیف د عبد الله عباس زوی د بنیر او سیدونکی په تیراه کی د مولوی معنوی د مثنوی اتیا خطی نسخی سره مقابله کړی ، او یوه صحیحه نسخه یی ځنی جوړه کړه (د کابل او پېښور خطی کتابخانه).

میر عماد حسنی مشهور خطاط اونسعلیق لیکونکی چی ډیر وخت په هرات کی و، دشاه عباس په

۱۶۱۱م ۱۰۲۰ق
 احداد د عمر شیخ رو بنانی زوی دپښتنو قائد ، پر کابل حمله وکړه او په بالا حصار کی یی د معزالملک سره جنگ وکی ، چی د احداد ملگری بارکی په دی جنگ کی مړ سو ، نو احداد بیرته لوگر ته ولاړ (دوشنبه ۲ صفر .

د جها نگیر له د رباره د پنجاب حکمران قلیچ خان کابل ته د احداد مقابلی ته مقرر سو .

احمدخان کنبود په بیگ خان زری معدن اخبار احمدی (مجمع التواریخ) په هند کی دپښتنو پاچها نو پر احوال و کینیس .

امام الدین متی زی د شیخ کبیر زوی دتاریخ افغانی مؤلف په پېښور کی ژوریدی. ع.

۱۶۱۳م ۱۰۲۱ق
 خواجه نعمت الله بن خواجه

دخورا ډیرو کتابو مؤلف دی .

۱۶۰۶م ۱۰۱۵ق
 جهانگیر پاچا د پېښور له خوا کابل ته راغی (۱۸ صفر) دشیر خان افغان دپېښور او عرب خان جلال آباد حکمرانان او عارف دملاصاف حلوی زوی ئی د کابل په قضاة صدارت مقرر کړل او د کابل حکمران کفالت ئی تاش بیگ خان نه وسپاره .

د جها نگیر په امر د کابل په بالا حصار کی ودانۍ جوړی سوی د نیروز ملک غیاث الدین محمود وفات سو .

۱۶۰۷م ۱۰۱۶ق
 خان دوران شاه بیگ خان کابلی د جها نگیر له خوا د کابل او تیرا او بنگنيس او بنیر صو بدار مقرر سو (جمادی الاولی) دی تر ۱۰۲۶ق پوری د کابل صو بدار و .

د جها نگیر په امر د بابر پاچا د قبر شنخته د ده پر قبر په کابل کی و درول سوه .

محمد صدیق هدایت کشمی د «مبداء و معاد» رساله دشیش احمد مجدد سر هندی له افاد اتو څخه و لیکله د شیخ قاسم متی زی د تذکرة اولیای افغان د مؤلف وفات د هند په چنار گړی کی .

۱۶۰۸م ۱۰۱۷ق
 دنیمروز ملک شاه حسین دهرات له لاری حجاز او حج ته ولاړ .

۱۶۰۹م ۱۰۱۸ق
 د نیروز ملک شاه حسین له مکرانه را ستون سو (۱۵ شعبان) .

پاچهي دهند په اکبر آباد کی وفات سو (۱۳ جمادی الاخری) او د ده زوی شاهزاده سلیم د نور الدین محمد جها نگیر په لقب په آگره کی ۳۸ کلن پر تخت کښینو ست (۱۸ جمادی الاخری) .

۱۶۰۵ - ۱۶۲۷م ۱۰۱۴ - ۱۰۳۷ق
 د نور الدین محمد جها نگیر بن اکبر پادشاه د پاچهي دوره .

د صفویانو لښکر له هراته راغلل او قندهار یی کلابند کی خود د جهانگیر له در پاره میرزا غازی ترخان راغی او قند هاری و ساتی، صفوی لښکر ئی و شړل (۱۲ شوال ۱۴ ق) وروسته د قند هار حکمران میرزا غازی و .

شیش محمد صالح الکو زی په قندهار کی ژوندی و دی د پښتو شاعر او عالم او زاهد سپری و چی ملا الله یار د ده پر احوال باندی تحفة صالح و کینیس .

ملا یحیی (محبی) با غد شتی هروی خطاط او شاعر د محمد حسین زوی د هرات په گاز رگاه کی یوه نو شته په عالی ثلث و کښله چی (د عمل امام قلبی خاتم بر) لیک هم لری . یحیی د فتوح الحرمین ناظم او د دیوان خاوند دی .

عبدالکریم د اخوند در ویزه زوی د خپل پلار پښتو مخزن اسلام تکمیل کی .

۱۶۰۶م ۱۰۱۴ق
 د علی بن محمد سلطان هروی مشهور په ملاعلی قاری مشهور فقیه او مؤلف وفات په مکه کی . دی

امر د مسعود بك مسگر په لاس وواژه سو، مولانا ابوالبقا نو سوی خرا سانی خطاط د ده معاصر و.

۱۶۱۶ م ۱۰۲۵ ق

میرزا ارشد برنا بادی هروی شاعر او مولف او خطاط په برنا باد کی وزیریدی.

د نیمروز ملک غیاث محمد دی او میر محمد وفات سول.

۱۶۱۷ م ۱۰۲۶ ق

مهابت خان دبنگین د صو بسی حکمران مقرر سو او رشید خان یی کډمکی و. (ربیع الاول).
خان دو ران شاه بیگ خان کابلی دتمپتی صو بدار سو، او په عوض کی قلیچ خان د کابل صو بدار سو.

۱۶۱۷ م ۱۰۲۷ ق

د لاور خان کاکړ د کشمیر صوبدار مقرر سو.
شاه حسین بن ملک غیاث الدین محمد دسیستان دملکانو تاریخ احیاء المارک تالیف کی.

۱۶۱۸ م ۱۰۲۸ ق

د احمداد روښانی او امان الله د مهابت خان زوی دجهانگیری لښکر مشر جنګ او د احمداد ماته.

د نیمروز ملک جلال الدین محمود اصفهان ته ولاړ.

ملایحی محیی دهرات خطاط او شاعر وفات سو.

۱۶۱۹ م ۱۰۲۹ ق

د جهانگیر له خوا خواجه عبد العزیز نقشبندی د بهادر خان اوزبک پر خای د قندهار صوبدار

اوبا پا خواجه ئی کومکی مقرر سو.

۱۶۲۰ م ۱۰۳۰ ق حدود

پیر محمد حنیف پلوسی پران مجموعه تاریخ افغانان وکینس. له مخزن اشغالی او اسرار الافغان او تذکره ابرارو اشرار شخه اقتباس (دپینبور موزیم خطی نسخه).

ابراهیم بیتهنی دنعمت الله هروی پرمخزن افغانی باندی الحاقات زیات کړل.

۱۶۲۱ م ۱۰۳۱ ق

د شاه عباس صفوی لښکر وقندهار ونيوی او خواجه عبد العزیز دجهانگیر حکمران تسلیم سو (جمادی الاولی).

شیر خان ترین د پښین ملکی مشر و.

۱۶۲۲ م ۱۰۳۲ ق

د شاه عباس صفوی له خوا گنج علی خان دقندهار حکمران سو.

حسین خان په پښتو او فارسی تواریخ اشغان وکینس.

۱۶۲۳ م ۱۰۳۳ ق

مدار المها م خواجه ابوالحسن د کابل حکمران اودده زوی احسن الله ظفر خان یی په وکالت دجهانگیر له خوا مقرر سول.

د پیر سباک د کلی پیر معظم شاه په هند کی تواریخ حافظ رحمت خانی د خواجه ملیزی د تواریخ افغانه شخه اقتباس او لنه کی.

۱۶۲۴ م ۱۰۳۴ ق

شیخ احمد مجد د الف ثانی د مولانا عبدالاحد کابلی نقشبندی زوی ۶۳ کلن په سر هند کی وفات

او بنخ سو (سه شنبه ۲۸ صفر).
میر محمد صلاح او بهی خطاط د شرازی عرفی کلیات په هرات کی وکینس (د هرات د ملا محمد علی خطاط نسخه)

مولانا شمس علی هروی خطاط ژوندی و ۱۶۲۵ م ۱۰۳۵ ق

جهانگیر د پینبور له خوا کابل ته راغی (یکشنبه ۲۱ شعبان) دی له کابله ددی کال په آخر کښی هند ته ولاړ.

د احمداد روښانی په مشری د تیراه د پښتنو او د جهانگیر دکابل دحکمران ظفر خان ترمنځ جنګ اود احمداد وژل او دده پری کړی سر پهلی ته استول.

تر ده وروسته ئی زوی عبدالقادر روښانی پر خای کښینوست.

۱۶۲۵ - ۱۶۳۴ م ۱۰۳۵ - ۱۰۴۴ ق
عبدالقادر د احمداد روښانی زوی د پښتنو مشر و.

۱۶۲۶ م ۱۰۳۵ ق

د بهاکو خان یوسف زی او د کی.

شهباز خان ختک جنګ په جهانگیره کی امیر خلیل قلندر هراتی خطاط په حیدر آباد د کن کی وفات سو.
د کابل په جلګه کی دراجپوتانو او کابلیانو جنګ او د ۹۰۰ راجپوتو وژل او ۵۰۰ را جپوت نیول او خرخول.

یحیا سبز واری هروی منشی او شاعر په مکه کی وفات سو.

۱۶۲۷ م ۱۰۳۶ ق

د نظام الدین بن عبدالشکور بلخی حنفی مفسر دریاض القدس

او شرح لمعات عراقی د مولف وفات.

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

جهانگیر د جلال الدین اکبر زوی په لاهور کی ۶۰ کلن پسله ۲۲ کاله پاچھی وفات سو او د ده زوی شاهزاده خرم د شهاب الدین محمد شاه جهان په نامه په آگره کی پاچا سو (دوشنبه ۷ جمادی الثانیه ۱۶۲۸ - ۱۶۶۵ م ۱۰۳۷ - ۱۰۷۶ ق
د شاه جهان ین جهانگیر یاد شاه د پاچھی دوره.

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

ندر محمد خان د ماوراالنهر پاچا او د ده زوی عبدالعزیز بامیان ونيوی او په قلعه ضحاک کی خنجر خان محاصره کی (۱۵ رمضان) وروسته ئی دری میاشتی کابل هم کلاندکی خوجی شاه جهان خواجه ابوالحسن مهمند او مهابت خان د ۳۵ روز لښکرو سره کابل ته راواستول (۱۵ ذی قعدة)

۱۶۲۹ م ۱۰۳۸ ق

د شاه جهان لښکر راورسید ل او کابل ئی د ندر محمد خان له محاصری شخه خلاص کی (جمعه ۱۶ محرم) ندر محمد خان دغوری له لاری بلخ ته ولاړ.
د مهابت خان له خوا عوض بیګ د ضحاک د کلا په قلعه داری مقرر سو.

شیر خان ترین د حسن خان زوی د قندهار او هند تر منځ دپښین لار ونيواله او د قندهار د صفوی حکمران علی مردان خان سره ونښت.

کامران خان سد وزی په قندهار کی خپل کتاب (کلید کامرانی)

و کينيس .
پير عني هروي خطاط د عبدالرحيم
عنبرين قلم زوی د سعدي گلستان
په ښکلي نښتعلیق د شاه جهان د
کتابخانې لپاره وکينيس (۲۴ صفر
غره آبان دکابل د خطي نسخو
کتابخانه) مخلص الدوله افتخارخان
کابلي د احمد بيگ انکه زوی د جمون
فوجدار شو .

۱۶۲۹ م ۱۰۳۹ ق

د کمال الدين پښتون غور څنگ
او په يولم گذر کې د عبدالقادر او
کریمداد او محمد زمان روښانیا نو
په ملگري د دهلي له لښکرو سره
جنگ او د پيښور کلابند کول او د
سعید خان صوبدار مقاومت .

۱۶۳۰ م ۱۰۴۰ ق

پیرا خان د دولت خان زوی چی
په (خان جهان لودی) مشهور او د
هند لوی امیرو دشاه جهان دلښکرو
سره په جنگ کې و واژه سو
(دوشنبه غره رجب)
میرزا خان د نورالدين روښاني
زوی د پښتو شاعر په دکن کې
واژه سو .

احمد بيگ انکه کابلي دشاه جهان
له خوا د ملتان فوجدار شو .
دريا خان رو هيله دا و دزی په
هند کې ووژل سو .

محمد عالم بن شيخ محمد صالح
ندایي سمر قندی د غزني خان لپاره
دغزني دمشايخو تاريخ (مرآه الاوليا)
وکينيس . (د تاشکند خطي نسخه
۱۰۹۶ ق)

سيد عبدالوهاب د سيد غازي
زوی مشهور مجاهد او عالم اومولف

(اخوند پنجو) د پيښور په اکبر پوره
کې ۹۶ کلن وفات او ښخ سو
(دوشنبه ۲۷ رمضان) دی په ۹۹۰
ق اکبر پوری ته راغلی و او دپښتو
کنزالد قايق ئي منظوم کېء.

۱۶۳۱ م ۱۰۴۱ ق

خواجه خضر خان د سدو خان
زوی د قند هار مشر شو د ده نور
ورويه مغدود خان - زعفران خان
کامران خان - بهادر خان ورسره
ملگري وو .

شير خان ترين له پښينه پرسیوی
لشکر کښي وکړه او د صفوی لښکرو
مشر عني مردان خان له قند هاره
پرپښين حمله وکړه او شير خان د
ملتان له لاری د شاه جهان در بار
ته پناه وروپه (رمضان)

۱۶۳۲ م ۱۰۴۲ ق

رحمان بابا د پښتو صوفي شاعر
د پيښور په بهادر کلي کې وزپړیدی
دی د عبدالستار مومند زوی و (وفات
ئې ۱۱۱۸ ق)

اسد خان د معصوم کابلي زوی
د غزني تهانه دار شو .

۱۶۳۴ م ۱۰۴۴ ق

سعید خان دکابل حکمران
عبدالقادر روښاني او الله داد د
جلال الدين روښاني زوی ونيول او
په هند کې بند يان شول .

۱۶۳۶ م ۱۰۴۶ ق

عبدالقادر د روښاني احدات زوی
په پيښور کې محبوس وفات سو .

۱۶۳۷ م ۱۰۴۷ ق

کریمداد د جلال الدين روښاني
زوی په پيښور کې د شاه جهان
په حکم وواژه سو . (رمضان)

شاه جهان د کابل حکمران سعید
خان وگو ماره چی د قندهار دنيولو
هڅه وکي ، د قندهار حکمران علی
مردان خان د ملک مغدود او ملک
کامران د سدو خان د زامنو په
ملگري د صفو يانو اقتدار په قندهار
کې ختم کېء اودشاه جهان لښکرو
قندهار ونيو (۲۳ شوال) او سعید
خان دشاه جهان له خوا دلته حکمران
سو (۱۷ ذيقعدة)

سياوش د صفوی لښکرو مشر
پرقندهار راغی او د سعید خان
سره ئي په سنزری کې جنگ وکي .
خو مات سو نو اولای او د قندهار
د غربي خوا کلا وی د شاه جهان
لښکرو ونيولی (دوشنبه ۲۶ ذيقعدة)

۱۶۳۸ م ۱۰۴۸ ق

سعید خان د شاه جهان لښکر
مشر د قند هار مشران ملک مغدود
سدوزی او ملک علاول ترين اوحیات
ترين د ځان ملگري کړه او ساروان
کلائي ونيوله وروسته ئي د زمين
داور ښار کلابند کې ء او په ۱۶
صفر ئي له رو ښن سلطان څخه
ونيوی .

سعید خان په ۲۳ دربيع الثاني
کلابست له محراب خانه څخه ونيو
اود ربیع الثاني په ۲۱ ورځ ئي
له صفی قلې څخه گريش هم ونيو
او په دی ډول دقندهار ټوله سيمه د
شاه جهان لښکرو لاس ته کړه
(۸ جمادی الاولى)

اخوند درويزه ننگرهاری د گدای
زوی په پيښور کې مړ او ښخ سو
(د پښتو مخزن اسلام او فارسی

تذکره الابرارو والاشرار او ارشاد
الطالبين مولف)

۱۶۳۹ م ۱۰۴۹ ق

شاه جهان له پيښوره کابل ته
راغی (۲۵ محرم) داراشکوه ئي
غزني ته واستاوه اوسعيد خان ئي
دههزاره جات دپلنگتوش د غورڅنگ
مقابلي ته واستاوه اوغه دهزاره
مشر میراسماعيل د ۲۷ تنو مشرانو
سره کابل ته راوستل (۲۱ صفر)
دقندهار مشران ملک مغدوداود
کامران سدوزی په کابل کې شاه
جهان ته راغلل او پخپله پاچا له
کابله لاهور ته ولاړ (۲۵ ربیع الثاني)
قليچ خان د قند هار اوسعيد خان
د کابل حکمران سول .

ملک او دل د قندهار قومی مشر
او ملک حمزه د سيستان د ملک
جلال الدين زوی سره ملگري سول
اردهلمند په خانشين کې په ملی
غور څنگ لاس پوری کې له خوملک
او دل په جنگ کې ووژل سو او
حمزه د سيستان قلعه فتح ته ولاړ
(شعبان)

اشرف خان هجري د خوشحال
خان زوی د پښتو ديوان خاوند
شاعر په اکوړه کې وزپړیدی .
قاضی تولک د بلخ قاضي القضاة
په بلخ کې وفات شو .

د بنير عبداللطيف عباسی د
مولينا بلخي د مثنوی او حدیقه
سنایي د نسخو مرتب او د لطايف
اللغات مولف وفات شو .

۱۶۴۰ م ۱۰۵۰ ق

محمود ابن ولي خپل دائرة المعازف
د بحر الا سارفي متاقيب الاخيار

په نامه د ندر محمد خان لپاره په بلخ کې په فارسي وکيښې دا کتاب په ۱۰۴۴ ق شرو سوی و (خطی د شوروی کتابخانی) علی مردان خان د کشمیر حکمران د کابل او صفدر خان د قند هار او سردار خان د بنګېښ په صوبداری مقرر شول (شوال)

ملک مغدود خان او کا مران د سدو خان زامن د قندهار مشران دهلي ته ولاړل .
دمولانا نورالدین هروی خطاط وفات .
خواجه محمد صدیق هدا یت بدخشانی نقش بندی صوفی اوشاعر په دهلي کښې وفات شو (شوال)
حسین شهابی هروی خطاط په هرات کې ژوندی و .

۱۶۴۰ م ۱۰۰۱ ق حدود

داخوند قاسم شنواری پاپین خپل د پښتو فواید الشریعه د مولف د ژوند وخت .

په همدغه وخت کې با بوخان د پښتو بل مولف ژوندی و .

خدا داد سلطان (خود کسی) سدوزی د خضر خان زوی د قندهار مشر و ده د خپلی سیمی ټک له غلجو سره د جلنک پل سنگی وټاکه ، بزوب او بوری ئی هم ونيول .

۱۶۴۱ م ۱۰۰۱ ق

د خوشالخان خټک حکمرانی په خټکو کې

۱۶۴۲ م ۱۰۰۲ ق

د شاه صفی صفوی سپه سالار رستم خان گرجی د قند هار نیو لوته وگو مارل سو، خوشاه جهان شهزاده دارا شکوه او مراد بخش د پروالینکرو سره قندهار ته را واستول .

څکه چې شاه صفی په ۱۲ صفر مړ سو، نو پر قند هار لښکر کشی هم وځنډیده او دواړه شهزادگان پیر ته هند ته لاړل (۱۵ جمادی الاخری)
حسن خان شاملو د هرات حاکم او تکړه نستعلیق لیکول په هرات کې وفات او ښخ سو .

د سعادت خان د خوشحالخان د زوی ولادت (۶ محرم - ۱۷ اپریل)

۱۶۴۳ م ۱۰۰۳ ق

ملک مغدود سدوزی د قند هار مشر د کابل دیوان میر یحیی سره په جنگ کې وواژه سو .
نودی معزول سو او پر خای ئی میر صمصام الدو له کابل ته مقرر سو .

خلیل بیګ د غوربند او قلعه ضحاک تپانه دار سو .

بهرام خان دخوشحال خان زوی وزیر یندی (ربیع الاول - جون) .

۱۶۴۴ م ۱۰۰۴ ق

صفدر خان د قند هار صو بدار مړ سو او پر خای ئی سعید خان ظفر جنګ مقرر سو .

را جه جګت دکلات قلعه دار کابل ته مقرر او پر خای ئی خا نه زادخان د سعید خان زوی مقرر سو .

پر دل خان بریخ دبست او گریش قلعه دار سو ورو سته نو خان زاد خان دزمیند اور قلعه دار سو او دده ورور عبدالله کلات ته مقرر سو .

ندر محمد خان خپل زوی سبحان قلی دپلنگتو ش پسر خای بلخ او بدخشان ته را واستاوه او پر قندهار هم دصفو یانو دحمله خطرو، نوراجه

جګت او قلیچ خان قندهار ته واستول سو (ربیع الاول)

۱۶۴۵ م ۱۰۰۵

محمد طا هر بن قاسم (ابولقا سم) خپل کتاب عجائب الطببات په بلخ کې د ندر محمد خان لپاره تا لیف کې (د کابل خطی کتا بخانه اود ازبکستان اکادیمی علوم) .

اصالت خان او علی مردان خان د ندر محمد خان مقابلی ته له کابل څخه غوربند ته لاړل (۲۶ جمادی الاولی) او په هندو کش او اندراب کې جنگونه وکړه . نو شا هزاده مراد بخش د ۶۰ زرو لښکرو سره د شمالی افغانستان د نیو لو لپاره له لاهوره کابل ته را رهې سو .

خوشحال خان خټک د شاه جهان په لښکرو کې تر اندراب او بدخشانه ولاړ .

۱۶۴۶ م ۱۰۰۶ ق

شاهزاده مراد بخش له پښو ره کابل ته راوړسیدی (۹ ربیع الثانی) او په ۲۱ چاریکاږته ولاړ او دربیع الثانی بغه ۲۲ پخپله شاه جهان هم دوهمه بلا کابل ته راغی .

شاهزاده مراد بخش مراد بخش شمالی افغانستان تر بلخه پورې و نیوی (۳ جمادی الثانیه) ندر محمد خان دشیرغان په جنګ کې مات او مرو ته و تښتیدی .

شهزاده مراد بخش دبلخ تر نیولو ورو سته کابل راغی او د شاه جهان له خوا مددالمهام سعد الله خان د شمالی و لایاتو حکمران او نور حاکمان

هم داسی مقرر سول: دبلخ صو بدار بسا در خان داوود زی .

دبدخشان حاکم قلیچ خان اونظر سهادر خو یشکی .
داندخو حاکم رستم خان او راجه پهار .

دغوری حاکم شاه بیګ خان .
دمیمنی حاکم شاد خان .
اندخو قلعه دار دو لت خان .
دخان آباد حاکم حیات ترین .
درستاق حاکم خنجر خان .
د شبرغان حاکم جبار قلی .
دسر پل او سان چاریک حاکم خوشحال بیګ .

دآقچی حاکم شاد مان پکلی وال .
دخلم حاکم خوا جه عبدالعزیز .
ددره گز حاکم پهار لوا نی .
دبابا شاه حاکم محمد شاه

قدیم .

دنارین حاکم شاه محمد .
دمو من آباد حاکم شیخ فتح الله .
دایبک حاکم افلا طون بیګ .
درباط ریزگان حاکم سلطان بایزید .

دخنجان حاکم میرک بیګ .
ددو شاخ حاکم عبد الففور بیګ .

دفتح آباد حاکم فرخ حسین .
دقریشک حاکم محمد زمان .
داندراب حاکم قاسم بیګ .

دکولاب حاکم جلال الدین دروازی .
دشیر و زرو الما نانو پر قندوز حمله وکړه ، خو را جروپ دقند و زلښکری مشر دوی و شړل او ښار ئی وساته

(رجب) دوی اندخوږ چور کي او تر
آمو و او بنسټل .
د شاه جهان په امر دبا بر شاه
دمر مرو سپین مسجد په څلو یښت
زړه روپی جوړ کړه سو .
د شاه جهان په امر دنملی باغ ودان
سو .

محمد صالح کمبود (محرابۀ بلخ)
کتاب ددی ښار دکلا بندی په شرحه
کې و کینښ (دبر تا نیا دمو زیم خطی
نسخه)

محمد یوسف دشیش رحمت الله
انکی زوی منتخب التواریخ و کینښ
(دکلیم برج خطی کتابخانه) د شاه جهان
له خوا خواص خان دقند هار په
صوبداری او خواجه عبدالرحمن
دبد خشان بخشی او سعادت خان
دتر مذ په قلعه داری او سید اسدالله
دزمینداور په حکمرانی او ذوالقدر خان
خان دکابل په قلعه داری مقرر سول
او پخپله پېښور ته لاړ (۲۶ شعبان)
۱۶۶۶ م ۱۰۵۶ ق حدود
الهام داد الله داد رو بننا نی زوی
دهند په ناندیر کې و فات سو .

۱۶۶۸ م ۱۰۵۸ ق
شاه عباس صفوی د (۵۰) زرو
لښکرو سره قند هار تر دوو نیمو
میا شتو کلابندی ورو سته و نیو
(۹ صفر) او محراب خان ئی دکلا بست
او زمینداور په نیولو و گو ماوه او
پخپله بیر ته دهرات له لاری ایران
ته ولاړ .

څکه چی دا فغانستان پر شما لی
ولایاتو حملی کیدی او عبدالعزیز

وخت کی شاه جهان څلر مه پلاکابل
ته راغی، خو قند هار ئی صفویانو ته
پر پېښور اود روژی په میا شت بیر ته
لاهور ته ولاړ، او رنگز یب هم
دقندهار محاصره پسر پېښو او
لاهور ته ولاړ (ذیقعه).

مولانا نور محمد (محمد یو نس)
داباسین د کوهستان مجاهد او
مدرس وفات سو .

۱۶۵۰ م ۱۰۶۰ ق

شاهزاده شیر خان دخضر خان
سدوزی زوی دقندهار مرز بان ووده
خپل رقیب حسین معضود خان زوی
ملتان ته و شاپه او توالو ابدالیو
تر فراه پوری دی په مشری و مانه،
بدال خان با میزی او میر الکوزی
هم دده تا بعان وو .

حاجی عبدالعلی تالقانی منشی او
دانشاء دکتاب مؤلف په هند کی مړ
سو .

شیخ امام الدین محمد عنایت الله
دشیش کبیر بالا پیر متی زی زوی
دتاریخ انساب افغانی مؤلف په پېښور
کی مړ او ښخ سو (ولادت ۱ محرم
۱۰۲۰ ق).

۱۶۶۳ م ۱۰۶۱ ق

شاه جهان خپل زوی او رنگز یب
د ۶۰ زرو لښکرو ۴۰ توپو او لسو
جنگی فیلانو سره دملتان له لاری
پر قند هار را واستول (۱ جمادی -
الاولی) او شاه جهان هم پنځمه پلا
کابل ته راغی (۱۶ ربیع الاول)
قند هار دوی میا شتی کلابند سو،
خو او رنگز یب نا کامه کابل ته
ولاړ، او شاه جهان هم له کابله په
ناکامی هند ته ستون سو (رمضان).

اودارا شکوه ئی دکابل په حکمرانی
پر پېښو .
میر من نازو توخی دسلطان ملخی
لور دمیرویس خان مسور دپښتو
شاعره دقلات په توخو کی و زیږیده .
قاضی محمد اسلم هروی مشهور
عالم اود کابل قاضی و فات او په
لاهور کی ښخ سو .
میرک بلخی شاعر (فکری) په
اصفهان کی و فات سو .

۱۶۵۱ م ۱۰۶۲ ق

شاه جهان خپل زوی دارا شکوه
دیو لکو لښکرو او ۵۴ توپو او ۱۷۰
جنگی فیلانو سره دکابل له خوا پر
قندهار را واستاوه او ودریمه پلائی
محراب خان صفوی په قند هار کی
کلابند کي خو تر (۵) میا شتو
کلابندی ورو سته نا کامه هند ته
ستون سو (ذیقعه) او قند هار
صنویانو ته پا ته سو .

خواجه فاضل بیگ دکابل ا میر
وفات سو، قبر او شنځنه ئی دکابل
په عاشقان او عارفان کی ده .

۱۶۵۲ م ۱۰۶۳ ق

دشیش رحیمارکستیر کاکا صاحب
بنابک صاحب مشهور صوفی او
مر شدوفات ۸۰ کلن جمعه ۲۴ رجب
مسأوی ۲۱ جون دی دپېښور د نو
ښاره سره ښخ اوردکاکا خیلو نیکه
دی. (ولادت جمعه ۱ رمضان
۹۸۳ ق).

رشید خان بدیع تونسی لطایف
الاخبار یا تاریخ قند هار و کینښ،
دتیر کال دکلابندی حال .
(دبر تانیا دعوزیم او اند یا آفیس
خطی نسخه).

۱۶۵۳ م ۱۰۶۳ ق
 عبدالقادر خان خوشحال خان زوی
 د پښتو شاعر او مؤلف و زیږیدلی (۲۵ دی حجه = نومبر).
 موبد شاه په دبستان مذاهب کې
 دروښانیاو نښه معلومات وکښل.
 توکل بیګ بن لو یک (تولک)
 بیګ حسینی واقع نو یس په غزنی
 کې د شاهنا می منتخب او منشور
 کتاب (تاریخ دلکشای شمشیر خانی)
 د غزنی د حکمران شمشیر خان
 لپاره وکښل.
 (د کابل خطي کتابخانه اود بر تش
 موزیم خطي نسخه).

۱۹۵۴ م ۱۰۶۴ ق
 بنگښو سره د خوشحال خان او
 خټکو جنگ.
 مبارک خان نیازی دمحمد خان زوی
 د ننگښ د صوبې ته نه دارسو.

۱۶۵۵ م ۱۰۶۶ ق
 هادیداد د جلال الدین رو ښا ته
 زوی دهند په ناندیر کې وفات سو.

۱۶۵۶ م ۱۰۶۷ ق
 بهنا در خان افغان د کابل مستقل
 صوبدار معزول او پر ځای ئی
 د شاه جهان له درباره رستم خان مقرر
 سو. ددغه کال دلوی اختر د میاشتمی
 په اومه شاه جهان نا روغه سو او
 او رنگ زیب پر و لیعهد داراشکوه
 غالب سو او ډهلی ئی و نیوی.ع.
 دصالح محمد زایر بد خشی شاعر
 وفات.

۱۶۵۷ م ۱۰۶۸ ق
 شاهزاده او رنگ زیب عالمگیر
 محی الدین خیل پلار شاه جهان
 و نیوی.ع اود هند پاد شاه سو (غرہ

ذیقعدہ) دی د شاه جهان دریم زوی
 چی په ۱۵ ذیقعدہ ۱۰۲۷ ق زوکړی و
 ۴۰ کلن پر تخت کښینو ست او خپل
 ورور دارا شکوه ئی وواژه.

حیات تر ین دعلی خان تر ین زوی
 د کابل حکمران سو.

۱۶۵۸ م ۱۰۶۹ ق
 شاه حسین دمغود خان سدوزی
 زوی دهند په رنگپور کې مړ سو.
 دی دملتان سدوزو ناظمانو شجاع
 خان او شریف خان اومظفر خان رکن
 الدو له نیکه کپری.

داو رنگ زیب لهخواپه افغانستان
 کې دغه ما مورین وو.
 مهابت خان د کابل صوبدار.

مغول خان او سعادت خان د کابل
 کومکیان
 رعایت خان او اسحاق خان د کابل
 بخشیان..

میر یعقوب د کابل دیوان.
 شمشیر خان د غزنی حاکم.
 سعید خان د پتیر او نو ښار
 فوجدار.

۱۶۵۹ م ۱۰۷۰ ق حدود
 ښالم خان د کرم خان هو تک زوی
 دکلات دسیمی مشر و، چی نا زو
 دسلطان ملخی توخی لور ئی وکړه.
 ملا شاه بد خشی عالم او صوفی
 وفات سو.

۱۶۶۰ م ۱۰۷۱ ق
 میرک هروی عالم دداراشکوه معلم
 او دیوان حرم په هند کې مړ سو.

۱۶۶۱ م ۱۰۷۲ ق
 عبدالکریم (کریمداد) داخوند
 در ویره زوی دپښتو مؤلف و فات
 سو.

۱۶۶۲ م ۱۰۷۳ ق

محمد حسین بن حسین سبزواری
 محدث او اخباری زبده الاخبار تألیف
 کړ.ع ۱۷ ربیع الاول.

۱۶۶۴ م ۱۰۷۴ ق

سید امیر خان د پښور صوبدار
 خوشحال خان بندی کړ.ع (جمادی -
 الثانیه = جنوری) او ډهلی ته ئی
 بندی واستاوه (رمضان = اپریل)
 ضیاء اللدین حسین اسلام خان
 (والا) تخلص قطفنی خوستی شاعر
 اود کشمیر صوبدار په اکبر آباد کې
 مړ سو.

۱۶۶۵ م ۱۰۷۵ ق

خوشحال خان له ډهلی څخه
 رنښو رته بندی واستول سو.
 خرمی بد خشی شاعر اولیکوال
 روضه العشاق دسعدی دگلستان
 په تقلید و کښل (خطی).

۱۶۶۵ م ۱۰۷۶ ق

خوشحال خان دستار نامه په
 پښتو نشر و کښله. (۱۷ ربیع الاول
 = ستمبر) دا کتاب دده دجهانداری
 سیاسی نظریه څرگندوی.

۱۶۶۶ م ۱۰۷۷ ق

شاه جهان چی ۳۱ کاله دهند او
 افغانستان پاچا ؤ، تر اته کاله حبس
 ورو ستته ۷۶ کلن په آگره کې مړ
 سو (دو شنبه ۲۴ رجب).

۱۶۶۶ م ۱۰۷۷ ق

امیر خان د کابل صوبدار معزول
 سو او پر ځای ئی محمد امین بخشی
 مقرر سو (ذیقعدہ)

۱۶۶۶ م ۱۰۷۷ ق

په پکهلی او مهابن کې دباکواوملا
 خالاک او سلطان محمود گهرون په
 مشری دپښتنو یوسفزو غور څنگ
 اوداڼک د فوجدار کامل خان سره

دوی جنگونه، چی د هزاره په جنگ کې
 دوه زره تنه مړه سو (شوال)
 خوشحال خان د ډهلی په بازار کې
 له آسه ولویدی او پښه ئی ما ته سو
 (غرہ رجب = دسمبر).

توماس هیکس دجان هیکس زوی
 انگریزی گرزندوی په کابل
 کې مړ او ښخ سو. (۱۱ اکتوبر)

۱۶۶۷ م ۱۰۷۸ ق

د ډهلی له خوا حکمران شمشیر
 خان اودیوسفزو جنگ په شاه منصور
 کې، او د شمشیر ما ته (دمحرم
 منځ = د جولائی اوایل)

مهابت خان دسید امیر خان پر ځای
 د کابل صوبدار مقرر سو او هغه
 دیوسفزو دایلولو لپاره خوشحال
 خان هم له ډهلی څخه ورسره
 راوست.

۱۶۶۹ م ۱۰۷۹ ق

مهابت خان دمغولیه دربار له خوا
 د کابل او پښور صوبدار دیوسفزو
 په سیمه کې دلنگر کوت جنگی کلا
 جوړه کړه.

علی مکی بن طیفور بسطامی
 د شاهنامی دلغاتو شرح و کښله

۱۶۶۸ م ۱۰۷۹ ق حدود

ایمل خان مهمند په خیبر کې
 د ایمل شاه په نامه سکه ووهله او
 د محمد امین د کابل صوبدار ئی مات
 کړ.ع اود خوشحال خان خټک په گډه
 او رنگزیب ته ولاړ مول.

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق

داور نگریب دلنکر مشر اغر خان
 د کابل دصوبدار فدایی خان په
 مرسته په علی مسجد کې دپښتنو
 سره و جنگیدی، خو تر خیبر راتیر

نسو .

خوشحال خان کابل ته راغی .
 میا محمد معصوم مجددی
 نقشبندی د حضرت شیخ احمد
 مجدد زوی په سر هند کې وفات
 سو .

محمد صالح هروی خطاط دهرات
 دسعدیه مسجد نو شته و کښله .

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق حدود

سر مست خان دشیر خان سدوزی
 زوی دقندهار مشرؤ .

عبدالحلیم د عبدالله زوی دا خوند
 درويزه لمسی دپښتو مولف
 ژوندی ؤ .

حاجی یاد گار بلخی استاد نستعلیق
 لیکونکی ژوندی ؤ .

۱۶۷۰ م ۱۰۸۱ ق

مها بت خان دکابل صوبدار
 پيښور ته ولاړ (۱۰ ربیع الآخر =
 اگست) .

شهزاده محمد اعظم له کابل
 لاهور ته ولاړ او امیر خان دخلیل
 خان زوی دکابل صوبدار او افر خان
 ئی کومکې سو .

او رنگ زيب دري کاله په حسن
 ابدال کې پښتنو په مقابله کې تیر
 کړه او پهلې ته ولاړ .

میر محمد شفیع هروی (شفیعا)
 مشهور خطاط ، ادیب ، نقاش او مذهب
 وفات سو .

۱۶۷۲ م ۱۰۸۳ ق

دایمل خان او خوشحال خان په
 مشرې دپښتنو غور ځنگ دهنده
 دغولې حکومت پر خلاف .
 دخيبر په لنډې خانه او تا تره کې

دمحمد امین خان صوبدار د ۴۰ زرو
 لښکرو سره دشنوارو او مومند و
 او اړیدو جنگ دایمل خان په
 مشرې اود مغولو دلښکر تباہی
 (۳ محرم = امني)

امیر خان دکابل صوبدار او افر
 خان فوجی کومکې دایمل خان سره
 په لغمان کې سخت جنگ و کړه .
 دایمی خان داورنگزیب زوی
 صوبدار پيښور ته راغی او
 مستحباب مومندنی مړ کړه . تردی
 وروسته دده پر ځای بیامها بت خان
 مقرر سو .

۱۶۷۳ م ۱۰۸۴ ق

دخوشحال خان جنگونه له خپل
 زوی بهرام خان سره چې دمها بت
 خان صوبدار په لمسون جنگیدي .
 خوشحال خان له دریا خان
 اړیدي اوتا تارخان او شاه بیگ

کوهاتی اوملك خواص خان اونورو
 پښتنو مشرانو سره دتیراه په راجگل
 کې لویه جرگه وکړه او پر نوښار
 باندې دحمله کولو فیصله ئی وکړه .

ددی کال په منځ کې خوشحال
 اوتاتار اړیدي د اړیدو او خټکو
 په کومک پر نوښار حمله وکړه .
 او عالمگیر دپښتنو مقابله کې ته
 شجاعت خان اومها راجه جسونت
 سنگه را ولیږل (۱۷ شعبان) .

ایمل خان مومند او پښتنو
 کړه په کې د عالمگیر صوبدار شجاعت
 خان اودده په زرو لښکرو ووژل
 (۱۸ ذی قعدة = فبروری) .

ددغه کال په آخره میاشت ذی حجه
 کې دریا خان او اړیدو دکوهات

پر کلا حمله وکړه ، خوشیر محمد خان
 دکلا ساتندوی دوی و شړل اوتاتار
 خان ددریا خان اړیدي ورور په دی
 جنگ کې ووژل سو .

۱۶۷۴ م ۱۰۸۵ ق

او رنگ زيب عالمگیر دهند پاچا
 دپښتنو د مقابله اود خوشحال خان
 د ماتولو لپاره حسن ابدال ته راغی .
 (۱۱ محرم = اپریل) او خوشحال
 خان تیراه ته ولاړ (غره ربیع الاول =
 جون) وروسته نو دیوسفزو سیمو
 ته راغی او عالمگیر پیر محمد افر
 خان دپښتنو مقابله کې ته مقرر کړه .

شهزاده محمد اکبر اوفدای خان
 صوبدار عالمگیر له خوا کابل ته
 واستول سو (رجب = اکتوبر) دوی
 دپښتنو سره ډیر جنگونه وکړل
 اوددی کال په آخر کې فدای خان
 له کابل پيښور ته راغی .

۱۶۷۵ م ۱۰۸۶ ق

دپښتنو قبایلو دایمل خان او دریا
 خان په مشرې دعا لمگیر لښکر چې
 مکرم خان او شمشیر خان ئی مشران ؤ
 په خایخ کې ټوله تباہ کړل ، شمشیر
 خان ددریا خان په لاس ووژل سو
 اومکرم خان زخمی وتښتیدي .
 دخایخ دپښتنو فتح په ربیع الاول =
 جون کې وه .

د خایخ ترماني وروسته عالمگیر
 بخشی الملک سر بلند خان دنوزرو
 سپرو سره دپښتنو مقابله کې ته
 مقرر کړه افر خان ئی دجلال آباد
 تمپانه دار او هر بزخان ئی جگدنک
 او انله داد خان ئی لنډی کوتل او
 خنجر خان ئی بنگښوته ولیږل

(۳۰ ربیع الاول) ددغه کال په
 جمادی الاخر کې (ستمبر) پښتنو
 هزبرخان په جگدنک او عبداللله
 خان د عالمگیر منصب دار ئی په
 باجوړ کې وواژه .

په دغه کال کې خوشحال خان
 داورنگزیب مقابله کې دپښتنو
 قبایلو په تیاره ولو بخت و ، خو
 اورنگزیب ناکام له حسن ابدال
 لاهور ته رهي سو (۱۵ شوال ،
 دسمبر) تردی وروسته دگڼت په
 جنگ کښی شیر محمد خان بنگښ
 پر خوشحال خان غالب سو او دی
 په جنگ کې زخمی سو (۹ ذی حجه)
 نظام خان دخوشحال خان زوی وفات
 سو دجمادی الاولی = اگست) دده
 ولادت ۴ محرم ۱۰۶۰ ق

۱۶۷۶ م ۱۰۸۷ ق

عالمگیر پاچا خپل زوی محمد
 معظم د شاه عالم بهادر په لقب
 دپښتنو د مقابله لپاره کابل ته
 راواستاوه او امیر خان ئی دده په
 ملگری مقرر کړه . دوی په ۲۵
 جمادی الاخری (۲۵ اگست) کابل
 ته ورسیدل .

۱۶۷۷ م ۱۰۸۸ ق

اعظم خان کوه که (فدای خان
 مظفر حسین) دکابل صوبدار مقرر
 سو .

په دغه کال سخته وچ کالی وه .

۱۶۷۹ م ۱۰۸۹ ق

خوشحال خان خپله فضل نامه
 په پښتو مثنوی منظومه کړه .

۱۶۷۹ م ۱۰۹۰ ق
سلطان ملخي توخي د زابل
حکمران او ددهلي نه خوا په رسميت
پيژندل سوی و .
قاسم خان دپښتو ديوان خاوند
شاعر ژوندي و .
سيد حسين دپير بابا لمسي
دپښتو ديوان خاوند او دجنگنامه
حسين او خلاصة الاسلام ليکونکی
ژوندي و .

۱۶۸۰ م ۱۰۹۱ ق

دکوهاټ په ډوډه کې د خوشحال
او بنگښو جنگ اود بنگښو ماته
(رجب = اگست) دا جنگ د
عالمگير دامورينو په لمسون د
پښتنو په منځ کې اچول سوی و
خوشحال وايي :

چه په نام پښتون غو
خيږي پري خونپيري
اور نگ زيب هسي
با چا دي د اسلام
اخوند ملاسيد ابلخي شاعر، خپل
نارسي ديوان په بخارا کې تکميل کړی .

۱۶۸۱ م ۱۰۹۲ ق

مير محمد عيسي همت خان امير
الامراء اود اجمير صوبدا ر قطعني
شاعر په اجمير کې وفات سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۳ ق

اشرف خان هجري د خوشحال خان
زوی دهند په بيجاپور کې بندي
سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۴ ق

جلال خان (دليرخان روهيله) داؤد

زی دهند لوی پښتون صو بدار
مسموم او مړ کړ سو .
ملاشرف الدين سمر قندي تاريخ
راقم يا تاريخ کشيره وکښي ، چي د
افغانستان دشمالی خواو احوال هم
تری .
عبدالرحمن چشمتي دمرآة مسعودی
مؤلف په هند کې وفات سو . دا
کتاب دسالار مسعود غزنوی دژوند
احوال دی .

۱۶۸۳ م ۱۰۹۵ ق

ددي کال په محرمه مياشت کې
دخوشحال ماتې شروسوی (دسمبر)
او امير خان دعالمگير صوبدار په
پښتنو کې نفاق وچاوه . اود ریاخان
چي په جنگ کې زخمی سوی و خپلو
ملگرو خوست ته يووی او هلته مړ
سو .

فقير الله سيف خان خوستي
(بخاري) دکشمير صوبدار چي يو
کشف الايات او بل کتاب ئي دهند پر
راگ او موسيقي باندي کښلی وو
وفات سو (۲۵ رمضان) .

۱۶۸۴ م ۱۰۹۵ ق

د خوشحال خان د پښتو اشعارو
ديوان ۴۰ زرو بيتو ته ورسيدی چي
په آخرکی ۴۵ زره بيته سوه .

۱۶۸۵ م ۱۰۹۷ ق

په دغه کال دپيښور په سيموکی
وچ کالی او کاختی او وباوه .

۱۶۸۶ م ۱۰۹۸ ق

شيخ محمد امين بدخشي عالم او
زاهد دقطرات در- اورساله ضروريه
مؤلف په کشمير کې ۷۰ کلن وفات

سو (۱۱ رمضان) .

سکندر خان د خوشحال خان خټک
زوی چي دپښتو شعر ديوان هم لری
دمهر او مشترى قصه په پښتونظم
کړه (۹۸ ق حدود) .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق

خوشحال خان داپريدو په ډنبره
کښی ۷۸ کلن وفات او په اکوړه کې
بنځ سو (جمعه ۲۸ ربيع الثاني ۲۰
فروری - حوت) دی جنگی مشر او
دپښتنو لوی شاعر او ليکوال دی .
حاجي عادل دسلطان ملخي توخي
زوی دکلات د شاوخوا حکمران و .
تاش محمد قندوزی حجة الاورنگ
شاهيه تاليف کړي (دکابل ارگ
کتابخانه) حافظ نظام مومند دليلی
مجنون قصه په پښتو نظم کړه .
د محمو د بن علي ميمندی
خراسانی امامی عالم د اشرف
العقائد -

حدائق الاحباب - حياة القلوب
دمؤلف وفات .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق حدود

الله يار بن حاجي محمد يار
بلخي ، خپل دوه کتابونه او صاف
نامه عالمگيري او اعظم نامه په هند
کښی وکښل .

قاضی عبدا لکر يم راجن غزنوی
دملتان په امير پور کښی انيس
الشعراء دملتان دوالی احمد خان
بن پير خان په نامه دشعر اوو
پراصطلاحاتو باندي تاليف کړی .
اخوند مياداد محمد زی داشنغر
او سيدونکی دشيوخ رحماکار مريد
او دپښتو شاعر دژوند وخت .

نازو د سلطان ملخي توخي لور
دحاجي ميرويس خان مور د پښتو
شاعره ژوندی وه .

۱۶۹۰ م ۱۱۰۲ ق

آغر خان د کابل فوجدار له کابل
پيښور ته تڼی په لار دی پښتنو
مړکړی او خپل انتقام ئی ځنی
واخيست .

امير الا مرا شير علي خان لودی
دمرآة الخيال تذکره په هند کې
وکښله .

۱۶۹۳ م ۱۱۰۵ ق

شير خان سدوزی په کورنک کې
دصفويانو لښکر پوپنا کړل ، دی
دقندهار د پښتنو مشرو .

۱۶۹۴ م ۱۱۰۶ ق

اشرف خان خټک (هجري)
دپښتو شاعر د خوشحال خان خټک
زوی په بيجا پور کې تر ۱۴ کالو
قيد وروسته پردیسی وفات سو .

۱۶۹۵ م ۱۱۰۷ ق

مصطفى خان خښی د محمد سعيد
زوی افغانی عالم او لښکری مشر
دامارات الکلم په نامه يو کشف
الايات په هند کې تاليف کړی .

۱۶۹۷ م ۱۱۰۷ ق

شيخ محمد ضيا او شيخ نیاز خرقه
شريفه له بخارا او بلخه دجوزجان
فيض آباد ته راوړه (يکشنبه ۲۴
محرم) چي اوس په قندهار کې ده .

۱۶۹۸ م ۱۱۱۰ ق

خواجه محمد بنگښ دپښتو ديوان
خاوند شاعر ژوندي و .
محمد بدیع بن ميرزا بد خشي
دروضة الانساب تاريخ وکښی .

امير خان هجري چي د پښتو شعر دوه ديوانه لري د پښتور په سيمو كې ژوندي و (دانه يا آفس خطي نسخي)

۱۶۹۹ م ۱۱۱۱ ق

قاضي مير محمد زاهد هروي دقاضي محمد اسلم زوي مشهور عالم او مولف دزوايد ثلاثه مؤلف او عسكري محتسب اود كابل وقايع نگار وفات او په كابل كې ښخ سو.

۱۷۰۰ م ۱۱۱۲ ق

مصطفى محمد د نور محمد زوي د كريم داد لمسي داخوند درويزه پرمخزن اسلام باندي په پښتو الحاقات زيات كړل .

عبدالقادر خان خټك پښتو يوسف وزليخا نظم كړه (څلور زره بيته)

۱۷۰۲ م ۱۱۱۴ ق

دپښتنو مشر پردل خان له خوسته پر كابل راغي ، خودشهزاده محمد معظم لښكرو دي مړ كې .

ميرزا محمد ارشد د خواجه علي اكبر ير نابادي هروي زوي ، شاعر او منشي او خطاط او مورخ په برناباد كې وفات سو (ولادت ئي ۱۰۲۵ ق)

شاه حسين هوتك دميرويس خان زوي دكلات په سوري كې وزيريدي .

۱۷۰۳ م ۱۱۱۵ ق

دولت خان سدوزي دسر مست خان زوي دقندهار مرزبان او دده زوي نظر محمد خان په ښار صفا كې دقندهار بيگلر بيگي گرگين

خان گرجي په يوه شېخون كښي ووژل .
باي خان دحاجي عادل توخي زوي دزابل حكمران و .

دسيد حسن بن عبدالله بن سيد محمود پښتوري قادري مرشد وفات په پښتور كې .

غلام محمد د شير خان موگاخيلى زوي داشنغر ددواوي او سيدو نكي معراجنامه په پښتو نظم كړه .
دسيف الملوك دقصي ناظم همدي .

۱۷۰۴ م ۱۱۱۶ ق حدود

رستم خان دخپل پلار دولت خان سدوزي پر ځاي دسرور خان باميزي او كټه خان الكوزي په مرسته دقندهار مشر سو . دده كشر ورور زمان خان په كرمان كې دصفو يانو سره يرغمل و ، او ده دبلوڅو په لاس صفوي لښكر دقندهار جنوب ته تباه كړل .

۱۷۰۵ م ۱۱۱۷ ق

حاجي ميرويس خان دقندهار په كركران كې لو مړي لو جرگه وكړه او دصفوي پاچا پر خلاف دآزادي غورځنگ شرو سو .

محمد صلاح سپاه گردې بلخي ، سبحان قلي نامه وكښله .

۱۷۰۶ م ۱۱۱۸ ق

اورنگ زيب عالمگير تر ۵۰ كلو پاچهي وروسته نيوي كلن دهندپه احمد نگر كې مړ سو (جمعه ۲۸ ذيقعه) دده زوي شهزاده محمد اعظم په احمد نگر كې پاچا سو (۱۰ ذى حجه) بابا سعيد دپښتو

۱۷۰۷ - ۱۷۱۲ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۴ ق

دمعظم شاه بن عالمگير د پاچهي دوره .

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق

گوهر خان د خوشحال خان زوي خپل كتاب قلب السير په پښتو دافضل خان بن اشرف خان بن خوشحال خان په نامه تا ليف كړه داد سير نبوي يوه مجموعه ده (دپښتور هوزيم خطي نسخه)

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق حدود

ملا نور محمد غلجي دملايارمحمد كندهاري زوي په پنجوايي كې خپل پښتو كتاب نافع المسلمین داخوند درويزه په ډول وكښ (د پښتو ټولني خطي نسخه)

مهري هروي شاعره په هند كې ژوندي وه .

ملا محمد علي هروي خطاط د سلطان حسين صفوي لپاره دمير خواند دروضه الصفا يو ټوك وكښ (دكابل خطي كتابخانه)

۱۷۰۹ م ۱۱۲۱ ق

محمد خان بلوخ د هرات صفوي حكمران دقندهار ميرويس خان ته په سفارت راغي ،

۱۷۱۰ م ۱۱۲۲ ق

دهرات له خوا صفوي لښكرو پرقندهار حمله وكړه او ميرويس خان مات كړل اووئي شړل .

۱۷۱۱ م ۱۱۲۳ ق

(۲۵) زره تنو صفوي لښكرو دخسرو خان گرجي په مشري

شاعر په پښتور كې ژوندي و .
صدر خان خټك د خوشحال خان زوي ددلي اوشمي قصه په پښتو مشري نظم كړه .

په همدغه كال ده دآدم خان اودر خاني قصه پښتو كړه .

عبدالرحمن مومند د پښتو صوفی شاعر وفات او دپښتور جنوبی خوانه په هزار خاني كې ښخ سو .
خير الله عارف لاهوري مسعود

نامه د سلطان مسعود غزنوي پر احوال باندي په فارسي نظم كړه .

عبدالرسول د سيد علي زوي دملك فتح خان په غوښت خپل كتاب مجمع اللغات والاسماء وكښ (دكابل ارگ كتا بخانه)

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

حاجي ميرويس خان دقندهار دمانجي په دوهه لوجرگه كې داستقلال اعلان وكړ ، اودصفويانو بيگلر بيگي گرگين خان ئي وواژه (۲۹ ذى قعه) په قندهار كې ملي حكومت جوړ سو .

۱۷۰۷ - ۱۷۱۵ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۷ ق

د حاجي ميرويس خان د ښالم خان زوي ملي رياست په قندهار كې

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

شهزاده معظم بهادر شاه چي دپلاز د مرگ پروخت په كابل كې و ، له دي ښاره ولاړ ، اوپه لاهور كې پاچا سو (دمحرم سلخ) ده خپل ورور محمد اعظم ددهولپور په جنگ كې مړ كړه .

قندهار محاصره كده، مگردميرويس
خان ۱۶ زرو لښكرو دوى ټول
ووزل او خپله آزادى ئى وساتله .
(۲۸ رمضان)
حيات سلطان د حداد د سلطان
سدوزى زوى د هرات مشر و .
معزالدين جهاندار شاه د بهادر
شاه زوى په دهلى كى پاچا سو .
۱۷۱۲ م ۱۱۲۴ ق
معظم بهادر شاه تر (۵) كالو
ناچې وروسته په دهلى كى مړ
سو (محرم) عبدالقادر خان خټك
دسعدى گلستان په پښتو ترجمه
كې ء او نوم ئى گلدسته پر كښيښو
(۲۴) رمضان
۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق
حاجى ميرويس خان خپل ورور
حاجى امكو ددهلى در بار تـــه
واستاوه او ددهلى تيمورى دولت
دقندهار ملي حكومت د حاجى
ميرويس خان په مشرى په
رسميت وپېژانده .
۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق حدود
ميرمن مسرى د قاضى احمدگل
خټك لور ژوندى وه چى دپښتو
فالنامه ئى نظم كړه .
۱۷۱۴ م ۱۱۲۶ ق
رستم خان صفوى حكمران ډير
لښكر پر قندهار راوستل ، خو
ميرويس خان دوى بيا وشړل .
محمد مظفر د ملا اسماعيل زوى
دافضل خان خټك په غوښتنه داعثم
كوفى تاريخ له فارسى څخه په
پښتو ترجمه كې ء (دپيښور دفتح
محمد خټك قلمى نسخه)

۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق
حاجى ميرويس خان دقندهارملى
مشر تر ۸ كالو مشر تاڼه وروسته
وفات او په كو كران كى بښخ سو .
(۲۸ ذى حجه) دده ورور عبدالعزيز
ئى پر ځاى كښيښو ست .
۱۷۱۵-۱۷۱۶ م
۱۱۲۷-۱۱۲۹ ق
دعبدالعزيز د بناليم خان زوى
اقتدار په قندهار كى .
۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق
مهمين دپښتو شاعر خپل كتاب
تذکره الابراج د عظمت داود زى په
غوښت منظوم كې ء . دپښتو غزل
هم آرى .
۱۷۱۶ م ۱۱۲۸ ق
صدر دوران امير الامرا بهادرخان
دقندهار دشاه حسين هوتك ددربار
سپه سالار او دپښتو شاعر دژوند
وخت .
۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق
دعبدالعزيز خان د ميرويس خان
ورور دقندهار دنارنج له مانى څخه
راولويد او مړ سو ، يا خلكو وواژه
(مارچ) او پر ځاى ئى شاه محمود د
دميرويس ۱۸ كلن زوى پاچا كې ء .
۱۷۱۶-۱۷۲۴ م ۱۱۲۹-۱۱۳۷ ق
شاه محمود دميرويس خان زوى
له قندهاره تر اصفهان نه پاچا و .
۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق
په هرات كى دسدوزواو ابداليو ملي
حكومت جوړ سو .
عبدالله خان بن حيات سلطان
سدوزى او دده زوى اسدالله خان په
هرات كى پر عبا سقلنى شاملو صفوى

حكمران باندى ورغلل ، اوهرات ئى
لهجعفر خان څخه ونيوى ء (۲۶
رمضان)
بابو جان بابى دانه غر اوسيدونكى
دكرم خان زوى دشپا او گلان قصه
په قندهار كى په پښتو نظم كړه .
دمحمد حسن بن محمد خراسا نى
كيمياوى پوهاند دشرح المفتاح فى
الصناعات او شرح شذ و ر الذهب
مؤلف وفات .
۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق
ټول هرات او غوريان او كوسان
اومرغاب او بادغيس او غور دهرات
دسدوزو تر ملي حكومت لاندى
راغلل .
په قندهار كى ددهو تكوشا هى وه .
محمد شاه دخجسته اختر زوى
په دهلى كى پاچا سو (ذيقعه)
محمدحسن دملايحيى زوى هروى
خطاط وفات سو .
دمحمد يونس خيبرى د پښتو
ديوان خاوند شاعر دژوند وخت .
۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق حدود
ملا پير محمد هوتك دملا سرور
اخوند كند هارى زوى (پير افغان)
خپل كتاب افضل الطرائيق په پښتو
مثنوى نظم كى او بل كتاب القرايىض
فى ردالروافض ئى وكښى .
۱۷۱۸ م ۱۱۳۱ ق
فرخ سيردعظيم الشان زوى ددهلى
پاچا ووژل سو او رفيع الدرجات
درفيع الشان زوى مړ سو او رفيع
الدوله ورور ئى پر ځاى ودرید ء .
۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق

ددلا رام په جنگ كى اسدا لله
خان سدوزى دشاه محمود هوتك په
مقابل كى ووژل سو . او دهرات
حكومت زمان خان ددولت خان
سدوزى زوى ته وسپارل سو .
۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق حدود
محمد فاضل بربخ دقندهار په
پښور او كى درو ضه ربا نى كتاب
وكښى .
۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق
زمان خان سدوزى دهرات ملي مشر ،
صفوى حكمران صفى قلى خان په
كافر كلا كى مات كى ء او جعفر
خان صفوى بيگلر بيگى ئى وواژه .
مير زاعبد القادر بيدل (متولد
۱۰۵۴ق) په شاه جهان آباد كى
وفات او بښخ سو .
۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق حدود
محمد حافظ د محمد اكبر باركزى
زوى په قندهار كى د تحفه و اعظ
پښتو كتاب وكښى .
۱۷۲۱ م ۱۱۳۴ ق
شاه محمود هوتك له قندهاره
پر كرمان ورغى او دهغه ځاى دحاکم
لطف على خان سره ئى روغوه كړه .
وروسته بيا پراسفهان ورغى او
دصفو يانو پا يتخت ئى محاصره كې ء .
شاه حسين هوتك د ميرويس خان
زوى په قندهار كى پاچا و .
۱۷۲۲ م ۱۱۳۵ ق
دگناباد په جنگ كى د شاه محمود
هوتك لښكرو صفويان مات كړل .
(۸مارچ) .
شاه محمود هوتك اصفهان تر ۸
مياشتى كلابندى وروسته ونيوى او

دايران پاچا سو، دصفويانو سلطنت
ئي ختم كړې (۱۵ محرم) شاه حسين
صفوي دايران تاج، شاه محمود ته
وړاندې كړې (اكتو بر) زمان خان
سدوزي دهرات ملي مشر وفات سو
او پرځای ئې محمد خان د عبدالله خان
زوی كښينو ست. احمد خان ابدالی
د زمان خان سدوزي زوی دزر غونډی له
نسه په هرات یا ملتان کې وزيږيدی .
۱۷۲۲-۱۷۳۷ م ۱۱۳۵-۱۱۵۰ ق
شاه حسين دمير ويس خان زوی
دکندهار پاچا و .

۱۷۲۳ م ۱۱۳۶ ق

محمد خان سدوزي له هراته ولاړ:
او مشهدئي څلور میاشتی کلا بند
کړې مگر ذوالفقار خان د زمانخان
مشر زوی له ښو راوکه راغی اود
هرات ملي مشر سو (تر ۱۱۴۴ ق
پوری).

داؤد خان هوتک دقادرخان زوی
د پښتو شاعر دکندهار په کوکرا ن
کې وفات سو.

ريدي خان مومنددغيات خان زوی
له کندهاره د شاه محمود هو تک سره
اصفهان ته ولاړ، چې بیرته راغی په
پښتو ئې محمود نامه نظم کړه . د
پښتو شعر دیوان ئې هم در لود.

استا دالعلماء ملا یار محمد هوتک
د شاه حسين هو تک ددر بار ملا د
مسایل ارکان خمسه کتاب وکښی .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

شاه محمود هو تک په اصفهان
کې ۲۷ کلن تر اتو کلو پاچهي
وروسته ووژل سو. (۱۲ شعبان)

او دده پرځای شاه اشرف د عبدالعزیز
زوی دمير ويس وراره په اصفهان

کې پاچاسو.

۱۷۲۵-۱۷۲۹ م ۱۱۳۷-۱۱۴۲ ق
شاه اشرف د عبدالعزیز هو تک
زوی دايران شهنشاہ و .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

عبدالحمید ماشو خیل د شاه گدای
قصه په پښتو مثنوی منظو مه کړه
(۱۲۰۰) بیته.

میر من زینبه د حاجی میر ويس
خان لور په کندهار کې ژوندی وه،
او په پښتو ئې دخیل ورور شاه
محمود ویر نه وویله .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق حدود

دهو تکو د سلطنت په وخت کې د
ايران اداري تشکيلات او ماليات
یوه نامعلوم مو لف د تذکرة الملوك
په کتاب کې د شاه اشرف هوتک په
نامه سره را ټول کړل (دمینار سکي
طبع لندن ۱۹۴۳ م)

۱۷۲۵ م ۱۱۳۸ ق

دهرات ملي جرگی باخو ز او
بازغیس ذوالفقار خان او فراه ئې
رحمان خان د عبدالله خان زوی او
هرات ئې الله یار خان د عبدالله خان
زوی ته وسپارل (تر ۱۱۴۴ ق پوری)

۱۷۲۶ م ۱۱۳۹ ق

احمد پاشا د بغداد والی پرايران
لښکر راوستل، خو شاه اشرف
هوتک دوی مات کړل.

شاه اشرف هوتک په اصفهان کې
جامع مسجد جوړ کړ چې د ملا زعفران
او یعقوب خان افغان نو شته د محمد
علی مولوی په خط لری.

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق

شاه اشرف هوتک عثمانی لښکر
وشرل ، اوله عثمانی دولت سره ئې

روغه وکړه.

شاه اشرف هوتک افغان په
اصفهان کې سکه ووهله. (د اصفهان
موزیم) شاه حسين هوتک د کند هار
پاچا له هرات او فراه څخه تر غزني
او گومل او ډیره اسماعیل خان او
ملتان او دره بولان پوری پاچهي کوله.
ناصر خان دکابل او پيښور او
باقرخان د غزني حکمرانان و .

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق حدود

ميا عبدالحکيم کاکړي نقشبندي
عارف په کند هار کې خپله (مقا له)
وکښله ، چې په هند کې چاپ سوی
هم ده.

نصر الدين خان اندې د غزني
اوسيدونکی په کند هار کې د نصر
به تخلص خپل پښتو ديوان د شاه
حسين هوتک په دربار کې تر تيب
کې ؤ.

۱۷۲۸ م ۱۱۴۱ ق

الله یار خان سدوزي په تو بت
جام او کافر کلا کې د نادر شاه افشار
سره جنگونه وکړل اود نادر پښه
زخمی سوه او بیرته مشهد ته ولاړ .
محمد هو تک د داود خان زوی د
شاه حسين هوتک د در بار منشي
په کندهار کې (پته خزانه) تالیف
کړه . دده بل تالیف خلاصة الفصاحة
دی.

محمد عادل پريخ د محمد فاضل
زوی د کند هار په ښور اوک کې
محاسن الصلوة په پښتو نظم کې ؤ

۱۷۲۸ م ۱۱۴۲ ق

دهرات د ملیونو مشر توب
ذوالفقار خان ته وسپارل سو . (۳
شوال)

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

د خلیفه سلطان احمد خان ثا لث
له خوا راشد پاشا اصفهان ته د شاه
اشرف هوتک در بار ته د سفیر په
نوگه راغی اود شاه اشرف له خوا
هم محمد علی خان بلوخ استا ښول
ته سفیر ولیږل سو، اود افغان او
ترک روابط قائم سول.

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

شاه اشرف هوتک تر ۵ کالو
۷ میاشتیو سلطنت وروسته د نادر
افشار له خوا مات سو اود ښور اوک
په ژیړ غره کې د ابراهیم بلوخ په
لاس ووژل سو. (ذی حجه ۲۹ نومبر)
یر ایران د پښتو سلطنت هم ختم
سو.

۱۷۳۰ م ۱۱۴۳ ق

ذوالفقار خان دهرات ملي مشر
داتو زرو لښکرو سره مشهد کلابند

کې ؤ (۱۳ محرم)

۱۷۳۱ م ۱۱۴۴ ق

الله یار خان له مرو چا ق څخه
راغی او دهرات د دفاع کار ئې په
لاس کې ونیو (۱۸ صفر) ذوالفقار
خان دخپل کشر ورور احمد خان
سره کندهار ته ولاړل.

هرات تر یوه کال محاصری
وروسته نادر افشار ونیو (ارمضان)
اود هرات د ابد لیانو دمشری وخت
ختم سو .

۱۷۳۲ م ۱۱۴۵ ق

محمد فہیم دکاکا صاحب لمسي
پښتو نور نامه په لنه بحر منظومه
کړه.

۱۷۳۳ م ۱۱۴۶ ق

ميا عبدالحکيم کاکړي عارف د شاه

د هرات ورور
په ۱۶۱۰ م

شاه عالم د علي خان زوی د سلطان ملخي توخي وراره د زابل او کلات حکمران و .

تاج خان افغان (ممنون شاعر) په هند کې مړ سو .

دمسري خان مزداني پښتو شاعر د ژوند وخت . دی داشعارو ديوان لري .

عبدالحميد ماشو خيل د پښتولوي شاعر د پيښور په ماشو خيلو کې وفات اوښخ سو (ولادت ئي د ۱۱۰۰ (حدود) د پښتو ديوان خاوند او دنيرنگ عشق پښتو مترجم .

سعادت خان د پښتو مثنوي کيمياي سعادت منظوم کې .

عبدالرحيم هوتک قندهاري شاعر له قندهاره فرار سو او د خراسان په ورامين او بخارا کې اوسيدی . د پښتو ديوان لري .

قلند راپريدي د پښتو ديوان خاوند په خيبر کې اوسيدی .

۱۷۳۸ م ۱۱۵۱ ق

د نادر افشار له خوا عبدالغني خان الکوزي د هرات مشر سو ، پير محمد خان هروي د بلوچ حاکم او حاجي اسماعيل الکوزي داسفزار او اشرف خان غلجي د کلات حاکمان سول . نور محمد خان علي زی (مير افغان) د ۴۰ زرو پښتنو لښکرو مشر سو ، او ذوالفقار خان او احمد خان ته په ما زند را ن کې جا گير ورکړه سو .

شاه حسين هوتک مازندران ته نفی سو او هلته په زهرو ووژل سو (۱۰ شعبان) دده پاچهي په

حسين هوتک په حکم له کند هاره ويوست سو .

۱۷۳۴م ۱۱۴۷ ق حدود

ملا زعفران تره کې د کند هار د شاه حسين د در بار طبيب اورياضي دان او شاعر د گلدسته زعفراني کتاب په طب کې وکيښ .

۱۷۳۵م ۱۱۴۸ ق

نادر شاه د امام قلي افشار زوی د ايران پاچا سو . ملايونس توخي د قندهار د شاه حسين د دربار مدرس د جامع فرايض کتاب وکيښ .

عبدالحميد ماشو خيل د کرکن الدين محمد بخاري شرعة الاسلام په ۱۵۰۰۰ بيته په پښتو مثنوي نظم کې (۲۶ شوال) .

۱۷۳۶ م ۱۱۴۹ ق

نادر افشار د سيستان او هلمند له خوا راغي او شاه حسين هوتک ئي په قندهار کې کلا بند کې د ددی قتلې اوښل .

۱۷۳۷ م ۱۱۵۰ ق

نادر افشار قندهار تر يوه کال کلابندی وروسته له شاه حسين هوتک څخه ونيوی (ددی حجی اوائل) او هوتکو پاچهي تر (۳۰) کالو وروسته په قندهار کې ختمه سوه . نادر شاه افشار د قندهار نادر آباد بناکې او دلته ئي سکه وهله . سيدال خان د ابدال خان ناصر زوی افغاني لوی سپه سالار او د ايران د جگړو فاتح او د پښتو شاعر په کلات کې د نادر شاه افشار په لاس کښيووت او پروند کې سو .

د قندهار کې ۱۵ کاله وه . نادر شاه د قندهار ښار وران کې .

نادر افشار غزني ونيو او د کابل د ناصر خان او شرزه خان سره ئي جنگ ونيولاوه ، رحيم داد خان د کابل کوټوال ئي کلابند کې ، خوچي دا ښار ئي ونيو بير ته ئي ناصر خان ته وسپاره او تر هندوکش او باميانه سيمي ئي فتح کړی .

۱۷۳۹ م ۱۱۵۲ ق

نادر افشار د پيښور له لاری پر لاهور او ډهلي حمله وکړه او هندوستان ئي ونيوی ، او د ۷۵ ۸ ميليونو پونډو ثروته سره بيرته کابل ته راغي ، او تربنگښ او ډيرو پوري ئي ونيول او حجره بولان له خوا قندهار او هرات ته ولاړ .

سيد جعفر روهی تدقيق التحفيق وکيښ .

مجهربن عيسي داود (اشرف العنوان في معرفة انساب افغان) وکيښ د بمبئي د ملا فيروز کتابخانه (

۱۷۴۰ م ۱۱۵۳ ق

نادر شاه افشار د خپلو فتوحاتو جشن په مشهد کې جوړ کې ، دده مملکت له سنده تر فراته اوله سيحونه تر بلوچو پوري رسيدی .

ميان عبدالحکيم بن سکندر شاه سنهيا کاکړ د قندهار د سيمي نقشبندي مشهور پير او د حسن الايمان مولف وفات او په تهل چو ټپالي کې ښخ سو (ولادت ئي ۱۰۷۰ ق)

۱۷۴۱ م ۱۱۵۴ ق

نادر شاه افشار احمد خان

ابدالي له مازندرانه راوغوښت او د خپلو همکاريو ابداليانو په مشر تو ب ئي وگو ماره .

۱۷۴۲ م ۱۱۵۵ ق

خوشحال خان توخي د علي خان زوی د کلات حکمران و .

حافظ عبدالکبير در در مجالس او مناجات او معجزاتو ناظم خپل در مجالس په پښتو نظم کې .

۱۷۴۵ م ۱۱۵۸ ق

محمد اکرم هروي خطاط د هرات د سعديه مدرسي نوشته وکښله .

۱۷۴۷ م ۱۱۶۰ ق

نادر شاه افشار د خپو شان په فتح آباد کې د خپلو در باريانو له خوا ووژل سو (ديکشنبي شپه ۱۱ جمادی الاخری) احمد خان

ابدالي او نور پښتانه د هرات له لاری له مشهده قندهار ته راغلل

(رجب) د قندهار په شير سرخ کې د پښتنو لو جرگه جوړه سوه او په نهمه ورځ ئي احمد خان سدوزی

د زمان خان زوی ۲۵ کلن ځوان په افغاني سلطنت د احمد شاه دراني په نامه انتخاب کې او دغښو وړې ئي

دده په پگړۍ کې وټوبه (شو ۱۱۶۰ ق اکتوبر) .

تيمور شاه په مشهد کښی وزيريدی .

۱۷۴۷-۱۷۷۲ م ۱۱۶۰-۱۱۸۶ ق

د احمد شاه بابا ابدالي د زمان خان سدوزی د سلطنت دوره چې پایتخت ئي قندهار و .

تقی خان اخته بیگی ۲۶ کروره
رویی دپینبور او کابل ما لیا ت
نادر شاه افشار ته وړی ، چی
قندهار ته راغلل نواحد شاه دغه
خزانه واخیستله .

احمد شاه غزنی او کابل او
پینبور له ناصر خان خچه و نیول .
اشرف خان او الله یار خان
دخوشحال خان توخی زامن د کلات
او توخو سرداران وو ، او احمدشاه
ابدالی منلی وو .

اخوند گنبد پښتو نافع المسلمین
ناظم اوردیوان خاوندشاعر ژوندی وو .
معزالدین خټک خپل پښتو کتاب
ربقه الاسلام په پښتو لنډه مثنوی
منظوم کی ، دی دشعردیوان هم لری .
محمد نظام معجز کابلی شاعر په
دهلی کی وفات سو .

۱۷۴۸ م ۱۱۶۱ ق

احمد شاه ددیرش زرو لښکرو
سره د کابل او پینبور له لاری
تراټک او جیلیم پوری و نیول . اود
لاهور خچه تر ۱۳ ربیع الاول ۱۱۶۱ ق
سره هند ته ورسیدئ ، په سند ه کی
ئی میان نور محمد کلپور پاچا کی
دده په امر محمد قاسم دغندلیب په
نامه یو توپ په پینبور کی جوړ کی .
احمد شاه د محمد شاه گورکانی
زوی په دهلی کی پاچا سو .

شاه حسام الله پرهند د احمدشاه
دلو مری ير غل «فتح نامه» په
فازسی منظومه کړه (دپاریس ملی
کتابخانه) .

علم خان اپریدی خپل پښتودیوان

ترتیب کی (دهند دتونک کتابخانه)
سردار زاهد خان سدوزی له ۱۱۳۲ ق
تر ۱۱۶۱ ق پوری دملتان حکمران و .

۱۷۴۸ م ۱۱۶۲ ق

لاهور ته د احمد شاه جنگی سفر
او د پنجاب د مالیاتو ټولونه و میرمنو
معین الملك ته سپارل .
دنور محمد خان علی زی میرافغان
او گد و خان او محبت خان دسیسه
او ددوی وژل په قندهار کی .

۱۷۴۹ م ۱۱۶۲ ق

میافقیر الله جلال آبادی بنکا
پوری مرشد له بنکا پوره دحجاز په
سفر ولاړ او په ۱۲ دجمادی الاولی
په مده ینه کی و .

قاضی نصر الله بار کزی خوانچه
زی دارغسان او سیدونکی د احمد
شاه له خوا دقندهار قاضی سو ،
دخان علوم کورنی دده له پښته دی .
دده زوی محمد اسماعیل زلی بیکه
او دهغه زوی قاضی محمد سعیدو .

ملا محمدی (املا) د علاءالدین زوی
دسنگ چارک شاعر او صوفی په
بخارا کی وفات سو ، دوشنبه ۱۸
ربیع الاول (ولادت ۱۱۰۰ ق) .

لقمان خان د ذوالفقار خان
سدوزی زوی د قندهار نائب
الحکومه وفات سو .

۱۷۴۹ م ۱۱۶۳ ق

احمدشاه هرات و نیو او میر زا
شاهرخ د نادر شاه لمسی ته ئی
مشهد و سپاره او په هرات کی
درویش علی خان هزاره مقرر کی .
عابد خان سدوزی مغدود خیل

د افغانستان تاریخي پيښتيا
د شاه حسین کپوسی د ملتان
دپښتنو مشر مې سو .

میا محمد عمر بن ابراهیم دپینبور
دخوکنو اوسیدونکی خپل شمایل
نبوی په پښتو منظوم کړه .

۱۷۵۰ م ۱۱۶۴ ق

احمد شاه قلات و نیو او میسر
نصیر خان بلوخ ته ئی و سپاره .
دهراته پرنشا پور حمله او نیول او
عباسقلی خان ته سپارل .

وزیر شاه ولی خان مرو - میمنه
اندخود - تربد خشانه و نیول .
شاهرخ د نادر شاه افشار لمسی
په مشهد کی د احمد شاه په نامه
سکه ووهله :

یافت از الطاف احمد پاد شاه
شاهرخ بر تخت شاهی تکیه گاه
احمد شاه له زور آبا ده ملا میرزا دملا
محمد سلجوقی زوی راوست او د
هرات د پای حصار په مدرسه کی
مدرس کی .

دوزیر شاه ولیخان بامیزی په امر
شاه نظیر توپ ساز «توپ زمزمه»
په لاهور کی د احمد شاه بابا په
نامه جوړ کی .

۱۷۵۱ م ۱۱۶۵ ق

احمد شاه د لاهور جنگی سفر
و کی او بنا غا سی عبدالله خان
کشمیر و نیوی .

قلندر خان دهلی ته د احمد شاه
له خوا په سفارت ولاړ او پنجاب -
سند - کشمیر په احمد شاه کی
سلطنت کی داخل سو .

حاجی ملاولی ساکزی قندهاری
ملاباشی و .

محمد علی حزین ایرانی شاعر
«متولد ۱۱۰۳ ق متوفی ۱۱۸۰ ق»
په تذکرة الاحوال کی د پښتنو
په لاس دایران او اصفهان دنیولو
احوال په هند کی و کښې .
کامگار خټک دپښتو شاعر وفات
سو .

۱۷۵۲ م ۱۱۶۶ ق

سر دار خان جهان پو پلزی د
احمد شاه په امر د کابل کلا ترمیم
کړه اولس در وازی ئی ورکړی .
سید فتح علی حسینی گردیزی
دسید عوض خان زوی مورخ او شاعر
او مولف په هند کی تذکره ریخته
گویان و کښله (دده وفات ۱۲۲۴ ق)

۱۷۵۳ م ۱۱۶۷ ق

احمد شاه سند ته ولاړ او بیبا ئی
مشهد محاصره کی او نور محمد خان
افغان ئی د شاهرخ میرزا نایب و ټاکه
او ټول خراسان ئی په هرات پوری
و نښلاوه .

میرمنو د لاهور حاکم مې سو او
احمد شاه دده زوی میر مومن ته لاهور
و سپاره .

په ۴ د محرم ۱۱۶۷ ق احمد شاه
سند ته ورسیدی او د ښکار پور
ولایت ئی په قندهار پوری و ټاړه او
محمد مراد یاب خان دنور محمد زوی
بی دسر بلند خان په لقب دسند
پرتخت کښیناوه .

ملا محمد غوث دا خوند تر کمان
بن تاج خان زوی چی له کندهاره
پینبور ته تللی و د احمد شاه له خوا
دپینبور لوی قاضی سو ده دمنطقو
پر میرزا باندی حاشیه کښلی اود
احمد شاه بابا عر فانی خبری ئی د

شرح الشرح په کتاب کې بيان کړی. ميرزا هادي عشرت د احمد شاهي دربار منشي په پيښور کې يو قصر جوړ کړی چې تاريخي «مسکن عشرت» هادي آباد دی.

د کندهار په دربار کې د سندسفير گډومل هند وو، اود احمد شاهسفير په سند کې اسماعيل خان پنی و. دوهم عالمگير د جهاندارشاهزوی د دهلي پاچا سو.

۱۱۶۸م ۱۷۵۴ ق

په کندهار کې لو مړی موزيم (بيت الاشراف) جوړ سو (ربيع الثاني)

۱۷۵۵ م ۱۱۶۹ ق

آزاد خان افغان په اصفهان کې سکه ووهله (داصفهان موزيم).

غلام محي الدين خان افغان په هند کې د احمد شاه ابدالي (ظفر نامه) د ميرمنو قمر الدين خان په نامه وکښله (دلاهور پو هنتون خطي نسخه) ملا عبدالرشيد د حسين زوی په لنگر کوټ کې پښتو مثنوي اودرسی کتاب رشيد البيان وکښ (د فقه احکام)

۱۷۵۶ م ۱۱۷۰ ق

د شاهزاده تيمور په امر خصم افکن توپ په لاهور کې جوړ سو او په پنجاب کې ۲۰۰ کښتې جوړې سوې.

احمد شاه دهلي په ۷ د جمادی الاولى ۱۱۷۰ ق ونيوی دوهم عالمگير ئی دهغه ځای پر تخت کښيښاوه اود دهغه وريره ئی شهزاده تيمور ته وغوښته، نظام الدوله ئی د دهلي وزير او نجيب الدوله ئی سپهسالار مقرر کړی.

په مکه کې د افغاني حاجيانو لپاره

سليماني کاروانسرای دا حمد شاه په امر حاجي عبدالکریم بارکزی او حاجي محراب خان نور زی جوړ کړی (ربيع الاول غره ۱۱۷۰ ق) په هرات کې نوی کلاوی او پل مالان جوړ سول.

بی بی صا حبه بنت کامران دشاه محمود هوتک ماینه په کابل کې مړه اوښخه سو. (سه شنبه ۹ رجب سنخته ئی په کابل کې ده).

واقف بتالوی مشهور شاعر په لاهور کې د شهزاده تيمور حضورته راغی.

شاکر خان سدوزی له ۱۱۶۳ تر ۱۱۷۰ ق د ملتان حکمران و.

۱۷۵۷ م ۱۱۷۱ ق

محمود المنشي د ابراهيم حسيني زوی د احمد شاه د دربار منشي (تاريخ احمد شاهي) له ۱۱۶۰ تر ۱۱۷۱ ق پوری وکښی. (د برتیش موزيم اولين گراد خطي نسخی).

۱۷۵۸ م ۱۱۷۲ ق

يوه خراسانی شاعر چې د قاسمی نسی و د حسين خان فراهي د خراسان د حاکم په خوا هېمت نادر نامه په ۱۷ زره بيته کې د احمد شاه بابا په نامه منظومه کړه (ربيع الاول) (د کراچي موزيم خطي نسخه) په کندهار کې د شاه واله (اشرف الانهار) جوړه سو. اختيار خان باميزی دا حمد شاهي دربار مهر بر دار و.

۱۷۵۹ م ۱۱۷۳ ق

احمد شاه دهند و دتا (۸۰) زره لښکر په شمالي هند کې مات کړل (جمادی الاخری).

۱۷۶۰ م ۱۱۷۳ ق

شاه عالم د دوهم عالمگير زوی د دهلي پاچا سو.

محسن الملك معتمدالد و يعقوب علي خان باميزی په دهلي کې د احمد شاه له خوا مقرر سو چې د انبار له مر هتانو څخه وساتي.

ياقوت خان خواجه سرا د ملتان صو بدار سو.

سر دار علي محمد خان سدوزی په ملتان کې د پښتنو مشر و.

۱۷۶۱ م ۱۱۷۵ ق حدود

شاه عزت الله مجد دی له کابله يارکند ته تللی و چې اولاده ئی هوری وه.

۱۷۶۲ م ۱۱۷۶ ق

حافظ مر غزی د مردان پښتو شاعر احمد شاهي شاهنامه په پښتو مثنوي نظم کړه.

۱۷۶۳ م ۱۱۷۷ ق

احمد شاه سلطان مصطفي خان خليفه عثمانی ته وليکل چه دی په مدینه کې يو مسجد جوړول غواړی مگر خليفه جواب ورکړی او وئې نه منل.

داليک په دفتر همایون نمبر ۳ کې ساتلی دی (استانبول).

د احمد شاه په امر زمان خان دلش کلا په فراه کې جوړه کړه.

په هرات کې د حسين شاملو باغ جوړ سو. معراج الدين خټک خپل طبي مثنوي دليل العليل منظوم کړی.

۱۷۶۴ م ۱۱۷۸ ق

شاه غلام محمد مجد دی نقشبندي صوفی په پيښور کې وفات او ښځ سو، دده اولاده په کندهار کې وه.

۱۷۶۵ م ۱۱۷۹ ق

واقف بتالوی مشهور شاعر کندهار ته راغی.

۱۷۶۶ م ۱۱۸۰ ق حدود

محمدي صا حيزاده دميا عمر څوکنی زوی د پښتو ديوان خاوند

شاه عالم د دوهم عالمگير زوی د دهلي پاچا سو.

محسن الملك معتمدالد و يعقوب علي خان باميزی په دهلي کې د احمد شاه له خوا مقرر سو چې د انبار له مر هتانو څخه وساتي.

ياقوت خان خواجه سرا د ملتان صو بدار سو.

سر دار علي محمد خان سدوزی په ملتان کې د پښتنو مشر و.

۱۷۶۰ م ۱۱۷۴ ق

احمد شاه د (۶۰) زرو لښکرو سره دپانی پت پر ډگر دلسو لکو مرهتانو او هندوانو سره جنگ وکړی او په ۶ د جمادی الاخری ۱۱۷۴ ق ئی بری وموند دوه لکه تنه ووژل سو.

۵۰ زره آسان او ۲ لکه غوايي او ۵۰۰۰ فيلان او ۲۲ زره بنديان ئی ونيول وروسته ئی شاه عالم دهلي پر پاچهي بريښو.

په همدغه کال کې احمد شاه د کندهار اوسني ښار بنا کړی او شهزاده تيمور ئی د هرات حکمران کړی.

سر دار شجاع خان سدوزی لومړی پلا تر ۱۱۹۷ ق پوری د ملتان حکمران و.

۱۷۶۱ م ۱۱۷۵ ق

په پنجاب کې د جيسا سنگه شورش او په ۱۱ رجب ۱۱۷۵ ق له دوی سره د احمد شاه جنگ او ماتول او پر دوی بری او تر ۱۱۷۷ ق پوری په پنجاب کې پانيدل.

احمد شاه بابا يو سفارت چين ته واستاوه.

د تاشقرغان (خلم) د ښار بنا چې په ۱۱۶۵ ق نوی شروع سوی وه، په ۱۱۷۵ ق د شهزاده سليمان او

شاعر خپل ديوان تر تيب کي ء .
 استاد احمد علي خان دتوره باس
 باروت ساز زوی له ملتانه کند هار
 ته راغي او دده زوی پاينده خان په
 کابل کي دآهنگرۍ اوباروتوکارخاني
 جوړي کړي .
 قاضي دل محمد افغان په طب کي
 بحرالفوائد تاليف کي ء ۵۵۸ مخه .
 سر دار محمد شجاع خان سدوزي
 دوهمه پلا تر ۱۱۸۶ پوري دملتان
 حکمران و .
 ۱۱۸۱ م ۱۷۶۷ ق
 شاه ولي خان وزير له کند هاره
 د(۶) زرو سپرو سره بلخ ته ولاړ
 او وروسته پخپله احمد شاه هم د
 هرات له لاري ميمني ته ورسيدی او
 دپخارا دپاد شاه مراد بي سره ئي
 دريای آمو سر حد وټاکه .
 پير معظم شاه دپير محمد فاضل
 دپښور دپير سباک او سيدو نکي
 دپښتنو تاريخ(تواريخ رحمت خاني)
 په پښتو وکيښ(يوهمقدمه په فارسي
 اوه مقامات) دا کتاب په هند
 کي دحافظ رحمت خان بريخ لپاره
 کښل سوی دی ،چي دمور ل ف ماخذ
 يوبل پښتو کتاب (تواريخ افغانه) و،
 چي په ۱۰۳۱ ق کښل سوی و، او
 مورف ئي خواجو مليزي و . کاظم خان
 شيدا دافضل خان خټک زوی چي هند
 ته شپلي سوی و، خپل دپښتو
 ديوان ئي تر تيب کي ء .
 علي خان دپښور دشاوخوا
 اوسيدونکي خپل پښتو ديوان بشپړ
 کي ء .
 مير غياث الدين غياثي دميرک
 بدخشي زوی چي دفارسي شعرديوان بيگ مفتي و .

دافضل خان خټک داشر فخان
 زوی د خو شحال خان لمسي و فات
 دی دپښتو تاريخ مر صغ او پښتو
 کليله د منه مور ل ف دی .
 محمد مسعود پښتو ري لوی
 نښبندي صوفي وفات سو(ذيججه)
 ۱۷۷۰ م ۱۱۸۴ ق
 حافظ رحمت خان بريخ په بريلي
 کي دپښتنو خلاصه الانساب وکيښي
 (زرجب)
 حافظ محمد صادق په هند کي په
 فارسي تواريخ رحمت خاني وکيښي
 (اوه مجلسه دلندن موزيم) .
 ۱۷۷۱ م ۱۱۸۵ ق
 دشهزاده تيمور په امر په هرات
 کي يولوی توپ جوړ سو .
 قاضي عبدالر سول دراني پوپلزي
 ته چي دعسکر قاضي و دخان با لا
 استقلال مر تبه ور کړه سوه .
 اروشپښ اسلام سو .
 محمد اعظم د خيرالزمان حسيني
 دومي زوی چي مورخ او مفسر ووفات
 سو . ده دقران تفسير او معيار
 العلوم ليکلي دی .
 اخوندي ملا گندم علي د هرات
 دخلچان کلي د مشهور عارف ۸۵
 کلن وفات سو . (ولادت ئي ۱۱۰۰)
 ۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق
 احمد شاه پسله ۲۶ کاله سلطنته
 په جمعه ۲۰ رجب ۱۱۸۸ ق دقندهار
 دتوبی په غره کي مړ او په قندهار
 کي ښخ سو په قندهار کي دده زوی
 شهزاده سليمان د شاه ولي خان وزير
 په سعي پادشاه سو ، خو شهزاده
 تيمور له هراته راغي ، او شاه ولي

خان ئي په بکوا کي مړ کي ء او په
 قندهار کي پادشاه سو .
 د شاه ولي خان وزير سره اعتماد
 الدوله دوست محمد خان او شکرالله
 خان دده زامن هم ووژل سو .
 سردار محمد شريف خان سدوزي
 تر ۱۱۸۷ ق پوري دملتان حکمران و .
 ۱۷۷۲-۱۹۷۲ م ۱۱۸۶ - ۱۲۰۷ ق
 تيمور شاه شيخ عبداللطيف د
 دلوی افغانستان پاد شاه و .
 ۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق
 شجاع خان سدوزي د ملتان
 حکمران په بهاولپور کي مړ سو .
 تيمور شاه شيخ عبد الطيف د
 وکالت په منصب او التفات خان خواجه
 سراي خزاندار او نور محمد خان
 بابائي امين الملك او فتح الله خان
 سدوزي ئي خپل نديم او مير هزار
 خان الکوزي ئي د خپل قوم په
 سرداري او قاضي فيض الله ئي
 مدار المهم او ملا عبدا لغفار جديد
 الاسلام ئي دديوان په مستو في گري
 وټاکل . شاهزاده همايون دقندهار
 او شاهزاده سلطان محمود د هرات
 حکمرانان سول .
 نظام الدين عشرت سيا لکو تي
 «شهنامه احمدی» په فارسي نظم
 کړه دا احمد شاه بابا په نامه .
 پير محمد کاکړ خپل کوچنی کتاب
 «معرفه الافغاني» دشهزاده سليمان
 بن احمد شاه ابدالي په نامه وکيښي .
 ۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق حدود

حسن علی یو سفزیده داحمدشاه بابا «کرامت نامه» و کښله «دکابل خطی کتابخانه». محبت خان د حافظ رحمت خان بریڅ زوی (اخبار محبت) په هندکی وکښن.

۱۷۷۳ م ۱۱۸۶ ق

تیمور شاه پایتخت له قند ها ره کابل ته تبدیل کیء او په کابل کی د سردار جهانخان اودیوانبگی عبدالله خان اوقاضی فیض الله خان اومراد خان پو پلزانی از علی رضا خان موسوی مستوفی او اخکزو په نامه کوخی جوړی سو ی.

۱۷۷۴ م ۱۱۸۸ ق

په قندهار کی عبدالخالق خان سدوزی یانغی سو ، خو تیمور شاه دی ونیوی او پوند ئی کیء اوسردار پاینده خان یار کزی ته ئی د سر فرازخان لقب ورکیء .

حافظ رحمت خان. د شاه عالم خان بریڅ زوی دهنه پښتو ن جنگی سردار او مورخ او شاعر د خلاصه الانساب مولف په جنگ کی ووژل سواو دهند په بریلی کی بنخ سو . کودیزی شاعر د جلات او محبوبا قصه په پښتو مثنوی نظم کړه .

۱۷۷۵ م ۱۱۸۹ ق

وکیل اللوله دیوان بیگی عبدالله خان پو پلزی په کابل کی یوه ما ئی دبالا حصار سره جوړه کړه . رکیل الدوله پو افراه رودپل جوړ کیء .

سردار فتح الله خان سدوزی له ملتانه د تیمور شاه دربار کا بل ته راغیء او دشاهی دربار خاص ندیم سو .

۱۷۷۶ م ۱۱۹۰ ق

تیمور شاه داحمد شاه بابا دقبر گنبده اوباغ په قند هار کی جوړ کړه .

میاعمر خو کئی د پښتنو مشهور پیشوا او مولف وفات اود پښتو په خوکنو کی بنخ سو .

استاد محمد یا سین معمار له قندهاره د تیمور شاه په امر کابل ته راغیء ، دکابل دمعمارانو کور نی دده او لاده ده .

۱۷۷۶ م ۱۱۹۰ ق حدود

محمد نور بن محمد حسن بن عبدالحبیب توخی نور خیلی جامع السلوک عربی په قندهار کی وکښن دی دمیا فقیر الله شاگرد دی .

مسعود گل پاشنی په پښتو یو تاریخی مثنوی نظم کیء (د لندن موزیم خطی نسخه) .

اخوند ملا خدا بخش د قند هار او سند ملا باشی و، دی د ملاولی ساکزی زوی دیء چی تر ۱۲۱۶ ق پوری لاژوندی و .

فیض الله دملا بابو موسی خیل کاکړی زوی په قندهار کی دتحقیق التوبه رساله په عربی و کښله . دده بله رساله د منطق مبادی دی .

۱۷۷۷ م ۱۱۹۱ ق

سردار جهان خان پو پلزی سپه سالار دقندهار په دله آرام کی مسموم

ملا عبداللطیف صدرالعلماء وفات سو . شاه فقیر الله بن عبدالرحمن حصار کی جلال آبادی نقشبندی مشهور عالم او روحانی مرشد په ښکار پور کی وفات او بنخ سو (۳ صفر) دی داحمدشاه ابدالی مرشدو .

دقطب الارشاد اومکتوباتو اوفتح الجمیل او ډیرو نورو پښتو اوفارسی اوعربی تالیفاتو خاوند . په هند کی د عروج وخروج احمد شاه ابدالی کتاب تالیف سو (دما نجستر خطی نسخه) دتیمور شاه په فرمان دکروخ دموقفا تو متولی تو ب خواجه محمد سعید ته وسپارل سو چی د سلطان بابا لاش له اولادی څخه یو عارف او شاعر متخلص په (سیدا) و، اود شعر دیوان لری .

۱۷۸۱ م ۱۱۹۶ ق

تیمور شاه ملتان له سکهانو څخه بیا ونیو او هغه ئی شجاع خان سدوزی ته وسپاره .

محمد علی انصاری دهدایت الله خان زوی په هندکی تاریخ احمدشاهی وکښن . (دبریتانیا موزیم) پیر محمد کاکړ خپل دپښتو دیوان ترتیب کیء .

۱۷۸۲ م ۱۱۹۷ ق

نائب امین الله خان دمیر زایی خان لوگری زوی دلوگر په برکی راجان کی وزیریدی ، مور ئی دکمال خان وردگ لور وه .

میر عبدالله دپښتو سواتی شاعر دننگرهار او سیدونکی دپښتو دیوان (جام محبت) خاوند او صوفی وفات سو (۲۵ رجب) ولادت ئی ۱۱۳۰ ق

او په قندهار کی بنخ سو .

۱۷۷۹ م ۱۱۹۳ ق

په پښتور کی د فیض الله خان خلیل او ارسلا خان مو مند بغاوت اودهغو وژل اود څمکنو کلی چورول اود یاقوت خان خواجه سرای وژل . دپښتو شاعر بیدل دژوند وخت داشنغر په اتمانزوکی .

دکابل با لاحتصار نوی کلاچوړه سو .

کاشی راوپه هندکی داحمدشاه او مرهتانو د جنگ تاریخ وکښن (دبریتانیا موزیم خطی نسخه)

کریم د خان بامیزی داحمدشاهی دربار عرض بیگی دکشمیر حکمران و . مظفر خان دشجاع خان سدوزی زوی تر ۱۲۳۲ ق پوری دملتان حکمران و .

نواز خان خټک د خوشحال خان کړوسی د پښتو شاعر او خطاط په کابل کی و . دده ژوند تر ۱۱۹۷ ق پوری یقینی دی .

۱۷۸۰ م ۱۱۹۴ ق

خواجه عبدالکریم کشمیری له نادر افشاره تر تیمور شاه پوری وقایع په «بیان واقع» کتاب کی و کښل (د لندن دموزیم خطی نسخه)

۱۷۸۰ م ۱۱۹۵ ق

میرزا محمد رفیع سودا میرزا محمد شفیع کابلی زوی داردو ژبی مشهور شاعر ار ملک الشعراء په هندکی وفات سو «ولادت ئی ۱۱۲۵ ق» په دهلی کی ،

۱۷۹۱ م ۱۲۰۶ ق

دشاهزاده محمود۔ دھرات
دحکمران په امر خان علوم ا قضی
القضاة احمد خان دھرات جامع بیا
ودانه کره .

سمید ابو الحسن عنوان د جر م
بسد خشان شاعر ووزل سر
(ولادت ئی ۱۱۲۳ق)

۱۷۹۲ م ۱۲۰۶ ق

اسدالله خان نورزی په دهلی
کئی د تیمور شاه سفیر او غلام احمد
خان ئی و قایح نگارو . دهند له خوا
وجیه الدین سفیر کابل ته را غیء
چی تیمور شاه وجیهه الدو له لقب
ور کی ء .

۱۷۹۲ م ۱۲۰۷ ق

تیمورشاه تر (۲۲) کلو سلطنت
ورو سته (۴۶) کلن په کابل کی په
یکشنبہ ۷ شوال و فات او بنسخ سو
ولادت ئی ۱۱۶۰ق پر خای بی دده
زوی شاه زمان پادشاه سواود کابل
پر تخت کینینو ست .

۱۷۹۲ - ۱۸۰۰ م ۱۲۰۷-۱۲۱۵ ق

زمانشاه تیمور شاه زوی دلوی
افغانستان پاچا و .

۱۷۹۲ م ۱۲۰۷ ق

رکن الدوله نواب مظفر خان
سدوزی او امین الدو له سردار
محمد خان دیار محمد خان سدوزی
زوی کابل ته راغلل ، او دواړه بیرته
دملتان او کچری حکمرانان سول .
نواب مستجاب خان پریخ په هند
کی گلستان رحمت و کینس .

سمید انور شاه دتیراه په کلایه کی
دپښتو دیوان تر تیب کی ء .

قنبرعلی خان اور کزی د پښتو

دکابل په بالا حصار کی دو کیل
الدو له عبدالله خان پو پلزی په امر
پوه خا نقاه جوړه سوه (پنجشنبہ
(۱) جمادی الاخری) .

وکیل الدو له عبدالله خان پوپلزی
دعلی خان قند هاری زوی چی شاعر ،
اداره چی ، او لښکری لوی وزیرو ،
په غزنی کی وفات او بنسخ سو
(دو شنبہ ۲۲ ذی قعدہ) .

۱۷۸۸ م ۱۲۰۲ ق

دعلیم الله بن عتیق الله بن فضل الله
باخی حنفی صوفی او فقیه
او دزبده الروایات دمؤلف وفات .
(ولادت ئی ۱۱۰۹ق)

۱۷۸۸ م ۱۲۰۳ ق

په کشمیر کی دآزاد خان ښورښت
اودهغه آرامو لدغه وقایح په جنگ
نامه آزاد خان کی په فارسی منظوم
سری دی .

د تیمور شاه په فرمان شهید اد
خان پو پلزی دنگرهار مستأجر
او حاکم دجلال آباد کلا جوړه کره .
میر هو تک خان افغان پو پلزی
دخیلو فارسی اشعارو کلیات
تر تیب کی ء (۱۴) زره بیته .

۱۷۸۹ م ۱۲۰۴ ق

دبخارا شاه مراد معصوم
مرو و نیو له ، او تیمور شاه در یای
آمو دده سره سرحد و ټاکه .
تیمور شاه په کابل کی یولوی قصر
جوړ کی ء .

۱۷۹۰ م ۱۲۰۵ ق

مولوی محمد عمر ساکزی دپښتو
انجوید مؤلف په قندهار کی وفات
سو .

۱۷۸۵ م ۱۲۰۰ ق حدود

بابه خان ریکا باشی او دده زوی
سر فراز خان دکابل د ریکا نسی
مشران اود لښکر منصبداران وو ،
دریکا قبیلہ احمد شاه له کردستانه
راوستلی وو .

سر دار رحیمدادخان دحاجی جمال
خان بارکزی زوی دافغانی دربار د
سلطنتی اسنادومحافظ اومربرداروو .
دجلال آباد دپهسود اود ښکار پور د
گری یاسین محمد زی دده له پښته
دی .

میرزامحمد هاشم بهشتی داحمد شاه
بابا اوتیمورشاه دحضور منشی
(نگارستان سلطانی) وکینس چی
سیاسی او ادبی معلومات لری .

یوه نامعلوم مولف پښتو
تذکره الملوک د
سدوزو په تاریخ کی وکینس
(درا ورتی خطی نسخه)

محمد جعفر شاملو خراسانی چی
داحمد شاه سره دپانی پت په جنگ
کی ملگری وو ، په هندکی منازل الفتوح
ددی جنگ پراحوال وکینس (دبرتانیا
موزیم خطی نسخه)

۱۷۸۶ م ۱۲۰۱ ق

مدد خان دتیمور شاه له خواڅخه
په سندکی دتالپورانو سرور کو ټلی
اوبیائی میر فتح خان دسندحکمران
کی ء . ملاحسن ساکزی دکندهار دتلکان
پښتو اوفارسی شاعر او عارف خپل
فارسی دیوان تکمیل کی (تحفة المدایح)

کال دی . ۱۷۸۴ م ۱۱۹۹ ق

دفارس میرزا محمد کلانتر چی
دنادر افشار معاصر او ملگری و ،
تر ۱۱۹۹ ق پوری ئی خپلی لید ئی
وکښلی چی دهو تکو آخرنی حالهم
لری (دتهران چاپ ۱۳۲۵ش)
قاضی محمد اکبر شاه دقاضی
محمدغوث زوی دپینبور لوی قاضی و .
محمد شاه خان هزاره دھرات
بیگلر بیگی (حکمران) و .

محمد خان هزاره دمحمد شاه خان
زوی دتیمور شاه په فرمان دباخرز
حاکم بالاستقلال مقرر سو (۸ ذی حجه)
۱۷۸۵ م ۱۲۰۰ ق

امو خان داشرف خان توخی زوی
دکلات دسیمی مشر و .

میان محمد عمر دمحمد ابراهیم
زوی دباجوړ دمیا کلی او سیدونکی
(دخو کنو میا) مشهور عالم اومرشد
او مولف وفات اودپینبور دخوکنو کلی
کی بنسخ سو (یکشنبہ ۱۶ شعبان)
ولادت ئی ۱۱۰۰ق . تالیفو نه ئی: (۱)
معالی شرح امالی (۲) تو ضیح المعانی
پښتو منظوم (۳) دافغانانو شجره
نسب (۴) شمایل نامه په ۱۱۶۳ ق
پښتو (۵) مخمس درود شریف په
پښتو .

حافظ البوری خپل پښتو دیوان
ترتیب کی ء .
مسعود بن عبدالله دآدم خان او
درخانۍ قصه تالیف کره .

محمد نور بن محمد حسن بن
عبدالحیب توخی کندهاری خپل
کتاب جامع السلوک وکینس (عربی) .

شمیر محمد خان با میزی نا درمیرزا
افشار بوت اود افغان نستان په
حمایت ئی د مشهد پر تخت کښیناوه.
هارون خان د حاجی جمال خان
محمدزی زوی دفارسی ژبی خورانبه
شاعر په گریش او قندهار او کابل
اوهندکی ژوندی و، دده دشعر دیوان
هم سته .

۱۷۹۷م ۱۲۱۲ق

شاه زمان سدوزی د جنوری په
اوله لاهور ته ولاړ، او په ۱۶ ما رچ
بیرته کابل ته راغی .

دهند درامپور نواب غلام محمد
خان د فیض الله خان رو هیله زوی
کابل ته راغی او شاه زمان شخه ئی
کوهک و غوښت، چی دده و لایت
بیر ته ور و نیسی . (رجب)

په دی کال شاهزاده سلطان
منصور دکابل حاکم، او جان نثار

خان امیر الامراء قولر ا قاسمی ئی
مختار کار و. حسن خان تو پساز
په کابل کی دشاه زمان په امر
د زبر زنگ توپ جوړ کړی .

د کابل په بالا حصار کی بنگله
طلا جوړه سوه .

۱۷۹۸م ۱۲۱۲ق

په هرات کی شهزاده محمودیاغی
سو، او شاه زمان ور غی،

هرات ئی و نیوی، او شهزاده
قیصر ئی دهرات حکمران کړی .
(۱۴ اکتوبر) محمود، کامران او
فیروز الدین سد و زی شاهزادگانو
تهران ته فتح علی شاه ته پناه یووړه
(۲۸ رمضان).

شاه زمان گدو خان سفیر تهران
ته واستاوه، چی قاجاری پاچا ،

پښوری دمیرزاهدمنطق پر حاشیه
بله حاشیه و لیکله .

کل محمد دهلمند دما لگیر
او سیدو نکي پښتو شاه عر خپل
پښتو دیون بشپړ کړی .

حاجی در و یش بها در خان
صوفی او شاه عر د حاجی جمال
خان بارکزی زوی په قندهار کی
ژوندی و (دمحمد رحیم خان
امین الملك او محمد اکرم خان
امین الملك پلار) .

شیخ الاسلام میر خیر الدین
دشاه زمان د دربار ملا و قاضی -
القضات و .

۱۷۹۶م ۱۲۱۱ ق

دپهلی سفیر سید محمود خان
کابل ته راغی او شاه زمان دپهلی
دمیرزا محمد اکبر د ولیعهدی
تصدیق وکړی .

شاه زمان دجیلیم اوسند دوابی ته
احمد خان بارکزی او دراوی او
چناب ناوی ته حسن خان قزلباش
حاکمان مقرر کړل. محمد خان توخی
او بوستان خان اونورالله خان خټک
دلارو سپرو او سلو زنجور کو
او خاورو تو پوسره ددغو دووولایاتو
دسرحداتو ساتنی ته وگو ما رل
سوه .

شهزاده قیصر دهرات نائب -
الحکومه او سردار احمد خان
نورزی اوسردار زمان خان بامیزی
دهرات دانکر مشران او مشکلی
خان خواجه سراد ضربا خانی او
باروت سازی مشر او قلیچ خان
تیموری دهرات قلعه بیگی سو .

دشاه زمان به امر سر دار

دیوان په هند کی تر تیب کی
۲۰ ربیع الاول ۱۶ اکتوبر

۱۷۹۵م ۱۲۰۹ ق

محمد علی خان انصاری په هند کی
(بحر مواج) ددرنو د عصر پراحوال
باندی تالیف کړی (دلنن موزیم) .

ملا سعد الله خردی قندهاری چی

پر جلالین او مولوی عبدالغفور ئی
حاشیه لیکلی دی و فات سو .
دزبان شاه له خوا خخه شاه
غفران الله مجددی بخارا او خوقنده

په سفارت ولاړ .

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ ق

دکابل دچپل ستون قصر په هند
کی دشاه زمان لپاره جوړ سو .

په حسن ابدال کی شاه زمان
دسکها نو سره و جنگید، او لاهور
ئی بیا و نیو .

رحمت داوی قندهاری شاه عر ،
دلیلی جنون قصه په پښتو سردار
عبدالله اکو زی دکشمیر دوالی اود
شاه زمان سدوزی په نامه نظم کړه،
دی پښتو دیوان هم لری .

آقا محمد خان قاجار پر مشهد
تعرض و کړی او شاه عر خ ئی بندی
کړی دده زوی نادر میرزا دهرات
له لاری شاه زمان ته پناه را وړه .
قاجاری پاچا محمد حسین قراقرزو
کابل ته سفیر را واستاوه او شاه
زمان هم خپل سفیر گدو خان درانی
ایران ته و لیر ئی .

پوند شهزاده هما یو زکی بل
کی بندی و .

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ ق

قاضی محمد حسین خان ملا

دیوان خاوند شاه عر په پښورکی
پر سو (پنجشنبه ۱۱ رجب) .

میرزا محمد خلیل مر عشی په
مجمع التواریخ کی دهو تکوفتوحات
په ایران کی بیان کړه (د تهران
چاپ ۱۳۲۸ ش)

شاه زمان حافظ شمیر محمد خان

دشاه ولیخان و زیر زوی ته
دمختار الدوله اشرف الوزراء لقب
ورکړی او قاضی القضاة مدارالمهام
فیض الله دولت شاه ئی بندی کړی
(شوال)

۱۷۹۳م ۱۲۰۷ ق

دشوال په اوومه تیمور شاه پسله
۲۲ کاله سلطنته په کابل کی پراوښخ
سو او شهزاده زمان په کابل کی
پر تخت کښینوست .

شهزاده همایون چی دقلات ،
نصیر خان بلوخی پناه وروپړی وه،
دغه خان ئی شفاعت نامه دشاه زمان
حضور ته را و لیر له .

۱۷۹۴م ۱۲۰۸ ق

دکابل شاهي باغ اود لکشا قصر
له بالا حصار سره جوړ سو .

شاه زمان دسکها نو ددفع لپاره
پښور ته و لاړ، خو بیرته قندهار ته
را وگرزید او خپل ورور همایون
ئی په لویه کی و نیو او دحسن قزلباش
په لاس ئی پوند کړی ، بلخ یی
هم بیا و نیو . دانگریزانو دوه تنه
استاخی کابل ته راغله، چه یو ئی
سید غلام محمد خان نومیدی .

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ ق

قاسم علی افریدی خپل پښتو

سدوزی شا هزادگان د شاه زمان پر خلاف ونه لمسوی.
شاه زمان له هراته کابل ته را ستون سو او لاهور ته زهی سو (دسمبر).
زمان شاه له خرا سانه ۱۲ زره کوره ناقلین دکا بل سیمو ته را وکو چول.
مظفر خان رکن لدو له د شجاع خان سدوزی زوی د تیمور شاه له خواد ملتان ناظم سو .

رنجیت سنگه د شاه زمان په فرمان د پنجاب حکمران سو، او د مها را جه لقب ور کي سو .
شاه زمان خپل ۱۵ کلن زوی شجاع الملک د پېښور حکمران کي ع.
شاه صفی الله صفی مجددي شاعر او صوفی د یمن په حدیده کي وفات او ښخ سو، دی دشعر دیوان لری او خلور کتابونه ئی په تصوف کي کښلی دی . (دلا دت ئی ۱۱۵۶ ق)
میر عزت الله له اټکه خپل سفر د

یار کند، پر خوا ، بلخ ، بامیان، کابل، پېښور او بخارا له لاری شروکی ع (۲۷ رجب) ده په ۱۲۲۷ ق د ولیم مور کرافت په حکم خپله سفر نامه هم وکښه ، چی یوه برخه ئی په ۱۸۲۵ م له کلکتی څخه چاپ سوه .
شیخ رحم علی هندی د ایسپت انډیا کمیټی په امر راغی ، او (بیان حالات منازل کابل ازبلده شاه جهان آباد) یی وکښی .

۱۷۹۸ م ۱۲۱۳ ق

شاه زمان د خپل ورور د مقابلی لپاره قند هار ته ولاړ (۶ جولای)
د شاه زمان د ووژلو دسیسه چی د میان غلام محمد هندی په لمسون

رحمت الله خان سدوزی صدراعظم معتمد الدوله .
مختار الدوله حافظ شیر محمدخان وزیر او د درانو سردار .
امین الملک نور محمد خان باپر مهتمم دیوان مالیات .
میرزا علی رضا خان قزلباش مستوفی دیوان اعلی .
میرزا میر ابراهیم موسوی مشرف .
میر محمد علی خان موسوی کفایت خان منشی .

میر احمد خان موسوی منشی
میرزا شریف خان قزلباش منشی باشی .
میر هوتک خان پوپلزی دا روغه دفتر او هر کاره باشی .
التفات خان اویرسف خان خواجه سرا .
د شاه زمان کار داران :

۱- عبدالله خان مخلص الدوله
پوپلزی د کشمیر حکمران په ۴۰ لکه روپی اجاره چی فقط ۷ لکه ئی خزانی ته رسیدی نقدی یا تحفه .

۲- مظفرخان صفدرجنګ سدوزی د ملتان حکمران دری لکه روپی .

۳- عبد الرحیم خان هوتک د دیرو اجاره دار په نه لکه روپی .

۴- میر فتح علی خان تالپور د سند میر شیر زره لښکر .

۵- دقلا ت بلو خان خانان نصیرخان او محمودخان شیرزره سپاره .

۶- زر داد خان پوپلزی د پېښور حکمران په اوه لکه روپی اجاره .

۷- عبد الله جان نثار خان د کابل حکمران .

۸- امین الدوله محمد خان سدوزی د لپیه حکمران .

۹- شهزاده قیصر د هرات حکمران .

حکمران .

۱۱- په شمالی ولایاتو کي محلی میران .

۱۲- حمدخان با رکزی شا هنچی باشی دجیلیم حکمران .

۱۳- نواب جمال خان دقصور حکمران .

۱۴- ملک محمد عظیم خان دکالا باغ حکمران .

۱۵- امیر گوڼه خان زعفران لورد خبوشان حکمران

۱۶- ابراهیم خان شادلو افشار داسفراین حکمران .

۱۷- ابراهیم خان کرد داسفزار حکمران .

۱۸- عباسقلی خان بیات او جعفر خان بیات دنشاپور حکمران .

۱۹- جلال خان پوپلزی د کابل مستوفی .

په دی ډول د شاه زمان مملکت له لاهوره او کشمیر ه او سنده تر نشاپوره و، چی جنوبی خواته ئی بحیره عرب و .

د شاه زمان عسکر :

۱۲ زره غلامان مغول او قزلباش .

۱۲ زره سپاره همراک به چی امین الملک ئی مشرو .

۳۰ زره قندهاری سپاره .

۳۰ زره پیاده .

۱۵ زره سپاره په سند او ملتان کي .

په جنگی سفرو کي گرده سل زره سپاره .

۱۷۹۹ م ۱۲۱۴ ق

د شهزاده محمود او وزیر فتح خان خطر له ایرانه ډیر سو ، شاه زمان خپل ورور شجاع الملک په پېښور کي پرېښو ، کابل او قندهار ته راغی

مير هوتک خان پوپلزی د شاهي دفتر مهتمم اودا روغه .
ميرزا علي عسکر منشي .
ابوالحسن خان خزانه دار .
شېخ الاسلام محمد يوسف دقندهار لوی قاضي .

حاجی رسول خان هوتک شاه عام خپل غلجی (دميرويس خان له کورنۍ څخه) په کابل کې اوسیدي .

۱۸۰۴ م ۱۲۱۹ ق

شاه شجاع د ۳۰ زرو لښکروسره کشمير او پنجاب ته ولاړ اوسندی بياونيو، دکامران او قيصير مخالفت له شاه شجاع سره جاري ؤ .

۱۸۰۵ م ۱۲۲۰ ق حدود

قاضي محمد اکبر خان ملادقاضي محمدغوث زوی په پيښور کې دمحمد زاهد بن محمد اسلام پر تعلیقاتو يوه شرحه وکېښله، دغه تعلیقات دعلامه جلال دوانی پر شرح تهذيب باندي دی .

قاجار يانو بيا د انگریزانو په لمسون پهرات حمله وکړه خو دکام ولاړل .

۱۸۰۶ م ۱۲۲۰ ق

نواب محبت خان دحافظ رحمت خان بړیخ زوی ریاض المحبت د پښتنو تاریخ په هند کې وکښ .

میان محمدی صاحبزاده د میان عمر څوکنی زوی دپښتو دیوان خاوند . شاعر وفات اود پيښور په څوکنو کې ښخ سو .

آثاری ریاحین الصلوه ۱۱۹۰ ق مقاصد الفقه ۱۲۰۲ ق د پښتو شعر دیوان .

غلجی قبایل شاه محمود ته وپيښوریدل او وزیر فتح خان دلسوززو لښکرو په مرسته له دوی سره ډیر جنگونه وکړه، او شپږزره تنه ټپي مړه کړه .

غلجیان چې شاه محمود ته یاغي سموي و په سجاوند کې مات سول، د دوی مشر عبدالرحیم خان او دوه زامن یې په تور کې والوزول سوه، په کابل کې دمختار الدوله شیر محمد خان ښورښت .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۹ ق

په کابل کې دشيعه اوسنی جنگ ونښت اوخلکوبلوا وکړه، شاه محمود ونيول سو، اوشاه شجاع پادشاه سو بالا حصارته راغي (۱۳ جولای) او وزیر فتح خان قندهار ته ولاړ. پانده شاه زمان نه پریښو چې دشاه محمود سترگی وندي سي، دی یسی په بالا حصار کې بندي کړ، او د شاه شجاع د سلطنت لومړۍ دوره تر ۱۲۲۵ ق پوری وه .

شاه شجاع تر جلوس وروسته دغه لوی مامورین مقرر کړل . مختار الدوله شیر محمد خان بامیزی وزیر .

شهبزاده حیدر شاه زمان زوی دقندهار نائب الحکومه .

گلستان خان اڅکزی مستو فی الممالک .

محمد اکرم خان پوپلزی امین الممالک گل محمد خان پوپلزی نظام الملک جلال خان پوپلزی د کابل مستوفی فتح الله خان شاهي مهر بردار . شیردل خان درانی دکابل حاکم .

په دی چم هیسته کی .

شاه زمان له بالا حصاره دننگرهار پرخوا رهی سو او شاه محمود په بالا حصار کې پاچا اوسردار فتح خان شاه دوست یی وزیر سو (دربیع الاول اوائل) .

شاه زمان ونيول سو او پواند کړ سو، وزیر اعظم سردار رحمت الله خان بامیزی او ورور یی سردار خان او محمد زمان بامیزی په بالا حصار کې ووژل سوه .

د وزیر فتح خان په فرمان ملامحمد علی قزلباش دکابل دمرادخانی - خیابان - وزیر آباد دامیانو په قضا مقرر سو . (شعبان)

د شاه محمود سدوزی په فرمان نائب امین الله لوگری دلوگر او بستخاک خان سو، چې لقب یی (امین الدوله او نائب السلطنه) و .

شجاع الملك دشاه زمان سکه ورور دپيښور له خوا حمله وکړه، داشپان په جنگ کې مات سو او بیرته خیبر ته ولاړ .

د وزیر فتح خان فرمان دفتح الله خان امین الملك په نامه صادر سو، چې دامین الله خان بره کې لوگری لپاره دوه سوه تومانه مواجب مقرر دی (۱۹ صفر ۱۱۶۶ ق) .

۱۸۰۲ م ۱۲۱۷ ق

شهبزاده کامران دخپل پلار شاه محمود له خوا دقندهار نائب الحکومه سو .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۸ ق حدود

میر هوتک خان (افغان) دزمان خان پوپلزی زوی خپل دفارسی شعر دیوان ترتیب کړ .

(۲۰ جنوری) .

هارون خان دحاجی جمال خان بارکزی زوی ددری تکړه شاعر دگرشک حکمران ؤ .

۱۸۰۰ م ۱۲۱۵ ق

د توره باس خان ابدالی افغانی سفیر ترمنځ کراتو وروسته فتح علی شاه قاجار دشاه زمان په نامه یو خط وکښ او خراسان یی خپله پدري موروثه وبلله، مگر شاه زمان پخپل جوابی فرمان (۱۸ جمادی الاخری ۱۲۱۵ ق) کې ورته وکښل، چې که پرافغانی حدودو تجاوز وسي، جواب به یی په توره درکړه سي .

حضرت شاه مردان اوسیدونکی پښتو شاعر خپل دیوان ترتیب کړ . مدرس فیض الله اخوند زاده داشنغر او سیدو نسکی دپښتو ذخیره القراء کتاب وکښ . (رمضان)

۱۸۰۱ م ۱۲۱۶ ق

جان ملکم دانگریز سفیر په تهران کې له فتح علی شاه سره معاهده وکړه، چې که د افغانستان پاچا پرهند حمله وکړي، نوبه دقاجاریانو لښکر پر افغانستان باندي راځي .

شهبزاده محمود او وزیر فتح خان له ایرانه راغلل او قندهار یی ونيو . شاه زمان له کابله ورغی او سردار احمد خان نورزی دشاه زمان د ۳۰ زرو لښکرو سره وزیر فتح خان ته اورواو ستل او شاه زمان مات سو، له تازی رباطه . کابل ته راغي (صفر) .

شاه محمود سدوزی ته په قندهار کې د ایران دقاجاری پاچا د تبریک مکتوب ورسیدی او انگریز انو د هندو ستان دنیولو رقیب شاه زمان

۱۸۰۶م ۱۲۲۱ ق
نواب محبت خان پريش درياض
المحبه په نامه د پښتو گرامر په هند کې
وکيښ .

دوهم اکبر د شاه عالم زوی په
دهلي کې پر تخت ناست و تر
۱۲۵۲ ق پورې .

۱۸۰۷ م ۱۲۲۲ ق
عبدالله خان مخلص الدوله د
جمعه خان الکوزي زوی د کشمير
حکمران هلته وفات سو ، او برخای
ئی د شاه شجاع له خړا عطا محمد
خان بڼه پيژني د شير محمد خان
مختار الدوله زوی مقرر سو .

دوهم الکسندر د روس پاچا او
نا بليون په تيلسيت کې د هند د
گلې يرغل نقشه د ايران له خوا
وتړله .

د هرات مشهور صوفي اسلام
کروخي د قاجار يانو سره دشکيبان
په جنگ کې شهيد او په کروخ کې
بنځ سو (ولادت يې دميمني به برك
کې ۱۱۲۸ ق) .

ميرزا سنگ محمد بدخشي
۱۸۰۹ م ۱۲۲۳ ق .

د بدخشان د اميرانو تاريخ دی .
مصطفي د محمد ابراهيم هروي
زوی (مخلص) د خپل پير شيوخ
سعدالدين انصاري شرح حال
«نشأة القدس» په کابل کې وکيښ .

سيد محمود المومني د افغانی
خلورو قبيلو احوال او شجرې
ترتيب کړی د (چهار قبيله افغان)

په نامه (د برتانيا موزيم خطی
نسخه) .

عبدالرحمن عارض بدخشي
شاعر وفات سو .

۱۸۰۹ م ۱۲۲۴ ق
شاه شجاع د کابل له بالاحصاره
پيښورته ولاړ او ملاعاشق شنواری ئی
چی شاه زمان ئی شاه محمود ته په
لاس ورکړی و، په توپ کې والو زاوه
ئود کوه نور غمی ئی واخيست .

په پيښور کې د انگریز ایلچی
ایلفنستون له شاه شجاع سره
دفاعی معاهده د فرانس او ایران د
حملې پر خلاف وکړه ، چی په ۱۷
جون ۱۸۰۹ م لارې منتهو د هند
ويسرای تصدیق کړه .

میر مجتبی الفت د میر مرتضی
کابلی زوی د دری شعر دیوان
خاوند په کابل کې وزیر یدی .

امین الملک وزیر اکرم خان د
حاجی درویش خان محمدزی زوی
او عبد الغفور خان پریلزی د نملی
په جنگ کې ووژل سو .

۱۷۴۹ - ۱۸۰۹ م ۱۱۶۳ - ۱۲۲۴ ق
د پيښور د سيمو ماليات د
افغانستان د سدوزو حکومت ته
(۷۵۹ ۷۵۰) روپي وی هره روپي
۱۰ شاهي . ملاوليداد کاکړ په قندهار
کې دعین العلم ترجمه په پښتو مثنوی
وکړه .

۱۸۱۰ م ۱۲۲۵ ق
شيخ سعد الدين احمد انصاري
د عبد الغفار زوی مشهور مجذوب
صوفي او شاعر او مؤلف ۸۵ کلن
وفات او کابل په دهه يحيی کې بنځ سو .

سو (ولادت ئی رمضان ۱۱۴۰ ق)
دده منثور او منظوم آثار تر ۴۳
پورې رسيږي .

شاه شجاع پيښور ته ولاړ او
وزیر فتح خان د شهزاده قیصر په
ملگري له قندهاره راغی ، او شاه
شجاع هم له پيښوره را وگرزيږد
او په ده مزنگ کې ئی شهزاده او
وزیر فتح خان مات کړل ، او دوی
بیر ته قند هار ته ولاړل .

میر واعظ سيد احمد د کابل د
بنار پیش امام په کابل کې ووژل
سو (داگست اوایل د جمادی
الاولی او اخر) اشرف الوزراء
مختار الدوله حافظ شیر محمد خان
او حاجی میر احمد خان د شاه ولی
خان بامیزی وزیر اعظم زا من په
پيښور کې و ووژل سو .

۱۸۱۱ م ۱۲۲۵ ق
شاه محمود د بالا حصار له
زندانه ووت او د وزیر فتح خان
په مرسته ئی شاه شجاع د قندهار
په جکان کې مات کې او هغه ملتان
ته ولاړ ، خو شاه محمود کابل ته
راغی بیا په بالا حصار کې پاچا سو .

شهزاده عباس د تیمور شاهزوی
له بند څخه وتښتید او په کوهدامن
کې ئی دپاچهی اعلان وکړه .

ملا يوسف عطار متخلص په
مقتول دغه واقعی په فارسی مثنوی نظم
کړی .

۱۸۱۲ م ۱۲۲۶ ق
شاه محمود او وزیر فتح خان

د کشمیر د نیولو لپاره پيښور ته
ولاړل ، شهزاده عباس د سيد
اشرف او نظر محمد او شاخل په
ملگري کابل ونيوی . خو سردار
دوست محمد خان له پيښوره را غی
او بالاحصار ئی ونيو ، او سيد
اشرف او سيد عطائی د پیل ترگوټو
لاندي کړه .

په پيښور کې سخته وچ کالی وه .
مور کرافت انگریز د روس او
شمال غربی هند پر تجارت خپل
راپور ترتیب کې ء (دهند آرشیف)
ابراهيم خان جمشیدی د کابل
د عاشقان و عارفان (عبدالسلام او
عبد الصمد د جابر زمان د خواجه
عبدالله انصاری هروی لمسیانو)
هدیره جوړه کړه چی ډېر لیک لری .

۱۸۱۲ م ۱۲۲۷ ق
وزیر فتح خان له عطا محمد خان بامیزی
په شیر محمد خان مختار الدوله څخه
کشمیر ونيوی ء اوسردار محمد عظیم
خان ته ئی وسپاره .

امیر محمد انصاری د میر محمد
زوی په کلکته کې د سعدی گلستان
په پښتو ترجمه کې ء (د لنډن موزیم
خطی نسخه) .

۱۸۱۳ م ۱۲۲۸ ق
انگریزانو چی میر عزت الله هندی
یارکند او بخارانه لیرلی و ، له
بلخ او کابله بیرته هند ته ولاړ
(ذی حجه) دده سفر نامه په
۱۸۲۵ م په کلکته کې چاپ سو ،
چی اصل ئی په انډیا آفیس لښهن
کې دی .

قاضي عبدالکريم د قاضي دادالله زوی د قاضي محمد غوث لمسی په پيښور کې نصاب التوحيد وکيښ .

مسعود گل د قاضي عبدالرحمن پيښوري محاسب زوی د سردار محمد عظيم خان په نامه خپل فارسي کتاب ((عجائب الاخبار)) وکيښ ۴۶۷ مخه (د پيښور موزيم خطي نسخه) .

نواب الله يار خان پريخ دحافظ رحمت خان زوی پښتو عجائب اللغات په هند کې تاليف کړ .

۱۸۱۳ م ۱۳۲۹ ق

حاجي رحمت الله خان د حاجي دريا خان پوپلزي زوی د کوهدامن او سيدونکي وزير او سردار وفات او هوري ښخ سو. (۱۷ شعبان) .

۱۸۱۴ م ۱۳۳۰ ق

وزير فتح خان بيا سند او کشمير ونيول ، سکمان ئي په اټک کې مات کړل او کشمير ئي سردار محمد عظيم خان ته وسپاره. ميا نعيم متي زی د قند هار په ناکودک کې خپل پښتو ديوان بشپړ کړ (۱۶ ربيع الثاني) قاسم علي ابریدی په هند کې دخپلو پښتو اشعارو کلیات ترتيب کړ . (د پيښور اسلاميه کالج خطي نسخه)

شهزاده فيروز الدين د تيمور شاه زوی په هرات کې مشر و .

۱۸۱۵ م ۱۳۳۱ ق

آغا اسماعيل شاه د سند د ميرانو له خوا د سفیر په توگه پيښور ته د شاه محمود سدوزی در بار ته راغی .

۱۸۱۶ م ۱۳۳۲ ق

قاجاريانو بيا هرات محاصره کړه خو هراتيانو له هغه ځايه وشړل او وزير فتح خان هرات ته راغی . عايشه دراني د يعقوب علي خان بار کزی لور خپل فارسي ديوان په کابل کې ترتيب کړ (۱۶ رجب ۳۲ ق) .

مير عبدالکريم نديم بن اسماعيل بخاري افغاني (احوال خوانين افغان و کابل و بخارا و خو قند) په فارسي وکيښ چي تراحم شاهي جاوس وروسته د افغانستان تاريخ لري .

۱۸۱۷ م ۱۳۳۳ ق

وزير فتح خان تر کهسانه مخکي په هرات پوري بيا ونيولول (ذی حجه) . ملا احمد بن اسماعيل الکوزي قند هاری لوی قاضي او محقق په قند هار کې وفات سو (۶ ربيع الثاني) .

دده تاليفونه :

- (۱) بيان الوافيه لطوايف الصوفيه.
- (۲) رساله کاشغه د توحيد وجودی او شهودی تحقيق .
- (۳) رساله فارقه.

ملا پير محمد د اسماعيل الکوزي يعقوب زوی د ملا احمد قاضي ورور، خپل کتاب عقیده المشايخ

چي سردار دوست محمد خان کابل ونيوی، نوي پرشهزاده سلطان علي بن تيمور شاه دپاچا نوم کښيښو . ملا عبد الحليم کاکړ قند هاری په عربي ژبه خپل کتاب (ردحليمه علي مطاعن احمديه) دملاحمد قاضي د بيان الوافيه په ردکي وکيښ .

عبد الکريم کاکړ قندهاری دعین العلم عربي پښتو منظومه ترجمه د زين العلم په نامه وکړه .

۱۸۱۹ م ۱۳۳۵ ق

قول افغانستان د پارکزو وروڼو (د سردار پايښده خان د زامنو) په لاس کې ولويد. فقط هرات شاه محمود ته پاته سو . رنجيت سنگه کشمير ونيوی .

۱۸۲۰ م ۱۳۳۶ ق

علامه حبيب الله قند هاری دامام غزالي منهاج العايدین په پښتو په قند هار کې منظوم کړ . ملا زبردست کاکړ په قند هار کې روضة النعيم په پښتو نظم کړ .

۱۸۲۳ م ۱۳۳۸ ق

سردار محمد عظيم خان ۳۸ کلن په لته بند کې وفات او په عاشقان و عارفان کې ښخ سو (ذی حجه) کابل دده د ناپوه زوی سردار حبيب الله په لاس کې ولويد . (ولادت ئي ۱۲۰۰ ق) .

محمد فضل الله ولد غلام نبي مجددي په قند هار کې ۵۴ کلن

والعلماء په قند هار کې وکيښ ، دده بله رساله وافي نوميری . عميدالله احمدی ميگل د څوکنو د ميا عمر صاحب زوی د هفت پيکر ليکوال او د پښتو عبرت نامی او شمایل نبوی او د ديوان شعرناظم (غريب تخلص) وفات سو .

۱۸۱۷ م ۱۳۳۴ ق

آغا اسماعيل شاه د حيدر آباد سند د ميرانو او حاجي شير محمد خان د خير پور د ميرانو له خوا په افغاني دربار کې سفيران وو اود وزير فتح خان سره هرات ته ولاړل .

شاهزاده کامران عبد المنصور خان بارکزی مشهد ته د سفیر په توگه فتح علي شاه قاجار ته واستاوه او هغه د قاجاري پاچا مکتوب کامران ته راوړی چي بايد وزير فتح خان پوند کسی .

شاهزاده کامران له قندهاره هرات ته راغی او وزير فتح خان ئي ونيوی او پوند ئي کړ چي په قول افغانستان کې کورنی جنگ ونښت .

۱۸۱۸ م ۱۳۳۴ ق

ديارکزو سردار رانو او کامران او محمود جنگونه اود وزير فتح خان وژنه دوردگو په سيد آباد کې . شاه زمان پوند پاچا له مدیني منوري څخه دسلطان محمود ثاني به نامه يوخط وکيښ (محرم) .

دوزير فتح خان وروڼو دده دمرگ په انتقام دسدوزوسره جنگونه وکړه

وفات سو ، دی دمسده المقامات مؤلف دی . (ولادت ۱۱۸۴ ق قند هار) .

شمس‌الدین کاکړې د قند هار د کلچا باد او سید ونکی خپل پښتو دیوان ترتیب کړی .

لعل محمد عاجز د پیر محمدزوی چی د عبد الشافی په لقب د تیمور شاه د دربار طبیب او د دیوان خاوند شاعر و په کابل کی وفات سو .

۱۸۲۴ م ۱۲۳۹ ق

په کابل کی د سردار حبیب‌الله او شیردل خان او دوست محمد خان مقابله او د بارکزو ورونو په منځ کی د لوی افغانستان د خاورو سره ویشنه .

جنیدالله حاذق هروی د یوسف زلیخا قصه په فارسی نظم کړه (طبع لکهنو ۱۳۳۳) دده وفات ۱۲۵۹ ق .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق

نور محمد بن میرزا محمد خراسانی خپل کتاب سراج‌التواریخ دهند په کرنا ټک کی بشپړ کړی (۱۹ جمادی الا ولی) .

عبد المنصور خان بارکزی ابازی
افغانی آخرنی حاکم له بنکار پوره نواب ولی محمد خان لغاری را ویوست .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق حدود
علی اکبر اور کزی د قاسم خان زوی د تیراه اوسیدونکی خپل

پښتو او فارسی دیوان گلشن افغان ترتیب کړی . (دایروان شوروی خطی نسخه ۵۳۸) .

امیر د مردان د سوابی پښتو شاعر دنیم انصاری قصه نظم کړه . دوستم د سوابی دزیدی شاعر خپل پښتو کتاب مدح الا برادر نظم کړی .

۱۸۲۵ م ۱۲۴۱ ق

هندي مهاجرین سید احمد بریلوی او مولوی اسماعیل قندهار او کابل ته راغلل .

ویلیم مور کرافت د لندن جراح آراس پیژوندونکی د ایست انډیا کمپنی له خوا دا سانو د پلټنې لپاره له کشمیره کابل او بلخ او میمنی ته راغی ، او په اندخوی کی مړ سو ، دده سفر نامه په ۱۸۴۱ م له لندن نه ویلسن چاپ کړه .

شیخ فرح الدین د قند هار نقشبندی صوفی او مؤلف ۸۲ کلن وفات او په هرات بازار کی ښخ سو (۱۱ ذیقعد) .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۱ ق

شاه شجاع الملک سدوزی خپله روزنامه له ۱۲۱۶ تر ۱۲۴۱ ق پوری ولیکله چی په کابل کی په ۱۳۳۳ ش چاپ سوه .

انگریزی ترجمه ئی په ۱۸۲۷ م په کلکنه کی ختم او په ۱۸۳۹ م خپره سوه . یوه نسخه ئی د برتانیایا په موزیم کی سته چی له ۱۸۱۶ تر ۱۸۴۵ م احوال لری .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۲ ق

سردار دوست محمد خان دغزنی حکمران کابل ونیو .

د سردار پاینده خان زامنو د لوی افغانستان د تقسیم میثاق سره لاس لیک کړی ، ۱۰ ربیع الثانی (د کابل موزیم) .

سردار شیردل خان د سردار پاینده خان زوی ۴۱ کلن په قندهار کی وفات او ښخ سو . (جمعه ۲۵ محرم) .

محمد علم خان وکیل الدوله د عبد الله خان زوی ۸۵ کلن په میدان کی وفات او په غزنی کی ښخ سو (۲۷ جمادی الثانیه) .

گل احمد د کریم شاه بټی زی زوی د پښتو جواهر الانبیا او شهزاده رت وپیدمن او د توتی او میناد قصوناطم وزیریدی ده . هدایة المؤمنین په ۵۵ ذی‌حجه ۱۲۹۵ ق پښتو نظم کړی .

۱۸۲۶-۲۸ م ۱۲۴۲-۴۴ ق

چار لس میسون په افغانستان کی و ، او خپل یاد داشتونه ئی په دری ټوکه کی په لندن کی چاپ کړل ۱۸۴۲ م .

۱۸۲۸ م ۱۲۴۴ ق

د پینور د یو سفزو په سیمه کی سردار یار محمد خان محمدزی د سید احمد او هندي مهاجرانو په جنگ کی ۳۹ کلن و واژه سو (محرم) .

میان عبد الغفور د سوات آخوند پیر شهرت وموند ، او د هندي

مهاجرینو سید احمد او مولوی اسماعیل سره په جهاد کی ملگری سو .

۱۸۰۰-۱۸۲۹ م ۱۲۱۵-۱۲۴۵ ق

شاه محمود د تیمور شاه زوی د افغانستان پاچا و (په وقفو) .

۱۸۲۹ م ۱۲۴۵ ق

په هرات کی شاه محمود د کامران په امر ووژل سو .

سردار غلام محمد طرزی د سردار رحمدل خان محمدزی زوی په قند هار کی وزیریدی .

ملا حسن ساکزی د قند هار د تلکان اوسیدو نکی شاعر او عارف چی پښتو او فارسی دیوان لری ۶۸ کلن په تلکان کی وفات او ښخ سو (ولادت ئی ۱۱۷۷ ق) .

سردار پردل خان محمد زی په قند هار کی وفات او ښخ سو (شنبه ۳۰ ذی قعد) .

سردار دوست محمد خان په کابل کی د عبدالصمد خان تبریزی په مشری په نوی ډول زر تنه فوج نظام ترتیب کړی .

نوره دین د پښتو عامی شاعر د پینور په سیمو کی اوسیدی .

مستوره غوری شاعره د سید محمد عظیم لوردپرچمن اوسیدونکی چی دشعر دیوان لری ژوندی وه .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۶ ق

سید احمد بریلوی مجاهد او مولوی اسماعیل د هلوی د ۱۳۵

رساله په عربي وکښله .
 نياز محمد هوش دحافظ رحمت
 خان بريخ کړوسې دهند در وهيل
 کمپنو دپښتنو تاريخ په هند کې
 وکښ .
 ملا عبدالحق دملابندالغفورخروقي
 زوی په قندهار کې په پښتو ياقرت
 السير منظوم کې او شرح اربعيني
 وکښ .

۱۸۳۵ م ۱۲۵۱ ق

سر دار دوست محمد خان د کابل
 او قندهار مستقل حکمران سو .
 کلب علي خان شرر قنده هاري
 شاعر او منشي ژوندی وچي دشعر
 ديوان هم لري .
 خواجه ملا دکابل عارف او عالم
 داحمد زنده پيل له پښته ۷۹ کلن په
 خواجه ملاکي وفات سو (۵ رجب)
 کله چي سردار دوست محمد خان د
 سکهانو مقابلي ته دجهاد له پاره له
 کابله پېښور ته ولاړ، نو دشيخان په
 کلي کې دسوات اخوند ميان
 عبدا لغفور دزرو مريدانو سره دامير
 په جهادکي ملگري سو (ترا ۱۱مې ۳۵م)
 ۱۸۳۶ م ۱۲۵۲ ق

علامه حبيب الله قند هاري خپل
 کتاب ابجد التوا ريخ داسلام په تاريخ
 کې په عربي په قند هار کې وکښ
 ۱۸۳۷ م ۱۲۵۳ ق
 پوښتجر پرنگي داسانو دسوداگر
 په لباس کې کابل ته راغي، او بيا
 دملايانو په کاليو کې هرات ته ولاړ،
 او هلته ئي دهرات دمحاصري په وخت
 کې ملايي او خپل پټ سياسي کار
 کاوه .

اود سلوةالتحرير او نفحة المسلك
 او تسليه العقول مؤلف دي .
 عزيز خان رنا خيل په پښتو
 جنگنامه هرات منظومه کړه .
 دشاہ شجاع او رنجيت سنگه
 معا هده ۱۲ مارچ ۱۸۳۴ اود
 شاه شجاع حمله پر قندهار (۱ محرم
 ۱۲۵۰ ق) او محاصره .

دوست محمدخان له کابله قندهار
 ته راغي، او شاه شجاع يې مات کې
 اودی بيرته هند ته وتښتيد .
 سردار امير محمد خان ددوست
 محمد خان ورور ۴۱ کلن وفات اوپه
 کابل کې ښخ سو .
 رنجيت سنگه پېښور ونيوي او
 سردار سلطان محمدخان باجوړ ته
 ولاړ، دپېښور حکمران هري سنگه
 سپه سالارو .

نايب عبدالصمد خان د سردار
 دوست محمد خان سره دقندهار په
 جنگ کې خيانت وکړ او وشړل
 سو .

۱۸۱۰-۱۸۳۴ م ۱۲۲۵-۱۲۵۰ ق
 دپېښور د سيمو ماليات بارکزو
 سردارانو ته (۶۹۲ر۵۰۹) روپي
 وې .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق حدود
 محمد حسين قندهاري د مداح
 الکوزي زوی په قندهار کې د
 ميرزاهد هروي پر تصور اوتصديق
 (شرح انکشافيه) په عربي وکښله
 (دقندهاري سليمي خطي نسخه) .
 ملا عبدالاحد هوتک قندهاري د
 قاضي غلام محمد زوی دايفاظ النيام

کامران او وزير يار محمد خان ته
 پاته سو .
 مير يزدان بخش د بهسود هزاره
 مشر د حاجي خان حکمران هزاره
 جات په لمسون ووژل سو .
 انخوند زاده محمد اکرم دميان احمد
 زوی د بنون او سيد ونکي (عمده
 الاملا) وکښ .

۱۸۳۳ م ۱۲۴۹ ق

د سند ميران نور محمد خان او
 محمد نصير خان او د خير پور مير
 شاه شجاع ته ياغي سول . خو په
 آخر کې روغه وسوه او هغو ۴ لکه
 روپي شاه شجاع ته ورکړي ، خوچي
 شاه ددغه کال د ميانې د مياشتي په
 سر کې له ښکار پوره قندهار ته
 رهي سو .
 سعادت يار خان بريخ د حافظ
 رحمت خان بريخ لمسي (گل رحمت)
 د هند د پښتنو تاريخ وکښ .
 د ملا عبدالغفور هروي خطاط د
 ژوند وخت .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق

رئيس العلماء خا نملا قاضي
 عبدالرحمن خان دخانملا قاضي محمد
 سعيد خان ابدالي بارکزي قندهاري
 زوی نصيحة المؤمنين وفضيحة الشياطين
 وکښ ، چي دروا فزورددي (دقندهار
 دسليمي کتابخانه) .

قاضي طلامحمد بن قاضي محمد
 حسن په پېښور کې لوی عالم او
 مؤلف او شاعر او خطاط ؤ. دی د
 فارسي او عربي شعر ديوان لري

مجاهدينو سره په بالا کوټ کې
 سکهانو شپيدان کړل (۲۴ ذی
 قعدة ۱۰ مې) .
 حاجي فيروز الدين د تيمورشاه
 زوی په سلطان آباد کې د کامران په
 ټونگ وواژه سو (رمضان) .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۷ ق

قاضي محمد حسن د قاضي
 اکبر شاه پښو ري زوی (خان علما)
 د شاه شجاع مشاور او پيش نماز
 د رنجيت سنگه او مير مراد علي
 خان تالپور دربار وټه د سفير په
 توگه واستول سو او همدغه په
 ۱۲۵۴ ق دلاهور مثلثه معا هده دشاه
 شجاع له خوا امضا کړه .
 شاه شجاع دسند دوالي مير مراد
 علي خان تالپور په مرسته له لود
 هياني څخه ښکار پور ته راغي او خو
 مراد علي خان مې سو ، او سنديان
 د سيد کاظم شاه په مشري د شاه
 شجاع جنگ ته راغله ، مگر شاه
 شجاع غالب سو ، سيد کاظم ووژل
 سو، او شاه شجاع ښکار پور
 ونيوي .

۱۸۳۳ م ۱۲۴۸ ق

الکسندر برنس د بخارا يي
 سوداگر په بڼه په شمالي افغانستان
 او بخارا کې وگرزیدي .
 عباس ميرزا د قاجاري کورني
 نائب السلطنه د هرات د نيولولپاره
 شهزاده محمد ميرزا را واستاوه ،
 او شهزاده کامران سدوزي ئي په
 هرات کې محاصره کړه . خوبيرته
 ئي صلح وکړه او ايراني لښکر
 مشهد ته ولاړل ، هرات شهزاده

عبدالعظیم سواتی شاعر دپښتو دیوان خاوند وفات سو (ولادت ۱۱۶۷ق) .

سردار دوست محمد خان دهری سنگه د مقابلې لپاره پېښور ته لښکر وا ستول.

سر الکساندر برنس دهند د انگریزی حکومت له خوا د مذاکری لپاره کابل ته راغی. او په اپریل ۱۸۳۸ و لاپ.

دروس ایلچی ویتکوویچ هم کابل ته راغی (دسمبر ۳۷ تر جون ۳۸ پوری)

سردار سلطان محمد خان له باجوړه کابل ته راغی چی د سردار دوست محمد خان څخه د پېښور د نیو لو کومک واخلي.

د دوهم بهادرشاه (ظفر) جلوس په دهلی کی.

۱۸۳۸ م ۱۴۵۴ ق

محمد شاه قاجار دهرات د نیولو لپاره په ۷ شعبان غوریان ته راوړ سیدی اود هرات په ښار کی شهزاده کامران او وزیر یار محمد خان کلابند کره، خو هرا تیا نو د جهاد اعلان وکی اود ایرانیانو سره یی مقابلی کولی.

دامیر دوست محمد خان لو مری جلوس د کابل په امارت سکه وهل او خان امیر المؤمنین بال.

دامیر دوست محمد خان او د روسیه دنما یڼده ویتکوویچ ترمنځ سیاسی مذا کری په کابل کی.

دشاه شجاع او انگریزی وپسرا اورنجیت سنگه تر منځ د لاهور دفاعی معاهده په ۲۶ جون ۱۸۳۸ م

امضا سوچی شاه شجاع دافغانستان پادشاه کی.

مولوی عبدالحق توڅی دهرات لوی عالم دهرات په محاصره کی وفات سو.

لارم اکلینده دهند وپسرا د اکتوبر په اوله دافغا نستان سره لومړی جنګ اعلان کی چی د ۱۸۴۳م تر نومبر پوری جاری و.

سید جمال الدین افغانی د شرق آسیا سی وپېښورنگی دکتر په اسعدآباد کی وزیر یدی.

عصمت الدین دمحمد اسما عیل زوی دمیر محمد لمسی د امیر دوست محمد خان دژوند حال خلاصه الاخبار په نامه وکیښ (دبنګال د آسیائی ټولنی خطی نسخه)

۱۸۳۹ م ۱۴۵۴ ق

انلس ارمی او شاه شجاع دسرجان کین په مشری دسند او بولان له لاری پر قندهار راغلل (فروری ۳۹) او په ۲۰ اپریل ۱۸۳۹م ۱۴۵۵ ق ئی قندهار ونیو او شاه شجاع بیا پر تخت کښینو ست (دوشنبه ۱۳ صفر ۱۴۵۵ق)

برنس د انگریز استا څی او میسن احوال لیکونکی له کابل د بتخاک پر خوا هند ته رهی سول (۲۶-اپریل) مکناتن انگلیسی نمانځنده دشاه شجاع سره په قندهار کی نوی معاهده وکړه چی شاه شجاع تش په نامه پادشاه وی، نور ټول اختیار به دپرتگی په لاس کی وی (۷می ۲۹ م ۲۲ صفر ۱۴۵۵ق).

۱۸۳۹ م ۲۳ جولای ۱۴۵۵ ق

د انگریز لښکر او شاه شجاع فزنی ونیو او سردار غلام حیدر هم ونیول سو.

دهرات کلابندی لس میاشتی وه او هرا تیانو د محمد شاه قاجار سره چنگونه کول، خو چی محمد شاه قاجار سو او په ۱۶ د خاورمی خور ۵۵ ق ئی هرات پرېښو او بیرته ناکام تهران ته ولاړ.

سردار کندل خان او دده زامن په ایران کی پناهمنده سول .

شاه شجاع دانگریز دنما یڼده مکناتن له خوا د کابل پر تخت بیا کښینول سو او امیر دوست محمد خان بخارا ته ولاړ (۱۷ اگست ۳۹ م غره جمادی الاخری ۱۴۵۵ق) شاه شجاع ملا عبد الشکور د کابل نائب الحکومه او شهزاده تیمور ئی نایب السلطنه وټاکه.

دامیر دوست محمد خان دپاچی مالی عایدات ټوله ۲۳۹ ر ۵۰۹ د کابلی روپی وی چه له ۲۲۲۶۹۴۳ کمپنی د روپو سره برابر وی .

رنجیت سنگه د سردار مهن سنگه زوی د پنجاب مها راجه په لاهور کی مړ او ښخ سو (۲۷ جون).

کله چی دپرتگی لښکر دکرنل وید په مشری دشاه شجاع د زوی تیمور سره کابل ته تلل ، اپریدی په خیبر کی له دوی سره ونښتل . سپینه دنور محمد الکوزی لور دپښتو شاعره په هرات کی ژوندی

وه اود هرات دکلابندی حال ئی په یوه حماسه کی منظوم کی.

اخوند مصطفی هروی په کابل کی دشاه شجاع په غوښت د شیخ سعدا لدین انصاری شرح حال (نشاة القدس) وکیښ .

ملا عبدل احد سلاجوقی دلامحمد میرزا زوی دهرات مشهور مدرس او صوفی وفات سو (۲۵ محرم)

۱۸۴۰ م ۱۴۵۶ ق

یوسفزی او خیبر یان پرا انگریزانو باندی را ولاړ سول.

د کابل په شمال کی دمیر مسجدی خان په مشری خلک ولاړ سول، او امیر دوست محمد خان له بخارا څخه بیرته راغی.

په ایبک کی امیر دوست محمد خان دانگریزانو څخه مات سو، او خان ئی په کابل کی انگریزانو ته تسلیم کی (۲۸ ستمبر ۴۰ م).

انگریزانو امیر دوست محمدخان دخپل ټبره سره کلکتی ته واستا وه (نومبر ۴۰ م)

شاهزاده کامران دشاه محمود سدوزی زوی دهرات حکمران هڼه ووژل سو او هرات وزیر یار محمد خان الکوزی ته پاته سو، په هرات کی د ده اقتدار له ۱۸۱۸ م ۱۲۳۴ ق څخه شرو سوی و.

حاجی خان کاکړ ته دشاه شجاع له خوا دنصیر الدوله لقب ور کی سو، خو وروسته دی بندی هندوستان ته ولیرل سو او هوری مړ سو.

ویگنی T.VIGNE دافغا نستان

د سفر احوال مصور له لندنه په ۴۷۹ مخه کې ۱۲ فصله خپور کړي. معین الدین پېښوری دواړو او عذار قصه په پښتو نظم کړه. میر واعظ میر معصوم دمیر واعظ سید احمد زوی، دخپل عصر متنفذ روحانی او شاعر او سیاسی سړی په استتاف کې ژوند کاوه. میرزا محمد ابراهیم گو هری هراتی شاعر او مؤلف او خطاط مذهب چې په ۱۳۰۰ ق کابل ته راغلی و په هرات کې وزیر یدی، دی تر ۱۳۲۱ ق پورې لا ژوندی و. میر محترم حافظ چې د کابل د میر واعظ د کورنۍ ددری شعر خاوند ژوندی و.

شاه شجاع خپل زوی صفدر جنگ دقندهار په حکمرانی مقرر کړی.

۱۸۴۱ م ۱۲۵۷ ق

په ټول افغانستان کې پراڼگریزانو باندې خلک راوړلایسول، او په ۲ نومبر ۴۱ م ۱۷ رمضان نې په کوهستان کې دانگر یزانو یوغند لښکر و وژل. سردار اکبر خان او عبداللہ خان اڅکزی اونور مجاهدین په کابل کې پراڼگر یزانو راوړلایسول او برنسس پرتگی نې په ۲ نومبر ۴۱ م کې، بیایې نودانگریزانو لوی سیاسی مشر مکنا ټن په ۲۳ دسمبر په کابل کې و واژه.

لوی مجاهد عبد الله خان اڅکزی په کابل کې دانگر یزانو په لمسون وواژه سو (۲۷ رمضان) علامه حبیب الله قند هاری محقق خپل ابتکاری کتاب مغنم الحصول فی

علم الاصول په قندهار کې په عربي وکینس.

میر مسجدی خان د کو هستان مجاهد چی په غزا کې زخمی سو و (یاد انگریزانو په لمسون زهرو کړه سوی و) شهید سو. (۱۱ شوال ۲۶ نومبر)

محمد بدرالرحمن د (واقعات درانی کتاب له احمدشاهه تر شاه شجاع پوری وکینس (دکانپورچاپ) دا کتاب له اردو څخه سید حسین شیراز په فارسی ترجمه کړی (د برتان موزیم اود تهران پوهنتون خپل نسخی)

سر الکسندر برنسس Burnes خپل کتاب (کابل) وکینس چی د سکونت له ۱۸۳۶ تر ۳۸ پوری کابل بیانوی او دده تر قتل وروسه په ۱۸۴۲ له لندنه خپور سو.

پورتیجر انگلیس په پټ ډول د کابل په شمالی سیمو کې فعالیت کاوه او ۱۹ لکه روپیی خړخی کړی میر عصمت الله کشوری د بل ددهادی شاعر وفات سو، دشعب دیوان لری.

۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق

په اوله دجنوری ۴۲ م ملی مجاهدین او انگریزانو تر منځ معاهده وسو چی له افغانستانه و وزی.

له ۶ تر ۱۳ جنوری د انگریزانو قتل عام شرو سو.

په ۶ مارچ غزنی هم ملی مجاهدین و نیو، او انگریزان نې هلته تبا کړل.

دده زوی فتح جنگ په بالا حصار د کابل خلکو شاه شجاع هم وواژه (۲ صفر ۵۸ ق ۳ اپریل ۴۲ م) کې پاچا سو.

وزیر اکبر خان دفتح جنگ شاه سره داطاعت عهد نامه وکړه او هغه دی پخپل وزارت وټاکه، مگر فتح جنگ وروسته دلپاس په تغییر جلال آباد ته و تښتیدی اود جنرال پالک سره نې پر کابل حمله رکړه او په بالا حصار کې پرتخت کښیناست (۱۸ شعبان ۶ ستمبر) خو وزیر اکبر خان بامیان او تاشقرغان ته ولاړ.

جنرال پالک اوناته دخیبر له خوا جلال آباد ته راغلل او په لار کې اپریدو پردوی په خیبر کې اور بلل کی (۱۸ اپریل تر ۱۱ ستمبر ۴۲ م) انگر یزان چی په جنگ کې وځبل سو، نوله افغانستانه تر ۱۲ اکتوبر ۴۲ م پوری ووتل.

اود شاه شجاع ټبر هم دپرتگیانو سره هند ته ولاړل (لومړی جنگ ختم سو)

جیمس ټکینسون د انیس د لښکر جراح خپل کتاب (لښکر کښی په افغانستان کې) ۸۲۴ مخه له لندنه خپور کړی، چی د ۱۸۳۹ تر ۴۰ پوری دافغانستان د لومړی جنگ احوال دی.

۱۸۰۳-۱۸۴۲ م ۱۲۱۸-۱۲۵۸ ق

شاه شجاع د تیمور شاه زوی په وقفو دافغانستان پاچا و.

۱۸۳۸-۱۸۴۲ م ۱۲۵۴-۱۲۵۸ ق

جنرال ایبټ دافغان او انگلیس د لومړی جنگ روز نامه په لندن کې چاپ کړه ۱۸۷۸ م. ۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق

چارلس میسون د افغانستان او بلو چستان دسفر احوال په ۳ ټوکه کې له لندنه چاپ کړی چی له ۱۸۲۶ تر ۱۸۲۸ م پوری دده مشاهدات دی. سر الکسندر برنسس چی خپل کتاب (کابل) په ۱۸۴۱ م لیکلی و، په ۱۸۴۲ م له لندنه خپور سو. جنگی عملیات په افغانستان کې دونسنت ایبر تالیف له لندنه په دری ټوکو کې خپور سو.

احمد گل مومند شاعر او مدرس عالم دپښتو دیوان احمدی خاوند د ننگرهار په گلایې کې وزیر یدی.

۱۸۴۳ م ۱۲۵۹ ق

دافغانستان دشبخون روز نامه دلیدی سیل په قلم په لندن کې خپره سو (۴۵۱ مخه) دا وقایع د ۱۸۴۱ م دی.

په خیبر کې داپریدو غزاوی د پرتگی له هغو لښکرو سره چی له افغانستان ته په ناکامی راوتل.

امیر دوست محمد خان له هنده راوستل سو او بیاد کابل پرتخت کښینوست او نائب امین الله خان لوگری یی بالا حصار کې بندی کړی Allen دافغانستان

دسفر یاد داشتونه (۱۱) فصله په لندن کې خپاره کړه، دی دجنرال سرولیم ناتمه سره افغانستان ته راغلی و.

ملا غلام محمد اخند زاده دملا

محمد جی اخوند زاده گدون د تیمورزوی متخلص په غلامی کوهستانی (متوفی ۲۰ رجب ۱۳۰۶ ق) دافغان او انگر یز دلومړی جگړی (جنگنامه) په دری نظم کړه .

ملاجمه بارکزی قندهاری د پښتو دیوان خاوند شاعر په قندهار کی وفات سو .

جنید الله حاذق بن صوفی اسلام هروی شاعر دیوان خاوند اودیوسف زلیخا د مثنوی ناظم په قند هار کی وفات سو .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق

شاه زمان د تیمور شاه زوی د افغانستان پوند او مخلوع پاچا په سر هند کی وفات او پښخ سو .

حمید کشمیری مولوی حمید الله (متوفی ۱۲۶۴) فارسی مثنوی اکبر نامه دافغان او انگریز دلومړی جنگ پراحوال باندی منظومه کړه .

مهرزا محمود سالک بالاحصاری د فارسی دیوان خاوند ژوندی و .

امیر عبدالرحمن خان په کابل کی وزیریدی .

د افغانستان د جنگونو پرحال (ظفر نامه کابل) منظومه سوه . د شاعر نوم ندی معلوم (د برتیش موزیم خطی نسخه) .

قاسم علی خان دمچار به کابل کتاب په نامه نه زره بیته فارسی مثنوی په هند کی منظوم کی (د آگری چاپ ۱۲۷۲ ق) .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق حدود

محمدجی آخوندزاده گدون د پښتو شاعر اوفقیه د شرح الوقایه شارح ژوندی و .

محمد سلیمان خان د موسی بریخ زوی (متخلص به اسد) د پ تاریخ (نقش سلیمانی) په هند وکین .

قاضی عبدالرحمن خان علوم بار د قاضی محمد سعید قندهاری قاضی القضاة و .

۱۸۴۵ م ۱۲۶۱-۱۲۶۲ ق

علامه حبیب الله قندهاری د خپل لوی کتاب ریاض المهندس تالیف کی (خطی) چی دریاض تو لوی علمو مجموعه ده او توضی لری :

۱- دصوری اقلیدس د هند ترجمه اود ثاوذو سیوس د اکر مانا لاوس داکر شرح ۲۹ ذی

(۲) علم حساب له صحاح بیاتر جبرو مقابلی پوری .

(۳) علم هندسه : مساحه

تکسیردوائر استخراج مقادیر جیب واطلال اود مثلثاتو مسایل او

(۴) علم الا بصار او مناظر او مر او علم الانعکاس او احکام ابصر

(۵) عام هیئت: افلاک ، مرا او برصدی آلات اود ابعاد او اجز معرفت .

(۶) دمو مرات زیچ و تقویم میر اشرف علی په بمبئی کی او

تاریخ افغان نستان چاپ کی چی افغان او انگلیس دلو مری جنگ وقایع لری (۲۲۱ مخه)

دلایل خان محمد زی دنو پښ دکندی او سیدو نکي د پښتو خ شاعر وزیر یدی (وفات ئی ۱۹۴۰)

۱۸۴۶ م ۱۲۶۲ ق

علامه حبیب الله قند هاری د قیدالحيثية په انتقادی شرح کی مرآةالحق په قندهار کی تالیف کی (خطی) موهن لال کشمیر ی دامیر دوست محمدخان دژوند کتاب ۲ ټوکه په انگریزی له لندنه خپور کی . چی دافغانستان مهم معلومات لری .

مازوخان او صاحبزاده جانان په نگاب کی یاغی سول، خو سردار شیرعلی خان دلبنکرو سره پر ورغی او جانان یی وواژه اودوی یی ایل کړه .

۱۸۴۶ م ۱۲۶۳ ق

نواب محمد زمان خان په کابل کی مې او په عاشقان وعارفان کی پښخ سو .

وزیر اکبرخان په جلال آباد کی ۳۱ کلن وفات او په مزار شریف کی پښخ سو . پرخای یی سردار غلام حیدر خان ولیعهدسو (ولادت یی ۱۲۳۲ ق) .

منشی عبدالکریم دمچار به کابل و قندهار کتاب وکین (دلکهنو چاپ ۱۲۶۴ ق) .

له پرنکی سره دپنجتار دمخدری دپښتنو غزا .

په کابل کی سخنه وبا راغله .

ماما خیلو بغاوت وکی او وزیر اکبرخان ددوی سرکوټلو ته ولاړ .

سردار شیر علی خان دغلام حیدر خان پرخای دغزنی حکمران سو .

دلغمان غلجی دمحمد شاه خان بابکر خیل په مشری یاغی سول، خو

امیر دوست محمد خان پخپله ورغی او دوی یی دنورستان غرو ته ترشا کړه .

محقق قندهاری علامه حبیب الله بن مولوی فیض الله موسی خیل په قندهار کی وفات او پښخ سو، عمر یی ۵۲ کلن و، دی عربی - فارسی - پښتو لوی مؤلف او دمعقولو او منقولو علومو استاد و. دمغتنم الحصول فی علم الاصول او ریاض المهندس سین او پښتو منهاج العابدین مؤلف (رمضان) .

دوزیر ستان پر گمبئی انگریزی کیمپ بانندی احمد زو حمله وکړه او ملک سوهان خان دپرنکی ملگری کوله .

نایب محمد حسن دبلوخوا دقلات سیاسی او ادبی سپری چی فارسی او بلوخی دیوان اشعار هم لری، خپل فارسی اول دیوان یی بشپړ کی . (متوفی ۱۲۷۰ ق) .

۱۸۴۷ م ۱۲۶۴ ق

محبوبه دسکندر خان هروی لور دفسار سی شاعره په هرات کی ژوندی وه .

قاضی غلام محمد هوتک قندهاری عالم ارشاد الحق په قندهار کی په عربی وکین (۱۴ جمادی الثانیه پنجنسبه) .

قاضی غلام محمد قندهاری دخپل کتاب تنزیه الخلفاء عن مطا عن الاعداء په عربی په قندهار کی تالیف کی (یکشنب ۷ ربیع الثانی) .

منشی عبدالکریم علوی خپل کتاب (تاریخ احمد یا واقعات درانی) د امام الدین حسینی دتاریخ حسینی خخه اقتباس کی (دهند چاپ ۱۲۶۶ ق) .

برن هارډ پورن ډېټر سبرگ د اکاډیمي غړي د پښتو منتخبات (کرسټو ماتېي) په هغه ښار کې چاپ کړه .

۱۸۴۸ م ۱۲۶۵ ق

سردار محمد اکرم خان بیاد هندو کش شمالي ولايات په مرکز پوري وښلول .

دا ملا عبدالقيوم دمحمد نبي زوی دخلم صوفی شاعر دمجمع الاشعار قیامت نامه او فارسی او ترکی دیوان خاوند شاعر وزیږیدی .

محمد کلان خان امین الوجوهات عضد الدوله دمحمد عالم خان پوپلزی زوی وفات او په غزني کې دخپل نیکه وکیل الدوله عبدالله خان دقبر سره ښخ سو .

۱۸۴۹ م ۱۲۶۵ ق

امیر دوست محمد خان د پرنګیانو په مقابل کې اټک ته ولاړ، خو چتر سنگه او شیر سنگه ماته وکړه، او امیر دوست محمد خان له سلطان محمد خان او پیر محمد خان اوسید محمد خان خیلو وروڼو سره کابل ته راغی او انگریزانو تر پېښوره ونيول .

۱۸۴۹ م ۱۲۶۶ ق

په شمالي ولاياتو کې د میرانو بغاوت اود سردار محمد اکرم خان مرگ ۳۳ کلن په مزار شریف کې، او برخای ئی د سردار محمد افضل خان مقرری (ولادت یی ۱۲۳۳ ق) . قاضی غلام قادر د قاضی حسن پېښوری زوی په پېښور کې د سردار سلطان محمد خان سره و .

میر محمد امین دقلیچ علی بیگ زوی دتاشقرغان والی دفارسی شعری دیوان خاوند دامو سره وفات سو .

۱۸۵۰ م ۱۲۶۷ ق

ظهير الدوله وزیر یار محمدخان دهرات حکمران دلش په رباط میر کې وفات او په هرات کې ښخ سو. (دشعبان سلخ) زوی ئی سعیدمحمد خان پرخای کښینوست .

مشهور عالم اود سراج الاخبار افغانستان مؤسس مولوی عبدالروف په قندهار کې وزیږید (صفر ۶۷ق).

دسوات اخوند عبدالغفور صاحب دپښتنو لویه جرگه جوړه کړه اود ستمهانی سید اکبر شاه یی په شرعی امارت وټاکه، پخپله دی شیخ الاسلام سو .

دکوهات داپریدو او بنگښوغزاوی له پرنګیانو سره .

مولانا زین العابدین پېښوری چی په حساب، ریاضی، نجوم کې استاد اود استخراجات جبر یه مؤلف و زوندی و .

دبهادر خیلو خټکو غزاله پرنګی سره .

منشی عبدالکریم د محاربه کابل وقتندهار کتاب دکانپور په مصطفایی مطبع کې چاپ کړه .

۱۸۵۱ م ۱۲۶۸ ق

له لنډ نهد (خوان مصر) په نامه یو کتاب خپور سو، چی یو فصل یی دافغانستان او سمنه پر احوال دی او دلومړی جنګ انگلیسی سیاست غندی .

۱۸۵۳ م ۱۲۷۰ ق

دغلعجو شورش په کلات کې . د بلخ د ولایت د دار الامان خلیفه میرزا امان معروف صوفی ۸۴ کلن وفات سو .

دپرنګی او مومند و معاهده نمبر ۱۵،۷۸ نومبر ۵۳ م .

محمد رسول شمید مار ملی بلخي شاعر ددیوان خاوند ژوندی و .

سردار فتح محمدخان دوزیر اکبرخان زوی د کلات حکمران او جنرال فرمانر خان یی دلنمبر مشر مقرر سول .

د کوهات د غاښی غزا وی له پرنګیانو سره . دپوری غزا له ۱۵ نومبر ۵۳ څخه تر ۱۴ جنوری ۵۴ م پوری .

نواب جبار خان د سردار پاینده خان زوی ۷۳ کلن وفات او دکابل په عاشقان وعارفان کې ښخ سو . (ولادت ۱۱۹۷ ق) .

دسلیمان بن خواجه ابراهیم قبلان حسینی نقشبندی قندوزی دینابیح الموده د مؤلف وفات په استانبول کې . (ولادت ئی ۱۲۲۰ ق) .

استاد عبد العلی هروی د میرزا باقر کابلی زوی د هرات مصوّر ژوندی و .

۱۸۵۴ م ۱۲۷۰ ق

د مهدی بن اسماعیل موسوی هروی امامی فقیه او اصولی وفات او په مشهد کې ښخیدل .

۱۸۵۴ م ۱۲۷۱ ق

میر عبدالرحمن د افغانستان مشهور خطاط په هرات کې وفات او د سید عبدالله په گنبد کې ښخ سو . له پرنګیانو سره د مومندوغزا او دمیحنی لومړی جنګ . سردار شیر علی خان دکلات غلجی ابل کړه .

۱۸۵۲ م ۱۲۶۹ ق

سردار محمد افضل خان دتخته پل ښار دبلخ په ولایت کې جوړ کړه . د مومندو سره د پرنګی دوهمه د میحنی جگړه او هم د پړانگ غار غزا .

د امیر دوست محمد خان او سردار کهندل خان یوله بله مخالفت دکلات پر کلا او د نواب جبار خان په بو گانښ د دوی روغه . په مله کنډ کې د پرنګی سره درازی زو غزا .

د بهادر خیلو خټکو د و همه غزا له پرنګی سره او د سپری جنګ میر محمد نبي اختر بدخشی د شعر ددیوان خاوند او دحدایق الحقایق اوهدمت بهشت مؤلف په رستاق کې وفات سو .

فیض الله قریشی د تر بیلی او سیدونکی د پښتو لیکوال او شاعر خپل گنج سعادت نظم کړه چی ددغه عصر ښه تاریخی معامات لری .

میر احمد اظهر مجددی د هفت مجلس او مناقب الطاهر ین مولف او ددیوان خاوند شاعر وفات سو (ولادت یی ۱۲۰۶ ق) .

سرار کهندل خان د قند هار حکمران ۶۳ کلن پسله ۲۶ کالو حکومته په سه شنبه ۷ ذی حجه په قندهار کی مړ سو (ولادت یی ۱۲۰۸ ق)

پرنګیانو پر مومندو حمله وکړه (اگست) او د پند یالی د مومندو سره تر ۱۸۶۰ م پوری وچنگیدل . میر محب بیګ هزاره دیکه او لنگ او سیدونکی یاغی سو ، خو سردار محمد اسلم خان دی بیرته کښیناوه . سردار مهردل خان مشرقی ۵۹ کلن په قند هار کی وفات او ښخ سو جمعه ۲۷ جمادی الاخری (ولادت یی محرم ۱۲۱۲ ق) حاجی دوست محمد قند هاری د ملا علی اخوند یوسفزی زوی د بنون د دامان مشهور نیشبندی عارف ژوندی و ، او دده د مناقبو کتاب معزالدين د عبدالکریم زوی تالیف کی (خطی) .

میرزا حنان بارکزی شاعر په قند هار کی خپل پښتو دیوان ترکیب کی .

۱۸۵۵ م ۱۲۷۲ ق

سردار غلام حیدر خان دامیر دوست محمد خان له خوا په پېښور کې د مودت معاهده له سر جان لارنس د پنجاب له کمشنر سره په ۳۰ دمارچ ۱۸۵۵ م امضا کړه او له انگریزی هنده سره رولابط قائم سول .

په قندهار کی خانه جنگی وه خو امیر دوست محمد خان قندهار ونیوی او خپل زوی سردار غلام

حیدر خان ته یی وسپاره . شهزاده محمد یوسف د ملک قاسم زوی د فیروز الدین لمسی د عیسی خان پر درانی په مرسته هرات ونیوی او سعید محمد خان الکوژی یی مړ کی ، خو په آخرکی محمد یوسف هم ووژل سو او هرات پر دو ته پاته سو .

مولوی محمد حسن او محمد عثمان د هرات قاضیان او شیخ مرتضی د شهزاده محمد یوسف وکیل و .

امیر دوست محمدخان په قند هار کی قاضی محمد سعید خان علوم بار کزی قاضی القضاات وټاکه . د کوهاټ د اکا خیلو سره د پرنګیانو جنگونه تر ۱۱ جنوری ۵۶ م پوری جاری و .

۱۸۵۶ م ۱۲۷۳ ق

د ناصر الدین شاه قاجار لښکرو هرات ونیو ، خو سردار سلطان احمد خان د هرات حکمران سو ، نو د ایران لښکر ولاړل .

راورقی انگریز مستشرق او لښکر مشر د پښتو گرامر په انگریزی ژبه په کلکته کی چاپ کی . د امیر دوست محمد خان عسکر ۱۶ غنډه پیاده ۳ غنډه سپاره ۷۰۰ ر ۱۳ منظم عسکر او ۸۱ توپه وو .

امیر دوست محمد خان قند هار سردار غلام حیدر خان ولیعهد ته وسپاره او پخپله کابل ته ولاړ .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۳ ق

علی قلی میرزا د فتح علی شاه

فاجار لمسی (اعتضادالدوله متوفی ۱۲۶۸ ق) خپل کتاب (تاریخ وقایع و سوانح افغانستان) په تهران کی چاپ کی . چی د احمد شاه بابا له وخته احوال لری .

په جرود کی دامیر دوست محمد خان او سر جان لارنس ترمنځ د دوستی او امداد معاهده ۲۶ جنوری ۵۷ م ۲۹ جمادی الاولی ۷۳ ق . قاجاری لښکرو هرات تخلیه کی ۲۷ جولای ۵۷ م .

میجر لمستون د انگریزانو له خوا په قند هار کی سیاسی مبصر مقرر سو .

د پاریس په معاهده کی انگریزانو ته وویل سو چی د ایران او افغانستان په شخړ وکی منځکړی سی .

مرلری غلام جیلانی د پېښور محقق عالم کابل ته راغی . د ستمهانی سیداکبر شاه دسوات د پښتنو امیر وفات سو (۱۱ می ۵۷ م) په سوات کی نفاق ولویدی . سید مبارکشاه په نارنجی کی په ۱۸ جولای ۵۷ م له انگریزانوسره غزا وکړه .

کله چی امیر دوست محمد خان د هند دوايسرای تر ملاقات وروسته جرود ته راغی ، کوکی خیلود پرنګیانو پر لښکرو په خیبر کی حمله وکړه او د هغو مشر افسرئی مړ کی .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۴ ق

د لمستون سیاسی ډله په افغانستان کی وه ، ددی ډلی

رویداد دوکتبر بیلوی په قلم په ۱۸۶۲ م له لندنه چاپ سو .

۱۸۵۸ م ۱۲۷۴ ق

سردار سلطان احمد خان په هرات کی حکمران سو . سردار غلام حیدر خان ولیعهد په کابل کی په جمعه ۲۱ ذیقعه ۷۴ ق نه دیرش کن مړ سو (ولادت ۱۲۳۵ ق) .

روسی استاخی خانیکوف هرات ته راغی .

له پرنکی سره د پنجتار په جنگی کی د پښتنو غزا (اپریل ۵۸ م)

نائب امین الله خان لوگری دامیر دوست محمد خان په محبس کی په کابل کی مړ سو .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۵ ق

مراد خان اتالیق د قطغن میر ، وښوریدی ، خو سردار محمد افضل خان دی مات کی او کولاب ته وتښتیدی .

جرنیل شیر محمد خان (کپول انگلیس چی په ۱۲۴۹ ق کال د قندهار په جنگ کی زخمی اومسلمان سوی) په تخته پل کی عسکری قوماندان وهله مړ سو .

سردار رحمدل خان ۶۴ کلن وفات اود نجف په وادی السلام کی ښخ سو (رجب) دده ولادت ۱۲۱۱ ق .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۶ ق

دکورم دخلکو غزا له پرنکی سره (۲۰ دسمبر) .

سردار عبدالرحمن خان شمالی ولایات سره سم کړل . او کله چی

امير مظفر خان د بخارا پاچا تر آمو راتير او چارجو ته راغي، نوسردار محمد افضل خان او افغاني مشرانو دى بېرته دامو خواته وشاړه . له پرنګى سره په ميداني غره كې دمسيدو او خټكو غزا . پر وزيرستان باندي دسر نيول چمبر لين د لښكرو حملې تر ۱۸۶۰ م پورې .

۱۸۶۰ م ۱۲۷۷ ق

د تيرا د تورغره پښتوله ۱۸۵۸م څخه بيا تردى كاله پورې د پرنګى له لښكرو سره جنگونه كړل . سردار محمد شريف خان د فراه او پشت رود حكمران غور ته ولاړ، اود تايمنو سردار عبدالغفور خان يې ايل كى .

۱۸۶۱ م ۱۲۷۸ ق

سردار محمد اعظم خان د قطغن حكمران دهغه ځاى اداره سردار عبدالغياث خان دنواب جبار خان زوى ته وسپارله او پخپله له خانآباده كابل ته راغى .

د سردار سلطان احمد خان زامن له هراته راغلل او سردار مير افضل خان يې په فراه كې حكمران كى . مگر امير دوست محمد خان دمياني په مياشت ورغى او هغه بنباريې ونيوى . سردار عبدالرحمن خان د قطغن حكمران سو .

په كابل و باگپه سوه او سردار پير محمد خان ۶۴ كلن ۲۲ دربيع الاول وفات سو . دغسى هم سردار سلطان محمد خان ۶۸ كلن په

پنجشنبه ۱۸ ربيع الثاني په كابل كى وفات سو . د دوو پښتنو غزا له پرنګى سره .

د پيښور مشهور عالم صاحبزاده غلام جيلانى وفات سو (چهار شنبه ۹ شوال) .

۱۸۶۲ م ۱۲۷۹ ق

د فراه تر نيولو وروسته امير دوست محمد خان د هرات نيولو ته لښكر بوت، او سردار سلطان احمد خان اود هغه زامن يې په هرات كې محاصره كړل. (۱۰ صفر) .

د سردار سلطان احمد خان ماینه چې دامير دوست محمد خان لور وه د هرات په كلابندى كې مړه سوه . ميرزا رضا هروى مصور اونقاش دامير دوست محمد خان او سلطان احمد خان د جنگ تصوير په هرات كى وكيز (دهرات موزيم) .

ملاصه الله خټك د مسرى باندي اوسيدونكى په پښتنو مخزن الاسرار اوبدمزير اوبه فارسى نظم الدررفى سدك السير وكنيل .

سيف الدين حسيني دانشمأ كتاب په كابل كى تاليف كى .

د كتر بليو دهغى ډلې د سفر ورځ ليك له لښته په ۱۱ فصلود ۸ تصويرو سره خپور كى ، چې په ۱۸۵۶ م د لومسپون په مشرى افغانستان او قندهار ته راغلل او تر

۱۸۵۸ م هلته و اود افغانستان ښه معلومات لرى د كتاب نوم: (پسه افغانستان كى ديوه سياسى وفد ورځ ليك) .

د پوييس د پنجاب د حكومت سكرنر دافغانستان پر تجارت باندي يومفصل راپورټ چاپ كى (جولای) چى د لکهنود نړ لكشور په مطبعه كى په اردو هم چاپ سو ۱۸۷۱ م .

د پوييس انگرېز دافغانستان اوهند د تجارت په راپور كى (۱ جولايي ۶۲) دافغانستان ټول واردات له هنده ۳۱۸،۳۸۳ پونډه او صادرات يې ۳۰۳،۵۳۵ پونډه او گرده تجارت يې ۶۲۱،۹۱۸ پونډه ښوولى دى .

۱۸۶۳ م ۱۲۷۹ ق

سردار سلطان احمد خان د هرات حكمران په رمضان ۱۲۷۹ ق ۶ د اپريل ۶۳م د هرات په محاصره كى مړ سو او زوى يې شهنواز خان پر ځاى ودرېدى .

امير دوست محمد خان په ۸ ذیحجه ۱۲۷۹ ق ۲۷مى ۶۳م هرات ونيو، او هلته په ۲۱ ذیحجى ۱۲۷۹ ق ۹ جون ۶۳م مې او ښځ سو او امير شيرعلی خان يې پر ځاى امير سو .

سلطان محمد خان د سعادت خان مود زوى د انگرېزانو سره وجنگيدى خود امير شيرعلی خان لښكرو دى باجوړ ته وشاړه .

سيد جمال الدين افغانى به افغانى دربار كى د اصلاح او تجد د حركت شروع كى ، استاد ابراهيم په هرات كى د امير شهنواز خان لپاره يو لوى ټوپ جوړ كى .

د سوابى په ټوپ كى دمك عيسى خان حدون او مولوى عبدالله په مشرى له انگرېزانو سره د پښتنو غزا، د قتل گړ لوى جنگونه تر سوات او

باجوړ پورې . له پرنګى سره د سوراوى او امبيلى د پښتنو غزاوى (د اکتوبر ۶۳م) ۱۸۶۳ م ۱۲۸۰ ق د سوات د اخوند عبدالغفور او مولوى عبدالله مجاهد په مشرى د امبيلى به كو تل كى د انگرېزانو (۷) زرو لښكرو سره جهاد ، چې ۹۰۸ تنه پرنګيان مړه اودرى زره تنه پښتانه شهيدان سول .

د نومبر په ۱۸ ورځ د قتل گړ جهادد ۱۵ زرو تنو غازیانو لخوا د پرنګى سره شروسو او تر ۱۵ دسمبر پورې جارى و . امير شيرعلی خان خپل خورلس كلن زوى يعقوب خان د هرات حكمران او جنرال فرا مرز خان يې لښكر مشر مقرر كى . قاضى عبدالسلام خان يې د هرات قاضى او ملا شاه محمد يې مفتى او ميرزا غلام صديق يې سر دفترى مقرر كى او د قندهار له لارى كابل ته راغى .

حاجى عبدالرازق دمولانا عبدالخالق اندر زوى د غزنى دپاى لوچ په كلى كى وزېږېدى (۱۶ صفر) .

ميرزا احمد خان كابلې مستوفى اود شعر د ديوان خاوند وفات سو . په خانآباد كى د سردار محمد اعظم خان د فوجونو ياغى ټوپ پر سردار عبدالرحمن خان باندي اود دوى ارامول . مير اتاليق په قطغن كى ولاړ سو، خو سردار عبدالرحمن بير ته پر ځاى كښيناوه او ماليات يې ځنې واخيستل . د سوات د اخوند ميان عبدالغفور او انگرېزانو روغه اود اخوند تگ سيدو شريف ته (۲۷ دسمبر) .

شروسو

دامیر شمیر علی خان سره د دده وروڼو کورنی جنګونه .
دباچکاه په جنګ کی محمد افضل خان مات او گرفتار سو او سردار عبدالرحمن بخارانه ونښتید .
جلالی دیوسف مسکین زوی دقاس د ده گزګ او سیدونکی دسمیه موی او جلایی دقصی هیرو وزین یدی .
پر مومندو دپرنکی حمه اودمیچنی څلورمه غزا .

امیر شمیرعلی خان په کابل کی دوه زره تنه لو یسی جرگی ته راوغوښته چی ده نه دده دورونو د اختلاف په باب کی مشوره ورکړی تردی لویې جرگی وروسته امیر د خپلو وروڼو جنګ ته متوجه سو .
دامیر شمیر علی خان او سردار محمدامین خان دکجهاز جنګ ، اود محمد امین او محمد علی یوله بله سره وژل ۱۰ محرم ۸۲ ق .

امیر شمیر علی خان دخپل ورور او زوی په مرګ غم جن سو او قندهارته ولاړ، اودنبارنی ونیوی .
میرزا محمد محسن دبیر دمیر زا علی خان زوی ددربار منشی اوشاعر په کابل کی وفات سو (ولادت ۱۲۲۷ ق)
مراد علی کاموی د عبدالرحمن زوی پښتو تفسیر یسیر وکیښ .

امیر شمیر علی خان شمالی ولایات ونیول اوله تاشقرغانه تخته پل ته ولاړ، بیانو کابل ته راغی .
سردار عبدالرحمن خان چی بخارا

ته تللی و، بیرته راغی اود بلخ ولایت یی ونیو او بیا پر کابل راغی، امیر شمیر علی خان له قندهاره راووت او دوردکو په سید آباد کی د امیر شمیر علی خان اوسردار عبدالرحمن جنګ وسو، خو امیر شمیر علی خان مات سو او قندهار ته ولاړ .

امیر محمد افضل خان دکابل امیر سو او امیر شمیرعلی خان قندهارته ولاړ .

مستوره غوری حورالنساء دمیر سید اعظم لور (بی بی سپیده پوش) دفارسی د یوان تحفة العاشقین خاونده دغور دپرچمن او سیدونکی شاعره وفات سو (ولادت یی ۱۲۴۸ ق) .

میرزا عبدالراسع طبیب دلعل محمد عاجز زوی دشعر ددیوان خاوندوفات سو (ولادت یی ۱۲۰۸ ق)

امیر شمیر علی خان له قندهاره راووت چی کابل ونیسی، مگر سردار عبدالرحمن خان دی په کلات کی مات کی .

سردار فیض محمد خان دامیر دوست محمد خان زوی په بلخ کی ونیوریدی او امیر شمیر علی خان دهرات او میمنی له لاری بلخ ته ولاړ اوسره ملگری سو .

د سردار احمد خان د امیر دوست محمد خان دزوی په امر دده دانشعارو دیوان په باخ کی ترتیب او وکیښ سو (۲۷ شعبان) دکابل خطی کتابخانه .

د امیر محمد اعظم خان سره دامیر شمیرعلی خان جنګونه او په شش گاو او زنه خان کی دامیر محمد اعظم خان ماته او دده او عبدالرحمن خان تښته ایران او روس ته .

د شوال په میاشت کی امیر شمیرعلی خان بیا کابل ونیو اوبادشاه سو اودهندویسراد ۲ نومبر ۱۸۶۸ م په مکتوب دده سلطنت ومانه .

ډگهر دبلو بلیو انگریزی افغان پوهاند دپښتو گرامر په انگریزی په لاهورکی چاپ کی .

متصور غزنوی دمحمودخان مومند شمالیجی زوی دفارسی لیکوال او شاعر په غزنی که وفات سو (ولادت یی ۱۲۲۰ ق) .

بهاول خان دبنیادی خان زوی د بنون دسمیه او سیدونکی جنګنامه زیتون په پښتو منظومه کړه .

انگریزانو دوو لس لکه روپی او دوولس زره توپک امیرشمیرعلی خان ته ورکړه .

امیر شمیر علی خان دهند دویسراپه بلنه دنبالی سفر هندته وکی او په رسمیت ومنل سو، مگر دده ولیعهد عبدالله جان یی ونه مانه .

د روس او انگریز مذاکره دافغان سمستان دشمالی سر حداتو د ټکنی لپاره شرو سو .

پر انمانخیلو او مومندو پښتندو پرنکی حامی او دمیچنی شپږمه غزا .

امیر محمد اعظم خان دفرار په

حالی پنځوس کلن وفات اود

شاعر پښتو کتابونه وکښل:

بایزید بسطامی په مزار کې ښخ سو (ولادت ئی ۱۲۳۶ق)

۱۸۶۹م ۱۲۸۶ق

له پرنکی سره دکابل خیلو وزیرو غزا.

سردار فتح محمد خان د هرات حکمران سو او سردار محمد اسماعیل خان د سردار محمد امین خان زوی په چند اول کې راغی سو، خو دی ونیول سو او هند ته فرار سو.

دامیر شیر علی خان له خوا سردار شیر علی خان قند هاری د قند هار حکمران سو .

امیر شیر علی خان دنوی کابل شیر پور په جورولو دناظر حسین علی خان تر کتنی لاندی پیل وکی .

۱۸۷۰م ۱۲۸۷ق

سردار محمد یعقوب خان په قندهار کې راغی سو او هرات یی ونیو، د هرات حاکم سردار فتح محمد خان او سردار محمد عزیز خان په جنگ کې مړه سول .

امیر شیرعلی خان په افغانستان کې دنوی مدنیت په خپرولو پیل وکی .

سپه سالار فرامرز خان په هرات کې د جمعې په شپه ۲۷ ربیع الاول وواژه سو .

د افغانستان لومړی کابینه د سید نور محمد شاه قندهاری صدراعظم په مشرۍ جوړه سو چې دغه وزیران یی درلودل:

(() سید نور محمد شاه قندهاری د پښین د سید سلیمان شاه زوی لوی

حاجی پمغوس کلن وژان اوس ډول مختار (صدراعظم) .

(۲) میرزا حبیب الله خان وردگ لوی ملک (مستوفی الممالک = وزیر مالیه) .

(۳) ازسلا خان جبار خیل لوی مینی دباندي (وزیر خارجه) .

(۴) عصمت الله خان د عزیز خان غلجی زوی لوی مینی دغرو (حشمت الملك وزیر کوهستانات) .

(۵) میرزا محمد حسن خان لوی کښل (دبیر الملك = سر منشی حضور) .

(۶) حسین علی خان پنجشیر ی ټولمشر (سپه سالار)

(۷) احمد علی خان چغتائی لوی ټولول (معیر الملك = وزیر خزانه) شیخ محمد اکرم افغانی چی د

خلیبر له اړیدو څخه و، او په شام اومصر کې عدهی شهرت در لود او مشهور مدرس و، په قاهره کې وفات سو (ربیع الثانی) .

شاه عبد الباقي مجد دی د شاه صفی الله مجد دی زوی د کابل د مجدد یانو نیکه په کابل کې ۹۴ کلن وفات او ښخ سو (سه شنبه ۲۱ ربیع الاول) دشعر دیوان ئی درلود او متخلص په باقی و .

میرزا محمد اسماعیل د پېښور د حکومت سر محرر تسمیل القواعد افغانی - نصاب افغانی - قواعد افغانی ولیکل .

دولوی احمد دنواز خان اخوند

زاده زوی د پېښور د تنگی عیسی خیل

۱۹۸۱ شاعر پښتو ټول وکښل:

آدم درخانی - توتی نامه - قصه جمجمه او نور .

۱۸۷۱ م ۱۲۸۸ ق

د افغانستان لومړی اخبار شمس النهار په کابل کې دمرزا عبدالعلی په اهتمام خپور سو .

سید، نواز محمد شاه صدراعظم دپالک انگریز سره د سیستان د سرحداتو او اوبو دویشلو لپاره هلته ولاړ، او بیایي دمناکراتو لپاره تهران ته هم سفر وکی او د بمبئی له لاری کابل ته راغی .

امیر شیر علی خان یومنظم لښکر جوړ وکی چی شمیرئئ ۵۲ زرو ته رسیدی .

شیخ الاسلام ملاخدا بخش دملا محمد قاسم زوی (عط) شاعر اود شرح کلمه طیبه لیکونکی په هرات کې وفات سو .

صوفی محمد رسول ساکزی د قندهار مشهور عالم او نقشبندی مقتدا ۵۵ کلن وفات سو (دوشنبه ۱۳ ذی حجه) .

سید خان شبرغانی دقاضی سید نعمان زوی نستعلیق لیکونکی خطاط او شاعر اذنب تخلص ژوندی و .

ولې طواف دمحمد علی کابلی زوی ناخوانه شاعر په کابل کې ژوندی و .

سردار محمد یعقوب خان له هراته دامیر شیرعلی خان حضور ته راغی او معافی یی وغوښته او بیرته هرات ته مقرر سو .

۱۸۷۱ م ۱۲۸۸ ق

محمد زردار خان ناغر افغان په

هندکی صولت افغانی د پښتون تاریخ په اردو وکښ. (دنو لکشور طبع ۱۲۸۹ ق) .

۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق

سردار محمد یعقوب خان کابل ته راغی او بندی سو او سردار محمد ایوب خان په هرات کې دپلار مخالف سو .

سردار حبیب الله خان د سردار عبدالرحمن خان زوی په سمرقند کې په دوشنبه ۲۵ د ربیع الثانی وزیرید .

داگریز دولت او روسانو ترمنځ دگر ښویل او گورچا کوف معاهده وسره چی افغانستان د روسانو د نفوذ دسیمې څخه وتلی دی .

دکابل په بالاحصار کسی دپلو لښکرو ددهشقی دقواعدو کتاب ۲۸۲ مخه مصور دقاضی عبدالقادر له خوا چاپ سو چی بولی یی پښتو دی .

دامیر شیرعلی خان منظم عسکر ۵۱۹۹۰ تنه او غیر منظم ۲۴۰۰۰۰ تنه وو چی ۴۰ زره ټوپک او ۳۶۹ ټوپونه یی درلوده .

برهان الدین لاغر دمیر یو سف عالی بدخشی زوی دجام جم او دیوان اشعار ناظم ژوندی و .

نعمت الله محوی دمینی شاعر او احمد قلی بن سکندر هروی دآتش فشان د تذکری مولف ژوندی وو . پر شمالي وزیرستان دپرنګی حمله اود کجوری لوی جنگ اود بادی

فقیر شهادت .

قاضی عبدالرحمن خانملا دقاضی محمد سعید بارکزی قندهاری زوی (در فیصل التفرقه بین الضال والناجیه) رساله و کتب له (د کابل خطی کتابخانه)

۱۸۷۳ م ۱۲۹۰ ق

نائب محمد علم خان د ترکستان نائب الحکومه دامیر شیرعلی خان په امر میمنه و نیوله .

روسانو خپوا فتح کړه .

سعید نور محمد شاه صدراعظم دشملی په کنفرانس کې شامل سو .

دامیر شیرعلی خان په فرمان (رمضان ۱۲۹۰ ق) عصمت الله خان

جبار خیل حشمت الملك او (لوی

مینی دغرو) وزیر داخله سو . امیر عبدالرحمن خان دی په ۱۸۸۰ م په

داز و خپراوه . قاضی عبدالقادر پېښوری د امیر

شیرعلی خان د دربار ښوونکی او مصاحب یا عسکری سکر ترو، چی

د تازای امیری یا تشریح الجرایم اود عسکری تعلیمات نامو او وعظ نامو

مؤلف دی. دی دقاضی فضل قادر زوی او د خان علم قاضی حسن

لمسی دی. خود انگریز جاسوس قاضی عبدالسلام دقاضی محمد

سعید بارکزی قندهاری زوی قاضی المقضات و .

دوست محمد خټک په قندهار کې په پښتو بد زمنیر اوبحرالعلوم اواخلاق

احمدی منظوم کړه . امیر محمد بن عبد القادر بن

محمد اعظم سلیمان خیل کتوازی د امیر شیرعلی خان په نامه الدافعه

لشکوک الطایفة الوهابیه په عربی تالیف کړه .

دمحمد عظیم ابکم نقاش ژوندپه کابل کې .

عبدالرسول قندهاری شاعر د سفر نامی اوازاد نامی مؤلف دخپل شعر

دیوان جوړ کړه . امیر شیرعلی خان دبالاحصار په

خاصه سراچه کې دولیعهدی جلسه وکړه او سردار عبدالله جان ولیعهد

سو . (۱ شوال ۱۲۹۰ ق) دشوال په دوهمه شپه د سردار

عبدالله جان دولیعهدی جشن وسو او په هرات کې سردار محمد یعقوب

خان مخالفت وکړه . په دغه کال دشمالی ولایاتو (مزار

شریف) مالیات پنځه لکه روپی وی اونايب محمد علم په مزار کې تړپونه

جوړول. دقندهار پلټنی دوه کاله کابل ته

راغلی، چی دلته عسکری قواعد زده کړی .

سردار ولی محمد خان دکورم لوی ناب دهغه خای دیاغی قبائلو توبه

نامه امیر ته راواستوله اوصدراعظم نورمحمد شاه ددوی مشرانوته خلعتونه

ورکړه. امیر شیرعلی خان خپل ولی عهد

دسوات آخوند ته معرفی کړه او آخوند هم هغه ومانه اوتبریک ئی ورته ووايه

(دوشنبه ۱۴ شوال ۹۰ ق) صاحبزاده غلام جان دپنجشیر او

نجر او کم ناب اوعلی محمد خان دکور حاکم اوخدای نظر خان دغزنی حاکم و.

میر عنایت الله بدخشی داصول

لمب شمت د نظم اود ښووان خاوند وفات سو .

۱۸۷۴ م ۱۲۹۱ ق

داسب محمد علم خان مرگ. د شاعسی شیردل خان لوی ناب

مقرری دشمالی ولایاتوپه حکمرانی. امیر شیرعلی خان دکوچنی اخترپه

ورخ دنولمشر حسین علی خان په سلازی اود قاضی عبدالقادر په

د لاری دکابل دلښکرو نمایش دمر نجان دغزندی سره ولید. ۳۷ پلی کندهار

خلبور زجمنته سپاره لس تریخانې. د کابل په سیمو کې سخته زلزله

وسوه چی له پنجشیره تر کوه دامنه ۷۰۵۲ تنه مړه او ۳۹۰۰ تنه زخمي

سو. په پروان کې ۱۳۰۰ تنه او په کابل کې ۱۴ تنه مړه سو (شمس

المنهار ۶-۷ رمضان ۹۱ ق). میر عبدالرحمن دواخان حاکم مړ

سو (۱۵ صفر ۹۱ ق) نظام الملك د چترال د میر زوی

دامیر شیرعلی خان دربار ته راغی. شاعسی شیب دل خان ته دلوی

ناب او دده زوی خوشدل خان ته د کمکی ناب او میرزا محمد حسن خان

د بیر ته د کتاب لقبونه ورکړه سو. او میرزا محمد نسی خان واصل

وفات سو. سردار شیرعلی خان هزاره

وفات سو. سردار نصرالله خان د امیر

عبدالرحمن خان زوی په سمر قنده کی وزینیدی (چهار شنبه ۳۰ صفر

۹۱ ق). د افغانستان د لومړی جنک

تاریخ د جان ولیم کې تالیف دری ټوکه دریمه طبعه په لندن کی خپور سو .

هنری والتیر بلیوچی په ۱۸۷۲ م افغانستان ته راغلی و، په خپل کتاب

(له انطوس تر تا یگریس پوری) کې د افغانستان احوال ته لاندنه خپور کړه

(۱۳ فصله) . ملا شاه پسمند پوپلزی د قندهار

د نیش اوسیدونکی عارف او شاعر د قادری طریقی خلیفه په نیش کې

۷۵ کلن وفات سو (ولادت ئی ۱۲۱۶ ق) ده زاد الرحلین په پښتو

نظم کړه (دلاهور طبع ۱۲۴۷). ۱۸۷۵ م ۱۲۹۲ ق

میرزا نیازی دملابرات زوی دسمنگان شاعر او خطاط چی دوه دیوانه یی لرل

وفات سو. د امیر شیرعلی خان نصیحت

نامه ((تحفة العلماء)) د قاضی عبدالقادر پېښوری په اهتمام او د

میرزا بیضا خان په خط ۸۰ مخه په کابل کې چاپ سو.

د باجوړ د فیض طلب خان او د ناوه ئی د غلام حیدر خان اختلاف د

امیر شیرعلی خان په توصیه فیصاه سو (۲ شوال ۹۲ ق) .

ملا سکندر اخند په کابل کې قاضی عسکر و .

۱۸۷۶ م ۱۲۹۳ ق

نواب عطا محمد خان د انگریز سفیر له امیر شیرعلی خانه وغوښتل

چی دروسانو دیش قدمی، دنیولو لپاره د انگریزانو مامورین افغانستان

ته پرین دی خو امیر شیرعلی خان

د پست ټکټ (محصول چاپخانه د زارالسلطنه کابل ۱۲۹۴) خپور سو چی د زمري سر نسی په منځ کی کښل سوی دی .

اخوند عبدالغفور بن عبدالواحد (اخوند سوات) لوی نقشبندي او قادري مرشد او مجاهد د سوات په سیدو شریف کی په ۱۲ جنوري وفات او ښخ سو . (ولادت ئی د لوی سوات په شامیرزی صافیو کی د ۱۷۹۰ م حدود) دی د سوات د ریاست او شرعی حکومت مؤسس دی .

د سلیمان بن ابراهیم قندوزی بلخی حسینی صوفی مؤلف وفات .

داجمع الفراید ، مشرق الاکوان ، پنا بیع الموده مؤلف (ولادت ۱۲۲۰ ق)

۱۸۷۸ م ۱۲۹۵ ق

په ۲۲ جون سټیلا ټوف د روس نماینده کابل ته راغی . او په ۱۱ اگست دامیر شیر علی خان دربارته ورسیدی او د یوی معاهدی مذاکره ئی ور سره وکړه .

امیر شیر علی خان د انگریز رالیاری نماینده سر نیول چمبرلین نه را پرینو چی افغانستان ته راسی کتل کرو دیکوف له سمر قنده هرات ته راغی (نومبر) په ۳۱ د اکتوبر لاری لیټن د هند وپسرا افغانستان ته ولټیماتورم ورکی . په ۲۲ دنومبر د انگریز او افغان دوهم جنگ ونښت او انگریزی لښکر پر افغانستان راغلل

سردار عبدالله جان ولیعهد ۱۷ کلن وفات او په حرم باغ کی ښخ سو

(د نقیب باغ) د ۱۷ شعبان شپه ۱۲۹۵ ق .

پر راهی زو پښتنو د انگریزانو لښکر کشی دمله کنه پرخوا .

میر محمود شاه بدخشی د میر احمد شاه زوی د دیوان اشعار خاوند وفات سو .

سردار محمد یعقوب خان چی بندی وله قیده ایله سو او د کابل حکمران مقرر سو او سردار محمد ایوب خان هم له مشهده هرات ته راغی .

ددغه کال تقویم د ملا عبدالرحیم او عبدالرحمن استخراج د کابل د شمس النهار به چاپخانه کی چاپ سو .

دغه د وه وروڼه د عزیز الله اخند زاده قند هاری زامن وو .

د کابل د شمس النهار په مطبعه کی مجمع البحرین یعنی مقابله حکمت قدیم و جدید د حکیم او ډاکترچتین شاه تالیف چاپ سو . او دالهلمپریو مطبوعاتو څخه دی .

قاضی طلا محمد د قاضی حسن خان زوی د پښتو - فارسی - عربی لیکوال او شاعر او تکړه مؤلف په پښور کی اوسیدی . د عربی او دیوان خاوند او د جواهر النغز - سلوة التقرير - نفحة المسک - تسلیمة العقول سلوة الکثیر مؤلف .

د افغان وار په نامه د جنرال ایبټ ورځ لیک ۳۴۶ مخه له لنډ نه د افغانستان پر احوال له ۱۸۳۸ تر ۴۲ م پوری خپور سو .

نور محمد نوری قند هاری د افغانستان تاریخ وکیښ چی د

پیر امان الله د مولانا رحمت الله قندهاری زوی دخپل عصر مشهور صوفی او زهد په غرر کی وفات سو .

۱۸۷۷ م ۱۲۹۴ ق

د پښور په کنفرانس کی دسید نور محمد شاه صدر اعظم او سر لیویس بیلی مذا کرات ناکام سول (۳۰ جنوری) او سید نور محمد شاه په پښور کی مړ سو ، او میرزا حبیب الله خان مستوفی د ملا شاه محمد و تاج محمد پرپلزی او میرزا محمد ظاهر سره پښور ته دمذاکری لپاره ولاړل ، مگر له جمروده بیر ته نگریزانو راواستول .

ارسلان خان وزیر خارجه مړ سو او پر ځای ئی ملا شاه محمد قطبخیل وزیر خارجه مقرر سو .

سردار محمد علم خان دپشت رود حاکم معزول سو او پر ځای ئی سردار محمد یوسف خان د امیر دوست محمد خان زوی مقرر سو .

د سلطان عبدالحمید له خوا حاجی محمد حسن خان بگرامی وال د کابل در بار ته د خاص استاخی په ډول راغی ، او دعثمانی دولت سفیر فوزی افندی و ، چی مستشارئی هدایت الله او با شکاتب ئی حسین او د وه تنه غری بی منیر او خیری بیک وو .

د انگریز سفیر په کابل کی تراب محمد حسن خان اونائبی عطاءمحمد خان اومنشی بی بختیار خان و .

د قاضی عبدالقادر (ښوونکی صاحب بهادر) وعظ نامه د بالاحصر په چاپخانه کی چاپ سو .

نه و منله .

انگریزانو کوټه و نیوله .

سید نور محمد شاه صدر اعظم او میرا خور احمد خان او میرزا محمد باقر افغانی سیاسی ډله د مذاکراتو لپاره پښور ته ولاړه .

اخوند زاده حضرت ملا یحیی دملا عبدالله زوی د هرات عالم او مدرس دهرات په دښت یلان کی وفات سو .

محمد عمر خان د محمد کلان پوپلزی زوی د خپل وخت پښتو او فارسی شاعر او خطاط او مؤلف په مزار شریف کی وفات سو .

محمد علم خان وکیل الدوله پوپلزی د عبدالله خان زوی په کابل کی وفات سو .

عبدالعلی مستغنی د فارسی او پښتو مشهور شاعر د ملا رمضان هوتک زوی د ملا قضا لمسی د ملا رسول داد کړوسمی د کابل په بالا حصار کی وزیریدی (۱۷ ذی حجه) مستوفی حبیب الله خان له هراته کابل ته راوغوښتل سو ، او پر ځای یی سردار محمد عمر خان د سردار محمد عظیم خان زوی د هرات په حکومت مقرر سو .

د امیر شیر علی خان له در باره احمد خان ساکزی د جلال آباد حاکم سوات ته د اخوند عبدالغفور د لیدو لپاره استاخی ولاړ .

د لوگر د موسی فیض محمد اخوند زاده پښتو روضه المجاهدین د امیر شیر علی خان په نامه نظم کی (د کابل خطی کتابخانه) .

سدوزو او محمد زو احوال لری .
 (د لندن د انډيا آفيس خطي نسخه)
 ده د امير شمير علي خان په نامه يو
 ښو و گرامر هم کښلی دی .
 دی د گلشن اهارت هم مؤلف دی
 د امير شمير علي خان سوانح تر
 ۱۲۸۷ ق پوري (د کابل چاپ)
 ۱۳۲۵ م) پر کور می د پرنگيانو
 حمله او له دوی سره د خلکو غزا .

ارباب عبدالرحمن خليل د عبدالکريم
 زوی د پښتو او فارسي او عربي
 ليکوال او شاعر د مردان اوسيدونکی
 ژوندی و .

۱۸۷۹ م ۱۲۹۶ ق

پر افغنستان دانگریزی لښکرو
 حمله اود انگریز او افغان ددوهم
 جنگ پیل .

امير شمير علي خان له کابله بلخ
 ته ولاړ او ۵۸ کلن په پنجشنبه ۲۹ صفر
 ۱۲۹۶ په مزار شريف کې مړ اوښخ
 سو (ولادت ۱۲۲۸) .

په کابل کې امير محمد يعقوب
 خان پادشاه سو . (ربیع الثاني
 ۱۲۹۶) .

جنرال رابرتس کابل په ۱۲ د
 اکتوبر ۷۹ م ونيوی .

د گندمک معاهده په ۲۶ می امضاء
 سو (۴ جمادی الثانيه ۱۲۹۶) .

په ۲۴ جولای ۷۹ دانگریز سفیر
 کيوتاری کابل ته راغی خو په ۱۶ د

رمضان ۹۶ ق ۳ دسمبر ۷۹ په
 بالاحصار کې و وژل سو او خلکو
 پر انگریزانو حمله شروع کړی .
 انگریزانو بالاحصار وران کړی اود

ذیحجې په میاشت پي امير يعقوب
 خان دیره دون نه واستاوه .
 محمد جان خان وردگ، ملامشک
 عالم انډر، محمد عثمان صافي په
 تابل کې جهاد شروع کړی اود تپه
 مرنجان از کوه اسمایي جنگونه
 وسوه . محمد عثمان خان شهید
 سو .

امير شمير علي خان له مزاره خپل
 آخري مکتوب جنرال کو فرمان ته
 تشکند ته دیوه سیاسی هیئت سره
 واستاوه: سردار شمير علي خان
 فندهاری - شاه محمد خان وزیر
 خارجه - قاضي عبدالقادر پښتوري
 ملا دين محمد مشک عالم مشهور
 عالم او جهاد او ملا عبدالغفور لنگري
 او محمد جان خان وردگ په جهاد
 کابل ته راغلل .

پرنگيانو د گندمک د معاهدې سره
 سم کورمه خپله وبلله، خو پښتنو
 له دوی سره دریمه غزا شروع کړه،
 او غازی محمد سرور خان چکی د غزا
 مشرو .

د نیراه لام اوله پرنگيانو سره
 غزای، چی د پرنګی ۵۳ زره لښکر
 پر پښتنو باندي ورغلل .

د ټاک پر بازار د پښتنو مجاهدینو
 حمله اود ۶۵۳ نفرانگریزی سپاهیانو
 وژل . (شنبه ۱۰ جنوری - ۲۶
 محرم) .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۷-۹۸ ق

دمیونه جنگ اود انگریزانو ماته
 ۱۷ شعبان ۹۷ ق ۲۷ جولای ۸۰ م.
 جنرال رابرتس له کابله قندهار
 ته ور سیدی او سردار محمد ابوب

خان بی مات کړی ۳۱ اگست ۸۰ م
 سردار عبدالرحمن خان له
 سمر قنده تر آمو را واوښت قندوز
 ته راغی (۴ جمادی الثانيه ۹۷ ق) .
 د سردار عبدالرحمن او گریفن
 مذاکره او موافقه په زمه کی .

امير عبدالرحمن خان په ۵ درمضان
 ۹۶ ق (جولای ۸۰ م) په کابل کې
 پادشاه سو او انگریزانو هم ومانه
 نو کابل پي وروسپاره .

۱۸۸۰-۱۹۰۱ م ۱۲۹۷-۱۳۱۹ ق

د امير عبدالرحمن خان د امارت
 دوره .
 جنرال رابرتس د قندهار د پير
 پایمال په جنگ کې په ۲۴ رمضان
 سردار محمد ایوب خان مات کړی .
 او ایران ته ولاړ. امير عبدالرحمن
 دشوال په میاشت کې قندهار ته
 ورسیدی .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۸ ق

امير عبدالرحمن خان د قندهار له
 علماو څخه ملا عبدالرحيم اخوندزاده
 اکاډر او ملا عبدالاحد پوپلزی د قندهار
 په خرغه شریفه کې و وژل (سوال)
 سردار عبدالرسول خان د قندهار
 حاکم او سپه سالار غلام حیدر خان
 توخي عسکری مشر او ملا یوسف
 رستاقی کو تووال او ملا سعد الدین
 خان قاضی مقرر سول .

مولوی احمد جان تاجر الکوزی په
 قندهار کې دامير عبدالرحمن خان د
 فتح مدحیه دالیه قصیده وویله .
 سلطان محمد خالص قندهاری د
 موسی خان بارکزی زوی خپل (تاریخ
 سلطانی) دامير محمد ابوب خان په

نامه په پمپلی کې چاپ کړی د کتاب په
 ۱۲۸۱ ق شر وسوی و اوتر ۱۲۹۷ ق
 پوری وقایع لری .

په وزیرستان کې پرمکین باندي
 د پرنګی حمله اود خلکو جهادونه تر
 ۱۸۸۱ م پوري جاری و او مولانا
 گلاب دین شهید سو .

د پرنګی سره دمومندو جهاد اود
 میچنی او مه غزا .
 په ذیحجه کې سردار عبدالقدوس
 خان هرات ونيو .

د سردار شمير علم هزاره زوی
 تسلیم سو، سید محمود کنړی او
 محمد اکبر خان دلال پوری بغاوت
 وکړی ، سید محمود راولپنډی ته
 وتښتیدی او اکبر خان په کابل کې
 نظر بند سو .

امير عبدالرحمن خان د پنځه لکو
 روپو اخیستلو لپاره ملا ابوبکر او
 محمد اکبر تاجران د پښتور کمشنر
 وټر فیله ته معرفی کړل، دغه خط
 د پښتور په موزیم کې دی (۲۷ صفر
 ۱۲۹۸) .

امير عبدالرحمن دهند دويسرا په
 خواهش جنرال مير احمد خان د
 افغانستان په وکالت په ډهلی کې
 مقرر کړی اود ويسرا په نامه پي په
 ۲۵ صفر اود پښتور دکمشنر په
 نامه پي په ۲۷ صفر مکتوبونه وليکل
 (د پښتور موزیم) .

مير محبتی الفت دمير مرتضی زوی
 په کابل کې ۷۴ کلن وفات سو .
 (ولادت ۱۲۲۴) د فسار سی ښه
 شاعر و .

دا ملا عبد الله بن مراد محمد بدخشي
 شاعر دخپل شعر د دیوان ترتیب کړی .

سردار غلام محمد طرزی د خپلي کورنۍ سره دهند کراچي ته فرار سو.

دیرگو یرنات په افغا نستان کې د ۱۸۳۸ تر ۴۲م پوری احوال په ۱۱۳ مخه کې په بمبئی کې چاپ سو قاضي عبد الرحمن دامازو گرهی (مردان) افسانه دلیدیر په پښتو نظم کړه.

۱۸۸۱ م ۱۲۹۹ ق

انگریزانو په اپریل ۸۱ کی قندهار امیر عبد الرحمن ته وسپاره او دی بیرته په ۲۲ محرم ۹۹ ق کابل ته را ور سید.

جنرال فرا مرز خان هرات ته مقرر سو.

دشوال په میا شمت کی ناظر محمد سرور خان د سردار عبدالهدوس خان پر خای د هرات حکمران مقرر سو او دغه سردار بندی سو.

سردار محمد صدیق خان د نظر محمد خان زوی دسر دار امیر محمد خان لمسی په پیسور کې دمیوند جنگنا مه په فارسی مشنوی نظم کړه (۱۷ شعبان ۹۹) ق

دامیر عبد الرحمن خان لښکرو لغمان و نیوی.ع.

۱۸۰۲ - ۱۸۸۲ م ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ ق

دمحمد تقی بن حسین هروی عالم، دنهایت الامال او توضیح الحساب او عیون الا حکام دمؤلف دژوند وخت. سردار عبد الرسول خان دقندهار نائب الحکومه معزول سو او دخلکو اتیا زره روپی اود حکومت لس زره

خای بی سردار نورمحمدخان د سردار سلطان محمد خان زوی دقند هار نائب سو.

دعراوت دخلکو ښوو ریښت آرام سو او صاحب خان علی زی د هغه خای حاکم دښور ښتیا نو مشر نائب اکرم زنیوی و کابل ته یی راواستاوه.

سردار محمد یوسف خان د امیر دوست محمد خان زوی دفراه حاکم، سردار ابراهیم بلوخ په چخان سوور کی تاراج کی.ع اوسردار تاج محمدخان بلوخ هم افغا نستان ته راغی.ع.

سپه سالار فرامرز خان په هرات کی دهغه ښار کلاودچار باغ عمارتونه نرمیم کړه اودغوریانو کلاسی هم جوړه کړه.

مخدوم فانی خان له مرو څخه امیر عبدالرحمن خان ته عرض وکی.ع چی مرو په افغا نستان پوری ونښلوی (لکه پخوا) پرنلجو تره کو باندی دامیر دلښکرو بری اوکڼی نیول اود میمنی دوالی رایتول له شنوارو سره دامیر دلښکرو جنگ.

۱۸۸۲ م ۱۳۰۰ ق

دانگر یزانو یو مسلمان نماینده عطاء الله خان په کابل کی مقرر سو، تر دی وخته گریفن او قاضي عبد القادر پښوروی په پته په کابل کې وو.

امیر عبد الرحمن خان، محمدجان خان وردگت اود عصمت الله خان جبارخیل کورنۍ او نور دري زره تنه بندیان کړل.

د ربیع الاول په پنځلسمه امیر

په قند هار کی دممنز لباغ او د جلال آباد دشاهی باغ ودانونه. دهرات دمصلا ورا نونه.

شمهزاده لوبا نوف او لارډ گرینویل دروسس او انگر یز له خرا ۱۸۷۳م دگور چا کوف پر موافقه نامه باندي دافغانستان په باب کی خبری وکړی .دوانوی عبد الرؤف قند هاری د سراج الاخبار مؤسسس په کابل کی

داندلس شاهي مدرس او د حضور روپی ترجمان مقرر سو (وروستنی ملای حضور).

په دغه کال دامیر عبد الرحمن گرده لښکر ۷۴۰ ر ۵۸ تنه وو.

سردار محمد حسن خان سپاه او سعبدو په منگلو کی وښوریدل، خو جنرال غلام حیدر خان اور کزی دوی دتیراه خواته وشړل او زرمه ئی و نیوله.

مو لوی احمد جان دپښتو تکړه نشر لیکونکی دگنج پښتو او تاریخ افغا نستان لیکوال په پښور کی ژوندی و.

مرلانا محمد عثمان بن محمد علی پاد خانی لوگری دعجائب الاخبار او گلشن اسرار اونورو تالیفاتو خاوند عالم ژوندی و.

رحمت بدخشی دمیرزا اسماعیل زوی دپنځو دری دیوانو خاوندشاعر ژوندی و.

دپنجشیر دخلکو ولاپیدل او ددوی بیرته ازا مول.

دقند هار داڅکرو ښورښت اوپیرته امر منل.

۱۸۸۳ م ۱۳۰۱ ق

روسانو دتجن رود مجاری دهرات شمال غربی سیمی و نیولی. انگر یزانو دکورنی ټوله سیمه و نیوله.

امیر عبد الرحمن خان شغنان او روشن و نیول.

امیر عبد الرحمن خان ته دوولس لکه روپی دکاله انگر یزانو کومک منظور کی.ع.

دانگر یز او روس گم کمیسیون دافغا نستان دشمالی او غربی سر حداتو دټاکاو لپاره مقرر سو.

او امیر عبدالرحمن خان په پنجشنبه ۱۳۰۱ ق ددی کمیسیون د منلو فرمان صادر کی.ع او خلکو ته ئی هدایت نامه صا دره کړه.

سردار محمد نادر خان دهند په دیره دون کی وزیږیده (۲۱ حمل ۱۲۶۲ ش ۱۳۰۱ ق).

سردار محمد ایوب خان په تهران کی و، دمیمنی دوالی دلاورخان په غوښتنه له تهرانه پټ د دغو مشرانو سره مشهد ته راغی (۱۰ ربیع الاول) سپه سالار حسین علی خان

جنرال پرویز شاه خان - خورشیدل خان لوی ناب - سردار محمد هاشم خان - قاضي عبدالسلام

خان - عبد الله خان ناصر - احمد علی خان - مگر دغه ډله دایران حکومت د

انگر یزانو په غوښتنه و نیول او په قوچاق کی نظر بند کړه.

په دغه واقعه کی دلاور خان هم په میمنه کی یاغی سو، خو امیر

عبد الرحمن خان امیر محمد حسین خان هلته والی وټاکه او میمنه آرامه سو.

دجلال آباد شاهي پاغ دعبدالسبحان خان په مهندسي جوړ سو .
امير عبدالرحمن خان خپله پند نامه دنيا ودين په کابل کې دروژي په مياشت کې وکښله (د کابل دخطي نسخو کتا بخا نه او هم د کابل چاپ) دامير لښکروټول لغمان رايت کې .

رضوان الله رضوان اما خيل دهوتی مردان اوسيدو نکي فقيه او طبيب او دپښتو شاعر او ليکوال «طب اکسير» په پښتو وکښس .

۱۸۸۶ م ۱۳۰۴ ق

دانگريزانو قبضه پر ټول پښين اوسيو ، دروسانو د جلوگيري په بها نه انگر يزا نو دبولان دريل لارجوړه کړه .

دسر حدانو دويشلو ډله په اکتوبر له کابله هند ته ولاړه اوسر حدی قرار داد په جو لايی ۱۸۸۷ م په پتر ز برگ کې امضا سو .

اندي و او غلجو اقوامو دغلام مشک عالم دزوي ملا عبدالکریم په مشري سر واخيست .

قاضی سعد الدين خان دهرات حکمران مقرر سو .

سردار نورمحمد خان دو لي محمد خان زوی په خوست کې اوتيمور شاه خان نايب سالار په هرات کې ياغي سول ، او د سردار محمد ايوب خان راتگ هرات ته ناکام سو او خان يی په مشهد کې انگر يزا نو ته وسپاره چی

قرارداد عملي سو او دهنه ذوالفقار او مروچاق افغا نستان ته پريښوول سو .
سردار محمد هاشم خان (وروستنی صدر اعظم) په ديړه دون کې وزيږيدی .

۱۸۸۵ م ۱۳۰۳ ق

روسانو دذوالفقار خواته آق رباط ونيو او پنجه ته پرمخ راتله .
دمارچ په ۱۸ روسانو په تاش کبير يون کې افغان مات کړه او پنجه يی ونيو .

دانگريز او روس دسرحد ويشلو ډلې په نو مبر کې بيا سره وليدل او د افغان - روس دسرحد لومړی خط يی رسماو درا و .

کرنل ستيوارت انگريز ي منصب دار دهرات استحکامات وکتل او څلور لکه کلداري يی داستحکام لپاره ورکړی .

ملا مشک عالم دين محمد اندې ددوهم جنک لوی مجاهد په پنجشنبه ۱۰ - ربيع الاول ۱۳۰۳ ق وفات سو .

مستو فی حبيب الله خان وردگ (لوی ملک) د امير شير علی خان مشر وزير په راولپنډی کې دفرار په حال کې وفات سو دده ولايت وردگ په جغتو کې ۱۲۴۸ ق و .

قاضی عبد الواحد صرير د سمنگان شاعر او عالم او خطاط ۸۰ کلن په بخارا کې وفات سو (۲۲ شوال) سردار غلام محمد طرزی له بغداده شام او استانبول ته ولاړ او دعثماني سلطان ميلمه و .

دکنار او کنبير دکا فرانو حمله پر غني شنگ اود لغمان دحاکم سردار گل محمد خان په مشري د دوی شپړنه .

محمد علی غريب دسيد علی زوی دپښتو دسيمې اوسيدو نکي عالم دپښتو او فارسي شاعر دپيرو عربی کتابو حاشيه ليکونکی ژوندی و .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۱ ق

(۱۵ جمادی الاولی - ۱۳ مارچ) سيد جمال الدين افغانی په پاریس کې دعروة الوثقی جریده په عربی خپره کړه .

دوهمه طبع ئی په قاهره کې ۱۳۲۸ ق دتوفيق مطبع ۲۳۲ مخه .
دامير عبدالرحمن خان پخپل خط او انشا دهرات حکمران محمد سرور خان ته يوه مفصله هدايت نامه صادره سو .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۲ ق

سر پتر لمسون انگريز د سرحد وېشماو دلی مشر هرات ته ورسيد او دافغانستان له خوا قاضی سعدالدين خان ورغی .

انگريزانو دکو ټی دريل لارجوړه کړه او روسانو پل خاتول ونيوی .

امير عبدالرحمن په پنجشنبه ۲۴ جمادی الاولی ۱۳۰۲ ق له کابله راولپنډی ته ره سو او په پنجشنبه ۱۳ جمادی الثانيه ای دهند ويسرا لارډفون سره وليدل او په ۶ درجب جلال آباد ته را ورسيد .

انگريزانو دروسانو دپيشرفت د مخ نيوی لپاره خپل ۵۰ زره مجهز لښکر کوی ته راوستل .

درجب په مياشت لمسون هند ته ولاړ او دسرحد ويشلو کاري کرنل رجوی ته وسپاره .

نظام الدين انصاری دکمال الدين مزاری بلخی زوی دخپل عصر خطاط او شاعر او مولف د (اعتقاد لمتحققين) په نامه بر اسلامي فرقو باندی يوه رساله په کابل کې وکښله (یکشنبه ۲۲ ربيع الثاني ۲ ق)

سردار غلام محمد خان طرزی دسردار رحمدل خان فند هاری زوی ددری شاعر او ليکوال او خطاط هنر مند چی دامير عبد الرحمن خان په امر هند ته فرار سو و له ۴۵ تنو خپلوانو سره له کرا چی څخه بغداد ته ولاړ .

په راولپنډی کې دامير عبدالرحمن خان و دهند دوايسرای دمناکراتو راپور (سوال و جواب دو لتي) په پښتو او دري له کابله چاپ اوخپور سو دپښتو مترجم يی ملا غلام جان لغمانی دی .

امير عبدالرحمن خان دهرات د ساندی لپاره په شل لکه روپي دپرش زره لښکر تيار کړل ، انگريزانو ۲۸ لوی توپونه او گولی ورکړی او ۴۰۰ تنه توپچيان هم تيار سول .

دسوات او بنير دخلکو نما يندگان امير عبد الرحمن ته راغلل او امير د دوی اطاعت ومانه او د افغانستان دساتلو اطمنان يی ورکړ (۲۲ ذی حجه) .

دروس او انگليس د شمالي افغان نستان د سرحد ویشنی

هندوستان ته ولاړی سی .
دهوتکو اوتره کو ولاړید ل او
ددوی رایتول . داخوند ملا نجم الدین
ظهور دنگرهار په قبایلو کی .

۱۸۸۷ م ۱۳۰۵ ق

روسا نو کر کی ونیو .
دروسانو او انگریزانو حکو متو
د افغانستان او روس د سرحداتو
پرویشنه بانندی آخرنی موافقه وکړه
ملاولی الله تیراهی دقبایلو مشر مې
سو .

شاه ابو الفیض او شاه محمود
خان دروازی مشران او ورو نه
سردار عبد الله خان دقطن حکمران
ته تسلیم سول او کابل ته راغلل
امیر عبد الرحمن جلال آباد ته
ولاړ .

مفتی عیسی مخوم دنیاز محمد
بلخی زوی ، عالم او شاعر په بخارا
کی مې سو (دده ولادت ۱۲۴۲ ق)
دعایشه درانی فارسی دیوان په
کابل کی دامیر عبدالرحمن په امر
چاپ سو .

سید فخر الدین مجنون شاه د
سید هاشم کابلی زوی دبوستان
خیال شاعر (طبع لاهور ۱۳۲۸ ق)
دکابل په ده افغانان کی مې سو
سه شنبه ۸ ربیع الاول (ولادت یی
۱۲۴۲ ق) .

دبرنگی حمله پر بونیږ بانندی .
پرنکیانو پر کور می بیایرغلوته
وکړل اوخلکو خلمه غزا ور سره
وښلو له .

میر محسن قند هاری دسیدنعیم
خان زوی دیورپ جفرا فیال له عربی
کوټکی کی .

بخخه تر جمه کړه (دکابل خطی
نسخه)
احمد پبسنوری په پښتو انیس
الواعظین او قصص الانبیاء نظم
کړل .

میا حسیب گل کا کا خیل دپښتو
دافع الغم اوزاد الفرح او گلدسته
حکایات مولف ژوندی و .

سید محسن دمیر حسن زوی
متخلص په (شامل) بالا حصاری
کابلی شاعر وفات سو دوه د شعر
دیوانه لری (ولادت یی ۱۲۲۸ ق)

۱۸۸۸ م ۱۳۰۶ ق

سر دار محمد اسحق خان په
مزار شریف کی یاغی سو ، په پنجشنبه
۲۰ محرم یی دقاپب سالارغلام
حیدر خان سره په غزنی گک کی جنگ
وکړه ، او مغلوب سو بخارا ته
وتښتید .

امیر عبدالرحمن په ۱۹ دصفر
له کابل د بلخ ولایت ته رهی سواو
په مزار شریف کی دتو پک وار پر
وسو خوخطا ولاړ او امیر زخمی
نسو .

په ۲۸ دجمادی الاولی امیرفرمان
صا در کی ء چی چمن انگریزی
حکومت ته وسپاری چی هلته دریل
درید خای جوړ کی .

په باجوړ کی دجنیول دعمارخان
او ددیر دخان جنگ .
سردار غلام محمد طرزی په شام
کی اخلاق حمید ه کتاب دسلطان
عبد الحمید په نامه وکینیس .

له پرنکی سره دپښتنو جنگ په
کوټکی کی .

سعد الله دغلام حضرت قند -
هاری زوی خپل تفسیر کشف
المحجوب بین عن خدی تفسیر الجلالین
تالیف کړه .

دغلجو ښور ښت آرام سو او په
کونړ کی صافی وښور ید ل .

۱۸۸۹ م ۱۳۰۷ ق

قاضی میر جمال الدین پشده ی
په مزار شریف کی په ۹ محرم
مې سو .

د انگریز حکومت پر رږوب بانندی
جاری سو .

جنرال میر احمدخان دافغانستان
سفیر په کلکته کی مې سو او پر خای
یی دده زوی کرنیل ولی احمد خان
هلته سفیر مقرر سو .

په ۲۲ دذیقعه ی امیر عبدالرحمن
خان له مزار شریف بخخه کابل ته
را ستون او شاغاسی محمد سرور
خان دهغه خای حکمران وټاکل سو
(۲۱ سوال)

دهزاره قبا یلو یاغی توپ او د
هغو د رایتو لو لپاره د سر دار
عبد القدوس خان مقررول .

میرزا یعقوب علی داحمد علی خانی
زوی دکابل دچنده اول اوسیدونکی
چی دسر دار محمد اسحاق سره
سمرقنده فرار سوی و دافغانستان
دمتأخر و پاچها نو تاریخ لیکل
یی په سمر قند کی شروع کړه .

(رمضان) دده ولادت په کابل کی
۱۲۶۷ ق و .

دارمستتر مشهور فرا نسوی
دمشرق خپل پښتو کتاب
د پښتو نخوا هار و بهار د

پښتو پر ملی سندرو بانندی په
پاریس کی چاپ کړه .

خان علوم سعد الدین خان
قاضی القضاة دازالة الشین فی حق
الو الدین رساله دحضرت محمد (ص)
دوالدینو دایمان په باب کی وکښله
(دکابل خطی کتابخانه) .

د مالیاتو او رسمی دفترو اصلاح
او فرد په کتاب تبدیلول .
دانگریز د سفیر کرنیل عطاالله
خان پر خای محمد افضل خان گنده
پور په کابل کی سفیر سو (شعبان)
دهزاره سیمی دتسخیر لپاره د
امیر عبدالرحمن فرمانو نه صادر
سول .

په باجوړ کی چی ددیر خان او
عمارخان جگړه ښتې وه ددیر خان
مات سو او عمارخان دیر و نیوی
(جون) .
د بد خشان دمیر سور امیر
عبدالرحمن خان نکاح کړه او کابل
ته راغله (جون) .
سردار محمد یوسف خان دامیر
دوست محمد خان زوی په شمالی
افغانستان (بلخ) کی حکمران سو .
(جولائی) جنرال غلام حیدر خان
اورکزی عسکری مشرو .

روسانو دپنجده مرکز تخت بازار
دافغانستان سره دتجارت مرکز کی ء
(جولایی) .

دامیر عبدالرحمن خان لښکر پر
فیروز کوهیانو بانندی بری و موند
(جولایی) .

دروسانو دپنجده مرکز تخت بازار
دافغانستان سره دتجارت مرکز کی ء
(جولایی) .

دامیر عبدالرحمن خان لښکر پر
فیروز کوهیانو بانندی بری و موند
(جولایی) .

امير عبدالرحمن خان خيل مشر
 زوی سردار حبيب الله دملکی کارو
 مشر او سردار نصرالله يي د کابل
 عسکری مشر وټاکه (جولایي) .
 سردار محمد ايوب خان په مری
 او رولپنډی کې عمر تیراوه .
 امير عبد الرحمن خان انگلیسی
 انجنیران منع کړل چې دکابل پررود
 دافغانستان خوانه را تیر نسی .
 دهندوستان انگریزی اخبار و خپل
 حکومت ته انتباه ورکړه چې داحرکت
 دوستانه ندی (سپتمبر = محرم) .
 دپېښور دباړی ور جو او دبر غاله
 نښاکو تخمو نه افغا نستان ته
 راوغوښتل سوه (سپتمبر) .
 میر محمد علی دافغانستان دیوستی مشر
 په پېښور کې مقرر سو (سپتمبر)
 د تعمیر انجنیر مستر پائڼ انگریز
 کابل ته راغی .
 دری تنه خارجیان یو روسی بل
 رومی بل سمرقندی له افغانستانه
 دخپیر پرلار وایستل سوه (دسمبر)
 منگل و ښوریدل اوله خوسته
 ددوی مقا بلی ته لښکر راغلل
 (دسمبر) .
 ښاغلی محمد سرور خان دبلخ
 نائب الحکومه سزی هوا ناچور کی
 او په کابل کې دډاکتر غلام قادر خان تر
 علاج لاندی سو (دسمبر) .
 جان محمد خان خزانلار دخیانت
 په الزام موقوف سو . (سپتمبر) .
 انگریزانو زوب او قدرزی او
 شمیراتی او وانه و نیول اولاری یی
 جوړی کړی (نومبر - ربیع الاول) .
 حاجی ملا عبدالخالق اندی عالم د
 کابل دشاهی مدرسې مدرس ۹۵
 کلن وفات سو (۱۶ ربیع الثانی) .

مریم کنیزک دسید عبدالله لور
 د هرات د کروخ فارسی ښا عره
 ددیوان خاونده وفات سوه (ولادت یی
 ۱۲۵۷ ق
 دافغانستان سره دروسی تجارت
 انکشاف او په پنجه کی دبریکوف
 او لوگو ئینوف سودا گرانو فعالیت
 (جولایي)
 سر ادر محمد شریف خان دامیر
 دوست محمد خان زوی ۶۵ کلن مری
 او په بغداد کی ښخ سو (ولا دت
 ۱۲۴۳ ق)
 سرور سلطان دلوینب شیردل خان
 بارکزی لور چی په ۱۲۹۴ ق زیږیدلی
 وه پنخلس کلنی دسردار حبيب الله
 سره واده سوه (۲۷ رمضان) داد
 اعلیحضرت امان الله خان مور وه .
 ملا رمضان هوتک دسردار نصرالله خان
 لپاره عقاید نسفی په فارسی ترجمه
 کی (دکابل خطی کتابخا نه)
 ۱۸۹۰ م ۱۳۰۷ ق
 داسمار نیول او ددغه ځای دخان
 راينول .
 ۱۸۹۱ م ۱۳۰۸ ق
 دکوزک سوری کول ختم سوه او
 دمارچ په میاشت کی دهند سپه سالار
 فتاح کی .
 دسر رابرت سنډ یمن له خوا د
 زوب دپښتنو او کاکړانو دایلولر
 لپاره انگریزی لښکر و استول سوه .
 ۱۸۹۱ م ۱۳۰۹ ق
 دافغانستان او انگلیند دوالشر
 لوت کمپانی ترمنځ لومړی تجا رتی
 فرار دادوسو (۱ محرم) چی دبدخشان
 لاجورد او هم وړی ، یاقوت ، دارچی
 لرگی به له افغانستان نه وړی .
 ۲۱۲

علی محمد خان دلاجوردو اوسرپو
 دتان امر مقرر شو .
 په قند هار کی وړیا ولویده او د
 هزاره جات شورش جاری و .
 انگر یزانو دکورمی سیمی و نیولی
 او توریان ئی ایل کړل .
 دربیح الاول په (۱۶) امیر فرمان
 صادر کی چی کافرستان دی و نیول
 سی او سپه سالار غلام حیدر خان
 خرخی په لښکر کشی پیل وکی .
 سردار محمد علی خان دقند هار
 حکمران مرسو (۱۶ ربیع الثانی)
 دناوگی مشر صفدر علی خان په
 اسمار کی خرخی سپه سالار ته
 تسلیم سو .
 سردار عبد الله خان تیموری د
 قند هار حکمران سو .
 جنرال مکلین انگریز په هشتادان
 کی دافغانستان او ایران سرحدونه
 وټاکل .
 محمد شریف خان د دیر رئیس
 ایل سو .
 سردار محمد عزیز خان دبلخ والی
 مقرر سو .
 خرخی سپه سالار اسمار و نیو .
 دمولوی احمد جان قند هاری په
 قلم دحکومتی قاعدو کتابچه ۶۳ فقری
 خپره اود تعمیل فرمان ئی صادر
 سو ، او دا لومړی حکو متی اداری
 هدایت نامه اود ستور العمل و چی د
 حکما مو وظایف ئی ټاکل .
 غلام رسول خان دکرنیل ولی
 احمد پرځای په کلکته کی دافغانستان
 سفیر مقرر سو (۲۸ رمضان) .
 سردار گل محمد خان دشرفی او

جنوبی سرحداتو په سرحدو
 مقرر سو .
 دتاشقران دباغ جهان نمادو دانئ
 کار داستاد محمدشاه په مهندسی
 پای ته ورسید .
 میر سلطان مشهور ظالم کاردار د
 امیر په امر په بغمان کی په و نه
 وځړول سو .
 اعلیحضرت امان الله خان دپغمان
 ددره زرگر د حاجی اسد خان په
 کورکی وزیرید . (۵ ذیقعد ۱۳۰۹ ق
 دپنجشنبی شپه) .
 دکابل په ماشین خانه کی میلتن
 او استورپ نومی انگلیسی انجنیران
 مقرر سول او په کارتوسو جوړولو
 پیل وسو . دکابل په دارالضرب کی
 په دقیقه کی ۵۰ رو پی جوړیدی
 (جنوری = جمادی الاخری) .
 دکوهاپ خان چی انگریزانو ته
 پورته سوی و دده د ایلولو لپاره
 دمیران زی سالار جنرال لوکهارپ
 هنگوته ولیدل سو (۱۷ جنوری) .
 ښاغلی محمد سرور خان د شمالی
 افغانستان (بلخ) حکمران سو
 (جنوری) .
 شیخ علی هزاره و ښو ریدل
 (جنوری) .
 دزوب کاکړو د انگریزانو سره
 جهاد شروع کی ، اوسر رابرت سنډ
 یمن ددوی مقابلی ته وگومارل سو
 (جنوری) .
 امیر عبدالرحمن خان دوه زره نور
 اړیدی په لښکر کی واخیستل
 (جنوری) .
 میرزا احمد نبی واصل دمحمدهاشم

زوی دامیر شیرعلی خان او امیر عبدالرحمن خان دبیرالملک اوددوری تکړه شاعر په کابل کې وفات سو . (پنجشنبه ۱۴ شوال) دشعر دیوان لری .

سردار غلام محمد خان طرزی خپل کتاب وقوعات سته (تحفه شامی) په دمشق کې تالیف کړی (دکابل خطی کتابخانه) .

۱۸۹۲ م ۱۳۱۰ ق

دقندهار حکمران اود مزارشریف سپه سالار غلام حیدر خان او دبیر لښکر په هزاره جات کسی د سردار عبدالقدوس خان کومک ته ورسیدل اود هغه ځای دهزاره گانو شورش په زور ختم کړ سو . دوزیرو او مسیدو اطاعت نامه امیر ته ورسیدله .

قاضی بابا مرادخان اندخویی عالم دکابل قاضی مقرر سو، چی د امیر حبیب الله په وخت کې قاضی عسکر هم و . میر ابوالقاسم د دربار لوی دبیر مقرر سو .

په کابل کې دمهمان خانی باغ او ودانی داستان ولی محمد قندهاری په معماری جوړه سو .

تاجو خان ساکزی دپشت رود د کوچیانو مشر مې سو . لومړی پلار ددو لت لخوا د تجارت دانکشاف لپاره تاجرانو ته تقاوی ور کول سو .

سید عطا محمد شاه قند هاری خطاط دجما دی الثانیه په اومه

ددربار خوش نویس مقرر سو . ددولت کاتبانو ته امر وسو چی متشابه کلمات دی په حرکت (زور- زیر- بینس) لیکي .

دچترال شیر افضل خان دکابل در بار ته پناه را وړه .

دمیمنی کلا اود تل عاشقان برج ترمیم سول .

ملا فیض محمد هزاره دسراج التواریخ مولف دملا محمد سرور ساکزی په سپارښت په تاریخ لیکلو وگمارل سو .

دامریکائی پښه تخم په جلال آباد اولغمان کې وکرل سو .

په کابل کې دمستر نارتن په مشری دخرمنی کارخانه جوړه سو .

سردار کاکو جان دفتیر محمدخان زوی چی دسردار ایوب خان سره ایران او بغداد او هند ته فرارسوی و بیرته وطن ته راغی .

کرنیل ییسټ انگریز دکشک او چهل دختران د افغانی روسی سرحداتو دټاکلو لپاره دهرات شمال ته ولاړ .

انگر یزانو وانه- گومل- دوړ ونيول .

محمد اکبر خان دلانه پوری مومند خان تسلیم او په کابل کې میشته کړ سو .

ټولو محمد زوته دسن په لحاظ نروته له ۲۰۰ تر ۴۰۰ روپواوښخوته ۳۰۰ روپو نسی کالنی تنخواه مقرر سو په دی شرط چی دحاجی جمال نیکه له نسله وی .

سردار غلام محمد طرزی خپل

کلیات په کراچی کې د خپل زوی محمدزمان په خط چاپ کړی .

د امیر عبدالرحمان گرده مسلح عسکر ۴۰۰ ر ۱۴۸ ته رسیدلی چی ایله جاری هم ورسره شامل دی . مهتر امان الملک دچترال حکمران چی دامیر شیر علی خان سره یی ښه روابط لرل وفات سو .

دجنرال سر لاکهارټ پرنګی لښکری دتوچی پر سیمه ورغلی، پښتنو د محی الدین ملاپونده په مشری په غزا لاس پوری کړی او غازی گلستان خان دوړ شهید سو .

په همدغه کال دشکتوی غزا وسوه چی پښتنو ۱۳۳ پرنګی سپاهیان او ۹ تنه لوی افسران ووژل اوغازی شیرعلی خان له ۲۵۷ تنو پښتنو سره شهید سو .

غلام محمد پوپل زی دچار سندی او سیدونکی دمولانا حالی مدو جزر اسلام په پښتو منظوم او محمدی قاعده یی ولیکله .

ملا احمد جان پښتو ری په پښتو ورقه گلشاه- قصه ممتاز- شهزاده بهرام گل انعام او نوری قصی نظم کړی .

ملا نعمت الله نو ښاری زبردست قصصی پښتو شاعر دلیلی مجنون فتح خان - موسی، گل مکی او نورو کتابو ناظم ژوندی و .

۱۸۹۳ م ۱۳۱۱ ق

دماستان دورشو گانو ټاکنه د کوچیانو او هزاره گانو تر منځ . دپورنډه دهند خارجی سکر تر دهند او افغانستان دسرحداتو دټاکلو لپاره

مقرر او په ۲۱ ربیع الاول کابل ته راغی، چی له پامیره او بدخشانه پیا ترکاږو او چغی پوری دپورنډه لین وټاکل سو، اودکابل په دربار کې په دوشنبه ۳ جمادی الاولی اعلان سو .

اومعاهده یی په ۱۲ دنومبر امضا سو د دامیرتنخواه ۱۸ کلداری مقرر سو او د وسلو درانیولو اجازه یی ومو ندله . دا ویش ملت ندی منلی و ملا احمد جان توخی په مدرسه شاهي کی مدرس مقرر سو .

انگریزانو په نوی چمن کی دریل دریدځی جوکړی .

پادری هیوز خپل پښتو منتخبات کلید افغانی په لاهور کی چاپ کړی .

دمریانو د خرخلاو ممانعت .

دپورندلین دټاکلو اوخلوایښوولو له پاره د افغانستان له خوا لومړی سپه سالار غلام حیدر خان اوسردار گل محمد خان اوسردار شیریندل خان وټاکل سو او په پښتو دولتی اعلاناتو د ویش ښو و لو خپاره سو .

شاطر باشی بابا برق دغلو په نیولو او په دار ولو او په امنیت جوړولو وگمارل سو .

له انگریز څخه دری ملیونه او شپږ سو زره کارتوس را نیول .

دهزاره جات ورشوگانی حکومتی سوی .

دکابل دعیدگاه مسجد د ودانولو کار په دو شنبه ۱۶ شوال ۱۱ ق داستاد محمد اکبر بن استاد محمد عمر په معماری شروع سو، چی په ۹

جمادی الاولی ۱۳۱۵ ق ختم سو . مساجت ۴۳.۶۸۰ فت ۷۷ گنبد ۸ مناری په ۳۴ فټ لوړتیا. رواق ۴۴ فټ .

نوی ونی او نوی زرا عتی تخمونه اود مرغانو نسلونه په افغانستان کی خپاره سو .

دامیر عبد الرحمن فارسی رساله مرآت العقول په کابل کی چاپ سو (۵ ذی حجه ۱۱) .

دمولوی احمد جان الکوزی اساس القضاة کرده ۱۳۶ قاعدی دوهمه پلا په کابل کی ۱۲۳ مخه چاپ سو .

پیر احمد علی شاه قندهاری چشتی صوفی شاعر د دیوان خاوند په امرتسر کی وفات سو (۲ رجب ۱۱ ق) .

۱۸۹۴ م ۱۳۱۲ ق
دقند هار تاجر دوست محمدخان دعبيد الله توخی زوی په کراچی کی تجارتي نمایندې مقرر سو او ۱۸ قمری هدايت نامه ور کړه سو .

میرزا عبد الله قند هاری کاکړي د میرزا محمد يوسف پرخای په مشهد کی وقایع نگار مقرر سو .

جنرال تاج محمد خان بدخشان ته ولاړ، چی هلته دشغنان پر سرحدو دروسیانو سره دتصادم دفاع وکی .

لارډ کرزن دواخان او بدخشان سرحدونه له روس سره وکتل اود جنرال له لاری هند ته ولاړ (ربیع الآخر) او بیاپه ۲۰ دجمادی الاولی

دیبینور له لاری کابل ته راغی او په ۳ دجمادی الثانیه دقندهار له لاری هند ته ولاړ .

ملك امیر محمد خان لوگری د

قندهار حکمران مقرر سو . د غزنی بند چی ډک سوی و بیا تعمیر او ترمیم سو .

سید دلاور علی شاه لاهوری د دمیرزا محمد تقی پرخای د انگریز گماشته په قندهار کی مقرر سو .

دمسیدو په تنگی کی د ملاپونده او انگریزانو جنگ .

شمیر افضل خان چترالی له کابله دباجوړ عمرخان ته وتښتید، او د امیر الملك او انگریزانو سره نئی جنگ وکی .

دهند ویسرا امیر عبدالرحمن وډاله چی لنهین ته ولاړ سی، مگر امیر خپل دوهم زوی سردار نصرالله خان په ۱۱ د شوال دهند له لاری لنهین ته واستاوه او هغه ته نئی یو

مفضل پرو گرام ورکی چی له وکتوریا څخه دا وغواړی چی د افغانستان سفیر په لنهین کی ومنی

انگر یزانو پر باجوړ حمله وکړه او عمرا خان افغانستان ته پناه راوړه او کابل ته راغی .

شمیر محمد خان گنده پوری پښتون دخور شید جهان په نامه د پښتنو تاریخ اود قبیلو خانگی په لاهور کی چاپ کړی .

دوزیر ستان دواڼه په غزا کی ۴۷۰ تنه وزیر اومسید شهیدان سو او د پرتگی له لښکره (۱۷۶۳) تنه و وژل سو .

دمولانا همز الله په مشری دمکین دریمه غزا (۲۱ دسمبر)

ملا قطب الدین توخی قند هاری (دمحمودنامی) شرح په فارسی وکښله

۲۱۶

قاضی نقیب الله دقاضی میرجمال کنزی زوی دخانملا قاضی عبدالرحمن خان دنصیحة المؤمنین رساله شرح کړه (قند هار ۱۳ رمضان)

۱۸۹۵ م ۱۳۱۳ ق
سپه سالار غلام حیدر خان تنه فرمان صادر سو، چی ټول کافرستان بیخی ونیسی، هغه دکال تر پایه ټول کافر ستان په نور ستان بدل کی او ټول خلک نئی مسلمانان سول

دپنا میر دسرحد اتو ټاکنه د انگر یزانو او روسانو په وسیله ۲۰ ربیع الاول .

میر مرتضی خان دهرات دگازرگاه میر په ۴ ربیع الاول په هرات کی مړ سو او زوی نئی میر محمد عثمان پر خای کښینوست .

شهنزاده حفیظ الله دامیر عبدالرحمن زوی مړ سو (درربیع الثانی لومړی ورځی)

سیردار نصر الله خان دلنن لښه سفره دکراچی، قندهار له خوا په یکشنبې ۲۹ جمادی الاولی کابل ته رلیغی .

سیردار نصر الله خان دلنن لښه سفره دکراچی، قندهار له خوا په یکشنبې ۲۹ جمادی الاولی کابل ته رلیغی .

عمرا خان بلجوری دقند هار او هند له لاری حج ته ولاړ .

امیر محمد خان دقندهار حکمران مړ سو، او محمد علم خان قابو چی باشی په یکشنبې ۲۸ شوال دقندهار حاکم مقرر سو .

په قند هار کی هراتی او نورزی سپاهیانو جنگ سره وکی او پسر پر گډ محمد صادق خان یی پلواو کړه چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته

۲۱۷

را وغوښتل سو .

چترال او دیر انگر یزانو ونیول اوغازی مهتر امیر الملك نئی په مدراس کی بندی کی .

دمله کنه په گندهوکی دانگریزانو او پښتنو جنگ اود رانی زو سره معاهده (۱۲ ستمبر ۹۵ م)

امیر عبد الرحمن خان دخپل کتاب پندنامه دنیاودین لومړی برخه پخپل خط ولیکه (کابل دروزی میا شست اصل نسخه دکابل دخپلی نسخوپه کتابخانه کی سته) .

دسو رابرت سنډ یمن ژوند او کارونو کتاب دهنری تهارن ټون په قلم له لند نه ۲۹ فصله ۷ ضمیمی خپور سو، چی دافغان او انگلیس د دوهم جنگ ښه تفصیلات لری .

سیردار ویلی محمد خان مشهور په لاتی داهیر دوست محمد خان زوی ۷۲ مکلن په امر غمیر کی مړ سو .

(ولادت ۱۲۴۱ ق)
۱۸۹۳ م ۱۳۱۴ ق

دمحرم په میاشت امیر عبدالرحمن دضیاء الملة والدين لقب غوره کړی او سکه یی هم پدغه نامه ووهله .

ملاپونده په وزیرستان کی د انگریزانو سره ونښت او بیا کابل ته راغی او افغانستان ته یی د مهاجرت درخواست وکړی .

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او سعیدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته

۲۱۷

۲۱۶

درواز چي روسانو نيولي و، افغانستان ته وسپارل سو .
امير عبد الرحمن خان په ټول افغانستان کي ۱۴۸۴۰۰ تنه مجهز لښکر درلود چي پياده او سپاره او توپخانه او خاصه شاهي اوپليس او ايله جاري وو .

۱۸۹۷ م ۱۳۱۵ ق

د آزادو سرحدو تو پښتنو له انگریزانو سره جنگونه وکړه . ملا رجب بلخي خطاط وفات سو . د سوات په لنيا کي کي د پښتنو او انگریز جنګ د غازی ملا مستان بونيري سر تور فقير په مشري (۲۶ جولای ۱۸۹۷ م)

د پرنگي حمله پر بونير باندي . د پورنه دويش پر خلاف دمومندو غزاه پرنگي سره، اود ميچني اتمه غزا اود پرانګ غار دريمه غزا . سيد جمال الدين افغاني د سيد صفي کتري زوی د شرق لوی فکري پيشوا په استانبول کي وفات او بنخ سو (ولادت يي د کتري په اسد آباد کي ۱۲۵۴ ق = ۱۸۳۸ م) دده هلوکي په ۱۰ جدي ۱۳۲۳ ش کابل ته راوړل سره اود پوهنتون په منځ کي بنخ سو .

د کوهان له خوا د پرنگيانو حمله پر اورکزو باندي اود خلکو دفاعي جهادونه . د حکمکو غزاوي له پرنگيانو سره . د سوات د پير زامنو عبد الحنان او عبد الخالق په مله کنده کي د پرنگي سره غزا وکړه .

له پرنگي سره دمه خيلو وزيرو غزاجي ۵۳ تنه شهيدان سوه او ۹۵۷ تنه پرنگيان يي ووژل . عباس خان د سردار سلطان محمد خان محمدي زوی جواهر خمسه يا عناصر اربعه په بحر متقارب مشوي منظوم کړه (د کابل خطي کتابخانه) دی د گل عباسي او يوه تفسير مؤلف هم دی .

سر دار احمد خان د امير دوست محمد خان زوی د فارسي شعر ديوان لرونکی ۷۰ کلن وفات او په پيښور کي بنخ سو (ولادتي ۱۲۴۷ ق) .

۱۸۹۸ م ۱۳۱۶ ق

صاحبزاده حبيب الله فاروقی عشرت قند هاري په کابل کي فارسي شرازه عشق نظم کي (غره رجب) پر بونير د پرنگيانو بله حمله . دمير بشير خان ملک دين خيل په مشري په تيزه کي يو حکومت غوندي جوړ سو او د خرمني نو ټونه يي جاري کړه، خو تر شپږ و کالو وروسته بشير خان افغانستان ته راغی .

۱۸۹۹ م ۱۳۱۷ ق

د شهر آرا برج او باغ په کابل کي د امير عبد الرحمن په امر جوړ سو .

حميد الله د امير الله زوی د سوابي د کالو خان او سيدونکي د پښتو احوال النساء ناظم ۹۲ کلن وفات سو (ولادت يي ۱۲۲۵ ق) .

۱۹۰۰ م ۱۳۱۸ ق

روسانو د ۲ فروري په ياد داشت کي انگریز ته وويل ، چي له شمالي سرحداتو څخه د افغانستان سره مستقيم روابط قايمول غواړي .

سردار غلام محمد طرزي افغان شاعر او مؤلف او هنر من دشام په دمشق کي وفات او بنخ سو (د جمعي شپه ۱۵ شعبان ۱۸ ق) د افغانستان گوده تجارت ۴۰۵ ر ۱۵۶ او ۱ روپي و ي ميرزا محمد عبدالقادر خان کابلي (د او يماق مغل) کتاب په هند کي وکښ چي د افغان نستان او هزاره او مغولو احوال او قبایل پکښي ليکل سوی دی . (د امر تسر چاپ ۱۹۰۲ م) .

د سيد جمال الدين افغاني تمة البيان في التاريخ الافغان کتاب په عربي په مصر کي چاپ سو (قاهره ، العلم العثماني) ۱۹۲ مخه . مير محمد عثمان بن قاضي مير حسين خان کابلي شاعر خپل ديوان انيس المخزونين ترتيب کي ده جمع النصايح په ۱۳۱۶ ق ليکلي و . د منشي سلطان محمد هندوستانی په قلم دوه ټوکه (لائف آف امير عبد الرحمن) له لنهه نه چاپ او خپور سو چي فارسي ترجمه ئي د (تاج التواريخ) په نامه دوه ټوکه د غلام مرتضي خان او حسين علي شيرازي په قلم له مشهده چاپ سو (۱۹۰۱ م) او بيا په بمبئي کي په (۱۳۲۲ ق) دوهمه طبع لري .

۱۹۰۱ م ۱۳۱۹ ق

امير عبد الرحمن خان د کابل په باغ بالا کي د نقرس په ناروغسي پسله ۲۱ کالو امار ته مړ سو ۱۹ جمادي الثانيه ۱۳۱۹ ق = ۱ - اکتوبر ۱۹۰۱

په ۳ داکتو پر دده مشر زوی حبيب الله خان په کابل کي پر تخت کښيښو ست دده امارت ۱۸ کاله و . له ۱۹۰۱ څخه تر ۱۹۱۹ م = ۱۳۱۹ ق تر ۱۳۲۷ ق پوري .

په ۹ د نومبر دهند شمالي غربي صوبه د هندوستان په قانون کي داخله سو .

د سر دار محمد نادر خان کورني له ديره دونه کابل ته راغلل . ملا رمضان د ملا قضا هوتک

زوی د عتلي او نقلی علومو استاد ۷۰ کلن په کابل کي وفات سو (ذی حجه) مشهور مجاهد عالم او مرشد ملا نجم الدين کاکړي (دهلي صاحب) په هده کي وفات او بنخ سو (۲۱ رمضان) الرضي الي الله امير حبيب الله قول مفورين چي خارج ته تللي وو ، معاف کړه او د راتگ فرمان ئي صادر کي (جمادي الثانيه) .

ملا عبد الباقي افغان خپل کتاب تبیین الواجبات لتخريب العادات په قند هار کي په پښتو نظم کي . ۱۹۰۲ م ۱۳۲۰ ق .

په افغانستان کي کاختي او ويا و . انگریزي استازي سر هنري ډايس دافغان - روس د سر حداتو

خلی به ۱۹۰۲ - ۱۹۰۳ م کوه بیدله ۱۱۶۰ تر ۱۲۱۳ ق پیوری د نوید کرل...

له شلمه کابل ته د محمود طووزی بیرته راتگ .

مولانا خال محمد خسته د فارسی شاعر او لیکوال او مولف دملارستم تاجیک زوی په مزار شریف کی وزیریدی .

سید ضیاء الدین د عربی اقوم المسالک فی تدبیر الممالک په فارسی ترجمه کی .

سردار عبدالله خان توخسی د عبدالرحیم زوی ملکنه نائیب سالار او د مزار شریف نائیب الحکومه وه ۱۹۰۳ م ۱۳۲۱ ق .

مکما هون دانگر یزی ډلی مشر په سیستان کی دافغانی سرحداتو خای ودرولید .

دارالعلوم حبیبیه (اوسنی حبیبیه لیسه) لومړی عالی مکتب په کابل کی پراخت سو .

انگریزانو د کونړ او نور شمکی په ریلوی جوړولو پیل وکی .

سردار محمد نادر خان په عسکری منصب زر مشری (کنده کمشوی) مقرر سو ۱۳۲۱ ق = ۱۲۸۲ ش سردار محمد عزیز خان د سردار شمس الدین خان زوی دبلخ نائیب الحکومه او د فارسی شموی دیوان خاوند و وفات او په مزار شریف کی بنج سو .

حمیدالله اخوند زاده (حمید) د پښتو شاعر او عالم د حمید و شریف او سیدونکی وفات سو .

مولوی رحیم بخش خپل کتاب دولت دولایه (اردو) وکیبنی چی

نائب و .

۱۲ - شهزاده عنایت الله خان د معین السلطنه په لقب د سردار نصرالله خان نائب .

۳ - شهزاده امان الله خان د عین الدوله په لقب .

۴ - سردار عبدالقدوس خان ایشک آقا سی د اعتماد الدوله په لقب .

۵ - میرزا محمد حسین خان پسر گایر کورتوال د افغانستان مستوفی الممالک . ملکی او نظامی جرنیل .

۶ - خوشدل خان لوی ناب دکابل نائب الحکومه .

۷ - سردار عبدالوهاب خان امین المکاتب سو چی قولی د نائب الحکومگانو تر اختیار لور لیکونه به ده ته راخصی او نائیب السلطنه یا پاچاه به ئی و پرا ندی کوی .

۸ - سردار محمد یونس خان امین الوجوهات یعنی د تجار باشیانو او بندو یانو او واخله باشیانو مشر .

۹ - فتح محمد خان د کوتوالانو مشر .

۱۰ - ناظر محمد صفر خان امین الاطلاعات چی د میزبانو او اخبار چیانو مشر و .

۱۱ - سردار عبدالله خان قوم تیموری دامین الزکات په لقب دکابل زاکچیانو مشر .

۱۲ - دشرعی او حقوقی مراعاتو او دعوتو وو لپاره د (۲۲) تنو علما وو یوه ټولنه د (میزان الشرع) په نامه جوړه سوه چی مشر ئی میو علی جان خطیب او نائب ئی ملا عبدالرزاق خان دی او دوی بنه د دستور العمل میزان الشرع ، سره سم کار کوی (د امیر حبیب الله مهر) .

۱۹۰۵ م ۱۳۲۳ و ۲۴ ق .

لویس ولیم ډین د هند خارجه سکرتر کابل ته راغی او د امیر حبیب الله خان سره ئی په ۲۱ مارچ = ۱۴ محرم داسی معاهده لاش لیک کره چی د مخه امیر عبدالرحمن خان په ۱۸۸۰ - ۱۸۹۳ م له انگریزانو سره منلی وه .

د سراج الاخبار د انجمن تانیس او په کابل کی د مولوی عبدالروف خان قند هاری په مدیری د سراج الاخبار افغانستان لومړی شماره خپریدل ، پنجشنبه ۱۵ ذیقده ۲۳ ق ۱۱ جنوری ۱۹۰۶ م (فقط یوه شماره نشر سویده) .

سردار محمد نادر خان غنهمشر سو .

محمد شهاب الدین خان نائب خپل تاریخ (افغانه) دوه ټوکه په اردو په لاهور کی چاپ کی .

۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق .

دایران پادشاه دمکما هون حکمیت دهلمند داوبویه ویشنه کی ر دکی .

محمد يوسف رياضي هروی د محمد حسن سدوزی زوی (د حیات سلطان ابدالی له پښتنه) چی مورخ اولیکوال په سیاست لگیا سړی و، خپل کتاب بحر الفوائد (کلیات ریاضی) یی په مشهد کی ۵۷۲ مخه چاپ کړی چی دافغانستان او ضاع ښه ښکاره کوی. (ولادت په هرات کی ۱۲۸۸ ق).

افغانستان د اوگسټ هملتون تالیف په لندن کی چاپ اوڅلورسو د کتاب دافغانستان مفصل جغرافی او اجتماعی معلومات الری .

۳۱ می ۱۸۲۵ - ۲۰ اکتوبر ۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق

دهتری جارج را ورتی مشهور پښتو پوهاند او مورخ اوپر پښتو د پښتو تالیفاتو خاوند دژوند دوره .

یوڅو تالیفات یی: (۱) پښتو گرامر په انگلیسی دریمه کامله طبعه ۱۸۶۷ م (۲) پښتولغت دوهمه طبعه ۱۸۶۷ م (۳) گلشن روه ۱۸۶۰ م (۴) دافغانی شاعرانو منتخبات د ۱۸۶۴ م طبعه (۵) دطبقات ناصری انگریزی ترجمه ۱۸۸۱ م .

۱۹۰۷ م ۱۳۲۴ ر ۲۵ ق

امیر حبیب الله خان دهند د ویسرا لارډ منتو په بلنه هند ته ولاړ (۲ جنوری) .

ده په ۱۶ جنوری غره ذوالحجه ۱۳۲۴ دعلی گي اسلامی کالج وکوت او الطاف حسین خالی دهند شاعر په فارسی دده استقبایه قصیده

۱۹۰۸ م ۱۳۲۶ ق

سردار محمد نادر خان دجنرالی (لوا مشری) منصب ته ورسیدی .

پښتنو پر برنگی حمای شرو کړی او اتمان خیلو د پراښک غار څلرمه غزا وکړه او د میچنی نهمه غزا ونښته .

په لندن کی دافغان انگلیس دوهم جنگ تاریخ چاپ سو .

داملا عزت الله عزت انصاری بلخی عالم اوشاعر په صالح آبادکی وفات سو .

خیر الله خیری نعمت خیل دپر سوات اوسیدونکی پښتو شاعر وفات سو .

شاپسند محمدزی پښتو شاعر دکندی نوښار او سیدونکی ۸۰ کلن وفات سو (ولادت یی ۱۸۲۸ م) .

ملتان زخه خیل اړیدی دخیبر د جنگونو پهلوان او پر پېښور ښار حمله کونکی دپر نگی دښمن ژوندی و .

دعبد الحکیم افغانی قند هاری حنفی فقیه او زاهد او مؤلف وفات په دمشق کی، دکشف الحقائق او شرح شاطبیه او حاشیه شرح بخاری او شرح هدایه او حاشیه تفسیر نسفی او شرح المنار مؤلف. (ولادت ئی ۱۲۵۱ ق)

شیخ محمد رضا هروی د غزنی دشمنختو او تاریخی ډبر لیکنو په

بیان کی په خورا ښه خط (ریاض الا لواح) دامیر حبیب الله لپاره تالیف کړی (عکسی چاپ کابل ۱۳۴۶ ش) .

۱۹۰۹ م ۱۳۲۶ ق

دانلی کونل غزاله پرنگی سره . جی- بی ټیټ TATE دافغانستان او بلوچستان او ایران دسرحدونو دسفر کتاب ۹ بابو مصور دنقشو سره له لاندنه خپور کړی .

دسرحدونو دټاکنی ددلی یوغری و .

۱۹۰۹ م ۱۳۲۷ ق

دمارج په میاشت کی د اخوان افغان دسیاسی او مشرو طیت غوښتنو نکی ډلی غړی و نیول سو او مولوی محمد سرور واصف قندهاری او دده ورور سعد الله قند هاری دمولوی احمدجان الکوزی زا من او لعل محمد کابلی او جوهر شاه غور بندی او محمد ایوب پوپلزی قند هاری او وژل سو او ۳۵ تنه بند یان سول .

۱۹۱۰ م ۱۳۲۸ ق

دکابل او جلال آباد ترمنځ دتېلفون لو مړی لین جوړ سو .

لو مړی مکتب حربیه په کابل کی جوړ سو .

دافغان نستان گز یتیر په هند کی مرتب او چاپ سو .

د سراج الا حکام فی معاملات الا سلام فارسی فتاوی لو مړی ټوک

۶۷۴ مخمخه. میر علمی جان خلیب
 دادر السلطنه او مولوی عبد الرافق
 مدرس تالیف اود میزان التحقیقات
 الشرعیه علما وو تصحیح کړه چی د
 امیر حبیب الله خان په نامه دکابل
 په شاهي مطبعه کی چاپ سوه (یوه
 مقمعه ۲۱ بابونه)
 عمر دین عمر د زین المعابدین اتمان
 خیل زوی د مردان او سیدونکی خیل
 پښتو دیوان ترتیب کړی (۷مې ۷)
 ۱۹۱۱ م ۱۳۲۹ ق
 سراج الاخبار افغانستانیه دمحمود طرزی
 په مدیری خپور سو (۱۵ شوال
 ۱۳۲۹ ق ۱۶ میزان ۱۲۹۰ ش)
 سرفار عبد الله خان توخی دبلخ
 دولايت حکمران مړ سو او سر دار
 عبد الیو هاب خان دمخنی امین
 المکاتیب دهغه پر خای حکمران
 سو.
 عبد الرحیم خان دهرات دعسکرو
 په جر نیای مقرر سو (رمضان)
 دنیلاب پل په گل بهار کی د
 مستر هالیدی په انجیری په
 ۱۷ شوال ۱۱ اکتوبر ۱۸ میزان
 ۱۲۹۰ ش افتتاح سو.
 په کابل کی لومړی یتیم خانه جوړه
 سوه ذیحجه ۲۹ ق
 په کابل کی دامیر حبیب الله خان
 په فرمان دطرابلس غرب دشهبان
 او یتیمانو لپاره بسپنه تولنه سوه
 (ذیحجه)
 لهانگر یزانوسره دباپیری دملا صاحب
 (میر سید جان) دشهبان غزا (دی
 به جری فی چاپ او حضور خپور سو

په ۱۳۴۲ ق په چار منک کی مردی
 ۱۹۱۱ م ۱۳۳۰ ق
 جلال آباد او غفمان پر لاره، د
 کابل پر سین دستر هالیدی په
 انجیری په درو ننه کی یوه
 اوژد معلق د اوسپنی پل جوړ سو
 (صفر - جدی)
 دجلال اباد نهراج سراج جوړ سو
 (صفر - دلو)
 دوست محمد خان ناظم بار کزی
 په ۱۲ محرم د دار العدالت سر کرده
 مقرر سو.
 دلغمان دقلعه السراج و دانی جوړه
 سوه.
 سردار عنایت الله خان په کابل
 کی مطبعه عنایت جوړه کړه.
 سردار محمد عزیز خان د سردار
 محمد یوسف خان زوی ایشیک
 اقباسی خارجه مقرر سو.
 سید شاه خان نایب ستالار د
 جلال آباد عسکری مشر مقرر سو.
 دمنگاو ښورښت او ددوی دارامولو
 لپاره دحضور دجرنیل سر دار
 محمد نادر خان لیرل (۲۳ جمادی
 الاولی) دغه ښورښت د روزی په
 میاشت کی تمام سو او سر دار
 محمد نادر خان دحضور نایب ستالار
 مقرر سو.
 په پغمان کی خنی نوی ودانی لکه
 سهیل - ستاره - بیت الصیف.
 سراج الاخبار په دوهم کال کی
 په جری فی چاپ او حضور خپور سو

(روا سوال = ۲۹ ستمبر = ۴ میزان
 ۹۱ ش)
 دهند دسرحدی صوبی په پښور
 او مردان کی معارف او مکتبونه جوړ
 سول چې داوی بیداری اثرونه ئی
 پر پښتنو وکړه.
 مولوی شاه عباس مجد وپ د
 شاه عبد الرحیم دهلوی زوی د
 شاه عبدالعزیز وراړه چی په ۱۲۴۲ ق
 ئی له دهلوی څخه کابل ته هجرت
 کړی و ۱۱۵ کلن په کابل کی وفات
 سو (جمعه ۱۵ رمضان)
 حاجی ملا عبد الله هروی خطاط
 دملا دلدار زوی په هرات کی ژوندی
 و.
 ۱۹۱۲ م ۱۳۳۱ ق
 سراج الاخبار دپښتو پر قدامت
 او اصالت خاصه مقاله نشر کړه
 (۱۵ صفر ۲۳ جنوری ۳ دلو).
 برکه عبد الوکیل خان دقندهار
 عسکری قوماندان مقرر سو
 (جوزا ۹۲ ش)
 سردار عنایت الله خان دمعارفو
 په نظارت وگمارل سو.
 په وزیرستان کی همسیدو او
 تهریدو قبیلوی جنگ (۲ اگست)
 ددرانداری دتذکری نظر منامه په
 (۱۱۵) سوادو کی دامیر حبیب الله خان
 په امضا خبره سوه (۲۵ سنبله)
 سیا چاه او شکنجه کول منسح
 سول (شعبان)

دسر دار عنایت الله خان
 په نظارت جوړ سو او نظر منامه
 ئی نشر سوه (۹ عقرب)
 قومی باغ ته کابل کی جوړ سو
 (وزو ستنی وزارت حربینه)
 په قند هار کی په یگشنبه ۱۹ ذشوال
 خلکو پر سردار محمد عثمان خان
 نائب الحکومه بانندی بلوا وکړه او
 قاضی اهرالله دقاضی میر جمال پشندی
 زوی اود هغه زوی حمیدالله ئی مړه
 کړل. سردار محمد عثمان خان
 موقوف او پر خای ئی سر دار
 محمد یونس خان امین الو جوهات
 مقرر سو. اود قند هار دسپاهیا نو
 پر معاش دمیاشتی ۲ رو پی زیاتی
 شوی (۲۴ ذیقعه)
 مهديخان دانگر یزی هند سفیر
 له کابله ولاړ او پر خای ئی
 سیف الله خان کابل ته راغی.
 دسراج التواریخ اول او دوهم
 ټوک دفیض محمد هزاره په قلم په
 کابل کی چاپ او خپور سو.
 اخوند ملا محمد عمر سلجوقی
 دملا محمد ایوب زوی دهرات مشهور
 مدرس او مؤلف دالملم فی الاصول
 او شرح کافیه - رساله امکان خاص
 و عام - حاشیه ایسا غوجی او نورو
 کتابو مؤلف په هرات کی وفات سو.
 محمد عمر خان بردرانی هیروی
 خطاط او هنرمند من ملامک په هرات کی
 مړ سو په هغه وخت کی دهرات بل

خطاط محمد رحيم خان الكوزي هله ژوندى و.
۱۹۱۳ م ۱۳۳۲ ق

دشركت موتر كار افغانيه په نامه لومړى دحمل ونقل شركت په كابل كې جوړ سو. (قوس)

دوزيرو روحاني او مجاهدين مشر ملا پونده په وزيرستان كې وفات سو (جدى)

دحكومت مالى مشهور سرگند عبد الاحمد خان دسنت مغربى لوى خان په كابل كې ووژمه سو (ديكشمبى شپه ۷ صفر)

لومړى دار المعلمين په كابل كې افتتاح سو (ربيع الاول) مد ير ئى مو لوى عبد الرب خان و.

لومړى دهند وانو ابتدايى مكتب په كابل كې جوړ سو (محرم)

حاجى شاه بيك خان په دهلي كې دافغانستان سفير سو.

دورينو كالو ماشين خانه په كابل كې افتتاح سو (يكشمبه اجمادى الثانيه)

دمعا ريفو دامورينو نظامنامه (۸۵) مادى دسردار عنايت الله خان له خوا نشر سو (۱۵ محرم)

محمد نعيم خان نائيب سالار د هرات عسكرى قوماندان سو (۲۷ جمادى الثانيه)

سردار محمد ايوب خان دميووند مجاهد په سه شنبه ۱۷ د اپرېل ۱۹۱۴ م ۱۱ جمادى الاولى ۲۲ ق =

۱۷ حمل ۹۲ ش په لاهور كې وفات سو.

او په پيښور كې شيخ صو. عمر ئى ۵۷ كاله و.

سردار محمد قادر خان نائيب سالار دسپه سالار امير محمد خان پرخاى دافغانستان سپه سالار سو. (سه شنبه ۲۱ رجب ۱۳۳۲ ق)

نعموى لومړى جنگك وښت (رمضان = اگست = ۱۹۱۴) او امير حبيب الله خان دشوال په لوله ورځ په يوه لوى دربار كې د افغانستان بيطرفى اعلان كړه، او بيا ئى په شنبه ۱۲ ذيقعدة ۱۳۳۲ ل ۱۴ م په بل لوى دربار كې تاسيد كړه.

شهبازده امان الله خان دمحمودطروزي دلور نسر يا سره واده وكړه (چهار شنبه ۲۲ ذيقعدة ۱۹ محرمه ۱۱ نومبر)

په شرقى سرحداتو كې دانگريزا نو ير خلاف دقبائلو نهضتونه.

محمد عبد السلام خان عمر خيل پښتون په هند كې دنسب نامه افغانان كتاب چاپ كړه (رامپور ۱۹۱۴)

نديم بلخي دسردار نصر الله خان لپاره (نديم المحافظ فى تشرېحه نزهت المجالس) په فارسي وگڼيس (خطى) محمد رحيم اندر په قندهار كې هزار مسایل په پښتو نظم كړه ميا فضل حق مجددى د ميا محمد عمر شهيد زوى په هرات كې وفات او ښخ سو.

تعمان الدين احمد كساكا خيل د

پښتو ظفرالنسا تاليف كړه او دده ماينى زينت النساءو كينيس.

شيخ عبد الوهاب دمانكي ملاصاحب مشهور مرشد اود پښتو عقايد دالمؤننين مؤلف په مانكي شريف كې وفات او ښخ سو.

قادى رحمت الله واضح بخارى (تحفة للاصحاب فى تذكرة الاصحاب) وگڼيس چې دافغانستان د شمالي خوا دشاهرانو حال هم لري. (دنا شكند چاپ)

۱۹۱۴ م ۱۳۳۲ ق - ۳۴ ق

دجبل السراج دبر پښنا كارخانه افتتاح سو (صفر جدى جنورى) غلام محى الدين خان دقطيف او بدخشان نائيب الحكومه په ۱۱ محرم مرسوه اوپرخاى پرامين الاطلاعات ناظر محمدصفر خان مقرر سو په كابل كې پنځه ابتدايى مكتبونه

دمو لوى عبد الرب خان په مديري افتتاح سو (سه شنبه ۱۲ جمادى الثانيه) د اكتوبر په مياشت دندر ماير او هنتنگ په مشرى دالمان او تركيې

لو استريا يوه را ليبرالي ډله داپران او هرات له خوا كابل ته راغله، چې دافغانستان حكومت پر انگريزانو

را وپاړوى ۱۹۱۶ ترمنځ پورې په كابل كې وو، له دې ډلې سره راجه مهند پر تال او مولوى بركت الله هندی آزا ديخوا هان هم وو.

مولوى عبد الرؤف قند هاروى مشهور عالم اود امير حبيب الله خان ملاى حضور په شنبه ۱۶ شوال په كابل كې وفات سو.

په كابل اوپورو ښارو كې دكولرا ناروغى خپرېدل (رمضان - شوال)

مولوى عبد الرب خان د دار المعلمين مدير اود ابتدايى مكتبو سر بنسټه دار دخپل پلار مولوى عبد الرؤف پر ځاى ملاى حضور هم سو.

دسندا كې ملا احمد جان داباسين دكو هستان او سيد ونكى مجاهد سيد عبد الجبار شاه له ستاني څخه را وغوښت او هغه ئى امير وټاكه، پخپله قاضى القضاات سو، او له انگريزانو سره يې دجهد اعلان وكړه او دچكدرې او ملا كنده غزاوې ئى شرو كړې.

ملا محمد حسين سلجوقى د ملا عبد الاحد هروى زوى چې خطاط او عالم او صوفى سړى و ۹۸ كلن په هرات كې وفات او ښخ سو.

شاه محمد سدوزى د شهبازده ايوب لمسى دسند په ټپلې ښار كې دخپل خاندان تاريخچه وليكله داغا بدردراني كتابخانه په گړى ياسين كې عبد الله پوپلزي شاعر د پښتو عبرت نامى او ديوان خاوند په قند هار كې وفات سو.

سيد مير مشوايى هروى زبردست شاعر او نقاش او خطاط اود ديوان خاوند په هرات كې وفات سو.

(ولا دت ئى ۱۲۸۰ ق) ۱۹۱۵ م ۱۳۳۴ ق - ۳۵ ق

پښتو ژبه د حبيبيه مدرسى په نصاب كې داخله سو. د وزيرستان دخلكو جنگونه له انگريزانو سره.

(ولادت - ۱۲۹۰ ق)

ناصر الملك دخترال مصالحيه د افغانستان د ابتدايي او عالي مکتبو او دارالمعلمين تصاب ترتيب او خپور سو (۱۵ میزان ۹۷ ش ۱۲ محرم ۳۷ ق) دليک او لوست بنياد کښيښو او دى ژبى مخصوص حروف يى رواج کړه. (متوفا، ۱۹۴۲ م) نديم بلخي د رحمت الله زوى د ديوان خاوند شاعر و. وفات سو (ولادت يى ۱۲۵۴ ق)

۱۹۱۷-۱۳۳۶-۳۷ ق

ميان گل عبدالودود د عبدالخالق زوى د سوات داخوند لمسى په سوات کې د امارت اعلان و کړ. په نورستان کې (۶) ابتدايي مکتبونه جوړ سو. (جمادى الاخرى ۳۶ ق)

۱۹۱۸-۱۹۱۹-۱۹۲۰ م ۱۳۳۷-۳۸-۳۹ ق

د پښتنو غزاوى له پرتگي سره د مغول كوت غزا- د تانك غزا- د اپوزي غزا- د پوچي غزا- د كسي غزا- غزا- د كاوي غزا- د مايجي گري غزا- د زوى غزا- د درابن غزا- د تركي غزا- د قلعه دوه غزا- د شوروى تر كستان خپاره كميستريت امير حبيب الله خان ته پيغام وكړ. چې دوستانه وروابط سره ولري.

۱۹۱۸ م ۱۳۳۷ ق

لومړى موزيم په كابل کې جوړ سو. په ۲۴ دلو ۹۶ ش ۱۳ فروري ۱۸ م سراج الاخبار د افغانستان د استقلال څخه باب کې يوه مفصله مقاله خپره كړه چې د افغانستان د استقلال غوښتنو فكري تقويه كړه (سراج الاخبار ۷ كال

محمود طرزي د سراج الاخبار په سرمقاله كې د (حى على الفلاح) تر عنوان لاندې د افغانستان د استقلال تحريك غلى كړ. او دغه سر مقاله شمس سو. (غره ربيع الاول ۳۴ ق ۱۶ حيدى ۹۴ ش)

په جمادى الثانيه - حمل ۱۲۹۵ كې د افغانستان مشهور مشايخ كابل ته دعوت سو چې دامير سره وگوري لكه د اسلام پور پانچ- د موسي اخوند زاده- د تگاب ملا- د هدى اخوند زاده- د بروميا صاحب- ميانصاحب حصارك شمس العق- استاد هيد- د شوز بازار حضرات- شينخان صاحبان- حافظ جى صاحب صرفى صاحب- ملا محمد مريد- ملا عبدالغفار اخوند زاده- د دغو مشايخو اود خلكو دو كيلانو په شمول يوه لويه جرگه دامير په حضور كې جوړه سو او د ملت د اتفاق او د دولت د سياست (بيطرفي) تا ييد يى وكړه (جمادى الثانيه يربل - حمل)

د افغانستان د استقلال غوښتنى د بلبل گرفتار په رهزى شعرونه كې د پښاغلى عبدالهادي پریشان له خوا په فارسي لود مولوى صالح محمد قندهارى له خوا په پښتو په سراج الاخبار كې نشر سوئى آريبع الثاني ۲۵ ق ۵ دلو)

په ۲۴ دلو ۹۶ ش ۱۳ فروري ۱۸ م سراج الاخبار د افغانستان د استقلال څخه باب کې يوه مفصله مقاله خپره كړه چې د افغانستان د استقلال غوښتنو فكري تقويه كړه (سراج الاخبار ۷ كال

محمد حسن راقم انكزي شاعر او محاسب او مؤلف چې په ۱۳۲۷ ق د مشرو طيت په جرگت كې بندي سوئو په محبس كې وفات سو

د مذاکری له پاره واستول سو. **۱۹۱۹م ۱۳۳۷ل ۱۳۸۱ق ۱۲۹۷-۹۸ش**
 امیر حبیب الله خان تر ۱۸ کاله سلطنت وروسته دلغمان په کله گوش دره کی په تفنگچه و وژل سو
 (د پنجشنبې شپه درې بجی ۱۸ جمادی الاولی ۱۳۷ ق ۱۹ دلو ۹۷ ش ۲۰ فروری ۱۹ م) لویه جلال آباد کی د سردار نصو الله خان سره په امارت بیعت و سو.
 مولوی عبدالرب دامیر حبیب الله خان د حضور ملا اود ابتدایی مکاتبو او دارالمعلمین مدیر په جلال آباد کی دحوت ۹۷ ش په اولورخو کی وفات اوهوری ینخ سو، دغسی هم دچارباغ ضیا معصوم نقشبندی لوی روحانی پیر هلته وفات سو. امان افغان دامیر حبیب الله مرگ د سلطنت دمقام اود مولوی عبدالرب مرگ یی دشریعت دریاست اودضیا معصوم مرگ یی دطریقت دریاست خالیتوب وگانه، چی په یوه واردی سره مقامه خالی سول (امان افغان لومړی گنه ۲۲ حمل ۱۲۹۸ ش).
 د فروری له ۲۱ تر ۲۸ پوری امان الله خان په کابل کی دخپل امارت لپاره اقدامات کول.
 او په جمعه ۲۱ فروری ۱۹ م حوت ۹۷ ش ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۷ ق اعلیحضرت امان الله خان په کابل کی یز تخت کینیتوست.
 په ۲۸ فروری دافغانستان کامل

استقلال دکابل په لوی دربار کی اعلیحضرت امان الله خان اعلان کیء او سردار نصرالله خان له جلال آباد په پنجشنبې ۲۵ جمادی الا ولسی ۱۳۳۷ق خپله بیعت نامه ورته راوا ستوله دغسی هم سردار عنایت الله او حیات الله په جمعه ۲۶ جمادی الاولی دبیعت مکتوب ورته راو لیرلی. (امان افغان ۲ گنه ۷ تور ۹۸ ش ۰)
 په ۳ مارچ ۱۹ م = ۱۲۹۷ ش امان الله خان دهند ویسرا ته دافغان او انگریز د نوی معاهدی پیشنهاد دافغانستان دکامل استقلال اومتساوی حقو قو بر اساس باندی وکیء محمود طرزی د سراج الاخبار مدیر ناظر خارجه متر سو (حمل ۱۲۹۸ ش ۰).
 دشورا خاص مجلس په کابل کی افتتاح سو (تور ۹۸).
 په افغانستان کی دوهمه پلا کابینه جوړه او وزیران (ناظران) نی په سر کی مقرر سول (تور ۹۸ - می ۱۹).
 (۱) دائره نظارت عدلیه - ناظر عدلیه محمد ابراهیم خان.
 خای: عین العمارت.
 عین العمارت.
 (۲) دائره نظارت حریه - ناظر حریه صالح محمدخان سپهسالار خای قومی باغ.

دوستانه روابط او تجارتی مناسبات ونښلوی.
 په ۷ داپریل ۱۹ م ۱۸ حمل ۱۲۹۸ ش رجب ۱۳۳۷ ق : اعلیحضرت امان الله خان لینن ته یولیک واستاوه چی د افغانستان استقلال او دوستی خواه شو نه و منی.
 په همدغه تاریخ د افغانستان خارجه وزیر محمود طرزی دشوروی دولت خارجه کمیسار چیچرین ته یولیک واستاوه ، چی د افغانستان دوستانه خواهشو نه او استقلال و منی او د اعلیحضرت امان الله خان مکتوب لینن ته وپانندی کی ددی لیک جواب د لینن له خواه په ۲۲ می ۱۹ م تور ۹۸ دمبارکی او خوښی سره راورسید.
 په ۲۱ داپریل ۱۹ م ۳۱ حمل ۱۲۹۸ ش .
 امان الله خان لینن ته ددوستی لیک او د افغانستان د استقلال د اعلان د کامیابیدو لیک واستاوه او جنرال محمد ولی خان نی د فوق العاده سفیر په ډول د مذاکری لپاره ورته معرفی کی ء، دی دمی په ۲۸ تاشکند ته ورسید . او په ۱۴ اکتوبر ۱۹ م نی دلینن سره په منسکو کی ملاقات وکیء
 د امان افغان لومړی شماره د سراج الاخبار پر خای د ښاغلی

راولپنډی ته ولاړل (دلو ۱۲۹۸ ش)
 دروغی لیکنی امضا کړه (۸ اگست ۱۹ م (۱۱ ذیقعدہ ۱۳۳۷ ق) .
 د افغانستان د استقلال د جنگ پروخت د ترنگزو حاجی صاحب او مولانا سیف الرحمن الکوزی دموندو په ملگری د شهبندر دوهمه غزا له پرنگی سره وکړه .
 قاضی القضاة خان علوم سعدالدین خان بارکزی په کابل کې وفات سو (۴ میزان ۱۲۹۸ ش) .
 او دده پر ځای یی زوی قاضی عبدالشکور خان قاضی القضاة سو .
 محمد ابراهیم حیرت کابلی شاعر د تحفه شهنشاهی او دیوان اشعار خاوند و فات سو په جشنی ۲۵ جمادی الاولی ۱۳۳۷ (ولادت ۱۲۵۰ ق) .
 د اعلیحضرت امان الله خان په امضاء (کتابچه قانون گذاری حکام افغانستان) په کابل کې چاپ او خپره سو ۱۲۹۸ ش .
 سردار محمد سلیمان خان وزیر معارف سو (۹۸ ش) .
 د ۱۲۹۸ ش کمال مالی واردات څلویښت ملیونه کابلی او مصارف ۳۱ ملیونه او ذخیره ۹ ملیونه وه .
 ۱۹۲۰ لم ۱۳۳۸ ر ۳۹۹ ق ۱۲۹۹ ش د افغانستان لو مړی د ما لیبی نظامنامه خپره سو (احمل ۹۹ ش ۲۱ مارچ ۲۰ م) .
 په کابل کې لو مړی ملی کتابخانه جوړه سو (حمل ۹۹) .

عبدالشکور خان د افغانستان سفير د بخارا دامير دربار ته ورسيد (سرطان ۹۸ - جولای ۱۹) .
 حسین د اسحاق زوی د شوروی دولت لوی سفیر کابل ته راغی (سرطان ۹۸-۱۹ جولای) .
 دافغان اوانگلیسیس روغ لیکک چی په راولپنډی کې په (۸ اگست په ۵ مادو کې امضا سوی و په (۲۸) اسد ۹۸ ش ۲۰ ذی قعدہ ۳۷ ق (۱۸) اگست ۱۹ م د افغانستان پاچا اعلیحضرت امان الله خان تصدیق کړه او استقلال اعلان او لوبی جشن و سو .
 دمعرف معارف مجله دوزارت معارف له خوا په کابل کې چاپ سو (اسنبله ۹۸) .
 د سردار محمد نادر خان غازی سپه سالار قوا فاتحانه کابل ته راغلل .
 (۲۸ میزان ۹۸ ش ۲۱ اکتوبر ۱۹ م) او ده ته داعلی لمر نښان ورکړ سو او د استقلال ځلی دده په نامه په کابل کې جوړ سو او دی (وزیرحریبه) سو او هم په دغه کال ۱۲۹۸ ش د سمت مشرقی رئیس تنظیمه مقرر سو (ربیع الاول - قوس - دسمبر) .
 د حوت په اولولسو ورځو کې د مشرقی داقوامو جرگه په جلال آباد کې وسوه او د اتحاد مشرقی جریده هم خپره سو ۱۲۹۸ ش (ربیع الاول - حوت - دسمبر) .
 د افغانستان د روغی د مذاکری یوهیئت دعلی احمد خان په مشری

د انگریزانو طیارو پر دکه جلال آباد - کابل - سپین بولدک بمباری وکړه (نور ۹۸ ش) .
 په ۶ جوزا - ۲۷ شعبان ۲۸ م د قتل ښار افغانیو مجاهدینو د سردار محمد نادر خان سپه سالار په مشرتوب ونيو، د جنگ استقلال متارکه ۳ رمضان ۶۲ جوزا - ۲ جون (۱۳۹۸ ش) .
 په هندوستان کې د خلکو ښورښت زیات او د هجرت تحریک تود سو (جوړا - سرطان) .
 د هندوستان د آزادبخوا جانو موقتی ملی حکومت (په کابل کې جوړه سو او د وزیر داخله مولوی عبیدالله سند هی او عزیز هندی په امضا یو اعلان خپور سو، چی دهند خلک پر انگریزانو راولاړه سو (جوزا ۹۸ ش) ددی موقتی حکومت منشر راڅخه مهند پر تات هندی آزادبخوا و .
 د اتحاد شوروی له خوا پاکوف و خا و بیج سو رییس په منځنی دمنیا او افغانستان کې د فوق القاده مختار نماینده په ډول معین سو ، چی د افغانستان او د بلو چینستان د آزاد و قبایلو او ځیوا او بخارا او د هندوستان او کشمیر او تبت له آزادی خواها نو سره رابطه و نیولوی او انقلابی د آزادی غو ښتنی تحریکات و روزی (۲۳ جون ۱۹ م جوزا ۹۸ ش) دغه سفیر په ستمبر کې کابل ته راغی .

عبدالتهادی به مدیری خپره سو (۲۲ حمل ۹۸ ش ۱۱ رجب ۳۷ ق ۱۲ داپریل ۱۹ م) په دی شماره کې د امیر حبیب الله خان د وژلو او د امیر امان الله خان د جلوس احوال چاپ سو .
 سردار عبدالقدوس خان صدر اعظم د قند هار د مجاهدینو مشر مقرر سو او هلته ولاړ (حمل ۹۸ ش) .
 افغانستان درولیت بل پر خلاف خپل پرو ښت د هند حکومت ته واستاوه (می ۱۹ م نور ۹۸)
 سپه سالار محمد نادر خان د عسکرو سره په ۲۱ رجب ۳۷ ق ۳ نور ۹۸ ش ۲۳ اپریل ۱۹ م له کابله ولاړ او گردیز ته ورسید ، او ملی قواهی د استقلال جنگ ته تنظیم کړل . په جمعه ۱۵ شعبان ئی د گردیز په جامع کې د جهاد خطبه وویل سو او د قبایلو په منځ کې د جهاد اعلان و سو ، او منسیدو د انگریز پر فوج حملی شروع کړی .
 دافغان او انگریز دزیم جنگ ونښت (۳ مئی ۱۹ م) .
 د سپین وام تانه مجاهدینو په ۲۵ شعبان و نیول - او دوانا او سرویکی جو یی مسید و نیولی (۲۰ شعبان ۳۷ ق ۳۱ نور ۹۸ ش (۱۲ می ۱۹ م) .

دمحمود طرزی په مشرۍ دسيا سنی مذاکرې لپاره یوه افغاني ډله دهند مسوری ته ولاړل اود هنري ډاډیس انگریزی نماینده سره یی خبری وکړی (۱۶ اپریل تر ۱۸ جولای ۲۰ م) داډله په ۱۰ ار اسد ۱۲۹۹م کابل ته راورسیده .
 په نظارت معارف کی لومړی علمی انجمن افتتاح سو (۲۰ رمضان ۱۳۸ جوزا ۹۹ ش) .
 د افغان نستان لومړی سفیر سردار عبد العزیز خان تهران ته ورسید (۷ شعبان ۱۳۸ ق) په جمعه ۲۸ جوزا ۹۹ ش یی د افغانستان بیرغ پورته کی .
 په کابل کی دافغان روزنامه د محمد جعفر په مدیری خپره سوه (دوشنبه ۱۴ سرطان ۹۹) .
 په کابل کی لومړی پلا داصول دفتری مکتب افتتاح سو (۱۲ ذیقعد ۱۳۸ ق سرطان ۹۹ ش) سپه سالار محمد نادر خان له سمت مشرقی څخه کابل ته راغی (ذیقعد ۱۳۸ ق اسد ۹۹ ش اگست ۲۰ م) .
 په جلال آباد کی ابتدایی مکتبونه جوړ سول (اسد ۹۹) .
 سردار محمد هاشم خان دسمت مشرقی ملکی او نظامی نایب سالار مقرر سو (اسد ۹۹ ش) .
 په ۱۴ اگست ۲۰ اسد ۹۹ یود بیسیم تلگرافی د ستگاه د شوروی دمیکانیکانو سره کابل ته راورسید او لومړی دتشکر تلگرام دامان الله خان له خوا لینن ته ولیږل سو ۱۸

ستمبر ۲۰م سنبله ۹۹ ش .
 د بخارا د شوروی جمهوریت د رئیس فیض الله څو اجه له خوا د افغانستان پاجا ته تلگرام راورسیدی چی دهغه جمهوریت سره روابط قایم سی (۱۵ ستمبر ۲۰م) دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی په جواب کی دبخارا دملکت استقلال وغوښت اودنباغلی عبدالهادی خان مقرری یی دبخارا په سفارت ورته ولیکله .
 په هرات کی داتفاق اسلام هفتگی جریده د عبدالله قانع هروی په مدیری نشر سوه (۱ سنبله ۹۹) .
 په مرکزی آسیا کی د شوروی روس فوق العاده سفیر سورتس په یوه لیک کی دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی ته و کښل چی عبدالشکور خان افغاني نماینده په بخارا کی پرو پاگند او عسکری فعالیتونه کوی چی باید جلوگیری یی وسی ۲۱ ستمبر ۲۰ م) .
 دهندى مهاجرانو ډلی افغانستان ته راغلی، دمهاجرینو انجمن په کابل کی تاسیس سو (سنبله ۹۹ ش ستمبر ۲۰ م) یوه ډله مهاجرین د شوروی له لاری اناطول ته ولاړل .
 غلام نبی خان خرخی د مزارشريف عسکری قوماندان مقرر سو (میزان ۹۹ ش) .
 د افغانستان سفیر عبدالهادی خان بخارا ته واستول سو (جمعه ۸ میزان ۹۹ ش) .
 په پختیا (جنوبی خوا) ولایت کی ابتدایی مکتبونه جوړ سول (عقرب ۹۹)

جمال پاشا دترکیی دحرب وزیر کابل ته له تاشکندہ راغی (۶ عقرب ۹۹ نومبر ۲۰ م)
 اعلیحضرت امان الله خان او محمود طرزی دلینن او چیچرین په نامه مکتو پونه وا ستول چی دافغان او شوروی لو مړی معا هده ترتیب سوی او در ولیږل سوه چی تصدیق سی (اول دسمبر ۲۰م قوس ۹۹ ش)
 دستاره افغان هفتگی جریده د میر غلام محمد په مدیری له جبل السراج څخه خپره سوه (۹ قوس ۱۲۹۹ ش)
 سپه سالار محمد نادر خان دقطغن او بد خشان رئیس تنظیمه مقرر سو (جمادی الاولی ۳۹ جدی ۹۹)
 د افغان نستان خارجه وزیر محمود طرزی د شوروی اتحاد خارجه وزیر چیچرین ته د دواړو دولتو دمعاهدی دتشکر مکتوب دپدري بیگ په لاس واستاوه او دشرق دآزادی دتحریک مننه ئی وکړه او د جمال پاشا پر راتگ یی خوښی وکړه (دسمبر ۲۰م) ۱۹۲۱م ۱۳۳۹ق او ۱۳۰۰ ش
 سر هنری ډاډیس دانگر یزانو نماینده دمعاهدی لپاره دافغانستان سرحد ډکی ته را غی دده سره یوه ډله نور مامو رین هم ملگری وو (۱۵ جدی ۹۹ ش ۵ جنوری ۲۱ م)
 دوی دجدی په ۲۰ = ۱۰ جنوری د دلکشا په ماڼی کی د اعلیحضرت امان الله خان حضور ته په یوه لوی در بار کی ور غلل.
 دسمت مشرقی داقوامو جرگه کابل

ته را غله (۲۱ جدی ۹۹ ش)
 موسیو برا وین د شوروی دولت سفیر چی په ۱۲۹۸ ش ئی د افغان نستان تابعیت قبول کړی و، او غوښته ئی چی دقند هار له لاری هند ته ولاړ سی، دچهار شنبی دما بنام پر ۷ بجو ۲۹ جدی ۱۲۹۹ ش په غزنی کی و واژه سو.
 پاینده محمد فرحت دامان افغان دجریدی مدیر سو (۲ دلو ۹۹ جنوری ۲۱ دانا طولی د ملیو نو هیئت د عبد الرحمن بیگ پښوری په مشرۍ بخارا ته را ورسیدی (۲۴ جنوری ۱۹۲۱م) دافغان نستان سفیر عبد الهادی خان د بخارا دربار ته ور سیدی (۲۱ دلو ۹۹ ش)
 په کابل کی دنجونو لومړی مکتب مستورات افتتاح سو (دلو ۹۹ جنوری ۲۱) عبد العزیز خان دحضور یاور په نظارت داخله مقرر او محمود خان د ده پر خای د حضور یاور سو متوفا ۱۹ جدی ۱۳۵۰) .
 محمد یعقوب خان دحضور شاغاسی سر (دلو ۹۹ ش)
 دافغان نستان او شوروی تر منځ لو مړی معا هده په مسکو کی د افغان نستان له خوا محمد ولی خان او مرزا محمد خان او غلام صدیق خان اود شوروی دولت له خوا چیچرین

له خوا هدايت وركړ سوچي دروسيه شوروي اوانگليس دمعاهدي مراعات په افغانستان كي وكړي ،او په دي مملكت كي دكمو نستي لمسو نه خان وزغوري ،دافغانستان په پيشر فت كي همكار وي ،او د ار تجا عي محافلو «داسلامى دولنو اتحاديه » چي دانگريزانو له خوا تلقين كيږي با يد جلو كيږي وشي ،خكه چي زمونږ دمنځني آسيا حالت ته خطر نا كه ده(۳ جون ۲۱ م جوزا ۱۳۰۰ ش) دوه سوه تنه افغاني محصلان هند او اروپاته واستول سو ه (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م) په وزير ستان كي دحاجي عبد -الرازق په مشري دانگر يزا نو سره دجهاد دوام (جوزا ۱۳۰۰ ش) سپه سالار سردار محمدنادرخان وزير حرب ته د اعلى لمر نينا نور كړ سو (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م) دافغان نستان او ايران لو مړي د مؤدت معاهده (۲۲ جون ۲۱ م سرطان ۱۳۰۰ ش) سپه سالار غازي محمد نا در خان على آباد په كلا كي امانيه طبي مكتب تاسيس كي ء (سرطان ۱۳۰۰) د طلوع افغان هفتگي جريده د مولوي صالح محمد په مديري په

(۱۹۲۱ د ۲۲ م ۱۳۴۰ و ۴۱ ق) دافغان نستان دښخو لو مړي جريده ارشاد النسوان له كابله د محمود بيگ طرزي د مائيني (اسما) په مديري او د روح افزاءدمحمدزمان خازن الكتب دلوړ په سر محر ري خپره سوه (پنجشنبه ۱ حمل ۱۳۰۰ ش) دبخارا لومړي سفير يوسفزاده عبدالرحيم كابل ته راغي (۶ حمل ۱۳۰۰ ش) دي دبخارا د رئيس فيض الله خواجه د (۶ جنوري ۲۱ ۲۵ ربيع الثاني ۱۳۹ هـ) په مکتوب د افغانستان خارجه وزير ته معرفي سوي و . دمصطفى كمال له خوا داناطولی لومړی فوق العاده سفیر عبدالرحمن بیگ پېښوری دبخارا او هرات له لاری کابل ته راوړسید (۱۵ حمل ۱۳۰۰ ش) . په قند هار کی لو مړی ابتدایی مكتب تجار افتتاح سو (۲۰ حمل ۱۳۰۰ ش) . سيد عالم خان دبخارا امير كابل ته دپناهنده په توگه را ورسيد (پنجشنبه ۱۵ ثور ۱۳۰۰ ش) . له ايتاليا سره دافغان نستان لو مړي معاهده امضا سوه (۳ جون ۲۱ م ۱۷ جوزا ۱۳۰۰ ش) . دشوروي دو لت نوي سفير رسكول نيكوف ته دچيچرين وزير خار جه

خوا ولاړ (۲۱ حوت ۱۲۹۹ ش) . د ۱۲۹۹ ش دولتي واردات ۴۵ مليونه او مصارف ۳۶ مليونه او ذخيره نه مليونه وه . ددولت دنبتانو لو مړي نظامنا مه خپره سوه (۹۹ ش) . داعليحضرت امان الله خان دوزلو يوه دسيسه كشف سوه، چي په هغه كي ميرزا محمد علي تائب دميرزا سيف الدين تره كي زوی شاعر او خطاط او منشي (متولد ۱۲۹۵ ق) او اختر جان د ناظر صفر زوی او دلوخان پنجشيري او محمد امين - عبدالله - غلام حيدر ووژل سوه - له پرتگي سره دچوري د پښتنو غزا (۳۹ ق) . قاضي عبد اللطيف سواتي پښتو تفسير تيسير تاليف كي ء (۳۹ ق) . محمد ابراهيم خان عدليه وزير د وزارت شريف رئيس تنظيميه او پيا محمد سرور خان دهغه خاي نائيب الحكومه سو (۹۹ ش) .

او قره خان په ۱۲ مادوكي امضا كړه ۲۸ فيروري -۲۱ م -۱۰ حوت ۹۹ اودافغانستان فوق العاده هيئت د محمد ولي خان په مشري د مارچ په او له ورځ له مسكوه غربي اړو پاته رهي سو . دا معا هده داسد په ۲۲ ورځ ۱۳۰۰ ش په پغمان كي داعليحضرت امان الله خان امضا كړه . دافغانستان او تر كيي لو مړي معا هده په مسكو كي امضاء سوه (۱۱ حوت ۹۹ ش ۲ مارچ ۲۱ م) دافغانستان له خواي امضا كوونكي محمد ولي خان فوق العاده سفير اود تر كيي له خوا يوسف كمال بيگ د اقتصاد ناظر او ډاكتر رضا نوربيگ دمعارفو ناظرو و . دامعاهده دجمعي په ورځ ۲۷ ميزان ۱۳۰۱ ش ۱۹ اکتوبر ۲۱ م د داعليحضرت امان الله خان له خوا دكابل په عيد گاه كي خلكو ته اعلان سوه . سلطان احمد خان دافغانستان د وفدمشر دانا طولی دولت ته دباكو له

قند هار کی تاسیس سوہ .
 (۱۵ سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ شوال ۳۹ ق ۶ جولائی ۲۱ م)
 مکتب حکام پہ کابل کی افتتاح سو (۷ سرطان ۱۳۰۰ ش) نظارت بی پہ وزیر داخلہ اڑہ درلودہ .
 دشواری روسی دولت نوی لوی سفیر رسکول نیکوف دهرات او قند هار له لاری کابل ته راغی (شنبه ۲۵ سرطان ۱۳۰۰ ش ۱۵ جولائی ۲۱ م)
 د افغانستان داساسی تشکیلاتو اود ملکی تقسیماتو نظامنامی خپری سوی (سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ می ۲۱ م)
 مولوی غلام محی الدین افغان د دارالمعلمین مدیر اود اخوان افغان رکن په چهار شنبه ۱۲ اسد ۱۳۰۰ وفات سو، دی قند هاری جبريانی و .
 دبخارا د دولت بیروق دکابل د بخارا په سفارت کی وریول سو ، دلته دشواری سفیران سورتس - او رسکول نیکوف اود انا طولی د حکومت سفیر هم حاضر و (پنجشنبه ۲۶ اسد ۱۳۰۰ ش)
 د شوروی نوی سفیر رسکول نیکوف دافغانستان وزیر خارجه ته اطمینان ورکی چی دافغانستان په داخلی چارو کی به مداخله نه کوی اوپه افغانستان کی دکوم انقلاب راوستوا راده نلری (۳۰ جولایی ۲۱ م اسد ۱۳۰۰)
 دارگ په شمالی برج کی دشورای

دولت افتتاح وسوه (چهار شنبه ۱۱ اسد ۱۳۰۰ ش)
 مولانا نوردل خان د شیردل خان قمبر خیل ابریدی زوی مشهور مجاهد وقات اوپه تیراه کی بنخ سو (۲۰ اسد ۱۳۰۰)
 په ۲۱ اسد ۱۳۰۰ ش اعلان وسو چی دبست محصول به وروسته نیم اخیستل کیری .
 دشواری دولت افغان نستان ته دنظامی او فنی بی عوضو کومکونو وعده ورکړه .
 (۲۴ جولائی ۲۱ م اسد ۱۳۰۰ ش) دبرتانییا دنماینده سر هنری داپس بنخه د افغانستان د خارجه وزیر رسمی خواهش چی دترك او یونان په جنگ کی دیونان سره کومک ونکړی (۲۰ سنبله ۱۳۰۰ ش)
 عبدالباقی خان دافغان نستان لومړی جنرال قونسل په مشهد کی مقرر سو (میزان ۱۳۰۰)
 دمکتب قضات افتتاح په کابل کی (عقرب ۱۳۰۰)
 مجموعه عسکریه مجله له حریبه وزارت ته خخه خپره سو (اعقرب ۳۰۰)
 دافغان نستان او برتانییا لومړی معاهده ۱۴ مادی ۲ ضمیمی په کابل کی دمحمود طرزی وزیر خارجه او سرهنری داپس له خوا لاس لیک سو (۳۰ عقرب ۱۳۰۰ ش ۲۲ نو مبر ۲۱ م)
 ۱۹۲۲ م ۱۳۴۱ ق ۱۳۰۰ ارار ش له کندهاره محمد علی خان د نائب الحکومه قایم مقام ولاړ اوپر

خای بی عبدالعزیزخان دتنظیم رئیس مقرر سو (سه شنبه ۱۹ جدی ۱۳۰۰ ش جنوری ۲۲ م)
 د جدی په ۲۰ ورخ ۱۳۰۰ ش ولایاتو ته دغه دتنظیم رئیسان مقرر سول :
 قطغن او بدخشان ته سپه سالار محمد نادر خان غازی وزیر حریبه په وزارت حریبه کی قایم مقام سردار محمد هاشم خان نائب سالار عبدالعزیز خان وزیر داخله قند هار نه . وزارت داخله قایم مقام محمد سرورخان .
 محمد ابراهیم خان وزیر عدلیه مزار شریف ته . دوزارت عدلیه قایم مقام میر زمان الدین عدلی مستشار جمعه خان دوزیر عدلیه معاون میمنی ته .
 شجاع الدوله خان وزیر امنیه هرات ته . دوزارت امنیه قایم مقام محمود خان یاور .
 صدراعظم سردار عبد القدوس خان له قندهاره کابل ته راغی (پنجشنبه ۱۴ جدی ۱۳۰۰ ش)
 د ایران لومړی لوی سفیر اعتلا الملك کابل ته دپینبور له خوا راغی (شنبه ۹ جدی ۱۳۰۰ ش)
 شیر احمد خان دایتالیا په روم کی دافغانستان لومړی لوی سفیر مقرر سو او سفارت خانہ یی هلته افتتاح کړه (جدی ۱۳۰۰ ش)
 د افغان نستان لومړی جنرال قونسل محمد حیدرخان دپهلوی ته ولاړ (۱ دلو ۱۳۰۰)

د افغان نستان لومړی سفیر عبدالهادی خان په ۱۵ دلو ۱۳۰۰ ش دپینور له لاری لندن ته رهسی سو .
 داصلاح هفتگی جریده په خان آباد کی دبشیر احمد په مدیری خپره سو (۲۹ دلو ۱۳۰۰ ش جمادی - الاولی ۱۳۴۰ ق ۱۸ فروری ۲۲ م)
 داتحاد اسلام جریده په مزار شریف کی د عبدالرزاق خان په مدیری نشر سره (دوشنبه ۱ حوت ۱۳۰۰ ش ۱۹ فروری ۲۲ م) دوی هفتی وروسته د (بیدار) په نامه تبدیل سوہ .
 دافغانستان وزیر مختار غلام نبی خان مسکو ته ورسیدی (جمعه ۴ حوت ۱۳۰۰ ش ۲۲ فروری ۲۲ م)
 دبرتانییا دوزارت مختاری لومړی ډله دتورخم له لاری کابل ته راغله (۱۵ حوت ۱۳۰۰ ش مارچ ۲۲ م)
 غلام جیلانی خان دهرات لوا مشر سو (دوشنبه ۱۵ حوت ۱۳۰۰)
 فرا نیس همفریز دبرتانییا وزیر مختار او فوق العاده سفیر خپله اعتماد زامه اعلیحضرت امان الله خان ته وړاندی کړه (۲۲ حوت ۱۳۰۰ ش ۱۳ مارچ ۲۲ م)
 په ۱۳۰۰ ش کال دغه دولتی نظامنامی خپری سوی :
 ۱ - د نکاح ، واده ، ختنه سوری نظامنامه .
 ۲ - دگمرک دمحمول اخیستلو نظامنامه .

د چين سياسي و فله د جنک - لن - يو نك په مشري كابل ته راغي (۱۵ سرطان ۱۳۰۱) .
د افغانستان لومړی جنرل قونسل محمد شريف خان چيني تركستان ته ولاړ (۸ سنبله ۳۰۱ ش) .
د چين نمايندگان جنك - لن - يونك (او) تووك - تانك هم ولاړل .
غلام صديق خان د افغانستان وزير مختار برلن (جرمني) ته ولاړ (۱۱ سنبله ۳۰۱ ش ستمبر) .
وزير خارجه محمود طرزی ته د اعلى لمر نښان ورکړ سو ، او په پاریس کې د افغانستان سفير مقرر سو .
دده پر ځای محمد وليخان خارجه وزير سو (پنجشنبه ۲۵ جوزا ۱۳۰۱)
محمود طرزی پاریس ته ولاړ (۱۷ سنبله ۱۳۰۱ ش ۸ ستمبر ۲۲ م) .

د افغانستان او فرانس لو مړی د سياسي او اقتصادي روابطو معاهده لاس ليك سوه . (۲۸ اپريل ۲۲ م ۷ ثور ۳۰۱) .
موسيوي فوشه لرغون پوهاند له فرانسې څخه د هرات له لاری كابل ته راغی (چهار شنبه ۲۰ ثور ۱۳۰۱) .
محمد ولي خان دافغانستان فوق العاده نماينده داروپا او امريكا له سفره كابل ته راغی . دده د سفر مطلب د آزاد افغانستان پيژندگلوې په ټوله دنيا كې وه (پنجشنبه ۱۱ جوزا ۱۳۰۱ ش ۳۱ می ۲۲ م)
د ایتالیا لومړی وزير مختار او سفير مار كويس پيترو نو كابل ته راغی (پنجشنبه ۱۱ جوزا ۱۳۰۱ سلطان احمد خان په انقره كې د افغانستان سفير مقرر سو (سرطان ۱۳۰۱ جولای ۲۲) .
فخری پاشا د تركيې سفير كابل ته راوړسید (۵ سرطان ۱۳۰۱ ش ۲۵ جون م) .
د شوروی دولت لومړی قونسل تايژ نيك هرات ته راغی (۱۳ سرطان ۱۳۰۱ ش ۳ جولای ۲۲)

۳- د مالیاتو د کار کښاری او سیدی خو چی ۹۵ کلن په ۱۳۴۰ ق
نظامنامه .
۴- د عباراتو او القا بو د لنډ ونی نظامنامه .
۵- د داکخانو نظامنامه (۹ سنبله) .
۶- د عسکری جزا نظامنامه .
۷- د عسکری کالیو نظامنامه .
۸- د افغانستان د ملکي تقسیماتو نظامنامه .
غازی ترین خان توری خیل وزیر د ټوچی د محمد خیلو په غزا کې شهید سو .
مولوی عبدالمجید افغانی اتمان خیل په پېښور کې (جمال افغانی) تالیف کړی .
قاضی خیر الله پېښوری پښتو قاموس خیر اللغات وکښل .
عمر دین مر دانی پښتو تکره شاعر ژوندی و .
۱۳۰۰ ش کال مالی وار دات ۵۱ ملیونه کابلسی ، مصارف ۴۰ ملیونه ذخیره (۱۱) ملیونه وه .
عجب خان اپریدی د غلام حیدر خان ادم خیل زوی د پرنگی سره غزا وکړه اودیوه پر نگی لورنئ ځنی بوتله افغانستان ته راغی اوتر آخره په مزار شریف کسی په احترام او (۲۲ م) .

۱۳۰۱

۱۹۲۲ م ۱۳۰۱ ش

د پاسپورټ قانون په کابل کې دوزارت داخله له خوا خپور سو (حمل ۱۳۰۱ ش اپریل ۲۲ م)
د مکتب اصول دفتری افتتاح په کابل کې (چهار شنبه ۶ ثور د افغانستان بیرق د لندن پر افغانی سفارت باندي پورته سو (جمعه ۸ حمل ۱۳۰۱ ش ۷ اپریل)

دافغانستان لو مړۍ بو دجه
 ترتيب سوہ (دوشنبه ۱۹ سنبله
 ۱۳۰۱) .
 سردار حيات الله خان وزير
 معارف او مير هاشم خان وزير ماليه
 او محمد سليمان خان د قطغن او
 بدخشان نائب الحكومه او محمد
 سرور خان د قندهار نائب الحكومه
 او امراالدين خان د سمت جنوبي
 اعلا حاكم مقرر سو (۱۹ سنبله
 ۳۰۱) .
انور پاشا دكو لاپ په بلخوان كې
 شهيد سو (سنبله ۱۳۰۲ ش اگست
 ۲۲ م)
 دالمجاهد پنخلس ورغني اخبار
 له چمر كنده (مهمنده) دفضل الهی
 هندو ستاني په مديري د جمعيت
 عاليه مجا هدين هندي له خوا نشر
 سو (محرم ۴۱ ق سنبله ۱۳۰۱ ش)
 قند هار ته دبر طانيا لو مړي
 قونسل نواب محمودخان سد وزي
 راغي (يكشنبه اميزان ۱۳۰۱ ش
 ۲۲ ستمبر ۲۲ م)
 عبدالجبار خان دامان افغان ناشر
 او سرمحرر سو (۱۵ ميزان ۱۳۰۱ ش
 ۱۷ اكتوبر ۲۲ م)
 سيد عطا محمد شاه د سيد
 تاج محمد قند هاري زوي مشهور
 خطاط او عالم په كابل كې وفات سو
 پنجشنبه ۱۹ ميزان ۱۳۰۱ ش
 ۲۰ صفر ۴۱ ق (ولادت ئې په قندهار
 كې ۱۲۶۹ ق)

دافغانستان سفیر سر دار جمعه خان
 له مزارشريف خخه بخارا ته ورسیدی
 (جمعه ۲۰ میزان ۱۳۰۱)
 د افغانستان او فرانسې تر منځ
 د لږ غونډو آلاړو دلتهون معاهده وسوه
 (میزان ۳۰۱ ش ۹ ستمبر ۲۲)
 دافغانستان او سینیور دات ایتنا لوی
 شرکت تر منځ دموتړ د حمل و نقل
 قرار داد (۸ عقرب ۱۳۰۱ ش)
 نوی گمرکی اصول ترتیب او
 معمول سول (عقرب ۱۳۰۱ ش)
 د کابل دارنگ په برج شمالي كې
 دمولوی عبد الواسع قند هاري په
 ریاست دپښتو مرکه جوړه سوه، او
 خپل لوهري پښتو اعلان ئې خپور
 كې (عقرب ۱۳۰۱ ش اكتوبر ۱۹۲۲ م)
 سپه سالار محمد نادر خان په
 پنجشنبه اقوس ۱۳۰۱ كابل ته
 راغی، او پرځای ئې قطغن او بدخشان
 ته سردار محمد سليمان خان نائب
 الحكومه مقرر سو.
 په هرات كې ابتدائی مکتبونه
 تاسیس سوہ (قوس ۱۳۰۱)
 د افغانستان پاچا اعليحضرت
 الامان الله خان دانگلستان پاچا ته
 تلگرام وا ستاوه چې دترکيې مسئله
 دپولو مسلمانانو شريکه ده، خپلو
 نماينده گانو ته دلوزان په کنفرانس
 كې هدايت وكیء چې منصفانه فيصله
 سی (۳ قوس ۱۳۰۱ ش) د دی
 تلگرام جواب دپنځم جارج له خوا
 دده له اطمینانه سره كابل ته

زاورسیدی (۲۸ قوس ۱۳۰۱ ش)
 هاشم شایق دبخارا سفیر اوید
 فوق العاده پلی رئیس په کابل كې
 له خپله سفارته استعفا وكړه.
 (۶ جدی ۱۳۰۱ ش) اود افغانستان
 تابعیت یی ومانه.
 دافغانستان دمصنوعاتو داستعمال
 فرمان اعليحضرت امان الله خان صادر
 كیء (جدی ۱۳۰۱ دسمبر ۲۲)
 سيد قاسم خان دامان افغان مدیر
 سو (۸ جدی ۱۳۰۱ ش ۲۹ دسمبر ۲۲)
 په وزیرستان كې نا آرامی او د
 انگریزانو سره جنگونه اود افغانی
 اخبارو سخت احتجاج (جدی
 ۱۳۰۱ ش دسمبر ۲۲)
 په ۱۳۰۱ ش کال دغه نظامنامی
 د دولت له خوا خپری سوی.
 ۱- دلمی کرنی نظامنامه (اقوس)
 ۲- د خار ویو دمحصول نظامنامه
 (۱ قوس)
 ۳- د دولت دخزانو نظامنامه.
 ۴- دتجارتی تقاویو نظامنامه.
 ۵- دتجارتی شخړو دشرعی
 محکمی نظامنامه.
 ۶- د حاضری نظامنامه (حمل) .
 ۷- دنفوسو دتذکری نظامنامه .
 ۸- دتجزیه داری نظامنامه .
 ۹- د دولتی تعمیراتو نظامنامه
 (سر طمان)
 ۱۰- د عمومی بودجی نظامنامه
 (۱ قوس) .

۱۱- د خورد ضابطانو د مکتبو
 نظماً منامه .
 له پرنگی سره دمومندو دریمه
 غزا.
 جمال باشا دتر کیی مشر او
 گرزنده وزیر په تفلس كې و وژل
 سو (۱۳۰۱) دی له کابله تللی و .
 عظیم الله خان په ایتالیا كې د
 افغانستان سفیر وټاکل سو
 (۱۳۰۱)
 د ۱۳۰۱ ش کال دولتی وار دات
 ۵۸ ملیونه کابلی او مصارف ۴۰
 ملیونه او سپما ۱۵ ملیونه وه.
۱۹۲۳ م ۱۳۰۱ ش
 المانیه مکتب (استقلال) په کابل
 كې افتتاح سو (جنوری ۲۳)
 خوشدل خان لوی ناب او علی احمد
 خان دمخنی ناظر داخله او اسلام خان
 میر شکار او عبدالاحد خان مصاحب
 چی په مجازات بندیان سوی ومعاف
 سول (دلو ۱۳۰۱ فبروری ۲۳)
 دافغانستان او بلژیک دمودت معاهده
 امضاء سوہ (۲۴ فبروری
 ۲۳ م حوت) . د ۱۳۰۱ ش
 لوی جرگه په یکشنبه
 ۷ دحوت په جلال آباد كې ۸۷۲ نماینده
 گانو په شمول د اعليحضرت امان الله
 خان په حضور كې جوړه سوه ، او
 لومړی اساسی قانون ئې ومانه چی
 په جوزا ۱۳۰۲ ش ۱۰ اپریل ۲۳ م
 چاپ اوخپور سو .
 له کابله دچکی ترشرقی سرحد
 پوری دتلگراف لین جوړ او دهنده سره
 ونیست (حوت ۱۳۰۱)

دایران خارجه وزیر محتشم السلطنه او افغانی سفیر عبد العزیز خان امضا کری وه .

فوشه دفرانسی وزیر مختار د هند له لاری کابل ته را ورسید او په چهار شنبی ۳ میزان آتش ئی خپله اعتمادنامه تقدیم کړه (۲۳ ستمبر) د دار الامان دبنار په جوړ ولسو پیل وسو (چهار شنبه ۲۴ میزان آتش ۱۷ اکتوبر ۲۳ م)

هاشم شایق دبخارا پخوانی سفیر چی افغانی تابعیت منلی و د دار التالیف معاون سو (عقرب ۲)

امیر محمد یعقوب خان د امیر شیر علی خان زوی په هند کی مړ سو (۲۲ عقرب ۲)

داعلیضرت امان الله خان او سپه سالار محمدنادر خان تر منځ فکری اختلاف پینیس سو او د ۱۳۰۲ په قوس کی مریض او مستغفی سو (نادر افغان)

المانی سفارت په کابل کی افتتاح سو (دسمبر ۲۳ جدی ۲)

د ۱۳۰۲ ش کال مالی عایدات ۶۶ ملیونه مصارف ۵۱ ملیونه سپما ۱۵ ملیونه افغانی وه.

دسوات والی میاگل عبد الودود بونیر او چکیسر هم په سوات ورگه کړل.

په ۱۳۰۲ ش کال دغه دو لسی نظامنامی خپری سوی :

۱- د افغانی نستان داساسی تشکیلاتو لو مړی نظامنامه (۱۵ جوزا)

۱۹۲۳ م ۱۳۴۱ ر ۴۲ ق) دنفوسو دعسکری اجباری جلب

نظما منامه نشر سوه. (حمل ۲)

دافغانی نستان او انگلستان تجارتی معا هده امضا سوه (سرطان ۲ - جو لائی ۲۳)

فیض محمد خان دوزارت معارف په وکالت مقرر سو (سرطان ۲ شس جون ۲۳ م)

سید محسن قند هاری لیکوال او عالم په قند هار کی وفات سو (۱۳ سرطان ۲)

دافغانی نستان او برتانیای لو مړی تجارتی قرار داد (۵ جون ۲۳)

داستقلال په جشن کی لومړی پلا دتیاتر صحنه جوړه سوه (اسد ۲)

سلطان محمد خان علی زی په زمیندارو کی یاغی سو، وزیر داخله عبدالعزیز خان ئی دسر کو بی لپاره راغی، هغه ونیول سو اود پیرو ملگرو سره اعدام سو.

(سنبله ۲ ستمبر ۲۳)

عبد الکریم خان بار کزی دمزار شریف نائب الحکومه سو (سنبله ۲ شس)

دافغانی نستان او ایران لو مړی معا هده دجمعی په ورځ ۱۵ سنبله ۱۳۰۲ شس دکابل په عید گاه کی اعلیحضرت امان الله خان اود ایران وزیر مختار اعتلاء الملک خلکو ته اعلان کړه . دامعا هده په تهران کی د سرطان په اوله ورځ ۱۳۰۰ شس ۱۵ شوال ۱۳۲۹ شس ۲۲ جون ۲۱ م

۲- دمستو فیانو او اعلی سر شته دارانو وظایف (جدی)

۳- دسر کاری تحو یلخانود مالونو دخرخولو نظما منامه (۱۵ عقرب)

۴- دتیسرو محاسبو د تصفیعی نظما منامه (۲۰ حمل)

۵- دناقلمینو نظامنامه (۴ میزان)

۶- د مهاجرینو نظامنامه ۱۸ سرطان

۷- دسر کاری املاکو د فروش نظما منامه (۱۷ ثور)

۸- دمعارفو دنیمانو نظامنامه

۹- دقو نسلگریو نظما منامه.

۱۰- دمامورینو درختی نظامنامه (۱۲ حمل)

۱۱- دملکی ما مورینو د استعفا نظما منامه (۱۵ دلو)

۱۲- دتو قیفخانو او محبوسخانو نظما منامه .

۱۳- دتذکره نفوس او پاسپورت او تابعیت نظما منامه (۵ جوزا)

۱۴- د دار الامان دودانیو نظامنامه (۱۹ اسد)

۱۵- دخانگی مکتبو نظما منامه (۱۶ سنبله)

۱۶- دخا کمانو او ما مورینو وظایفو دتفریق نظامنامه (میزان)

۱۷- دقطعاتو اود لوازمو د دایرو دکا تیانو دوظایفو دتفریق (۳۱ میزان)

۱۸- دما مورینو دمدم پریتنو نظما منامه (۱۰ عقرب)

۱۹- دخارجه وزارت دمحا سبی دمدم پریتنو نظما منامه (۱۴ عقرب)

۲۰- دحربییه وزارت نظما منامه (۲۵ عقرب)

۲۱- دمدم پریتنو اود دفتر اوراق او مدیریته مکتوب نظامنامه (۱۰ عقرب)

۲۲- دوزارت دما مورینو وظایف (۲۵ قوس)

۲۳- دوکیل التجاره نظما منامه (۱۹ جدی)

۲۴- دللییه اداری اعلان نامه (۲۱ جدی)

۲۵- دبلدیو نظامنامه (۲۵ دلو)

۲۶- دممامورینو دجزایی محاکماتو اصول (۲۰ حوت)

۲۷- دصنایعو دتشویق نظما منامه

۲۸- دپنمان دتعمیراتو نظما منامه

۲۹- ددعمومی جزا نظما منامه (عقرب ۲ اکتوبر ۲۳)

۳۰- دنکاح نظما منامه (قوس ۲)

۳۱- دوزارت دمدم پریتنو دوظایفو نظما منامه (سه شنبه ۲۲ جوزا ۲)

سردار عبدالحمید خان دوزارت عدلیه وکیل شو (۱۳۰۲)

دتنگی غارو اوسا لنک دلاروپه جوړولو پیل وسو.

میرزا محمد یعقوب کابلی تکړه خطاط وفات سو .

مولوی عبد الواسع دپنتو مړ کی رئیس د محاکماتو رئیس سو ، او عبد الرحمن خان لودین د پنتو مړ کی رئیس مقرر شو.

شير احمد مخلص جلال آبا دي شاعر امان الغزات دجر نيل شاه محمود خان لپاره په فيض آباد كې منظوم كړي (۱۸ محرم ۴۲ ق) پر نكيانو دوزير ستان زر مكي ونيوي.ع.

۱۹۲۴ م ۱۳۰۲ ش

لوی لینن په ۲۱ جنوری ۲۴ = ۱ دلو ۱۳۰۲ په مسكو كې مې شو، او په افغانستان كې دده پر فقدان د تأسف مجلس جوړ سو او د شوروي دولت دخلكو دهمدر دي تشكر وكړي (۳ دلو ۱۳۰۲) لومړۍ مستور اتو شفا خانه په كابل كې جوړه سوه (دلو ۲ جنوری ۲۴) سر دار محمد ها شم خان نايب سالار دغلام نبي خان پر خای په مسكو كې دافغانستان وزير مختار شو (دلو ۲) دهرات داتفاق اسلام جريدې نوم په فرياد تبديل او صلاح الدين سلجوقي ئي مدير سو (دلو ۲ فروری ۲۴)

اعليحضرت امان الله خان دلینن پر مرگ دتاء سف او همد ردي تلگرام كالينن ته و استاوه (۹ فروری ۲۴ دلو ۲) دسيا سي علوه و مدرسسه په خارجه وزارت كې افتتاح سوه (حوت ۲) دبلژيك سره دافغانستان سياسي

روابط ونيستل (حوت ۲) دمزار شريف داتحاد اسلام جريده په ۱۵ حوت ۲ وتړله سوه اوپر خای ئي دبیدار جر يده نشر سوه (حوت ۲)

محمد ولي خان دسپه سالار محمد نادر خان پر خای وزير حربيه سو (پنجشنبه ۲۴ حوت ۲)

په كابينه او لوړو رتبو كې داسي نوي مقرري وسوي (حوت ۱۳۰۲ ش) محمد ولي خان وزير خارجه -

وزير حربيه سو. سر دار محمود بينگ خان طرزي دپاريس افغانستاني سفیر- بيا وزير خارجه سو.

غلام محمد خان وزير تجارت - وزير داخله سو.

سر دار حيات الله خان وزير معارف - وزير عدليه سو.

سر دار فيض محمد خان دمعارفو وکیل- وزير معارف سو.

عبد الهادي خان د لندن افغانی سفیر- وزير تجارت سو.

سر دار شير احمد خان د روما افغانی سفیر- رئيس شورا سو .

زمان الدين خان دکابل والي - دهرات نايب الحكومه سو.

محمد سرور خان د داخله وزارت وکیل- دفراه اعلي حاکم سو.

غنډه مشر حبيب الله خان دوزارت حربيه معين سو.

غلام نبي خان افغانی د مسكو

سفیر- دخارجه وزارت معين سو. سردار عبد الحميد خان د عدليه وکیل- د داخله وزارت معين سو.

ميرزا محمد ايوب خان سرمنشي - دماليي دوزارت معين سو.

علي محمد خان رئيس تدریسات دوزارت معارف معين سو.

ميرزا محمد خان دخارجه مستشار- دتجارت دوزارت معين سو.

۱۹۲۴ م ۱۳۰۳ ش

په سمت جنوبي كې دملا عبد الله او ملا عبد الرشيد له خوا بغاوت شروسو (حوت ۲) او محمد ولي خان وزير حربيه هلته دبغاوت د مقابلي لپاره ولاړ (حمل ۳) .

په كابل كې لو مړۍ پلا بنار والي (بلديه) جوړه سوه (۱۴ حمل ۱۳۰۳) الماني ډير مستخدمين دهرات او قندهار له لاري كابل ته راغلل. (ثور ۱۳۰۳) .

داعليحضرت امان الله خان امر صادر كړي چي دقندهار طلوع افغان دي په پښتو هم خپريزي (جوزا ۳ جون ۲۴) .

دآئينه عرفان مجله دمعارف پر خای د معارفو د وزارت له خوا د دارالتاليف خخه خپره سوه (جوزا ۳) .

ستارک داتحاد شوروي نوي سفیر كابل ته راغي (۴ سرطان ۳) .

دوهمه لويه جرگه په كابل كې دټول

افغانستان له نماينده گانو خخه په پغمان كې داعليحضرت امان الله خان په وينا افتتاح سوه (شنبه ۲۸ سرطان ۱۳۰۳ ش) دا لويه جرگه داسه په اتمه ختم سوه او ۱۹ فقري تصويب سوي .

سردار محمد نادر خان سپه سالار اود مختي وزير حربيه پاریس ته

په افغانی سفارت مقرر سو او په پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳ له كابل پاریس ته ولاړ .

دپغمان دطاق ظفر افتتاح (پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳) .

عبدالعزیز خان داخله وزير دحرب دوزارت په و كالت مقرر سو (اسد ۳) .

په كابل كې دوزارت حربيه له خواد سمت جنوبي دخبرو دخبرو لولپاره (دحقيقت)

روزنامه دبرهان الدين كشكي په مديري تا سيس سوه (چهار شنبه ۲۲ اسد ۱۳۰۳ ش ۱۹۲۴ م) دا

روزنامه يو كال تر ۱۳۹ شماری پوري نشریده .

دسمت جنوبي دعلم او نوي بيعت نامه پادشاه ته راورسيده (۲۸ سنبله ۳ ش اگست ۲۴ م) .

دعمومي جزا لو مړۍ نظا منامه بشپړه خپره سوه (۱ میزان ۳) .

افغانستان لو مړۍ پلادوي طياري رانيولي (اسد ۳) او بنيای له شوروي

روس خخه ۵ طياري رانيولي، چي په چهار شنبه ۹ میزان ۳ كابل ته راغلي .

د سمت جنوبي ياغيانو ته د اعليحضرت امان الله خان وروستني داخطار فرمان له طيارو څخه خپور سو ۱۳ ميزان ۳ ستمبر ۲۴ م) . محمودطرزي وزيرخارجه له پاريسه كابل ته راغي (۱۳ ميزان ۳) . دبنډ غازي دجوړولو كار تمام سو چي لس زره جريبه مخكه اوپوي . مصرف يي (۷۲۰ر۲۴۰) كابلې دي . افتتاح يي په ۲۳ عقرب ۳ وسوه . دكابل موزيم افتتاح سو (دوشنبه ۲۵ عقرب ۳) .

افغاني قونسلخانه په مرو كي افتتاح سو (دوشنبه ۹ قوس ۳) .

د هرات نائب الحكومه مير زمان الدين خان په هرات كي په مفاجات مي سو (پنجشنبه ۱۹ قوس ۳ ش ۱۲ دسمبر ۲۴ م)

چيچرين د شوروي دولت خارجه وزير دافغانستان سفير سردارمحمد هاشم خان ته اطلاع وركړه چي دكشك - هرات - قندهار - كابل دتلگرام دليين په جوړولو كي فني او دسامان امداد كوي (۱۰ دسمبر ۲۴ م قوس ۳) .

دسپه سالار غازي محمدنادر خان د ۱۳۰۱ ش يادداشتونه د رهنماي قطغن و بدخشان) په نامه په كابل كي دمولوي برهان الدين كشكي په اهتمام چاپ سول ۴۵۶ مخه د نقشواو جدولو سره .

(كابل دوزارت حربيه سنگي مطبع اول جلدی ۳) ۱۹۲۵ م ۱۳۰۳ ش

پرتگيانو په تمن او تره كي دوزيرو او ميندو پر لښكر حمله وكړه چي ۳۴۰۰ تنه سپاهيان او (۲۳) افسران يي پكي مړه سول او څلور سوه غازيان شهيدان سول .

د ۱۳۰۳ ش كال مالي عايدات ۷۵ مليونه كابلې ، مصارف ۶۸ مليونه سيمپا ۷ مليونه وه .

۱۳۰۴ ش

۱۹۲۵ م ۱۳۰۴ ش ۱۳۴۴ ق

ميرزا فقير دهرات نقاش وفات سو مولوي عبدالرازق اندر عالم ا و سياسي مجا هد په كابل كي ۶۳ كلن وفات سو (جمعه ۱۶ رمضان ۴۳ ق ۲۲ حمل ۱۳۰۴) .

ميرزا عبدالطيف منشي او مستوفي په كندهار كي وفات سو يكشنبه ۲۹ حمل ۴ ش ۲۵ اپريل ۲۵ م)

مكتب امانې (چي المانې ژبه پكښي زده كيږي) دډاكتر ايوان په رياست په كابل كي جوړ شو (۲۵ ثور ۱۳۰۳ ش) .

علي احمد خان باركزي دكابل والي سو (جوزا ۴)

ملا عبدالله لنگ او ملا عبدالرشيد او ۵۴ نور اشرار چي دسمت جنوبي په بغاوت كي گرفتار سوي وو په دوشنبه ۴ جوزا ۱۳۰۴ ش ۲۶ مي ۲۵ م دكابل په سپاهي سنگي كي ووژل سو .

په پرنو ايتالوي مستخدم چي

يو افغان ني پو ليس يي وژلي و په دار وځړ و لسو (دو شنبه ۶ جوزا ۴ ش ۲۸ مي ۲۵ م) دايتالياحكومت ددي واقعي په باب كي يوه نوټه افغانستان ته وركړه او منا سبات يي خپر كړل .

دقند هار مشهور واعظ اومفسر - علي محمد اخند زاده تو خي وفات شو (شنبه ۹ اسد ۴ ش ۱۷ اگست ۲۵ م) .

ميرزا محمد يحيي ده محمد علي زوي كابلې شاعر ۷۶ كلن په كابل كي وفات شو (۲۳ اسد ۴ ش ۲۴ محرم ۴۳ ق) دي دفارسي شعر ديوان لري او ولادت يي ۱۲۶۷ ق وو .

دشوروي اتحاد له سر حده تر هراته دشوروي دولت په امداد د تلگراف لين جوړ شو (سنبه ۴ ستمبر ۲۵ م) اما ن الله خان قند هار ته په تفتيش ولاړ (دوشنبه ۱۹ ميزان ۴ تر دوشنبې ۲۴ عقربه پوري) لوي ناب خوشدل خان په كابل كي وفات سو (شنبه ۱۵ عقرب ۴) اعليحضرت امان الله خان وزارت معارف ته امر و كي . چي د پښتو ژبو هلكا نو لپاره په پښتو تعليم سي . (پنجشنبه ۴ قوس ۱۳۰۴ ش) شوروي روسي عسكرو پر در قد

یونان توبی جوړی سى (۲۲ میزان ۱۹۲۶)
 سر دار محمد نادر خان دافغانستان
 له سفار نه په پاریس کی استعفا وکړه
 (۳۰ نوامبر ۱۹۲۶ م) او پر خای یی
 غلام نبی خان په سفارت مقرر سو.
 دبر تا نیا دسفارت سره په
کابل کی موافقه وسوه چی و یزه
 دی وپریا او بی قیمتته وی (۲۲ عقرب
 اعلیحضرت امان الله خان قندهار ته
 په رسمی تفتیشی سفر ولاړ) ۲ شنبه
 ۱۶-۱۷ عقرب ۵ ش.

دزابه قندهار لوی دبرین لوبنی
 (دبودا کچکول) دپادشاه په امر د
کابل موزیم ته یو وړسو (قو سبی
 ۵ ش) ددی زابه شی فارسی
 نستعلیق نوشتی په ۹۱۹ ق لیکای
 سوی او وقف نامی دی.

۱۹۲۷ م ۱۳۰۵ ش ۱۳۶۶ ق
 اعلیحضرت امان الله خان د سمت
 مشرقی په رسمی سفر ولاړ.
 (چارشنبه ۲۸ جدی ۵).

دفرانس نوی وزیر مختار اوسفیر
کوستاف مار سلفت خپله اعتمادنامه
 وړاندی کړه (کابل ۱۶ جدی ۵).

په هرات کی ددی زلسی بر ییننا
 کارخانه افتتاح شو (۲۷ دلوه ۵)
 علی محمد خان دافغانستان وزیر
 مختار رومانه ولاړ (جمعه ۱۵ دلوه ۵)
 انگریزانو د میان گل په وسیله
 سوات اشغال کی چی پر پښتنو
 قبایلو او افغانستان یی بد اثر و کی
 ملا محمد صافی لغمانی دپښتنو
 شاعر او عرض بیگی (افغانی نویس)
 په کابل کی وفات شو.

قاضی میر احمد شاه رضوانی
 په پېښور کی دپښتو گرامر (وافیه)

۱۹۲۶ م ۱۳۴۵ ق
 اعلیحضرت امان الله خان سمت
 مشرقی ته په رسمی سفر دتفتیش
 لپاره ولاړ (۵ ثور).

او مری دلته افغانی
 ضابطان دعسکری زده کړی
 لپاره ترکیبی ته ولاړل (۱۸ ثور ۵)
 سر دار شاه محمود خان د سمت
 مشرقی اعلی حاکم شو (۱۸ جوزا ۵)
 د تعطیل ورځ له جمعی څخه
 پنجشنبی سوه (۴ سرطان ۵).

اعلیحضرت امان الله خان د امیر د
 لقب پر خای (شاه) وبلل شو (۷ جون
 ۲۶ سرطان).

ددر قد دجزیری مشترک
 (افغان - شوروی) کمیسیون
 خپلی مذاکری خلاصی کړی، او
 هغه جزیره بیرته افغانستان ته
 وسپارله سوه (سه شنبه ۲۵ اسد)
 په پغمان کی دعلم وجهل دجنگ
 دپغمانی شهیدانو ځلی جوړ سو،
 (شنبه ۳۰ اسد ۵).

دافغانستان او المان دمودت
 معاهده ۴ مادی یو پروتو کول چی
 په ۱۲ حوت ۱۳۰۴ - ۳ مارچ ۲۶ م په
 برلین کی امضا سوی وه په پغمان
 کی تصدیق سوه (۲۲ سنبله ۱۳۰۵
 ش).

دافغانستان او شوروی روس تر
 منځ دبیطرفی او عدم تجا وزمعاهده
 (۷ مادی په پغمان کی دوزیر خارجه
 محمود طرزی او لیو نید ستارک
 شوروی سفیر له خوا امضاء سوه
 (۳۱ اگست - ۲۶ م سنبله ۵)

په مجلس وزرا کی فیصله وشوه چی
 په حجاز کی دافغانی حاجیا نو لپاره

باندی تجا وزو کی (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش).
 مگر دحکومت داقدماتو په اثر یی
 وفات او په جمعه اول حوت ۴ د
 لغمان دمہتر لمک په هدیره کی ښخ
 سو.

د عشری نظام دمیا ساتو
(تول، سکی، طول) سیستم جاری
 سو او قانون یی نشر سو او
 پخپله پادشاه په شنبی ۲۹ حوت
 ۴ رسماً اعلان کی.

دافغانستان او آلمان د مودت
 معاهده (۳ مارچ ۲۶ م ۱۲ حوت ۴)

د ۱۳۰۴ ش کال گرده مالی
 عایدات ۸۴ میلونه کابل، مصارف
 ۶۰ میلونه، سپما ۲۴ میلونه وه.

۱۱۲ مخه تالیف او چاپ کړه (اردو)
له پرتگیانو سره دمو مندو څلرمه
غزا د حاجی ترنگزی په مشرۍ .
په افغانو نستان کې د کابل بلی روپی
پرخای افغانی (۱۰۰ پوله) رواج
سو .
په ۱۳۰۵ ش کال دغه دولت
نظام نامی خپری سوی :
۱- د عسکری رتبو نظامنامه . (۵ دلو)
۲- د عسکری داخلی خدماتو نظامنامه
۳- د تعلیقات دولت نظامنامه .
۴- د امرانو او ضابطانو د تعلیم
۵۰ ملیونه ، سپما ۲۲ ملیونه وه .

(۱۹۲۷ م ۱۳۴۶ ق)
د کابل په خواجه ملاکی د پبله کارۍ
د عمارت ته داب کښیښول سو ،
(۲۸ حمل ۶) .
د راډیو اداره د کابل په دلکشاکۍ
د وزارت داخله له خوا جوړه سو .
(حمل ۶) وروسته د جوزا په میاشت
کې کوټی لندن ته نقل سو .
علیه حضرت امان الله خان د سلطان
عبدالعزیز بن سعود په نامه یو مکتوب
راستناوه چی په حجاز کې افغانی
حاجیانو ته د دینی مناسکو آزادی
ورکۍ او اسلامی مقدس ځایونو ته
محترم وساتی (حمل ۶) .
د کابل راډیو خبر ورکۍ چی د
دریمی لویې جرگې د انعقاد فرمان د
رئیس شورای دولت په نامه صادر
سو چی په ۱۳۰۶ یا ۱۳۰۷ ش کی
او جرگه وسی (ثور ۶) .
د انیس د هفتگی جریدی تاسیس
د غلام محی الدین انیس له خوا په کابل
کې (۱۵ ثور ۶ ش ۵ می ۲۷) .
عبدالعلی مستغنی د کابل مشهور
شاعر خپله منظومه بهار نامه گلزار
مستغنی د عبدالحی قند هاری په
غوښتنه وویله (۲۸ ثور ۶) .
علیه حضرت امان الله خان د
مزار شریف د تفتیش لپاره په رسمی
سفر ولاړ (سه شنبه ۶ ثور تر دوشنبې
۲۳ جوزا ۶ پوری) .
عبد الرحمن لودین د قندهار ښاروال
د کابل د گمرک مدیر سو (جوزا ۶) .
د طیارې الوزولو د زده کړی لپاره

(۱۵) تنه محصلان فرانس ته واستول
سو (۴ جوزا ۶) .
مهمندو قبیلو د شبقدر پراگریزی
سرحد باندي حمل سو و کړه او
انگریزی طیارو دوی بمباری کړه .
(۱۲ جوزا ۶ ش ۴ دیحه ۴۵ ق) .
د جرایمو لپاره د شرعی محکمو
نظامنامه خپره سو (۳۰ جوزا ۶) .
علیه حضرت امان الله خان سمت
جنوبی (پختیا) ته ولاړ (اسد ۶) .
د ترکستان نوم د مزار په ولایت
تبدیل سو (۸ اسد ۶) .
د کابل په بوستان سرای کې اعدادی
مکتب د پادشاه په وینا افتتاح سو
(۱۵ سنبله ۶) .
د کابل او گردیز پر لار د تیره کوتل
سړک جوړ سو (سنبله ۶) .
د علیه حضرت امان الله خان د
اروپا د سفر د عزمه سره دغه مقرری
وسوی :
محمد ولی خان وزیر حربیه د
پادشاه و کیل اود خارجه وزارت
وکیل .
عبدالعزیز خان داخه وزیر د
شورای دولت وکیل .
محمود خان یاور د کابل د والی
وکیل .
کالین د شوروی دولت رئیس ،
علیه حضرت امان الله خان ته د
شوروی د سفر دعوت ورکړ (تلگرام
۲۴ اکتوبر ۲۷ م عقرب ۱۳۰۶ ش) .
د افغانستان او پولیند د مودت
معاهده په انقره کې ترتیب سو
(۳ نومبر ۲۷ م ۱۰ عقرب ۱۳۰۶ ش)

اوبښ	۴	رر	متفرقه	۱۹	رر
آس	۳	رر	مواشني او صكوك	۱۰	رر
غويي	۲	رر	گرده	۱۱۹	مليونه
پسه	۵۰	پوله	مصارف :		
د مواشني نظامنامه	۱۳۰۶		د حرب وزارت	۴۰	مليونه
اوبښ	۳۷۰	رر	دربار	۲۰	رر
آس	۸۰	رر	تعميرات	۱۰	رر
غويي	۹۰	ر	داخله	۱۲	رر
خر	۹۰	ر	تجارت	۴	رر
پسه	۲۵	ر	معارف	۱۵	رر
(ريسنر - افغانستان)			عدليه	۲	رر
د افغانستان عوايد او مصارف :			ماليه	۳	رر
عوايد :			گرده	۱۱۳	رر
ماليات	۵۰	مليونه	پس انداز	۶	مليونه
گمرک	۴۰	رر	(افغانستان - ريسنر)		

اعليحضرت امان الله خان په ۷ قوس ۱۳۰۶ د کابل له خلکو سره وداغ وکړه اود قندهار - بمبئي له لاري اروپا ته رهي سو، دی په ۱۸ قوس له قندهاره چمن ته ولاړ، په ۲۲ قوس په بمبئي - په ۱۰ جدی ۲۸ م) .

په قاهره - ۲۰ جدی په روما - ۲۹ دلو په برلين - تر ۲۲ حوت په پاریس کي، په ۲۳ حوت ۱۳۰۶ ش ۱۳ مارچ ۲۸ م لندن ته ورسید. دا سفر له دسمبر ۲۷ م تر جولای ۲۸ م پوري و .

د افغانستان او ایران د بیطرفي او تامينيه معاهده ۸ فصله په کابل کي امضا سوه (۶ قوس ۱۳۰۶ ش ۲۷ نومبر ۲۶)

مجموعه صحيه د کابل د مدیریت مستقله طبيه لخوا نشر سوه . (۶ قوس) د افغانستان او شوروي دهوايي پست موافقه نامه (کابل - تاشکند) د غلام صديق خان وزير خارجه او ليونید ستارک شوروي سفیر ترمنځ په ۱۷ مادوکي امضا سوه (۲۸ نومبر ۲۷ م قوس ۱۳۰۶ ش) .

۱۹۲۸ م ۱۳۰۶ ش ۱۳۴۶ ق

د نسیم سحر هفتگی ادبی او انتقادی جریده د احمد راتب له خوا په کابل کي تاسیس سوه (۷ دلو ۶ ش ۲۷ جنوری ۲۸) .

د افغانستان او سويس د مودت معاهده دري مادی په برن کي غلام نبي خان د افغانستان سفیر او موتا د سياسي دفتر مشر امضا کړه (۱۷ نروزی ۲۸ م ۲۶ دلو ۶) .

د کاکا سيد احمد خان قندهاری لودين وفات په کابل کي (۱۴ حوت يکشنبه ۶) .

د افغانستان او شوروي جماهير تخنيکی هوايي موافقه په کابل کي امضا سوه (۱۷ حوت ۶ ش ۷ مارچ ۲۸ م) .

اعتماد الدوله سردار عبدالقدوس دمخني صدراعظم په کابل کي وفات سو (چهار شنبه ۲۳ حوت ۶ ش) له پرنگي سره دموندو پنځمه غزا (۶ ش) .

مولوی تاج الدين دملا محمد طيب زوی د چار يکارقاضي د تحفة الاميرفي بيان سلوک الملوك والتدبير مؤلف دکوهدامن دقره باغ او سيدو نسکی ۹۸ کلن وفات سو (ولادت نسی ۱۲۰۸ ش) .

تر ۱۳۰۶ ش پوري د دارالامان په ودانيو په څلورو کالو کي (۴۰) مایونه افغاني مصرف سوې .

د ۱۳۰۶ ش کال مالي واردات ۸۲ مليونه افغاني، مصارف ۶۴ مليونه سیم ۱۸ مليونه وه .

په دغو کلو کي د افغانستان ماليات : په سراجيه دوره کي :

یوجریب آبي مخکه دکاله ۵ روپي
یو اوبښ رر ۳
یو آس رر ۲
یو غويي رر ۱
یوخر رر ۱۲ بیسی
یوپسه رر ۷

په امانی دوره کي :
آبي ادرجه مخکه ۱۶ تر ۲۰ افغاني
رر ۲ رر ۹ رر ۱۵
رر ۳ رر ۵ رر ۸

۱۹۲۸ م ۱۳۴۷ ق دکنو څخه دقندجورولو کارخانه په ۱۴۲۲۷ پونډه دژانګر هوزن له تجارت خانې څخه دجلال آباد لپاره رانيول سوې چې دورځی ۵ ټن بوره جوړولای سی (۲۳ - اپریل ۲۸ م). دآلمان دآیندی مان دماشین سازی له شرکت سره دافغانستان لپاره د پوپو دانې کولو کارخانه په ۳۰۰۰ پونډه قیمت پراېرلین کې قرارداد سوې چې په قندهار کې ودرول سي او دورځی لس ټنه وړی انډی کوی (۲۴ اپریل ۲۸ م ټور ۷) . دپوپینو کالو دکار خانو رانیولو اودرولو قرار داد په برلین کې د اونیون ماتکس له شرکت سره په ۳۴۰۸۰ پونډه قیمت امضا سوې چې دورځی ۵۰۰ متره پشمی ټوکر او دلای (۲۵ اپریل ۲۸ م) . دآلمان دهوفمن له شرکت سره د کاغذ جوړولو دکارخانې قرار داد ، په ۳۶۶۵ پونډه قیمت امضاسو، دورځی یو لک تختی کساغذ جوړولای شی . (اپریل ۲۸ م) د نځی کالو دکار خانې قرار داد په برلین کې په ۲۳۷۲۰ پونډه قیمت امضا سو چې دورځی ۴۰۰ کیلو سپنسی باسی او زر متره ټوکر وپی (۲۵ اپریل ۲۸ م) دافغانستان او لهستان (پولینډ) د جمهوریت سره دمودت معاهده غلام جیلانی خان په ترکیه کې افغانی سفیر او هاتنه دلہستان دسفیر تر منځ ۵ مادی تصدیق سوې (ټور ۷ش ۳۰ اپریل ۲۸ م) .

دافغانستان او جنوبی امریکا د لیبیا دمؤدت معاهده (۱۱) مادی په پاریس کې دغلام نبی خان افغانی سفیر اوبارون لیمن له خوا امضاسوې (ټور ۷ش ۱۶ می) . اعلیحضرت امان الله خان په ۱۳ ټور ۷ش په ورسا (پولینډ) کې و . دافغانستان له خوا شیر احمدخان دشورا رئیس دآلمانی شرکت سره دلاجوردو انحصاری قرارداد نه مادی په برلین کې امضا کې ؤ چې دکاله په ۶۰۰ کیلو اعلی لاجورد هرکیلو په ۲۰ پونډه او زرکیلو متو سطلاجورد هرکیلو په ۱۲ پونډه او ۱۵۰۰ کیلو دریمه درجه لاجورد هرکیلو په ۵ پونډه اخلی (۱۸ می ۲۸ م ټور ۷) اعلیحضرت امان الله خان په مسکو کې دکالینن له خوا استقبال سو (۳ می ۲۸ م ۱۴ ټور ۷ش) په ۳ جوزا په ترکیه کې و، په ۹ جون ۱۹ جوزا ۷ش ایران ته راغی، اود هرات له لاری په سه شنبی ۵ سرطان ۷ پسله شیرنیمو میاشتو مسافرته قندهار ته را ورسیدی ؤ (د سفر مصارف او خریداری کرده ۲۰ تر ۳۰ ملیرنه افغانی) . محمد سرور خان دسمت مشرقی اعلی حاکم مقرر سو (جوزا ۷) . دافغان او ترکیی دمؤدت معاهده نه مادی دوه پروتو کوله په انقره کې غلام صدیق خان دوزارت خارجه وکیل او توفیق رشیدی بیګ دترکیی خارجه وزیر لاسلیک کړه (۵ جوزا ۷ش ۲۵ می ۲۸ م) . دافغان او ترکیی عرفانی قرارداد

دافغانی محصلا نو په باب ۴ مادی امضاسو (۷ جوزا ۷ش ۲۷ می ۲۸ م) . دافغان او مصر دمودت معاهده څلور مادی او پنځه الحاقیسی د افغانستان له خوا عالی احمدخان د کابل والی اودهصر له خوا واصف بطرس عالی خارجه وزیر امضا کړه (۱۰ جوزا ۷ش ۳۰ می ۲۸ م) دافغانستان - ایران ، دتامینیه تړون ۶ قوس ۶ ش منضم پروتو کول څلور مادی په تهران کې دغلام صدیق خان دخارجه وزارت دکفیل او فتح الله پاکروان دایران دخارجه وزارت دکفیل له خوا امضا سو . (۲۵ جوزا ۷ش ۲۵ جون ۲۸ م - دمجرمینو دبیرته ورکولو پروتو کول دافغانستان او ایران ترمنځ په تهران کې دسلوکالو لپاره امضاسو (۲۵ جوزا ۷ش ۱۵ جون ۲۸ م) دافغانستان اوبلژیک عرفانی قرار داد دافغانی محصلا نو دمنلو لپاره څلور مادی امضا سو (جوزا ۷) دافغانستان دآلمانی شرکت ارنست هامبورګر سره دپوپو پریولو دکار خانې دراوپولو او چلولو تړون په ۱۷۹۰۰ پونډه قیمت امضا کړی ؤ (جوزا ۷ش) دافغانستان او فرانس ترمنځ د آمانیه مکتب دمحصلا نو دمنلو موافقه وسوه چې دفرانس په پوهنتونو کې به منل کیږی (جوزا ۷) په ۱۷ سرطان ۷ دوزارت دربار له خوا ددریمی لویې جرګې اعلان صادر سو او په ۲۴ سرطان دقندهار

نائب الحکومه ته په تیلفون کې وویل سوې چې ۶ تنی ښځی نمایندګانې هم کابل ته راولیږی چې دملکی سره جرګه سی . دافغانستان او فنلنډ دمؤدت معاهدې (۱۷ ژویه ۲۸ م ۲۶ سرطان ۷) دنوروز هفتګی جریده په کابل کې نشر سوې (اسد ۷) د افغانستان د طیارې جمعیت جوړ او مرانامه ئی خپره سوې (۸ سنبله ۷) . د فرانسوی دوو شرکتو سره د افغانستان د شمال تر جنوبه د ریل جوړولو قرار داد (سنبله ۷) د استقلال او تجدد د ګوند مرانامه دپادشاه له خوا خپره سوې (۲۰ سنبله ۷) . شاعسی محمد سرور خان (بابا) په کابل کې وفات سو . په کابل کې تور - سور - زرغون - کلوب جوړ سو (۲۲ سنبله ۷) . دریمه لویه جرګه په بغمان کې په چارشنبه ۶ سنبله ۱۳۰۷ش دپادشاه په وینا د زرو تنو وکیلانو په مخ کې افتتاح سوې . او دغه مهم تصاویب یی وکړه: (۱) شورای دولت په شورای ملی تبدیل سوې . (۲) د مجازاتو عفوی یوازی د پادشاه حق دی . (۳) د تفتیش عموی دیوان تأسیس سو (۴) هر وزارت به دتفتیش یوه دائره ولری (۵) د بی وزلانو او لیونیانو لپاره ټاټوبی جوړول . (۶) دعسکری مکلفیت

مذاکره (۱۸) د چین سره د سیاسي ارتباط مذاکره (۱۹) د پرتانیا سره د سرحدی اتباعو د مالی او خانسی تلفاتو د بند ولو لپاره د یوه کمیسیون موافقه .
 دامیر حبیبالله خان په وخت کې دمعارفو مصرف ۶۰ زره روپې و په ۱۳۰۷ ش کې ۱۵۰ لکو ته ورسیدي .
 له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ پوری ۳۲۲ مکتبونه نوی جوړ شوه او په دغو څلورو کاوکی ۴۸۲۳ تنه له ابتدایی مکتبو څخه فارغ شوه ، له عالی مکتبو څخه ۱۵۸ تنه راووتل ، ۱۵۱ تنه شاگردان خارج ته واستول سول ، ۱۷ تنه فارغان له خارجه راغلل .
 د ابتدایی مکتبو شاگردان تر ۱۳۰۳ پوری ۱۹۰۰۰ تر ۱۳۰۶ پوری ۳۶۰۰۰ په ۱۳۰۷ نوی داخل سوه ۱۵۰۰۰ ټول په ۱۳۰۷ ش کال ۵۱۰۰۰ ابتدایی معلمان ۶۵۰ د عالی مکتبو محصلان په ۱۳۰۷ ش کې ۳۰۰۰ په ۱۳۰۷ ش عالی مکتبو ته نوی داخل شوی شاگردان ۱۶۰۰ د عالی مکتبو د معلمانو شمیر په ۱۳۰۷ ش ۱۰۰ .
 د وزارت معارف تالیف کړی کتابونه ۱۳۳ جلد د وزارت معارف چاپ کړی کتابونه له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش ۵۷۵ ر ۶۹۳ جلد .
 له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری گمرکی واردات اضافه سوی دی (۶۵۱ ر ۳۲۰۲۷) افغانی .
 تر ۱۳۰۷ ش پوری دغه تجارتی

مذکره (۱۸) د چین سره د سیاسي ارتباط مذاکره (۱۹) د پرتانیا سره د سرحدی اتباعو د مالی او خانسی تلفاتو د بند ولو لپاره د یوه کمیسیون موافقه .
 دامیر حبیبالله خان په وخت کې دمعارفو مصرف ۶۰ زره روپې و په ۱۳۰۷ ش کې ۱۵۰ لکو ته ورسیدي .
 له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ پوری ۳۲۲ مکتبونه نوی جوړ شوه او په دغو څلورو کاوکی ۴۸۲۳ تنه له ابتدایی مکتبو څخه فارغ شوه ، له عالی مکتبو څخه ۱۵۸ تنه راووتل ، ۱۵۱ تنه شاگردان خارج ته واستول سول ، ۱۷ تنه فارغان له خارجه راغلل .
 د ابتدایی مکتبو شاگردان تر ۱۳۰۳ پوری ۱۹۰۰۰ تر ۱۳۰۶ پوری ۳۶۰۰۰ په ۱۳۰۷ نوی داخل سوه ۱۵۰۰۰ ټول په ۱۳۰۷ ش کال ۵۱۰۰۰ ابتدایی معلمان ۶۵۰ د عالی مکتبو محصلان په ۱۳۰۷ ش کې ۳۰۰۰ په ۱۳۰۷ ش عالی مکتبو ته نوی داخل شوی شاگردان ۱۶۰۰ د عالی مکتبو د معلمانو شمیر په ۱۳۰۷ ش ۱۰۰ .
 د وزارت معارف تالیف کړی کتابونه ۱۳۳ جلد د وزارت معارف چاپ کړی کتابونه له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش ۵۷۵ ر ۶۹۳ جلد .
 له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری گمرکی واردات اضافه سوی دی (۶۵۱ ر ۳۲۰۲۷) افغانی .
 تر ۱۳۰۷ ش پوری دغه تجارتی

دوره د نړۍ کاله سوه . (۷) د عسکری مکلفیت نقد بدل ممنوع سو (۸) ټول نښانونه لغو سول .
 (۹) ملکي رتبې لغو سوی .
 (۱۰) ټول رسمي القاب لغو سول فقط د عزیز کلمه په له نومو سره لیکي .
 (۱۱) په نظامنامو کې دی دهر جرم جزا و ټاکله سی . (۱۲) نقدی جریمه دی هم د یوی نظماً منامی سره سمه اخیستله سی . (۱۳) تجارتی اونوری عصری محکمی دی جوړی سی .
 (۱۴) تدریس او وعظ په شهادت نامه پوری مربوط دی د دیو بند ملایان افغانستان ته نشی را تلای (۱۵) دافغانستان پنځلس کلنی سالم خلک دی هر کال پنځه افغانی او مامورین دی دیوی میاشتی تندخواه د عسکری وسلو د رانیولو لپاره ورکوی ، ددی بسپنی لایحه دی شورای ملی جوړه کړی .
 (۱۶) شورای ملی دی درشوت د بندولو لپاره لایحی جوړی کړی . (۱۷) که مجرم محکمی ته حاضر نشی دده په غیاب کې دی جزا ورته وټاکله سی ، او قانون دی شورای ملی جوړی کی . (۱۸) شهزاده رحمت الله خان ولیعهد سو . (۱۹) د افغانستان د بیرغ رنگ تور - سور - زرغون و ټاکل شو ، چسی پر غرو د لمر ختو منظر ولری او دورا دور ئی دغتمو وژی وی ، لوړ (الله - محمد) پر لیکلی وی . (۲۰) پسله هروینڅو کلو به لو

چرگه جوړیږی .
 د ۱۳۰۷ ش کال مالی مصارف ۶۹ ملیونه وه د اغتشاش په سبب مالی وار ذات وته ټاکل سوه .
 د ۱۳۰۷ د سنبلې په میاشت کې د افغانستان د هوا بازی محصلان په خارج کې دونی وو : ۲۵ تنه په روسیه شوروی کې ، ۱۵ تنه په فرانسه کې ، ۲۵ تنه په ایتالیا کې .
 له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش د سنبلې تر میاشتی پوری افغانستان دخارجی دولتو سره دغه معاهدی کړی وی :
 (۱) د شوروی سره د بیطرفی او عدم تجاوز تړون (۲) د ایران سره د بی طرفی او د تامین تړون (۳) د ایران سره د سرحدی منازعاتو دمختلطو جرگو تړون (۴) د پینبور او کوټی د افغانی ویزی د دفترونه (۵) د جنوبی امریکا دلپیر یا سره معاهده (۶) د سویس سره معاهده (۷) د یولند سره معاهده (۸) د جاپان سره معاهده (۹) له ترکیه سره د مودت معاهده (۱۰) د مصر سره معاهده (۱۱) د ایران سره دتامینیه معا هندی پرو تو کول (۱۲) د حقوقی مجرمینو د استرداد تړون له ایرانه سره . (۱۳) د فنلاند سره معاهده (۱۴) د ترکیه سره قونسلې موافقه (۱۵) په ترکیه - ایران - شوروی روسیه کې د افغانستان وزارت مختاری په لویو سفارتو وا وښتی . (۱۶) دیمن سره دسیاسی روابطو مذاکره (۱۷) دحجاز سره د سیاسی روابطو

اعلان کی ۱۸ فوری دخلکو خواهشونه ومنل (۲۹ قوس ۱۳۰۷ ش ۸ رجب ۱۳۴۷)
والی احمد علی خان د قوس په میاشت ۱۳۰۷ سمت مشرقی ته رئیس تنظیمه سو، خود جدی په میاشت یی هلته پخپله د پادشاهی اعلان وکی.ء
د قوس ۱۳۰۷ ش په آخر کی د سمت مشرقی او سمت شما لی بغا وتونه وخیم سول، اوداعلیحضرت امان الله خان مور او ملکه او نوره کورنی د غلام صدیق خان وزیر خارجه او حسن جان سره په ۴ طیارو کی قند هار ته راغله (جمعه ۲۹ قوس ۱۳۰۷ ش)
علی احمد خان د سمت مشرقی رئیس تنظیمه په اداره کی ناکام سو، په کابل کی دمجلس اعیان افتتاح اعلام سو (جدی ۱۳۰۷ ش)
دبچه سقاو حملی پر قلعه مرادبیگ اوباغ بالا جاری وی (۷ جدی ۱۳۰۷ ش)
پر پغمان هم بچه سقاو حمله وکړه (۸ جدی) طیارو اشرار بمباری کړل، دا جنگونه تر ۲۴ جدی پوری جاری وو او په همدغه ورځ امان الله خان کابل پرېښو او قند هار ته ولاړ.
غلام نبی خان دافغان نستان نوی لوی سفیر ماسکو ته ور سیدیء (۲ جدی ۱۳۰۷ ش ۲۳ دسمبر ۲۸)
سلطان احمد خان لوی سفیرخپله اعتماد نامه په تهران کی اعلیحضرت

محمود طرزی داستراحت لپاره له کاره سبکد وشو، او پر ځای یی غلام صدیق خان خارجه وزیر سو (عقرب ۷)
احمد علی خان دمخنی افغانی د بر لن سفیر دکابل رئیس بلدی سو (۱۳۰۷ عقرب ۷)
د شنوارو سنگو خیلو لومړی پلا بغاوت شروع کیء (سه شنبه ۲۱ عقرب ۷) محمد گل خان د سمت مشرقی عسکری قوما ندان دوی ته اخطار ورکیء چی له بغاوته لاس واخلی (نومبر ۲۸ م)
یاغی قبایلو جلال آباد محاصره کیء (جمعه ۷ قوس ۷)
سید محمد عمر پیله کش د میر عبد الرحمن خطاط لمسی، چی یو خطاط او هنری سپری و، په هرات کی سل کلن وفات سو.
دستوری په مازنی کی اعلیحضرت امان الله خان خپل نوی پرو گرام اعلان کیء اود ښځو نقاب یی واخیست، (۱۵ میزان ۱۳۰۷ م) په دغه مجلس کی افغانی نجونی د تعلیم لپاره ترکیبی ته واستولی سو، او په قبایلو کی خورا بد اثر خپور سو.
بچه سقاو او سید حسین او د دوی ملگرو په سمت شمالی کی ارتجاعی بغاوت وکیء او احمد علی خان هلته رئیس تنظیمه سو (۱۵ قوس ۷ ش ۲۸ دسمبر ۲۸)
اعلیحضرت امان الله خان په یوه

طیاری (۵) زره پوشه (۶) مترالیور (۶) ټانکه را نیول.
په مزار شریف کی دبی سیم تلگراف مرکز جوړ سو. دخان آباد- میمنه - خوست لپاره دتلگراف دستگا هونه را نیول سو او دکابل دتلگراف او بی سیم لوی دستگا ه را نیول سو. (۱۳۰۷)
د ۱۳۰۷ ش په سفر کی اعلیحضرت امان الله خان په پاریس او برلن کی دغه فابریکی را نیوی :
(۱) دوپرو ور یشلو فابریکه.
(۲) د کشمیری اودلو فابریکه.
(۳) دخپسان اودلو فابریکه.
(۴) دکوره جیم اودلو فابریکه.
(۵) د غوټو جوړولو فابریکه.
(۶) د میوی ساتنی ماشین.
(۷) د کوچو ماشین.
(۸) د زراعت ماشین.
(۹) د فولادی کار ماشین.
(۱۰) د دور بینو ماشین.
(۱۱) د طیارو ماشینونه.
(۱۲) د جراحی آلات.
دافغان نستان نوی لوی سفیر غلام جیلانی خان خپله اعتماد نامه دترکیبی دجمهور رئیس ته وړاندی کړه (۲ میزان ۷)
محمد سرور خان بارکزی دقند هار نایب الحکومه دکابل والی سو، او پر ځای یی عبد الکریم خان بارکزی دقندهار نایب الحکومه سو (۲ میزان ۷)
محمد ولی خان ته د علاج لپاره د اروپادتک رخصت وکړ سو (عقرب ۷)

په ۱۳۰۷ ش دالمان - پولنډ - شوروی سره تجارتي او ترانزیتی تړونونه سوی وو.
په ۱۳۰۷ ش دکابل دبر ینیناتنویر ۱۸۰۰۰ خراغونه ورسیدی.
تر سنبلای ۱۳۰۷ ش پوری ۲۶۶ کیلو متره لاریخه سو.
دمملکت مالی عایدات که په ۱۳۰۳ کی پنځه وه په ۱۳۰۷ کی اته سوه دامیر حبیب الله تر وخت دوه چنده سوی دی.
له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش پوری ۴۹۱ کانونه کشف سول.
په سمت جنوبی کی دڅنگلو ریاست جوړ سو.
دطبابت قانون خپور سو چی بی اجازی ئی څوک نسبی کولای.
دافغانستان دملی شورا دانتخاباتو نوی قانون (۵۱) مادی خپور سو (۷ سنبله ۷).
دافغانستان دولایاتو دجرگو قانون ۴ مادی خپور سو (۱۱ سنبله ۷).
له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری دافغانستان په روغتو نو کی :
۶۳۳۷ جوړ شوی نارو غان.
۵۳۳۰۶۳ تنه کتل سوی نارو غان.
۱۱۲۷۰ کوچنیانوته دکوی رگ وهل.
۶۱۰ مړه.
دپښتون بزغ ۵۱ وړ ځنی مجله په کابل کی نشر سو ۱۳۰۷ ش.
افغانستان په ۱۳۰۷ کال ۵۰۰ ۳۵ توپکه (۱۰۶) توپه (۸)

رضا شاه پهلوی ته وړاندی کړه (جدي ۱۳۰۷ ش) .

۱۹۲۹ م ۱۳۰۷ ش ۱۳۴۸ ق جنرال کاظم پاشا داتو نو رو

ترکو منصبدارانو سره دهنه له لاری قند هار او بيا کابل ته راغلل (شنبه ۱۵ جدي ۷) .

دوولسو انگريزي طياروانگليسي اتباع له کابله پيښور ته بو تلل ، (۳ جدي ۷) .

امان الله خان له سلطنته استعفا وکړه او په ۲۴ دجدي قندهار ته ولاړ پرځای يي مشر ورور عنایت الله خان

پادشاه سو، مگر بچه سقاو ارگ محاصره کړه او په جمعه ۲۸ جدي ۷ دوی انگريزي طياری راغلی او

عنایت الله خان دخپلی کورنۍ سره په هغو کې پيښور ته ولاړ، پخپله حبيب الله بچه سقاو دخادم د ين

رسول الله په نامه امير - سيد حسين نايب السلطنه او وزير جنگ - عطا الحق وزير خارجه - عبدالغفور

تکابى وزير داخله - شير جان وزير دربار - ملك محسن دکابل والى - ميرزا مجتبی خان د وزارت مالیه

وکیل سو. (جمعه ۲۸ جدي ۷ ش ۱۸ جنوري ۲۹ م) .
على احمدخان خپله پادشاهي په جلال آبادکي اعلان کړه (۲۵ جدي ۷)

مگر په ۱۲ دلو خلکو دی چور کړ، نود لغمان او کنړ له لاری مهمندو او بيا پيښور ته ولاړ .

دامان افغان پرځای هفتگی جریده حبيب الاسلام دغلام محی الدین په سر دبیري له کابله خپره سوه (۹ حوت ۱۳۰۷ ش ۱۷ رمضان ۴۸) .

سپه سالار غازی محمد نادر خان او دده وروڼه دفرانسوي دنيس له ښاره دافغانستان دامنيت لپاره را پخيدل (۵ دلو ۷ ش) او په ۲۱ ددلو بمبئي ته

راورسيدل. سپه سالار غازی دپيښور او کوهان له لاری دپختيا سر حد ته داخل سو (۱۹ حوت ۷) .

په پنجشنبه ۴ دلو ۱۳۰۷ ش ۱۴ جنوري ۲۹ م امان الله خان په قندهار کې بيا په فعاليت شو وکړه او خلکو بيعت ورسره وکړه .

په قند هار کې د اعليحضرت امان الله خان په تاييد خلک راټول سول، او خرغه شريفه يي راويستله (یکشنبه ۶ حوت ۱۳۰۷ ش) .

د قندهار علماوو د بچه سقاو امارت نه وه مانه، او دده سره يی دجنگ فتوا صادره کړه (جمعه ۲۶ شعبان ۱۳۴۷ ق) .

د برتانيا سفیر همفریز له کابله په طياره کې پيښور ته ولاړ (۱۴ رمضان ۱۳۴۷ ق ۲۵ فروري) .

عبد الکریم خان د قند هار نايب الحکومه دهناره جات حاکم مقرر سو (۱۲ حوت ۱۳۰۷ ش) .

۱۹۲۹ م ۱۳۴۹ ق

دسمت جنوبي (پختيا) دقو مونو لويه جرگه دسپه سالار غازی محمد نادر خان حضور ته په جاجيو کې راغله (احمل ۲۱ مارچ ۲۹ م)

په ۷ حمل ۸ ش سپه سالار گردیز ته راغی او په ۱۶ حمل ارگون ته ورسيد .

په ۳۰ حمل ۸ ش دسمت مشرقی (ننگرهار) داقوا هو جرگه دمحمدگل خان موهند سره دسپه سالار حضور ته راغله .

د شوروی دولت رسماً دایران دولت ته اخطار ورکړه، چې دافغانستان په کورنيو کارو کې لاس ونه وهي، او دهرات خواته تر خپلو سرحدونو تیري ونه کي، که پر افغانستان مسلح تجاوز وسي، شوروی دولت دغه

نسی زغملای (۱۵ اپریل ۱۹۲۹ م ۲۶ حمل ۱۳۰۸ ش) .
اعليحضرت امان الله خان دقندهار دپنځو زرو تنو سره دبچه سقاو د مقابلي لپاره کابل ته حرکت وکړه .

(سه شنبه ۶ حمل ۱۳۰۸ ش) په سه شنبه ۲۰ حمل ۱۳۰۸ ش مقر ته ورسیدی او په ۳۰ حمل يی غزني محاصره کړه او په ۶ ثور ۱۳۰۸ ش امروسو، چې قندهاری لښکر دی

بیرته مخ پر قندهار رهي سي، په ۱۱ ثور مقر ته ورسيدل او د ثور تر آخره پر شا تلل ، او په ۴ جوزا ۱۳۰۸ ش جو لانسې ۱۹۲۹ م

اعليحضرت امان الله خان دمهمندو له رباطه دسپين بولدک تر سر حد

دسپه سالار ملي قوا په ۶ ثور د بچه سقاو د لښکرو سره په خرخ کې وجنگيدل، دغه جنگونه په مختلفو ځايو کې ۱۳۰۸ ش دميران تر

مياشتي پوري جاری وو، خو چې ملي قوا له رباطه دسپين بولدک تر سر حد

وطن کی!
د حبيب الله بچه سقاو په حکم والی علی احمد خان او مولوی عبدالواسع قندهاری په کابل کې ووژل سول (دجوزا اواسط ۱۳۰۸)

اخوند صاحب آدینه محمد شاعر او عالم دفیض آباد دخرقی شریفی ادمدرسي مدرس ۷۰ کلن وفات سو .

غلام نبی خان مزار شریف د بچه سقاو له لښکرو څخه ونيو (۱۸ ثور ۱۳۰۸ ش) مگر دی د جوزا ترمياشتي پوري هلته و، په ۹ جوزا تلگرام ورته

راورسيدي چې امان الله خان له وطنه ووت . نو دی هم په ۱۰ جوزا تر دریای آمو دشوروی خاوری ته دپته کيسرله خواتيرسو .

وزيرو او مسيدو دپير ننگي د ساپه راغه پر کمپ حمله وکړه خو طيارو بمباری پر وکړه او اته سوه کورونه ئي وروران کړل ۳۲ تنه شهيدان سول (۲۹ م)

د اصلاح داخبار لومړی شماره د ربیع الاول په اوله ۱۳۴۸ ق له جاجی څخه دسپه سالار غازی محمد نادر خان په نامه دده دملگرو له خوا چاپ

او خپره سوه، چې دافغانستان خلک ئي د بچه سقاو دنا مشروع حکومت مقابلي ته را بلل (سنبه ۸) مدير ئي نصر الله و.

دسپه سالار ملي قوا په ۶ ثور د بچه سقاو د لښکرو سره په خرخ کې وجنگيدل، دغه جنگونه په مختلفو ځايو کې ۱۳۰۸ ش دميران تر

مياشتي پوري جاری وو، خو چې ملي قوا له رباطه دسپين بولدک تر سر حد

دسپه سالار ملي قوا په ۶ ثور د بچه سقاو د لښکرو سره په خرخ کې وجنگيدل، دغه جنگونه په مختلفو ځايو کې ۱۳۰۸ ش دميران تر

۱۳۰۹ ش .

(۱۹۳۰م ۱۳۴۹ ق)

محمد گل خان مومند د شمالی سمیت رئیس تنظیمیه مقرر سو (حمل ۹) .

اپریدو او نورو پښتنو په ۱۳ اگست ۳۰ م د پېښور پر ښار حمله وکړه او د کجوری غزا وسوه

اعلیحضرت محمد نادر شاه د افغانستان او بریتانیا د ۱۹۲۱ - ۱۹۲۳ معاهدی تصدیق کړی (جوړا - می ۰)

د اعلیحضرت محمد نادر شاه په فرمان په کابل کی لو جرگه جوړه سوه (۱۳۰۹ ش) اونسوی قانون اساسی ئی ومانه ، اوهم دشور ای می د انتخاباتو لایحه جوړه سوه (۲۸ سنبله ۹) .

ملا فیض محمد هزاره د محمد خواجه زوی د محمد سعید لمسی دسراج التواریخ او تحفته الحبیباو تاریخ حکماء او فیضی ازیوضات لیکوال په کابل کی وفات سو (چهار شنبه ۱۶ رمضان ۴۹ ق ولادت ئی ۱۲۸۹ ق) .

سید احمد ادیب پشاوری د شهاب الدین زوی د فارسی مشهور شاعر او عالم په تهران کی وفات سو . (ولادت ئی په خیبر کی ۱۲۶۰ ق) .

د افغانستان سفارت په قاهره (مصر) کی د افغانی وزیر مختار

محمد صادق مجددی لهخوا افتتاح او افغانی بیسرخ پر و ر پیدی (پنجشنبه ۲۲ میزان ۹) .

د جاپان او افغانستان د مودت معاهده د سردار شاه ولیخان افغانی وزیر مختار او د جاپان د سفیر ترمینخ په لندن کی امضاء سوه (۲۷ عقرب ۹ ش ۱۹ نومبر ۳۰ م) .

د افغانستان او اتحاد شوروی ترمینخ د بیطرفی او عدم تجاوز معاهده تجدید سوه ، د افغانستان له خوا فیض محمد خان خارجه وزیر او د شوروی له خوا لوی سفیر ستارک امضا کړه (۹ مادی ۲۴ جون ۳۰ م عقرب ۱۳۰۹ ش .

د کابل والی محمد یعقوب خان د شمالی ولایاتو رئیس تنظیمیه مقرر سو (عقرب ۱۳۰۹ ش) خو په دغه کال مې سو .

جمعیت العلماء په کابل کی افتتاح او اعضاء ئی د حکومت له خوا مقرر سول او د حی علی الفلاح مجله ئی نشر کړه .

دارالعلوم عربی په کابل کی جوړ سو ، چی رئیس یی سردار عبدالرسول خان و .

سید هاشم خان افغانی جنرال قونسل په تاشکند کی په یکشنبه ۲۴ عقرب ۱۳۰۹ ش دشوروی ترکمنستان د عشق آباد په حدودو کی وواژه سو .

ابراهیم بیگ په قطغن کی بغارت وکی او سردار شاه محمود

کابینه داسی اعلان کړه ۲۳ عقرب: سردار شاه محمودخان دحرب وزیر سردار فیض محمدخان خارجه وزیر محمدگل خان داخاله وزیر - الله نوالا خان وزیردربار - حضرت نورالمشایخ وزیر عدلیه - وزیر معارف احمدعلی خان محمد اکبرخان وزیر تجارت - محمد ایوب خان وزیر مالیه - محمد نوروز خان سر منشی - سردار محمد اکبر خان صحیه مستقل مدیر -

۱۹۳۰م ۱۳۰۸ ش ۱۳۴۹ ق

سردار محمد عزیزخان د افغانستان لوی سفیر په مسکو کی د غلام نبی خان پر خای مقرر او خپله اعتماد نامه ئی کالینن ته وپانندی کړه (۲۴ فروری ۳۰ حوت ۸) .

سردار شاه ولی خان په لندن کی افغانی وزیر مختار و . د افغانستان د کرنی وې مخکی (۱۳۰۸ ش) .

د هندوکش جنوبی خوا آبی مخکی ۱۳۳ زره هکتاره .

د هندوکش جنوبی خوا للمی مخکی ۷۶ زره هکتاره .

د هندوکش شمال آبی مخکی ۲۷۰ زره هکتاره .

د هندوکش شمال للمی مخکی ۴۶۰ زره هکتاره .

تولی آبی ۴۰۳ زره هکتاره - للمی ۵۲۷ زره هکتاره - گرده ۹۳۰ زره هکتاره (افغانستان ریسنر) .

میر هاشم دمخنی وزیر ما لیه ۶۳ کلن په کابل کی مې سو (جمادی الاولی) .

تر چهار آسیا او چهل ستون پوری راورسیدل ، اوپه ۱۶ میزان ۲۸ ش (۱۴ اکتوبر ۲۹ م) ئی کابل ونیوه ، او بچه سقاوله ارگه کوه دامن ته وتښتید ، او په ۲۳ میزان ۸ ش ۱۷ اکتوبر ۱۹۲۹م اعلیحضرت محمد نادرشاه په کابل کی د افغانستان په پادشاهی ومنل سو .

د شوروی دولت دخارجی امورو معین قره خان دخپل دولت لهخوا په افغانستان کی د اعلیحضرت محمد نادر شاه جلوس په خوښی ومانه (۱۹ اکتوبر ۲۹ م ۲۱ میزان ن . ش) .

د اتحاد جماهیر شوروی سفیر کبیر ستارگ دکالینن په امضا خپله اعتمادنامه اعلیحضرت محمد نادرشاه ته تقدیم کړه . ۱۹ دسمبر ۲۹ م قوس ۱۳۰۸ ش .

د ۱۳۰۸ ش کال مالی مصارف تر سنبلی پوری ۴ ملیونه وه ، داغتشاش په سبب نورخه ندی معلوم .

بچه سقاو او دده ملگری په کابل کی ووژل سوه (۳ نو مبر ۲۹ م ۱۱ عقرب ۱۳۰۸ ش) .

- ۱- پخپله حبیب الله بچه سقاو .
- ۲- حمید الله وروری .
- ۳- سید حسین وزیر جنگ .
- ۴- ملک محسن دکابل والی .
- ۵- شیرجان ددربار وزیر .
- ۶- محمد صدیق فرقه مشر .
- ۷- محمد محفوظ امنیه قوماندان .
- ۸- قلعه بیگی .

سردار محمد هاشم خان صدراعظم سو (۲۲ عقرب ۱۳۰۸ ش) ده خپله

د حضرت شاه ولی خان د وفات نېټه ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۹

په اتومي قوت کی دغه نېټه ۱۵ اکتوبر ۲۳ میزان ده د اولاد حضرت لوی دغه لوی وروچی په پلورنه مشن سره معادله کی د حبیبی صاحب وروچی لخوا لیکل شو

*

د حضرت شاه ولی خان د وفات نېټه ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۹

* د ۱۳۱۱ ش کال په ختري کی اسلام پوری : ختري : ختري - د ۱۳۱۱ ش کال په ختري (۱۵ اکتوبر)

خان وزیر حربیه دهغه مقام بلی
نه ولاړ .
مکتب حربیه په شهر آرا کی د
اعلیحضرت محمد نادر شاه په وینا
بیا افتتاح سو (یکشنبہ ۸ قوس
۱۳۰۹ ش) .
عبدالرحمن تره کی دمقر په اوښد
کی یاغی سو ، خو په ۲۰ قوس
۱۳۰۹ عسکرو دی دسرحد خوا ته
وشاړه .
د شنوارو (۸۰) تنه نمایندگان
په کابل کی د جرگی په ډول د
اعلیحضرت محمد نادر شاه حضور
ته راغلل (د قوس اواخر ۹) .
شیر محمدخان ناشر (خروقی)
د میمنی اعلی حاکم مقرر سو
(۲ جلدی ۹) .
د مامورینو لپاره درسمی القابو د
استعمال امر بیا صادر سو ،
(جلدی ۹) .
غلام فاروق خان دسمت مشرقی
حاکم اعلی مقرر سو (۵ جلدی ۹ ش)
د هرات انجمن ادبی جوړ سو

(جلدی ۹ ش) .
محمد گل خان داخله وزیر د
قندهار رئیس تنظیمه سو (سهشنبہ
۶ حوت ۹ ش) .
شیر احمد خان پخوا نی رئیس
شورا په تهران کی افغانی سفیر
کبیر سو (حوت ۹ ش) .
مجله اقتصاد دوزارت تجارت
له خوا نشر سو (۱۳۰۹) .
د ۱۳۰۹ ش کال مالی واردات
۶۴ ملیونه ، مصارف ۱۲۶ ملیونه
او کسر ۶۲ ملیونه سو .
محمد شریف خسته دل دمحمد
کریم زوی دکابل شاعر دبیدل پیرو
اود دیوان خواند ۴۲ کلن په کابل
کی مړ سو (۹ ش) .
اتمان خیلو پښتنو دپرانگ غار
پنځمه غزا له پرنگی سره وکړه اود
مله کنه پولتیکل ایجنټ ټامس گلور
یی وواژه او پرنکیا نو اکره
بمباری کړه . د مو مندو غزاوی هم
له پرنگی سره جاری وی .
(۹ ش) .

۱۳۱۰ ش
۱۹۳۱ م ۱۳۵۰ ق

غلام صدیق خان په برلن کی افغانی
وزیر مختار مقرر سو (جوزا ۱۰) .
احمد علی خان افغانی مختار وزیر
له پاریسه لندن ته تبدیل سو
(جوزا ۱۰ ش) اوسردار شامولیکان
په پاریس کی سفیر سو .
کاروان زرد دهرات له لاری
افغانستان ته ورسیدی (دجوزا
اوائل ۱۰ ش) .
دعلی آباد روغتون د اعلیحضرت
محمد نادرشاه په شخصی مصرف
(جوزا ۱۰) شروسو، او په اسد
۱۳۱۲ ش ئی کارختم سو .
دکابل انجمن ادبی تاسیس سو
او دکابل ادبی مجله یی خپره کړه
(۱۵ جوزا ۱۰ ش ۵ جون ۳۱ م ۱۸
محرم ۵۰ ق) .
ددی انجمن مهم غړی داؤ :-
۱- احمد علی خان درانی مدیر .
۲- میر غلام محمد غبار .
۳- محمد کریم نزیهی .
۴- سرور گوپا .
۵- سرور جوپا .
۶- غلام جیلانی اعظمی .
۷- غلام جیلانی جلالی .
۸- قاری عبدالله .
۹- عبدالعلی مستغنی .
۱۰- امین الله زمزیالی .
۱۱- محمدقدیر تره کی .
۱۲- احمد الله کریمی .

دافغانستان او شوروی اتحاد
ترمنځ دبیطرفی اوعدم تجاوز معااهده
په (۹) مادوکی دفیض محمد خان
خارجه وزیر او لوی سفیر ستارک
په امضا تجدید سو (۲۴ جون ۳۱ م
سرطان ۱۰ ش)
خواجه هدایت الله دهزاره جات
رئیس تنظیمه کابل ته را ستون
سو (سرطان ۱۰)
اعلیحضرت محمد نادر شاه شورای
ملی پخپله وینا افتتاح کړه (دوشنبه
۱۴ سرطان ۱۰ ش جولائی ۳۱ م)
دقطن نا آرامی خلاصه سو او وزیر
حربیه کابل ته راستون سو (دوشنبه
۴ اسد ۱۰ ش) ده ته داعلی لمر
نښان په مکافات کی ور کړ سو .
(جولائی ۳۱) په ستمبر کی ابراهیم
بیگ تر آمو واوښت .
دافغانستان نوی اصول اساسی
دشورای ملی له خوا داعلیحضرت
محمد نادر شاه په امضا خپور سو
(۳۱ اکتوبر ۳۱ م ۸ عقرب ۱۳۱۰ ش)
اعلیحضرت محمد نادر شاه مجلس
عیان (دمشرانو جرگه) پخپله وینا
افتتاح کړه (دوشنبه ۲۴ عقرب
۱۳۱۰ ش)
عبد الجمیل خان دمزار شریف
نائب الحکومه سو (عقرب ۱۳۱۰)
عبد الرحیم خان دقطن او بدخشان
دناائب الحکومه وکیل مقرر سو
(عقرب ۱۰)

دنادر افغان کتاب دبرهان الدین کشمکی تالیف طبع سو (کابل عقرب ۱۰)
عبد الاحد خان دشورا رئیس دفراه او چخانصور رئیس تنظیمیه سو (۵ قوس ۱۰ ش)
بودار دفرانس نوی مختار وزیر خپله اعتماد نامه ددلکشا په ماڼۍ کې وړاندې کړه (۲۰ جدی ۱۰)
دافغان نستان حکومت چی دجنگ د تحریم معاهده امضا کړیده، دمچوریا دشخړی په نسبت ئی دجا پان او (۳۱ م)

چین حکومتو ته دجنگ ځنډ ولو نوټه ور کړه (دلو ۱۰)
کابل په گذرگاه کی دارالمجانین جوړ سو (دلو ۱۰)
د ۱۳۱۰ ش کال مالی وار دات گرده ۸۴ ملیونه افغانی مصارف ۱۱۸ ملیونه کسر ۳۳ ملیونه و.
په دته خیلو کی دپرنکی پرکیمپ دغاز یانو حمله، چی دپرنکی په بمباری کی ۳۰ تنه شهیدان سول (۳۱ م)

۱۳۱۱ ش
(۱۹۳۲ م ۱۳۵۱ ق)

په کابل کی عمومی مکتبونه او د طلب مکتب چی په اغتشاش کی بند سوی وو بیرته جوړ سول (حمل ۱۱)
دافغانستان او عربیه سعودیه لومړۍ معاهده وسوه (۵ می ۳۲ م ۱۷ ثور ۱۱ ش)

افغان نستان د دوکالم سر حدی سیمه له چترال څخه واخیسته ۱۱۱ جریبه مځکه (جوزا ۱۱)

دافغان نستان ددار الفنون (پوهنتون) لپاره داعلیحضرت محمد نادر شاه په حقور یومجلس وسو، اوددارالامان ماڼی ئی د دار الفنون لپاره وټاکله (جوزا ۱۱)

محمد تقی اسفند یاری دایران لوی سفیر خپله اعتماد نامه وړاندې کړه (۱۳ سرطان ۱۱)

دعبدالوکیل خان نائب سالار منار په دهمزنگ کی جوړ سو. (جوزا ۱۱)
دسر حدی پېښو د فیصله کولو موافقه دشروی اتحاد له سفیر کبیر ستارک سره (۱۷ مادی په کابل کی امضا سوه (۲۲ سنبله ۱۱))

پنځه و لایته (کابل - قندهار هرات - مزار - قطفن اوبدخشان) او څلور اعلی حکومتونه (فراه - سمت جنوبی - سمت مشرقی - میمنه) اعلان سول (۲۴ اگست ۳۲).

سردار شاه محمود خان د حرب وزیر اروپا ته دعلاج لپاره ولاړ، او شهزاده محمد ظاهر خان دحرب د وزارت کفیل سو (عقرب ۱۱).

سردار شاه ولیخان سفیر له پاریسه کابل ته راغی او دده سره غلام نبی خان هم راغی (عقرب ۱۱).
غلام نبی خان څرخنی په کابل کی ووژل سو. (۸ نو مبر ۳۲ م ۱۶ عقرب ۱۱).

په پختیا کی دری خیل ولاړسول او ژربیر ته ددوی اغتشاش کبښینول سو (۲۱ عقرب ۱۱ ش اکتوبر ۳۲).
په قندهار کی پښتو ادبی انجمن افتتاح سو (پنجشنبه ۹ قوس ۱۱)
دپښتو میاشتنۍ مجله یی هم نشر کړه (۲۰ دلو ۱۱).

سردار محمد عزیز خان په مسکو کی افغانی سفیر په برلن کی لوی سفیر سو. (قوس ۱۱).

عبدالحسین خان دروما سفیر په مسکو کی لوی سفیر سو. قوس ۱۱
سردار محمد نعیم خان بهروما کی افغانی وزیر مختار سو (قوس ۱۱).
د عراق اوافغانستان لومړۍ د مؤدت معاهده (۲۰ ستمبر ۳۲ م ۲۸ قوس ۱۱).

۱۹۳۳ م ۱۳۱۱ ش ۱۳۵۱ ق

د ښکاری دری لار جوړونه ختمه سوه (جدی ۱۱).
د دولتی خزانو اصولنامه خپره سوه (۱۷ میزان ۱۱).

محمد گل خان مومند دشمالی ولایاتو رئیس تنظیمیه مقرر سو او پرځای یی غلام فاروق خان دقندهار نایب الحکومه سو. (شنبه ۱۰ جدی ۱۱).

شوکت بيگ د ترکي لوی سفیر
کابل ته راغی (جدي ۱۱) .
اعلیحضرت محمد نادر شاه وزارت
معارف ته فرمان صادر کړی چی د
۱۳۱۲ ش کال له ابتداء څخه په
معارفو کی د پښتو ښوونی اقدام
وکړی (۶ دلو ۱۱) .
په بالا حصار کی دمکتب حربیه
لپاره دودانی فرمان صادر سو.
(حوت ۱۱) تهدابی په ۱۷ ثور ۱۲

کنښښو سو .
د افغانستان او برازیل دموذت
معاهده په انقره کی امضا سو .
(۲ حوت ۱۱ ۲۰ فروری ۳۳)
په ۱۳۱۱ کال د تلگراف خط په
گرده افغانستان کی ۸۸۹۵ کیلو
متره و .
د ۱۳۱۱ ش کال مالی عایدات
۱۳۳ ملیو نه افغانی مصارف ۱۴۰
میلیونه او کسر اوه ملیونه و .

۱۳۱۲ ش

۱۹۳۳ م ۱۳۰۲ ق

د شپږ اودره ښکاری لارافتتاح
سو (حمل ۱۲) .
د استوای او لیتوانی د حکومتو
سره دافغانی نستان دموذت معا هدی
په مسکو که امضاسو (جوزا-۱۲)
د خلع سلاح په کنفرانس کی
دافغانی نستان نماینده سلطان احمد
خان دانقری افغانی سفیر وټاکل
سو (جوزا-۱۲) .
سر دار محمد عزیز خان په برلن
کی افغانی سفیر ، دسید کمال په
تفنگچه وویشتل سو (۱۶ جوزا
۱۲ ش ۶ جون ۳۳) په پنجمنښی
۸ سرطان په کابل کی ښخ سو .
علی محمد خان دمعارفو وزیر د
افغانی نستان له خوا دلندن داقتصادیاتو
په کنفرانس کی شامل سو (۲۵ جوزا
۱۲)
په قندهار کی د حاجی میرویس خان
دمزار گنبد د استاد نعیم جان په
معماری جوړه سو (جوزا-۱۲)
د فوآند عامه په نامه نوی وزارت
تشکیل او الله نواز خان ئی وزیر
سو (سرطان ۱۲)
د تجاوز د تعریف قرارداد دافغانی نستان
ایران - استوای - ترکیه - رومانیه
شوروی اتحاد - لیتوانیا - ترمنځ
په لندن کی امضا سو (جولائی-۳۳-
سرطان ۱۲)
د علی آباد دروغتون (رفقی سنا توریم)
د جوړولو کار چی په ۱۳۱۰ ش شروع

سوی و، په اسد (۱۲ ش) ختم سو .
حبيب الله خان طرزی په جاپان
کی دافغانی نستان وزیر مختار سو
(اسد ۱۲)
د ښکاری دری لار افتتاح سو (۱۹)
(اسد ۱۲)
علی محمد خان په لندن کی افغانی
وزیر مختار سو، او پر ځای ئی
احمد علی خان وزیر معارف سو
(سنبله ۱۲)
محمد عظیم منشی زاده د کابل د
برتا نیا په سفارت کی دری تنه مړه
کړل (۱۵ سنبله ۱۲) دی په ۲۱ سنبله
اعدام سو .
رفقی سنا توریم د کابل په علی
آباد کی افتتاح سو (۱۴ سنبله ۱۲)
خواجه هدایت الله د هزاره جات د
مخنی رئیس تنظیمه په کابل کی
اعدام سو (۲۲ سنبله ۱۲)
غلام جیلانی خان - شیر محمد
محمد مهدی - فقیر احمد په کابل
کی اعدام سو .
(۲۴ سنبله ۱۲)
شرکت سپاهي افغان په کابل کی
جوړ سو، چی د طلا درانیو لو او
پلو رنی امتیا ز ئی در لو د
(۲۸ سنبلی ۱۲)
دانگریزانو او و مندو جنگونه
(میزان ۱۲)
د کابل دمکتب امانیه نوم استقلال
او دامانی مکتب نوم نجات کینبول
سو (میزان-۱۲)
اعلیحضرت محمد نادر شاه د دلکشا
دمانی په چمن کی د عبد الخالق د

تفنگچي په گولي شهيد سو، او په همدغه ورځ المتو کتل علي الله محمد ظاهر شاه دده زوی د افغانستان پاد شاه سو.

(۸ نومبر ۲۳م چهار شنبه ۱۶ عقرب ۱۲ د ماښم دري بجي)

د ترکیي لوی سفیر ممدوح شوکت بیگ په ۱۰ قوس اوډ المان نوی وزیر متخار تسمیکي په ۱۲ قوس ۱۲ خپلی اعتماد نامی تقدیم کړی. عبد الخالق داعلی حضرت محمد نادر شاه قاتل په کابل کی اعدام سو (۲۶ قوس ۱۲)

سردار محمد هاشم خان ته د پاچا فرمان صادر سو، چی دی صدر اعظم دی، او ده خپله کابینه داسی معرفی کړه: سردار شاه محمود خان د حرب وزیر- فیض محمد خان خارجه وزیر- محمد گل خان داخله وزیر- فضل احمد خان عدلیه وزیر- احمد علی خان دمعارفو وزیر- میرزا محمد خان د تجارت وزیر- اوډ مالی دوزیر کفیل الله نواز خان د عامو گټو وزیر- محمد اکبر خان د طب مستقل مدیر- رحیم الله خان د پست او تلگراف او تیلفون مستقل مدیر (قوس ۱۲)

دپترولو د انحصار شرکت په کابل کی تاسیس سو (قوس ۱۲)

محمود طرزی دافغان نستان دصحافت او سیاست پلار په استانبول کی وفات او ښځ سو (۲۲ نومبر ۳۳ م قوس ۱۲)

۱۹۳۴ م ۱۳۱۲ ش ۱۳۵۲ ق
سر دار محمد قاسم خان په رو ما کی افغانی وزیر مختار سو (حوت ۱۲)
 د مامورینو د مدیر یتونو اصو لنامه خپره سو (۱۱ قوس ۱۲)
 د شرکت سهامی افغان اودشوروی اتحاد دسو افغان تورك ترمنځ ۱۵۵ زرو تنو پوری قرار داد لا سلیک سو (حوت ۱۲)
 ښاغلی محمد داؤد دسمت مشرقی عسکری قوماندان اوملکی آمر مقرر سو (حوت ۱۲)
 دافغان- ایران سر حدی موافقه د ترکیي د حکمیت مذاو لپاره امضا سو (چهار شنبه ۱۷ حوت ۱۲)
 عبد العالی مستغنی د ملا رمضان هوتک زوی دافغان نستان مشهور شاعر (۶۰) کلن په کابل کی وفات سو (۲۱ حوت ۱۲)
 دپښتون شرکت په قند هار کی افتتاح سو (۲۹ حوت ۱۲)
 د ملی شورا د دو همی وری د انتخاب با تو فرمان صادر سو (حوت ۱۲ ش ۱۶ فروری ۳۴ م) په ۱۳۱۲ ش کال په گرد افغانستان کی (۳۷) مکتبونه وو چی ۴۵۹۱ شاگردان او ۱۶۵ تنه معلمان ئی دد لودل .
 د ۱۳۱۲ ش کال مالی عایدات ۱۰۸ ملیونه افغانی مصارف ۱۲۰ ملیونه کسر ۱۲ ملیونه و.

۱۳۱۳ ش
 (۱۹۳۴ م ۱۳۵۳ ق)
 د قره قلی انحصار ملی بانک ته وسپارل سو (مارچ ۳۴ م حمل ۱۳ ش)
 د بلخ دنوی ښار دودانی- کار شرو سو (حمل ۱۳)
 فریزر تنلر دانگلیس نوی وزیر مختار خپله اعتماد نامه وپاندی کړه (۲۰ حمل ۱۳ ش)
 قاری عبدالله ته دملك الشعراء لقب ور کړ سو (حمل ۱۳)
 د سویس دتقلیل سلاح په جرگه کی جنرال محمد عمر خان دحربی ارکانو رئیس دافغان نستان له خوا شامل سو (جوزا ۱۳ ش جون ۳۴)
 دخارویو (مواشی) دمحصول اصولنامه خپره سو (۱۵ ثور ۱۳۱۳)
 دگمر کسو نو دمحصول اصولنامه خپره سو (ثور ۱۳)
 د امریکا د اتازونی دولت، افغانستان په رسمیت ومانه (۱۱ اگست ۳۴ م ۲۹ اسد ۱۳)
 دافغان نستان او مجاز ستان د مودت معاهده (۲۵ اگست ۳۴ م سنبله ۱۳ ش)
 شهزاده احمد شاه وزیر یدی (۲۲ ستمبر ۳۴ م ۳۱ سنبله ۱۳ ش)
 په کابل کی داو لمپیک ټولنه جوړه سو (سنبله ۱۳ ش اگست ۳۴ م)
 افغان نستان په مجمع ملل کی داخل سو (۲۵ ستمبر ۳۴ م میزان ۱۳)
 دافغان نستان خارجه وزیر فیض محمد خان دافغان- ایران سر حداتو ته نژدی داعلی حضرت رضا شاه پهلوی

حضور ته ور غی (۲۲ میزان ۱۳)
 د کابل په پوهنتون کی دسائنس پوهنځی افتتاح سو (۲۹ میزان ۱۳)
 جنرال فخر الدین التای د ترکیه د حکمیت مشردافغان- ایران سر حدی شخړو دحل لپاره په یکشنبه ۱۸ عقرب ۱۳ کابل ته را غی او په اقوس ۱۳ هرات ته ولاړ .
 دقند هار په سنگین کی دنهر سراج دکیندلو کار بیا شروع سو (قوس ۱۳)
 ریوټر له تهرانه په ۲۳ قوس ۱۳ یو خبر خپور کړ چی دزور آباد په سرحد کی دافغان نستان خلکو پر ایرانی خاوره حمله کړیده، افغانی اخبارو داخبر تر تردید کی (۲۴ قوس ۱۳)
 مو لوی محمد بشیر هندی مهاجر او په چمرکنده کی دالمجاهد خپروونکی ووژل سو (قوس ۱۳ ش دسمبر ۳۴ م)
 سید کمال د سردار محمد عزیز خان قاتل په برلن کی اعدام سو (۲۲ جدی ۱۳)
 جنرال فخر الدین التای خپل سر حدی حکمیت تمام کړ او په ۲۸ جدی ۱۳ دشوروی له خوا انقزی ته ولاړ .
 دهندو ستان دعسکری نما یش دلیدلو لپاره عبد الاحد خان فرقه مشر او عبد الغفور خان فرقه مشر ډهلی ته ولاړ (۲۸ جدی ۱۳)
 دزور آباد پر شخړو دافغان نستان او ایران موافقه امضا سو (۴ دلو ۱۳)

دلندن افغاني وزير مختار علي محمد خان په سويس کې وزير مختار او په بين المللي مجمع کې نماينده سو (حوت ۱۳)
الله نواز خان په المان کې وزير مختار مقرر سو (حوت ۱۳)
محمد اکبر خان په روما کې افغاني وزير مختار سو (حوت ۱۳)
غلام يحيي خان د خارجه وزارت لومړي معين د طب مستقل رئيس سو (حوت ۱۳)
محمد صادق خان مجد دی په مصر کې افغاني وزير په حجاز کې هم وزير مختار سو (حوت ۱۳)
افغانستان د جامعه ملل د بنجو د خر خولو دانسداد په مجاهده کې شامل سو (حوت ۱۳)
کابل او مزار شريف په تيلفون سره ونښلول سو (حوت ۱۳)
د ۱۳۱۳ ش کال مالي وار دات ۱۲۰ مليو نه مصارف ۱۶۱ مليونه کسر ۴۱ مليونه افغاني و .

د افغانستان ملکی تشکيلات په ۱۳۱۳ ش کال داسی و

ولایات	حکومات کلان	محلی حکومتونه	علاقه داری
۱- کابل	۳	۲۵	۳
۲- قندهار	۳	۱۷	۲۱
۳- هرات	۲	۸	۱۹
۴- مزار شريف	۱	۱۲	۱۳
۵- قطغن و بدخشان	۱	۱۷	۱۷
۶- سمت مشرقی	۱	۱۱	۱۰
۷- سمت جنوبی	۰	۵	۲۵
۸- سیمه	۰	۵	۶
۹- فراه	۰	۲	۶

په ۱۳۱۳ ش کال په افغانستان کې ۶۱۵۷ تنه مکتبونه وو، چې ۲۹۹ تنه یې په اکبر پوره کې (۱۲۷۹ ق) سرदार عبدالرحمن خان د سردار عبدالوهاب خان زوی چه عالم ، فکور او شاعر سړی و، په فراه کې وفات سو ۳۴ م ۱۳ ش ۵۳ ق او نورو کتابونو مؤلف په پيښور (ولادت یې ۱۲۸۹ ق) .

۱۳۱۴ ق

۱۹۳۵ م ۱۳۵۴ ق

صحيحه اود پست او تلگراف او تيلفون وزارتونه تا سيس سول، غلام يحيي خان وزير صحيحه ، او رحيم الله خان د پست او تلگراف او تيلفون وزير مقرر سو (جوزا ۱۴ جون ۳۵) .
د قندهار نهر سراج دهلمند له روده بيا جوړ او افتتاح سو (دوشنبه ۲۶ جوزا ۱۴ - جون ۳۵) .
عبدالرحيم خان د هرات نا ئب سالار وزير فوايد عامه سو، او پسر خای ئی غلام فاروق خان د هرات نا ئب الحکومه مقرر سو (۲۷ جوزا ۱۴-۳۵)
د قندهار په باباولی کې د پيښنا کارخانه افتتاح سو (سه شنبه ۱۷ سرطان ۱۴ - جولای ۳۵) .
د حاضرې اصولنامه نشر سو (۱۰ سرطان ۱۴) .
د تجارتي تقاوی او کوریري اصولنامې خپري سوی ۱۰ سرطان ۱۴ بڼاغلی محمد داؤد د قندهار ملکی او عسکری مشر قندهار ته راغی (جمعه ۲۷ سرطان ۱۴ - جولای ۳۵)
مفتی جزایری دمصر وزير مختار په کابل کې خپله اعتمادنامه وپاڼدی کړه (۱۴ ش) .
اسلطان احمد خان د افغانستان وزير مختار په قاهره کې مقرر سو (اسد ۱۴ - اگست ۳۵) .
محمد صادق خان مجد دی په جده دملي شورا اجلاس وپرانست سو (۸ جون ۳۵ جوزا ۱۴) .

د افغانستان او اتحاد جماهير شوروی تر منځ دمچخو دمبار زی موافقه نامه ۱۲ مادی فیض محمد خان خارجه وزير او ستارگ د شوروی سفیر امضا کړه . (۱۶ مئی ۳۵ ثور ۱۴) .
د امریکا لو مړی سفیر و هار نی بروگ کابل ته راغی (ثور ۱۴ مئی ۳۵) .
ملا محمد یعقوب فراهی د ملا محمد خان نورزی زوی عالم او مؤلف او شاعر په فراه کې وفات سو . (۱۳۱۴ ش ۵۴ ق) (ولادت یې ۱۲۸۴ ق) .
آثاریي : تذکره آتش فشان - گنج شهیدان - دیده یعقوب - حواشی پر اقلیدس .
هورنی بروک د امریکا لومړی وزير مختار، خپله اعتماد نامه تقدیم کړه . (۱۳ ثور ۱۴ - می ۳۵) .
د ایران نوی لومړی سفیر علی اکبر بهمن خپله اعتماد نامه تقدیم کړه (۱۸ ثور ۱۴ - می ۳۵) .
کرنل لارنس چی د افغانستان په اغتشاش ۱۳۰۷ ش کې لاس درلود په لندن کې مړ سو (۲۸ ثور ۱۴ مئی ۳۵) .
د کوئی لو په زلزله وسوه چې په جنوبی افغانستان کې هم اثر وکړه (جمعه ۹ جوزا ۱۴ جون ۳۵) .
دملي شورا اجلاس وپرانست سو (۸ جون ۳۵ جوزا ۱۴) .

ایران گله کمسیون په چخانسونور کی
 ختم سو (۲۵ سنبله ۱۵ ستمبر
 ۳۶) .
 په غزنه کی د حکیم سنایی د مزار
 تعمیر (۱۵ میزان ۸ اکتوبر ۳۶) .
 سر دار شاه محمود خان د حرب
 وزیر په مسکو کی (۲ میزان ۱۵ -
 ستمبر ۳۶)
 سردار محمد هاشم خان صدراعظم
 د علاج لپاره اروپا ته ولاړ (۱۹ میزان
 ۱۵ - ۱۴ اکتوبر ۳۶) د صدراعظم
 وکیل سردار شاه ولیخان و .
 د پست اصولنامه خپره سوه .
 (۷ میزان ۱۵) .
 د پښتو در سمیت او ملی ژبی
 والی فرمان صادر سو، چی
 مامورین ئی تر درو کالو زده کی
 (عقرب ۱۵ نومبر ۳۶) .
 د تابعیت اصولنامه خپره سوه .
 (۱۶ عقرب ۱۵) .
 سید عبدالله د خارجه وزارت
 عمره سی سیاسی مدیر په دریای آمو
 کی غرق سو (جمعه ۱۹ قوس ۱۵
 د سمبر ۳۶) .
 د شورای ملی د دریمی دوری
 لپاره د وکیلانو د انتخاب په شاهي
 اعلان سره امر وسو (۱۵ جلدی
 ۱۵ د سمبر ۳۶) .
 په ۱۳۱۵ ش کال په افغانستان
 کی ۹۲ مکتبو نهو، چی ۹۲۷۵ تنه
 شاگردان او ۳۰۹ تنه معلمان ئی
 لرل .
 د ۱۳۱۵ ش کال مالی واردات
 ۱۶۱ ملیونه مصارف هم ۱۶۱
 ملیونه افغانی و .

۱۳۱۵ ش
 ۱۹۳۶ م ۱۳۵۵ ق
 د امریکا سره د مؤدت معاهده
 (۲۶ مارچ ۵ حمل ۱۵) .
 د شوروی اتحاد سره عدم تعرض
 و تجارتی تړون (مارچ - ۱۲ حمل ۱۵)
 د شوروی نوی سفیر کویر سسکی
 اگریمان صادر سو (۱۵ حمل ۱۵ ش
 اپریل ۳۶) .
 د افغانی ۱۶ ورزش کارانو شمول
 د برلن په اولمپیک تو لنه کی (۱۶ حمل
 ۱۵ - اپریل) .
 شرکت سهامی ملی په بانک ملی
 تبدیل سو (۲ حمل مارچ) .
 دملکی او عسکری مامورینو په
 معاش کی زیاتوب (دوشنبه ۱۷ حمل
 ۱۵ - مارچ) .
 د پل خمی د نساجی شرکت
 تاسیس سو (۱۶ ثور ۱۵ می)
 په کابل کی د بنخو سناتو ریم
 افتتاح سو (۲۵ جوزا - ۱۵ - جون
 ۳۶) .
 د دوو خانو اصلو لنامه خپره سوه
 (۱۵ ثور ۱۵) .
 په قندهار کی دوپړو او بدلو
 کارخانه افتتاح سوه (۲۸ جوزا،
 ۱۵ - جون ۳۶) .
 په افغانستان کی لومړی قرآن شریف
 چاپ سو . (۱۰ سنبله ۱۵ -
 ستمبر ۳۶) .
 د کابل پو هنتون د طب دپو هنخی
 ته داب په علی آباد کی کښیښول سو
 (۲۴ سنبله ۱۵ - ستمبر ۳۶)
 د هلمند د اوبو په باب کی دافغان

(قوس ۱۴ - د سمبر ۳۵) .
 د لوگر د سرخاب دم جوړ سو،
 چی دری لکه جریبه مڅکه اوبوی
 (۱۹ قوس ۱۴ - د سمبر ۳۵) .
 ۱۹۳۶ م ۱۳۱۴ ش ۱۳۵۴ ق
 جاپان ته د لوړو تحصیلا تو لپاره
 یوه ډله محصلان وا ستول سوه
 (جدی ۱۴ جنوری ۳۶) .
 د جو هری رنگو نو د راوړلو
 اصولنامه خپره سوه . (۲۵ جدی ۱۴) .
 سردار علی شاه خان د قندهار
 عسکری او ملکی امر مقرر سو
 (۲۶ جدی ۱۴ جنوری ۳۶) .
 عبد الصمد خان په روما کی د
 افغانستان وزیر مختار مقرر سو .
 (۲۴ دلو ۱۴) .
 په قندهار کی دوپړو د سوداگری
 لپاره دوطن شرکت تاسیس سو .
 (حوت ۱۴ - مارچ) .
 د خارجی اتباعو د استعمال
 اصولنامه خپره سوه (۱۱ حوت ۱۴) .
 سپه سالار شاه محمود خان د حرب
 وزیر، د علاج لپاره اروپا ته ولاړ، او
 سردار شاه ولیخان د حرب د وزارت
 کفیل سو (۸ حوت ۱۴ مارچ)
 د ۱۳۱۴ ش کال مالی واردات
 ۱۲۱ ملیونه مصارف ۱۳۴ ملیونه کسر
 ۱۳ ملیونه افغانی و .
 په ۱۳۱۴ ش کال ۵۰ مکتبونه په
 افغانستان کی و چی ۶۱۸۶ تنه
 شاگردان او ۲۰۹ تنه معلمان
 بی لرل .

محمد انور خان نایب سالار د حرب
 د وزارت معاون سو . (اسد ۱۴ -
 اگست ۳۵) .
 د قندهار ادبی انجمن کابیل ته
 نقل کی سو، (اسد ۱۴ - اگست ۳۵)
 د قندهار دنوی بنار ودانی جوړی سوی
 (سنبله ۱۴ ستمبر ۳۵) .
 انگریزانو ته دمو مندو قبیلو
 ولاړیدل . (ستمبر ۳۵ میزان ۱۴) .
 له گمرک څخه د دیپلو ماسی
 مالونو او بگاژونو د معافی اصولنامه
 (۱۲ میزان ۱۴) .
 د انگلیسی لښکرو پر موندو باندي
 حملی وکړی، اود افغانستان اخبار
 و خپل تشویش وښو، که انگلیسی
 لښکر ځانونه د پیررنه برید ته را
 رسوی دابه د افغانستان لپاره **خطرو**
 ته به سرحدی قبیلو کی به عام **غاو**
 بوزته سی (میزان ۱۴ - ستمبر ۳۵)
 د ایران خارجه وزیر کاظمی دهنه
 او قندهار له خوا کابل ته د سیاسی
 مذاکراتو لپاره په دو ستانه سفر
 ردغلی (۱۶ عقرب ۱۴ ، نومبر ۳۵)
 دبی وزلو دروزنی اصولنامه، اود
 عمومی گټو لپاره د استملک اصولنامه
 خپره سوه (۱۸ عقرب ۱۴) .
 کاغذی نوښونه د مالیی د وزارت
 له خوا خپاره سوه او اصولنامه یی
 هم خپره سوه (قوس ۱۴ د سمبر ۳۵)
 د جاپان سفارت په کابل کی جوړ
 سو (نومبر ۲۵ قوس ۱۴) .
 پرو فیسور غلام محمد خان مشهور
 نقاش په کابل کی و فات سو

۱۶ ش ۱۴ ستمبر ۳۷ م) .
 اړاقتصا دی تړون تر لسو نورو کلو
 پوری په انقره کی تجدید سو
 (۱۰ جدی ۱۶) .
 ۱۹۳۸ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۷ ق
 د کابل پوهنتون د طب د
 پوهنځی لومړی ډله محصلان راووتل
 (۱۵ جدی ۱۶ ش ۵ جنوری ۳۸) .
 د معارفو وزارت د پښتو درسی
 کتابونو په تالیف شرو وکړه (۲۰
 جدی ۱۶ ش ۱۰ جنوری ۳۸ م) .
 د کابل په ارگ کی کتابخانه
 تاسیس سو (۲ دلو ۱۶ ش ۲۱
 جنوری ۳۸ م) .
 د چک وردگ د بریښنا کار
 خانه جوړه سو (۱۹ دلو ۱۶
 فروری ۳۸) .
 محمد گل خان مومند د پښتو
 قاموس په کابل کی چاپ کړ
 (۱۳۱۶ ش) .
 د ۱۳۱۶ ش کال دولتی عایدات
 ۲۲۰ ملیونه اومصارف هم دغونډی و .
 د لوفت هڅو طیارو هفتگی
 الوتنی د کابل او برلن تر منځ
 شرو سوی (۱۳۱۶) .
 په ۱۳۱۶ کال په افغانستان کی
 ۱۵۰ مکتبونه و ، چی شاگردان ئی
 ۱۷۵۲۶ تنه او معلمان یی ۵۸۴
 تنه وو .

د افغانستان او برازیل د مؤدت
 معاهده په پاریس کی امضا سو .
 (۱۸ عقرب ۱۶) .
 د هند د تجارتی وکالت اداره
 په کابل کی جوړه سو (۱۵ عقرب
 ۱۶ ش ۸ نو مبر ۳۷ م) .
 عبدالشکور خان پخوانی قاضی
 القضاات په قنده هار کی وفات سو
 (۲۰ عقرب ۱۶ ش ۱۳ نومبر
 ۳۷ م) .
 د ابن سینا د ۹۰۰ کال تلینه په
 کابل کی وسوه (۲۰ عقرب ۱۶ ش
 ۱۳ نومبر ۳۷ م) .
 د ترنگزو حاجی صاحب په آزاد
 سرحد کی وفات سو (قوس ۱۶ ش
 نومبر ۳۷ م) .
 د بی سیم تلگراف دستگاہ په
 میمنه کی و درول سو (۱ قوس
 ۱۶ ش ۲۳ نومبر ۳۷) .
 په کابل کی شرکت اوراق افتتاح
 سو (جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .
 په کابل کی د میوی شرکت
 افتتاح سو (جدی ۱۶ ش د سمبر
 ۳۷) .
 د کونستنتین الکزند رویچ د
 شوروی لوی سفیر اگریمان صادر
 سو (۵ جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .
 د افغانستان او ترکیی د مؤدت

کی د افغانستان مختار وزیر سردار
 شاه ولیخان او عبدالصمد خان د
 روما وزیر مختار او سردار
 سید الله خان دشاهی فر قسی
 قومندان د افغانستان له خوا
 اشتراک وکی (۱۲ مئی ۳۷ م
 جوزا ۱۶) .
 د افغانستان - ایران - عراق
 ترکیی تر منځ د سعد آباد تړون
 امضا سو (۱۷ سرطان ۱۶ ش ۷
 جولائی ۳۷) .
 پښتو ټولنه په کابل کی
 افتتاح سو او انجمن ادبی ورسره
 گډ سو (سرطان ۱۶ جون ۳۷)
 په زرغون ښار او کټه وازکی
 ځنی قبایل ولاړ سول ، مگر زر
 مطیع سول (سنبله ۱۶ ش اگست
 ۳۷) .
 دالمان دنور ښار په جرگه
 کی عبدالمجید خان د مانی بانک
 رئیس او محمد احسان هوایی
 قومندان شرکت وکی (۸ میزان
 ۱۶ ش ۱ اکتوبر ۳۷ م) .
 پر پښتو ژبه باندي د وینا و
 ټولنه د فیض محمد خان وزیر
 خارجه په وینا د کابل په سینما کی
 افتتاح سو (۱۰ میزان ۱۳ - اکتو بر)
 شمیر احمد خان د دولت وزیر
 مقرر سو (۱۷ میزان ۲۰ اکتوبر)
 د شرقی اتفاق شورا په جینوا
 کی د سعد آباد د تړون د مملکتوبه
 گډون وسوه (۲۱ ستمبر ۳۷)
 د چکوسلواکیا سره د مؤدت
 معاهده لاس لیک سو (۲۰ میزان

د کابل د ۱۳۱۵ ار تزا قی مواد:
 ډوړه ۲۴۶۲ خرواره - غو پی
 ۳۳۰ - نری وریجی ۱۴۵۲ - پڼهی
 وریجی ۵۹۵ - مالگه ۸۸۴ - ماش
 ۱۵۲ کورت ۱۰۹ خرواره - پسونه
 ۱۶۵۱۵۹ . وزی ۲۱۰۲۸ غویی
 ۱۵۶۷ .
 میرزا سکندر نقاش د میرزارضا
 هروی نقاش شاگرد په هرات کی
 وفات سو . (۱۳۱۵ ش) .
 دمصر د وزیر مختار عبدالرحمن
 عزام اگریمان صادر سو (حسوت
 ۱۵ مارچ ۳۷) .
 ۱۳۱۶ ش .
 (۱۹۳۷ م ۱۳۵۶ ق) .
 یو ولس ترکیی منصبداران د
 عسکری چارو لپاره استخدام سول
 (۶ حمل ۱۶ ش ۲۷ مارچ ۳۷) .
 سردار احمد علی خان په تهران
 کی افغانی لوی سفیر او سردار
 محمد نعیم خان وزیر معارف سو
 (۱۷ حمل ۱۶ ش اپریل ۳۷) .
 د نفتو د استخراج لپاره د
 افغانستان او انلانہ اکسپلو ریشن
 شرکت تړون ۲۳ مادی (ثور ۱۶ ش
 اپریل ۳۷) .
 سردار محمد نعیم وزیر معارف
 د انجمن ادبی رئیس سو (۲۵
 جوزا ۱۶ ش مئی ۳۷) .
 د انگستان د پاد شاه د تاج
 اغو ستلو په جشن کی په پاریس

۱۳۱۷ ش .
 (۱۹۳۸ م ۱۳۵۷ ق) .
 د قره قلی انحصاری شرکت په کابل کی جوړ سو (۱۰ حمل ۱۷) .
 د بدخشان او پامير لار جوړول شرو سو (۱۰ حمل ۱۷) .
 دودانیو شرکت (۱ باگ) د افغانستان او چکو سلواکيا په گډه په کابل کی جوړ سو (۱۱ حمل) ۱۷ ش ۲ اپريل ۳۸) .
 دشوروی دولت د مزار او میمنی او هرات قونسل خانۍ او د افغانستان د تا شکند او مسر و قو نسلگری لغوسوی (۱۲ حمل ۱۷ ش ۱۳ اپريل ۳۸) .
 د جاپان سره د افغانستان تجارتي تړون و سو (۱۸ حمل ۱۷ ش ۹ اپريل ۳۸) .
 د شوروی اخبار داتور چی د افغانی سفارت یو غړی د روس او جاپان اختلاف تودوی رد سو، او افغانستان پردی خبره دشوروی دولت ته پرو تست وکی (۲۸ حمل ۱۷ ش ۲۸ اپريل ۳۸) .
 د قند جوړ ولو او پتور ولو انحصاری شرکت په کابل کی جوړ سو ، (۳۱ حمل ۱۷ ش اپريل ۳۸) .
 علامه اقبال د لاهور مشهور شاعر او پوهاند وفات او په لاهور کی ښخ سو، دده یروفات په ټول افغانستان کی تاسف و سو . (۳ ثور ۱۷ ش ۲۲ - اپريل ۳۸) .

دلته بند لار د جلال آباد پر خوا جوړه سو (۸ ثور ۱۷ ش اپريل ۳۸) .
 د خوشحال خان مکمل کلیات په قندهار کی عبدالحي حبيبي چاپ او خپور کی ء ۱۱۲۸ مخه (جوزا ۱۷ ش مئی ۳۸ م) .
 داکار د قندهار دملکی او عسکری مشر ښاغلی محمد داؤد په حمایت و سو .
 د افغانستان او شوروی تر منځ د دضرو خزندو د دفاع موافقت نامه په کابل کی امضا سو (۲۶ مئی ۳۸ جوزا ۱۳۱۷ ش) .
 دافغانستان هوايي قوا په خریداری سوو طیارو له ایتالیا - برتانيا څخه تقویه سول اود هوا بازی د زده کړی لپاره محصلان برتانيا - شو روی اتحاد - ایتا لیا ته واستول سو او ولسی هم رانیولی سوی دمی ۳۸ - جوزا ۱۷) .
 محمد علی خان قندهاری دافغانستان دشطرنج قهر مان سو (جوزا ۱۷ - جون ۳۸) .
 په شنوارو کی د محمد افضل عبدال خیل سرکوبی (۵ سرطان ۱۷ جولای ۳۸) .
 سعدي شامی او محمد علی چی له هنده د اغتشاش لپاره سلیسانخیلو ته راغلی و هند ته وتښتیدل ۱۰ سرطان ۱۷ جولای ۳۸ .
 د پښتو مستعجل دارالمعلمین په کابل کی جوړ سو . (۱۲ سرطان ۱۷ جولای ۳۸) .

د کوچی یاغیانوسرکوبی (سرطان ۱۷ جولای ۳۸) .
 دافغانستان اوترکیبی دموڈت معاهده تجدید سو (۲۴ جون سرطان ۱۷) .
 دتیلو داستخراج شرکت انلانسه اکسپلوریشن دخپله قرار داده څخه دځینو سیاسی چارو له سببه انکار وکی ء او خپله عذر نامه یی وړاندی کړه (۱۴ اسد ۱۷ ش ۶ اگست ۳۸) .
 د افغانستان او ایران د پست موافقه نامه په کابل کی امضا سو (۱۰ - اسد ۱۷ ش ۲ - اگست ۳۸) .
 عبدالرحیم خان دوزیر په رتبه د صدارت معاون او عبدالحسین خان دفوایدعامه وزیر او عبدالمجید خان دتجارت وزیر او میرزا محمد خاند مالیی وزیر سو (۲۳ سنبله ۱۷ ش ۱۴ ستمبر ۳۸) .
 باقر کاظمی د ایران لوی سفیر خپله اعتماد نامه وړا ندی کړه، (۲۵ سنبله ۱۷ ش ۱۶ ستمبر ۳۸) .
 د سیاسی علو مو یوه اکاډمی په کابل کی دوزارت معارف له خوا جوړه سو (۱۱ میزان ۱۷) .
 دافغانستان خارجه وزیر دانگلیس خارجه وزیر ته د فلسطین په باب دزیرمی تلگراف ولیږه (میزان ۱۷ اکتوبر ۳۸) .
 دهند خارچی سکرتر سراو بری متکاف کابل ته راغی ء ، پراقتصادی او سرحدی اقوامو اود فلسطین پر سرخپو ئی دافغانستان دخارجه وزیر سره خبری و کړی (میزان ۱۷ ش اکتوبر ۳۸ ش) .

غازی مصطفی کمال اتاترک په پنجنشنبه ۱۸ عقرب ۱۷ ش ۱۰ نومبر ۳۸ م په استانبول کی وفات سو او دده پاتا په افغانستان کی په ډیر افسوس واخیستله سو او په جنازه کی ئی سردار شاه ولیخان اشتراک وکی ء .
 سر دارفیض محمد خان په ترکیه کی افغانی لوی سفیر مقرر سو (۲۴ عقرب ۱۷ ش ۱۴ نو مبر ۳۸) .
 علی محمد خان وزیر خارجه سو (۵ قوس ۱۷ ش) .
 سلطان احمدخان په مسکو کی افغانی لوی سفیر سو (۸ قوس ۱۷ ش) .
 محمد قاسم خان دهرات نائب الحکومه سو . (۲۵ قوس ۱۷ ش) .
 ۱۹۳۹ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۸ ق
 ښاغلی محمد داؤد دسمت مشرقی دتنظیم رئیس سو (۱۰ جدی ۱۷ ش ۱۷ جنوری ۳۹) .
 په قند هار کی دعبد القادر خان څټک پښتو دیوان لومړی پلاد ښاغلی محمد داؤد په حمایت دعبد الحی حبيبي په تصحیح او اهتمام دمقدمی سره خپور سو .
 اته ملیونه افغانی دصنعتی پلان لپاره منظوری سوی، چی دپښی کرلو اود اودلو کارپرمخ بوزی (دلو ۱۷ ش ۱۱ فروری ۳۹) .
 دهامند داووبو دویشنی تړون دایران له سفیره سره په خارجه وزارت کی ترتیب سو (دلو ۱۷ فروری ۳۹) .

خپه افتتاح سوه (۱۲ جنوري ۴۰ جدی ۱۸) .
۱۹۴۰ م ۱۳۱۸ ش ۱۳۵۹ ق
 د ملي شورا د څلورمې دورې دوکيلانو د ټاکنې له پاره اعلان خپور سو (۱ دلو ۱۸) .
 د پښتو لومړی جيبی قاموس په قندهار کې د لعل محمد کاکړ او عبدالحی حبيبي له خوا چاپ او خپور سو (دلو ۱۸ م).
 ۱۳۱۸ ش کال دولتي واد دات ۱۶۷ مليونه مصارف ۲۰۰ مليونه کسر ۳۳ مليونه افغانی و .
 په ۱۳۱۸ ش کال په افغانستان کې ۳۱۲ مکتبونه او ۵۰ زره شاگردان او ۱۵۰۷ تنه معلمانو وو .
 په دغه کال د افغانستان د قره قل تجارت له امریکا سره شروسو، چې گرده صاد رات ۶۰۸، ۱۷۱۱ ډالره وه .
 محمد عبیدالله خان افغان دهند د پښتنو تاریخ (یادگار سلف) په ډهلی کې چاپ کي (۱۸ ش).
 میرزا محمدجان دمیرزا سعیداحمد زوی دکابل شاعر او محاسب او خطاط په عاشقان وعارفان کې ښځ سو (۱۸ ش) ده دامیر شیرعلی خان دولیعهده په تبریک کې هم یوه قصیده ویلې وه ۱۲۹۰ ق .

غلام فاروق خان د داخله وزارت وکیل سو (۱ میزان ۱۸ ش ۲۳ ستمبر ۳۹)
 محمد اسماعیل خان دکابل والی سو (۱ میزان ۱۸ ش)
 په ۱۳۱۸ کال دغه اصول نامی خپری سوی :
 (۱) ترمونو او ولو لاندی کیدونکو مخکو د خرڅولو اصول نامه ۲۲ میزان (۲) د ښاروالیو دمحصو لاتواصولنامه ۱۰ قوس
 (۳) د پاسپورت اصول نامه .
 عسکری قوا ښه تجهیز سول (۳ اکتوبر ۱۹ میزان ۱۸)
د پښتو لومړی مفصل گرامر په کابل کې دمحمد اعظم ایازی له قلمه پښتو ټولنی چاپ کي (عقرب ۱۸ ش نومبر ۳۹ م)
 آقای سهیلی دایران لوی سفیر په کابل کې مقرر سو، (۴ عقرب ۱۸ ش ۱۸ اکتوبر ۳۹) .
 په کابل کې د سید جمال الدین افغان دسلمی تلینی مراسم اجرا سول (قوس ۱۸ ش ۹ دسمبر ۳۹) .
 په کابل کې وزارت معادن تاسیس او رحیم الله خان پی وزیر مقرر سو (۱۶ قوس ۱۸ ش دسمبر ۳۹) .
 د مطبوعاتو مستقل ریاست په کابل کې جوړ او صلاح الدین سلجوقی پی په کابینه کې مستقل رئیس سو، (۴ جدی ۱۸ ش ۲۶ دسمبر ۳۹) .
 د عسکری مکلفیت قانون نافذ سو (۱۲ جنوری ۴۰ جدی ۱۸) .
 دکابل رادیو ۲۰ کیلوواته منځنی

د تړون په مجلس کې د شمول لپاره تهران ته ولاړ (۱۳ حمل ۱۸) شمیر محمد خان ناشر د قطغن او بدخشان نائب الحکومه په کابل کې وفات سو (۲۸ حمل ۱۸ ش ۱۱ اپریل ۳۹) .
 د قندوز دنیلو کښلو فابریکه افتتاح سوه چی هره ورځ پنځلس زره کیلو کالکی کاروی (۱۰ ثور ۱۸ ش امی ۳۹)
 په کابل کې د عمران شرکت جوړ سو (۱۸ سرطان ۱۸ ش ۱۱ جولائی ۳۹ م)
 دافغانو نستان او هالیند د مودت معاهده (۲۶ جولائی ۳۹ م ۲ اسد ۱۸)
 دافغانو نستان او المان د تجارتي میا دلاتو او تادیاتو تړون (۱۰ اسد ۱۸ ش ۳ اگست ۳۹) .
 ملا پاینده محمدچی دهی د استاد په نامه مشهور اود ملا نجم الدین مرحوم خلیفه و په کابل کې وفات سو (۲۰ اسد ۱۸ ش اگست ۳۹) .
 سر دار علی شاه خان د قندهار هار ملکی او عسکری مشر مقرر سو (۹ سنبله ۱۸ ش ۲ ستمبر ۳۹)
 په شاهي فرمان په دوهم عمومی جنگ کې دافغانو نستان کامله بیطرفی اعلان سوه (۱۳ سنبله ۱۸ ش ۶ ستمبر ۳۹)
 سر دار محمد نعیم خان وزیر معارف د صدارت عظمی معاون مقرر سو (۱۳ سنبله ۱۸) .

چی وروسته ملی شورا هغه رد کي دسیاسی علومو اکا ډیمی د حقوقو په فاکولته تبدیل سوه (۸ حوت ۱۷ ش ۲۴ فروری ۳۹) .
 د ۱۳۱۷ ش کال دولتی واد دات ۱۷۳ مليونه مصارف ۱۶۳ ملیو نه سپمالس ملیونه وه .
 په ۱۳۱۷ ش کال په افغانو نستان کې ۲۲۸ مکتبونه و، چی ۱۸۸۷۷ شاگردان او ۸۳۳ معلمان پی لرل .
۱۳۱۸ ش (۱۹۳۹ م ۱۳۵۹ ق)
 د افغانو نستان لوی سفیر سردار شاولیخان له پاریسه کابل ته راغی (۵ حمل ۱۸ ش ۲۶ مارچ ۳۹) .
 په زمیندور کې محمد افضل خان علی زی یاغی او ونیول سو (۱ حمل ۱۸ ش ۲۱ مارچ ۳۹)
 محمد نوروز خان په ایران کې افغانی لوی سفیر او احمد علی خان په لندن کې وزیر مختار او ذوالفقار خان په جاپان کې وزیر مختار مقرر سول (۱۰ حمل ۱۸ ش ۱ اپریل ۳۹)
 د تجارت دوزارت نوم په ملی اقتصاد بدل سو (۱۵ حمل ۱۸ ش ۱۵ اپریل ۳۹)
 د عراق د پاچا امیر غازی دمړینی تعزیت په کابل کې (۲۰ حمل ۱۸ ش ۲۰ اپریل ۳۹)
 سر دار احمد شاه خان وزیر دربار نایران دولیعهده دواده په مراسمو کې گهون وکي (۲۰ حمل ۱۸) وزیر خارجه علی محمدخان دسعدآباد

۱۳۱۹ ش
۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق

ملا محمد يوسف هراتي دقندهار سابقه دار معلم په گرشک کي وفات سو (حمل ۱۹ مارچ ۴۰)
دافغان نستان بانک اساس نامه خپره سو (۵ جوزا)
دتجارت داطاقو اصو لنامه خپره سو (۵ جوزا)

د ۱۳۱۹ ش کال دولتي واردات ۱۴۸ ميليونه مصارف ۱۷۲ مليو نه کسر ۲۴ ميليونه افغاني و.
په ۱۳۱۹ ش کال په افغان نستان کي ۳۲۴ مکتبونه ۶۰ زره شاگردان نو ۱۹۹۰ تنه معلمان وو.

په دغه کال دقره قلي صادرات ۳۵۴، ۶۷۴، ۴ دالر و ور سيده. ميرزا خداداد ثاقب دمزار شريف فارسي شاعر وفات سو (یکشنبې ۱۳ ذی الحجې ۱۳۵۹ ق).

ميرزا محمد اسحاق زرین قلم دغوټ الدين زوی دکابل خطا ط وفات سو (۱۹ ش)

داحمد شاه ابدالي پښتو ديوان د عبد الحی حبيبي په ترتيب او اهتمام پښتو ټولني چاپ کي (کابل)

۱۳۲۰ ش

(۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق)

دچک وردگ دبريښنا کار خانه چي په ۱۳۱۶ ش کال شرو سو وه بريښنا يي ۴۴ زره ولته کابل ته جاري سو (حمل ۲۰).

دبوري اووقند اونساجي شرکتونه جوړسول (مئي ۴۰- جوزا ۲۰ ش).

د افغانستان او شور وی اتحاد تجارتي قرار داد (۲۹ جولایي ۴۰ اسد ۲۰).

دافغانستان تاريخ په دوه ټوکه کي زرمخه په فارسي ژبه داحمدعلي کهزاد تالیف چاپ اود تاريخ ټولني خپور کي، له قبل التاريخ څخه بيا د اسلام تر راتگه .

۱۹۴۱ م ۱۳۲۰ ش ۱۳۶۰ ق

اقتصادی پلان اعلان سو چي په ۵ کالو کي به افغانستان ۵۰ فيصده خپل دلباس اړتيا او ۸۰ فيصده به دبوري اړتيا پوره کوي (جنوري ۴۱ جدی- ۲۰).

ژو زف هاکن فرانسوي مستشرق چي له ۱۹۲۴م څخه يي په افغانستان کي تاريخي تحقيقات کړي وو ، داسپانيا دشمال غرب په درياب کي

په کښتۍ کي ډوب سو (۲۴ فروري ۴۱ حوت ۲۰).

دپښتو جيبی قاموس (لس زره لغتونه) دمحمد اعظم ابازي تالیف،

پښتو ټولني چاپ کي (کابل).
دعسکري مکلفيت نوی اصولنامه خپره سو (۱۴ میزان ۲۰).

د ۱۳۲۰ ش کال دولتي واردات ۱۶۱ ميليونه مصارف ۱۶۶ مليو نه کسر (۵) ميليونه افغاني و .

د ۱۳۲۰ ش کال افغانستان ۳۳۱ مکتبونه ۶۴ زره شاگردان ۲۱۹۰ تنه معلمان درلودل .

۱۹۴۱ م ۱۳۶۱ ق

افغان نستان خپله بيطرفی به دوهم جهاني جنگ کي بيا تاييد کړه (۲۸ جولایي ۴۱ سرطان ۲۱)

افغان نستان دبړ تانيا او شوروي اتحاد په غو بنسټه جر منيان او ايتالو يان له مملکته وايستل (۱۹ اکتو بر ۴۱ میزان ۲۱)

حاجي ولي محمد مخلص دسلطان محمد زوی دقند هار تکړه نقاد پښتو شاعر هلته ۶۲ کلن وفات سو (۳ دلو ۲۱) (ولادت ئي قند هار ۱۲۵۹ ش)

شيخ محمد رضا هروي خطاط نقاش، منجم، مورخ او شاعر په کابل کي وفات سو. (۱۵ صفر ۶۱ ق)

دپښتانه شعراء لو مړي ټوک د عبد الحی حبيبي تالیف دپښتو ټولني له خوا په کابل کي چاپ سو. په ۱۳۲۰ کال دغه اصو لنامي خبري سوي :

- (۱) دتجارت اصو لنامه ۳۰ جوزا
- (۲) دتجارت دثبت اصو لنامه ۳۰ جوزا
- (۳) دتجارتی دفتر ونو اصو لنامه ۸ سرطان

- (۴) ددلالی اصو لنامه ۲۳ سرطان .
- (۵) دافلاس او ډيوالی توب اصو لنامه ۱۵ قوس.

د ۱۳۲۱ ش کال دولتي واردات ۱۰۳ ميليونه مصارف ۱۶۳ مليو نه کسر ۶۰ ميليونه افغاني و .

په ۱۳۲۱ ش کال افغانستان ۳۴۲ مکتبونه ۷۲۲۰۳ شا گردان او ۲۵۴۸ تنه معلمان لرل .

۱۳۲۲ ش

(۱۹۴۳ م ۱۳۶۲ ق)

قاری عبد الله ملك الشعراء د حافظ قطب الدين زوی په کابل کي ۷۵ کلن مړ او بنخ سو (جمعه ۹ ثور ۲۲) ولادت ئي کابل ۱۲۸۸ ش و .

دافغان نستان قو نسلگری په نيويارک کي افتتاح سو (۱۵ مئي ۴۳ م) د افغانستان لومړی وزير مختار عبد الحسين عزيز خپله اعتماد نامه دامريکا رئيس جمهور ته وړاندی کړه (۵ جون ۴۳ جوزا ۲۲) .

د ۱۳۲۲ ش کال دولتي واردات ۱۱۷ ميليونه مصارف ۱۸۰ ميليونه کسر ۶۳ ميليونه افغاني و .

په ۱۳۲۲ کال ټول د قره قلي صادرات ۸۳۹، ۰۸۳، ۸ دالر قيمت وه.

سرا وړل ستين مشهور انگليسي مستشرق او پوهاند په کابل کي مړ او بنخ سو (سه شنبه ۲ عقرب ۲۶ اکتوبر ۴۳)

دسعد آباد تړون تر پنځو کالو وروسته پخپله تجديد سو (۲۸ دسمبر ۴۳ قوس ۲۲)

په ۱۳۲۲ ش افغان نستان په ۳۵۳ مکتبو کي ۱۲۶، ۸۴ تنه شا گردان او ۲۴۵۴ معلمان لرل .

دلوی احمد شاه بابا شرح حال دمير غلام محمد غبار تالیف په کابل کي په فارسي چاپ سو ۳۵۲ مخه.

۱۹۴۴ م ۱۳۲۲ ش

د افغانستان او چين دمودت معا هده لاسليک سو (۵ مارچ حوت ۲۲)

۱۳۲۳ش

(۱۹۴۴ م ۱۳۶۴ ق)

دهرات لوی مسجد نوی تر میم
او تزئین سو.

د پښتو شاعر عبد العلی اخندزاده
خالوزی کاکړی دملا عبد الخالق زوی
دملا عبدالرحمن لمسی په ۱۹۳۰ م
دخان قلات قاضی القضاة، په
۱۶ شوال ۶۴ ق د پښین په خالوزو
کی وفات او بنخ سو (ولادت ئی
خالو زی ۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق)

میر سید عالم محمد دامیر سید
عبد الاحد زوی د بخارا پخوانی پاچا
په کابل کی ۶۴ کلن وفات او په
شهادی صا لحین کی بنخ سو
(شنبه ۵ جمادی الاولی ۶۳ ق ۹ ثور
۲۳) دده جلوس په بخارا کی
۱۳۲۹ ق.

میر محمد علی آزاد د قاضی میر
محمد حسن زوی د فارسی شاعر او
منشی او مولف په کابل کی وفات
سو (پنجشنبه ۲۰ ذیحجه ۶۳ ق
۱۵ قوس ۲۳) دده ولادت په بالاحصار

کی رمضان ۱۲۹۵ ق.

د سید جمال الدین افغانی تابوت
له استانبوله کابل ته را وړل سو
او په پوهنتون کی بنخ سو (یکشنبه
۱۰ جدی ۲۳)

پته خزانه د پښتو تذکره شعراء د
محمد هوتک تالیف (۱۱۴۲ ق) د
عبد الحی حبیبی په اهتمام کشف
او له کابل په چاپ او نشر سو
(۲۳ ش)

د عبد الرؤف پینوا تالیف پښتني
میر منی په کابل کی چاپ سو.
د ۱۳۲۳ ش کال دولتی واردات
۲۱۹ ملیونه مصارف ۱۶۷ ملیو نه
سپما ۵۲ ملیونه وه.

په ۱۳۲۳ ش کال د افغانستان
په ۳۴۸ مکتبو کی ۸۷،۵۳۹ تنه
شاگردان او ۲۵۲۲ تنه معلمان لرل.
د ۱۳۲۳ کال ټول دقره قلی صا درات
۱،۹۱۰،۰۱۹ پو سته په
دده ولادت په بالاحصار

۱۳۲۴ ش

(۱۹۴۵ م ۱۳۶۵ ق)

د پښتو ادبیاتو تاریخ لو مری
ټوک د عبدالحی حبیبی په قلم له
کابل په چاپ سو.

دوهم ټوک ئی په ۱۳۴۲ ش کال
په کابل کی چاپ سو دی ء .

حاجی اسماعیل سیاه د اخوند
ملا عبد الاحد نوروزی هروی زوی،
ظریف او ناقد شاعر (متخلص په
گوزک) د فارسی دیوان خاوند په
هرات کی وفات سو (۱۰ عقرب
۲۴ ش ۲۶ ذی قعدة ۶۴ ق)

د ده ولادت په کرخ کی ۱۲۷۲ ق و.
غلام جیلانی اعظمی د خوشدل خان
پو پلزی زوی شاعر او لیکوال په
کابل کی مې سو (سه شنبه ۲۶ قوس
۲۴ ش ۱۳ محرم ۶۵ ق) د ده
ولادت : ۱۳۱۶ ق.

د ادبیاتو فاکولته د معارفو د
وزارت له خوا جوړه سو او لومړی
رئیس یی عبد الحی حبیبی وټاکل
سو.

د ۱۳۲۴ ش کال دولتی واردات
۲۲۶ ملیونه مصارف ۲۲۹ ملیو نه
اودری ملیونه افغانی کسر دی .

په ۱۳۲۴ ش کال افغانستان په
۳۴۶ مکتبو کی ۹۳،۲۷۹ تنه شاگردان
او ۲۵۴۶ معلمان لرل.

په دغه کال ټول دقره قلی صادرات

۳،۴۰۶،۳۷۵ پو سته په

۲۷،۰۲۱،۱۳۴ ډالره وه.

په ټول افغانستان کی ۷۶۶۶
حقوقی او ۶۱۱۳ جزائی دعاوی په
محکمو کی فیصله سوی وی.

په ۱۳۲۴ کال دغه اصلو لنا می
نشر سوی :

(۱) دخارجی اتباعو دمسا فرت او
هستو گنی اصلو لنا مه ۱۷ دلو
(۲) دملکی مامورینو او متقاعدینو
اصلو لنا مه ۱۴ قوس

(۳) دابتدایی او مرفعی او تمیزد
دعوا گانو دمیعاد ټاکنه ۲۷ سنبله
(۴) دملی صنعتی مؤسسو دکار او
کارگرانو اصلو لنا مه ۲۴ جدی.

۱۳۲۵ ش

(۱۹۴۶ م ۱۳۶۷ ق)

دافغانستان او شوروی اتحاد

سر حدی موافقت نامه د سر دار
سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر

او مولوتف وزیر خارجه له خوا په
مسکو کی (۵ ماری او یو پروتوکول
امضاء سو (۱۳ جون ۴۶ جوزا
۲۵)

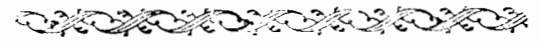
سر دار محمد هاشم خان صدراعظم
دنارغی په سبب استعفاء وکړه او
پرځای ئی سپه سالار شاه محمود خان

صدراعظم سو (۹مئی ۴۶ جوزا ۲۵۱۱)
 ایران سره هرايي موافقه وسوه
 (۲۶ میزان ۲۵)
 پهملل متحدکي دافغانستان لومړي
 نماينده عبدالحسين خان شامل سو
 (۱۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
 دملل متحد عامي غونډې دافغانستان
 گډون په هغه موسسه کي وما نه
 (۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
 عبد الرحيم خان دعامو گټو وزير
 دحکومت دمخالفت په تور ونيول سو
 (۲۹ جنوري ۴۶ جدي ۲۵)
 دکابل پوهنتون دطب او حقوقو او
 ادبياتو دفاکو لټو په شمول جوړ سو
 (۲۵ ش)
 په ۱۳۲۵ کال دغه اصول لنامي
 خپري سوي .
 ۱- دعايدانو دمالياتواصول لنامه
 ۲- د حکومت د اداري چارو د
 عمومي تفتيش اصولنامه ۱۰ نور .
 ۳- دملکي مامورينو دمحاكمي اود
 محکمو دتشکيل اصول ۷ جوزا .
 په ۱۳۲۵ کال ټوله دافغانستان
 ساتلي طلاوي دنيويا رک په فدرال
 بانک کي (۹۳۷،۷۶۷) او نسه طلا
 په (۷۶۳، ۲۳۵، ۴۳۵) افغانني قيمت
 وه اوهم (۱۸۶۹۴۵) مسکوکي
 طلاوي په (۵۱۸۰۶۵۰) گرمه وزن
 او (۵۱۲۵۶۴۷۳۵) افغانني قيمت
 موجودي وي .
 په ۱۳۲۵ کال ټول د قره قلي
 صادرات ۱،۵۹۸،۲۸۹ پوسټه په
 ۴۲۲، ۱۹۸، ۲۱ ډالر وه .
 په ۱۳۲۵ کال افغانستان په
 ۳۲۹ مکتبوکي ۳۴۴، ۹۳ شاگردان
 او ۲۶۷۷ تنه معلمان درلودل .

د ۱۳۲۵ ش کال گرده دولتي
 عايدات ۳۲۸ مليونه مصارف ۳۴۴
 مليونه اوکسر ۶ مليونه افغانني وي .
 په ۱۳۲۵ کال دافغانستان ځيني
 احصائيي :
 پوسټه خاني : ۲۳۶ پياده رو ۴۲
 موټر رو .
 محکمي :
 ۱ تميز + ۱۰ مرافعي + ۱۶۱
 ابتدائي = گرده ۱۷۲ .
 مالي دواير : ۷ مستوفيه + ۳
 سر بنټه داري + ۱۶۶ کنټرولي
 اداري = گرانه ۱۸۴ .
 پښتو ملکي کور سونه : گرده
 ۴۴۶، معلماني ۲۰۹- زده کوونکي
 ۱۳۳۸۰ .
 نشر الصوت : يوبرود کاسټنگ
 ناشر الصوت ۱۳- تر احصائيي لاندی
 شخصي راډيو گاني ۳۶۲۰ .
 دنخي کار خانو محصول :
 ۷۲۴، ۶۹۳، ۱۰ متره ټوکر او ۲۸۰۲۱
 کلچي صابون .
 دکابل نقلیات: ۳۸۷۵ بایسکله
 ۸۶۲ تیز رفتار موټرونه، ۱۳۲۱ لاری
 ۷۵۱ گاډي، ټوله دکراچيو او موټر
 سايکل سره = ۶۸۲۵ .
 دکابل حيوانات: ۷۶۷، ۳،۸۸۰
 دزراعت دائري : ولايات ۹ + امتحاني
 قوريه ۲ + سيروم سازي ۱ + د
 خارويو روزنه ۱ + دکرنی ازموينت
 ځايونه ۴ = ټول ۱۷ .
 دکابل وداني : کورونه ۹۵۰۰
 سرايونه ۱۱۲- دکا نونه ۵۴۶۲ -
 حمامونه ۲۷- يخدان ۱۵
 داوبو نلونو نه ۱۵۲ کيلو متره -
 مسجدونه ۲۰۰ .

معادن : دتالقان مالگه ۱،۱۳۲،۸۶۴
 سيره- دانلدخوي مالگه ۱،۲۰۹،۶۷۲
 سيره- دهرات دغو ريان مالگه
 ۸۴۶،۲۹۴ سيره- دتاشقرغان مالگه
 ۱۱۳،۲۸۱ سيره- دقندهار مالگه
 ۱۲۰،۰۰۰ سره- دغو ر بند مالگه
 ۴۴۰۰ سيره مساوي ټوله ۳،۴۲۶،۵۱۱
 سيره - ډيرين سکاره (۱۷۶۸۸)
 دحکو متواداري: نائب الحکو مگي
 ۷ اعلي حکام ۳ لوي حاکمان ۲۲
 لومړني درجه حاکمان ۲۰ دوهمه
 درجه ۳۳- دريمه درجه ۳۸- خطر مه
 درجه ۴۱- علاقه داري ۱۴۲- ټوله
 ۳۰۶ .
 قضا: په ټول افغانستان کي ۲۴۷۵
 حقوقی او ۱۸۷۲ جزايي
 فيصلي سوي وي .

دکابل نفوس: چي دپوري کويون
 يي اخیستی دی (۱۰۶،۱۹۱) تنه .
 دخارجي ټوکر واردات :
 ۰،۲۸، ۹۴۸، ۹۱ متره .
 دامريکا اوږه: ۴۱۲، ۲۶۵ سيره
 دخارجي بوره: ۸۸۴، ۲۷۰ سيره
 روغتونوته: ۱۹۲، ۳۷۱ تنورجوع
 کپريده
 دکابل ښار دکانونه:
 دپوډي هوټلو نه ۳۵- سماوار چي
 ۱۵۱- کلچه پزي ۴۴- وريجي والا
 ۵۰- کبابي ۳۵- سابه والا ۳۵
 بالوده والا ۵۹- ميوه والا ۵۳-
 بقال ۴۰۸- ډوډي والا ۱۰۴- بنیة
 گر ۱۶۵- قناد ۱۵۱- عطار
 ۱۷۵- زرگر ۱۷۷- درملتو نونه- ۱۰

۱۳۲۶ ش .
(۱۹۴۷ م ۱۳۶۸ ق)

د افغانستان او شوروي دراديو تلگرافي معاهده ۱۶ مادي په کابل کي امضاء سوه (۱۳ اپريل ۴۷ حمل ۲۶) .

دافغانستان و فد تا شکند ته ورسيدی چی د شوروي مملکتته سره سرحدونه و ټاکي (۲۴ اپريل ۴۷م ثور ۲۶) .

څکه چی دهنډوستان ویش ومنل سو، نو افغانستان پرتانیا اود هند حکومت ته ولیکل، چی دافغانستان

ته سر حداتو تر ابا سینه پوری خلک پښتانه دی او ښایي چی دوی پخپله

دافیصله وکړي، چی آزاد پاتیري، که له افغانستان یا هندیا یا کستانه سره گډ پیری (۱۳ جون ۴۷ جوازا ۲۶) .

پرتانیا افغانستان ته جواب ورکي چی د ۱۹۲۱ کال په تړون کي سرحدونه منل سوی دی، نو څکه

هندو ستانیا نو ته دقدرت دانتقال په وخت کي باید افغانستان په شمال غربی سرحد کي هیڅ ډول

مداخله و نه کړي (۳ جولای ۴۷ سرطان ۲۶) .

افغانستان دپښتو نستان د خلکو دحقوقو مطالبه بیا پرتانیا ته وکړه (۱۰ جولای ۴۷ سرطان ۲۶) .

سردار شاه محمود خان صدراعظم لندن ته ولاړ (۲۶ جولای ۴۷ م اسد ۲۶) .

سردار شاه محمود خان نیویارک ته ورسیدي (۳ - اگست ۴۷ م اسد ۲۶) .

ایران په سیستان کي دهلمند د اوبو دلړوالي شکوه وکړه (۱۸ ستمبر ۴۷ م سنبله ۲۶) .

افغانستان دپښتنو په طرفداري دپاکستان دشاه امیندو پر خلاف دملل متحد غونډه کي رای ورکړه . (۳۰ ستمبر ۴۷ میزان ۲۶) .

د افغانستان او سویدن د مؤدت معاهده (۲۲ - اکتوبر ۴۷ م ۲۸ میزان ۲۶) .

نجیب الله خان دافغانستان نماینده دپښتونستان دخکلو دحقوقو منداکړه د پاکستان د مشرانو سره وکړه

(نومبر ۴۷ عقرب ۲۶) . دصافو او نورستانیانو د جنگ په بندو نه کي دعسکر و مداخله

(۲۹ نومبر قوس ۲۶) .
۱۹۴۸ م ۱۳۲۶ ش ۱۳۶۹ ق

عبد الحسین عزیز د افغانستان نماینده په کشمیر کانفرانس کي وغوښته چی دقبایلی سیمو پروضعیت

باندی د افغانستان سره مشوره رسي (۲۲ جنوری ۴۸ دلو ۲۶) .

په ۱۳۲۶ کال دغه اصولنا می خپری سوی .

- ۱- دترافیک اصول نامه ۱۷ سنبله .
- ۲- دښاروالیو اصول نامه ۱۰ سنبله .
- ۳- دعسکری جزا اصول نامه ۲ میزان .
- ۴- دعسکری محاکماتو اصول نامه

۱۳ میزان .

د ۱۳۲۶ ش کال دولتی واردات ۲۸۱ ملیونه او مصارف ۲۸۳ ملیونه کسر دوه ملیونه افغانی و .

په ۱۳۲۶ ش کال افغانستان په ۳۲۸ مکتبو کي ۹۸،۶۳۱ شاگردان او ۲۷۴۷ معلمان لرل .

په دغه کال ټول دقرقلی صادرات ۲،۴۱۶،۲۰۸ پوسته په ۲،۴۵۰،۹۹۷ ډالره وه .

دکابل صحی اداري: سناتوریم ۲ دکوچنو روغتون ۱- دښخو روغتون ۱

دبندیانو روغتون ۱ گرزنده روغتون ۲ عمومي روغتون نونه ۳- گرده ۲۱ شفاخاني: قندهار ۵- مزار ۶

عرات ۷ قطن ۸ مشرقی ۵ میمنه ۲ فراه ۲ بدخشان ۱ = گرده ۷ دکابل ښار ۲۱ مساوی گر ده ۶۷

۱۳۲۷ ش
۱۹۴۸ م ۱۳۶۹ ق

سردار محمد نعیم خان په اتانزونی کي دافغانستان لوی سفیر مقرر سو: (۱ اپریل ۴۸ حمل ۴۷ حمل ۲۷)

شاه عبدالله بدخشي د بدخشان د جرم د میسر محمد سید خان زوی چی لیکوال او

محقق سړی و په کابل کي په ۲۶ حمل ۱۳۲۷ ش وفات سو (ولادت نئی به جرم بدخشان کي ۱۳۳۰ ق)

محمد یحیی تادم میمنه وال د دیوان خاوند شاعر په میمنه کي

۷۹ کلن وفات سو (سه شنبه ۷ ثور ۲۷) .
سر گیلیس سکوانر په کابل کي

د بر تانیا سفیر سو (۲۳ اپریل ۴۸ ثور ۲۷) .

سردار فیض محمد خان په بر تانیا کي د افغانستان لوی سفیر سو (۶ می ۴۸ ثور ۲۷) .

دامریکا وزارت مختاری په کابل کي په لوی سفارت بدله سوه او لو مړی لوی سفیر ای-پالمیر

خیله اعتماد نامه وړاندی کړه (۵ جون ۴۸ جوزا ۲۷) .

افغانستان په راديو او مطبوعاتو کي د پښتونستان تحریک شروع کي او پاکستان خان عبدالغفار خان

بندی کي (۱۶ جون ۴۸ جوزا ۲۷) د افغان او شوروي اتحاد گډ

کمسیون د سرحداتو ټاکنه بشپړه کړه او موافقت نامه ئی امضا سوه (۲۹ ستمبر ۴۸ سنبله ۲۷) .

کسر شپږ ملیونه افغانی و . د ۱۳۲۷ ش کال دولتی واردت ۳۱۱ ملیونه مصارف ۳۱۷ ملیو نه

په ۱۳۲۷ ش کال په ۳۲۵ مکتبو کي ۶۶۰ ، ۹۸ شاگردان او ۲۷۵۸ معلمان وو .

په دغه کال گرده د قرقلی صادرات ۲۲،۶۰۵،۷۲۱ ډالره وه .

په دغه کال د مالگي واردات مالیه وزارت ته (۳۵۷ ، ۴۲۲ ، ۱) اود ډبرینو سکرو (۱۹۵ ، ۵۶۱)

افغانی وی .

په دغه کال کې د کابل د سینما گانو عایدات (۲۶۹ ، ۴۸۷ ، ۱) افغانی وی .

په دغه کال افغانستان له خارجه ۱۴۱،۳۵۱ پوری پوره ۵۴۴-۱۹۸۰ سیرره په (۳۹۶ ، ۴۶۵ ، ۴۱) افغانی را نیولی وه . او داخلی د بغلان پوره له ... ، ۳۲ ټینو لېږو څخه ۴۲،۶۸۳ پوری ۵۴۷،۲۴۵ سیره سوی وه .

درا پوواصو لنامه خپره سوره (۱۵اسد) داحمد تو کلی کتاب (روابط سیاسی ایران و افغانستان) له تهرانه چاپ سو (۲۷ش)

۱۳۲۸ ش

۱۹۴۹م (۱۳۷۰ق)

خارجه وزارت وویل چی دپاکستانی گورنر جنرال داخبره چی قبایلی سیمی دپاکستان نه جلا کیدونکی برخی دی دجنح ۱۹۴۸م له ویناسره مخا لفه ده (۲۴مارچ ۴۹م ۴ حمل ۲۸).

د افغانستان شارژ دافر په کراچی کې د وزیرستان پر بمباری بانسی دپاکستان حکومت ته غاوو کی (۲ اپریل ۴۹ حمل ۲۸) .

لويس ډر يفيوس په کابل کې دامريکا لوی سفیر سو (۲۰ اپریل ۴۹ ثور ۲۸) .

افغانستان پر سرحداتو پاندي د پاکستان خواته دگاديو تک رانگ عقيدکی (۴ جون).

افغانستانی طبارو پرمغلي بمباری

وکړه او ۲۲ تنه افغانان يرمه کړل اود افغانستان حکومت پردی واقعه سخت احتجاج وکی (۱۲ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

افریه گاردنر په کابل کې د برتانيا لوی سفیر سو (۲۰ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

فیض محمد خان دافغانستان لوی سفیر په لندن کې وویل، چی افغانستان به دپاکستان سره دخپلی شخړی د فیصلي لپاره د برتانيا کو مک وغوازی، مگر پاکستان وویل: چی به سرحدی صوبه کی دمخه د خلکو رایه اخيستله سویده ، اود داکار دپاکستان په داخلی چاروکی مداخله ده (جوزا ۲۸) .

د شورای ملی اومه دوره چی آزاده شور او بلله سوم افتتاح سوه (۳۰ جون ۴۹ سر طان ۲۸) . دپاکستان خارجو وزیر وویل : چی پاکستان به دافغانستان سره د اقتصادی همکاری خبری وکی، خود قبایلی سیمو مسئله به ردکی. (۱۱ جو لایی ۴۹ سر طان ۲۸) .

د افغانستان ملی شورا پورنه لین ردکی، اود پښتو نستان د خلکو جهادی دآزادی لپاره تاییدکی . (۲۶ جولایی ۴۹م اسد ۲۸) .

مولوی سیف الرحمن الکوزی د افغانستان قاضی عسکر ۱۱۰ کلن دپېښور دچار سدی په دوايه او مهتره کلی کې وفات او ښخ سو . (شنبه ۷ جمادی الاولی ۶۹ ق ۱۳۲۸ ش) .

د سوات والی میانگل عبدالودود

خپل زوی عبدالحق جهان زیب خپل جا نشین کی اود ریاست حکمرانی ور وسپارله سوه (۱۲ دسمبر ۴۹ قوس ۲۸) .

۱۹۵۰ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۷۱ ق

د افغانستان او هند دروغی او مؤدت معاهده وسوه (۴ جنوری ۵۰م ۱۴ جدی ۲۸)

افغانستان دچین دخلکو حکومت په رسمیت وپیژانده (۱۳ جنوری ۵۰م ۱۴ جدی ۲۸)

سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر خپله اعتماد نامه په مسکو کی د شوروی اتحاد مشر ته وپاندي کړه (۲۶ جنوری ۵۰م دلو ۲۸)

دافغانستان پاد شاه په رسمی میلستیا مصر ته ولاړ (۸ مارچ ۵۰م حوت ۲۸)

۱۹۴۹ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۶۹ ق

دمنهاج سراج جوز جانی دطبقات ناصری کامله نسخه دعبد الحی حبیبی په تعلیق او تحشیه په لاهور او کوته کی سنگی چاپ سوه .

دوهمه طبع ئی له کابله دوه ټوکه او مکمله ۱۹۶۳ ر ۱۹۶۴ م

د ۱۳۲۸ ش کال دولتی واردات ۳۲۹ ملیونه مصارف ۳۳۶ ملیونه او کسر اوه ملیونه افغانی و .

په ۱۳۲۸ ش کال په ۳۲۸ مکتبو کی ۹۵،۹۸۲ زده کوونکی او ۲۸۳۳ ښوونکی وو .

په دغه کال گرده دقره قلی صا درات ۱،۶۵۶،۶۱۶ پو سته په ۱۰،۴۳۷،۲۳۷ ډالره وه .

په دغه کال مالیه وزارت ته دمالکی عایدات (۲،۰۲۷،۹۲۰) اود ډبرینو

سکرو (۱،۱۶۰،۹۸۷) افغانی او د کابل د سینما گانو عایدات (۱،۶۵۵،۸۸۷) افغانی اود دولتی

علا کو عایدات (۱،۶۵۴،۳۸۹) افغانی اود گمرک محصول (۱۳۵،۹۲۲،۸۸۵) افغانی وی . او

افغانستان ته گرده (۲،۹۶۵،۹۰۷) گیلنه پتروول را وړل سوی وو .

دافغانستان بانک دارا ئی:

طلا ۵۱۲،۵۸۴،۹۵۵

نقره ۶۴،۵۶۸،۲۸۵

خارجه اسعار ۱۴۱،۷۸۳،۷۲۱

در لئی نوټ ۱۷۵،۹۳۷،۱۳۵

مسکو ک ۱،۳۸۶،۹۷۳

بانکی نوټ ۸۵،۳۹۶،۷۲۵

گرده (۶۵۷،۶۹۴، ۹۸۱) افغانی .

دافغانستان بودجه :

دمخکی او خاروو مالیه ۱۱۴ ملیونه د گمرک محصول ۱۵۰ رر

پر عایداتو مالیات ۳۵ رر

دبانکو گټی ۱۵ ملیونه

دو لئی انحصار رات ۱۶ رر

کا نونه او متفرقات ۶۰ رر

گرده عایدات ۳۹۰ رر

مصارف هم دغونی دی .

دافغانستان ډبرینا دپیدا اینست اندازه :

لورپتيا ۵۰ متره - اوږد والی
 ۵۳۰ متره - پسرور ۱۰ متره - ظرفیت
 یومليون جریب مکعب - د دم نس
 ۳۰۰، ۲۵ جریب - ددم داوبو اوږد
 والی ۱۸ کیلو متره - پسروری اوسط
 ۲ کیلو متره - مخککه تر اوبو لاندی
 ۴۸۰،۰۰۰ جریبه - دبرپښنا قوه
 ۶۴۰۰ کیلواټه .

د یونسف سره دسلو زرو ډالرو
 د امداد قرارداد د کوچنیانو دمړینی
 د اوبولو لپاره (۱۱ جولای یی ۵۰
 سرطان ۲۹) .

د افغانستان او اتحاد شوروی د
 څلورو کالو تجارتي قرارداد (۱۸
 جولای ۵ سرطان ۲۹) .

د افغانستان اوشرق اردن دمودت
 معاهده (۲ ستمبر ۵۰ م ۱۰ سنبله
 ۲۹ ش) .

د افغانستان او لبنان د مودت
 معاهده (۶ ستمبر ۵۰ م ۱۴ سنبله
 ۲۹ ش) ..

د افغانستان او سوریه دمودت
 معاهده (۱۲ اکتوبر ۵۰ م ۱۹ میزان
 ۲۹ ش) .

د سردار شاه محمود خان نوی
 کابینه داسی اعلان سوه : (۱۴ اکتوبر
 ۵ میزان ۲۹) .

ښاغلی محمد داؤد دحرب وزیر
 علی محمد خار جه و زییر -
 عبدالاحد داخله وزیر - محمد نوروز
 مالیه وزیر - میر سید قاسم عدلیه
 وزیر - عبدالمجید معارفو وزیر -
 میر محمد حیدر دملی اقتصاد وزیر

نفوس ۱۲ ملیو نه تخمین سوی
 دی .

په ۱۳۲۸ کال دغه اصو لنا می
 خبری سوی :

۱- نکاح اوسنتی اوواده اصولنا مه
 ۸ حمل .

۲- دپاتا مراسم ۲۸ حمل .

۳- دصنایعو دتشویق اصولنامه
 ۳۰ حمل .

۱۳۳۹ ش
 (۱۹۵۰ م ۱۳۷۱ ق)
د افغانستان پادشاه په رسمی
 میلمستیایران ته ولاړ (۲۷ مارچ
 ۷ حمل ۲۹) .

د افغانستان حکو مت وغوښتل
 چی د پاکستان د لوی سفارت غړی دی
 ددی ځای قوانین نه مانوی (۲۶ مارچ
 ۶ م ۲۹ حمل ۲۹) .

د افغانستان او شوروی د اجناسو
 د مبادلی موافقت نامه ۱۴ مادی
 امضاء سوه (۱۷ جولای یی ۵۰
 سرطان ۲۹) .

د متحدو ملتو د تخنیکي امداد ډله
 کابل ته راغله چی په انکشافی پلانو
 کی مشوره ورکی (۲۲ جون ۵۰
 سرطان ۲۹) .

جون ۱۹۵۰ - اپریل ۱۹۵۲ م
 جوزا ۱۳۲۹ - ۱۳۳۱ ش دقندهار
 په شمال شرقی ۴۰ کیلو متری
 دهله کی دارغند او پر رود یو ډم
 جوړ سو:

مربع میل څخه فقط پنځمه برخه آبی
 یاللمی کرل کیږی چه له هغه څخه
 ۱۹۱،۰۰۰ ټونه غنم ۱۲۸،۰۰۰
 ور بشی ۳۴۷،۰۰۰ جو اړ ۲۵،۰۰۰
 پنبه ۳۵،۰۰۰ قندی لبلبو ۲۵،۰۰۰
 ور یچی - ۱۸۹،۵۰۰ حبوبات -
 ۱۰۰،۰۰۰ ټونه میوی اخیسته کیږی .
 دافغا نستان واردات لکه کالی ،
 بوره، چای، دواوی، دځا نیات،
 ماشینونه ، موټرونه ، دبرپښناسامان
 د ودانی لوازم، لوښی، فلزات اونور
 تر ۳۰ زره ټونه .

څلور ملیونه کیلنه تیل .

ټول: ۵۰۰ تر ۶۰۰ ملیونه افغانی
 دکانی او مصنوعی مالگی پیدا یښت
 ۱۵ زره ټونه په لس ملیونه افغانی،
 کانی سکاره لس زره ټونه په لس
 ملیونه افغانی .

د افغانستان بانک سرمایه ۱،۱۸۲
 ملیونه .

د کاغذی نوټ خپرونه ۸۴۵
 د نیویارک په ریز رو بانک کی
 بشتونته (۷۶۷، ۹۳۷) اونس طلا .
 دکابل په خزانه کی (۶۵۰، ۵،۱۸۰
 گرامه)

بی سکی طلا او (۱۸۶۹۴۵)
 مسکوکه طلا .

او (۵۶۷،۰۰۰، ۶۴) مسکوک
 نقره .

دریز رو بانک د طلا قیمت :
 (۷۳۵ ، ۵۶۴ ، ۵۱۲) افغانی
 (د افغانستان بانک رسمی راپورټ
 ۱۳۲۸ ش) .

په ۱۳۲۸ ش کال د افغا نستان

د جبل سراج اوبه ۱۰۰۰۰ کلیواټه
 دچک وردگک اوبه ۳۳۰۰ زر
 دقند هار اوبه ۳۳۰ زر
 د هرات اوبه ۹۰ زر
 دیزلی ۱۵۰ کلیواټه
 د پغمان ۵۰ زر
 دپل خمزی ۴۸۰۰ زر
 د سروبی ۲۴،۰۰۰ زر

ټوله تخمیني دبر پښنا قوه (۳۴)
 زره کیلواټه .

دافغا نستان صادرات خارج ته:
 وچه میوه ۴۰ زره ټونه
 قیمت ۱۲۵ ملیونه افغانی
 لنده میوه ۱۵ زره ټونه
 قیمت ۴۵ ملیو نه افغانی
 عقاقیر او لرگی ۱۵ زره ټونه
 قیمت ۴۰ ملیو نه افغانی
 پنبه ۱۲ زره ټونه
 قیمت ۱۲ ملیو نه افغانی .

قره قلی اونور پوستونه ۲ ملیونه
 قیمت ۲۵۰ ملیو نه افغانی .
 وړی ۸ زره ټونه
 قیمت ۴۰ ملیو نه افغانی .
 غالی ۶۰ زره متر مربع
 قیمت ۷ ملیو نه افغانی .

نور مواد ، کولمی ، کمبلی،
 پوستین ، خرمن ۵ ملیونه افغانی .
 اودلی شیان شل ملیو نه افغانی .
 گرده صادرات : یولک ټونه او
 تخمیني قیمت ئی ۵۵۰ ملیونه افغانی
 دافغا نستان دمخکی له ۳۰۰،۰۰۰

غلام فاروق صبحيه وزير- محمد اکرم
 د فوايد عامه وزير- محمد نعيم دکانو
 وزير .
 له افغانستان نه يهود اسراييل
 نه لاپل (اکتوبر ۵ ميزان ۲۹).
 افغانستان د پاکستان د اتور ردکی
 چې په ۳۰ ستمبر ددی ځای قبایلي
 یا عسکری خلک تر سرحداتو تیر
 سویدی (۲۴ اکتوبر ۵ عقرب ۲۹).
 له اوومنارو څخه چې دهرات په
 مصلاکي پاته وی یوه ونړیده .
 (چهار شنبه ۱۸ دلو ۲۹) .
 ۱۹۵۱ م ۱۳۲۹ ش ۱۳۷۲ ق .
 د امریکا دمتحده ایالاتو سره
 دځنیکي مرستی قرارداد (۹ فروری
 ۵۱ حوت ۲۹) .
 جارج میریل د امریکا لوی سفیر
 کابل ته وټاکل سو (۱۹ مارچ ۵۱ م
 ۲۸ حوت ۲۹) .
 د ۱۳۲۹ ش کال دولتي واردات
 ۳۹۷ ملیونه مصارف هم دغوني و .
 په ۱۳۲۹ ش کال په ۳۳۴
 ښوونځي کی ۷۸۸، ۹۹ زده کوونکی
 او ۳۰۰۷ ښوونکی وو .
 په دغه کال کی گرده مالیات
 برعایدات ۲۴۹ ملیونه وه . دمخکو

شهر دار شاه محمود خان صدر اعظم
 امریکا ته په رسمي میلستیا ولاړ
 (۲۵ اپریل ۵۱ ثور ۳۰) .
 دملل متحده کومک دشمال دفتو
 دکشف لپاره (۲۸ مئی ۵۱ جزوا ۳۰)
 ۱۹۵۲ م ۱۳۳۰ - ۳۱ .
 صوفی عبدالحق بیتاب د عبد الاحد
 عطار زوی ته چې په ۱۳۰۶ ق دکابل
 په قصاب کوچه کی زیږیدلی و .
 د ملک الشعراء لقب ورکړ سو (۱۸ دلو
 ۳۰ ش) .
 سید صدیق گوهری د مزار شریف
 د سید عثمان زوی شاعر او خطاط او
 نقشبندی صوفی ۶۸ کلن په مدینه
 کی وفات او په جنت البقیع کی ښخ
 سو، (۳۰ ش) .
 د افغانستان د پښی تولیدات چې
 پخوا شپږ زره ټنه وو، اوس ۱۳ زره
 ټنر ته ورسیده .
 د ۱۳۳۰ ش کال واردات او مصارف
 ۲۸۸ ملیونه افغانی وی .
 په ۱۳۳۰ ش کال په ۳۹۷ نارینه
 مکتبو او ۱۱ د ښځو مکتبو کی
 ۹۳،۳۶۷ متعلمان او ۵۳۷۱ متعلمات
 او ۲۸۷۸ معلمان او ۲۵۰ معلمات وو .
 د ۱۳۳۰ کال تر پایه دافغانستان
 دقره قلی صادرات ۶۶۳ ، ۹۲۱

د پښی صادرات ۰۰۵ ټنه شو روی
 اتحاد ته - ۱۵۰۰ ټنه هند ته - ۱۰۰۰
 ټنه جرمني ته .

افغانستان د اتحاد شوروی هغه
 نوټه رد کړه، چې گوندی دملل متحده
 دتخنیکي امداد متخصصان دشوروی
 سرحدوته نزدی کوم فعالیتونه کوی
 (۲۳ ستمبر ۵۲ میزان ۳۱) .

امریکا دغڼو رانیولو لپاره یونیم
 ملیون ډالره پور افغانستان ته ورکی
 (۸ جنوری ۵۳ جدی ۳۱) .
 د هند سره هوايي موا فقت نامه
 وسوه (۶ دلو ۳۱ ش) .

سلطان احمد خان خارجه وزیر
 مقرر سو، او علی محمد خان یوازی
 دصدارت معاون پاته سو (۱۸ مارچ
 ۵۳ حوت ۳۱) .

د ۱۳۳۱ ش کال دولتي واردات
 ۵۴۶ ملیونه مصارف ۵۳۵ ملیونه
 افغانی کسر ۹ ملیونه افغانی
 په ۱۳۳۲ ش کال د نارینه وو
 ښوونځی ۵۲۸ دښځو ښوونځی ۱۷
 وو، چې په دغو کی ۶۲۲، ۹۹ تنه
 هلکان او ۲۶۳، ۶ نجونې وی، معلمان
 ۳۰۶۴ تنه وو ښځی ښوونکی یی ۲۸۷
 تنی وی .

۱۳۳۲ ش
(۱۹۵۳ م ۱۳۷۴ ق)

سر دار شاه محمود خان دناروغي به سبب له صدر ته استعفا وکړه او ښاغلي محمد داؤد ته دکابيني جوړولو فرمان صادر سو (۶ ستمبر ۵۳ سنبله ۳۲)

ښاغلي محمد داؤد خپله کابينه داسي اعلان کړه:

عالي محمد دصداارت عظمي معاون- محمد عارف ددفاع وزير- سر دار محمد نعيم خارجه وزير- عبد الملك دماليه وزير کفيل- عبد الحكيم د فوايد عامه وزير- عبدالمجيد د معارف وزير- غلام فاروق صحيه وزير- محمد يوسف دکانو وزير- شمس الدين مجروح دقبایلو مستقل رئيس- مير محمد يوسف دزراعت مستقل رئيس- صلاح الدين سلجوقی دمطبوعاتو مستقل رئيس.

سر دار محمد هاشم خان چی له ۱۹۲۹ څخه تر ۱۹۴۶ م پوری صدر اعظم و، په کابل کی وفات سو (۲۶ اکتوبر ۵۳ - ۳ عقرب ۲۲) د امریکا دصا دراتو- وار داتو بانک اتلس نیم ملیونه ډالره دهلمند د سیمي دانکشاف لپاره پور افغانستان ته ورکړی. (نومبر ۵۳ قوس ۳۲)

ښا غلی محمد داؤد صدراعظم ، پاکستان ته دامریکا عسکری امداد، دافغانستان دروغی اود ساتنی لپاره خطر ناک وگاڼه (۳۰ دسمبر ۵۳ جدی ۳۲)

دهلمند پر رود دکجکی لوی ډم جوړ سو (۵۳ م ۳۲ ش ۷۳ ق)

ظرفیت ئی ۶،۳۰۰،۰۰۰ جریب مکعب.

لوړتیا ۱۰۰ متره.

پنډوالی: لوړ ۱۰ متره، کښته ۲۰ متره.

د ډم نس: ۶۰،۰۰۰ جریبه.

د اوبو اوږد والی ۵۸ کیلو متره. تر اوبولاندی مخکی: ۵۵۰،۰۰۰ ایکړه.

میرزا میر آقا حسیني هروی خطاط دمیر محمد کاظم زوی په هرات کی وفات سو. (۲۲ سرطان ۳۲)

دپل خمري کار خانی ۱۵ زرو دوکو نوی ماشینونه پر کار سوه.

د گل بهار د او دلو کارخانه دگل بهار ۱۸۰۰ دستگاه هونه او ۶۰ زره دوکه لری.

او د کاله ۵۸۵۰ ټنه سپڼسي وریشی بشپړه سوه (اپریل ۵۳ حمل ۳۲).

۱۳۳۳ ش

۱۹۵۴ م ۱۳۷۴ ق

افغانستان د آسیا لپاره د متحدو ملتو د اقتصادي کمسیون غړی سو. (۲۰ اپریل ۵۴ لور ۳۳)

هاشم شایق دمحمد یعقوب بخاری زوی دبخارا پخوانی سفیر په کابل کی وفات او ښخ سو (چهار شنبه ۱۵ ستمبر ۱۹۵۴ م سنبله ۳۳)

ښاغلي محمد نعيم خارجه وزير کراچی ته ولاړ، چی د افغانستان او پاکستان پر روابطو خبری وکی (۱۷ ستمبر ۵۴ م سنبله ۳۳)

ښاغلي محمد نعيم خارجه وزير به یوی هفتی رسمی میلستیا سعودی عرب ته ورسیدی (۲۸ اکتوبر ۵۴)

ښاغلي محمد نعيم خارجه وزير اعلان وکی چی د پښتو نستان مسئله دسیمی نیولو خبره نده، بلکه غواړو چی د هغه ځای پښتنو ته موقع ورکړسی، چی خپل خواهشونه ښکاره کړای سی (۷ نو مبر ۵۴ عقرب ۳۳)

د افغانستان او یوگوسلاویا د مودت معاهده (۳۰ دسمبر ۵۴ م ۸ جدی ۳۳ ش)

۱۹۵۵ م ۱۳۳۳ ش ۱۳۷۵ ق

دمخنی صدراعظم سردار شاه محمود غازی دپاکستان دصدراعظم سره ولیدل (۱۴ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

افغانستان اودچین دخلکو جمهوریت خپل سیاسی روابطو دلویو سفارتو په ټکانه ومنل (۱۹ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

دمشرانو په جرگه کی دافغانستان دعسکری تقریت تصویب ومنل سو (۲۵ جنوری ۵۵ جدی ۳۳)

دافغانستان ددایرة المعارف ټولنی یو ټوک دافغانستان په نامه خپور کړی چی عومي معلومات لری.

له چکو سلواکیا څخه یوه د سمټو کارخانه رانیوله سوه (۱۵ فبروری ۵۵ دلو ۳۳)

جاپان دقندوز دچینی جوړولو په کارخانه کی دسر مایی ورکولو وفاقه وکړه (۲۵ بروری ۵۵ دلو ۳۳)

د ۱۳۳۳ ش کال دولتی وار دات ۱۴۴۱ ملیونه اومصارف ۱۱۴۱ ملیونه او سیما ۳۲۷ ملیونه افغانی وی.

د ۱۳۳۳ ش کال پوهنشمیر (۷۷۰) دنرو ښوونځی - ۲۱ دنجونو ښوونځی- نارینه زده کوونکی ۲۷۰ ۱۰۶- نجونی زده کوونکی ۸۰۶۷۸- نارینه ښوونکی ۳۴۷۵- ښځی ښوونکی ۲۶۸ -

۱۳۳۴ ش

۱۹۵۵ م ۱۳۷۵ ق

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم پاکستان ته اخطار ورکړی چې په غربي پاکستان کې د پښتو نستان دسیمو کېول ناوړی نتیجې لری .

(۲۹ مارچ ۵۵ م ۸ حمل ۳۴) .
په کابل کې مظاهره کوونکو د پاکستان د سفارت او د سفیر د ټاټوبي سره مظاهره وکړه .

(۳۰ مارچ ۵۵ م ۹ حمل ۳۴) .
په قندهار کې د پاکستان د قونسل خانې سره مظاهری و سوی

(۳۱ مارچ ۵۵ م ۱۰ حمل ۳۴) .
په پېښور کې پر افغان قونسل خانه باندي حمله وسوه (۱ اپریل ۵۵ حمل ۳۴) .

په جلال آباد کې د پاکستان د قونسل خانې سره مظاهری و سوی (۱ اپریل ۱۹۵۵ حمل ۳۴) .

انگریز - ترکی - امریکا په کابل کې د پاکستان د سفارت سره پر مظاهرو تشویش ښکاره کړی (۴- اپریل ۵۵ حمل ۳۴)

پاکستان د افغانستان د حکومت جواب و نه مانه، او ددپلوما تانو کورنی ئی له کابل و ایستی په جلال آباد کې خپله قونسلگری و تړله (۱۲ اپریل ۵۵ حمل ۳۴) .

وزیر خارجه ښاغلی محمد نعیم د بندونگ کنفرانس ته ولاړ (۱۸ اپریل ۵۵ حمل ۳۴)

د افغانستان اوانډ و نیزییا دمودت تړون لاس لیک سو . (۲۴ اپریل ۵۵ نور ۳۴) .

جمال عبدالناصر د مصر لوی

مشر په رسمی میلمستیا کابل ته راغی . (۲۹ اپریل ۵۵ نور ۳۴) .
افغانستان موافقه وکړه که په پېښور کې د افغانی بیرق دسپکاوی تلافی و سی . نو به په کابل کې د پاکستان دبیرق دسپکاوی تلافی و سی ، او د سفارت د تلفاتوعوض به ورکړه سی . (۲۹ اپریل ۵۵ نور ۳۴) .

افغانستان پاکستان د هغواموالو دناوان مسوول و گانه، کوم چی د پېښور یا کوټی له لاری راخی .
(۱۴ می ۵۵ نور ۳۴) .

پاکستان خپلی قونسل خانې په افغانستان کې و تړلی او خواهش ئی وکړی ، چی افغانستان دی هم خپلی قونسل خانې په پاکستان کې بندی کې (اپریل ۵۵ نور ۳۴) .

په افغانستان کې د عسکرو د تیار سۍ امر صادر سو (۱۴ می ۵۵ نور ۳۴) .

افغانستان او پاکستان دسعودی عرب بو گابښ (منځگړی) و منله (۱۳ می ۵۵ نور ۳۴) .

د شوروی اتحاد سره د پنځو کالو موافقه وسوه ، چی دواړه مملکتونه دی خپل اموال دواړه یا ترانزیت په ډول د یوه بل په مملکت کې وړی راوړی .

(۲۱ جون ۵۵ جوزا ۳۴) .

د افغانستان اوشوروی د ترانزیت موافقه نهمه ۸ مادی په ماسکو کې امضا سوه (۲۸ جون ۵۵ سرطان

د سعودی عرب منځگړی د خپل تجویز ناکامی اعلان کړه (۲۸ جون ۵۵ سرطان ۳۴) .

د چین د خلکو د حکومت لوی سفیر تین - کوو - یو خپله اعتماد نامه په کابل کې وړاندی کړه (۵ جولای ۵۵ سرطان ۳۴) .

افغانستان د بین المللی بانک غړی سو (۱۴ جولای ۵۵ سرطان په افغانستان کې دتیا سۍ او اضطرار حالت ختم سو (۲۸ جولای ۵۵ م اسد ۳۴) .

دافغانستان او شوروی د پستی اتحاد موافقه (۱۴ اگست ۵۵ م اسد ۳۴) .

هندوستان د کوټا طیاری افغانستان ته را واردوی (۱۷ اگست ۵۵ است ۳۴) .

دافغانستان خارجه وزیر اود پاکستان لوی سفیر د مخالفانه انګروزو (پرو پاگند) د بندولو موافقه وکړه - (۹ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

د پاکستان پر لوی سفارت دهغه دولت بیرق بیرته په کابل کې وریول سو (۱۳ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

د جلال آباد د پاکستان پر قونسل کری دهغه دولت بیرق بیرته جگ سو (۱۴ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .
دپېښور د افغان پر قونسلگری بیا د افغانستان بیرق و درول سو (۱۵ ستمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

افغانستان په پاکستان کې دیوه بونت دجوړو لوی سره مخالفت وکړی خو پاکستان ونه مانه .

(۱۱ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .
افغانستان خپل لوی سفیر له کراچی څخه راوغوښت او سیاسی روابط ئی ورسره پری کړه (۱۷ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .

پاکستان هم خپل لوی سفیر له کابل و غوښت (۱۸ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .

افغانستان پر پاکستان پروتست وکړی چې ولی د افغانستان ترانزیت مالو ته زیات اړیکې اچوی (۸ نومبر ۵۵ عقرب ۳۴) .

په کابل کې لویه جرگه جوړه سوه چې پس له پنځو ورځو خبرو بی دپښتونستان دخلکو څخه رای

اخیستنه وغوښته چې خپل مقر رات پخپله فیصله کې . جرگی وغوښتل چې حکومت باید د پاکستان

سره د قوت تعادل چی د امریکا وسله ئی اخیستی ده و ساتی . او پښتونستان د پاکستان یو ټوک ونه پیژنی (۲۰ نومبر ۵۵ عقرب ۳۴) .

فاطمه د ښځو د مکتب لومړی معلمه او شاعره په کابل کې وفات سوه جمعه ۱۱ عقرب ۳۴ ش (ولادت ئی په بالاحصار کې ۱۲۸۸ ق) .

د دفاع وزیر محمد عارف استعفا وکړه (۶ دستمبر ۵۵ قوس ۳۴) .
دشوروی دولت لمارشال ورشیلوف

کابل ته راغی (۱۸ دسمبر ۵۵ قوس داتحاد شوروی مشر و زیس

بلګانین او دکمو نست پارټی سکرتر خرو شچیف په رسمی میلمستیا کابل ته راغلل (۱۵-۱۸ دسمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

۱۳۳۵ ش

(۱۹۵۶ م ۱۳۷۵ ق)

د افغانستان او شوروي اتحاد د هوايي سرويس موافقه لس مادي په كابل كې امضا سوه (۲۴ مارچ ۵۶ م ۴ حمل ۳۵) افغا نستان دسپينو دغه ادعا رسما رد كړه ، چي ديورنه لين د افغا نستان او پاكستان سرحد دي .

(۲۶ مارچ ۵۶ م ۶ حمل ۳۵)

داتا زوني (امريكا) د بين المللي همكاري اداري ۹۹۷ زره ډالره د كمر لمبيا د يو هنتون دار المعلمين ته ور كړه چي دانگريزي ژبي پروگرامونه د افغا نستان په متو سطو مكتبو كې تقويه كي ، اود انگريزي معلمان په ورو زي . (۳۱ مارچ ۵۶ م ۱۱ حمل ۳۵)

دشو روی اتحاد له خوا د كابل ښار والي ته ۱۵ بسو نه اودسل بستره شفا خاني اسباب اهداء سو (۳۱ مارچ ۵۶ م حمل ۳۵)

خليفه قزل ايلاق نقشبندي پير د شبرغان په قزل ايلاق كې ۹۶ كلن وفات سو .

(۲۱ حمل ۳۵ شس ۲۹ شعبان ۷۵ ق. تولد ئي په كركي كې : (۱۲۷۹ ق)

راتگ ئي له بخارا څخه افغا نستان ته : ۱۳۳۸ ق

د افغا نستان عسكري هيئت چكو سلواكيا ته ولاړ (۴-۱۸ اپريل

۵۶ حمل ۳۵

د افغا نستان او پاكستان هوايي موافقه امضا سوه ، چي د كراچي له لوري اروپا ته سفر وسي (۷ مئي ۵۶ ثور ۳۵) .

د افغا نستان دملكي هوا بازي لپاره ۱۴ مليو نو پور موافقه له اتازوني سره وسوه (۲۷ جون ۵۶ جوزا ۳۵) .

د تركو صدراعظم عدنان مندرس په رسمي ميلستيا كابل ته راغي (۲۶-۳۰ جولايي ۵۶ م اسد ۳۵) .

دننگرهار داوبو لگولو پروژه اتحاد جماهير شوروي پر خپله غاړه واخيسته (۲۶ جولايي ۵۶ م اسد ۳۵) .

د افغانستان او پولينډه تجارتي قرارداد (۴ اگست ۵۶ م اسد ۳۵) د پاكستان صدر اعظم اسكندر ميرزا كابل ته راغي (۷-۱۱ اگست ۵۶ م اسد ۳۵) .

ښاغلي محمد داؤد صدرا عظم د عسكري وسلو رانيولو موافقه نامه له چيكو سلواكيا او شوروي اتحاد سره اعلان كړه (۲۵ اگست ۵۶ سنبله ۳۵) .

ديان امريكن سره موافقه وسوه چي له ۱۴ مليونو ډالرو پور څخه په دوه نيم مليونه پيلو تسان اود ملكي هوايي ميدانو كار كوونكي و روزي ، او په ۵ مليونه به د قندهار هوايي ډگر جوړوي . (۱۲ ستمبر ۶۵ سنبله ۳۵)

دايران سره هوايي تگ راتگ شرو وسو (۴۲ ستمبر ۵۶ ميزان

اتحاد جما هير شوروي د پښتونستان په باب د افغانستان مو قف تايبد كيء (۱۶ د سمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

۱۹۵۶ م ۱۳۳۴ شس ۱۳۷۶ ق

د پاكستان په غوښتنه د افغانستان قونسل له كوټي څخه كابل ته راستون سو او دغسي هم د پاكستان عسكري اتاشه له كابله وغوښت

سو (۸ جنوري ۵۶ جدی ۳۴)

په ۱۳۳۴ ش كال ټول دولتي وږدات ۱۳۰۱ مليونه افغانسي او مصارف همد غوني و .

د ۱۳۳۴ يو هنشمير : ۷۵۰ دنرو ښوونځي - ۲۳ دنجونو ښوونځي -

۱۱۱،۱۲۱ تنه هلکان - ۹۹۶۹۹ نجوني - ۳۵۸۴ نر ښوونكي - ۳۲۹ ښځي ښوونكي -

د افغانستان او اتحاد شوروي دري تړونونه امضا سوه (۱۸ د سمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

۱ - دسلو مليونو پور تړون .

۲ - د ۱۹۳۱ م د بيطرفي او عدم تعرض د تړون تجديد .

۳ - د خارجي سياست د اصولو توضيح ، چي د افغانستان بيطرفي قوي كوي .

د امريكا حكومت وغوښتل چي د افغانستان او پاكستان تر منځ د پښتونستان په شخړه كې دمنځگړي

روزي لپاره افغانستان ته ورکي
(۳۰ جون ۵۷ سرطان ۳۶) .

د پاکستان سره هوايي موافقت
نامه وسوه (۱ سرطان ۳۶) .

عبدالملک وزير ماليه معزول او
بندي سو (۷ جولای ۵۷ م اسد
۳۶) .

يوه پټه ناکامه د اغتشاف
اچولو دسيسه کشف سوه او عاملين
بي ونيول سوه (۱۱ جولای ۵۷ م
اسد ۳۶) .

د افغانستان پادشاه د شوروي
اتحاد مملکت ته رسمي سفر وکي
(۱۷ - ۳۱ جولای ۵۷ سرطان ۳۶)
او په رسمي گډه اعلاميه کي وويل
سوه : چي اتحاد شوروي به د
افغانستانه سره د تيلو په تلابني کي
کومک وکي - او هم به د سرحدي
شخړو لپاره يو خاص کميسيون
وټاکي - او هم به د مشترکو اوبو
د استعمال لپاره يوه موافقه سره
وکي .

د افغانستان او چين د خلکو د
جموريت تجارتي قرار داد (۲۸
جولای ۵۷ م اسد ۳۶) .

په پاریس کي د افغانستان لوی
سفير غلام محمدشيرزادد تجارت وزير
سو (۱۰ دگست ۵۷ م اسد ۳۶)
بناغلي محمد نعيم وزير خارجه
وويل ، چي د وسلې رانيولو د
موافقت نامې سره سم چي په
۱۹۵۶ کال د شوروي اتحاد سره
امضا سوي وه ، د ۲۵ مليونو ډالرو

د امریکا د میانه شرق خاص
لوی سفير جيمز ريچارډ کابل ته
راغي او يوه مشترکه اعلاميه خپره
سوه چي افغانستان د ايزنهاور
اقتصادي پروگرام د منځني شرق
لپاره په خوښي مني (۳۱ مارچ
اپريل ۵۷ حمل ۲۶) .

بناغلي محمد داود صدر اعظم
ترکيي او چکوسلواکيا او پولينه
او استريا او مصر ته ولاړ (۱۴
اپريل تر ۱۹ مني ۵۷ حمل - ثور
۳۶) .

بناغلي محمد نعيم خارجه وزير
ترکيي او پاکستان ته ولاړ (۱۴ -
۲۹ اپريل ۵۷ حمل ۳۶) .

له چکوسلواکيا سره د امداد د
زياتوب موافقه وسوه (۲۷ اپريل
۵۷ حمل ۳۶) .

د پاکستان صدر اعظم سهروردی
کابل ته راغي ، دواړو مملکتو
د سياسي روابطو د بيانبنلولو
موافقه سره وکړه ، د ۱۹۵۵ په
اکتو برکي سياسي روابط سره
شليدلي وو (۸ - ۱۱ جون ۷۵
جوزا ۳۶) .

افغانستان د اتوميک انرجي
د بين المللي اختيار اصول ومنل
(۱۵ جون ۵۷ جوزا ۳۶) .

اتازوني ... ، ۷۵۰ ، ۵ ډالره
پور د هلمند د سيمي لپاره او
۲۸۶۰ ، ۰۰۰ ډالرو او د پر سوئل

له شوروي اتحاد او چکوسلواکيا
شخه لومړي جوړه وسله راورسيده
(۲۷ ستمبر ۵۶ میزان ۳۵) .

بناغلي محمد داود صدر اعظم شوروي
اتحاد ته ولاړ (۱۷ - ۳۰ ستمبر ۵۶
میزان ۳۵) .

يولس جت طياري د شوروي
اتحاد له خوا د افغان هوايي قواو ته
ورسيدي (۲۸ اکتوبر ۶ عقرب ۳۴) .

د افغانستان حکومت دملل متحد
توجه را وگرزوله چي داسرا ټيبل
برتانيا - فرانس حمله پر کانال
سويز با ندي د ملل متحد
دمشور مخالفت دی (۵ نومبر ۵۶ م
۱۶ عقرب ۳۵) .

د افغانستان او برما د مودت تړون
(۸ نومبر ۵۶ م ۱۶ عقرب ۳۵ ش) .

جنرال محمد عمر په هند کي
د افغانستان لوی سفير سو (۱۰ نومبر
۱۹۵۶ عقرب ۳۵) .

افغانستان د سويز کانال لپاره
دملل متحده په پوليسي قواوو کي
خپله برخه وړاندي کول ومنله .
(۱۶ نومبر ۵۶ عقرب ۳۵) .

بناغلي محمد داود صدر اعظم په
کراچي کي د پاکستان له مشرانو
سره پر پښتو نستان باندي خبري
وکړي . (۲ دسمبر ۵۶ قوس ۳۵) .

۱۹۵۷ م ۱۳۳۵ ش ۱۳۷۷ ق
د اتحاد شوروي سره تجارتي

وسلې راسیدلې دی (۳۱ اگست ۵۷
 ۷۵ سنبله ۳۶) .
 ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم په
 چین کې خپل سفر شروع کي (۲۲
 اکتوبر ۵۷ عقرب ۳۶).
 د افغانستان او اسپانیا د مؤدت
 معاهده (۲۸ اکتوبر ۵۷ م ۵ عقرب
 ۳۶ ش) .
 اندری گرو میکو د جماهير اتحاد
 شوروی خارجه وزیر د افغانستان له
 استاخو سره په مسکو کې د نوی
 سر حدی موافقت نامې په باب کې
 خبرې وکړې (۲۱ د سمبر ۵۷
 قوس ۳۶) .
 د سید قاسم رښتیا تالیف
 (افغانستان در قرن ۱۹) په کابل
 کې چاپ سو .
 ۱۹۵۸ م ۱۳۳۶ ش ۱۳۷۸ ق
 شوروی اتحاد په افغانستان کې
 د تیلو سروی ومنله (۸ جنوری ۵۸
 ۱۸ جدی ۳۶) .
 ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
 د اتحاد جماهير شوروی دپیشنهاد
 نایید وکي ، چی د اویو مشرانو
 کنفرانس دی جوړ سي . (۱۱
 جنوری ۵۸ م ۲۱ جدی ۳۶) .
 د افغانستان او شوروی اتحاد
 د سر حداتو قرار داد (۵۱ مادی
 په مسکو کې امضا سو (۱۸ جنوری
 ۵۸ م ۲۸ جدی ۳۶) .
 د افغانستان پادشاه پاکستان
 ته په رسمی میلستیا ولاړ . (۱ -

۵ فبروری ۵۸ دلو ۳۶) .
 د ترکیی سره هوایی موافقت
 نامه وسوه (۲۵ دلو ۳۶) .
 دافغانستان پادشاه د (۲)
 هفتو په رسمی میلستیا هند ته
 ولاړ (۱۱ - ۲۶ فبروری ۵۸ حوت
 ۳۶) .
 د ۱۳۳۶ ش کال دولتی واردات
 ۲۱۱۳ ملیونه افغانی او مصارف
 همدونی و .
 د ۱۳۳۶ کال یو هنشمیر :
 ۸۵۰ د هلكانو مکتبونه - ۶۴ د
 نجونو مکتبونه - ۹۵۸ ، ۱۲۸
 هلكان - ۵۷۸ ، ۱۲ نجونی -
 ۳۷۶۵ معلمان - ۴۳۱ معلمات .
 په ۱۳۳۶ کال د افغانستان
 صادرات ۲۶۴۸ ملیونه او واردات
 یی ۲۴۱۵ ملیونه افغانی وی .
 ۱۳۳۷ ش .
 ۱۹۵۸ م ۱۳۷۸ ق) .
 د عربو د متحد جمهوریت (مصر)
 سره کلتوری موافقت نامه امضاء
 وسوه (۳۰ مارچ ۵۸ حمل ۳۷) .
 د افغانستان دملل متحده نماینده
 په افغانستان کې د اویو دکړلیو او
 وپلو منع کول اعلان کړل (۶ مئی
 ۵۸ ثور ۳۷) .
 د افغانستان او اتازونی کلتوری
 موافقت نامه (۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷)
 د شوروی اتحاد سره د آمو له اوبو
 څخه دگټې اخیستو پروتو کول
 (۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
 د اتازونی په سفر ولاړ (۳۰ جون ۵۸
 جوزا ۳۷) .
 اتازونی موافقه وکړه چی د افغانستان
 سره له سپین بولدک تر کابله دلویي
 لاری جوړ ولو کومک وکي ، اوهم
 پاکستان ته ۷۰۸ ، ۷۰۰ ، ۷۰۰۰ دالر
 ورکي ، چی د حمل ونقل لاری د
 (افغانستان خواته سمسو کړي ۳۰ جون
 ۵۸ جوزا ۳۷) .
 دمخکنی لاری څخه د پاکستان سره
 د مال راوړلو موافقه (۱۷ جولایي ۵۸
 سرطان ۳۷) .
 د اطریش سره هوایی موافقت نامه
 (۲۰ سرطان ۳۷) .
 افغانستان د عراق نوی حکومت
 په رسمیت وپیزاند . (۲۶ جولایي
 ۵۸ سرطان ۳۷) .
 د چکوسلواکیا صدراعظم کابل ته
 راغي (۲-۵ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷
 چکوسلواکیا ومنله چی په قند ها ر
 کی د تیلون د مبادلی مرکز جوړ کي .
 (۱۱ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷) .
 د افغانستان د متحده ملتو نماینده
 داخبره رد کړه ، چی گوندی افغانستان
 د ایران- ترکیی او پاکستانه سره
 یوکنفیه راسیون جوړوی (۱- اکتوبر
 ۵۸ میزان ۳۷) .
 د هالیند سره هوایی موافقت نامه
 (۲۴ میزان ۳۷) .
 مارشال ورو شیلو ف د اتحاد

جماهير شوروی مشر افغانستان ته
 راغي (۱-۵ اکتوبر ۵۸ میزان ۳۷)
 د افغانستان تجا رتی اود حمل
 ونقل قرار دادونه د چکوسلواکیا او
 پولینده سره نوی سوه (۷ نومبر ۵۸
 عقرب ۳۷) .
 د خارجي سر مایه گذاری قانون
 نشر سو (۱۸ نومبر ۵۸ عقرب ۳۷)
 ۲ افغانیگی او پنځه افغانیگی سکي
 چالوسولی (۷ دسمبر ۵۸ قوس ۳۷)
 ۱۹۵۹ م ۱۳۳۷ ش ۱۳۷۹ ق
 ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
 د شوروی اتحاد په سفر ولاړ (۱-۶
 جنوری ۵۹ جدی ۳۷) .
 اتازونی پنځوس زره ټنه غنم
 افغانستان ته راو لیږل (۱۲ جنوری
 ۵۹ جدی ۳۷) .
 هنری بايرو په کابل کې د اتازونی
 لوی سفیر سو (۲۰ جنوری ۵۹
 جدی ۳۷) .
 د افغانستان او شوروی اتحاد
 د اویو تیلونی ارتباط موافقت نامه
 ۱۳ ماری وسوه (۴ فبروری ۵۹ م
 ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
 هندوستان ته ولاړ (۵-۱۳ فبروری
 ۵۹ دلو ۳۷)
 ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د
 بغداد پکت ، د بین المللی تشویش
 سبب وگانه (۹ مارچ ۵۹ حوت ۳۷)

۱۳۳۸ ش
۱۹۵۹ م ۱۳۷۹ ق

دمتحدو ملتو سکوتر جنرال ډاک
همرشولہ کابل ته راغی ء (۲۲-۲۴)

مارچ ۵۹ حمل ۳۸ .
داموالو دمبادلی پروتوکول داتحاد

شور وی سره (۲۳ اپریل ۵۹
نور ۳۸) .

بناغلی محمد داؤد صدراعظم اتحاد
جماہیر شوروی ته ولاړ (۱۸-۲۲

مئی ۵۹ نور ۳۸) .

د شوروی اتحاد سره د قندهار
هرات- کشکد ۷۵۰ کیلومترولوی

لاری دجوړولو موافقت نامه وسوه
(۲۸ مئی ۵۹ جوزا ۳۸) .

د افغانستان او شوروی اتحاد د
اقتصادی همکاری دتوسعی موافقت

نامه اود هرات- قندهار دلاری پخول
۷۵۰ کیلو متره (۲۸ مئی ۵۹

جوزا ۳۸) .

د افغان نستان او شوروی اتحاد
موافقت نامه ددروپلو جوړولو لپاره

په بهسود - کامه اسمار کی
ټوله اوه مادی (۱۸ جولای ۵۹

سرطان ۳۸) .

دافغان نستان یوه عسکری ډله
ترکیبی اود عربو متحد جمهوریت

(مصر) ته ولاړه (۱۵ جولائی ۵۹
سرطان ۳۸)

دجلال آباد دکانال او بریښناو
اوبولو پروتوکول مادی له شوروی

اتحاد سره (۲۳) اگست ۳۱م۵۹
اسد ۳۸) په دی پروژه کی د درونتی

دبند ارتفاع ۲۲ متره او دا وپو
بپیدنگ ئی په یوه ثانیه کی ۱۳۰

مکعب متره اود بریښنا اندازه ئی
یوولس زره کیلوواته ده. دکانال

اوبدوالی ۷۰ کیلومتره دی، چی گړده
۱۲۹ زره جریبه مخکه او بوی، اوهر

جریب په لس زره افغانی (۲۰۰
ډالره) تما میری . پول مصارف ئی

۳۶۶ ملیونه مساوی ۱۸ ملیو نه
ډالره دی او عایدات ئی دکاله ۲۱۴

ملیونه افغانی تخمین سوی وو .
ډننگر هار داوبو لود پروژی

لپاره اتحاد جماہیر شوروی نور
امداد ومانه «۲۳ اگست ۵۹ سنبله

۳۸» دبنخو دلخ مخی اعلان وسو
اود استقلال په جشن کی په لڅمخ

راو وتی. «۳۱ اگست ۵۹ سنبله
۳۸» جواهر لال نهرو د هندوستان

صدراعظم افغانستان ته راغی، او
دده په میلستیا کی افغانی بنخو

په لڅمخ گپون وکی. «۱۴ ستمبر ۵۹
سنبله ۳۸» .

بناغلی محمد نعیم خارجه وزیر
دچین په سفر ولاړ (۵ ستمبر ۵۹

سنبله ۳۸)

بناغلی محمد نعیم خارجه وزیر
واشنگټون ته ولاړ، اود پاکستان

دایوب خان دنوی حکومت له نمایندہ
سره ئی لومړی لید نه وکړه (۱۱

اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .

۲

اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .
دافغان اوسو بیت ددوستی ټولنه

تأسیس سوه (۲۸ اکتوبر ۵۹ عقرب
۳۸) .

دافغانستان او ترکیبی کلتوری
موافقت نامه «۷ نومبر ۵۹ عقرب

۳۸» .
دامو دریا گڼه سروی داتحاد

شوروی او افغانستان له خوا شروع
سوه چی دبریښنا او اوبو لو لپاره

۴م پر جوړ کی. (۱ دسمبر ۵۹ قوس
۳۸) .

داتا زونی دجمهور رمشر ایزنپاور
شپږ ساعته په کابل کی تیر کړه او

افغان نستان ته ئی داقصادی مرستی
داوړ دولو ډاډ ورکی ء .

(۹ دسمبر ۵۹ قوس ۳۸)

په قندهار کی دیوه مرتجعا نه حرکت
کښینول دپو لیسو او عسکرو په

وسپله (۲۱ سمبر ۵۹ جدی ۳۸) .
الله بخشس یو سفی دپښتنو

تاریخ (تاریخ آزاد پتھان) دوه توكه
په اردو وکینس «کراچی چاپ ۵۹م»

د۱۳۳۷ شې کال عایدات او مصارف
۲۱۱۳ ملیو نه افغانی وی .

د۱۳۳۷ کال پوهنشمیر: ۸۶۳ د
هلکانو ښوونځی - ۴۰ دنجو نو

ښوونځی - ۱۴۰،۹۷۸ هلکان ۱۴۰۳۶
نجونی - ۳۸۹۷ نارینه ښوونکی -

۴۶۱ ښځی ښوونکی .
په ۱۳۳۷ کال دافغانستان صادرات

۲۰۸۸ ملیونه او وار دات ئی ۳۲۷۴
ملیونه افغانی وی .

ټول افغانستان دمیو ی صادرات
خارج ته (۱۴۴،۵۰۲۵۴۰) افغانی

وی .
(انیس ۷ جون ۱۹۵۹)

۱۹۶۰ م ۱۳۳۸ ش ۱۳۸۰ ق
دافغان نستان اویو گو سلا ویاد

تجارتی او اقتصادی او تخنیکي
همکاری قرار داد «۶ جنوری ۶۰ جدی

۳۸» .
بناغلی محمد نعیم خارجه وزیر

پاکستان ته ولاړ (۱۰ جنوری ۶۰
جدی ۳۸) .

افغان نستان دشوروی اتحاد سره
دکابل پرورد داوبو لو او بریښنا

دپروژی موافقت وکی ء «۱۹ جنوری
۶ جدی ۳۸» .

سپه سالار شاه محمود خان غازی
دمخنی صدراعظم اویاکلن وفات

سو. (دجدی شپه ۳۸) .
دیوگوسلا ویا سره هوایی موافقت

نامه «۶ جدی ۳۸» .
دغربی آلمان سره هوایی موافقت

نامه وسوه (۲۰ جدی ۳۸) .
داتحاد شوروی صدراعظم

خرو شچیف کابل ته راغی، دسویټ
دکومک پروژی ئی وکتلی، دکلتوری

همکاری قرار داد ئی امضا کی، او
افغانستان ته ئی دپښتو نستان په

شخره کی دتایید وعده ورکړه (۲ -
۵ مارچ حوت ۳۸) .

دافغانستان او اتحاد شوروی
فرهنگی موافقت پانه په پښتو ۶ مادو

(۲۶ اگست ۶۰ م ۴ سنبله ۳۹ ش)
تجارتی اوډ اداينی موافقت نامه
هم تجديد سو (۲ ستمبر ۶۰ سنبله
۳۹)
د اتازونی دانکشافي پانگی خڅه
یو لک ډالره مرسته دآريانا هوآنی
شرکت ته ور کړه سو (۲ ستمبر
۶۰)
دپو ليند صدراعظم کابل ته راغی
او تخنيکی همکارۍ قرار داد
وسو (۱۹ ستمبر ۶۰ سنبله ۳۹)
کابل راډيو داخبره رد کړه چی
گوندي افغا نستان دپاکستان پر
سر حدانو باندي خپل عسکر زيات
کړی دی (۲۶ ستمبر ۶۰ میزان
۳۹)
دالمان دفيدرالی حکومت داقتصاد
وزیر لود ونگ ار هارډ کابل ته
راغی (۳ اکتوبر ۶۰ میزان ۳۹)
د افغا نستان پاچا دعبو متحد
جمهوريت (مصر) ته ولاړ (۲۲-
۳۱ اکتوبر ۶۰ عقرب ۳۹) او په
(۳۱ اکتوبر ۶۰ عقرب ۳۹) یوگو
سلاویا ته ور سیدی.
خارجہ وزارت پر پاکستان
بروتست وکی چی ولی پاکستانی
عسکرو پر تومن خیلو باندي حمله
کړیده (۳۰ نومبر ۶۰ قوس ۳۹)
دایران صدراعظم کابل ته راغی
او تجارتی او تروا نزیتی قرار داد
ور سره امضا سو (۳ دسمبر ۶۰
قوس ۳۹)

دجنګلک دموتړ دترمیم کار خانه
افتتاح سو (۲ جولائی ۶۰ اسد
۳۹)
د شوروی اتحاد دتیلو دپلټنی ډلی
په شمالی افغا نستان کی دپتروولو
او طبیعی گاز دپانگو دپیدا کو لو
اعلان وکی (۱۵ جولائی ۶۰ م
اسد ۳۹)
چکو سلوا کیا دیو ملیونو ډالرو
تخنيکی مرسته ومنله (۴ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)
دافغا نستان او سویون سیا سی
روابط دلوی سفارت په ټکانه لوړ
کړل سو (۸ اگست ۶۰ سنبله ۳۹)
د شوروی اتحاد سره ددوو کالو
دحمل ونقل قرار داد (۱۰ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)
دوو پاکستانیو طیارو دافغا نستان
پر فضا دقند هار پر سیمه تجاوز
وکی (۱۳ اگست) پاکستان وویل
چی دا سروه ده، نو طیارۍ اویپلوټان
ئی بیرته پاکستان ته ستا نه سول
(۱۷ ستمبر ۶۰ میزان ۳۹)
د درونتی کانال داتحاد شوروی
په مرسته جوړ او افتتاح سو (۱۸
اگست ۶۰ سنبله ۳۹)
دچین دخلکو د جمهوریت خارجہ
وزیر چین- یی افغا نستان ته راغی
(۲۱-۲۶ آگست ۶۰ سنبله ۳۹).
د افغا نستان او چین دمودت او
عدم تعر ض معاهده امضا سو

(۳ اپریل ۶ حمل ۳۹)
اعلیحضرت امان الله خان غازی
دمسویت زرلیند په زوریخ کی ۶۸ کلن
وفات سو (دوشنبه ۲۵ اپریل ۶۰ م
۵ ثور ۳۹)
په شنبی ۷ مئی ۶۰ م مازد یگر
۴ بجی په جلال آباد کی دخپل پلار
امیر حبیب الله دخنگه بنخ سو.
(ولادت ئی دپغمان ددره زرگر د
حاجی اسد خان په کور کی ۵
دی قعدہ پنجشنبہ ۱۳۰۹ ق)
دیوگو سلواویا خارجہ وزیر کابل
ته راغی (۲۷ اپریل ۶ ثور ۳۹)
چکن ناته دهامی جی په کابل کی د
هندلری سفیر سو (۶ مئی ۶ ثور ۳۹)
بناغلی محمد داؤد صدرا عظم چی
مسکو ته دعلاج لپاره تللی و، داتحاد
شوروی دصدرا عظم خرو شچیف
سره ئی ولیدل (۱۳ می ۶ ثور ۳۹)
دافغا نستان خارجہ وزیر پاکستان
او اتازونی ته پرو تست ور کی چی
ولی داتا زونی (یو-۲) طیارۍ
دافغا نستان پر خاورو تجاوز کړی
دی (۱۸ مئی ۶ ثور ۳۹)
دقزل کلا دبندر دفتی معا ونت
پروتو کول دافغا نستان او شوروی
اتحاد ترمنخ ۵ مادی امضا سو (۲۵
مئی ۶ جوزا ۳۹)
دافغا نستان او ایران تومنخ دحمل
ونقل موافقت نامه امضا سو (۲۶
جون ۶ جوزا ۳۹)

په کابل کی دور صدراعظم انولاس
لیک کړه (۴ مارچ ۶۰ حوت ۳۸).
پاکستان دپنستو نستان په شخړه
کی داتحادی شوروی تایید دپاکستان
په داخلی چارو کی مدا خله وبلله
(۶ مارچ ۶۰ حوت ۳۸).
اتحاد شوروی پنځو سن زره ټنه
غله افغا نستان ته اهداکړه «۶ مارچ
۶ حوت ۳۸»
بناغلی محمد داؤد صدرا عظم
وویل چی پاکستان په افغا نستان
کی داصلاحاتو پر خلاف پرو یاگندو
کوی، خود افغانستان دولت غواړی
چی خلکو ته دحکومت دطرز دټاکلو
اود سیاسی گوند ود جوړو لو حق
ورکی (۷ مارچ ۶ حوت ۳۸)
بناغلی محمد داؤد صدرا عظم
ایران ته ولاړ (۱۷ مرچ ۶ حوت
۳۸).
د ۱۳۲۸ ش کال دولتی واردات
و مصارف ۲۴۲۸ ملیونه افغانی وی
د ۱۳۲۸ ش کال پو هنشمیر
۱۰۲۸ دنرو بنوونځی - ۶۵ دنجونو
بنوو نځی - ۱۴۸،۲۹۵ هلکان
۱۷،۳۰۱ نجونی - ۴۱۵۶ بنوونکی
۵۴۱ بنځی بنوونکی.
په ۱۳۳۸ کال دافغانستان صادرات
۲۷۱۶ ملیونه او وار ذات ئی ۳۶۴۹
ملیونه افغانی وی.
۱۳۳۹ ش
(۱۹۶۰ م ۱۲۸۰ ق)
د قند هار او هرات او کشک
دلوی لاری په جوړولو پیل وسو

دباختر اژانس د تاس اژانس
 قرار داد سره وسو (۱۹ دسمبر
 ۶ قوس ۳۹)
 ۱۹۶۱ م ۱۳۳۹ ش ۱۳۸۱ ق
 د افغانستان او هند تجارت
 دزیا توالی موافقت نامه امضا سوه
 (۱۵ فیروزی ۶۱ دلو ۳۹)
 پر باجوړ باندي دپاکستان بمباری
 (۱ مارچ ۶۱ حوت ۳۹)
 دجاپان سره دتخنیکي امداد
 موافقت نامه (۱۵ مارچ ۶۱ حوت
 ۳۹)
 ۱۳۳۹ ش کال دولتی واردات
 او مصارف ۴۵۰۰ ملیونه افغانی
 وی.
 د ۱۳۳۹ م کال پو هشمیر :
 ۱۱۱۲ دهلکانو بنوو نخی - ۱۲۶
 دنجونو بنوو نخی - ۹۳۳، ۱۷۰
 هلکان ۶۴۱، ۲۲، نجونی - ۴۳۵۴
 بنوونکی ۷۰۰ بنخی بنوونکی .
 په ۱۳۳۹ کال دافغانستان صادرات
 ۲۲۴۴ ملیونه او واردات یی ۳۹۰۵
 ملیونه افغانی وی .
 ۱۳۴۰ ش
 ۱۹۶۱ م ۱۳۸۱ ق
 ښاغلی محمد داود صدرا عظم
 پسله طبی عملیاتو له روم څخه مسکو
 ته ولاړ، او هلته یی د خرو شچیف
 سره مرکه وکړه، دپرواودا روزنامی
 ولیکل چی دپښتنو له وضعیت سره
 شوروی اتحاد بی علاقگی ندی .
 (۵ اپریل ۶۱ حمل ۴۰) .
 د افغانستان او فیدرال جر منی
 کلتوری موافقت نامه امضا سوه
 (۱۸ اپریل ۶۱ حمل ۴۰) .

دراډیوکابل په قول دافغانستان
 دپادشاه او د پاکستان د صدرا یوب
 خان دملقات امکان سته. (۲۰ جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 پاکستان اعلان وکړ چی افغانی
 پونده بیله پاسپورته او ویزی او
 بین المللی صحی اجازه پاکستان
 ته نسی را تلای (۲۲ جون ۶۱
 سرطان ۴۰) .
 پاکستان وویل : چی باید د
 مشرانو تر سره لیدنی دمخه د
 افغانستان او پاکستان تر منځ یوه
 دوستانه فضا موجوده سی . (۲۳
 جون ۶۱ سرطان ۴۰) .
 د اتازونی سره د پنځو سوزرو
 ټنو غلی راوړلو قرار داد (۲۳ جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 ښاغلی محمد داؤد صدراعظم په
 لندن کی د انگریز د خارجه وزیر
 هوم او د ملکه الیزابت سره ولیدل
 (۲۶ جون ۶۱) .
 د باجوړ او کورم پر کلو باندي
 د پاکستانی عسکرو حملی (جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 ښاغلی محمدنعیم وزیر خارجه وویل
 چی دپښتنو خو د مختاری غوښتنه
 هغه یوازینی خبره ده چی د
 افغانستان او پاکستان روابط یی
 سره خراب کړی دی ، او پر هغه
 باندي باید خبری وسی .
 دلته د پاکستان د تمامیت او
 سیمی خبره نسته ، بلکه د پښتنو
 په قبیلو کی د پاکستان جار حانه

اعمال نه زغملی کیری . (۲۸ جون
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 افغانستان او مکسیکو خپل
 سیاسی روابط د لوی سفارت ټکانی
 ته لوړ کړل (۲۹ جون ۶۱ سرطان
 ۴۰) .
 افغانستان او نیپال هم خپل
 سیاسی روابط د لوی سفارت ټکانی
 ته لوړ کړل (۱ جولای ۶۱ سرطان
 ۴۰) .
 ښاغلی محمد داؤد فیه رال
 جرمنی جمهوریت ته ولاړ . (۳ -
 ۸ جولای ۶۱ سرطان ۴۰) .
 د اتحاد شوروی د اتومی انرجی
 هیئت له وزیر خارجه ښاغلی
 محمد نعیم سره وکتل . (۸ جولای
 ۶۱ سرطان ۴۰) .
 په اتازونی کی افغانی لوی سفیرد رئیس
 جمهور کنیدی د لیدنی پر وخت د
 خپل حکومت عمیق تشویش پردی
 خبره ښکاره کی ، چی پاکستان
 امریکایی وسلی پر پښتنو قبایلو
 باندي استعمالوی . (۲۳ جولای
 ۶۱ م اسد ۴۰) .
 د بلجیم سره هوائی موافقت
 نامه (۱۹ اسد ۴۰) .
 د افغانستان او چکوسلواکیا ملکی
 هوائی موافقت نامه (۳۱ جو لای
 ۶۱) .
 د افغانستان او متحده عربی
 جمهوریت ملکی هوائی موافقت نامه

(۱۲ آگست م ۱۰ اسد ۴۰).

پاکستان د افغانستان قونسلگری او تجارتی وکالتونه وټول ، اوټولی د ترانزیت اسانی ئی هم پر افغانستان بندي کړی (۲۳ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان د پاکستان د ۲۳ اگست د نوتی په جواب کی وویل چی د پاکستان دغه اقدام یو د دښمنی عمل بولی او سیاسی روابطو سره پر یکل به ئی نتیجه را وخیژی . (۳۰ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د نامنسلکو مملکتو د کنفرانس لپاره بلگرام ته ولاړ (۳۰ اگست ۶۱) .

پاکستان په یوه سپین کتاب کی پر افغانستان تورولگاوه چی د توسیع غوښتنی سیاست لری اورد پاکستان د قونسلگریو د کارو مانع دی (!) (۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) د افغانستان او پاکستان سر حدو نه وټرل سوه، او دما لو ترانزیت هم بندسو. (۳ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .
افغانستان خپل سیاسی روابطو د پاکستانه سره وشلول . (۶ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان هغه پیشنهاده ردکی چی پرتانیا د پاکستان منافع په افغانستان کی وساتی (۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .
دیروشلیم اسلامی کانگریس

خواهش وکړی چی افغانستان او پاکستان خپل اختلافونه سره حل کی (۱۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .
ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر جماهير اتحاد شوروی ته ولاړ . (۱۶-۲۰ ستمبر ۱۶ سنبله ۴۰)

افغانستان د پاکستان هغه ادعا تکذیب کړه ، چی د افغانستان اقتصادی محاصره پخپله د افغانستان له لاسه ده چی د پاکستان له لاری د خپلو تجارتی اموالو د تیرولو لپاره نور وسایل نه منی . مگر افغانستان وویل . پاکستان غواړی چی د قونسلگریو او تجارتی وکالتو په بندولو سره افغانستان په اقتصادی محاصره اخته کی . (۱۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

پاکستان . د ایران منځکړ یتوب د پښتونستان د شخړی د حل لپاره ومانه (۱۸ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰)
سعودی عربی حکومت به افغانستان کی د پاکستان د منافعو ساتنه ومنله (۱۹ ستمبر ۶۱) .
د عربو متحده جمهوریت ومنله چی د افغانستان منافع په پاکستان کی وساتی (۲۱ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

د افغانستان خارجه وزیر ښاغلی محمد نعیم وویل : چی افغانستان به تر هغه وخته خپل ترانزیتی مالونه د پاکستان له خوا رانورې خوچی د افغانستان قونسلگری او تجارتی

دفترونه هلته بیا خلاص نسی . (۲۷ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د پاکستان صدر ایوب خان د افغانستان د سیاسی او تجارتی ادارو بیا خلاصول نه ومنل ، ځکه چی دده په قول هغه اداری د تخریبی چارو لپاره استعمال کیلی . (۲۹ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د اتازونی رئیس جمهور کنیدی د افغانستان پاچا او صدر ایوب خان ته پیغامونه راو لیرل چی هغه دولت به د افغانستان او پاکستان د سیاسی روابطو د بیا نښلونی لپاره خپل ښه مساعی ونه سپوی . (۴ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

راډیو کابل هغه خبر رد کی چی گوندی افغانی عسکرو د باجوړ پر د وو کلو حمله کړیده ، بلکه دایمی وویل . چی هلته پاکستان بمباری کوی . (۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد عسکری ډله د ۱۱ ورځو میلمستیا لپاره کابل تدراغله ۱۱ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .
د افغانستان سره د اتحاد شوروی د تخنیکسی او اقتصادی همکاری موافقت نامه ۱۶ اکتوبر ۶۱) .

افغانستان د امریکا د متحدو ایالاتو د رئیس کنیدی له خوا دده د شخصی نماینده په ډول دلیونگ ستون مرچنټ ټاکنه ومنله ، چی

دی به خپل ښه مساعی د افغانستان او پاکستان د شخړی ډیر یکړی لپاره په کار واچوی . (۱۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د سویس سره هوایی موافقت نامه (۲۵ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد د فواید عامه د وزیر معین کابل ته راغی چی هغه پروژی وگوری کومی چی د شوروی اتحاد په کومک جوړیږی . (۲۴ اکتوبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د رئیس جمهور کنیدی خاص نماینده لیونگ ستون مرچنټ افغانستان او پاکستان ته راغی خو د پښتونستان د شخړی حل یی نه وموند ، او دایمی ومنل چی خپل ښه مساعی به له دیپلو ماسی لاری جاری وساتی . (۲ - ۸ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د چکوسلواکیا سره تجارتی پروتوکول امضاسو، چی د افغانستان ډیره میوه به رانیسی . (۵ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

افغانستان او پاکستان دواړو یو ډبل پر سرحداتو د عسکرو ټولولو شکوه وکړه ، (۱۲ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم وویل چی افغانستان به د خپلی بیطرفی پالیسی ساتی، مگر پاکستان ته یی دلمسون اخطار ورکړی . (۱۴ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

دافغانستان د اختلاف په پریکړه کې منځگړی و کی ۱۲ جولای ۶۲ - سرطان ۴۱. دیولنیه سره دافغانستان هوایی موافقت نامه (۶ سرطان ۴۱) په کابل کې داعلیحضرت تینو محمد ظاهر شاه او محمد رضا پهلوی او په راولپنډی کې داعلیحضرت محمد رضا پهلوی او جنرال ایوب خان ابتدا ئی خبری وسوی، چی څنگه دافغان - پاکستان اختلاف سره حل کاندی. (۲۷ - ۳۱ جولائی ۶۲ سرطان ۴۱) په کابل او تهران کې یوه مشترکه اعلامیه خپره سوه چی داعلیحضرت محمدرضا پهلوی به خپل ښه مساعی جاری و ساتی، چی دافغان نستان اوپا کستان روابط سره ښه سی. (۱ اگست ۶۲ م اسد ۴۱) جنرال ایوب خان دپا کستان رئیس جمهور په کویټه کې وویل: چی که دپا کستان - افغان نستان - ایران ترمنځ یوکا نفیه ریشن جوړ سی، سر به دوی دخارجی فشاره سره مقابله وکړای سی. (۶ اگست ۶۲ م اسد ۴۱) دافغان نستان پاچا سو روی اتحاد ته په سفر ولاړ (۶-۱۵ اگست ۶۲ م اسد ۴۱) دپاکستان جمهور رئیس ایوب خان بیاد درو مملکتو دکا نفیه ریشن خبره تکرار کړه او دائی و ویل: چی ددغو درو هیوادو مشران دی په تهران کې ژر سره وگوری. (۱۵ اگست ۶۲ م اسد ۴۱)

۱۳۴۱ ش (۱۹۶۲ م ۱۳۸۲ ق) د افغان نستان او شو روی اتحاد د کورجوړولو او دکابل ښار پراخولو د همکاری موافقت نامه لس مادی امضاسوه (۲۲ حمل ۴۱ ش ۱۱ اپریل ۶۲) ښاغلی محمد داؤد صدراعظم دوهم پنځه کلنی پلان اعلان کړ چی ۳۱۳۳ بلیونه افغانی مصرف لری. له دغو څخه یوه دریمه برخه په کانسو او صنایعو او یوه څلورمه په اوپو لگولو او کرنی او یوه څلورمه په موا صلاتو او لارو خرڅیږی (۱۴ اپریل ۶۲ حمل ۴۱) له ایران سره دپنځو کالو تر نزیته موافقت نامه امضا سوه. (۲۰ اپریل ۶۲ حمل ۴۱) د پل حمزی دبر یښنا فا بر یکه دشوروی په امداد افتتاح سوه (۶ مئی ۶۲ ثور ۴۱) دافغان نستان او شو روی اتحاد د (۱۸) ملیونو روبلو او ۲۵ ر ۱۶ ملیونو ډالرو دپور موافقت نامه د سالنک دلاری جوړولو او دجلال آباد دکانال دنورو چارو لپاره وسوه (۱۷ مئی ۶۲ م ۲۷ ثور ۴۱) پا کستان دایران دپاد شاه هغه پیشنه او ومانه چی دافغان نستان سره دپاکستان د اختلاف په پریکړه کې منځگړی وکی. (۱ جولائی ۶۲ سرطان ۴۱) افغان نستان دایران دپاد شاه هغه پیشنه او ومانه، چی دپاکستان سره

دشوروی اتحاد سره د هوایمناسی دانکشاف لپاره دخپورو کالو موافقت نامه (۲۳ جنوری ۶۲ دلو ۴۰). جان ایم سٹیویس په کابل کې داتازونی لوی سفیر سو (۲۴ جنوری ۶۲ دلو ۴۰). افغانستان خپل سرحدونه اته هفتی له پاکستان سره خلاص کړل چی داتازونی امدادی مالونه راولړل سی. (۲۹ جنوری ۶۲ دلو ۴۰). داتازونی دجمهور رئیس کنییو بل شخصی نماینده چستر بولیس کابل ته راغی (۲۷ فروری ۶۲ حوت ۴۰). د ۱۳۴۰ ش کال دولتی عایدات او مصارف ۲۰۱۲ ملیون نه افغانی وی. (۱۳ جنوری ۶۲ جلی ۴۰). په پاکستان کې دایران لوی سفیر دپاکستان - ایران - افغان نستان فیډریشن پیشنه دکړی. (۲۰ جنوری ۶۲ جلی ۴۰). محمد انور بسمل دناظر صفرخان زوی ددری شاعر او صوفی په کابل کې وفات سو (۳ جلی ۴۰).

یوه ضمیمه ترانزیتی موافقت نامه دشوروی اتحاد سره امضاء سوه چی د افغانستان ترانزیتی مالوته نوری اسانی هم په هغه مملکت کې وکړه سی. (۱۹ نو مبر ۶۱ عقرب ۴۰). ۱۹۶۲ م ۱۳۴۰ ش ۱۳۸۲ ق دافغانستان نماینده په ملل متحده کې وویل: چی افغانستان دپښتونستان لپاره دحقیقت پالونکی ډلی رااتلو ته تیار دی، خو افغان نستان به هغه وخت داشخړه ملل متحده ته راولړی که د مذاکری له لاری حل نسی. (۹ جنوری ۶۲ جلی ۴۰). دافغانستان او شوروی اتحاد د مصرف عامه د اجناسو ور کولو موافقت نامه اته مادی امضا سوه (۱۳ جنوری ۶۲ جلی ۴۰). په پاکستان کې دایران لوی سفیر دپاکستان - ایران - افغان نستان فیډریشن پیشنه دکړی. (۲۰ جنوری ۶۲ جلی ۴۰). محمد انور بسمل دناظر صفرخان زوی ددری شاعر او صوفی په کابل کې وفات سو (۳ جلی ۴۰).

۳۰ نومبر ۶۲ قوس ۴۱

بناغلی محمد نعیم وزیر خارجہ ،
پاکستان دشخرو پہ اوپر دولو وغانده
(۱۴ دسمبر ۶۲ قوس ۴۱)

د خواجہ عبداللہ انصاری طبقات
الصوفیہ پہ ۷۳۸ منخہ کی د عبدالحی
حبیبی د تعلیقاتو سرہ پہ کابل کی
چاپ سو (میزان ۱۳۴۱)

۱۹۶۳ م ۱۳۴۱ ش ۱۳۸۲ ق

جان سٹیویس داتا زونی لوی
پنشنرہ بانندی درئیس جمہورکنیدی
تفسیر دافغا نستان او پا کستان پر
سرہ خبری وکری. (۱۸ جنوری ۶۳)
دنگرہار پوهنتون دطب انپو ہنخی
(جدی ۴۱)

سو (۵ فروری ۶۳ دلو ۴۱)

پہ افتتاح سرہ پہ جلال آباد کی جوہ
اتا زونی قول دمرستی مالونہ
دایران لہ لاری افغا نستان تہ وا

ستول (۱۲ فروری ۶۳ دلو ۴۱)
داتحاد جما ہیر شو روی دمرستی
موافقہ نامہ دافغا نستان سرہ (۲۵)
فروری ۶۳ دلو ۴۱)

نبیا غلی محمد داؤد صدرا عظم
استعفا وکریہ (۱۰ مارچ ۶۳ م ۱۹
حوت ۴۱)

پہ تہران کی دافغا نستان او
پا کستان دخارجہ وزیرانو مجوز
ملاقات دوخت نلرلو پہ سبب و
خندہ یدیء.

(۱۲ ستمبر ۶۲ سنبلہ ۴۱)
ایرن غاووکیء چی پزہلمند بانندی
ہم جوہ ولو لہ ایرانہ اوپہ گرزولی
او کبستونہ ئی سوخلی دی. (۱۹)
اکتوبر ۶۲ میزان ۴۱)

دافغا نستان دجرمنی ددفیہ رال
جمہوریتہ سرہ د (۲۰۰) ملیو نو
مارکو دپور قرار داد امضا کیءچی
دبرینسا دفابریکی اودزیم دوچولو
اودچینگک داوپو اود صنعتی چارو
لپارہ گتہ خنی واخیستلہ سی.

(۲۴ اکتوبر ۶۲ سنبلہ ۴۱)

دپاکستان خارجه وزیر وویل :
چی دافغانستان اوپاکستان دنمایند
گانو مجوزہ لیدنہ داعلیحضرت
محمد رضا شاہ پہلوی سرہ معطلہ
سوہ ۱۲ اکتوبر ۶۲ سنبلہ ۴۱
دافغانستان یوی تجا رتی دلی
دایران لہ مامورینو سرہ دافغانستان
دمالونو دوہو راوپرو او پہ خر مشہر
اومشہد کی دگداماوانورو مشکلاتو
دہیستہ کولو خبری وکری. (۱۰-)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**